

SOCIO-ECONOMISCHE **MONITORING**

CENTRUM VOOR
GELIJKHEID
VAN KANSEN
EN VOOR RACISME
BESTRIJDING

VOORWOORD	4
1. HISTORIEK	6
1.1. METEN IS WETEN, MESURER C'EST SAVOIR!	7
1.2. ONTWIKKELING VAN EEN DUURZAME TOOL OM DE ARBEIDSMARKT OP BASIS VAN DE NATIONALITEITSACHTERGROND VAN DE BETROKKENEN TE ANALYSEREN	12
2. DEMOGRAFIE: DE BELGISCHE BEVOLKING EN DE BEVOLKING VAN BUITENLANDSE NATIONALITEIT (OF ORIGINE), VAN 18 TOT 60 JAAR, DIE IN BELGIË VERBLIJFT	16
A. De variabelen "origine" en "migratieachtergrond", en hun categorieën	19
B. Volgens origine	25
C. Volgens migratieachtergrond	33
3. DE SOCIO-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BELGISCHE BEVOLKING EN DE BEVOLKING VAN BUITENLANDSE NATIONALITEIT (OF ORIGINE), VAN 18 TOT 60 JAAR, OP DE ARBEIDSMARKT: ACTIEVEN EN INACTIEVEN	48
A. Actieven versus inactieven: definities	50
B. Volgens origine	52
C. Volgens migratieachtergrond	57
4. DE WERKGELEGENHEID BIJ DE BELGISCHE BEVOLKING EN DE BEVOLKING VAN BUITENLANDSE NATIONALITEIT (OF ORIGINE), VAN 18 TOT 60 JAAR	62
4.1. ANALYSE VAN DE WERKGELEGENHEIDSGRAAD	64
A. Volgens origine	64
B. Volgens migratieachtergrond	71
4.2. ANALYSE VAN DE WERKGELEGENHEID VOLGENS ACTIVITEITENSECTOR (NACE)	81
A. Volgens origine	84
B. Volgens migratieachtergrond	93
4.3. SITUATIE IN DE LOONTREKKENDE TEWERKSTELLING: TYPE VAN OVEREENKOMST, DIENSTENCHEQUES EN UITZENDARBEID	110
I. VOLGENS TYPE VAN OVEREENKOMST	110
A. Volgens origine	110
B. Volgens migratieachtergrond	114
II. TEWERKSTELLING IN DE DIENSTENCHEQUESECTOR	116
A. Volgens origine	116
B. Volgens migratieachtergrond	117
III. UITZENDARBEID	119
A. Volgens origine	119
B. Volgens migratieachtergrond	122
4.4. WERKGELEGENHEID VOLGENS ARBEIDSREGIME (VOLTUUR, DEELTUUR)	125
A. Volgens origine	125
B. Volgens migratieachtergrond	136
4.5. ANALYSE VAN HET DAGLOON	143

A. Volgens origine	143
B. Volgens migratieachtergrond	153
4.6. ANALYSE VAN DE TEWERKSTELLINGSDUUR, VERSPREID OVER 6 JAAR	163
A. Volgens origine	163
B. Volgens migratieachtergrond	169
<u>5. DE WERKLOOSHEID VAN DE BELGISCHE BEVOLKING EN VAN DE BEVOLKING VAN BUITENLANDSE NATIONALITEIT (OF ORIGINE), VAN 18 TOT 60 JAAR</u>	<u>178</u>
5.1. ANALYSE VAN DE WERKLOOSHEIDSGRAAD	180
A. Volgens origine	180
B. Volgens migratieachtergrond	185
5.2. ANALYSE VAN DE WERKLOOSHEIDSDUUR	193
A. Volgens origine	195
B. Volgens migratieachtergrond	203
<u>6. DE INACTIEVEN ONDER DE BELGISCHE BEVOLKING EN DE BEVOLKING VAN BUITENLANDSE NATIONALITEIT (OF ORIGINE), VAN 18 TOT 60 JAAR</u>	<u>212</u>
A. Definitie	214
B. Volgens origine	214
C. Volgens migratieachtergrond	234
<u>7. DE SOCIO-ECONOMISCHE MOBILITEIT VAN DE BELGISCHE BEVOLKING EN DE BEVOLKING VAN BUITENLANDSE NATIONALITEIT (OF ORIGINE), VAN 18 TOT 60 JAAR</u>	<u>246</u>
7.1. MOBILITEIT VOLGENS SOCIO-ECONOMISCH STATUUT TUSSEN 2006 EN 2008	248
A. Volgens origine	248
B. Volgens migratieachtergrond	260
7.2. LOONEVOLUTIE TUSSEN 2006 EN 2008	267
A. Volgens origine	268
B. Volgens migratieachtergrond	272
7.3. ANALYSE VAN DE UITSTROOM VAN WERKLOZEN	277
A. Volgens origine	277
B. Volgens migratieachtergrond	283
<u>8. BESLUIT</u>	<u>290</u>
8.1. SITUERING VAN HET RAPPORT	291
8.2. BEKNOPTE CARTOGRAFIE VAN DE ORIGINEGROEPEN	294
8.3. BEKNOPTE ANALYSE OP BASIS VAN DE ARBEIDSMARKTPOSITIE: WERKEND, WERKLOOS OF INACTIEF	302
8.4. CONCLUSIES EN BELEIDSAANBEVELINGEN	308
<u>9. BIJLAGE</u>	<u>320</u>
<u>10. LIJST VAN FIGUREN, TABELLEN EN GRAFIEKEN</u>	<u>324</u>

VOORWOORD

Werkgelegenheid is één van de hoogste prioriteiten van de regeringen in ons land. Of het nu gaat om economisch herstel, industriële ontwikkeling, technologische innovatie, ontwikkeling van het ondernemerschap, opleiding en begeleiding van werkzoekenden, mobilisatie van de sociale partners en van de politieke wereld: werkgelegenheid heeft altijd centraal gestaan in de ontwikkeling van onze samenleving. En vandaag is dat meer dan ooit het geval.

In dat kader, en rekening houdend met onder meer de demografische ontwikkeling in ons land en de globalisering, is de tewerkstelling van personen van vreemde nationaliteit of afkomst een uitdaging die we niet uit de weg kunnen gaan. Vooral omdat, zoals werd beklemtoond in de inleiding van het 'Jaarverslag Migratie 2012' van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, "migratie structureel deel uitmaakt van onze toekomst, en dat ook zal blijven doen".

Ook België ontsnapt niet aan dat gegeven, noch aan zijn verantwoordelijkheid ter zake.

Het Centrum en de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg hebben hun verantwoordelijkheid dan ook niet willen ontlopen. Sinds 2006 hebben ze samen gericht gewerkt aan de uitbouw van een meetinstrument ter ondersteuning van de besluitvorming. Een instrument dat een verfijnder beeld geeft van de positie van personen op de arbeidsmarkt volgens hun origine en migratieachtergrond. Daarmee liepen ze voor op één van de OESO-aanbevelingen van 2008, waarin gesteld werd dat "als we meer statistieken hadden over de geboorteplaats van personen en van hun ouders, we beter de werkgelegenheidsresultaten van de migranten en van hun kinderen zouden kunnen opvolgen en aldus de integratiemaatregelen beter zouden kunnen richten en beter kunnen evalueren".

Deze Monitoring is dan ook in de eerste plaats bedoeld om het gebrek aan statistische gegevens op te vangen met het oog op de verbetering en de uitdieping van onze kennis van enerzijds de arbeidsmarktsamenstelling en anderzijds de spreiding van personen naar nationaliteitsverleden. Dat bezorgt de sociale partners de nuttige, noodzakelijke en objectieve gegevens voor een analyse van de activiteitensectoren. Voor beleidsmakers, ten slotte, is het een nuttig evaluatie- en oriëntatie-instrument met het oog op hun werkgelegenheids- en hun diversiteitsbeleid.

Deze nieuwe kennisinstrumenten, hoewel op zich onvoldoende, zijn absoluut onontbeerlijk om werkloosheid efficiënter aan te pakken, om het begeleidingsbeleid des te beter te definiëren en om structurele discriminatie te bestrijden. Zeker nu moet worden herbekeken op welke manier en met welke middelen de economische en maatschappelijke participatie van bepaalde categorieën werknemers of werkzoekenden moeten worden bevorderd.

De Socio-economische Monitoring is het resultaat van een lang proces, en van een partnerschap van de FOD Werkgelegenheid en het Centrum, in samenwerking met de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, het Rijksregister en deskundigen uit de academische wereld. Wij willen ze bij dezen graag allemaal bedanken voor hun inzet en hun aangereikte expertise.

Wij rekenen erop dat onze wederzijdse inspanningen vrucht mogen dragen.

Jozef De Witte en Patrick Charlier

Directeur en adjunct-directeur

Centrum voor gelijkheid van kansen
en voor racismebestrijding

Pierre-Paul Maeter

Voorzitter van het Directiecomité

FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal
Overleg

1. HISTORIEK

1.1. METEN IS WETEN, MESURER C'EST SAVOIR!

In de **inleiding van het eerste verslag Diversiteitsbarometer¹** over discriminatie op de arbeidsmarkt, benadrukt het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding dat voor de bestrijding van discriminatie *“juridische instrumenten broodnodig zijn maar niet volstaan. Ook een politiek engagement en duidelijke beleidskeuzes zijn nodig om discriminatie op een efficiënte manier te bestrijden en gelijke kansen te garanderen voor alle burgers. Er zijn bijkomende inspanningen nodig zoals de monitoring en evaluatie van bestaande beleidsmaatregelen, de identificatie en analyse van (onderliggende) mechanismen van discriminatie in de verschillende domeinen van het maatschappelijk leven, de gerichte opvolging van inbreuken op de antidiscriminatie wetten, de ontwikkeling van informatie- en sensibilisatiecampagnes, maatregelen van positieve actie die de gelijke kansen garanderen voor een specifieke benadeelde groep, enzovoort.*

Al die acties en maatregelen hebben een gemeenschappelijke noemer, ze veronderstellen een onderbouwde wetenschappelijke kennis van de mate waarin de maatschappij gelijke “kansen” kan garanderen aan elke burger. Informatie uit (bevolkings-) statistieken en wetenschappelijk onderzoek zijn een eerste middel om de vaak onzichtbare, onderliggende processen van discriminatie bloot te leggen. Discriminatie wordt daardoor op een meer efficiënte, gerichte en vooral onderbouwde manier aangepakt”.

Vanuit die invalshoek is het Centrum door middel van een partnerschap met de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, het Rijksregister, de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en universitaire deskundigen in 2006 begonnen met het uitwerken van een duurzame tool genaamd “socio-economische monitoring” die de omvang van de etnostratificatie op de arbeidsmarkt wil meten. Hierbij gaat men uit van de hypothese dat de situatie van werknemers op de arbeidsmarkt een gedeeltelijke weerspiegeling is van een opsplitsing gebaseerd op de nationaliteit of de nationale origine van de betrokken personen.

Het is een feit dat de verschillende behandeling van personen in functie van hun origine niet enkel gevolgen heeft voor buitenlanders, maar ook voor Belgen van buitenlandse origine die in ons land geboren en opgeleid zijn. Ook al sloot men jarenlang de ogen voor deze situatie onder het voorwendsel dat migranten (al dan niet Belg) niet over de vereiste kwalificaties en competenties beschikten, het fenomeen discriminatie kwam duidelijk op de voorgrond toen men de aandacht ging vestigen op praktijken op de arbeidsmarkt.

Ongetwijfeld heeft de stratificatie van de arbeidsmarkt op basis van nationaliteit niet altijd met discriminatie te maken. Er kunnen tal van redenen worden aangehaald: gebrekkige opleiding, onvoldoende kennis van de landstalen, niet-evenwaardige diploma's, de levensloop, enz. Bovendien zijn heel wat zogenaamde transitie sectoren, die weinig eisen stellen op het vlak van kwalificaties, vaak een springplank voor laaggeschoolde, recent in België aangekomen werkzoekenden, maar daardoor kan een zekere concentratie ontstaan.

Niettemin kan, bij voor het overige volledig gelijke omstandigheden (met name competenties en opleiding), de systemische (en systematische) over- of ondervertegenwoordiging van bepaalde werknemerscategorieën, de grotere risico's op werkloosheid die ze lopen en de ongelijke verdeling van de statuten, lonen en arbeidsregeling waarmee ze geconfronteerd worden, wijzen op rechtstreekse of onrechtstreekse discriminatie, dus zonder dat de actoren zich daar noodzakelijk van bewust zijn.

¹ Diversiteitsbarometer Werk, Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, september 2012. Het document is te downloaden op www.diversiteit.be.

In ieder geval biedt het onder aandacht brengen van deze problematiek de mogelijkheid om de actoren op de arbeidsmarkt *“meer efficiënt, gericht en vooral op een meer onderbouwde wijze”* aan te spreken. Zo kunnen we hen interpellieren over de ingevoerde indienstnemingsprocedures alsook over de potentiële hindernissen die bepaalde categorieën van buitenlandse origine de toegang tot de arbeidsmarkt ontzeggen.

We hopen net als bij genderstatistieken, die het vandaag de dag mogelijk maken om voor vrouwen de aandacht op bepaalde fenomenen te vestigen – het glazen plafond, de loonkloof, de over- of ondervertegenwoordiging in specifieke sectoren en diverse vormen van discriminatie – hetzelfde te kunnen doen voor personen van buitenlandse origine.

Uiteraard is niet alles meetbaar; bij het meten moet men alle voorwaarden in verband met de bescherming van het privéleven in acht nemen! Daar zijn we ons van bewust. Maar deze tastbare moeilijkheden doen niets af aan de noodzaak om over meetinstrumenten te beschikken. Het staat buiten kijf dat het in de toekomst steeds moeilijker zal worden om een beleid voor de bestrijding van discriminatie en de bevordering van de diversiteit te ontwikkelen en te legitimeren zonder te beschikken over objectieve indicatoren. Die moeten het namelijk mogelijk maken om concrete en evalueerbare beleidsmaatregelen uit te stippelen².

A. Geschiedenis van een concept

Het vraagstuk over de ethnostratificatie van de arbeidsmarkt is geen nieuw gegeven. Zo schreven A. Martens en L. Denolf³ reeds in 1991 dat *“bepaalde etnische minderheden op de arbeidsmarkt een inferieure positie innemen (...) en dat er bovendien in het segment van de arbeidsmarkt dat door de etnische minderheden wordt ingenomen, ook een hiërarchie bestaat tussen de verschillende nationale categorieën die er van onder naar boven uitziet als volgt: de Marokkanen en de Turken gevolgd door de Zuid-Europese ingezetenen, de Italianen en tenslotte de onderdanen uit de buurlanden en/of de Belgen”*.

In het kader van de hypothese van een ethnostratificatie van de arbeidsmarkt vervolgden de twee onderzoekers dat *“de voorspelbaarheid van de etnische bezetting van de arbeidsmarkt steunt op een tweeledig vooruitzicht: het risico dat een “inferieure” baan bij voorkeur en/of sneller wordt ingevuld door personen die tot een specifieke etnische groep behoren, en het risico dat leden van een bepaalde etnische afkomst een “inferieur” beroep uitoefenen of inferieure baan invullen”*. In eerste instantie onderzoeken we de *“etnische samenstelling”* van een bepaald segment van de arbeidsmarkt (...), in tweede instantie nemen we voor alle categorieën de relatieve over- of ondervertegenwoordiging van bepaalde beroepen of arbeidsmarktsegmenten onder de loep”.

Naast deze empirische resultaten die leiden tot de hypothese van de stratificatie van de arbeidsmarkt, werden de specifieke problemen van de integratie van personen van buitenlandse nationaliteit of origine op de arbeidsmarkt gedurende het afgelopen decennium (2000-2012) en de noodzaak om hen als specifieke doelgroep te beschouwen in tal van nationale en internationale rapporten en documenten benadrukt.

Daarom herinneren we eraan dat:

- België heeft de conclusies van de Wereldconferentie tegen racisme in DURBAN (september 2001) ondertekend die, “de Lidstaten sterk aanmoedigt om de betrouwbare statistische gegevens op nationaal en lokaal niveau te verzamelen,

² Wij verwijzen de lezer naar de inleiding van de Diversiteitsbarometer Werk gepubliceerd door het Centrum in september 2012 en meer in het bijzonder naar punt 3. Kritiek ten aanzien van het verzamelen van persoonsgegevens.

³ In *Inégalité sociale sur le marché de l'emploi: le déterminant ethnique*, A. Martens en L. Denolf, Critique Régionale nr. 18.

samen te voegen, te analyseren en te publiceren en om alle aanverwante maatregelen te treffen die nodig zijn om op geregelde basis de situatie van individuen en groepen die het slachtoffer zijn van racisme, rassendiscriminatie, vreemdelingenhaat en aanverwante onverdraagzaamheid te evalueren”;

- het Interprofessioneel Akkoord (IPA) 2001-2002 voorzag in een verhoging van het quotum indienstneming van jongeren van buitenlandse origine in het kader van de jongerenstage binnen het “het Rosettaplan” en dat het akkoord van 2007-2008 een volledig hoofdstuk besteedde (aandachtspunt IV) aan diversiteit en non-discriminatie op de arbeidsmarkt, met speciale nadruk op het aannemen van personen van buitenlandse origine vooral in de sectoren (en) of bedrijven waarin deze groepen ondervertegenwoordigd zijn.
- de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid heeft meermaals (verslag 2005 en volgende) aanbevolen om binnen de beroepsbevolking, de ondervertegenwoordigde groepen zoals personen van buitenlandse origine te mobiliseren. De Raad stelde namelijk vast dat de onderdanen uit niet-Europese landen systematisch ondervertegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt, behalve in de minder betaalde functies en zulks ongeacht hun kwalificaties;
- de Europese Commissie heeft meermaals gewezen op het verschil tussen werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad van de Europese en de niet-Europese onderdanen en heeft aanbevolen, inzonderheid aan België, om diversiteit op de arbeidsmarkt te bevorderen en antidiscriminatiemaatregelen uit te voeren;
- de OESO heeft in haar verschillende studies⁴, de aandacht van de Belgische overheid gevestigd op de moeilijkheden op de arbeidsmarkt voor migranten. Zij concludeerde dat maatregelen moesten worden genomen om de integratie van deze groep te vergemakkelijken en dat de werkgelegenheidsgraad ervan moest worden opgetrokken. Zij benadrukte ook het gebrek aan informatie en wees erop dat de algemene programma's aan doeltreffendheid zouden winnen door de kenmerken van deze groep gericht in aanmerking te nemen;
- de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI) beveelt in haar algemene aanbeveling nr. 14⁵ de Lidstaten van de Raad van Europa aan om “te investeren in het verzamelen en analyseren van gegevens met betrekking tot gelijkheid op de werkvloer en initiatieven in deze richting aan te moedigen...”;
- het eindrapport van de Commissie van de interculturele dialoog (2005) heeft aanbevolen dat “(...) er culturele statistieken worden opgemaakt”, voorstel dat in 2010 door de Rondetafels van de Interculturaliteit werd herhaald;
- alle academische studies over dit onderwerp hebben nauwkeurig en herhaaldelijk gewezen op de moeilijkheden van bepaalde categorieën buitenlanders met betrekking tot hun inzetbaarheid op de arbeidsmarkt en die van universitaire onderzoekers om toegang te krijgen tot “persoonlijke” en gevoelige informatie over de nationale origine van werknemers en de huishoudelijke hulpen en over de achtergrond van hun nationaliteit (afstamming);
- de demografische evolutie, de gewijzigde voorwaarden voor het verkrijgen van de nationaliteit, de voorgeschiedenis van de immigratie in België en het groeiende belang van een generatie geboren uit ouders van Belgische nationaliteit of buitenlandse afkomst maken het nog amper mogelijk om statistieken op te stellen met betrouwbare indicatoren inzake werkgelegenheid voor bepaalde bevolkingsgroepen. Dergelijke informatie is evenwel

⁴ Zie in het bijzonder: Les migrants et l'emploi, Volume 2, L'intégration sur le marché du travail en Belgique, aux Pays-Bas et au Portugal, OESO 2008.

⁵ ECRI: Algemene beleidsaanbeveling nr. 14: De bestrijding van racisme en van rassendiscriminatie in de arbeidswereid, aangenomen op 22 juni 2012.

onontbeerlijk nu er beleidskeuzes ter ondersteuning van de werkgelegenheid moeten worden gemaakt.

Tenslotte is het nuttig om erop te wijzen dat de eerste studie op nationaal en Europees niveau (gecoördineerd door het Internationaal Arbeidsbureau - ILO) over discriminatie op de arbeidsmarkt dateert van september 1997⁶.

15 jaar al! Ook al zijn de tijden veranderd, de vaststellingen, de vragen en de aanbevelingen blijven dezelfde!

B. Analyse van de stratificatie van de arbeidsmarkt en de bestrijding van discriminatie: motivering

Om het bestaan van directe discriminatie bij de aanwerving aan te tonen hebben we geen statistieken nodig. Praktijktesten waarbij naar potentiële werkgevers cv's worden gestuurd die bijvoorbeeld enkel verschillen door de naam van de kandidaat-werknemer zijn overduidelijk. De eerste onderzoeken ter zake hebben de omvang van het fenomeen discriminatie ten aanzien van bepaalde groepen van personen van vreemde nationaliteit of afkomst in hun zoektocht naar een baan duidelijk aangetoond. Deze trends worden bevestigd door de Diversiteitsbarometer Werk die het Centrum in september 2012 heeft gepubliceerd⁷.

Het ligt echter moeilijker om patronen van “indirecte” discriminatie – een concept dat is vastgelegd in de antidiscriminatie wetten en behandeld in het EU-recht – in kaart te brengen.

We praten over indirecte rassen- of etnische discriminatie wanneer ogenschijnlijk neutrale regels of praktijken ten onrechte leiden tot het benadelen van bepaalde groepen mensen omwille van hun nationaliteit, afkomst of huidskleur. Het is moeilijk om deze vormen van discriminatie aan te tonen zonder aangepaste statistische tools: men kan ze in feite enkel concreet beoordelen door middel van een vergelijking van de positie van de betrokken groepen met die van de referentiegroep.

Het is ook moeilijk om een beleid gericht op het bevorderen van diversiteit te ontwikkelen en te evalueren zonder indicatoren die het mogelijk maken om, op het niveau van de bedrijfssectoren of van een bepaald geografisch gebied, evalueerbare doelstellingen vast te leggen. Uiteraard is de over- of de ondervertegenwoordiging van een bepaalde werknemerscategorie in een sector of in een geografisch gebied afhankelijk van vele niet noodzakelijk discriminatoire factoren. Een aantal zijn objectief en gerechtvaardigd, andere zijn toevallig of zelfs willekeurig.

Studies die de gegevens verzameld in de Socio-economische Monitoring exploiteren, zullen gebruikt kunnen worden om de omvang van de vastgestelde verschillen tussen groepen werknemers te meten en te interpreteren met als doel om beleidsmaatregelen van diversiteit en gelijke kansen op de arbeidsmarkt uit te werken.

⁶ IISA, GREP-ULg, CERP-ULB, La discrimination à l'embauche en raison de l'origine étrangère, Belgische bijdrage tot het vergelijkend internationaal onderzoek van het I.A.B., Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden, Brussel, 1997.

⁷ Diversiteitsbarometer “Werk” Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, p. 72 tot 88, Brussel, 2012.

C. De nationaliteitsachtergrond en de wet op de bescherming van het privéleven

Overeenkomstig de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer beperken de werkgelegenheidsstatistieken zich, afgezien van een aantal uitzonderingen, tot het in kaart brengen van de situatie van personen op grond van hun nationaliteit of geboorteland. Maar gezien de lange geschiedenis van de immigratie in België en de opeenvolgende hervormingen van het Wetboek van de Belgische nationaliteit dat sinds 1984 de toegang tot de Belgische nationaliteit heeft geopend, zullen in deze statistieken heel veel personen van buitenlandse afkomst opduiken in de categorie “Belgen” of “België”.

Om een beter inzicht te krijgen in de aanhoudende discriminatie op de arbeidsmarkt, ondanks het verwerven van de Belgische nationaliteit, is het noodzakelijk om de mensen te benaderen op basis van hun origine⁸. Het beklemtonen van de etnostratificatie van de arbeidsmarkt impliceert dus dat men de betrokken personen gaat identificeren op grond van hun nationaliteitsachtergrond en die van hun voorouders (ouders en grootouders).

De variabelen die het mogelijk maken om in de databank van het Rijksregister de origine van personen af te bakenen zijn:

- de achtergrond van de nationaliteit van de betrokken persoon (huidige nationaliteit en eerdere nationaliteit(en));
- het geboorteland van de betrokken persoon;
- de datum van de eerste inschrijving in het Rijksregister;
- het geboorteland van de ouders/grootouders van de betrokken persoon;
- de nationaliteitsachtergrond van de ouders/grootouders van de betrokken persoon.

Deze methodologische benadering roept onmiddellijk de “politieke” vraag op over het identificeren van mensen op basis van hun afkomst, vraag die heeft geleid tot lange en verhitte discussies. Sommigen zijn principieel tegen omdat voormelde aanpak te veel negatieve gevolgen met zich zou meebrengen en de betrokkenen zou stigmatiseren. De anderen zijn vóór, omwille van de doeltreffendheid, om de kennis over en de objectivering van het discriminatieproces te vergroten en om overheden beter uit te rusten bij het ontwikkelen en evalueren van het werkgelegenheidsbeleid.

Ondanks de tegenkating hebben de relevantie van en de nood aan een objectief instrument om de situatie van mensen op de arbeidsmarkt in kaart te brengen de overhand gehaald. Zeker omdat de samenvoeging van de resultaten het op geen enkele manier mogelijk maakt om een individu te identificeren, zodat de privacy gevrijwaard blijft.

⁸ Zie Hoofdstuk 2 van het verslag.

1.2. ONTWIKKELING VAN EEN DUURZAME TOOL OM DE ARBEIDSMARKT OP BASIS VAN DE NATIONALITEITSACHTERGROND VAN DE BETROKKENEN TE ANALYSEREN

A. Een proces in 5 fases

1. *De Commissie voor Interculturele Dialoog (2004)*

Oprichting van de Commissie voor Interculturele Dialoog die aanbeveelt dat er een wetenschappelijk debat plaatsvindt over het vraagstuk van de opmaak van “culturele” statistieken, met name over de geldigheid ervan en de verplichtingen op gebied van de gebruikte werkmethode.

2. *Raadpleging over de opmaak van gegevens over de origine met het oog op een gerichtere bestrijding van discriminatie bij de indienstneming en op het werk (2005)*⁹

In juli 2005 gaf de interministeriële conferentie over de werkgelegenheid het Centrum de opdracht om de mogelijkheid en haalbaarheid uit te testen van de ontwikkeling van een “monitoring” tool bij de organisaties die in de drie regio's van het land op het terrein bevoegd zijn voor integratie. De resultaten van de raadpleging vestigden de aandacht op zowel de verschillen tussen Vlaamse en Franstalige actoren als op de elementen voor een mogelijke consensus: Franstalige actoren maakten voorbehoud ten opzichte van het principe van het identificeren van personen op basis van hun nationale origine, hoewel ze ervan uitgingen dat wanneer de “monitoring” tool kon helpen bij het beter afbakenen van vormen van discriminatie, het gerechtvaardigd was die tool te ontwikkelen. Nederlandstalige actoren hadden daarentegen geen enkele moeite met het beoordelen van de nationale origine van personen tenzij niet aan alle voorwaarden voor het waarborgen van privacy zou worden voldaan.

3. *Interministeriële vergadering van 2 mei 2006*

In het verlengde van deze “raadpleging” vond op 2 mei 2006 een ministeriële bijeenkomst in het Centrum plaats. Het doel van de bijeenkomst was tweeledig: het bespreken van de bevindingen van de raadpleging en de mogelijkheid om een monitoring tool te ontwikkelen enerzijds, en anderzijds het bereiken van een politiek akkoord voor de zeer concrete voortzetting van het project. Dit betekende dat het Centrum de betrokken instellingen en organen diende te mobiliseren. Ondersteund door de drie regionale ministers van werk en de drie directeurs-generaal van de regionale diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, ACTIRIS, FOREM), gaf de federale minister van Werk, Peter Vanvelthoven na afloop van de vergadering het Centrum de opdracht om de politieke opportuniteit en de methodologische mogelijkheden voor de uitvoering van een duurzame tool te onderzoeken met het oog op het objectief in kaart brengen van de interne dynamiek van de arbeidsmarkt. Deze ligt namelijk aan de basis van de verdeling van bepaalde werknemerscategorieën die bijzonder kwetsbaar zijn voor discriminatie op grond van origine, wat leidt tot een etnostratificatie van de arbeidsmarkt. Bovendien zou een

⁹ Het verslag is te downloaden op de website van het Centrum voor gelijke kansen en voor racismebestrijding: www.diversiteit.be.

dergelijke tool het mogelijk maken om de inschakeling op de arbeidsmarkt van mensen op basis van hun migratiedynamiek op te volgen.

4. De interministeriële conferentie van 7 maart 2007

Overeenkomstig het verzoek van de minister en bewust van voormelde aandachtspunten, werkten het Centrum en zijn partners (Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, Rijksregister, FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Commissie van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, FOREM, VDAB, ACTIRIS en academische deskundigen) een voorstel uit dat niet enkel toepasbaar is vanuit een methodologisch oogpunt, maar dat de verschillende standpunten verzoent, de voorschriften van de wet ter bescherming van de privacy respecteert en zeer strenge regels hanteert voor het gebruik van persoonsgegevens zoals de nationaliteitsachtergrond: toestemming krijgen van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, garanderen van de anonimiteit van personen, toezien op de proportionaliteit van het ingevoerde systeem ten opzicht van de doelstellingen, enzovoort. Bovendien moesten de sociale partners worden geïnformeerd over het lopende proces en moesten we op hun steun kunnen rekenen.

De haalbaarheidsnota met betrekking tot de tool werd ingediend op de interministeriële conferentie van 7 maart 2007 (een jaar later) en bepaalde dat **“(…) de monitoring tool zou worden ontworpen op basis van objectieve¹⁰, anonieme en erkende gegevens uit bestaande administratieve databanken”**.

De werkmethode die het Centrum en zijn partners voorstelden en die door de interministeriële conferentie werd gekozen, bestond in het ontwikkelen van een duurzame tool voor de analyse van de arbeidsmarkt per regio, per sector, per beroepsstatuut en andere klassieke arbeidsmarktvariabelen (gebaseerd op de informatie van het datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming, Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid), en op basis van de nationaliteitsachtergrond van personen (uit het Rijksregister) met inbegrip van hun afkomst (ouders en grootouders).

Eens de interministeriële conferentie de nota had goedgekeurd moesten de sociale partners nog worden overtuigd. Wat vervolgens gebeurde. In aansluiting op de informatie die in alle instellingen werd verstrekt, betoonden de Nationale Arbeidsraad en de drie regionale socio-economische raden hun steun op voorwaarde dat het Centrum en zijn partners de door de Commissie voorgeschreven regels voor de bescherming van de privacy naleefden. Bovendien waren ze sterk gekant tegen elke meting van etnostratificatie op het niveau van de bedrijven. Macro-monitoring, ja, micro monitoring, nee!

Gesterkt door deze steun op politiek en sociaal niveau vroeg de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg aan de Commissie voor de bescherming van de privacy de toestemming opdat de KSZ de persoonsgegevens in verband met de afkomst (uit het Rijksregister) mocht kruisen met de informatie uit het datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming (Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid). Eens de toestemming was verkregen kon de test naar de validiteit van gegevens opgestart worden.

¹⁰ Het gebruik van objectieve gegevens zoals nationaliteit en nationaliteitsachtergrond gaf aanleiding tot debatten over etnische statistieken waarbij de aandacht echter werd gericht op één kenmerk (nationaliteit) die geen discussie kan uitlokken en reeds verzameld wordt in de gegevensbanken van de Sociale zekerheid en van het Rijksregister.

5. Een test ter evaluatie van kwaliteit en beschikbaarheid van de gegevens in het licht van de doelstelling - 2010

Het bleek noodzakelijk om de gegevens te testen aangezien de gegevens over de afstamming niet altijd beschikbaar zijn. Het zijn net die gegevens die het mogelijk maken om de variabelen “nationaliteit van de ouders of grootouders” te reconstrueren. Het Rijksregister dat in 1983 in het leven werd geroepen, bevat niet noodzakelijk een volledige nationaliteitsachtergrond van alle in België gevestigde personen en personen die vóór die datum Belg werden. Ook de informatie met betrekking tot de afstamming van alle personen die thans op het grondgebied verblijven en van hun ouders is niet noodzakelijk opgenomen in het Rijksregister, met name voor personen wier ouders of grootouders overleden zijn vóór de oprichting van het Rijksregister, een frequent verschijnsel voor de oudste individuen van de beroepsbevolking. Het register kan bovendien de als Belg geboren personen met ouders die in België zijn geboren, met grootouders die in het buitenland geboren zijn (zie hieronder) niet volledig in kaart brengen. In de toekomst zullen we een steeds vollediger beeld van de doelgroep krijgen (met name de derde generaties) met de nieuwe toestroom van migranten en hun opname in het Rijksregister in combinatie met het verlaten van de arbeidsmarkt van de oudste personen over wie slechts onvolledige informatie beschikbaar is.

De tests naar de geldigheid van de gegevens, uitgevoerd door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, werden evenwel voldoende positief beschouwd zowel op het vlak van de realisatie van de nodige variabelen als van hun dekkingsgraad (de dekkingsgraad geeft het aandeel weer van personen bij wie het mogelijk is om de ouders en grootouders te identificeren). Gelet op de doelstelling – het analyseren van de arbeidsmarkt – was het belangrijkste dat de dekkingsgraad van de gegevens voor de leeftijdsgroep 18-60 jaar zo groot mogelijk was. Dat de dekkingsgraad van lagere kwaliteit was voor personen ouder dan 60, was binnen dit duidelijk afgebakend kader minder belangrijk¹¹. Personen jonger dan 18 waren in de context van deze monitoring geen doelgroep.

Eens deze tests gerealiseerd waren, kon men echt van start gaan voor de volledige leeftijdsgroep van 18 tot 60 jaar.

Dit verslag is het resultaat van die werkzaamheden die 7 jaar in beslag hebben genomen!

B. Vooruitzichten

Naast een beter inzicht van de arbeidsmarkt op basis van de positie van werknemers van buitenlandse nationaliteit of afkomst, bieden de resultaten van de Monitoring de mogelijkheid om de actoren op het gebied van werkgelegenheid, zowel de politieke als de socio-economische, te interpelleren en hen te confronteren met de vraagstukken die uit deze nieuwe statistische realiteit naar voor komen.

Het in kaart brengen van de sectoren op grond van de over-of ondervertegenwoordiging van bepaalde werknemerscategorieën zal logischerwijze aanleiding geven tot interpretatie met het oog op het identificeren van oorzaken van deze concentratie- of afwezigheidsverschijnselen. In welke mate leiden ze al dan niet tot discriminatie? Op welk vlak en waarom is deze of gene sector moeilijk of makkelijk toegankelijk voor mannen of vrouwen van een bepaalde origine? Hoe moeten we de hiërarchie tussen de verschillende nationale groepen inschatten?

Met en evalueren is noodzakelijk vanuit minstens twee invalshoeken: overheden zijn verplicht om hun beleid en toewijzing van middelen op de resultaten af te stemmen en economische en

¹¹ De lezer vindt meer uitgebreide informatie terug in Hoofdstuk 2 van dit verslag.

sociale actoren moeten ter zake worden geïnformeerd omdat ze nood hebben aan werkmethodes en indicatoren waarmee zij hun acties kunnen uitvoeren en evalueren.

Het leidt geen twijfel dat deze eerste oefening voor verbetering vatbaar is. In dat verband moet een open discussie met de wetenschappelijke gemeenschap en de sociale partners plaatsvinden om de duurzaamheid van de tool te waarborgen. De eerste resultaten die worden voorgesteld in de volgende pagina's bieden al interessante aanwijzingen en onthullen heel duidelijk de specifieke configuraties op basis van de origine van bepaalde groepen op de arbeidsmarkt.

**2. DEMOGRAFIE: DE BELGISCHE
BEVOLKING EN DE BEVOLKING
VAN BUITENLANDSE
NATIONALITEIT (OF ORIGINE),
VAN 18 TOT 60 JAAR,
DIE IN BELGIË VERBLIJFT**

Sleutelementen van hoofdstuk 2: demografie

Definitie

- Om inzicht te krijgen in de situatie van personen van buitenlandse nationaliteit of van buitenlandse herkomst op de arbeidsmarkt werden twee variabelen uitgewerkt en gelinkt aan de informatie uit het datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid: de variabele “origine” en de variabele “migratieachtergrond”.
- De variabele “origine” doelt op het duidelijker definiëren van de herkomst van personen door de “tweede generatie” optimaal in kaart te brengen door een onderscheid te maken tussen de landen of groepen van landen van herkomst van de betrokkenen. De variabele “migratieachtergrond” maakt het mogelijk om een onderscheid te maken tussen recente en oudere migranten, immigranten en leden van de zogenaamde “tweede” of “derde generatie”, personen die buitenlander zijn gebleven, personen die de Belgische nationaliteit hebben gekregen of als Belg geboren zijn uit ouders van buitenlandse herkomst,... Deze laatste variabele maakt het mogelijk om de impact in termen van integratie op de arbeidsmarkt van een reeks indicatoren te evalueren, die meestal beschouwd worden als potentiële integratiefactoren voor personen met een migratieverleden, met name de duur van het verblijf, de geboorteplaats van de betreffende persoon en van zijn ouders, het bezit van de nationaliteit.

Origine

- 60,2% van de bevolking tussen 18 en 60 jaar is van Belgische origine, dit betekent dat ze de Belgische nationaliteit bezitten, als Belg zijn geboren uit ouders die als Belg zijn geboren. 25,3% is van buitenlandse origine, dit wil zeggen dat ze hetzij een buitenlandse nationaliteit bezitten, hetzij geboren zijn met een buitenlandse nationaliteit, of dat één van hun ouders geboren is met een buitenlandse nationaliteit. 14,5% tenslotte is van onbekende afkomst omdat het niet mogelijk is om de nationaliteit of het geboorteland van de ouders te achterhalen.
- Als we ons toespitsen op de personen van buitenlandse afkomst, stellen we vast dat zij hoofdzakelijk stammen uit een land uit de EU-14 (48,9%). Voor de andere categorieën zien we dat 15,8% een origine uit de Maghreb heeft, 7,8% uit een kandidaat-lidstaat, 6,8% uit andere Afrikaanse landen, 6,6% uit de EU-12, 6,2% uit Azië, 5,3% uit een ander Europees land, 1,7% uit een land in Zuid- of Midden-Amerika, 0,8% uit een Noord-Amerikaans land en 0,1% uit een land in Oceanië.
- Er bestaan regionale verschillen in de verdeling van de bevolking naar hun origine. We stellen vast dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 25,5% van de bevolking van 18 tot 60 jaar van Belgische origine is en 65,9% van buitenlandse afkomst. In het Waals Gewest is 56,9% van de bevolking van Belgische oorsprong en in het Vlaamse Gewest is 68,3% van de bevolking van Belgische afkomst. In de drie regio's vormen de personen met origine uit een EU-14-land en die uit de Maghreb de twee grootste groepen van buitenlandse afkomst. In Brussel maken de personen met een origine uit een EU-14-land 33,3% van de bevolking van buitenlandse afkomst uit en diegenen uit de Maghreb 26,8% tegenover respectievelijk 66,6% en 9,6% in Wallonië en 42,8% en 13,9% in Vlaanderen.

Migratieachtergrond

- 87,4% van de bevolking van 18 tot 60 jaar, waarvoor het mogelijk was om de migratieachtergrond in kaart te brengen, heeft de Belgische nationaliteit en 12,6% heeft een buitenlandse nationaliteit. 79,5% van de personen met de Belgische nationaliteit zijn Belgen van de derde generatie (minstens), 6,5% van de tweede generatie en 14% zijn Belg door het verkrijgen van de Belgische nationaliteit. Van de personen met een buitenlandse nationaliteit hebben 69% onder hen de nationaliteit van een EU-land. Het grootste deel van de tweede generatie stamt uit een EU-land. 84,9% van de personen in deze groep hebben minstens één ouder die werd geboren met de nationaliteit van een EU-land of die de nationaliteit van een EU-land bezit. Van diegenen die de Belgische nationaliteit hebben verworven, is de meerderheid al langer dan 5 jaar Belg (77,6%) en geboren met de nationaliteit van een land buiten de EU (63,4%). Tenslotte hebben 69% van de buitenlanders de nationaliteit van een EU-land.
- De opsplitsing van de bevolking op basis van de migratieachtergrond verschilt van regio tot regio. Zo heeft in Brussel 62,3% van de bevolking tussen 18 en 60 jaar, waarvoor het mogelijk was om de migratieachtergrond te identificeren, de Belgische nationaliteit en heeft 37,7% een buitenlandse nationaliteit tegenover respectievelijk 87,9% en 12,1% in Wallonië en 91,8% en 8,2% in Vlaanderen. Onder de personen met de Belgische nationaliteit, heeft 29,4% de nationaliteit verkregen in Brussel tegenover 14,1% in Wallonië en 7,8% in Vlaanderen.

A. De variabelen “origine” en “migratieachtergrond”, en hun categorieën

De situatie van personen van buitenlandse nationaliteit of van buitenlandse herkomst op de arbeidsmarkt en in de Belgische samenleving in het algemeen is zorgwekkend. De verschillen in termen van werkgelegenheidsgraad en werkloosheidsgraad tussen personen met de Belgische nationaliteit en niet-Europese onderdanen behoort in België immers tot de hoogste van de Europese Unie. Een betere inschakeling van deze groepen op de arbeidsmarkt staat bovenaan de politieke agenda op alle niveau's. Een goede kennis van de situatie is noodzakelijk om de efficiëntie van politieke maatregelen te vergroten en de resultaten ervan te evalueren. De klassieke statistische bronnen over tewerkstelling maken het echter niet mogelijk om herkomst en situatie op de arbeidsmarkt op afdoende wijze met mekaar in verband te brengen. De nationaliteit of het geboorteland is meestal wel beschikbaar, maar de “tweede en derde generatie” ontsnappen voor een groot deel aan de analyse, terwijl zij grote moeilijkheden ondervinden op de Belgische arbeidsmarkt. Daarnaast weten wij dat het verwerven van de nationaliteit niet alle problemen oplost – en dit soort gegevens is evenmin beschikbaar in de klassieke statistische bronnen.

Sinds enkele jaren zoeken verschillende instellingen naar een gepaste manier om deze leemte op te vullen. De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid hebben daarom beslist om hiertoe gezamenlijk inspanningen te doen. De Kruispuntbank beheert de “datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming”, een gegevensbank die het mogelijk maakt om de rijke hoeveelheid administratieve gegevens van verschillende administraties en instellingen te gebruiken voor socio-economisch onderzoek. Deze rijke gegevensbank werd aangevuld met informatie uit het Rijksregister over herkomst, het verkrijgen van de nationaliteit en de inschrijving in het Rijksregister.

We benaderen herkomst hier op twee aanvullende manieren, namelijk door de invoering van de variabelen “origine” en “migratieachtergrond”. De variabele “origine” is bedoeld om de “tweede generatie” optimaal te vatten aan de hand van het land of de groep landen van herkomst. De variabele “migratieachtergrond” maakt het mogelijk om recente en minder recente immigranten te onderscheiden: immigranten en de “tweede” of “derde generaties”¹², wie buitenlander bleef, de Belgische nationaliteit verkreeg of geboren is als Belg uit ouders van buitenlandse origine. Met behulp van deze tweede variabele kunnen we de impact van een aantal indicatoren evalueren op de inschakeling op de arbeidsmarkt. Zo kunnen we de impact evalueren van de verblijfsduur in België¹³, de duur van de aanwezigheid op het grondgebied – waarvan wordt aangenomen dat die de inschakeling op de arbeidsmarkt en de integratie in het algemeen bevordert. Daarnaast kunnen we de impact nagaan van de geboorte in België van de persoon zelf of van zijn ouders, de geboorte in ons land, en de socialisatie en opvoeding in België sinds de geboorte – waarvan we eveneens een positief effect op de inschakeling op de arbeidsmarkt en de integratie in het algemeen verwachten. Op een gelijkaardige manier kunnen we de impact evalueren van het verkrijgen van de nationaliteit¹⁴, wat verondersteld wordt de toegang tot bepaalde types van tewerkstelling en de integratie in het algemeen te bevorderen – bijvoorbeeld via een volwaardige deelname aan het politieke leven en de toegang tot alle burgerrechten.

¹² Met beperkingen in dit geval die worden geëxpliciteerd in de tekst.

¹³ Variabele benaderd via de duur van inschrijving in het Rijksregister.

¹⁴ Zoals het niet-verkrijgen of het bezit van de nationaliteit sinds de geboorte.

De variabele “origine” combineert de variabelen “nationaliteit¹⁵”, “nationaliteit bij de geboorte¹⁶” en “nationaliteit bij de geboorte¹⁷” van de ouders van het individu.

De variabele “migratieachtergrond” combineert de variabelen “nationaliteit”, “nationaliteit bij de geboorte”, “nationaliteit bij de geboorte” van de ouders, “geboorteland”, “geboorteland” van de ouders van het individu, “geboorteland” van de grootouders (en dit enkel voor personen van Belgische nationaliteit geboren in België die ouders hebben van Belgische nationaliteit bij de geboorte), “datum van inschrijving in het Rijksregister” en “datum van het verkrijgen van de nationaliteit”.

Omwille van de bescherming van het privéleven werden de nationaliteiten gehergroepeerd¹⁸. De informatie van het Rijksregister over origine is echter onvolledig. Bij de invoering van het Rijksregister op het einde van de jaren zestig werd immers niet alle informatie altijd systematisch verzameld door de gemeenten. In 2010 werd echter een haalbaarheidstest uitgevoerd door de Kruispuntbank waarvan de FOD de resultaten geanalyseerd heeft. Dit toonde aan dat de kwaliteit en de kwantiteit van beschikbare gegevens voldoende was voor een realistische stand van zaken. Uit deze test bleek ook dat de meerderheid van de groep waarvoor de origine niet terug te vinden is, bestaat uit personen van 60 jaar en ouder. Daarom hebben wij de geanalyseerde populatie in dit rapport beperkt tot de leeftijdsklasse “18-60 jaar”.

Om de herkomst te benaderen volgens de variabele “**origine**” werden 14 exhaustieve en exclusieve groepen van personen ingevoerd. Wanneer één ouder geboren is als Belg en de andere als buitenlander, heeft de ouder met bij de geboorte een buitenlandse nationaliteit voorrang. Wanneer beide ouders geboren zijn als buitenlander met bij de geboorte een verschillende nationaliteit, wordt voorrang gegeven aan de nationaliteit bij de geboorte van de vader:

1. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg en van wie de ouders geboren zijn als Belg (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen van Belgische origine” genoemd en in de tabellen “Belg”).
2. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg en waarvan één van de ouders geboren is met de Belgische nationaliteit. Voor de andere ouder is het niet mogelijk om de nationaliteit te identificeren bij de geboorte¹⁹.
3. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg en voor dewelke het niet mogelijk is om de nationaliteit of het geboorteland van de ouders²⁰ te bepalen.

¹⁵ Voor wie een dubbele nationaliteit heeft (Belg en een andere nationaliteit) op eenzelfde datum, is het de Belgische nationaliteit die primeert.

¹⁶ Het gaat in feite om de nationaliteit bij de eerste inschrijving in het Rijksregister. Voor de grote meerderheid van de mensen gaat het om de nationaliteit bij de geboorte. Bovendien wil “Belg geboren als Belg” niet noodzakelijkerwijze zeggen “geboren in België”.

¹⁷ Zelfde opmerking als de vorige (zie hierboven).

¹⁸ **EU-14:** Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Luxemburg, Ierland, Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland, Zweden en Oostenrijk.

EU-12: Tsjechische Republiek, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slovakije, Bulgarije en Roemenië.

Kandidaat-EU: Macedonië, Turkije, Kroatië.

Andere Europeanen: Albanië, Andorra, IJsland, Lichtenstein, Monaco, Noorwegen, San-Marino, Zwitserland, Rusland, Heilige Stoel, Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Bosnië-Herzegovina, Servië, *enz.*

Maghreb: Algerije, Libië, Marokko, Tunesië en Mauretanië.

Andere Afrikaanse landen: Burundi, Kameroen, Zuid-Afrika, Congo, Senegal, Rwanda, *enz.*

Noord-Amerika: Canada, Verenigde Staten.

Centraal- en Zuid-Amerika: Cuba, Guatemala, Mexico, Nicaragua, Argentinië, Bolivia, Brazilië, Chili, Colombië, Ecuador, Peru, Venezuela, *enz.*

Azië: China, Japan, Thailand, Maleisië, Indië, Indonesië, Saoedi-Arabië, Iran, Irak, Israël, *enz.*

Oceanië: Australië, Nieuw-Zeeland, *enz.*

¹⁹ Deze groep wordt enkel geanalyseerd in dit hoofdstuk en wordt niet opgenomen in de volgende hoofdstukken.

²⁰ Deze groep wordt enkel geanalyseerd in dit hoofdstuk en wordt niet opgenomen in de volgende hoofdstukken..

4. Personen met de nationaliteit van een land van de EU-14 of die geboren zijn met de nationaliteit van een land van de EU-14 of van wie één van de ouders geboren is met de nationaliteit van een land van de EU-14 (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen van EU-14 origine” of “personen afkomstig uit de EU-14” genoemd en in de tabellen “EU-14”).
5. Personen met de nationaliteit van een land van de EU-12 of die geboren zijn met de nationaliteit van een land van de EU-12 of van wie één van de ouders geboren is met de nationaliteit van een land van de EU-12 (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen van EU-12 origine” of “personen afkomstig uit de EU-12” en in de tabellen “EU-12” genoemd).
6. Personen met de nationaliteit uit een kandidaat-lidstaat of die geboren zijn met de nationaliteit uit een kandidaat-lidstaat of van wie één van de ouders geboren is met de nationaliteit uit een kandidaat-lidstaat (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen uit een kandidaat-lidstaat” genoemd en in de tabellen “kandidaat EU”).
7. Personen met de nationaliteit van een ander Europees land of die geboren zijn met de nationaliteit van een ander Europees land of van wie één van de ouders geboren is met de nationaliteit van een ander Europees land (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen afkomstig van een ander Europees land” genoemd en in de tabellen “andere Europeanen”).
8. Personen met de nationaliteit van een Maghrebland of die geboren zijn met de nationaliteit van een Maghrebland of van wie één van de ouders geboren is met de nationaliteit van een Maghrebland (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen van Maghrebijnse origine” of “personen afkomstig uit de Maghreb” genoemd en in de tabellen “Maghrebijnen”).
9. Personen met de nationaliteit van een ander Afrikaans land of die geboren zijn met de nationaliteit van een ander Afrikaans land of van wie één van de ouders geboren is met de nationaliteit van een ander Afrikaans land (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen afkomstig van een ander Afrikaans land” genoemd en in de tabellen “andere Afrikanen”).
10. Personen met de nationaliteit van een land van Noord-Amerika of die geboren zijn met de nationaliteit van een land van Noord-Amerika waarvan één van de ouders geboren is met de nationaliteit van een land van Noord-Amerika (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen afkomstig van Noord-Amerika” genoemd en in de tabellen “Noord-Amerikaan”).
11. Personen met de nationaliteit van een land van Zuid-/Centraal-Amerika of die geboren zijn met de nationaliteit van een land van Zuid-/Centraal-Amerika of van wie één van de ouders geboren is met de nationaliteit van een land van Zuid-/Centraal-Amerika (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen afkomstig uit Zuid-/Centraal-Amerika” genoemd en in de tabellen “Zuid/Centraal-Amerikanen”).
12. Personen met de nationaliteit van een Aziatisch land of die geboren zijn met de nationaliteit van een Aziatisch land of van wie één van de ouders geboren is met de nationaliteit van een Aziatisch land (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen van Aziatische origine” of “personen afkomstig uit een Aziatisch land” genoemd en in de tabellen “Aziaten”).
13. Personen met de nationaliteit van een land van Oceanië of die geboren zijn met de nationaliteit van een land van Oceanië of van wie één van de ouders geboren is met de nationaliteit van een land van Oceanië (voornamelijk in het vervolg van de tekst “personen afkomstig van een land van Oceanië” genoemd en in de tabellen “Oceaniërs”).
14. Rest (categorie van personen voor wie geen enkele informatie het mogelijk maakt om hen te rangschikken in één van de vorige 13 categorieën).

Om de herkomst volgens de variabele **“migratieachtergrond”** te benaderen, werden 20 exhaustieve en exclusieve groepen van personen samengesteld. Wanneer één van de ouders geboren is als Belg en de andere als buitenlander, wordt de voorrang gegeven aan de ouder van wie de nationaliteit bij de geboorte buitenlands is. Wanneer beide ouders geboren zijn als buitenlander (of geboren zijn in het buitenland) en de nationaliteit bij de geboorte van de vader (of het geboorteland) verschilt van die van de moeder, wordt de voorrang gegeven aan de nationaliteit bij de geboorte (in het geboorteland) van de vader. Dezelfde logica werd toegepast voor de grootouders:

1. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg, uit ouders geboren als Belg en van wie de 4 grootouders geboren zijn als Belg (voornamelijk in de tekst “Belgische personen geboren als Belg geboren uit ouders geboren als Belg (personen van Belgische origine) van wie de 4 grootouders geboren zijn als Belg” en in de tabellen “grootouders geboren als Belg”²¹).
2. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg, uit ouders geboren in België en voor wie ten minste één grootouder in elke familie geboren is als Belg²².
3. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg, uit ouders geboren als Belg en van wie ten minste één grootouder geboren is met de nationaliteit van een land van de EU²³ (EU-14 of EU-12) of van wie het geboorteland een EU-land is (EU-14 of EU-12) (in de tekst voornamelijk genoemd “Belgische personen geboren als Belg uit ouders geboren als Belg (personen van Belgische origine) van wie ten minste één grootouder geboren is met de nationaliteit van een EU-land (is geboren EU) of is geboren in een EU-land” en in de tabellen “grootouders geboren EU”²⁴).
4. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg, uit ouders geboren als Belg en van wie ten minste één grootouder geboren is met de nationaliteit van een land buiten de EU (buiten EU-14 en buiten EU-12) of van wie het geboorteland een land buiten de EU is (buiten EU-14 en buiten EU-12) (in de tekst voornamelijk genoemd “Belgische personen geboren als Belg (personen van Belgische origine) van wie ten minste één grootouder geboren is met de nationaliteit van een niet-EU-land (is geboren niet-EU) of geboren is in een niet-EU-land” en in de tabellen “grootouders geboren niet-EU”²⁵).
5. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg, uit ouders geboren als Belg en voor wie het niet mogelijk is om de nationaliteit of het geboorteland van de grootouders te bepalen.
6. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg, uit ouders van Belgische nationaliteit en ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een EU-land (EU-14 of EU-12) of van wie het geboorteland een EU-land is (EU-14 of EU-12) (in de tekst voornamelijk genoemd “Belgische personen geboren als Belg van wie ten minste één ouder geboren is met de nationaliteit van een EU-land (is geboren EU)” en in de tabellen “Belgische ouders geboren EU”).
7. Personen van Belgische nationaliteit, geboren in België, uit ouders van Belgische nationaliteit en ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een land

²¹ Groep enkel geanalyseerd in dit hoofdstuk, en in de specifieke analyse van de 3de generatie van 18 tot 29 jaar in de hoofdstukken 4 en 5. In de volgende hoofdstukken wordt deze groep opgenomen in de groep van Belgische origine.

²² Groep enkel geanalyseerd in dit hoofdstuk. In de analyses die volgen wordt deze groep opgenomen in de groep van Belgische origine.

²³ De opbouw van de variabelen is gebaseerd op de huidige landsgrenzen (met name de EU).

²⁴ Groep enkel geanalyseerd in dit hoofdstuk, en in de specifieke analyse van de 3de generatie van 18 tot 29 jaar in de hoofdstukken 4 en 5. In de volgende hoofdstukken wordt deze groep opgenomen in de groep van Belgische origine.

²⁵ Groep enkel geanalyseerd in dit hoofdstuk, en in de specifieke analyse van de 3de generatie van 18 tot 29 jaar in de hoofdstukken 4 en 5. In de volgende hoofdstukken wordt deze groep opgenomen in de groep van Belgische origine.

buiten de EU (buiten EU-14 en buiten EU-12) of van wie het geboorteland een land buiten de EU is (buiten EU-14 en buiten EU-12) (in de tekst voornamelijk genoemd “Belgische personen geboren als Belg van wie ten minste één ouder geboren is met de nationaliteit van een niet-EU-land (is geboren niet EU)” en in de tabellen “Belgische ouder(s) geboren niet-EU”).

8. Personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg, van wie één van de ouders de nationaliteit heeft van een EU-land (EU-14 of EU-12) (in de tekst voornamelijk genoemd “Belgische personen geboren als Belg van wie ten minste één ouder de nationaliteit heeft van een EU-land (is van EU-nationaliteit)” en in de tabellen “ouder(s) van EU-nationaliteit”).
9. Personen van Belgische nationaliteit, geboren in België, van wie één van de ouders de nationaliteit heeft van een land buiten EU (buiten EU-14 en buiten EU-12) (in de tekst voornamelijk genoemd “Belgische personen geboren als Belg van wie ten minste één ouder de nationaliteit heeft van een niet-EU-land (is van niet-EU-nationaliteit)” en in de tabellen “ouder(s) van niet-EU-nationaliteit”).
10. Personen van Belgische nationaliteit, geboren met de nationaliteit van een EU-land (EU-14 of EU-12) en die meer dan 5 jaar geleden de Belgische nationaliteit hebben verkregen (in de tekst voornamelijk genoemd “personen geboren met de EU-nationaliteit (of met de nationaliteit van een EU-land) die de (Belgische) nationaliteit sinds meer dan 5 jaar hebben verkregen” en in de tabellen “verkrijgen van de nationaliteit > 5 jaar EU”).
11. Personen van Belgische nationaliteit, geboren met de nationaliteit van een EU-land (EU-14 of EU-12) en die de Belgische nationaliteit minder dan 5 jaar (of 5 jaar) hebben (in de tekst voornamelijk genoemd “personen geboren met de EU-nationaliteit (of met de nationaliteit van een EU-land) die de (Belgische) nationaliteit minder dan 5 jaar hebben” en in de tabellen “verkrijgen van de nationaliteit <= 5 jaar EU”).
12. Personen van Belgische nationaliteit, geboren met de nationaliteit van een land buiten de EU (buiten EU-14 en buiten EU-12) en die de Belgische nationaliteit sinds meer dan 5 jaar hebben verkregen (in de tekst voornamelijk genoemd “personen geboren met een niet-EU-nationaliteit (of met de nationaliteit van een niet-EU-land) die de (Belgische) nationaliteit sinds meer dan 5 jaar hebben verkregen” en in de tabellen “verkrijgen van de nationaliteit >5 jaar niet- EU”).
13. Personen van Belgische nationaliteit, geboren met de nationaliteit van een land buiten de EU (buiten EU-14 en buiten EU-12) en die de Belgische nationaliteit sinds 5 jaar of minder hebben (in de tekst voornamelijk genoemd “personen geboren met de niet-EU-nationaliteit” (of met de nationaliteit van een niet-EU-land) die de (Belgische) nationaliteit minder dan 5 jaar hebben” en in de tabellen “verkrijgen van de nationaliteit <= 5 jaar niet-EU”).
14. Personen met de nationaliteit van een EU-land (EU-14 of EU-12) en geboren in België (in de tekst voornamelijk genoemd “buitenlanders van EU-nationaliteit geboren in België” en in de tabellen “geboren in België EU”).
15. Personen met de nationaliteit van een land buiten de EU (buiten EU-14 en buiten EU-12) en geboren in België (in de tekst voornamelijk genoemd “buitenlanders van niet-EU-nationaliteit geboren in België” en in de tabellen “geboren in België niet-EU”).
16. Personen met de nationaliteit van een EU-land (EU-14 of EU-12), geboren buiten België en meer dan 5 jaar in het bevolkingsregister ingeschreven (in de tekst voornamelijk genoemd “buitenlanders van EU-nationaliteit meer dan 5 jaar in het Rijksregister ingeschreven” en in de tabellen “inschrijving in het RR > 5 jaar EU”).
17. Personen die de nationaliteit hebben van een EU-land (EU-14 of EU-12), geboren buiten België en minder dan 5 jaar ingeschreven in het bevolkingsregister (in de tekst voornamelijk genoemd “buitenlanders van EU-nationaliteit minder dan 5

jaar in het Rijksregister ingeschreven” en in de tabellen “inschrijving in het RR <= 5 jaar EU”).

18. Personen met de nationaliteit van een land buiten de EU (buiten EU-14 en buiten EU-12), geboren buiten België en meer dan 5 jaar in het bevolkingsregister ingeschreven (in de tekst voornamelijk genoemd “buitenlanders van niet-EU-nationaliteit meer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister” en in de tabellen “inschrijving in het RR >5 jaar niet-EU”).
19. Personen met de nationaliteit van een land buiten de EU (buiten EU-14 en buiten EU-12), geboren buiten België en minder dan 5 jaar in het bevolkingsregister ingeschreven (in de tekst voornamelijk genoemd “buitenlanders van niet-EU-nationaliteit minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister” en in de tabellen “inschrijving in het RR <= 5 jaar niet-EU”).
20. De laatste categorie omvat alle personen voor wie de migratieachtergrond niet terug te vinden is.

B. Volgens origine

Algemene verdeling

De volgende figuur toont de verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens de variabele "origine".

Figuur 1: Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens origine

1 Belgische origine: personen met de Belgische nationaliteit, geboren als Belg en waarvan ook de ouders als Belg geboren zijn.

2 Vreemde origine: personen die een vreemde nationaliteit hebben of die met een vreemde nationaliteit geboren zijn of van wie één van de ouders met een vreemde nationaliteit geboren is.

3 EU-14: Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Luxemburg, Ierland, Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland, Zweden en Oostenrijk.

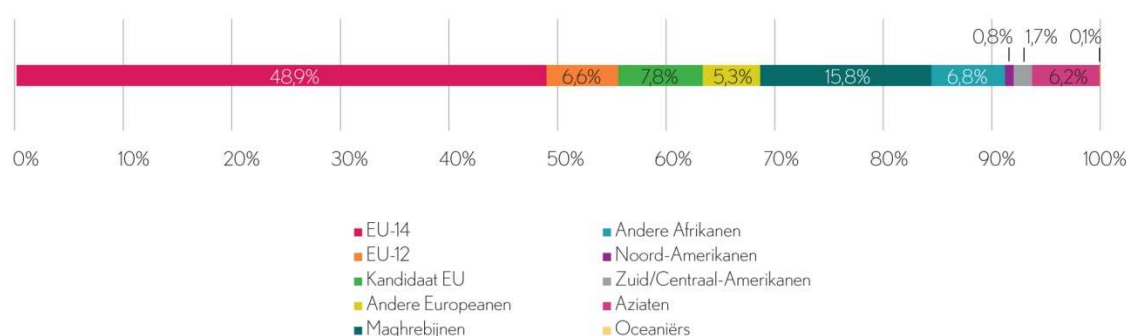
4 EU-12: Tsjechië, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Bulgarije en Roemenië.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Deze figuur toont aan dat 60,2% van de bevolking van 18 tot 60 jaar van Belgische origine is, dit wil zeggen dat zij van Belgische nationaliteit is, geboren als Belg uit ouders die geboren zijn als Belg. 25,3% is van buitenlandse origine, wat wil zeggen van buitenlandse nationaliteit of geboren met een buitenlandse nationaliteit of nog dat één ouder geboren is met een buitenlandse nationaliteit. En 14,5% is van niet-bepaalde origine voornamelijk omdat het niet mogelijk is om de nationaliteit of het geboorteland van de ouders te achterhalen.

Van de personen van buitenlandse origine (zie volgende grafiek) zijn 48,9% afkomstig uit de EU-14, 15,8% van de Maghreb, 7,8% uit een kandidaat-lidstaat, 6,8% van een ander Afrikaans land, 6,6% van de EU-12, 6,2% zijn van Aziatische origine, 5,3% zijn afkomstig van een ander Europees land, 1,7% van een land van Zuid-/Centraal-Amerika, 0,8% van een land van Noord-Amerika en 0,1% van een land van Oceanië.

Grafiek 1: Verdeling van personen met een vreemde origine volgens origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Deze cijfers bevestigen de gegevens gepubliceerd in de literatuur over dit onderwerp²⁶. België heeft immers een relatief oude traditie van immigratie. Een groot aantal immigranten uit de buurlanden Frankrijk, Nederland en Duitsland, begon naar België te komen voor de Eerste Wereldoorlog. De immigratie van Fransen en Nederlanders hield aan tijdens de periode tussen de twee oorlogen. Tegelijkertijd werden migranten uit Italië en Centraal- en Oost-Europa talrijker. Het ging dan zowel om arbeidsmigratie naar industriegebieden als om gedwongen migratie door de opkomst van autoritaire regimes op het Europese continent. De migratie uit Centraal- en Oost-Europa verminderde sterk na de Tweede Wereldoorlog en de daaropvolgende opkomst van de communistische regimes in het Oosten van Europa. De migratie vanuit Frankrijk en Nederland daarentegen blijft tot op vandaag groot. Tegelijkertijd werd de immigratie vanuit Italië georganiseerd: ze overheerste het einde van de jaren '40 en het begin van de jaren '50, voordat een grote immigratie vanuit Spanje en Griekenland zich ontwikkelde (midden van de jaren '50). Italianen, Fransen en Nederlanders vormen nog steeds de drie sterkst vertegenwoordigde buitenlandse nationaliteiten in België. Het aantal Europese burgers van alle nationaliteiten is sterk gestegen in de laatste decennia naarmate de Europese Unie zich ontwikkelde, vooral als gevolg van de laatste uitbreidingen van de EU, wat leidde tot sterke migratiestromen vanuit Polen en Roemenië. Naast deze Europese migratie kwam vanaf het

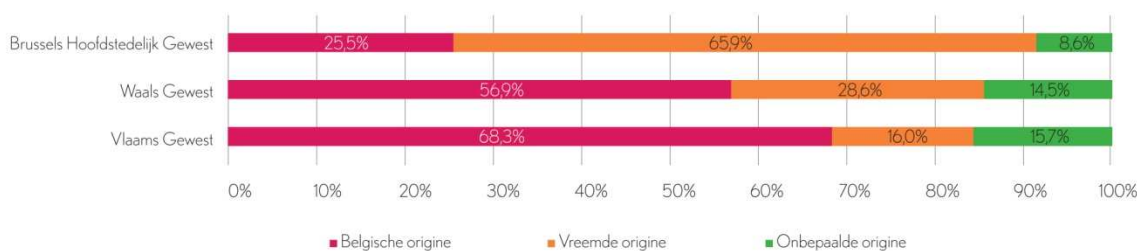
²⁶ Onder andere: OESO, De migranten en de tewerkstelling (Volume 2), De integratie op de arbeidsmarkt in België, in Frankrijk, in Nederland en in Portugal, 2008; Onderzoeksgroep van Toegepaste Demografie (UCL) en Centrum voor gelijke kansen en racismebestrijding, Migraties en populaties uit de immigratie in België – Statistisch en demografisch rapport 2008.

begin van de jaren '60 ook de migratie vanuit Marokko en Turkije op gang. Door zijn koloniaal verleden telt België een niet verwaarloosbaar deel immigranten afkomstig uit subsaharisch Afrika, in het bijzonder uit Congo (DRC). Dit alles verklaart grotendeels de grotere aandelen van de groepen uit landen van de EU-14, de Maghreb, uit kandidaat-lidstaten en "andere Afrikaanse landen" in het totaal van de bevolking van buitenlandse origine en de recente groei van de groep personen afkomstig uit de EU-12.

Demografie volgens gewest

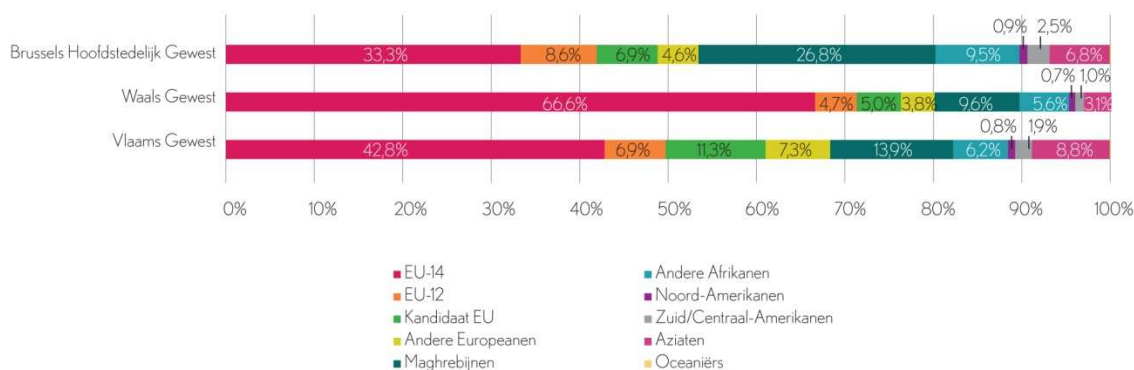
De volgende grafiek toont grote regionale verschillen in de verdeling van de bevolking volgens de variabele "origine". Zo zien we dat 25,5% van de Brusselse bevolking van 18 tot 60 jaar van Belgische origine is en 65,9% is van buitenlandse origine. In de twee andere gewesten stellen we een verdeling vast die dicht ligt bij die voor België in zijn geheel. Zo is in het Waalse Gewest 56,9% van de bevolking van Belgische origine en 28,6% van buitenlandse origine. In het Vlaams Gewest is 68,3% van de bevolking van Belgische origine en 16,0% van buitenlandse origine. De grafiek toont eveneens aan dat het aandeel van personen voor wie de origine niet kan worden bepaald, groter is in Vlaanderen en in Wallonië (respectievelijk 15,7% en 14,5% tegenover 8,6% in Brussel).

Grafiek 2: Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar per gewest volgens origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Voor de groep van buitenlandse origine toont de volgende grafiek grote regionale variaties aan in de verdeling van de verschillende groepen van origine. Zo zijn in Brussel de drie grootste groepen afkomstig uit de EU-14 (33,3%), de Maghreb (26,8%) en een ander Afrikaans land (9,5%). In Wallonië zijn de drie grootste groepen afkomstig uit de EU-14 (66,6%), de Maghreb (9,6%) en andere Afrikaanse landen (5,6%). En in Vlaanderen zijn de drie grootste groepen afkomstig uit de EU-14 (42,8%), de Maghreb (13,9%) en uit kandidaat-lidstaten (11,3%).

Grafiek 3: Verdeling van personen van vreemde origine volgens origine en gewest

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Deze verdeling valt gedeeltelijk te verklaren door de geschiedenis van de migratie in België. Terwijl de vooroorlogse migratie en de Italiaanse migratie vooral gericht was naar Wallonië, is de Marokkaanse en Turkse migratie immers meer gericht naar Brussel en Vlaanderen²⁷.

De volgende tabel toont de verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar van de drie gewesten:

Tabel 1: Bevolking van 18 tot 60 jaar per gewest volgens origine

	<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	<i>Waals Gewest</i>	<i>Vlaams Gewest</i>
<i>Belgische origine</i>	167.350 (25,5%)	1.146.259 (56,9%)	2.460.881 (68,3%)
<i>Vreemde origine</i>	431.584 (65,9%)	576.010 (28,6%)	576.580 (16,0%)
EU-14	21,9%	19,1%	6,9%
EU-12	5,7%	1,3%	1,1%
Kandidaat EU	4,6%	1,4%	1,8%
Andere Europeanen	3,0%	1,1%	1,2%
Maghrebijnen	17,6%	2,7%	2,2%
Andere Afrikanen	6,2%	1,6%	1,0%
Noord-Amerikanen	0,6%	0,2%	0,1%
Zuid/Centraal-Amerikanen	1,7%	0,3%	0,3%
Aziaten	4,5%	0,9%	1,4%
Oceaniërs	0,1%	0,0%	0,0%
<i>Onbepaalde origine</i>	56.222 (8,6%)	291.033 (14,5%)	563.823 (15,7%)
Belg, geboren als Belg, één van de ouders Belg geboren, de andere onbepaald	5,3%	8,9%	8,2%
Belg, geboren als Belg, ouders onbepaald	3,1%	5,5%	7,4%
Andere	0,2%	0,1%	0,1%

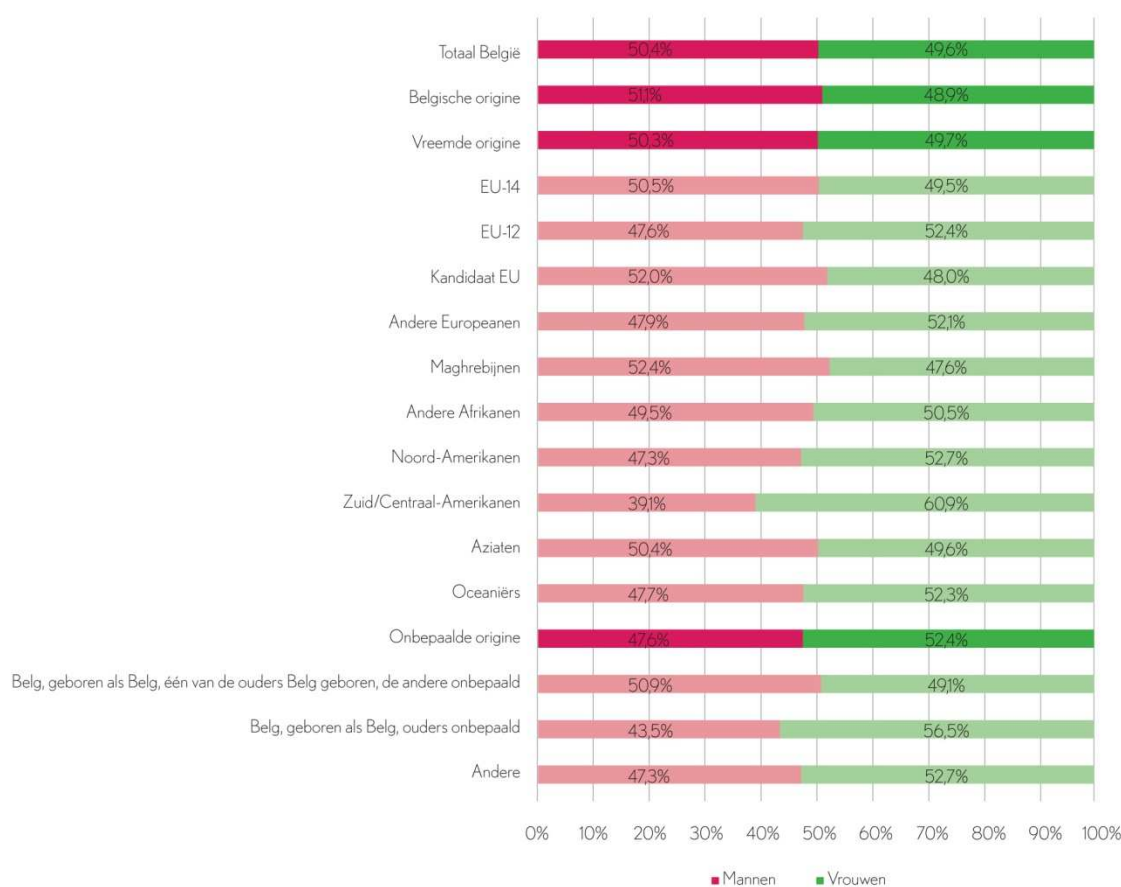
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

²⁷ OESO, De migranten en de tewerkstelling (Volume 2), De integratie op de arbeidsmarkt in België, in Frankrijk, in Nederland en in Portugal, 2008.

Demografie volgens geslacht

De bevolking van 18 tot 60 jaar in België is samengesteld uit 50,4% mannen en 49,6% vrouwen. Bij de groepen van Belgische origine, van de EU-14 en van Aziatische origine is de verdeling tussen mannen en vrouwen vrij gelijkaardig aan die voor de bevolking in haar geheel. Enkele groepen onderscheiden zich door een groter aandeel vrouwen, zoals de personen uit Zuid-/Centraal-Amerika (60,9% vrouwen), en in mindere mate uit Noord-Amerika (52,7% vrouwen) en uit de EU-12 (52,4% vrouwen). Dit valt gedeeltelijk te verklaren door de ontwikkeling van nieuwe specifiek vrouwelijke vormen van migratie uit Zuid-Oost Azië, Latijns Amerika, Centraal en Oost-Europa²⁸. Daarnaast onderscheiden enkele groepen zich door een oververtegenwoordiging van mannen zoals de groep uit de Maghreb (52,4% mannen) en uit kandidaat-lidstaten (52% mannen).

Grafiek 4: Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens origine en geslacht

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

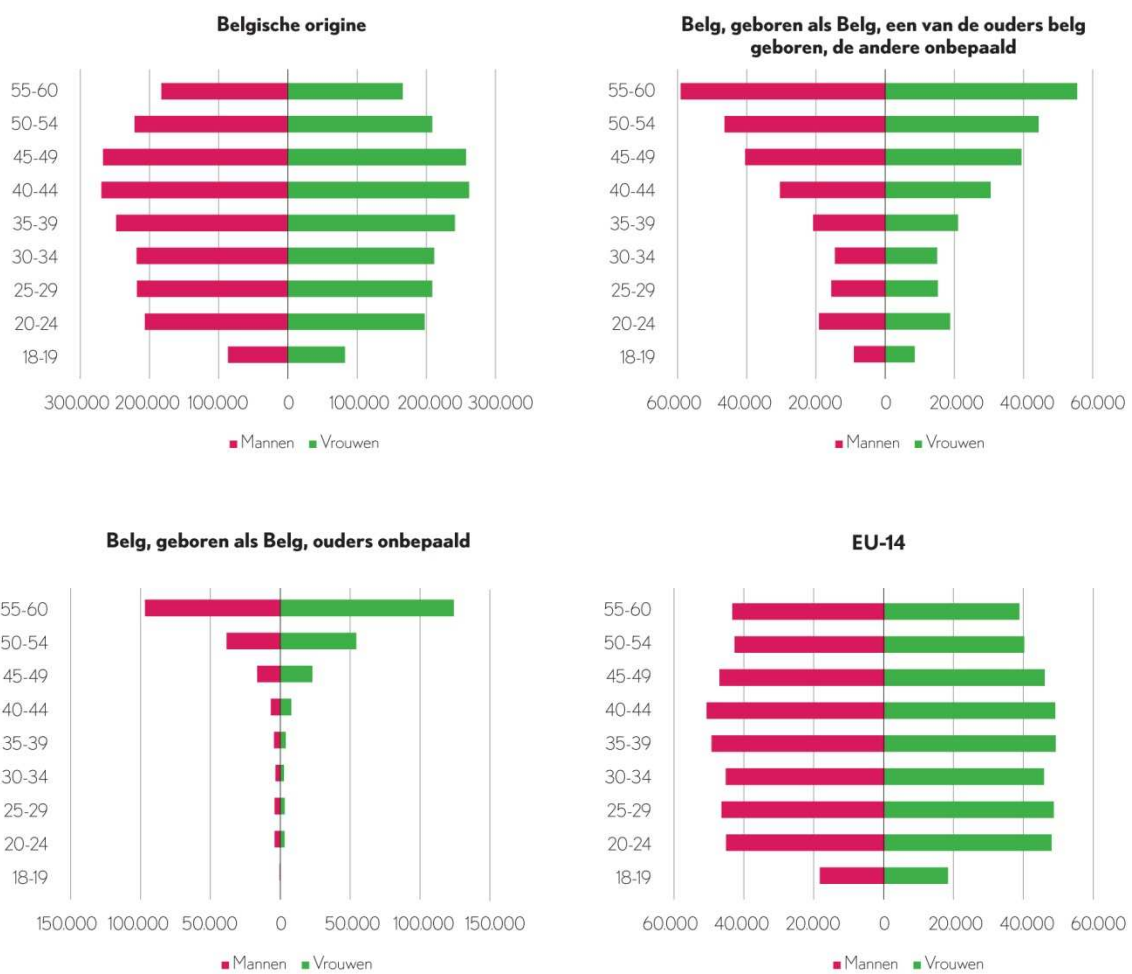
²⁸ Zie Onderzoeksgroep van Toegepaste Demografie (UCL) en Centrum voor gelijke kansen en racismebestrijding, Migraties en populaties uit de immigratie in België – Statistisch en demografisch rapport 2008.

Demografie volgens leeftijd (leeftijdspiramide van de bevolking van 18 tot 60 jaar)

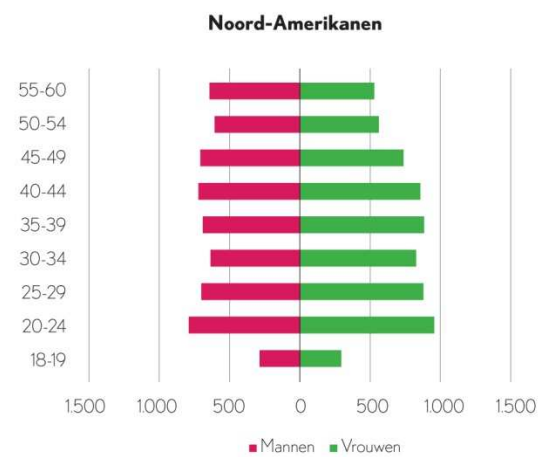
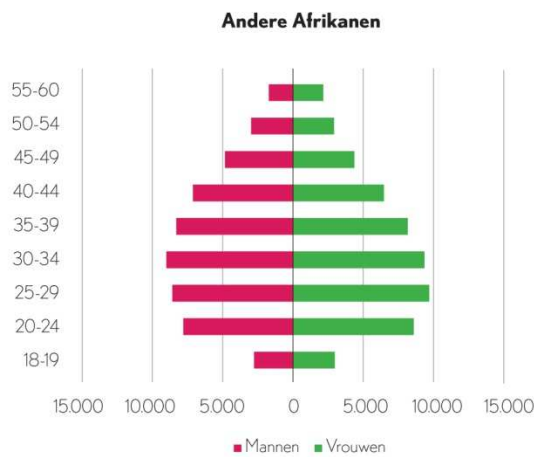
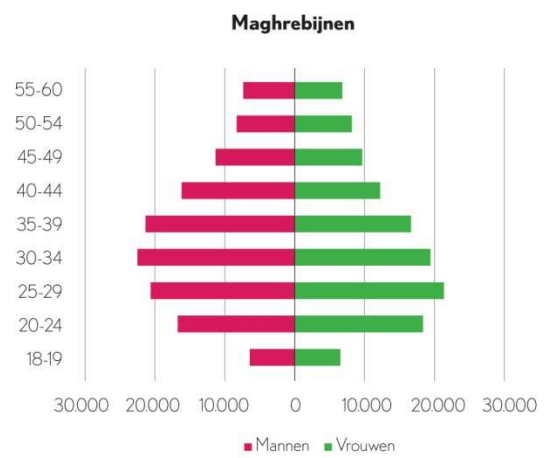
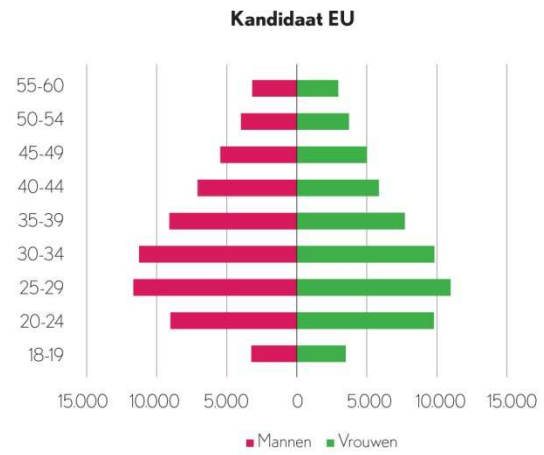
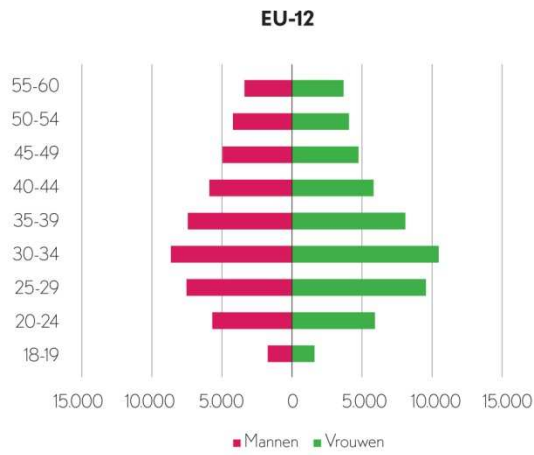
De leeftijdspiramides tonen aan dat de bevolking van Belgische origine en die uit de EU-14 (die voortkomt uit een oudere migratie) ouder zijn dan de bevolking van een andere origine, als gevolg van het minder recente karakter van de Europese immigratie.

Twee leeftijdspiramides dienen met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden: die van de Belgische personen geboren als Belg uit een ouder geboren als Belg terwijl de andere niet bepaald is en de pyramide van de Belgische personen geboren als Belg uit niet bepaalde ouders. De vorm van deze piramides vloeit voornamelijk voort uit de gegevensinzameling en de beperkingen van dit proces. De ouders van deze oudere personen waren immers waarschijnlijk al overleden of niet meer aanwezig op het nationaal grondgebied op de datum van invoering van het Rijksregister en zij werden niet achteraf gecodeerd. Deze piramides met een zeer oude leeftijdsstructuur tonen echter aan dat we een snelle verbetering van de kwaliteit van de gegevens mogen verwachten, aangezien de groep voor wie de nationaliteit van de ouders onbepaald is zeer snel de leeftijdsgrens van 60 zal bereiken.

Grafiek 5: Bevolkingspiramides volgens origine

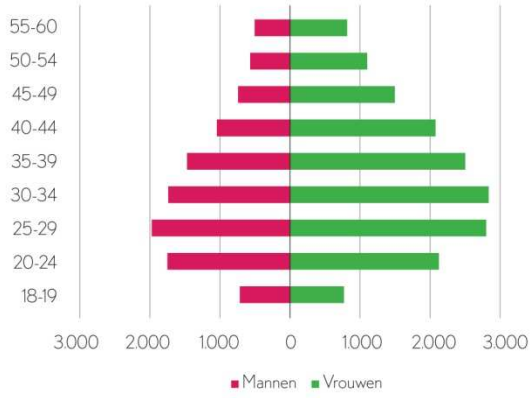

2. Demografie

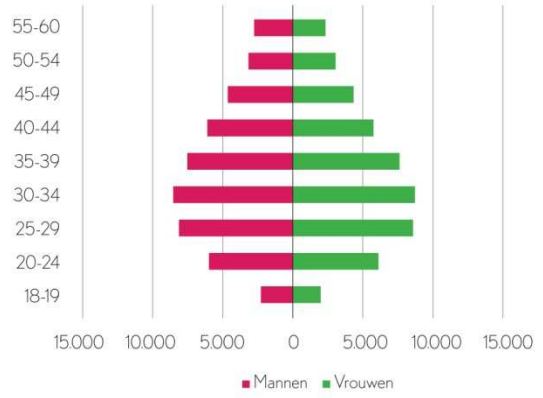

Socio-economische Monitoring

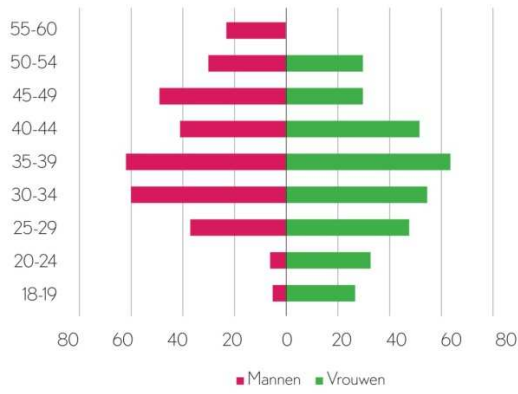
Zuid/Centraal-Amerikanen

Aziaten

Oceaniërs

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

C. Volgens migratieachtergrond

Ter herinnering, de variabele “migratieachtergrond” maakt het mogelijk om een onderscheid te maken tussen recente en oudere immigranten en de zogenoemde “tweede” of “derde generaties”²⁹, personen die buitenlander zijn gebleven, die de Belgische nationaliteit hebben verkregen of geboren zijn als Belg uit ouders van buitenlandse origine,...

De analyse betreft enkel de bevolking waarvoor de migratieachtergrond te achterhalen viel. Zoals vermeld in de inleiding van dit hoofdstuk heeft het Rijksregister immers geen volledige informatie over de origine van alle personen. Dat blijkt in het bijzonder het geval voor deze variabele: voor 16% van de bevolking van 18 tot 60 jaar bleek het onmogelijk om de migratieachtergrond te achterhalen. De belangrijkste verklaring ligt in het feit dat bij de invoering van het Rijksregister de gemeenten niet noodzakelijkerwijs achteraf de volledige reeks achtergrondvariabelen in de gegevensbank hebben geregistreerd voor oudere personen, en a fortiori voor wie al overleden was of het land had verlaten. Op basis van beschikbare gegevens, stellen we vast dat van de personen voor wie wij de migratieachtergrond niet konden identificeren 53% tussen 50 en 60 jaar oud zijn³⁰.

Algemene verdeling

De volgende figuur toont aan dat 87,4% van de bevolking van 18 tot 60 jaar waarvoor de migratieachtergrond te bepalen valt, de Belgische nationaliteit heeft, en 12,6% een buitenlandse nationaliteit.

79,5% van de personen van Belgische nationaliteit zijn Belgen van de derde generatie, 6,5% van de tweede generatie en 14,0% zijn Belg door het verkrijgen van de nationaliteit. Wat personen van buitenlandse nationaliteit betreft, heeft 69% van hen de nationaliteit van een EU-land.

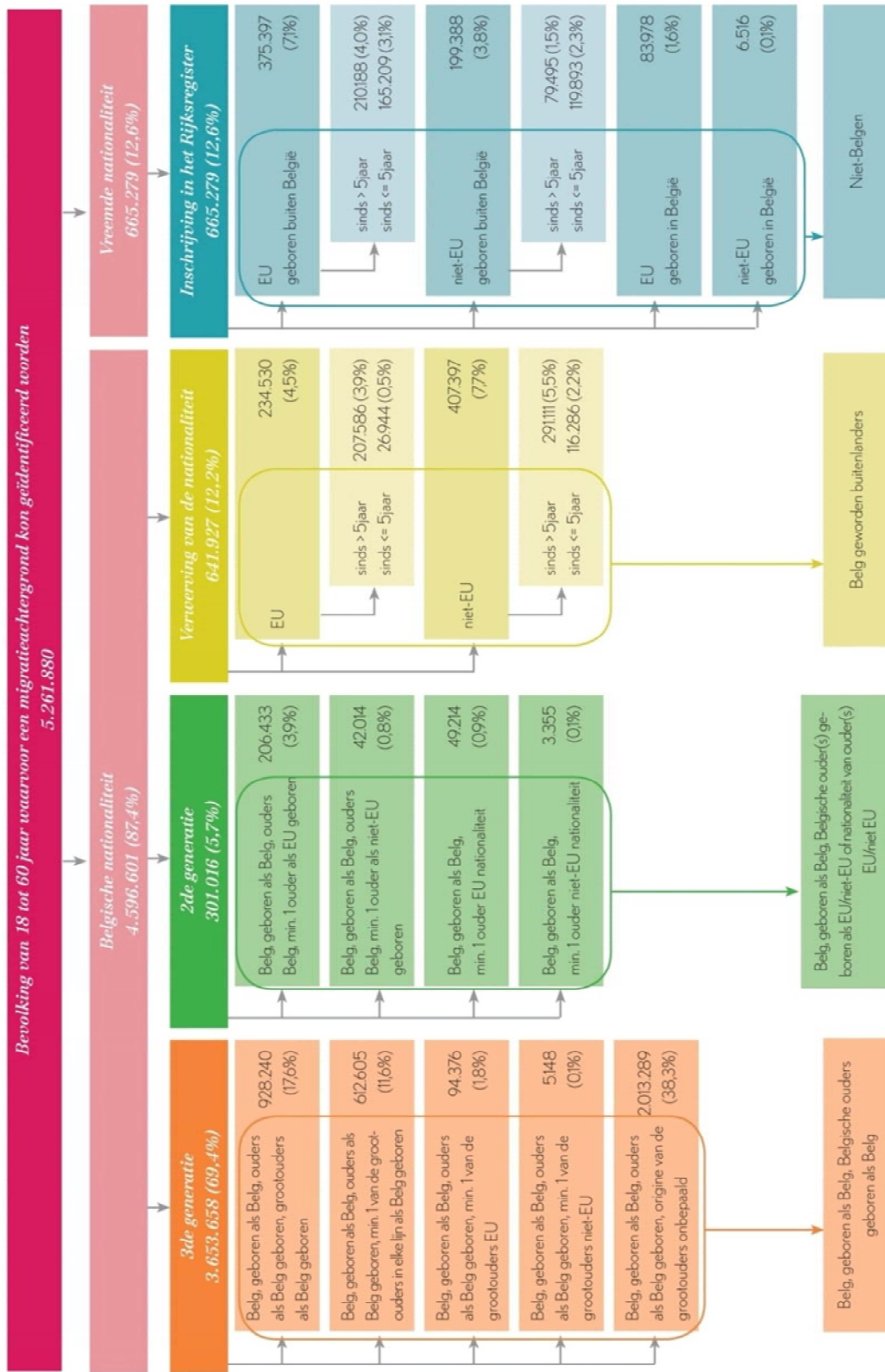
Het begrip van “de derde generatie” maakt het mogelijk om de analyse te verfijnen volgens origine. We stellen echter vast (zie de volgende figuur en grafiek) dat voor 55,1% van de individuen van 18 tot 60 jaar van Belgische nationaliteit, geboren als Belg uit ouders geboren als Belg³¹, het onmogelijk is om bruikbare informatie terug te vinden over de nationaliteit bij de geboorte of het geboorteland van alle vier grootouders. Opnieuw vloeit dit grotendeels voort uit het feit dat de grootouders of de ouders die in de methodologie worden beschouwd, vóór de invoering van het Rijksregister geboren zijn, overleden of het land verlieten. 66% van de personen voor wie het onmogelijk is de grootouders terug te vinden, zijn tussen 40 en 60 jaar.

²⁹ Wanneer we spreken over derde generatie, gaat het eigenlijk over de derde generatie, vierde generatie en volgende. In de tekst zullen we de term derde generatie gebruiken om al deze generaties samen te benoemen.

³⁰Voor deze laatsten, zullen de gegevens dus met een zekere voorzichtigheid moeten worden onderzocht.

³¹ Personen van Belgische origine.

Figuur 2: Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens de migratieachtergrond

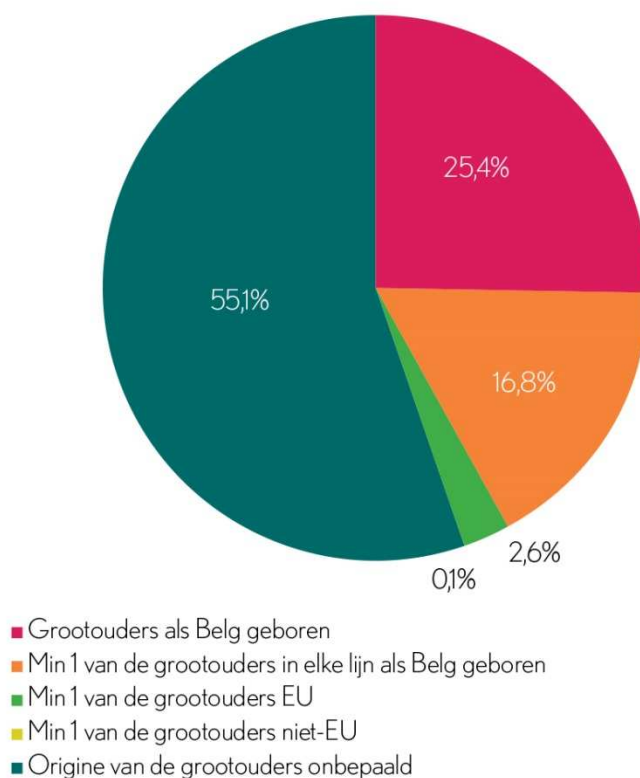

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

25,4% van de personen van Belgische origine hebben 4 grootouders geboren als Belg, 16,8% hebben ten minste een Belgische grootouder in elke familie, 2,6% hebben ten minste een grootouder geboren met de nationaliteit van een EU-land of die geboren is in een EU-land en 0,1% ten minste een grootouder geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land of die geboren is in een niet-EU-land.

Deze gegevens tonen aan dat het momenteel nog niet mogelijk is om op een optimale manier de derde generatie op te vangen op basis van de gegevens van het datawarehouse. Om die reden betreft de analyse in de volgende hoofdstukken het geheel van deze groep, dit wil zeggen de personen van Belgische origine. Een korte analyse van de derde generatie voor de 18 – 29 jarigen volgt in de hoofdstukken 4 (punt 4.1) en 5 (punt 5.1) want voor slechts 10% onder hen is het onmogelijk om de nationaliteit bij de geboorte van de grootouders te identificeren of het geboorteland van de grootouders, wat voldoende is.

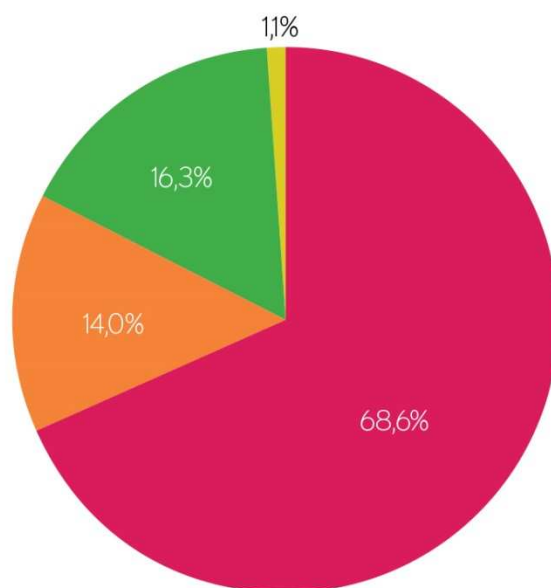
Grafiek 6: De derde generatie (bevolking van 18 tot 60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ.
Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek toont de verdeling van de tweede generatie, de Belgen, geboren als Belg van wie ten minste één ouder als buitenlander geboren is of van buitenlandse nationaliteit is. Het grootste gedeelte van deze groep is afkomstig uit een EU-land. 68,6% van de personen van deze groep hebben ten minste één ouder met de nationaliteit van een EU-land. Van de groep afkomstig uit een niet-EU-land, hebben 14,0% ten minste één ouder die geboren is met de nationaliteit van een niet-EU-land, en slechts 1,1% hebben ten minste één ouder met de nationaliteit van een niet-EU-land. De kruising van de gegevens met de variabele origine toont aan dat wie een EU- migratieachtergrond heeft voornamelijk van EU-14-origine is. Wie een niet-EU migratieachtergrond heeft, is voornamelijk van Maghrebijnse origine of afkomstig van een ander Europees land.

Grafiek 7: Verdeling van de tweede generatie van 18 tot 60 jaar

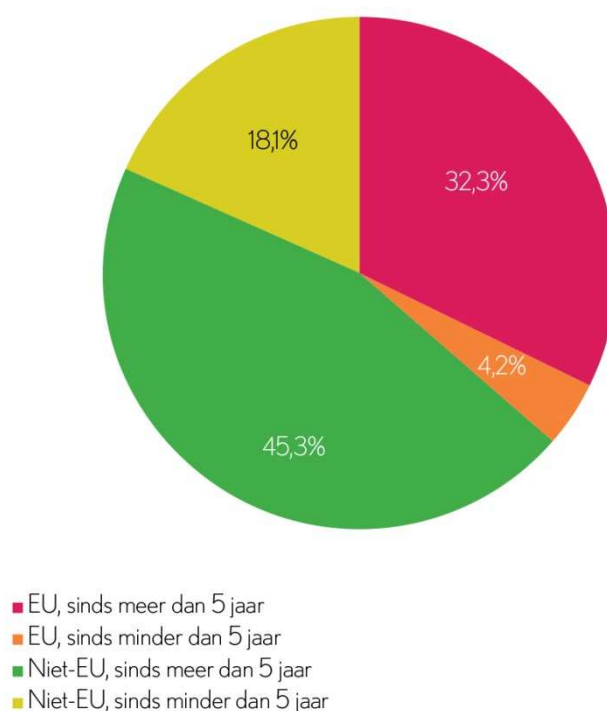

- Belg, geboren als Belg, ouders Belg, min 1 ouder als EU geboren
- Belg, geboren als Belg, ouders Belg, min 1 ouder als niet-EU geboren
- Belg, geboren als Belg, min 1 ouder EU nationaliteit
- Belg, geboren als Belg, min 1 ouder niet-EU nationaliteit

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ.
Berekeningen: FOD WASO.

Voor wie de Belgische nationaliteit verkreeg, toont de volgende grafiek aan dat de meerderheid onder hen Belg is sinds meer dan 5 jaar (77,6%): 45,3% van hen zijn geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land en 32,3% met de nationaliteit van een EU-land. 22,3% van de personen die de Belgische nationaliteit verkregen, hebben deze sinds minder dan 5 jaar. Onder hen zijn 18,1% geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land en 4,2% met de nationaliteit van een EU-land. Een andere vaststelling is dat de meerderheid van de Belgen die de nationaliteit hebben verkregen, geboren zijn met de nationaliteit van een niet-EU-land (63,4% tegen 36,5% geboren met de nationaliteit van een EU-land). De kruising van de gegevens met de variabele origine toont aan dat de meerderheid van wie de nationaliteit van een EU-land had, afkomstig was uit de EU-14. Het is interessant dat voor personen die de nationaliteit hadden van een land van de EU-12, het aandeel van wie de Belgische nationaliteit verkreeg sinds minder dan 5 jaar groter is (20%) dan dat van wie de Belgische nationaliteit sinds meer dan 5 jaar verkreeg (minder dan 10%). Dit geldt in het bijzonder voor vrouwen: het aandeel van vrouwen die de nationaliteit hadden van een land van de EU-12 en die de Belgische nationaliteit hebben verkregen sinds minder dan 5 jaar bedraagt 27%. Wat de groep betreft die de nationaliteit had van een niet-EU-land, kwam de meerderheid van de Maghreb (45%) en uit een kandidaat-lidstaat (25%).

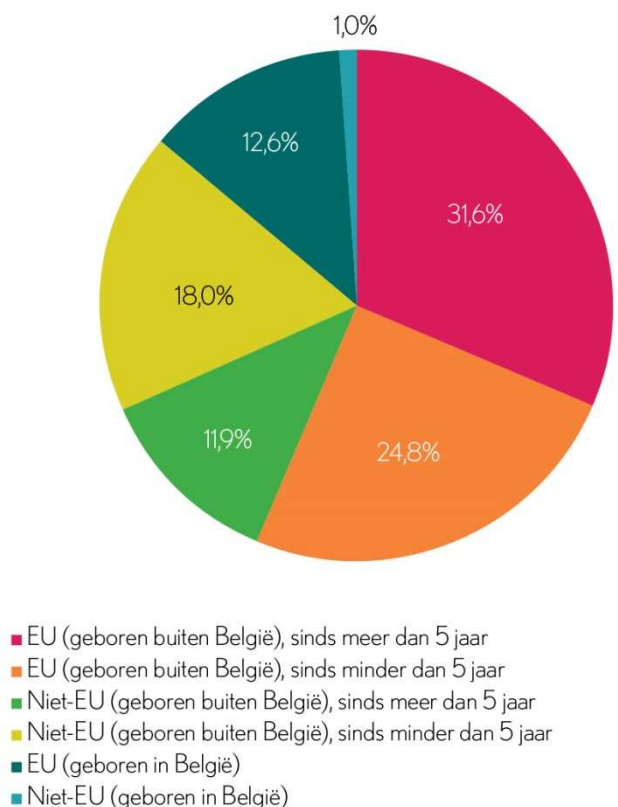
Grafiek 8: Verdeling van de Belgen die de nationaliteit hebben verkregen van 18 tot 60 jaar

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ.
Berekeningen: FOD WASO.

Personen van buitenlandse nationaliteit zijn op de volgende manier verdeeld: 69,0% hebben de nationaliteit van een EU-land (31,6% zijn ingeschreven in het Rijksregister sinds meer dan 5 jaar, 24,8% zijn ingeschreven in het Rijksregister sinds minder dan 5 jaar en 12,6% zijn geboren in België) en 30,9% hebben de nationaliteit van een niet-EU-land (18,0% zijn ingeschreven in het bevolkingsregister sinds minder dan 5 jaar, 11,9% zijn ingeschreven in het bevolkingsregister sinds meer dan 5 jaar en slechts 1% zijn geboren in België). De kruising van de gegevens met de variabele origine toont dezelfde tendens aan als voor het verkrijgen van de nationaliteit. De meerderheid van de personen met de nationaliteit van een EU-land, kwam van een land van de EU-14 – en het aandeel van personen met de nationaliteit van een land van de EU-12 ingeschreven in het Rijksregister sinds meer dan 5 jaar was duidelijk minder groot (minder dan 5%) dan het aandeel van wie sinds minder dan 5 jaar (30%) ingeschreven is in het Rijksregister. Wat personen betreft met de nationaliteit van een niet-EU-land, heeft de meerderheid van wie sinds meer dan 5 jaar ingeschreven is in het Rijksregister de nationaliteit van een Maghrebland of van een ander Europees land terwijl de meerderheid van wie sinds minder dan 5 jaar ingeschreven is in het Rijksregister de nationaliteit heeft van een Maghrebland, een ander Afrikaans land of een Aziatisch land.

Grafiek 9: Verdeling van personen die een buitenlandse nationaliteit hebben van 18 tot 60 jaar

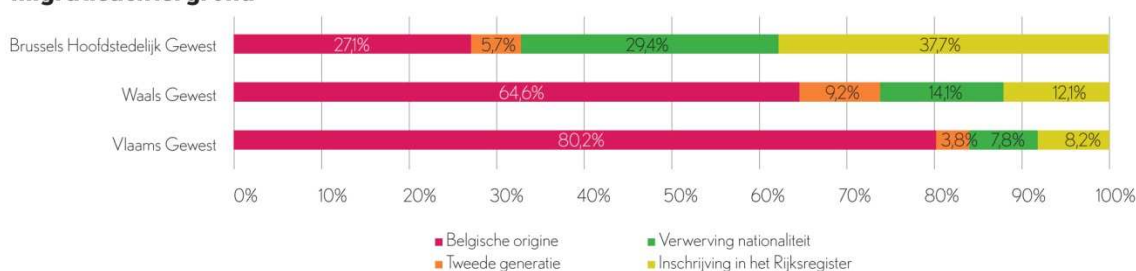

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ.
Berekeningen: FOD WASO.

Demografie volgens gewest

De volgende grafiek toont aan dat de verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens de migratieachtergrond zeer verschillend is in Brussel vergeleken met de twee andere gewesten. Terwijl in Vlaanderen en in Wallonië een groot deel van de bevolking van Belgische origine is (80,2% in Vlaanderen – 64,6% in Wallonië), vormen in Brussel de personen van Belgische origine slechts 27,1% van de Brusselse bevolking. Het aandeel van personen met een buitenlandse nationaliteit en van Belgen die de nationaliteit hebben verkregen is veel groter in Brussel dan in de twee andere gewesten. Zo is 37,7% van de Brusselse bevolking van 18 tot 60 jaar van buitenlandse nationaliteit tegenover 12,1% in Wallonië en 8,2% in Vlaanderen. Daarnaast heeft 29,4% van de bevolking in Brussel de Belgische nationaliteit verkregen tegenover 14,1% in Wallonië en 7,8% in Vlaanderen.

Grafiek 10: Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar per gewest volgens de migratieachtergrond

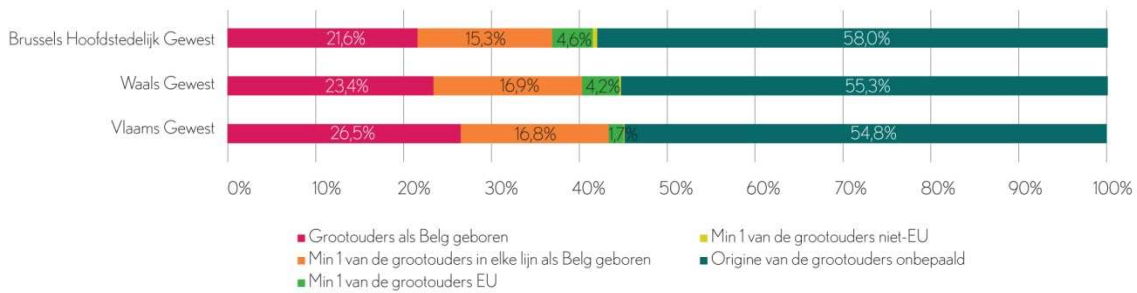
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De verdeling over de drie gewesten van personen van Belgische origine en van de tweede generatie valt grotendeels te verklaren door de geschiedenis van de migratie in België (zie vorig onderdeel over de analyse per origine). Het duidelijk groter aandeel van buitenlanders ingeschreven in het Rijksregister in Brussel valt wellicht gedeeltelijk te verklaren door de aanwezigheid van internationale instellingen³² en instellingen die asielzoekers en vluchtelingen opvangen.

Hoewel de 5 categorieën van de derde generatie relatief gelijkaardig verdeeld zijn over de drie gewesten, kunnen wij toch op twee niet-verwaarloosbare verschillen wijzen. In de eerste plaats is het aandeel van personen met vier Belgische grootouders groter in Vlaanderen: 26,5% tegenover 23,4% in Wallonië en 21,6% in Brussel. Vervolgens is het aandeel van diegenen van wie ten minste één grootouder geboren is met de nationaliteit van een EU-land of geboren is in een EU-land kleiner in Vlaanderen: 1,7% tegenover 4,6% in Brussel en 4,2% in Wallonië.

³² Zowel organisaties die hun zetel in Brussel hebben, zoals de Europese instellingen, de NATO, Eurocontrol,... als organisaties met een vertegenwoordiging in Brussel, zoals de Raad van Europa, de UNO, de UNESCO, de UNHCR, de WGO, de IAO,...

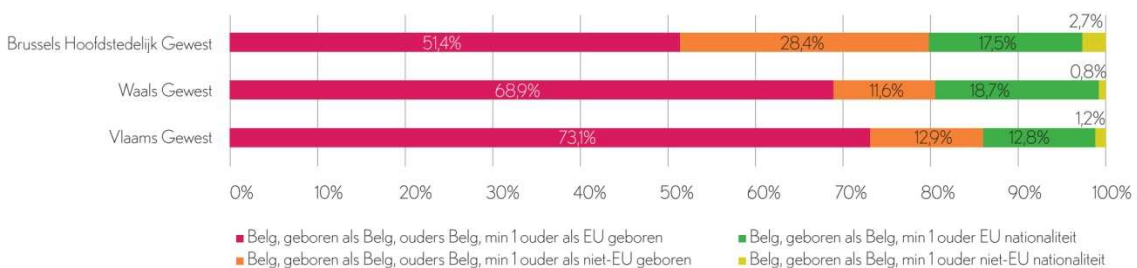
Grafiek 11: De derde generatie (bevolking van 18 tot 60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Wat de tweede generatie betreft, onderscheidt Brussel zich opnieuw van de twee andere gewesten. Hoewel het aandeel van Belgen geboren als Belg uit Belgische ouders en van wie ten minste één van hen geboren is met de nationaliteit van een EU-land het grootste aandeel vormt van de Belgen van de tweede generatie in de drie gewesten, is dit duidelijk minder groot in Brussel dan in de twee andere gewesten (51,4% tegenover 68,9% in Wallonië en 73,1% in Vlaanderen). Het aandeel van de Belgen geboren als Belg uit Belgische ouders van wie ten minste één van hen geboren is met de nationaliteit van een niet-EU-land is groter in Brussel en zij vormen er overigens de tweede grootste groep Belgen van de tweede generatie (28,4% tegenover 12,9% in Vlaanderen en 11,6% in Wallonië). Tenslotte is het aandeel van Belgen van de tweede generatie met een EU-migratieachtergrond groter dan het aandeel met een niet-EU-migratieachtergrond.

Grafiek 12: Verdeling van de tweede generatie van 18 tot 60 jaar

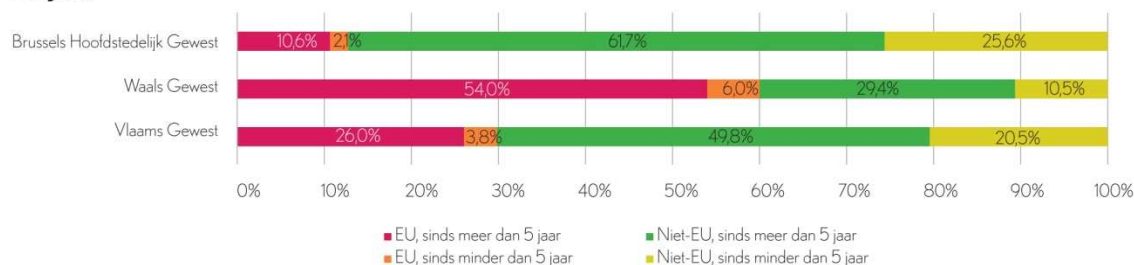

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek toont grote regionale verschillen aan voor de verdeling van Belgen die de nationaliteit hebben verkregen. In Vlaanderen en Brussel is er een groter deel Belgen die de nationaliteit hebben verkregen en die geboren zijn met een niet-EU-nationaliteit (70,3% in Vlaanderen en 87,3% in Brussel tegenover 39,9% in Wallonië). In de drie gewesten is het aandeel van personen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen sinds meer dan 5 jaar duidelijk groter dan dat van personen met de nationaliteit sinds minder dan 5 jaar (83,5% in het Waals Gewest, 75,7% in het Vlaams Gewest en 72,3% in Brussel). Bij het kruisen van de gegevens met de variabele origine, doen we dezelfde vaststellingen als in de algemene analyse (zie punt 2.1). In Wallonië blijft het aandeel van diegenen die de nationaliteit van een land van de EU-12 had en de Belgische nationaliteit minder dan 5 jaar heeft klein (dicht bij het aandeel van wie de nationaliteit al meer dan 5 jaar heeft verkregen, dit wil zeggen op minder dan 10%), terwijl hun aandeel in de twee andere gewesten duidelijk groter is dan dat van wie de nationaliteit al meer dan 5 jaar heeft verkregen (30,7% in Vlaanderen en 40,3% in Brussel). In de drie gewesten stellen we vast dat de meerderheid van de personen die de nationaliteit van

een niet-EU-land hadden en die de Belgische nationaliteit verkregen, afkomstig is van de Maghreb. We stellen echter vast dat in Vlaanderen, in tegenstelling tot de twee andere gewesten, het aandeel van personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten relatief dicht ligt bij het aandeel dat afkomstig is uit de Maghreb.

Grafiek 13: Verdeling van de Belgen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen van 18 tot 60 jaar

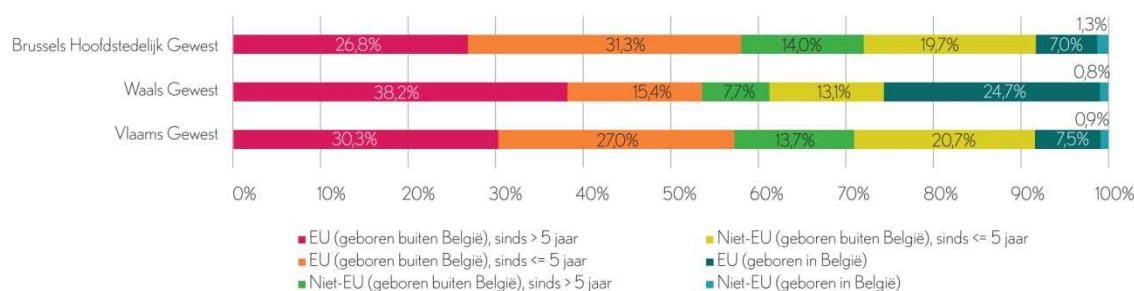

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het aandeel personen met de nationaliteit van een EU-land vormt het grootste percentage van de buitenlandse personen in de drie gewesten: 78,4% in Wallonië, 65% in Brussel en 64,9% in Vlaanderen. In Vlaanderen en in Brussel is het aandeel buitenlanders dat minder dan 5 jaar ingeschreven is in het Rijksregister groter (47,7% in Vlaanderen, 51% in Brussel tegenover 28,5% in Wallonië). In Wallonië daarentegen is het aandeel buitenlanders dat langer dan 5 jaar ingeschreven is in het Rijksregister het grootste (46,0% tegenover 44% in Vlaanderen en 40,7% in Brussel).

Het is eveneens interessant dat het aandeel personen van EU-nationaliteit geboren in België bijzonder groot is in Wallonië (voor het merendeel personen met de nationaliteit van een land van de EU-14) aangezien dit 24,7% bedraagt tegenover 7,5% in Vlaanderen en 7% in Brussel.

Door de gegevens van personen van buitenlandse nationaliteit te kruisen met de variabele origine, kunnen we dezelfde vaststellingen doen als in de algemene analyse (zie punt 2.1). Opnieuw is in Wallonië het aandeel van diegenen met de nationaliteit van een land van de EU-12 en minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister duidelijk minder groot dan in de twee andere gewesten. Van de groep met de nationaliteit van een niet-EU-land, heeft de meerderheid van wie langer dan 5 jaar ingeschreven is in het Rijksregister in Vlaanderen de nationaliteit van een ander Europees land of van een Aziatisch land, in Wallonië de nationaliteit van een Maghrebland of uit een kandidaat-lidstaat, en in Brussel de nationaliteit van een Maghrebland of van een ander Afrikaans land. Terwijl wie minder dan 5 jaar ingeschreven is in het Rijksregister in Vlaanderen meestal de nationaliteit heeft van een Aziatisch land of van een ander Afrikaans land, is dat in Wallonië de nationaliteit van een Maghrebland of van een ander Afrikaans land. In Brussel vinden we dezelfde groepen terug die meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister: deze personen hebben meestal de nationaliteit van een Maghrebland of van een ander Afrikaans land.

Grafiek 14: Verdeling van de buitenlanders van 18 tot 60 jaar

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De bevolking van de drie gewesten wordt dus ingedeeld volgens de verdeling in de volgende tabel:

Tabel 2: Bevolking van 18 tot 60 jaar per gewest, volgens migratieachtergrond

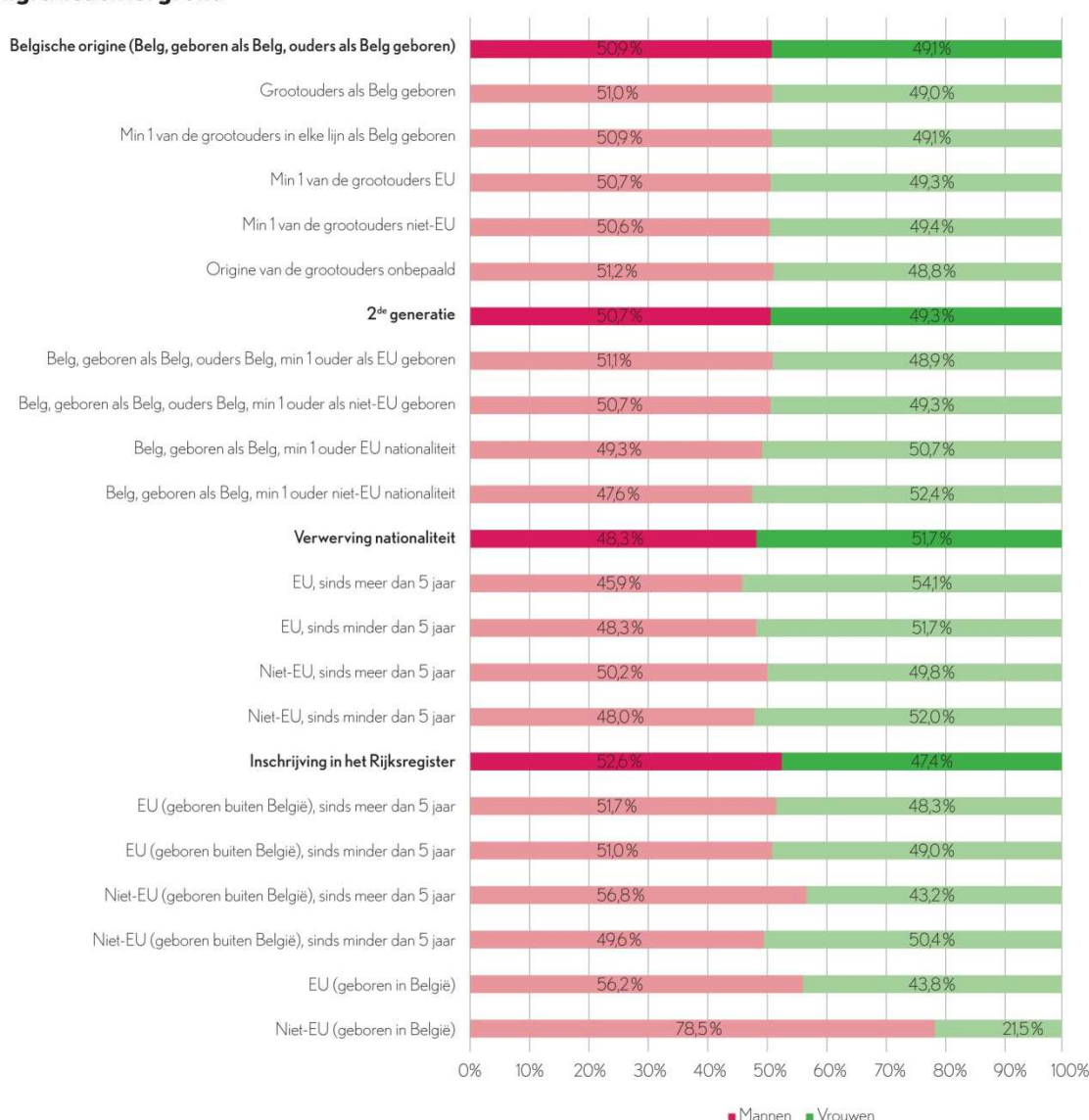
	<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	<i>Waals Gewest</i>	<i>Vlaams Gewest</i>
<i>Belgische origine (Belg, geboren als Belg, ouders als Belg geboren)</i>	155.637 (27,1%)	1.092.490 (64,6%)	2.405.531 (80,2%)
Grootouders als Belg geboren	5,9%	15,2%	21,3%
Min 1 van de grootouders in elke lijn als Belg geboren	4,2%	10,9%	13,5%
Min 1 van de grootouders EU	1,2%	2,7%	1,4%
Min 1 van de grootouders niet-EU	0,1%	0,1%	0,1%
Origine van de grootouders onbepaald	15,7%	35,7%	44,0%
<i>2de generatie</i>	32.861 (5,7%)	155.012 (9,2%)	113.143 (3,8%)
Belg, geboren als Belg, ouders Belg, min 1 ouder als EU geboren	2,9%	6,3%	2,8%
Belg, geboren als Belg, ouders Belg, min 1 ouder als niet-EU geboren	1,6%	1,1%	0,5%
Belg, geboren als Belg, min 1 ouder EU nationaliteit	1,0%	1,7%	0,5%
Belg, geboren als Belg, min 1 ouder niet-EU nationaliteit	0,2%	0,1%	0,0%
<i>Verwerving nationaliteit</i>	168.841 (29,4%)	238.673 (14,1%)	234.413 (7,8%)
EU, sinds meer dan 5 jaar	3,1%	7,6%	2,0%
EU, sinds minder dan 5 jaar	0,6%	0,9%	0,3%
Niet-EU, sinds meer dan 5 jaar	18,2%	4,2%	3,9%
Niet-EU, sinds minder dan 5 jaar	7,5%	1,5%	1,6%
<i>Inschrijving in het Rijksregister</i>	216.499 (37,7%)	204.180 (12,1%)	244.600 (8,2%)
EU (geboren buiten België), sinds meer dan 5 jaar	10,1%	4,6%	2,5%
EU (geboren buiten België), sinds minder dan 5 jaar	11,8%	1,9%	2,2%
Niet-EU (geboren buiten België), sinds meer dan 5 jaar	5,3%	0,9%	1,1%
Niet-EU (geboren buiten België), sinds minder dan 5 jaar	7,4%	1,6%	1,7%
EU (geboren in België)	2,6%	3,0%	0,6%
Niet-EU (geboren in België)	0,5%	0,1%	0,1%

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Demografie volgens geslacht

Over het algemeen ligt de verdeling tussen mannen en vrouwen voor de meeste groepen bepaald door de variabele migratieachtergrond relatief dicht bij die voor België in zijn geheel (50,4% mannen en 49,6% vrouwen). We stellen echter vast dat enkele groepen zich onderscheiden door een groter aandeel vrouwen: de Belgische personen geboren met de nationaliteit van een EU-land die de nationaliteit langer dan 5 jaar hebben verkregen (54,1% vrouwen) en de Belgische personen geboren als Belg van wie één ouder de nationaliteit heeft van een niet-EU-land (52,4% vrouwen). Daarnaast onderscheiden enkele groepen zich door een nog grotere aanwezigheid van mannen: personen van EU-nationaliteit en niet-EU-nationaliteit geboren in België (respectievelijk 56,2% en 78,5% mannen) en buitenlanders van niet-EU-nationaliteit langer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister (56,8% mannen).

Grafiek 15: Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar per geslacht volgens de migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

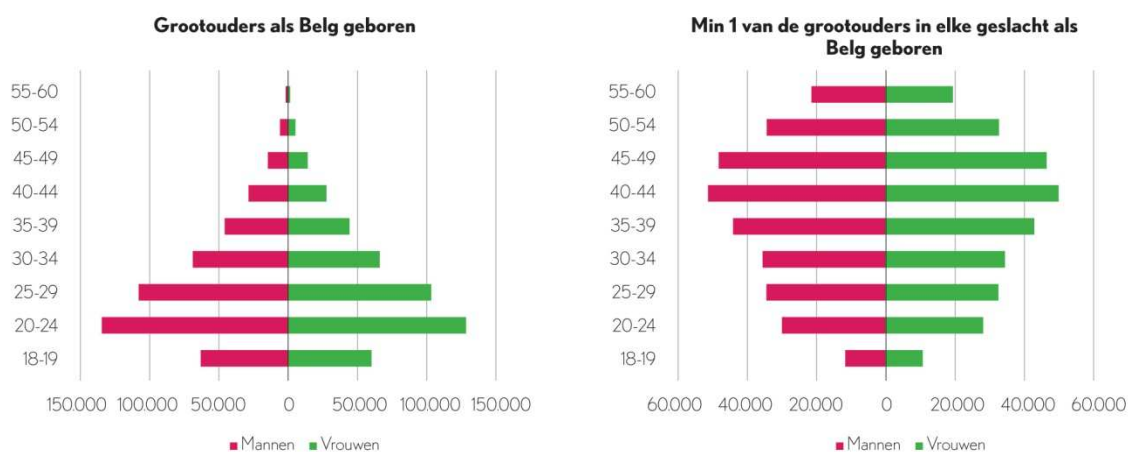
Demografie volgens leeftijd (leeftijdspiramide van de bevolking van 18 tot 60 jaar)

De volgende leeftijdspiramides tonen aan dat de populaties met een niet-EU-migratieachtergrond gemiddeld jonger zijn dan die met een EU-migratieachtergrond. Dit is opnieuw gedeeltelijk te verklaren door de respectieve anciënniteit van de migraties van ieder van deze groepen naar België.

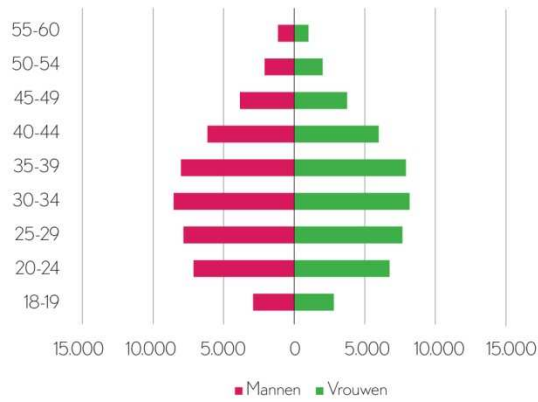
Sommige leeftijdspiramides dienen met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden, in het bijzonder die van de groep van wie de grootouders van onbepaalde origine zijn, omwille van de beperkingen van het proces van gegevensinzameling. De grootouders van deze oudere personen waren immers waarschijnlijk al overleden of waren niet meer aanwezig op het nationaal grondgebied op de datum van invoering van het Rijksregister: zij werden niet achteraf gecodeerd. Deze piramides met een zeer oude leeftijdsstructuur tonen echter aan dat we een snelle verbetering van de kwaliteit van de gegevens mogen verwachten, aangezien het aantal personen voor wie de nationaliteit van de ouders onbepaald is, zeer snel gaat dalen.

Daarnaast kan het atypisch uitzicht van de leeftijdspiramides van Belgische personen van wie de ouders buitenlandse (EU of niet-EU) onderdanen zijn, worden verklaard door de opeenvolgende aanpassingen aan het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

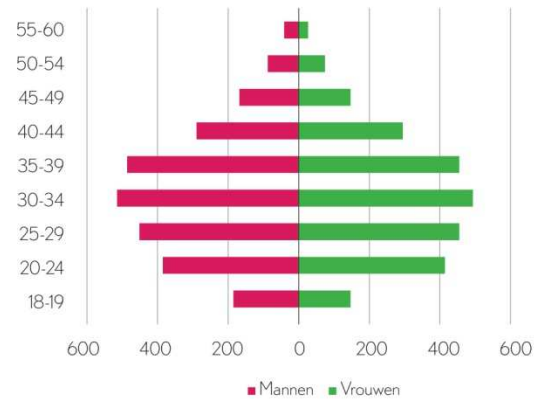
Grafiek 16: Bevolkingspiramides per migratieachtergrond

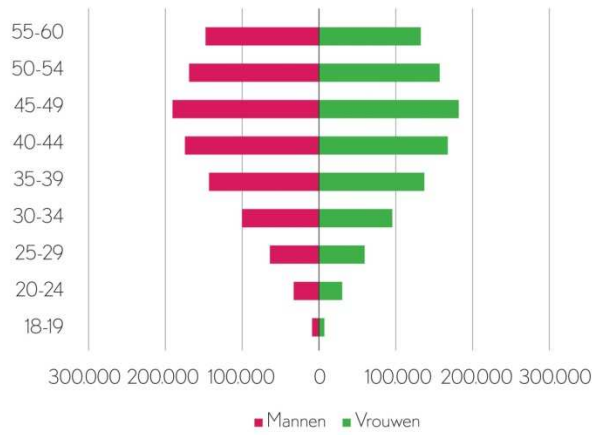
Grootouder(s) als EU geboren

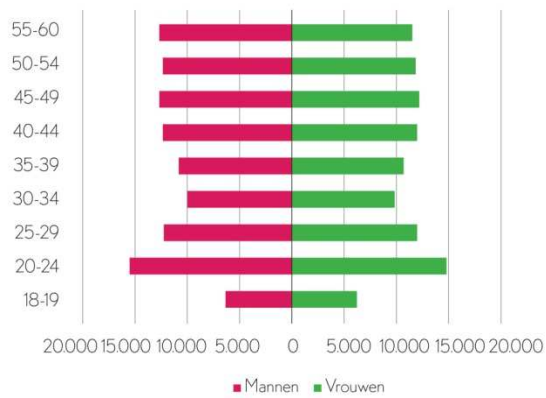
Grootouder(s) als niet-EU geboren

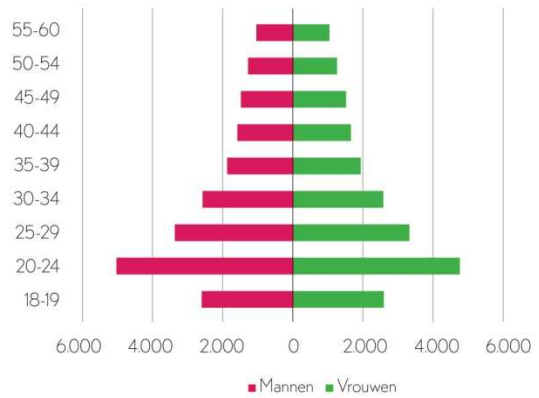
Grootouders onbepaald

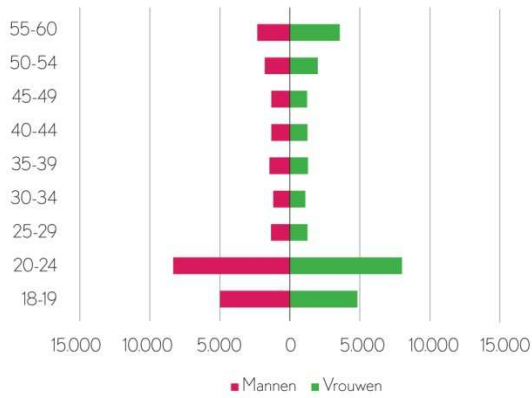
Ouder(s) als EU geboren

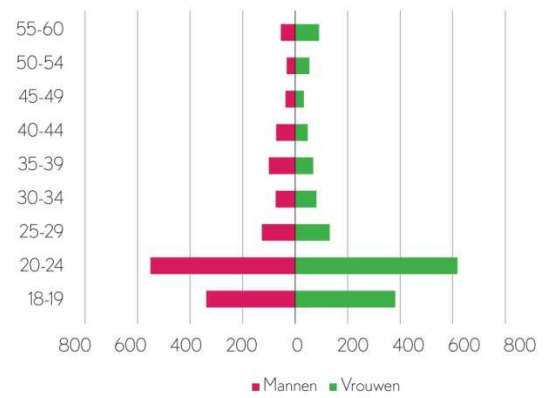
Ouder(s) als niet-EU geboren

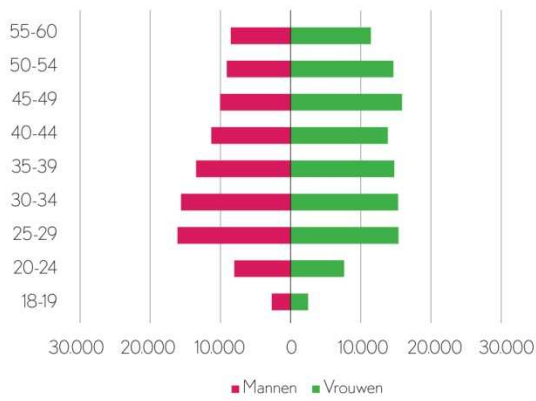
Nationaliteit ouder(s) EU

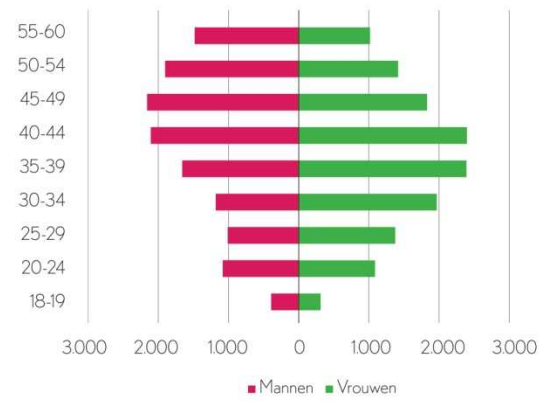
Nationaliteit ouder(s) niet-EU

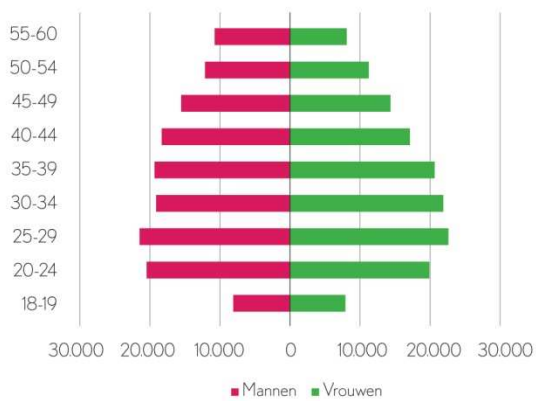
Verwerving nationaliteit > 5 jaar EU

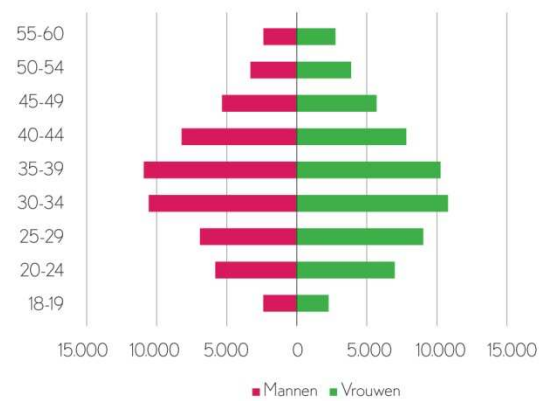
Verwerving nationaliteit <= 5 jaar EU

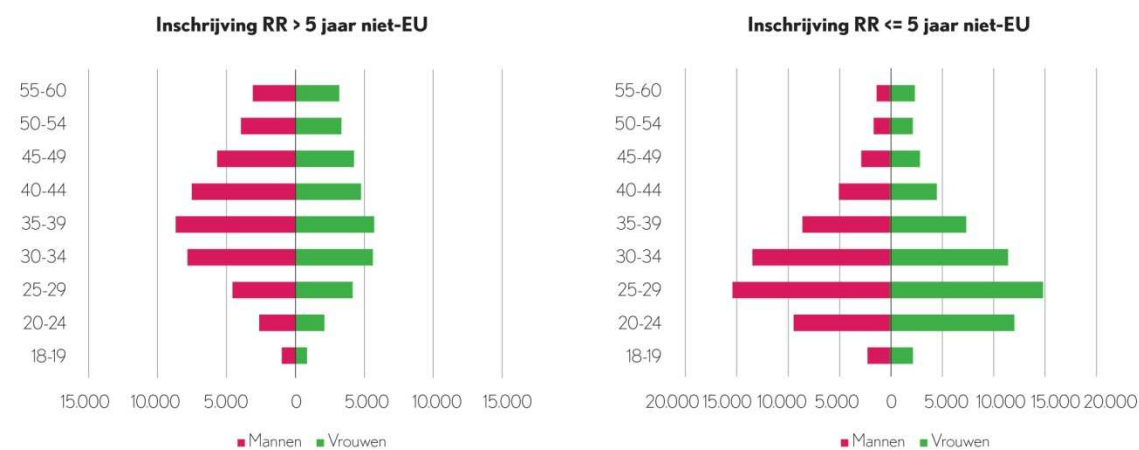
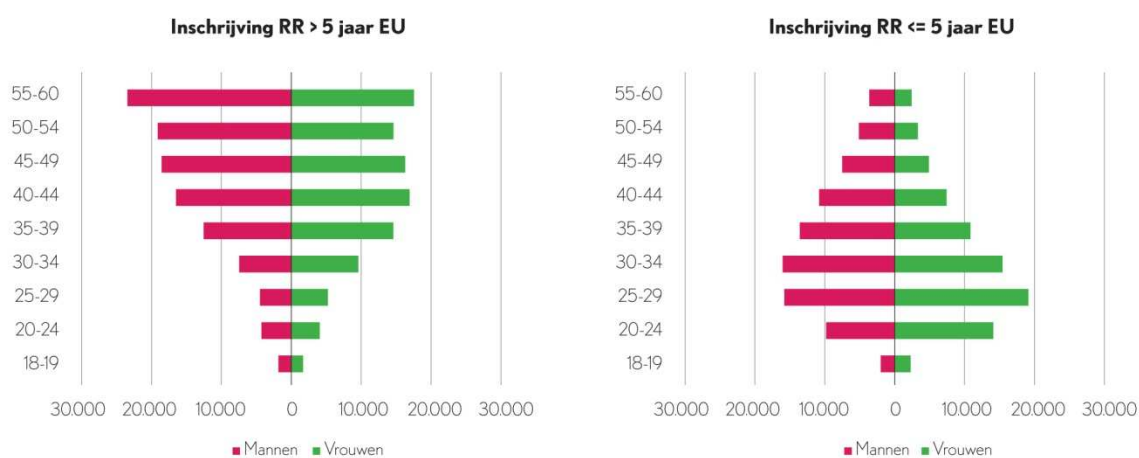
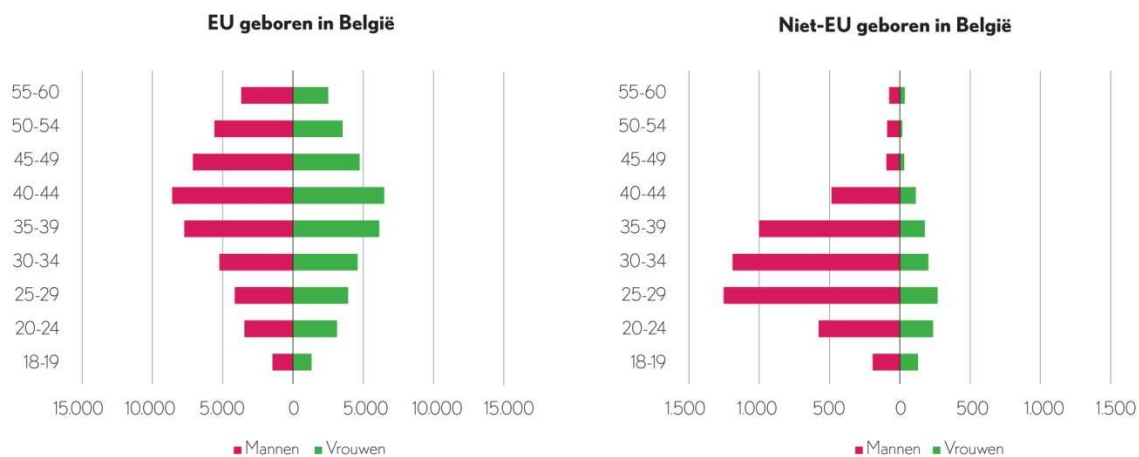

Verwerving nationaliteit > 5 jaar niet-EU

Verwerving nationaliteit <= 5 jaar niet-EU

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

**3. DE SOCIO-ECONOMISCHE
POSITIE VAN DE BELGISCHE
BEVOLKING EN DE BEVOLKING
VAN BUITENLANDSE
NATIONALITEIT (OF ORIGINE),
VAN 18 TOT 60 JAAR,
OP DE ARBEIDSMARKT:
ACTIEVEN EN INACTIEVEN**

Sleutelementen van hoofdstuk 3: activiteit en inactiviteit

Origine

- De activiteitsgraad in België van de 18- tot 60-jarigen is 72%. De activiteitsgraad van de personen van “Belgische” origine ligt hoger dan de activiteitsgraad van de personen van buitenlandse afkomst. Hieruit volgt dat het inactieve aandeel van de personen van buitenlandse afkomst groter is dan dat van de personen van Belgische origine. De activiteitsgraden liggen bijzonder laag voor mensen van Aziatische afkomst, mensen met een origine uit andere Afrikaanse landen, en mensen met een origine uit andere Europese landen, die allen een activiteitsgraad van minder dan 50% hebben.

Migratieachtergrond

- De activiteitsgraad van mensen van “Belgische” origine, dat wil zeggen als Belg geboren uit ouders die als Belg zijn geboren, is hoger dan de activiteitsgraden vastgesteld voor mensen met een andere migratieachtergrond. De activiteitsgraad ligt bijzonder laag voor niet-EU en EU-onderdanen die sinds langer dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven, met activiteitsgraden onder de 40%. In elk van de categorieën met een migratieachtergrond hebben de personen met een EU-migratieachtergrond hogere activiteitsgraden dan zij met een niet-EU migratieachtergrond. En de activiteitsgraad van de personen die de Belgische nationaliteit hebben verworven is hoger dan die van Belgen die als Belg geboren zijn met minstens één ouder van buitenlandse nationaliteit.

A. Actieven versus inactieven: definities

Met het oog op het maken van internationale vergelijkingen, heeft het Internationaal arbeidsbureau (IAB) in 1982 een resolutie aangenomen die de definities vastlegt die nodig zijn voor de analyse van de arbeidsmarkt. De nationale enquêtes bij de actieve bevolking zijn gebaseerd op deze definities³³. Zo bestaat de zogenoemde actieve bevolking “in de zin van het IAB” uit:

- De werkende actieve bevolking (dit wil zeggen met een betrekking) en de werklozen.
- Personen met een betrekking zijn alle personen van 15 jaar en ouder die gedurende de referentieweek minstens één uur werk verrichtten voor loon of salaris of voor winst, of die een baan hadden maar tijdelijk afwezig waren. Daar horen ook de meewerkende familieleden bij.
- De werklozen zijn alle personen van 15 jaar en ouder die: (a) tijdens de referentieweek geen werk hadden waren (b) voor werk beschikbaar waren, d.w.z. voor werk in loondienst of als zelfstandige beschikbaar waren binnen de twee weken na de referentieweek (c) actief werk zochten, d.w.z. gedurende de laatste vier weken, met inbegrip van de referentieweek, gerichte stappen hadden ondernomen om werk in loondienst of als zelfstandige te zoeken, of die werk hadden gevonden en binnen ten hoogste drie maanden zouden beginnen te werken.
- De inactieve bevolking omvat alle personen die noch een betrekking hadden, noch werkloos waren tijdens de referentieweek. Mannen en vrouwen aan de haard, studenten, werknemers die vrijwilligerswerk doen, gepensioneerden, enz. zijn opgenomen in deze populatie voor zover zij niet de minste bezoldigde activiteit uitoefenen³⁴.

Ter herinnering, de gegevens van dit rapport zijn gebaseerd op het datawarehouse “arbeidsmarkt en sociale bescherming” van de KSZ en zijn dus zogenaamde “administratieve” gegevens. Dit heeft een belangrijke impact op de definitie van de werkloosheid. De zogenaamde administratieve werkloosheid wordt immers berekend op basis van de inschrijving als “niet-werkende werkzoekende” (NWW) bij een arbeidsbemiddelingsdienst: VDAB (in Vlaanderen), FOREM (in Wallonië), ACTIRIS (in Brussel) of ADG (in de Duitse Gemeenschap). De administratieve werkloosheidsgraad zal dus in principe steeds hoger liggen dan de werkloosheidsgraad zoals berekend door het IAB op basis van de enquête.

In het datawarehouse “arbeidsmarkt en sociale bescherming”³⁵:

- Omvat het statuut “actieven” de tewerkgestelde personen en de werkzoekenden (of werklozen).
 - De tewerkgestelde personen zijn personen die een betaalde baan hebben (zowel in de privésector als in de overheidssector), diegenen die tewerkgesteld zijn als zelfstandige, diegenen die tewerkgesteld zijn als helper bij een werkgever die het statuut van zelfstandige heeft en diegenen die tewerkgesteld zijn als loontrekkende en als zelfstandig/helper werknemer.
 - De werkzoekenden omvatten werkzoekenden zonder baan na voltijdse arbeid, met werkloosheidsuitkering, werkzoekenden na een vrijwillig deeltijdse baan, met werkloosheidsuitkering, werkzoekenden na studies, met wachttuitkering of overgangsuitkering en werkzoekenden met begeleidingsuitkering.

³³ Enquêtes naar de arbeidskrachten.

³⁴ Definities overgenomen van de site van ADSEI.

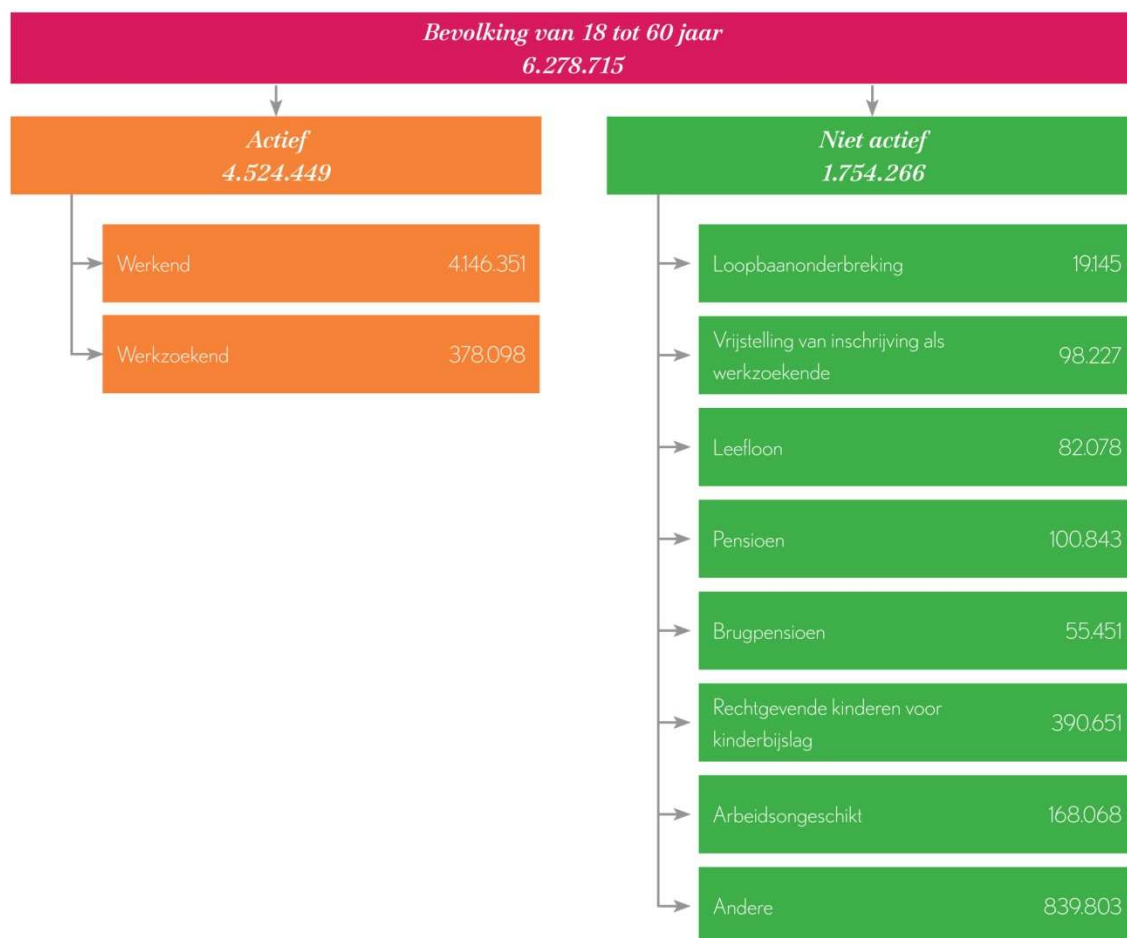
³⁵ Zie de documentatie betreffende het datawarehouse op de site van de KBSZ voor meer details over de definities van de verschillende statuten.

- Het statuut “inactieven” omvat de personen die “inactieven” en “andere” worden genoemd in de nomenclatuur van de socio-economische positie van de KBSZ.
 - De “inactieven” omvatten personen in volledige loopbaanonderbreking of in volledig tijdskrediet, personen zonder baan die een vrijstelling genieten van inschrijving als werkzoekende, personen die vallen onder het integratieinkomen, begunstigen van een pensioen zonder baan, voltijds bruggepensioneerden, kinderen die kinderbijslag genieten, en personen die arbeidsongeschikt zijn.
 - De categorie “andere” omvat alle personen die zich niet bevinden in één van de socio-economische posities die hierboven beschreven zijn (dus die geen loontrekkenden, zelfstandigen, werkzoekenden, vrijgestelden van inschrijving als werkzoekende, in loopbaanonderbreking/tijdskrediet zijn, geen integratieinkomen ontvangen, in voltijds brugpensioen, of arbeidsongeschikt zijn).
 - Deze groepen maken deel uit van de groep “andere”:
 - Uitgaande grensarbeiders
 - Personen die in België werken voor een organisatie/onderneming die geen bijdragen verschuldigd is aan de Belgische sociale zekerheid
 - Zeelui van de Belgische koopvaardij (die zijn aangegeven aan de Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden)
 - Personen aangegeven aan de dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid (dit wil zeggen personen die hun beroepsactiviteit uitoefenen in een land dat geen deel uitmaakt van de Europese Economische Ruimte en die een beroep doen op de niet-verplichte sociale verzekering)
 - Internationale ambtenaren en diplomaten
 - Coöperanten
 - Vrouwen/mannen aan de haard
 - Huispersoneel dat niet is aangegeven aan de RSZ
 - Gerechtigde kinderen die niet geregistreerd zijn in het kadaster van de RKW of die niet bekend zijn bij het RIZIV
 - Geschorste werklozen
 - Bejaarden van wie de partner het gezinspensioen geniet
 - Renteniërs of personen die enkel leven van andere inkomsten dan die welke bekend zijn in het datawarehouse (bijvoorbeeld huurinkomsten, beursinkomsten, ...)
 - Personen die bekend zijn bij de betrokken sociale zekerheidsinstellingen in de loop van het trimester, maar niet op de laatste dag van het trimester
 - Personen die enkel bekend zijn in het datawarehouse via het Rijksregister of het mini-RR, maar niet door middel van een van de betrokken sociale zekerheidsinstellingen
 - ...

Volgens schattingen van de FOD Werkgelegenheid zou ongeveer 17% van de personen opgenomen in de categorie “andere” van de inactieven, personen zijn die wel werken, maar die geen enkele band hebben met de Belgische sociale zekerheid en die dus niet worden geïnventariseerd in de categorie “tewerkstelling” van de gegevens van het datawarehouse van de KSZ (bijvoorbeeld, de Europese ambtenaren, het personeel van de NAVO, het personeel van Shape,...).

De volgende figuur omvat de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens de verschillende categorieën die we net beschreven hebben:

Figuur 3: Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens socio-economische positie

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

B. Volgens origine

De volgende grafiek toont aan dat gemiddeld voor alle andere origines³⁶ dan de Belgische origine het aandeel van actieven lager ligt dan het gemiddelde waargenomen voor België – en

³⁶ **EU-14:** Frankrijk, Duitsland, Nederland, Luxemburg, Ierland, Verenigd-Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland, Zweden en Oostenrijk.

EU-12: Tsjechische Republiek, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Bulgarije en Roemenië.

EU-kandidaten: Macedonië, Turkije, Kroatië.

Andere Europeanen: Albanië, Andorra, IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen, San-Marino, Zwitserland, Rusland, Vaticaanstad, Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Bosnië-Herzegovina, Servië, **enz.**

Maghreb: Algerije, Libië, Marokko, Tunesië en Mauritanië

Andere Afrikaanse landen: Burundi, Kameroen, Zuid-Afrika, Congo, Senegal, Rwanda, **enz.**

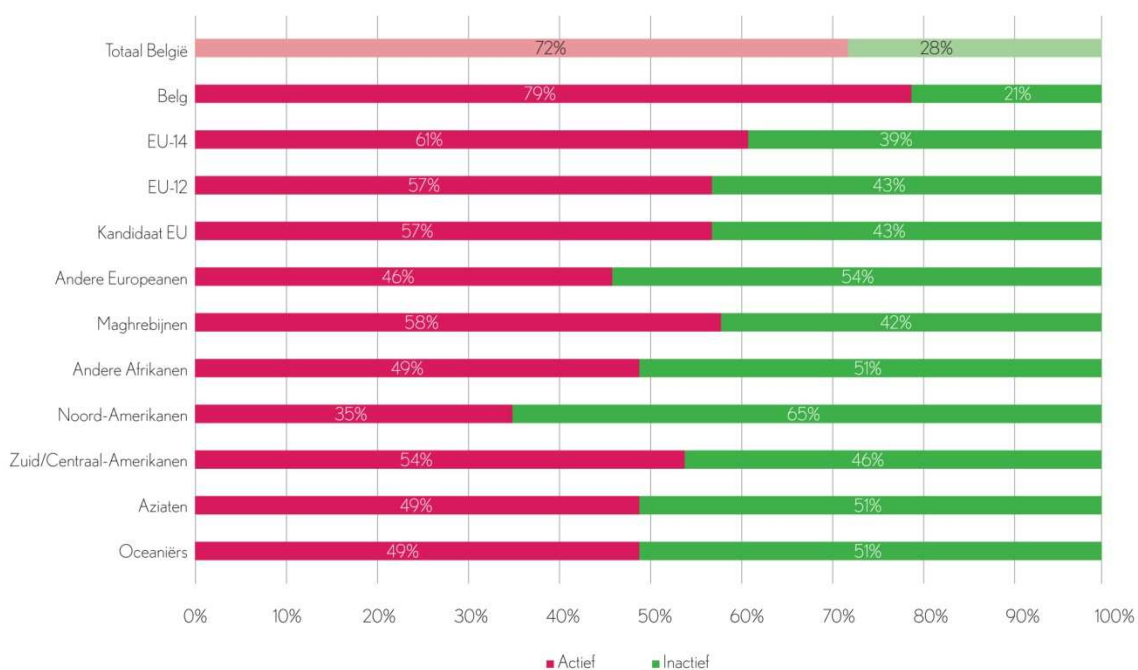
Noord-Amerika: Canada, Verenigde Staten van Amerika.

Midden- en Zuid-Amerika: Cuba, Guatemala, Mexico, Nicaragua, Argentinië, Bolivia, Brazilië, Chili, Colombia, Ecuador, Peru, Venezuela, **enz.**

Azië: China, Japan, Thailand, Maleisië, Indië, Indonesië, Saoedi-Arabië, Iran, Irak, Israël, **enz.**

lager dan het gemiddelde waargenomen voor personen van Belgische origine. Met andere woorden het aandeel inactieven van buitenlandse origine ligt hoger dan het aandeel inactieven van Belgische origine.

Grafiek 17: Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar volgens origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het is relevant om het grote aandeel inactieven te nuanceren voor personen van Noord-Amerikaanse origine. Enerzijds omdat het totaal aantal personen van Noord-Amerikaanse origine zeer laag ligt (12.588 personen ofwel 0,2% van de personen van 18 tot 60 jaar die in België wonen). En anderzijds, doordat de gegevens van het datawarehouse de internationale ambtenaren³⁷ onder de categorie “andere” plaatsen. Dus personen die werken voor de NAVO en Shape zijn opgenomen in de groep van de inactieven (95% van de personen van Noord-Amerikaanse origine zitten in de categorie “andere” van de inactieven). Voor personen van Noord-Amerikaanse origine, behoort de partner eveneens bij de inactieven, aangezien partners van geëxpatrieerden of personen die de NAVO of Shape werken, vaak niet werken of niet mogen werken. Dit is zichtbaar op de volgende grafiek per geslacht. Bovendien is het eveneens interessant op te merken dat 24% van de inactieve personen van Noord-Amerikaanse origine jongeren zijn, van 18 tot 24 jaar en wellicht studenten (18% als men enkel de 20 tot 24-jarigen in overweging neemt).

Omwille van deze vertekening en door het kleine aantal personen in deze groep van Noord-Amerikaanse origine, zal deze groep niet worden geanalyseerd in het vervolg van dit rapport (behalve in uitzonderlijke gevallen). Ook de groep van personen afkomstig van Oceanië is bijzonder klein (1.042 personen, ofwel 0,02% van de personen van 18 tot 60 jaar die in België wonen), en zal eveneens niet aan bod komen in het vervolg van dit rapport.

De kanttekening bij de categorie “andere” van de inactieven, geldt ook voor wat betreft de Europese ambtenaren. Zij worden ook bij de inactieven gecategoriseerd. Op basis van de

Oceanië: Australië, Nieuw-Zeeland, Samoa, *enz.*

³⁷ Deze dragen niet bij aan de Belgische sociale zekerheid maar aan een kas eigen aan hun instellingen.

gegevens die beschikbaar zijn bij de Europese Commissie over hun personeel in 2008, schat men het aandeel van de Europese ambtenaren van EU-14-nationaliteit op 6% in de categorie “andere” en het aandeel van de Europese ambtenaren van EU-12-nationaliteit op 9% in dezelfde categorie. Het is spijtig genoeg niet mogelijk om een betrouwbare correctie aan te brengen in de inactiviteitsgraden van personen afkomstig uit de EU-14 en van de EU-12. Deze moeten echter wellicht lager liggen dan de percentages opgenomen in de vorige grafiek van ongeveer 10 procentpunten. **Doorheen dit rapport moet de lezer voor ogen houden dat de “reële” inactiviteitsgraden³⁸ voor personen afkomstig uit de EU-14 en van de EU-12 lager liggen dan die opgenomen zijn in de grafieken en dus dat hun “reële” tewerkstellingsgraden hoger liggen dan die opgenomen zijn in de grafieken.**

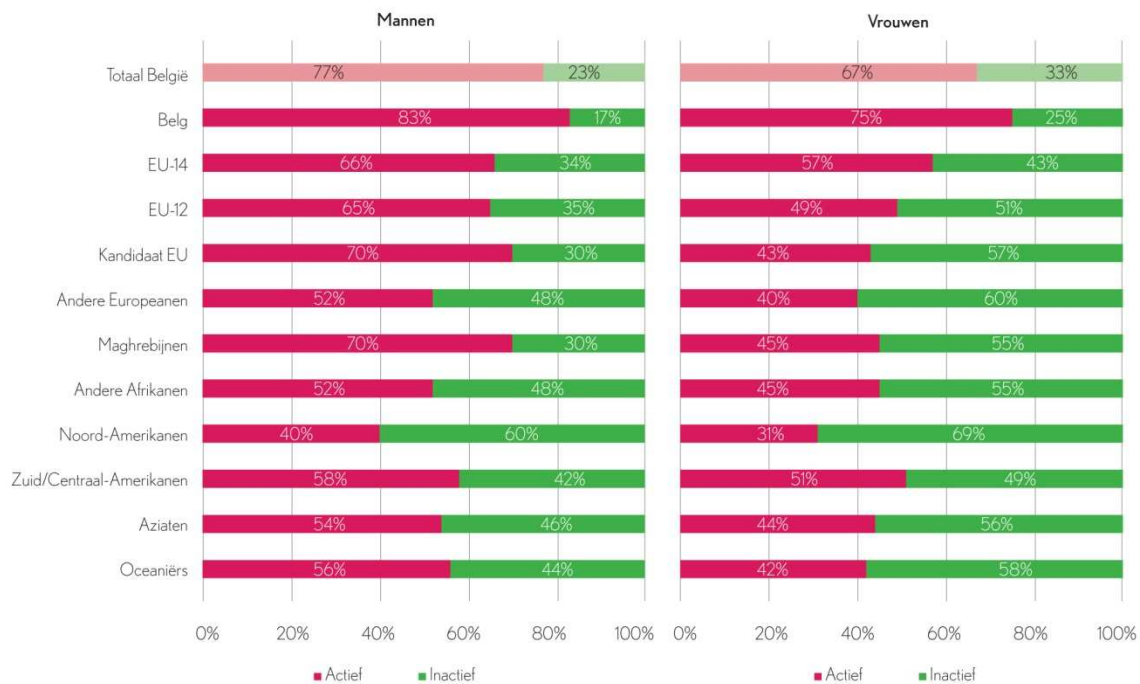
De grafiek toont ook bijzonder lage activiteitsgraden personen van Aziatische origine, personen afkomstig uit andere Afrikaanse landen, en personen afkomstig van andere Europese landen die allemaal percentages hebben die lager liggen dan 50%. Deze groepen vertonen een jongere samenstelling van de bevolking dan die van de personen van Belgische origine of van EU-14-origine. Een meer gedetailleerde analyse van hun inactiviteit zal het misschien mogelijk maken om de reden(en) van hun lage activiteitsgraad naar voren te brengen (zie hoofdstuk 6).

De activiteitsgraad van vrouwen ligt lager dan die van mannen ongeacht hun origine. De volgende grafiek geeft de activiteitsgraden volgens geslacht weer. Hieruit vloeit voort dat het aandeel inactieve vrouwen groter is dan het aandeel inactieve mannen. De activiteitsgraad van mannen van Belgische origine (83%) is hoger dan de gemiddelde activiteitsgraad van alle mannen terwijl de activiteitsgraden van mannen die een andere origine dan de Belgische hebben lager ligt dan het gemiddelde. Dezelfde vaststelling kan worden gedaan voor vrouwen. Met percentages lager dan 55% liggen de activiteitsgraden bijzonder laag voor mannen van Aziatische origine, diegenen die afkomstig zijn van andere Afrikaanse landen, en diegenen afkomstig uit andere Europese landen. Bij mannen van Maghrebijnse origine en mannen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, liggen de activiteitsgraden opmerkelijk hoger. Voor beide groepen bedragen die 70%.³⁹ Het begin van deze paragraaf vermeldde reeds lage activiteitsgraden voor vrouwen. Concreet gaat het over percentages lager dan 45% voor vrouwen van Aziatische origine, afkomstig uit andere Europese landen of kandidaat-lidstaten.⁴⁰ De verschillen in activiteitsgraad tussen mannen en vrouwen zijn het belangrijkste voor personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en een land uit de Maghreb met een verschil van respectievelijk 28 en 25 procentpunten. Deze verschillen zijn het kleinst voor personen afkomstig van andere Afrikaanse landen, van Belgische origine en afkomstig uit Zuid-/Midden-Amerika (met een verschil van respectievelijk 6,7 en 7 procentpunten).

³⁸ Ter herinnering, in dit rapport geeft de activiteitsgraad het aantal personen weer van 18 tot 60 jaar dat werkloos of tewerkgesteld is, uitgedrukt in het procent van de bevolking van 18 tot 60 jaar. De inactiviteitsgraad is in dit rapport het aantal personen van 18 tot 60 jaar die noch tewerkgesteld noch werkloos zijn (en dus inactief), uitgedrukt in procent van de bevolking van 18 tot 60 jaar.

³⁹ Maar waarschijnlijk lager dan de “gecorrigeerde” activiteitsgraden voor de mannen afkomstig uit de EU-14 en uit de EU-12.

⁴⁰ De aan te brengen correctie in de activiteitsgraad van de vrouwen afkomstig van de EU-12 zou wellicht hoger liggen dan die welke moet worden aangebracht in de activiteitsgraad van de mannen want bij de Europese ambtenaren die een EU-12-nationaliteit hebben, is het aandeel van de vrouwen veel hoger dan dat van de mannen.

Grafiek 18: Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar per geslacht volgens origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek toont aan dat in de drie gewesten de activiteitsgraden van personen van buitenlandse origine lager zijn dan die van Belgen in elk van de gewesten. Het aantal inactieven voor personen van buitenlandse origine ligt dus hoger dan dat van personen van Belgische origine.

In Brussel bedraagt de activiteitsgraad van personen van Belgische origine 79%. De twee groepen van buitenlandse origine die het best presteren in termen van activiteitsgraad, maar ver achter personen van Belgische origine, zijn personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat (61%) en personen van Maghrebijnse origine (58%)⁴¹. De laagste activiteitsgraden worden waargenomen voor personen afkomstig uit andere Europese landen, personen van Aziatische origine en personen afkomstig van andere Afrikaanse landen, met percentages lager dan 50%.

In Wallonië bedraagt de activiteitsgraad van personen van Belgische origine 75%. Wat personen van buitenlandse origine betreft, tekenen personen afkomstig uit de EU-14 en van de EU-12 de hoogste percentages op (respectievelijk 65% en 61%). De laagste activiteitsgraden worden waargenomen voor personen afkomstig van andere Europese landen, personen van Aziatische origine en personen afkomstig van Zuid-/Midden-Amerika met percentages lager dan 50%.

In Vlaanderen bedraagt de activiteitsgraad van personen van Belgische origine 81%. Personen afkomstig uit de EU-14 en personen van Maghrebijnse origine hebben eveneens een hoge activiteitsgraad, met respectievelijk percentages van 60% en 59%.⁴²

⁴¹ Aangezien in Brussel een groot deel van de Europese instellingen geconcentreerd zijn, zijn de activiteitsgraden van de personen afkomstig uit de EU-14 en van de EU-12 waarschijnlijk hoger dan die welke opgenomen zijn in de grafiek. Zo zou de aan te brengen correctie in de activiteitsgraden van deze personen wellicht groter zijn in Brussel dan in de twee andere gewesten.

⁴² We moeten hier ook rekening houden met grensarbeiders. Dit zijn personen die in Vlaanderen wonen en in Nederland werken en die opgenomen zijn in de inactiviteitsgraad terwijl zij wel actief zijn. Zo waren er op basis van de gegevens van het RIZIV, 32.253 personen die in Vlaanderen woonden en in Nederland werkten in 2008. Een niet te verwaarlozen deel van hen zou de Nederlandse nationaliteit hebben.

Grafiek 19: Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar per gewest volgens origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Vlaanderen telt de hoogste gemiddelde activiteitsgraad voor personen van Belgische origine; dit geldt niet voor alle groepen personen van buitenlandse origine. Daar vertonen slechts 4 op de 8 van de bestudeerde groepen personen van buitenlandse origine de hoogste activiteitsgraad van de drie gewesten. Zo zijn de activiteitsgraden van personen afkomstig uit de EU-14, van de EU-12 en van Aziatische origine hoger in Wallonië. Tevens is de activiteitsgraad van personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat de hoogste in Brussel.

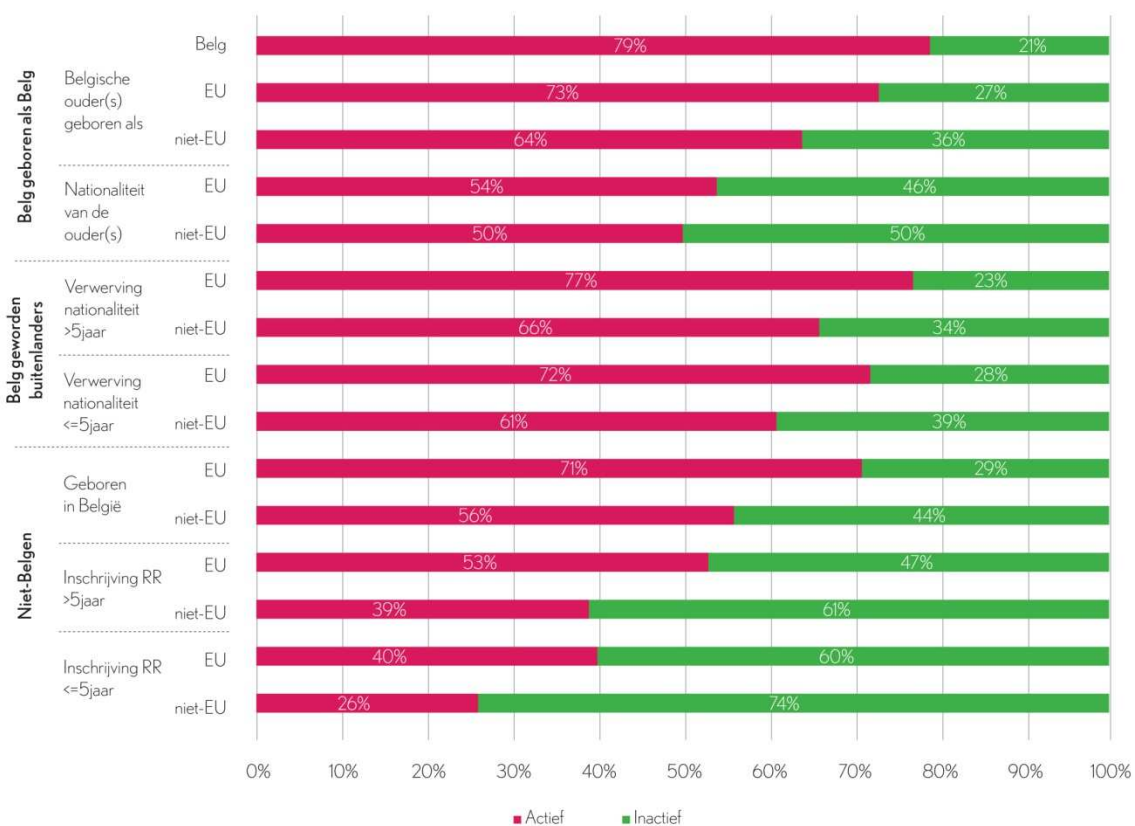
C. Volgens migratieachtergrond

De volgende grafiek toont aan dat de activiteitsgraad voor alle categorieën van migratieachtergrond lager ligt dan die bij “Belgen geboren als Belg uit ouders geboren als Belg”, waarbij het gemiddelde voor België 72% bedraagt. De activiteitsgraad is bijzonder laag voor personen met een niet-EU en EU-nationaliteit, en die minder dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister. Met lagere activiteitsgraden dan 40% geldt dit ook voor personen met een niet-EU-nationaliteit, die langer dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister. De situatie van personen met een niet-EU-nationaliteit, en die minder dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister, is zorgwekkend. In deze groep is slechts één persoon op vier actief.

Verder zijn er Twee interessante vaststellingen:

1. in elk van de categorieën van migratieachtergrond, hebben personen die een EU-migratieachtergrond hebben hogere activiteitsgraden dan diegene die een niet-EU-migratieachtergrond hebben;
2. de activiteitsgraad van personen, die de Belgische nationaliteit hebben verkregen is hoger dan die van de Belgische personen, geboren als Belg van wie ten minste één van de ouders van buitenlandse nationaliteit is. Zie lijn 6 en lijn 8 op de grafiek versus lijn 10.

Grafiek 20: Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar volgens migratieachtergrond

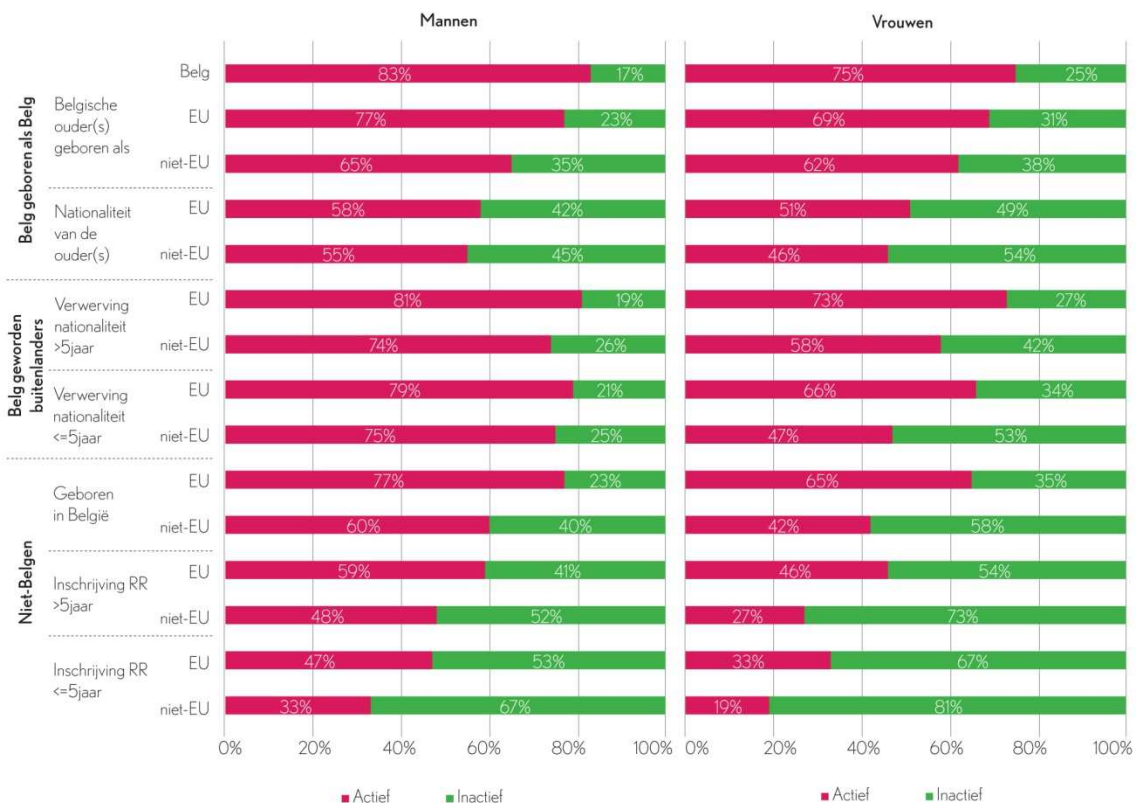
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het is opnieuw van belang op te merken dat voor buitenlanders met een EU-nationaliteit en ingeschreven in het Rijksregister (zowel korter als langer dan 5 jaar geleden ingeschreven), de hier voorgestelde activiteitsgraad lager is dan de “reële” graad die zou moeten worden bereikt (zie punt 3 van dit hoofdstuk). **De lezer moet dus voor heel dit rapport voor ogen houden dat de “reële” inactiviteitsgraden voor personen die een nationaliteit hebben van een EU-land lager zijn dan diegene die opgenomen zijn in de grafieken en dus dat hun “reële” activiteitsgraden en tewerkstellingsgraden hoger zijn dan diegene die opgenomen zijn in de grafieken**⁴³.

De volgende grafiek toont de activiteitsgraad volgens migratieachtergrond en per geslacht. In lijn met de bevindingen bij origine ligt. De activiteitsgraad van vrouwen lager dan die van mannen, ongeacht hun categorie van migratieachtergrond. De activiteitsgraad van mannen van Belgische origine (83%) is hoger dan de activiteitsgraden van mannen die een andere migratieachtergrond dan een Belgische hebben. Dezelfde vaststelling kan worden gedaan voor vrouwen. De activiteitsgraad is bijzonder laag voor mannen en vrouwen met een niet-EU en EU-nationaliteit, die minder dan 5 jaar in het Rijksregister ingeschreven zijn.⁴⁴ Dit geldt ook voor mannen en vrouwen met een niet-EU-nationaliteit, maar langer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister. De situatie van vrouwen en van mannen met een niet-EU-nationaliteit en minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister, is bijzonder zorgwekkend want in deze groep is slechts één man op drie actief, en één vrouw op vijf.

⁴³ Om een orde van grootte te hebben: op basis van de enquête naar de arbeidskrachten bedroeg de inactiviteitsgraad van de personen van 15 tot 64 jaar die de nationaliteit hebben van een land van de EU in 2008 31,3% (de activiteitsgraad bedroeg dus 68,7%).

⁴⁴ Op basis van de enquête naar de arbeidskrachten, bedroeg de activiteitsgraad van de mannen van 15 tot 64 jaar die de nationaliteit hebben van een EU-land in 2008 76,5% en die van de vrouwen 60,1%.

Grafiek 21: Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar per geslacht volgens migratieachtergrond

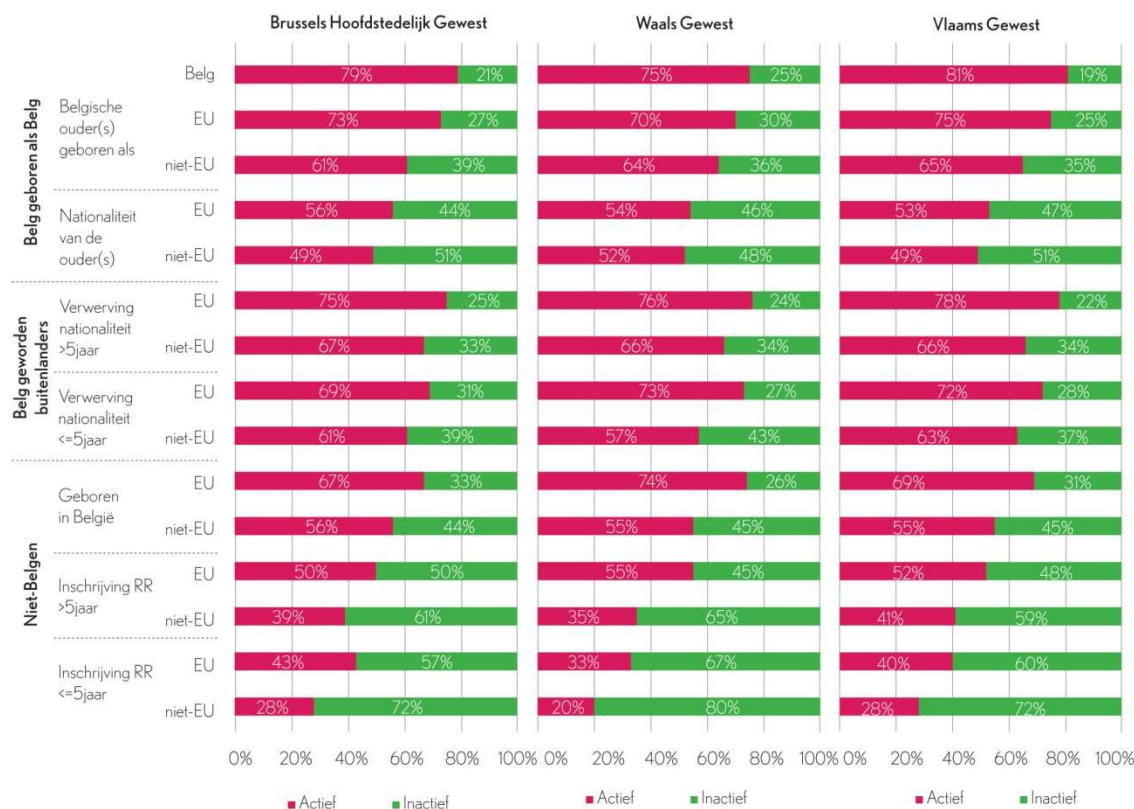
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Voor elk van de soorten van migratieachtergrond hebben mannen en vrouwen, die een EU-migratieachtergrond hebben, hogere activiteitsgraden dan diegenen die een niet-EU-migratieachtergrond hebben. Het verschil in activiteitsgraad tussen mannen die een EU-migratieachtergrond hebben en diegenen die een niet-EU-migratieachtergrond hebben, is duidelijk minder dan het verschil dat voor vrouwen werd waargenomen. Overigens is de activiteitsgraad van mannen en vrouwen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen, hoger dan voor Belgische mannen en vrouwen, geboren als Belg van wie ten minste één van de ouders van buitenlandse nationaliteit is. Hier stellen we ook vast dat het verschil in activiteitsgraad tussen mannen van deze twee groepen lager is dan het verschil dat werd waargenomen voor vrouwen van diezelfde groepen.

De verschillen in activiteitsgraad tussen mannen en vrouwen zijn het grootst voor personen geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land en die de nationaliteit sinds minder dan 5 jaar hebben verkregen en die met niet-EU-nationaliteit ingeschreven in het Rijksregister sinds meer dan 5 jaar met een respectief verschil van 28 en 22 procentpunten. De verschillen zijn het kleinst voor personen geboren als Belg uit Belgische ouders van wie ten minste één van de ouders geboren is in een niet-EU-land, voor personen van Belgische origine en voor Belgen, geboren als Belg van wie ten minste één van de ouders een EU-nationaliteit heeft (met respectievelijk 3 procentpunten, 7 punten en 7 punten verschil).

De volgende grafiek bespreekt de verdeling over de drie gewesten. We zien dat in Brussel⁴⁵ en in Vlaanderen⁴⁶ de activiteitsgraden van personen van Belgische origine hoger zijn dan de graden die worden waargenomen voor personen die een andere migratiegeschiedenis hebben. In Wallonië, daarentegen, hebben personen die langer dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben én een EU-migratieachtergrond, de hoogste activiteitsgraad.

Grafiek 22: Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar per gewest volgens migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We kunnen daarbij opmerken dat terwijl Vlaanderen de hoogste gemiddelde activiteitsgraad en de hoogste activiteitsgraad van personen van Belgische origine vertoont van de drie gewesten, dit niet het geval is voor al de andere categorieën migratieachtergrond. Zo zijn de activiteitsgraden van de 4 volgende groepen hoger in Wallonië: Belgen, geboren als Belg van wie ten minste één van de ouders van niet-EU-nationaliteit is; personen geboren met de nationaliteit van een land van de EU die de nationaliteit sinds minder dan 5 jaar hebben verkregen; personen van EU-nationaliteit in België geboren; en personen van EU-nationaliteit ingeschreven in het Rijksregister sinds meer dan 5 jaar. Tevens zijn de activiteitsgraden van de 4 volgende groepen hoger in Brussel: Belgen, geboren als Belg van wie ten minste één van de ouders van EU-nationaliteit is; personen geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land die de nationaliteit

⁴⁵ Ter herinnering, gezien de concentratie aan Europese instellingen in Brussel, ligt de activiteitsgraad van personen met de nationaliteit van een EU-land waarschijnlijk hoger dan de cijfers in de grafiek. Voor de tewerkstellingsgraad in Brussel zou er dus een grotere correctie moeten gebeuren dan voor de twee overige regio's.

⁴⁶ Ter herinnering, hier dienen we er rekening mee te houden dat grensarbeiders, die in Vlaanderen wonen maar in Nederland werken, megeteld zijn in de inactiviteitsgraad, terwijl ze bij activiteitsgraad horen. Volgens de cijfers van het RIZIV werken er 32.253 inwoners van Vlaanderen in Nederland. Een niet te verwaarlozen deel van hen zou de Nederlandse nationaliteit hebben.

sinds meer dan 5 jaar hebben verkregen; personen van niet-EU-nationaliteit geboren in België; en personen van EU-nationaliteit ingeschreven in het Rijksregister sinds minder dan 5 jaar.

4. DE WERKGELEGENHEID BIJ DE BELGISCHE BEVOLKING EN DE BEVOLKING VAN BUITENLANDSE NATIONALITEIT (OF ORIGINE), VAN 18 TOT 60 JAAR

In dit hoofdstuk wordt vanuit verscheidene standpunten de werkgelegenheid op basis van origine en migratieachtergrond onder de loep genomen. Eerst wordt een algemene analyse van de werkgelegenheidsgraad gegeven. Vervolgens maken we nog een analyse van de werkgelegenheid per activiteitsector, een analyse per arbeidsovereenkomst en arbeidsstelsel, een analyse van het dagloon en tenslotte een overzicht van de activiteit over een periode van 6 jaar.

Sleutelementen van hoofdstuk 4.1: de werkgelegenheidsgraad

Origine

- De werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische afkomst (74%) is hoger dan de werkgelegenheidsgraad van mensen van buitenlandse afkomst. Enkel de personen met een origine uit de EU-14 en EU-12 hebben een werkgelegenheidsgraad van meer dan 50%. Mensen met een origine uit andere Europese landen en mensen met een origine uit andere Afrikaanse landen hebben de laagste werkgelegenheidsgraad.
- De werkgelegenheidsgraad van mannen van Belgische origine is 78,3% en voor vrouwen van Belgische origine 70%. Deze percentages liggen hoger dan de activiteitsgraden opgemeten voor mannen en vrouwen van buitenlandse afkomst. De mannen met een origine uit andere Europese landen en de mannen met een origine uit andere Afrikaanse landen hebben de laagste werkgelegenheidsgraad (respectievelijk 42,7% en 42,4%). De laagste werkgelegenheidsgraden worden waargenomen voor vrouwen met een origine uit kandidaat-lidstaten en de vrouwen met een origine uit de Maghreb (respectievelijk 29,2% en 31,5%). De gegevens lijken aan te geven dat vrouwen van buitenlandse origine worden geconfronteerd met een “dubbele discriminatie”: het feit vrouw te zijn en van buitenlandse afkomst.
- Ongeacht de regio waar men woont, ligt de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine hoger dan die van mensen van buitenlandse origine. In Vlaanderen en Wallonië hebben mensen met een origine uit de EU-14 een hogere werkgelegenheidsgraad dan mensen van andere origines; en in Brussel zijn het mensen met een origine uit de EU-12 die hogere werkgelegenheidsgraden hebben dan die van mensen van andere origine. In de drie regio's hebben mensen met een origine uit andere Europese landen de laagste werkgelegenheidsgraden.

Migratieachtergrond

- De werkgelegenheidsgraad van de personen van Belgische origine (74%) is hoger dan de werkgelegenheidsgraad vastgesteld voor mensen met een andere migratieachtergrond. De enige categorieën met een werkgelegenheidsgraad hoger dan 60% zijn Belgen, als Belg geboren uit Belgische ouders van wie er minstens één is geboren met de nationaliteit van een EU-land en de personen geboren met een nationaliteit van een EU-land die de Belgische nationaliteit hebben verkregen (sinds meer dan 5 jaar en sinds minder dan 5 jaar). De personen met een niet-EU-nationaliteit (geboren in België, ingeschreven in het Rijksregister sinds meer dan 5 jaar en sinds minder dan 5 jaar) hebben de laagste werkgelegenheidsgraden (lager dan 35%).
- De werkgelegenheidsgraden van de mannen en vrouwen van Belgische origine liggen hoger dan de werkgelegenheidsgraden van de mannen en vrouwen met een andere migratieachtergrond. De mannen en de vrouwen geboren met een nationaliteit van een land van de EU die de nationaliteit sinds langer dan 5 jaar hebben verkregen, hebben de hoogste werkgelegenheidsgraden van de mannen en de vrouwen met een andere dan een Belgische migratieachtergrond, met een respectieve werkgelegenheidsgraad van 72% en 63%. De laagste werkgelegenheidsgraden worden waargenomen bij de mannen en de vrouwen met een niet-EU-nationaliteit die sinds minder dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven (respectievelijk 30% en 18%).

4.1. ANALYSE VAN DE WERKGELEGENHEIDSGRAAD

Op basis van de nomenclatuur van het datawarehouse⁴⁷, omvat de categorie van de werkende personen: loontrekkenden (zowel in de openbare als in de privésector), personen die als zelfstandigen werken, diegenen die als helper werken bij een werkgever met een statuut van zelfstandige en diegenen die zowel actief zijn als loontrekkende en zelfstandige/helper. De werkzoekenden omvatten: werkzoekenden na een voltijdse baan met werkloosheidsuitkering, werkzoekenden na een vrijwillig deeltijdse baan met werkloosheidsuitkering, werkzoekenden na hun studietijd met een wachtuitkering of een overgangsuitkering en werkzoekenden met een begeleidingsuitkering.

Ter herinnering: in dit verslag omvat de werkgelegenheidsgraad het aantal personen tussen 18 en 60 jaar met een baan (de actieve personen); dit cijfer wordt uitgedrukt in procenten van de bevolking van 18 tot 60 jaar.

A. Volgens origine

De gemiddelde werkgelegenheidsgraad in België voor personen van 18 tot 60 jaar bedraagt 66%. De werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine⁴⁸ (74%) ligt hoger dan het gemiddelde, en ook hoger dan de werkgelegenheidsgraad die men optekent voor personen van vreemde origine. Alleen personen die afkomstig zijn van de EU-14 en de EU-12 laten een werkgelegenheidsgraad optekenen die hoger ligt dan 50%. Personen afkomstig uit andere Europese landen en personen afkomstig uit andere Afrikaanse landen, laten de laagste werkgelegenheidsgraad optekenen.

Wat de werkgelegenheidsgraad betreft van personen afkomstig uit de EU-14 en de EU-12 dat wordt weergegeven in de grafieken, moet er opnieuw op worden gewezen dat dit lager is dan de “reële” werkgelegenheidsgraad, onder andere omwille van het feit dat de Europese ambtenaren niet zijn opgenomen in de categorie “werkenden” van het datawarehouse (zie hoofdstuk 3).

⁴⁷ Voor meer details, zie de “beschrijving van de **nomenclatuur** van de socio-economische positie en de bijhorende afgeleide variabelen” op de website van de KSZ.

⁴⁸ **EU-14:** Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Luxemburg, Ierland, Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland, Zweden en Oostenrijk.

EU-12: Tsjechische Republiek, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Bulgarije en Roemenië.

Kandidaten om toe te treden tot de EU: Macedonië, Turkije, Kroatië

Andere Europese landen: Albanië, Andorra, IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen, San Marino, Zwitserland, Rusland, de Heilige stoel, Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Bosnië-Herzegovina, Servië, **enz.**

Maghreb: Algerije, Libië, Marokko, Tunesië en Mauritanië.

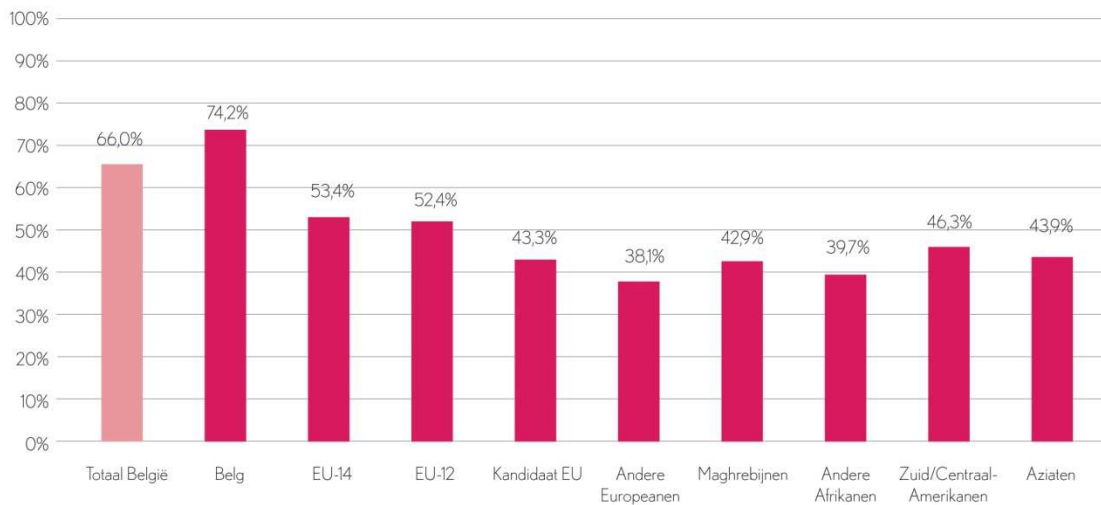
Andere Afrikaanse landen: Burundi, Kameroen, Zuid-Afrika, Congo, Senegal, Rwanda, **enz.**

Noord-Amerika: Canada, Verenigde Staten van Amerika.

Centraal- en Zuid-Amerika: Cuba, Guatemala, Mexico, Nicaragua, Argentinië, Bolivia, Brazilië, Chili, Colombia, Ecuador, Peru, Venezuela, **enz.**

Azië: China, Japan, Thailand, Maleisië, India, Indonesië, Saoedi-Arabië, Iran, Irak, Israël, **enz.**

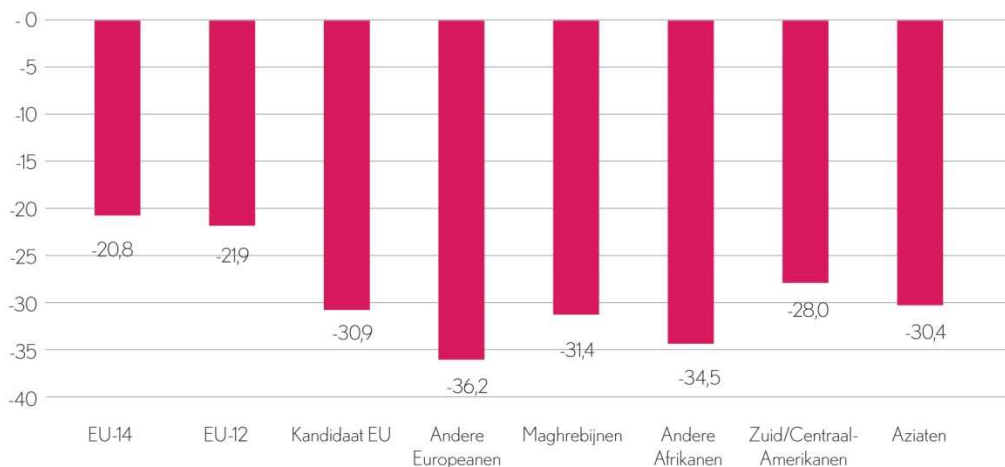
Oceanië: Australië, Nieuw-Zeeland, Samoa, **enz.**

Grafiek 23: Werkgelegenheidsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek geeft de werkgelegenheidskloof weer tussen personen van Belgische origine en personen van buitenlandse afkomst. De kloof is steeds in het nadeel van de verschillende categorieën van personen van vreemde origine. De kloof schommelt tussen 20,8 procentpunten voor personen afkomstig van de EU-14 en 36,2 procentpunten voor personen afkomstig uit de andere Europese landen.

De verschillen inzake werkgelegenheidsgraad die worden vastgesteld, kunnen deels worden verklaard door het opleidingsniveau, vooral voor personen afkomstig van buiten de EU. Op basis van de gegevens van de enquête naar de arbeidskrachten stelt men vast dat het aandeel laaggeschoolden van 20 tot 59 jaar 49,4% bedraagt voor personen met een niet-EU-nationaliteit, 32,1% voor personen met de nationaliteit van een land van de EU-27 en 25,7% voor personen met de Belgische nationaliteit.

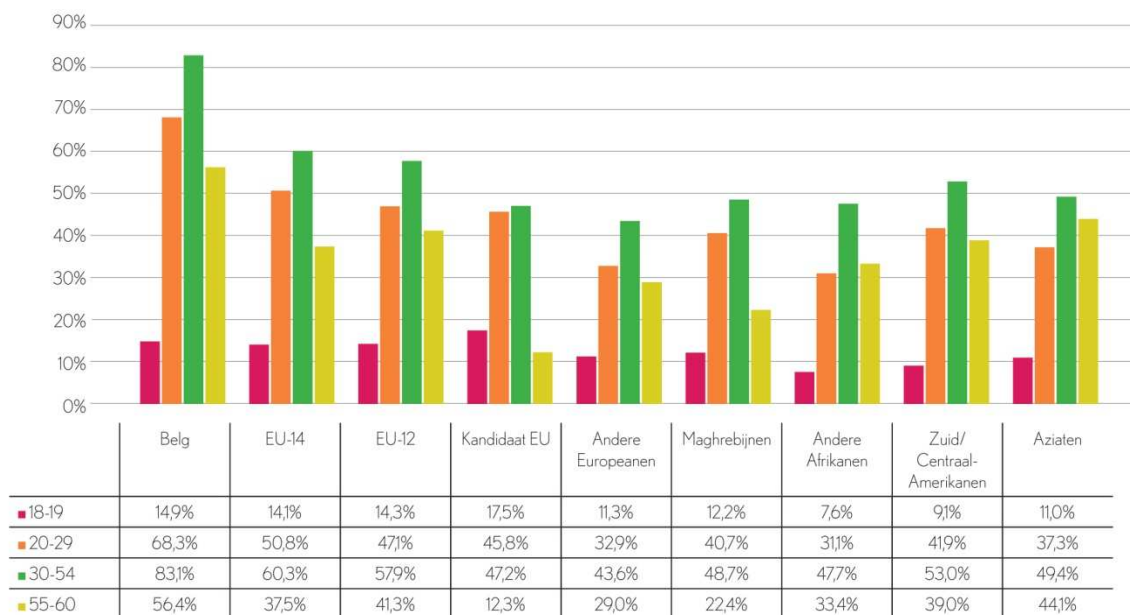
Grafiek 24: Kloof in de werkgelegenheidsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar origine in vergelijking met de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Uit de volgende grafiek over de werkgelegenheidsgraad per leeftijd, blijkt dat de werkgelegenheidsgraad lijkt te stijgen met de leeftijd en dit ongeacht de origine. De werkgelegenheidsgraad begint echter opnieuw te dalen vanaf 55 jaar. Als de verscheidene leeftijdscategorieën verder worden opgedeeld in klassen van 5 jaar, kan men vaststellen dat er zich reeds vanaf 40 jaar een lichte daling van de werkgelegenheidsgraad aftekent, behalve voor personen afkomstig uit de EU-12, een ander Europees land, een ander Afrikaans land en een Aziatisch land. De omvang van dit fenomeen varieert echter volgens de origine.

In om het even welke leeftijdsklasse ligt de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine hoger dan diegene van personen met een andere afkomst. De enige uitzondering hier zijn 18- tot 19-jarigen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat. Zij hebben een werkgelegenheidsgraad die hoger ligt dan de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine. De werkgelegenheidsgraad van jongeren van 18 tot 19 jaar is laag voor alle origines en in het bijzonder voor jongeren afkomstig uit een ander Afrikaans land. De lage werkgelegenheidsgraad van jongeren van 18 tot 19 jaar is deels te wijten aan het feit dat een groot deel van hen nog studeert (zie hoofdstuk 6). De werkgelegenheidsgraad is het hoogst voor personen uit de categorie 30-54 jaar voor alle origines. Aan de hand van een opsplitsing per leeftijdsklasse van 5 jaar stelt men vast dat voor personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, en personen afkomstig uit de Maghreb de werkgelegenheidsgraad drastisch daalt vanaf 45 jaar, terwijl de drastische daling van de werkgelegenheidsgraad voor de andere origines pas vanaf 55 jaar wordt ingezet (tussen de leeftijdsklasse van 50-54 jaar en diegene van 55-60 jaar wordt de grootste daling van de werkgelegenheidsgraad opgetekend bij personen van Belgische origine).

Grafiek 25: Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar per leeftijdsklasse volgens origine

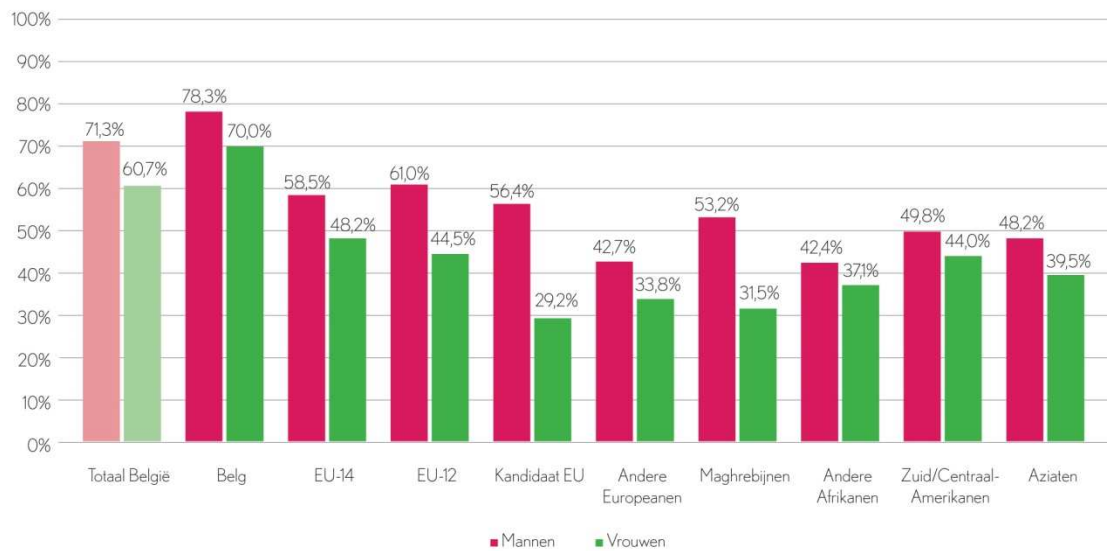
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De gemiddelde werkgelegenheidsgraad in België voor mannen van 18 tot 60 jaar bedraagt 71,3%. De werkgelegenheidsgraad van mannen van Belgische origine bedraagt 78,3%. Dit laatste cijfer ligt hoger dan het gemiddelde, en hoger dan de werkgelegenheidsgraad die wordt opgetekend voor mannen van vreemde origine. Mannen afkomstig uit landen van de EU-14 en de EU-12 hebben de hoogste werkgelegenheidsgraad van alle mannen van vreemde origine, met respectievelijk 58,5% en 61%. Mannen afkomstig uit andere Europese landen en mannen

afkomstig uit andere Afrikaanse landen hebben de laagste werkgelegenheidsgraad (respectievelijk 42,7% en 42,4%).

De werkgelegenheidsgraad van vrouwen ligt lager dan die van mannen ongeacht de origine. De gemiddelde werkgelegenheidsgraad in België voor vrouwen van 18 tot 60 jaar bedraagt 60,7%. Voor vrouwen van Belgische origine bedraagt deze 70,0%. Enkele opvallende gelijkenissen met de situatie bij mannen: de werkgelegenheidsgraad van vrouwen van Belgische afkomst ligt hoger dan het gemiddelde en dan de werkgelegenheidsgraad die werd opgetekend voor vrouwen van vreemde origine; vrouwen afkomstig uit de EU-14 en de EU-12 hebben de hoogste werkgelegenheidsgraad van alle vrouwen van vreemde origine met 48,2% en 44,5%. De laagste werkgelegenheidsgraad wordt echter opgetekend voor vrouwen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en vrouwen van Maghrebijnse afkomst (respectievelijk 29,2% en 31,5%). Het is interessant erop te wijzen dat vrouwen van Belgische afkomst een hogere werkgelegenheidsgraad hebben dan die voor mannen van vreemde afkomst.

Grafiek 26: Werkgelegenheidsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar geslacht en origine

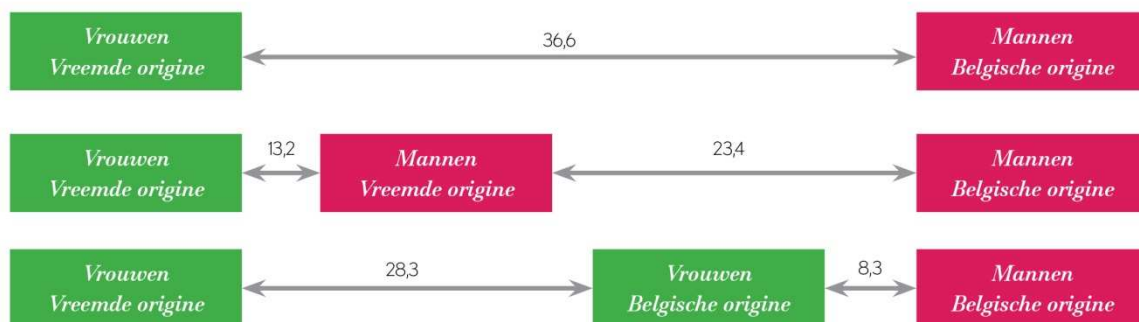

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Figuur 4 toont de kloof aan werkgelegenheidsgraad tussen verschillende groepen. Het verschil in werkgelegenheidsgraad tussen 1) mannen en vrouwen; 2) tussen mannen van Belgische origine en mannen van vreemde origine; 3) tussen vrouwen van Belgische origine en vrouwen van vreemde origine en tenslotte 4) tussen mannen van Belgische origine en vrouwen van vreemde origine.

De werkgelegenheidsgraad van vrouwen van vreemde origine bedraagt 41,7% en die van mannen van Belgische origine bedraagt 78,3%. Dit is een verschil van 36,6 procentpunten. Dit verschil kan op twee manieren worden bekeken: enerzijds door de vergelijking te maken met mannen van vreemde origine, en anderzijds door de vergelijking te maken met vrouwen van Belgische origine. Het verschil aan werkgelegenheidsgraad tussen mannen van vreemde afkomst en vrouwen van vreemde afkomst is 13,2 procentpunten. Het verschil tussen mannen van Belgische origine en mannen van vreemde origine bedraagt 23,4 procentpunten. De werkgelegenheidsgraad van mannen van vreemde afkomst bedraagt 54,9% die van vrouwen van Belgische afkomst bedraagt 70%. De werkgelegenheidsgraad van vrouwen van Belgische afkomst ligt 28,3 procentpunten hoger dan die van vrouwen van vreemde origine, maar ligt 8,3 procentpunten lager dan die van mannen van Belgische origine. Zo is het negatieve verschil voor personen van vreemde afkomst, groter voor vrouwen dan voor mannen. Het negatieve verschil vanwege het geslacht is dus groter tussen man en vrouw van vreemde origine dan tussen man en vrouw van Belgische afkomst. Bij wijze van besluit kan men zeggen dat vrouwen van vreemde afkomst te maken hebben met een dubbele “discriminatie”: het feit dat ze “vrouw” zijn en het feit dat ze van vreemde origine zijn.

Figuur 4: Kloof in werkgelegenheidsgraad van personen tussen 18 en 60 jaar tussen vrouwen en mannen van Belgische origine en van vreemde origine (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 27 geeft aan dat de verschillen inzake de werkgelegenheidsgraad tussen mannen en vrouwen er heel anders uitzien in functie van de origine. Personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat of uit de Maghreb, vertonen de grootste verschillen in werkgelegenheidsgraad tussen mannen en vrouwen (respectievelijk 27,2 en 21,6 procentpunten), tussen vrouwen van Belgische origine en vrouwen van deze twee origines (respectievelijk 40,8 en 38,5 procentpunten) en tussen mannen van Belgische origine en vrouwen van deze twee origines (respectievelijk 49,1 en 46,8 procentpunten). Wat daarentegen het verschil in werkgelegenheidsgraad tussen mannen van Belgische origine en mannen van een andere afkomst betreft, zijn het mannen afkomstig uit een ander Afrikaans land en diegenen uit een ander Europees land die de hoogste verschillen laten optekenen (respectievelijk 35,9 en 35,6 procentpunten).

Grafiek 27: Kloof in werkgelegenheidsgraad van personen tussen 18 en 60 jaar naar origine tussen mannen en vrouwen van Belgische origine en van vreemde origine (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Uit grafiek 28 blijkt dat de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine – ongeacht het woongewest – hoger dan die van personen van vreemde origine. Hij bedraagt 77,9% in Vlaanderen tegenover 70,9% in Brussel en 66,8% in Wallonië. In de drie gewesten ligt de werkgelegenheidsgraad van personen afkomstig uit de EU-14 en de EU-12 hoger dan die van personen van een andere origine, met uitzondering van Brussel, waar personen afkomstig uit Centraal- en Zuid-Amerika een werkgelegenheidsgraad laten optekenen die lichtjes hoger ligt dan die van personen afkomstig uit de EU-14 (46,3% tegenover 46,1%)⁴⁹. Hoewel de werkgelegenheidsgraad van personen afkomstig uit de EU-14 in Wallonië en Vlaanderen hoger ligt dan die van personen afkomstig uit de EU-12, zien we het tegenovergestelde in Brussel⁵⁰. In de drie gewesten laten personen afkomstig uit andere Europese landen de laagste werkgelegenheidsgraad optekenen, gevolgd door personen afkomstig uit andere Afrikaanse landen voor Brussel en Vlaanderen, en door personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat voor Wallonië.

Grafiek 28: Werkgelegenheidsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar gewest en origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 29 geeft het verschil in werkgelegenheidsgraad weer tussen personen van Belgische origine en personen van vreemde origine per gewest. Globaal gezien stellen we in Brussel en Vlaanderen de grootste verschillen vast. Het verschil ten nadele van personen van vreemde afkomst schommelt in Brussel tussen 21,4 procentpunten voor personen afkomstig uit de EU-12 en 36,5 procentpunten voor personen afkomstig uit andere Europese landen. In Vlaanderen schommelt het verschil tussen 22,5 procentpunten voor personen afkomstig uit de EU-14 en 36,4 procentpunten voor personen afkomstig uit andere Europese landen. In Wallonië schommelt het verschil tussen 12 procentpunten voor personen afkomstig uit de EU-14 en 32,2 procentpunten voor personen afkomstig uit andere Europese landen. De situatie van personen afkomstig uit andere Afrikaanse landen is ook onrustwekkend met negatieve verschillen inzake

⁴⁹ Ter herinnering: de Europese ambtenaren zijn niet opgenomen in de categorie “actieve personen” van het datawarehouse; daar Brussel een groot deel van de Europese instellingen huisvest, liggen de werkgelegenheidsgraden van personen afkomstig uit de EU-14 en de EU-12 hoger dan de cijfers die zijn opgenomen in de grafiek.

⁵⁰ Dit is misschien het resultaat van een vertekend beeld omwille van de aanwezigheid van een groot deel van de Europese instellingen in Brussel.

de werkgelegenheidsgraad van 30,6 punten in Wallonië, 32,6 punten in Vlaanderen en 33,1 punten in Brussel.

Grafiek 29: Kloof in werkgelegenheidsgraad voor personen van 18 tot 60 jaar in vergelijking met de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine in elk gewest (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

B. Volgens migratieachtergrond

De werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine (74%) ligt hoger dan die van personen met een migratieachtergrond. De enige categorieën met een werkgelegenheidsgraad hoger dan 60% zijn Belgen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders van wie ten minste één is geboren in een land van de EU en personen die zijn geboren met de nationaliteit van een land van de EU die de Belgische nationaliteit hebben verkregen (sedert meer dan 5 jaar of minder dan 5 jaar). Personen met een niet-EU-nationaliteit (geboren in België, sedert meer of minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister) kennen de laagste werkgelegenheidsgraad (lager dan 35%). Ter herinnering: de lage werkgelegenheidsgraad van personen met een EU-nationaliteit die (sedert meer of minder dan 5 jaar)⁵¹ zijn ingeschreven in het Rijksregister, moeten genuanceerd worden (zie hoofdstuk 3).

In elke categorie hebben personen met een EU-migratieverleden een hogere werkgelegenheidsgraad dan diegenen met een niet-EU-migratieachtergrond. De werkgelegenheidsgraad van personen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen, ligt hoger dan voor Belgen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één van de ouders een vreemde nationaliteit heeft. Zo is ook de werkgelegenheidsgraad van personen die zijn geboren met de nationaliteit van een land van de EU en die sedert meer dan 5 jaar de nationaliteit hebben gekregen, lichtjes hoger dan dat van Belgen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders, van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een land van de EU.

⁵¹ Op basis van de enquête naar de arbeidskrachten bedroeg de werkgelegenheidsgraad van personen van 15 tot 64 jaar met de nationaliteit van een land van de EU 62,4% in 2008.

Grafiek 30: Werkgelegenheidsgraad bij personen tussen 18 en 60 jaar naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

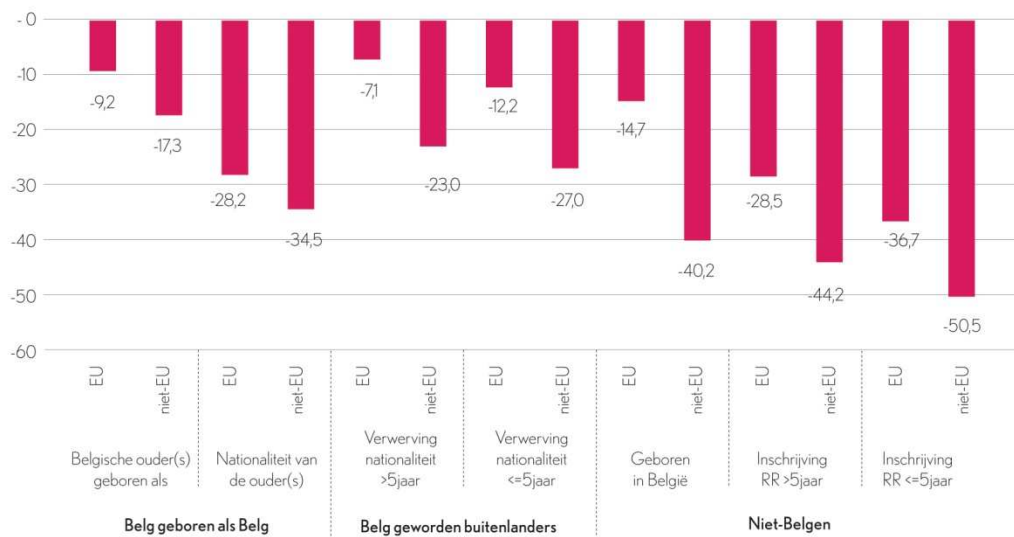
De volgende grafiek toont het verschil qua werkgelegenheidsgraad tussen personen van Belgische origine en personen met een migratieachtergrond. Het verschil in het nadeel van personen met een Belgische nationaliteit die een EU-migratieachtergrond hebben, blijft vrij klein, behalve voor diegenen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één van de ouders de EU-nationaliteit heeft. Het verschil in het nadeel van personen met een niet-EU-nationaliteit (personen die in België zijn geboren en die sedert minder of meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister) is echter veel groter: het schommelt tussen 40 en 51 procentpunten.

Door de gegevens naar nationaliteit die beschikbaar zijn op de website van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid te kruisen met de gegevens over origine en migratieachtergrond merken we dat er voor personen van Marokkaanse en Turkse origine een positief verband is tussen het verkrijgen van de Belgische nationaliteit en de werkgelegenheidsgraad.

De onderlinge kruising van de gegevens naar origine en migratieachtergrond toont ons dat, 69,1% van de personen van Maghrebijnse origine Belg zijn dankzij het verkrijgen van de Belgische nationaliteit (sedert meer of minder dan 5 jaar) en 19,9% van hen heeft de nationaliteit van een Maghrebland. Dankzij gegevens uit het SOPEMI⁵²-verslag weten we dat de grote meerderheid van de personen afkomstig uit de Maghreb of die de nationaliteit hebben van een Maghrebland, geboren zijn in Marokko of de Marokkaanse nationaliteit hebben. De werkgelegenheidsgraad van personen met Marokkaanse nationaliteit (berekend op basis van de gegevens per nationaliteit die beschikbaar zijn op de website van de KSZ) bedraagt 30,5%. In de vorige grafiek zien we echter dat de werkgelegenheidsgraad van personen die met een niet-EU-nationaliteit zijn geboren en die de Belgische nationaliteit hebben verkregen, schommelt tussen 51 en 47%, terwijl die van personen met een niet-EU-nationaliteit lager is dan 35%. Het verkrijgen van de nationaliteit lijkt dus positief gecorreleerd te zijn met de werkgelegenheidsgraad van personen van Marokkaanse origine.

⁵² Belgische bijdrage aan het SOPEMI-verslag: "De immigratie in België: aantallen, stromen en arbeidsmarkt", 2010.

Grafiek 31: Kloof in de werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar in vergelijking met de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine naar migratieachtergrond (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We kunnen dezelfde oefening doen voor personen van Turkse origine: volgens onze gegevens zijn 72,4% van de personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat Belgen die de nationaliteit hebben verworven (sedert meer of minder dan vijf jaar) en 20,9% van hen heeft de nationaliteit uit een kandidaat-lidstaat. Uit het SOPEMI⁵³-verslag weten we dat de grote meerderheid van de personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat of die de nationaliteit van één van deze landen hebben, geboren zijn in Turkije of de Turkse nationaliteit hebben. De werkgelegenheidsgraad van personen met Turkse nationaliteit (berekend op basis van de gegevens per nationaliteit die beschikbaar zijn op de website van de KSZ) bedraagt 32,3%, terwijl we in de vorige grafiek zien dat de werkgelegenheidsgraad van personen die met een niet-EU-nationaliteit zijn geboren en die de Belgische nationaliteit hebben verkregen, schommelt tussen 51 en 47%. Terwijl die van personen met een niet-EU-nationaliteit lager is dan 35%. Het krijgen van de nationaliteit lijkt dus positief gecorreleerd te zijn met de werkgelegenheidsgraad van personen van Turkse origine.

De volgende grafiek geeft de werkgelegenheidsgraad per leeftijd weer. Ze toont aan dat de werkgelegenheidsgraad ongeacht de migratieachtergrond stijgt met de leeftijd tot 55 jaar en dat ze vanaf dan daalt. Ongeacht de leeftijdsklasse is de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine hoger dan die van personen met een migratieachtergrond. Één uitzondering hierop zijn de 18- tot 19-jarigen die zijn geboren met de nationaliteit van een EU-land en die de Belgische nationaliteit hebben verworven (sedert meer of minder dan 5 jaar): hun werkgelegenheidsgraad is lichtjes hoger dan die van de Belgen van origine (15,1% en 16,0% tegenover 14,9%). Een groot deel van de jongeren van 18 tot 19 jaar studeert nog, wat gedeeltelijk verklaart dat hun werkgelegenheidsgraad ongeacht hun migratieachtergrond laag is (zie hoofdstuk 6). Met uitzondering van personen met een niet-EU-nationaliteit die in België zijn geboren, is voor alle soorten migratieachtergrond de werkgelegenheidsgraad voor de categorie 30-54 jaar het hoogst.

⁵³ Belgische bijdrage aan het SOPEMI-verslag: "De immigratie in België: aantallen, stromen en arbeidsmarkt", 2010.

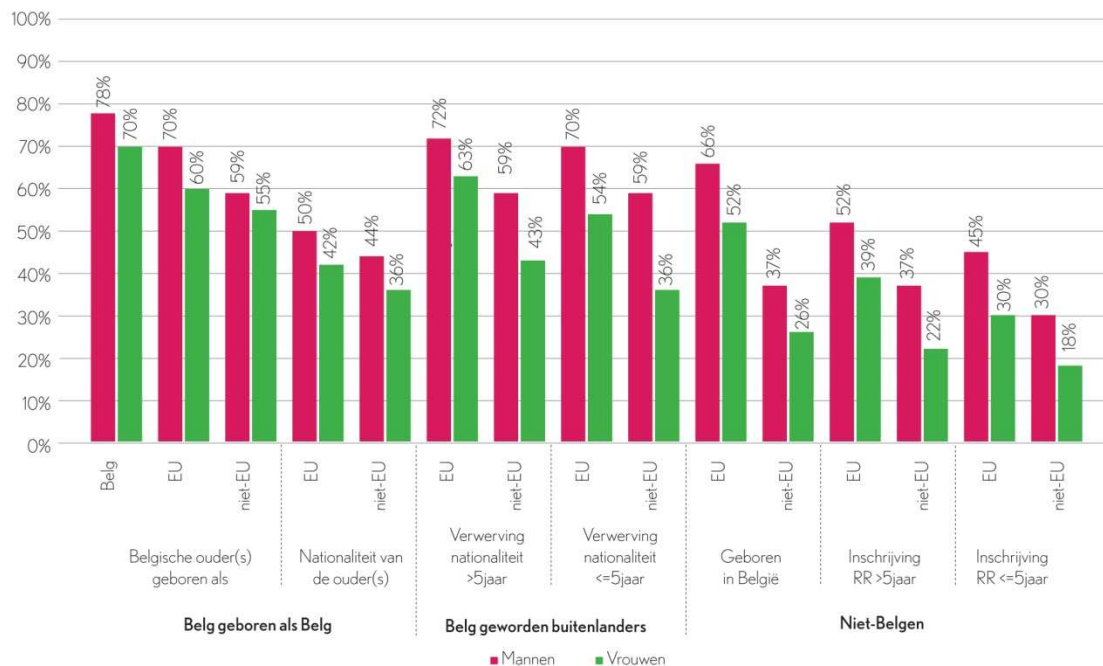
Grafiek 32: Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar per leeftijdsklasse naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De zeer lage werkgelegenheidsgraad van personen met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer of minder dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister valt op. Dit geldt voor alle leeftijdscategorieën, maar vooral voor de groep van 18-19 jaar en de groep van 55-60 jaar.

De opsplitsing van de werkgelegenheidsgraad per leeftijdsklasse bevestigt dat personen met een EU-migratieachtergrond een hogere werkgelegenheidsgraad laten optekenen dan personen met een niet-EU-migratieachtergrond. Dit geldt echter niet voor Belgen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land. Voor de leeftijdscategorieën 30-54 jaar en 55-60 jaar laat deze categorie een werkgelegenheidsgraad optekenen die hoger is dan voor Belgen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één van de ouders is geboren met de nationaliteit van een EU-land (77,1% tegenover 76,5% en 56,2% tegenover 53,3%).

De volgende grafiek toont dat de werkgelegenheidsgraad van mannen van Belgische origine 78,3% bedraagt. Dit cijfer ligt hoger dan de werkgelegenheidsgraad voor mannen met een migratieachtergrond. Mannen geboren met de nationaliteit van een EU-land die de Belgische nationaliteit hebben verworven (sedert meer of minder dan vijf jaar) en Belgische mannen als Belg geboren en van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een EU-land, hebben de hoogste werkgelegenheidsgraad onder mannen met een migratieachtergrond (hun werkgelegenheidsgraad bedraagt respectievelijk 72%, 70% en 70%). Mannen met een niet-EU-nationaliteit die zijn ingeschreven in het Rijksregister (sedert meer of minder dan 5 jaar) en die met een niet-EU-nationaliteit die zijn geboren in België, hebben de laagste werkgelegenheidsgraad (respectievelijk 30%, 37% en 37%).

Grafiek 33: Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar per geslacht naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De werkgelegenheidsgraad van vrouwen ligt lager dan die van mannen, dit ongeacht de migratieachtergrond. De werkgelegenheidsgraad van vrouwen van Belgische origine bedraagt 70% en is hoger dan de werkgelegenheidsgraad van vrouwen met een migratieachtergrond en dan de werkgelegenheidsgraad van mannen met een migratieachtergrond, met uitzondering van die van mannen geboren met de nationaliteit van een land van de EU die de Belgische nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verworven. Vrouwen geboren met de nationaliteit van een land van de EU en die de Belgische nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verworven en Belgische vrouwen als Belg geboren en van wie ten minste één ouder is geboren met een EU-nationaliteit of een niet-EU-nationaliteit, laten de hoogste werkgelegenheidsgraad optekenen onder vrouwen met een migratieachtergrond (respectievelijk 63%, 60% en 55%). Vrouwen met een niet-EU-nationaliteit die zijn ingeschreven in het Rijksregister (sedert meer of minder dan 5 jaar) en vrouwen met een niet-EU-nationaliteit die in België zijn geboren vertonen de laagste werkgelegenheidsgraad: respectievelijk 18%, 22% en 26%.

Deze grafiek bevestigt dat vrouwen en mannen met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer of minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, in een bijzonder verontrustende situatie verkeren. In deze groep is minder dan één man op drie en minder dan één vrouw op vijf aan het werk.

De verschillen in werkgelegenheidsgraad tussen mannen en vrouwen zijn het grootst voor 1) personen die sedert minder dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verworven ongeacht hun nationaliteit bij de geboorte (EU of niet-EU) en 2) bij personen met de nationaliteit van een niet-EU-land die de Belgische nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verworven: deze groepen vertonen verschillen die respectievelijk 23, 16 en 16 procentpunten bedragen. De verschillen tussen mannen en vrouwen zijn het kleinst voor personen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders, van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land en voor Belgen die als Belg zijn geboren van wie ten minste één ouder een vreemde nationaliteit heeft (EU of niet-EU) met respectievelijk een verschil van 4,7 en 7 procentpunten.

Ongeacht het gewest ligt de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine hoger dan die van personen met een migratieachtergrond. Hij bedraagt 78% in Vlaanderen, 70,7% in Brussel en 66,7% in Wallonië. In de drie gewesten zien we dat Belgen die als Belg worden geboren en van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een EU-land en personen die zijn geboren met de nationaliteit van een EU-land en die de Belgische nationaliteit hebben verworven (sedert meer of minder dan 5 jaar), de hoogste werkgelegenheidsgraad laten optekenen. Personen met een niet-EU-nationaliteit (die sedert minder of meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister en diegenen die zijn geboren in België) hebben de laagste werkgelegenheidsgraad.

Grafiek 34: Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar naar gewest en migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 35 toont per gewest het verschil in werkgelegenheidsgraad tussen personen van Belgische origine en personen met een migratieachtergrond. In Brussel en Vlaanderen zijn de verschillen op het vlak van de werkgelegenheidsgraad het grootst. Het verschil ten nadele van personen met een migratieachtergrond schommelt in Brussel tussen 6,7 procentpunten (voor Belgische personen als Belg geboren van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een land van de EU) en 45,5 procentpunten (voor personen met een niet-EU-nationaliteit die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister). In Vlaanderen varieert het verschil tussen 5,6 procentpunten (voor personen geboren met de nationaliteit van een land van de EU die de nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verworven) en 52,2 procentpunten (voor personen met een niet-EU-nationaliteit die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister). In Wallonië zijn de verschillen tussen personen van Belgische origine en personen met een migratieachtergrond systematisch kleiner dan in Brussel en Vlaanderen, behalve voor personen met een niet-EU-nationaliteit die sedert minder of meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. Voor deze laatste groep zien we dat het verschil in Brussel het kleinste is. Het kleine verschil dat we in Wallonië zien voor personen die zijn

geboren met een EU-nationaliteit die de sedert meer dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen, kan ten dele worden verklaard door de omvang van de groep personen van Italiaanse afkomst die lang geleden gemigreerd hebben (eind jaren 40, begin jaren 50) en die genaturaliseerd zijn⁵⁴. Deze grafiek bevestigt opnieuw de onrustwekkende situatie van personen met een niet-EU-nationaliteit (die sedert minder of meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister en die zijn geboren in België).

Grafiek 35: Kloof in de werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar in verhouding tot de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine in elk gewest naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

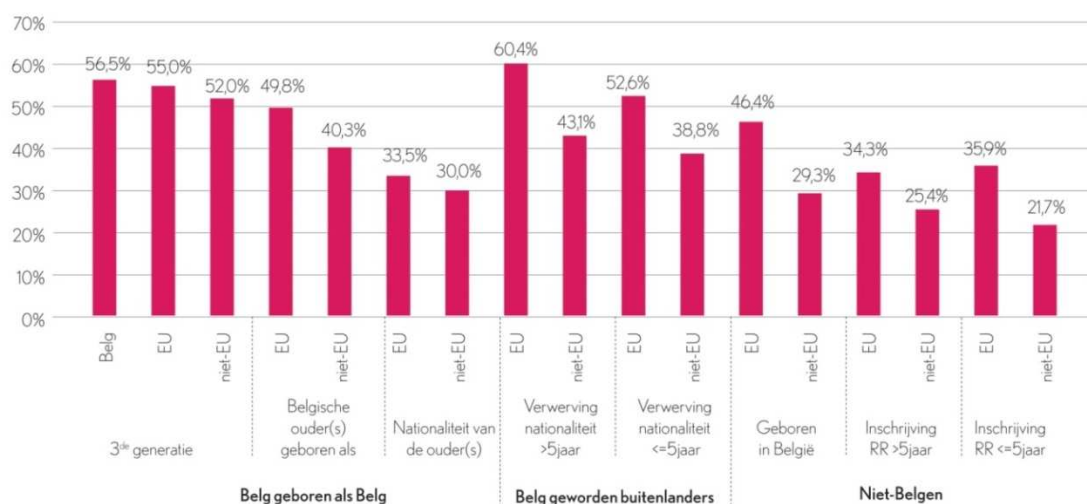
⁵⁴ Groupe d'étude de Démographie Appliquée (UCL) en Centrum voor de Gelijkheid van Kansen en de strijd tegen racisme, Migratie en bevolkingsgroepen met een migratieverleden in België - Statistisch en demografisch verslag 2008.

Analyse van de derde generatie: de groep van 18 tot 29 jaar in het licht van de werkgelegenheid

Zoals vermeld in het eerste hoofdstuk, bieden de actuele gegevens niet de mogelijkheid om de derde generatie voor de volledige leeftijdsgroep (18-60 jaar) optimaal door te lichten. Voor de categorie 18-29 jaar daarentegen is het wel mogelijk om een groot deel van de derde generatie door te lichten: voor 90% van hen kan de nationaliteit bij de geboorte of het geboorteland van de grootouders worden geïdentificeerd (zie hoofdstuk 2). In dit kader analyseren we kort alle groepen met een migratieachtergrond voor de bevolking van 18 tot 29 jaar.

De werkgelegenheidsgraad van de Belgen van de derde generatie bedraagt 56,5%. Dit is hoger dan die van de groepen met een migratieachtergrond, behalve voor personen die zijn geboren met de nationaliteit van een land van de EU die de Belgische nationaliteit hebben verworven sedert meer dan 5 jaar (60,4%). Het is verwonderlijk dat de werkgelegenheidsgraad van deze laatsten in feite hoger ligt dan dat van de Belgen van de derde en de tweede generatie⁵⁵. In hoofdstuk 6 zullen we echter zien dat velen van deze laatsten nog studeren, met uitzondering van Belgen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder een niet-EU-nationaliteit heeft (zie hoofdstuk 6).

Grafiek 36: Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 29 jaar volgens migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Net als in de analyse over de bevolkingsgroep van 18-60 jaar zien we dat in elke categorie de personen met een EU-migratieachtergrond een hogere werkgelegenheidsgraad hebben dan diegenen met een niet-EU-migratieachtergrond.

De werkgelegenheidsgraad van personen die zijn geboren met de nationaliteit van een EU-land

⁵⁵ Ter herinnering: de tweede generatie bestaat uit Belgische personen die als Belg zijn geboren en de ouders Belg zijn, maar van wie ten minste één van hen geboren is als EU/niet-EU en Belgische personen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één van de ouders de EU/niet-EU-nationaliteit heeft.

of van een niet-EU-land die de Belgische nationaliteit hebben verworven (sedert minder of meer dan 5 jaar) is hoger dan die van Belgische personen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder een vreemde nationaliteit heeft. De werkgelegenheidsgraad van personen die zijn geboren met een EU-nationaliteit en die de Belgische nationaliteit sedert minder dan 5 jaar hebben verkregen, is hoger dan die van Belgische personen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders van wie ten minste één ouder is geboren met de EU-nationaliteit. Zo is ook de werkgelegenheidsgraad van personen die zijn geboren met een niet-EU-nationaliteit en die sedert meer dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verworven, hoger dan die van Belgische personen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders en van wie ten minste één is geboren met een niet-EU-nationaliteit.

De personen met een niet-EU-nationaliteit (geboren in België, sedert meer of minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister) hebben de laagste werkgelegenheidsgraad (lager dan 30%). Ten slotte is de werkgelegenheidsgraad van Belgische personen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder de nationaliteit van een EU-land heeft, lager dan die van personen met een EU-nationaliteit die zijn ingeschreven in het Rijksregister (sedert meer of minder dan 5 jaar). Dit kan ook ten dele worden verklaard door het feit dat de jonge Belgen van 18 tot 24 jaar die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder de nationaliteit van een EU-land heeft, nog in veel grotere mate aan het studeren zijn dan jongeren die worden geboren met een EU-nationaliteit die sedert meer of minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (zie hoofdstuk 6).

Sleutelementen van hoofdstuk 4.2: de activiteitensectoren

Origine

- In het algemeen telt de sector van groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen (G) het meeste werknemers en dit geldt voor alle groepen van origines, aangezien het voor elk van hen één van de vier sectoren betreft waar zij het actiefst in zijn. De activiteiten administratieve en ondersteunende diensten (N) en het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) zijn de sectoren met relatief meer mensen van buitenlandse afkomst dan mensen van Belgische origine. En omgekeerd, zijn er meer werknemers afkomstig uit België dan werknemers van buitenlandse afkomst in het onderwijs (P) en in de overheidsadministratie (O).
- Uit de analyse op basis van geslacht en origine blijkt dat in het algemeen de mannen meest werken in de industrie (C) en dat de vrouwen meest werken in de sector van de menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (Q). De personen afkomstig uit de EU-12 worden het meest gevonden in de bouwnijverheid (F), vooral mannen van die afkomst, wat in samenloop moet worden gezien met hun statuut als zelfstandige. De zelfstandigen die werken in de landbouw, bosbouw en visserij (A) zijn veel vaker mensen van Belgische dan van buitenlandse afkomst. De waargenomen patronen blijven gelden voor elk gewest van tewerkstelling..

Migratieachtergrond

- Voor de verschillende migratieachtergronden, net als bij de origine, zijn de sector van de groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen (G) één van de sterkst vertegenwoordigde sectoren. Onderwijs (P) en overheidsadministratie(O) tellen over het algemeen meer personen van Belgische origine dan personen met een andere migratieachtergrond. In de sectoren administratieve en ondersteunende diensten (N) en verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) zijn er daarentegen relatief minder werknemers van Belgische origine dan mensen met een andere migratieachtergrond.
- De personen met een EU-nationaliteit die sinds 5 jaar of minder in het Rijksregister zijn ingeschreven vinden we vaker terug in de bouwnijverheid (F), vooral de mannen met deze migratieachtergrond wat moet worden gelinkt aan hun statuut als zelfstandige.

4.2. ANALYSE VAN DE WERKGELEGENHEID VOLGENS ACTIVITEITENSECTOR (NACE)

In dit deel zullen we de personen van 18 tot 60 jaar analyseren die tijdens het vierde trimester van 2008 hebben gewerkt. Het gaat om ongeveer 4 miljoen werknemers.

De opsplitsing van deze gegevens in functie van de economische activiteit van de ondernemingen is gebaseerd op de Statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap, kortweg NACE. De NACE biedt immers de mogelijkheid werknemers te rangschikken in functie van de economische activiteit van de onderneming waarin ze werken.⁵⁶

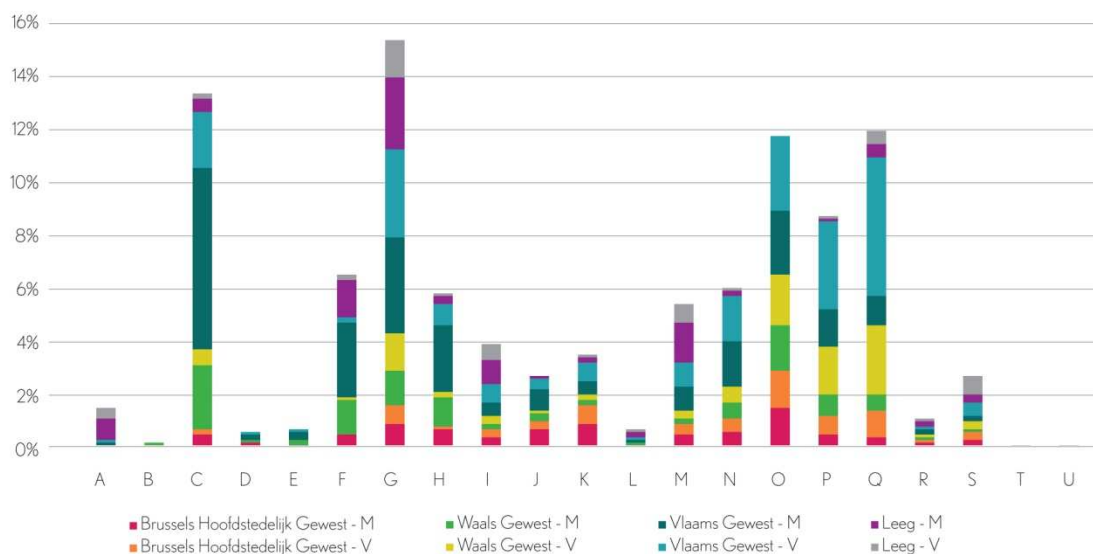
- A. Landbouw, bosbouw en visserij
- B. Winning van delfstoffen
- C. Industrie
- D. Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht
- E. Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering
- F. Bouwnijverheid
- G. Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen
- H. Vervoer en opslag
- I. Verschaffen van accommodatie en maaltijden
- J. Informatie en communicatie
- K. Financiële activiteiten en verzekeringen
- L. Exploitatie van en handel in onroerend goed
- M. Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten
- N. Administratieve en ondersteunende diensten
- O. Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen
- P. Onderwijs
- Q. Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening
- R. Kunst, amusement en recreatie
- S. Overige diensten
- T. Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik
- U. Extraterritoriale organisaties en lichamen

De uitzendkantoren zijn ondergebracht in de sector van de administratieve en ondersteunende diensten (N) en ongeveer 30% van de werknemers die worden betaald met dienstencheques, zijn ook opgenomen in deze categorie. De meesten van hen, namelijk 65% van de werknemers die met dienstencheques worden betaald, zijn opgenomen in de sector van de menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (Q).

De volgende grafiek toont de opsplitsing van de bestudeerde groep in de verscheidene sectoren, per geslacht en per gewest waar men actief is.

⁵⁶ In de bijlage wordt een meer uitvoerige lijst beschreven.

Grafiek 37: Opsplitsing van de werknemers van 18 tot 60 jaar per NACE-sector, per gewest waar men werkt en per geslacht

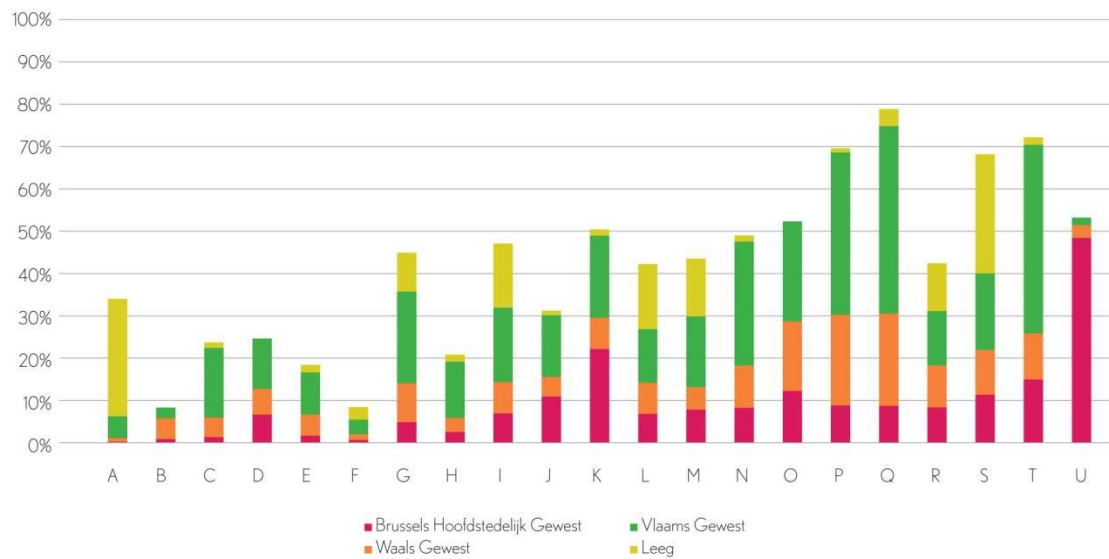
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De sector van de handel en de reparatie van auto's en motorfietsen (G) is het sterkst vertegenwoordigd (625.000 werknemers), terwijl de sectoren van de winning van delfstoffen (B), huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik (T) en extraterritoriale organisaties en lichamen (U) elk minder dan 0,1% van de werknemers tewerkstellen.

De gegevens worden verdeeld in functie van de arbeidsplaats: Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Waals Gewest en Vlaams Gewest. Er bestaat een "lege" categorie die de zelfstandigen vertegenwoordigt en ongeveer 15% van de bestudeerde groep (ongeveer 625.000 personen) telt.

De sector van de landbouw, jacht en bosbouw (A) omvat meer zelfstandigen dan loontrekkenden. De winning van delfstoffen (B) gebeurt vooral in het Waals Gewest, terwijl de sectoren van de financiële activiteiten en verzekeringen (K) en de extraterritoriale organisaties en lichamen (U) dan weer meer vertegenwoordigd zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Bij de loontrekkenden zijn alle andere sectoren sterker aanwezig in het Vlaams Gewest.

Één op de vier zelfstandigen werkt in de groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen (G). In het Vlaams Gewest is de sector van de industrie het best ontwikkeld, terwijl dit in Wallonië en Brussel de sector van het openbaar bestuur (O) is.

Grafiek 38: Aandeel van vrouwen per NACE-sector en gewest waar men werkt

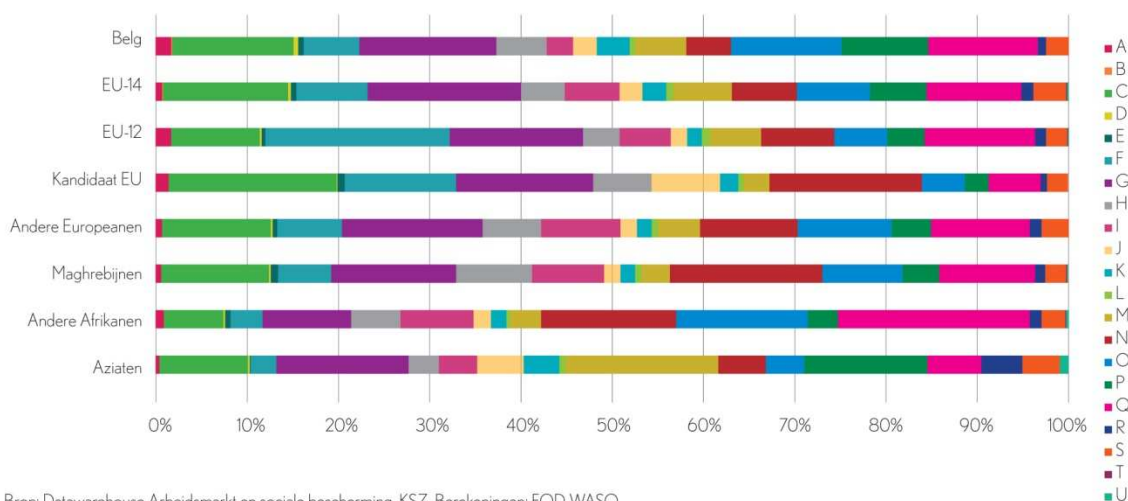
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We zien in de vorige grafiek dat in sommige sectoren meer vrouwen dan mannen tewerkgesteld zijn. Het betreft in dalende orde van belangrijkheid: de menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (Q) (79% vrouwen), de huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik (T) (72% vrouwen), het onderwijs (P) (70% vrouwen), de overige diensten (S) (68% vrouwen), de extraterritoriale organisaties (U) (53% vrouwen), het openbaar bestuur (O) (52% vrouwen) en de financiële activiteiten en verzekeringen (K) (50% vrouwen).

Bij de volgende analyses mag men niet uit het oog verliezen dat sommige parameters, zoals de lonen, sterk kunnen variëren volgens de sector waarin iemand actief is.

A. Volgens origine

Grafiek 39: Opsplitsing van de werknemers van 18 tot 60 jaar volgens origine en NACE-sector

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Tabel 3: De sterkst vertegenwoordigde sectoren per origine

	<i>Belg</i>	<i>EU-14</i>	<i>EU-12</i>	<i>Kandidaat EU</i>	<i>Andere Europeanen</i>	<i>Maghrebijnen</i>	<i>Andere Afrikanen</i>	<i>Aziaten</i>
1 ^{ste}	G	G	F	C	G	N	Q	I
2 ^{de}	C	C	G	N	C	G	N	G
3 ^{de}	O	Q	Q	G	Q	C	O	Q
4 ^{de}	Q	O	C	F	N	Q	G	C
5 ^{de}	P	F	N	I	O	O	I	N

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Personen van Belgische origine werken vooral in de sector van de handel en reparatie van auto's en motorfietsen (G), net zoals personen afkomstig van de EU-14 of van een ander Europees land. Deze sector, die voor de totale werkende bevolking de grootste is, staat voor elke origine systematisch in de top 4 van sectoren waarin het meeste werknemers actief zijn.

Wat de andere origines betreft, oefenen personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, vaker een beroep uit in de industrie (C). Personen afkomstig van de EU-12, zijn sterker vertegenwoordigd in de bouwnijverheid (F). Het verschil met personen van Belgische origine die in de bouwsector werken bedraagt 14 procentpunten. Personen afkomstig van een Afrikaans, niet-Maghrebland, werken vooral in de sector van de menselijke gezondheid en maatschappelijke dienstverlening (Q). Personen afkomstig van Maghreblanden, zijn vooral actief in de sector van de administratieve en ondersteunende diensten (N), en dit in veel belangrijker mate dan personen van Belgische origine: de kloof bedraagt namelijk 12 procentpunten. Personen afkomstig uit Azië, zijn actief in de sector van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I): het verschil met personen van Belgische origine is 17 procentpunten.

Zoals we kunnen zien in tabel 4, zijn de sectoren van de administratieve en ondersteunende diensten (N) en het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) de sectoren waarvoor de verschillen ten opzichte van personen van Belgische origine het positiefst zijn. Dit betekent dat er in deze sectoren relatief meer personen van vreemde afkomst werken dan personen van Belgische origine. Omgekeerd is het onderwijs (P) een sector waar de verschillen het meest

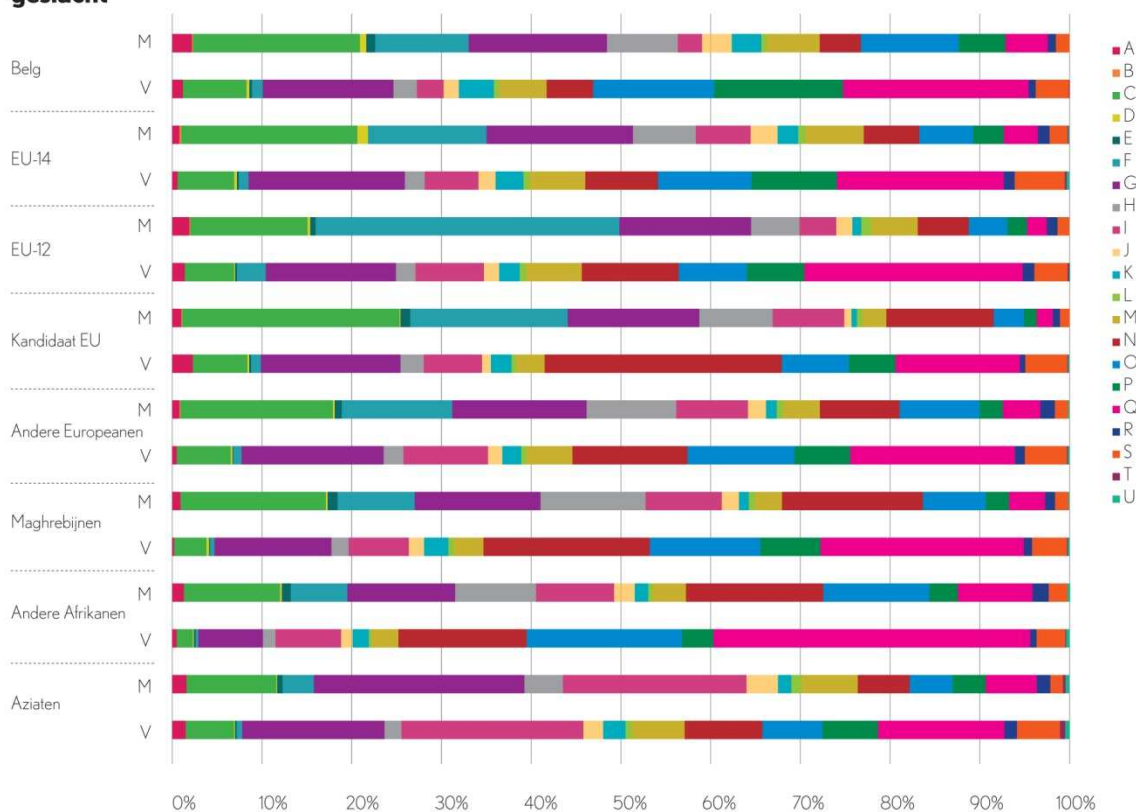
negatief zijn: deze sector telt relatief meer werknemers van Belgische origine dan werknemers van vreemde afkomst. In het openbaar bestuur (O) stellen we eveneens zeer negatieve verschillen vast, behalve voor personen afkomstig uit andere Afrikaanse landen dan de Maghreb: zij zijn relatief een beetje sterker vertegenwoordigd dan personen van Belgische origine.

Tabel 4: Sectoren waar per origine de verschillen het grootst zijn ten opzichte van werknemers van Belgische origine

	+++	++	+	-	--	---
EU-14	I	N	G	Q	P	O
EU-12	F	N	I	C	P	O
Kandidaat EU	N	F	C	Q	P	O
Andere Europeanen	N	I	F	O	K	P
Maghrebijnen	N	I	H	M	O	P
Andere Afrikanen	N	Q	I	G	P	C
Aziaten	I	G	N	P	C	O

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 40: Opsplitsing van de werknemers van 18 tot 60 jaar per origine, NACE-sector en geslacht

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Tabel 5: Sterkst vertegenwoordigde sectoren per origine en geslacht

	Belg		EU-14		EU-12		Kandidaat EU		Andere Europeanen		Maghrebijnen		Andere Afrikanen		Aziaten	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
1 ^{ste}	C	Q	C	Q	F	Q	C	N	C	Q	C	Q	N	Q	G	I
2 ^{de}	G	G	G	G	G	G	F	G	G	G	N	N	G	O	I	G
3 ^{de}	O	P	F	O	C	N	G	Q	F	N	G	G	O	N	C	Q
4 ^{de}	F	O	H	P	N	O	N	O	H	O	H	O	C	I	M	N
5 ^{de}	H	C	M	N	H	I	H	I	N	I	F	I	H	G	N	O

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Een analyse per geslacht biedt de mogelijkheid deze vaststellingen wat te verduidelijken.

De sector waarin de meeste mannen van Belgische origine werken, is de industrie (C); dit geldt ook voor mannen afkomstig uit de Maghreb, de EU-14, uit kandidaat-lidstaten of een ander land van Europa. Daar tegenover werkt één op drie mannen afkomstig uit de EU-12 in de bouwnijverheid (F). Het verschil ten opzichte van het aandeel mannen van Belgische origine die ook in deze sector werkt, is 23 procentpunten. Mannen afkomstig uit Azië werken dan weer hoofdzakelijk in de groot- en detailhandel en reparatie van auto's en motorfietsen (G); en mannen afkomstig van een ander Afrikaans land, zijn het sterkst vertegenwoordigd in de administratieve en ondersteunende diensten (N). Het verschil met mannen van Belgische origine in deze sector is 11 procentpunten.

Vrouwen zijn sterker vertegenwoordigd in totaal andere sectoren, ook wel vrouwelijke sectoren genoemd: Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (Q) is de sector waarin vrouwen afkomstig van de EU-27, van een ander Europees of Afrikaans land, en van de Maghreblanden, het sterkst vertegenwoordigd zijn. Vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, werken op hun beurt vooral in de administratieve en ondersteunende diensten (N). De kloof ten opzichte van vrouwen van Belgische origine in deze sector (N) bedraagt 21 procentpunten. Vrouwen afkomstig uit Azië zijn veeleer actief in de sector van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I). Het verschil ten opzichte van het aandeel vrouwen van Belgische origine in deze sector (I) is 17 procentpunten.

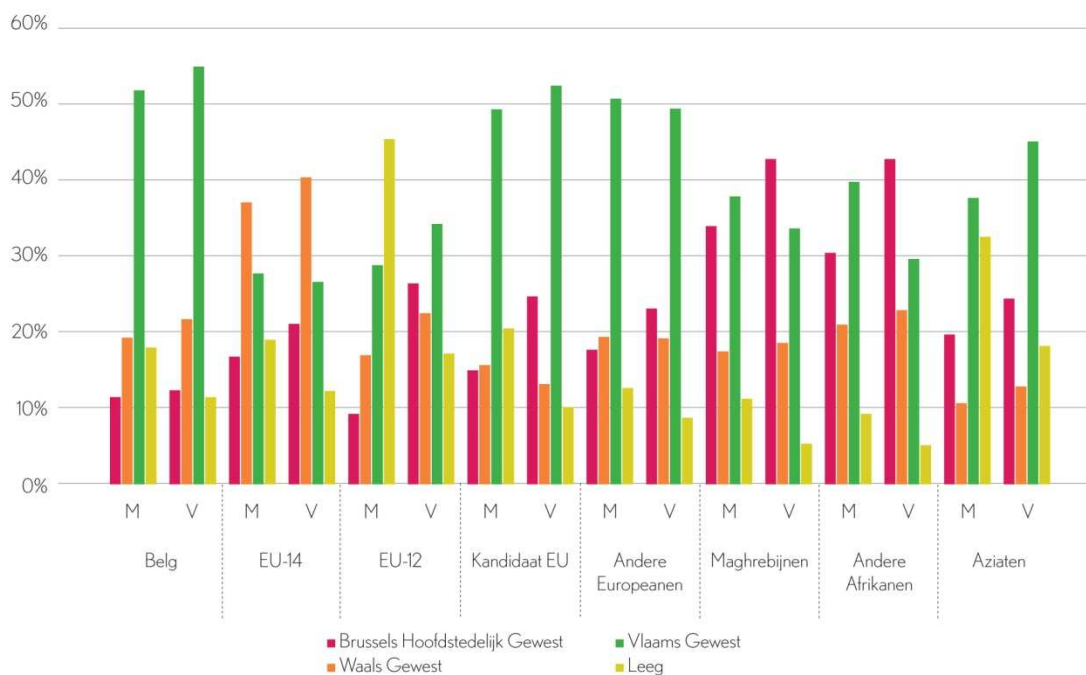
In de volgende tabel zien we opnieuw dat in de sectoren van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) en van de administratieve en ondersteunende diensten (N) – ongeacht het geslacht van de werknemers – relatief meer personen van niet-Belgische origine vertegenwoordigd zijn. Het openbaar bestuur (O) telt daarentegen minder mannen van Maghrebijnse of Aziatische afkomst, mannen afkomstig uit de EU-14, de EU-12, uit een kandidaat-lidstaat of uit een ander land van Europa, dan mannen van Belgische origine. Het onderwijs (P) telt dan weer veel minder vrouwen van niet-Belgische origine dan vrouwen van Belgische origine.

Tabel 6: Sectoren per geslacht en origine waar de verschillen het grootst zijn ten opzichte van de werknemers van Belgische origine

	+++	++	+	-	--	---
Mannen						
EU-14	I	F	N	A	P	O
EU-12	F	I	N	P	C	O
Kandidaat EU	N	F	C	M	P	O
Andere Europeanen	I	N	H	O	K	P
Maghrebijnen	N	I	H	P	M	O
Andere Afrikanen	N	I	Q	G	F	C
Aziaten	I	G	N	O	F	C
Vrouwen						
EU-14	I	N	G	Q	O	P
EU-12	N	I	Q	C	O	P
Kandidaat EU	N	I	A	O	Q	P
Andere Europeanen	N	I	G	K	Q	P
Maghrebijnen	N	I	Q	M	C	P
Andere Afrikanen	Q	N	I	C	G	P
Aziaten	I	N	G	Q	O	P

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Laten we nu eens kijken hoe mannen en vrouwen worden opgesplitst in functie van de arbeidsplaats. We herhalen dat de categorie "leeg" wordt gevormd door de zelfstandigen.

Grafiek 41: Opsplitsing van de werknemers van 18 tot 60 jaar per origine, gewest waar men werkt en geslacht

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Personen van Belgische origine, zowel mannen als vrouwen- werken hoofdzakelijk in Vlaanderen, net zoals personen afkomstig uit Azië, uit kandidaat-lidstaten of uit andere Europese landen.

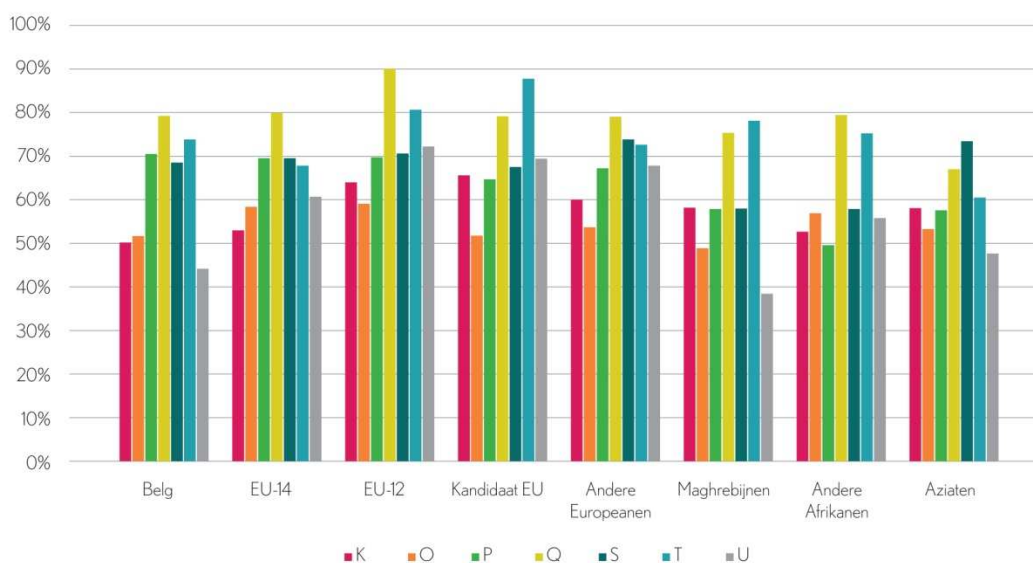
Mannen en vrouwen afkomstig uit de EU-14, werken daarentegen vaker in het Waals Gewest.

Daar waar mannen afkomstig uit Afrika, met inbegrip van de Maghreb, vooral in Vlaanderen werken, werken vrouwen met dezelfde origine vaker in Brussel.

Vrouwen afkomstig van de EU-12, zijn vooral actief in Vlaanderen, terwijl voor mannen met dezelfde afkomst vaker onbekend is in welk gewest ze werken. Dit sluit ongetwijfeld aan bij hun belangrijke aanwezigheid in de bouwnijverheid (F), waar ze veelal het statuut van zelfstandige hebben.

Laten we nu even in functie van de origine de gegevens bekijken van de sectoren die we als vrouwelijk hadden bestempeld. Ter herinnering zijn de sectoren waar globaal meer vrouwen dan mannen werken, de volgende: de financiële activiteiten en verzekeringen (K), het openbaar bestuur (O), het onderwijs (P), de menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (Q), de overige diensten (S), de huishoudens als werkgever, niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik (T) en de extraterritoriale organisaties en lichamen (U).

Grafiek 42: Aandeel van vrouwen, per origine, in de zogenoemde vrouwelijke NACE-sectoren

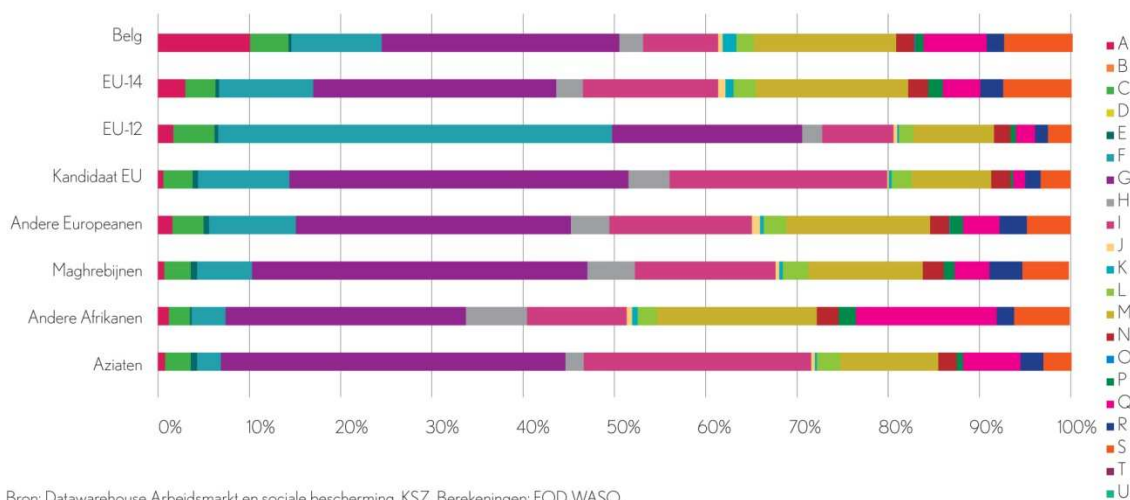

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Voor personen afkomstig van een Europees land, ander dan België, zijn al deze sectoren vrouwelijk. Voor personen van Belgische en Aziatische origine daarentegen omvat de sector extraterritoriale organisaties en lichamen (U) minder dan 50% vrouwen en is deze dus mannelijk. Voor personen afkomstig uit Maghreblanden vinden we in de sectoren openbaar bestuur (O) en extraterritoriale organisaties en lichamen (U) meer mannen dan vrouwen. En voor personen afkomstig uit een ander Afrikaans land buiten de Maghreb, telt het onderwijs (P) iets meer mannen dan vrouwen.

Als we de origine kruisen met de NACE-sectoren en het gewest waar men werkt, verkrijgen we nog bijkomende informatie.

We zullen de zelfstandigen, voor wie we niet beschikken over informatie betreffende de arbeidsplaats, afzonderlijk voorstellen.

Grafiek 43: Zelfstandigen van 18 tot 60 jaar per origine en NACE-sector**Tabel 7: De sectoren waarin zelfstandigen per origine het meest vertegenwoordigd zijn**

	<i>Belg</i>	<i>EU-14</i>	<i>EU-12</i>	<i>Kandidaat EU</i>	<i>Andere Europeanen</i>	<i>Maghrebijnen</i>	<i>Andere Afrikanen</i>	<i>Aziaten</i>
1 ^{ste}	G	G	F	G	G	G	G	G
2 ^{de}	M	M	G	I	M	I	M	I
3 ^{de}	A	I	M	F	I	M	Q	M
4 ^{de}	F	F	I	M	F	F	I	Q
5 ^{de}	I	S	C	H	S	H	H	S

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We zien in grafiek 43 en tabel 7 dat zelfstandigen voor elke origine, behalve de EU-12, in eerste instantie vertegenwoordigd zijn in de handel en reparatie van auto's en motorfietsen (G). Personen afkomstig van de EU-12 zijn op hun beurt vaker actief in de bouwnijverheid (F). Het verschil tussen het aantal zelfstandigen afkomstig van de EU-12 in de bouwnijverheid en het aantal zelfstandigen van Belgische origine in die sector bedraagt 33 procentpunten.

Tabel 8: Sectoren waar de verschillen per origine het grootst zijn in verhouding tot het aandeel van de zelfstandigen van Belgische origine

	+++	++	+	-	--	---
EU-14	I	M	P	C	Q	A
EU-12	F	C	E	G	M	A
Kandidaat EU	I	G	H	Q	M	A
Andere Europeanen	I	G	H	S	Q	A
Maghrebijnen	G	I	H	M	F	A
Andere Afrikanen	Q	H	I	C	F	A
Aziaten	I	G	L	M	F	A

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het aandeel zelfstandigen van Aziatische origine en uit kandidaat-lidstaten dat werkt in de sector van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) ligt beduidend hoger dan dat van

personen van Belgische origine in dezelfde sector: de verschillen bedragen ongeveer 16 procentpunten. Maar ook zelfstandigen afkomstig van de EU-14, van een ander Europees land, en van Afrika met inbegrip van de Maghreblanden zijn in verhouding prominenter aanwezig in deze sector dan zelfstandigen van Belgische origine.

Omgekeerd zijn de zelfstandigen die in de landbouw, jacht en bosbouw (A) werken, veel vaker personen van Belgische origine dan van vreemde afkomst, dit met verschillen in de buurt van 10 procentpunten.

Nu bekijken we de loontrekkenden van 18 tot 60 jaar per origine, per gewest waar de arbeidsplaats is gevestigd en de activiteitsector.

Grafiek 44: Loontrekkenden per origine, NACE-sector en gewest waar men werkt

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Tabel 9: Meest vertegenwoordigde sectoren per origine en gewest waar men werkt.

	Belg			EU-14			EU-12			Kandidaat EU			Andere Europeanen			Maghrebijnen			Andere Afrikanen			Aziaten		
	B	W	V	B	W	V	B	W	V	B	W	V	B	W	V	B	W	V	B	W	V	B	W	V
1 ^{ste}	O	O	C	G	C	C	Q	Q	N	N	C	C	G	C	C	N	C	N	Q	Q	N	I	I	I
2 ^{de}	K	Q	G	O	Q	G	G	C	C	G	F	N	O	O	G	O	N	C	O	O	Q	G	G	G
3 ^{de}	G	P	Q	Q	G	N	O	O	G	O	N	F	Q	Q	N	Q	Q	G	I	N	C	Q	Q	C
4 ^{de}	P	G	O	N	O	Q	M	G	F	F	G	G	N	G	Q	G	O	H	N	C	G	O	C	N
5 ^{de}	Q	C	P	K	F	H	N	P	Q	Q	H	H	I	F	O	I	G	Q	G	G	O	J	O	Q

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In de vorige grafiek en tabel zien we dat personen van Belgische origine die als loontrekkende werken in Vlaanderen, vooral actief zijn in de industrie (C). In Brussel-Hoofdstad en het Waals Gewest zijn ze het meest vertegenwoordigd in het openbaar bestuur (O). Het verschil tussen personen van vreemde afkomst en die van Belgische origine in het openbaar bestuur (O) bedraagt 15 procentpunten. Dit betekent bijvoorbeeld voor Brussel dat in verhouding tot het aantal personen van Belgische origine die in deze sector werken (23%), er 15 procentpunten minder personen afkomstig uit de EU-12 of Azië actief zijn in deze sector in dit gewest (8%).

Loontrekkenden afkomstig van de EU-12 die in Brussel of Wallonië werken, zijn in eerste instantie actief in de menselijke gezondheid en maatschappelijke dienstverlening (Q). Loontrekkenden uit de EU-12 die in Vlaanderen werken, zijn vooral actief in administratieve en ondersteunende diensten (N).

Personen afkomstig uit de EU-14 of van een ander Europees land, vertonen identieke resultaten: wanneer ze in het Brussels Hoofdstedelijk gewest werken, is dit meestal in de handel en reparatie van auto's en motorfietsen (G), terwijl ze in het Vlaams en Waals Gewest eerder actief zijn in de industrie (C).

Personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, werken ook vooral in de industrie (C) in Vlaanderen en Wallonië, maar in Brussel werken ze vaker in de administratieve en ondersteunende diensten (N).

Personen van Maghrebijnse origine zijn in Vlaanderen en Brussel vooral actief in de administratieve en ondersteunende diensten (N), terwijl ze in Wallonië vooral in de industrie actief zijn (C).

Werknemers afkomstig uit een ander Afrikaans land werken in Vlaanderen vooral in de administratieve en ondersteunende diensten (N), en in het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de sector van de menselijke gezondheid en maatschappelijke dienstverlening (Q).

Alleen personen afkomstig uit Azië werken in elk gewest het vaakst in dezelfde sector: het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I). Hun oververtegenwoordiging in deze sector varieert tussen 14 en 18 procentpunten in vergelijking met het aandeel personen van Belgische origine die loontrekkend zijn in deze sector.

Zoals men overigens kan zien in de volgende tabel zijn alle loontrekkenden van vreemde afkomst in meer of mindere mate oververtegenwoordigd in deze sector van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I).

We kunnen ook – vooral in Vlaanderen, maar ook in de twee andere gewesten – spreken van een oververtegenwoordiging van de loontrekkenden van vreemde origine in de administratieve en ondersteunende diensten (N).

Het onderwijs (P) en – zoals voordien al gezegd – het openbaar bestuur (O) worden daarentegen opnieuw gekenmerkt door een ondervertegenwoordiging van personen van vreemde afkomst. In dezelfde zin zijn er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ook minder personen van vreemde afkomst dan van Belgische origine actief in de sector van de financiële activiteiten en de verzekeringen (K).

Tabel 10: Sectoren per gewest waar men werkt en per origine die de grootste verschillen vertonen in verhouding tot de loontrekkenden van Belgische origine

	+++	++	+	-	--	---
<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>						
EU-14	I	G	F	H	K	O
EU-12	Q	I	F	P	K	O
Kandidaat EU	N	F	I	J	K	O
Andere Europeanen	I	N	G	P	K	O
Maghrebijnen	N	I	O	J	O	K
Andere Afrikanen	Q	I	N	J	P	K
Aziaten	I	G	Q	P	K	O
<i>Waaals Gewest</i>						
EU-14	C	F	G	H	P	O
EU-12	C	F	N	H	O	P
Kandidaat EU	C	F	N	O	P	O
Andere Europeanen	N	I	F	G	O	P
Maghrebijnen	N	C	I	G	P	O
Andere Afrikanen	Q	N	I	C	G	P
Aziaten	I	N	J	H	P	O
<i>Vlaams Gewest</i>						
EU-14	N	G	I	O	O	P
EU-12	N	F	A	O	O	P
Kandidaat EU	N	C	F	O	Q	P
Andere Europeanen	N	I	H	O	C	P
Maghrebijnen	N	I	H	O	O	P
Andere Afrikanen	N	I	H	G	C	P
Aziaten	I	N	A	O	P	C

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

B. Volgens migratieachtergrond

In de volgende grafiek analyseren we de spreiding van personen van 18 tot 60 jaar die gewerkt hebben in het vierde trimester van 2008 volgens hun migratieachtergrond en de activiteitssector waarin ze werken.

Grafiek 45: Opsplitsing van de werknemers van 18 tot 60 jaar per migratieachtergrond en NACE-sector

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Tabel 11: Per migratieachtergrond sectoren met de grootste vertegenwoordiging

	<i>Belg geboren als Belg</i>					<i>Belg geworden buitenlanders</i>				<i>Niet-Belgen</i>					
	<i>Belgische ouder(s) geboren als</i>			<i>Nationaliteit van de ouder(s)</i>		<i>Verwerving nationaliteit >5jaar</i>		<i>Verwerving nationaliteit <=5jaar</i>		<i>Geboren in België</i>		<i>Inschrijving RR >5jaar</i>		<i>Inschrijving RR <=5jaar</i>	
	<i>Belg</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>
1 ^{ste}	G	G	G	G	G	G	G	C	N	G	G	G	G	F	N
2 ^{de}	C	O	Q	O	C	C	C	G	G	C	N	C	N	G	I
3 ^{de}	Q	C	O	C	N	Q	Q	Q	Q	F	C	F	I	M	G
4 ^{de}	O	Q	P	Q	Q	O	N	F	C	Q	F	Q	C	N	Q
5 ^{de}	P	P	C	N	O	P	O	N	I	N	H	I	Q	Q	C

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In de vorige grafiek en tabel zien we dat de meeste categorieën van migratieachtergrond zich in de sector van de groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen (G) bevinden, wat samenhangt met het feit dat deze sector het grootste aantal personen bevat. De uitzonderingen zijn personen die de Belgische nationaliteit sedert vijf jaar of minder hebben verkregen en vreemdelingen die sedert vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister, ongeacht hun nationaliteit. Wat deze laatste twee categorieën betreft, zijn personen met een migratieachtergrond van buiten de EU sterker vertegenwoordigd in de administratieve en ondersteunende activiteiten (N); en bij personen met een migratieachtergrond binnen de EU, werken diegenen die de Belgische nationaliteit sedert vijf jaar of minder hebben verkregen, meer in de industrie (C). Diegenen die sedert vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister, werken vooral in de bouwnijverheid (F).

Tabel 12: Sectoren per migratieachtergrond met de grootste verschillen in vergelijking met de werknemers van Belgische origine

			+++	++	+	-	--	---
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	O	N	I	A	P	C
		niet-EU	M	N	I	A	F	C
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	N	I	G	Q	P	C
		niet-EU	N	I	H	Q	O	P
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	I	N	S	M	A	P
		niet-EU	N	I	H	M	O	P
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	C	N	I	M	O	P
		niet-EU	N	I	H	K	O	P
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	G	C	F	Q	P	O
		niet-EU	N	F	H	Q	P	O
	Inschrijving RR >5jaar	EU	I	F	M	Q	P	O
		niet-EU	I	N	F	C	O	P
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	F	M	I	C	P	O
		niet-EU	N	I	R	P	O	C

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Tabel 12 geeft de verschillen weer in vergelijking met personen van Belgische origine⁵⁷.

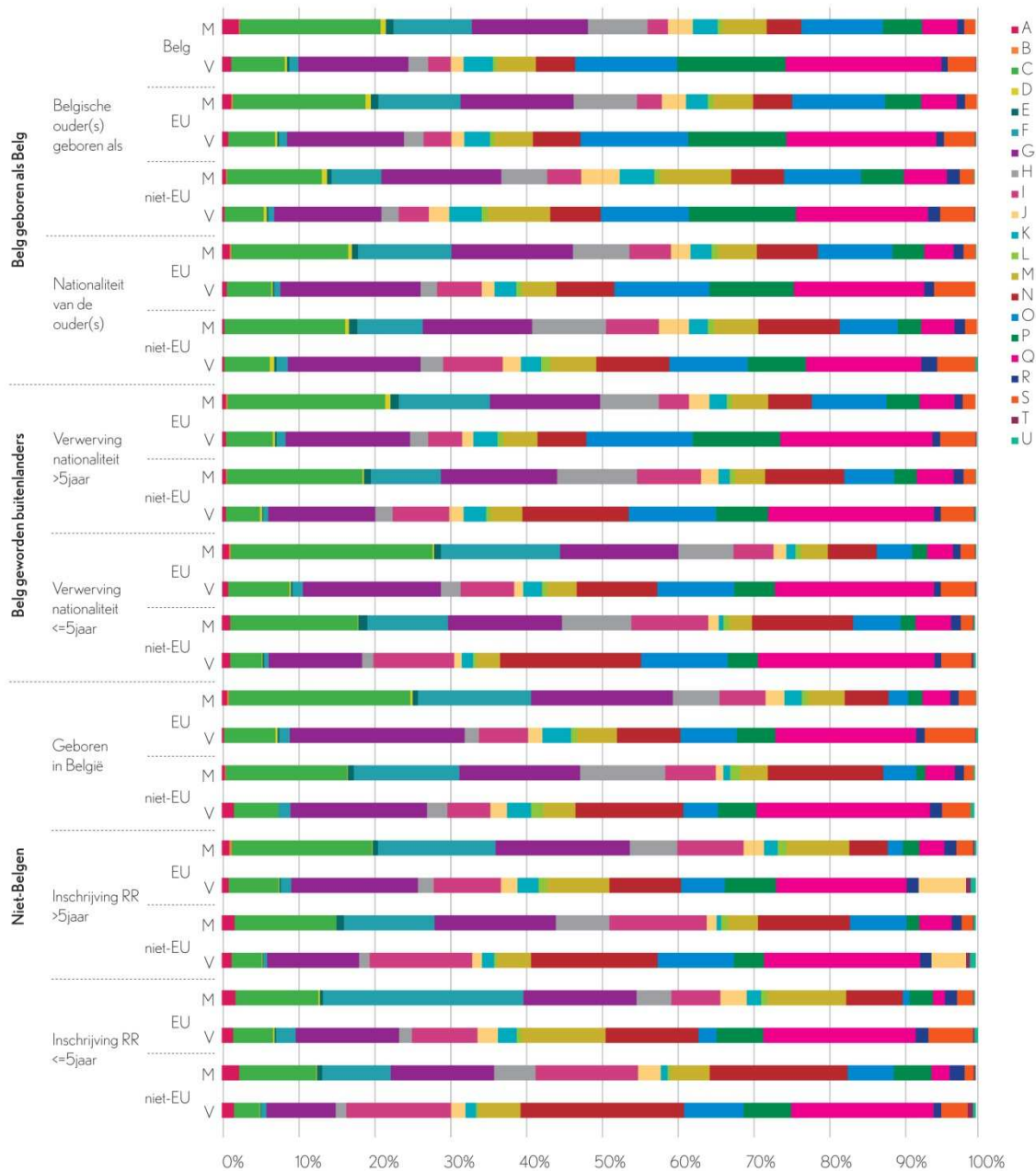
De verschillen voor Belgen, geboren als Belg, van wie ten minste één ouder binnen de EU is geboren, zijn miniem: hun oververtegenwoordiging in het openbaar bestuur (O) is het grootste en bedraagt maar één procentpunt. Alle andere migratieachtergronden zijn ondervertegenwoordigd in het openbaar bestuur (O) in vergelijking met personen van Belgische origine. Ook het onderwijs (P) wordt gekenmerkt door een ondervertegenwoordiging van alle soorten migratieachtergronden in vergelijking met personen van Belgische origine, behalve voor Belgen, als Belg geboren uit ouders met de Belgische nationaliteit die buiten de EU zijn geboren.

Daarentegen zijn alle categorieën van migratieachtergrond oververtegenwoordigd in de sectoren van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) en van de administratieve en ondersteunende diensten (N). In de sector van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) gaan de verschillen in vergelijking met personen van Belgische origine tot 11 procentpunten voor vreemdelingen met een nationaliteit van buiten de EU die sedert vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister. Voor deze categorie vinden we ook het grootste verschil in de administratieve en ondersteunende diensten (N): 15 procentpunten.

⁵⁷ Ter herinnering: de personen van Belgische origine, zijn de Belgische personen die als Belg worden geboren van wie de twee ouders Belg zijn die als Belg werden geboren.

De analyse per geslacht toont en ongelijke verdeling tussen mannen en vrouwen.

Grafiek 46: Spreiding van de werknemers van 18 tot 60 jaar per migratieachtergrond, geslacht en NACE-sector

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In de analyse op basis van origine hebben we al gezien dat mannen meestal in de industrie (C) werken en vrouwen in de menselijke gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening (Q). Deze opsplitsing per sector wordt vrij goed gevolgd in de verscheidene groepen qua migratieachtergrond met enkele opmerkelijke uitzonderingen.

Belgische mannen die als Belg worden geboren en van wie ten minste één van de Belgische ouders niet binnen de EU is geboren, bevinden zich meestal in de groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen (G), wat ook geldt voor Belgische mannen die als Belg worden geboren van wie één ouder een EU-nationaliteit heeft en voor mannen met een

nationaliteit van buiten de EU die sinds meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. In deze sector vinden we ook Belgische vrouwen die als Belg zijn geboren en van wie één ouder een vreemde nationaliteit heeft (EU of niet-EU) en vrouwen met een EU-nationaliteit die in België zijn geboren. Een groot aantal mannen en vrouwen met een nationaliteit van buiten de EU die sinds vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister, werken op hun beurt in de sector van de administratieve en ondersteunende diensten (N). Ten slotte lijken mannen met een EU-nationaliteit die sedert vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister, in eerste instantie te werken in de bouwnijverheid (F), waar hun oververtegenwoordiging 16 procentpunten bedraagt in vergelijking met mannen van Belgische origine.

Tabel 13: Sectoren met de grootste vertegenwoordiging per migratieachtergrond en geslacht

	<i>Belg geboren als Belg</i>					<i>Belg geworden buitenlanders</i>				<i>Niet-Belgen</i>					
	<i>Belgische ouder(s) geboren als</i>			<i>Nationaliteit van de ouder(s)</i>		<i>Verwerving nationaliteit >5jaar</i>		<i>Verwerving nationaliteit <=5jaar</i>		<i>Geboren in België</i>		<i>Inschrijving RR >5jaar</i>		<i>Inschrijving RR <=5jaar</i>	
	<i>Belg</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>
Mannen															
1 ^{ste}	C	C	G	G	C	C	C	C	C	C	C	C	G	F	N
2 ^{de}	G	G	C	C	G	G	G	F	G	G	G	G	C	G	G
3 ^{de}	O	O	O	F	N	F	H	G	N	F	N	F	I	C	I
4 ^{de}	F	F	M	O	H	O	N	H	F	H	F	I	N	M	C
5 ^{de}	H	H	N	N	F	H	F	N	I	I	H	M	F	N	F
Vrouwen															
1 ^{ste}	Q	Q	Q	G	G	Q	Q	Q	Q	G	Q	Q	Q	Q	N
2 ^{de}	G	G	G	Q	Q	G	G	G	N	Q	G	G	N	G	Q
3 ^{de}	P	O	P	O	O	O	N	N	G	N	N	N	I	N	I
4 ^{de}	O	P	O	P	N	P	O	O	O	O	C	I	G	M	G
5 ^{de}	C	N	M	N	I	N	I	C	I	C	I	M	O	I	O

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

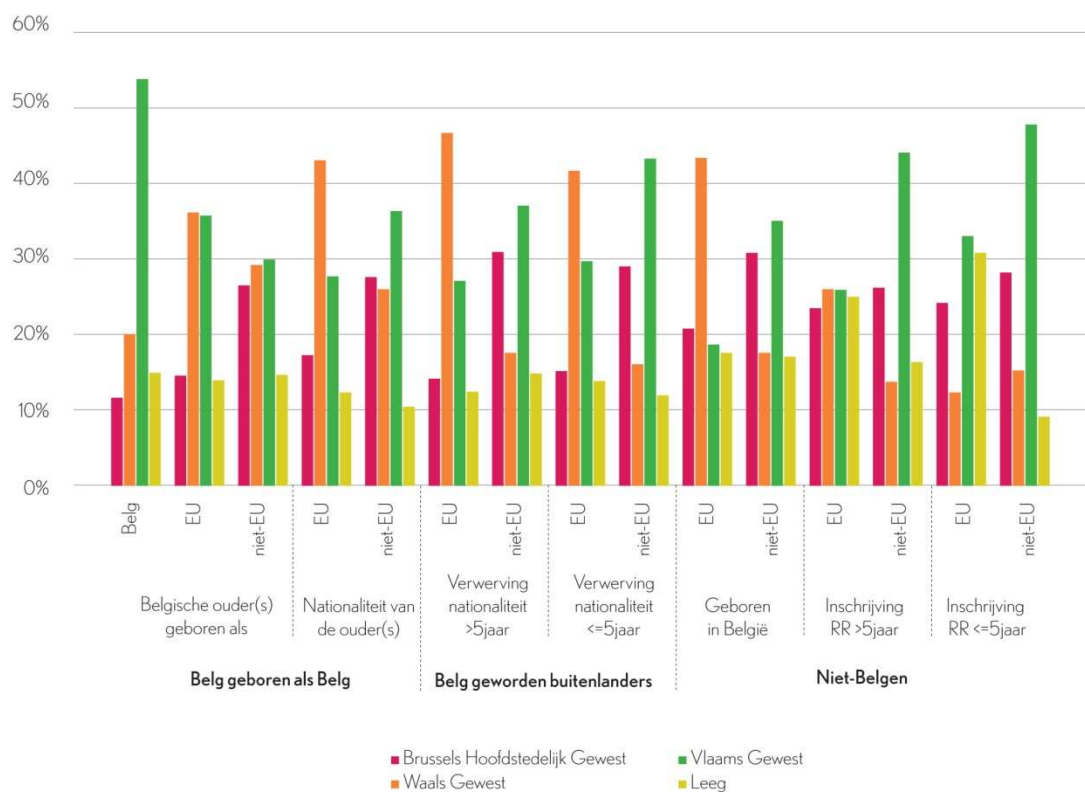
De analyse van de verschillen ten opzichte van personen van Belgische origine die wordt voorgesteld in tabel 14, toont opnieuw aan dat, ongeacht het geslacht van de werknemer, alle categorieën van migratieachtergronden oververtegenwoordigd zijn in de sectoren van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) en de administratieve en ondersteunende activiteiten (N). Het verschil met personen van Belgische origine die werken in de sector van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) stijgt tot 11 procentpunten voor personen met een nationaliteit van buiten de EU die sedert vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister, zowel voor mannen als voor vrouwen. In de sector van de administratieve en ondersteunende diensten (N) bedraagt het verschil voor vreemdelingen die sedert vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister en die geen EU-nationaliteit hebben in vergelijking met personen van Belgische origine 14 procentpunten voor mannen en 17 procentpunten voor vrouwen.

Tabel 14: Sectoren per migratieachtergrond en per geslacht met de grootste verschillen in vergelijking met de werknemers van Belgische origine

			+++	++	+	-	--	---
<i>Mannen</i>								
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	O	N	I	M	A	C
		niet-EU	M	N	I	H	F	C
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	N	I	F	P	A	C
		niet-EU	N	I	H	P	C	O
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	C	F	I	K	M	A
		niet-EU	N	I	H	M	P	O
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	C	F	I	M	P	O
		niet-EU	N	I	H	M	P	O
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	C	F	G	H	P	O
		niet-EU	N	I	F	C	P	O
	Inschrijving RR >5jaar	EU	I	F	M	H	P	O
		niet-EU	I	N	F	O	P	C
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	F	M	I	H	C	O
		niet-EU	N	I	R	H	O	C
<i>Vrouwen</i>								
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	N	G	O	Q	C	P
		niet-EU	M	N	I	O	C	Q
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	G	I	N	C	P	Q
		niet-EU	I	N	G	O	Q	P
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	G	I	N	K	C	P
		niet-EU	N	I	Q	O	C	P
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	N	I	G	K	O	P
		niet-EU	N	I	Q	K	C	P
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	G	I	N	Q	O	P
		niet-EU	N	G	I	C	O	P
	Inschrijving RR >5jaar	EU	I	N	M	Q	P	O
		niet-EU	N	I	S	C	O	P
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	N	M	I	C	P	O
		niet-EU	N	I	T	G	O	P

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

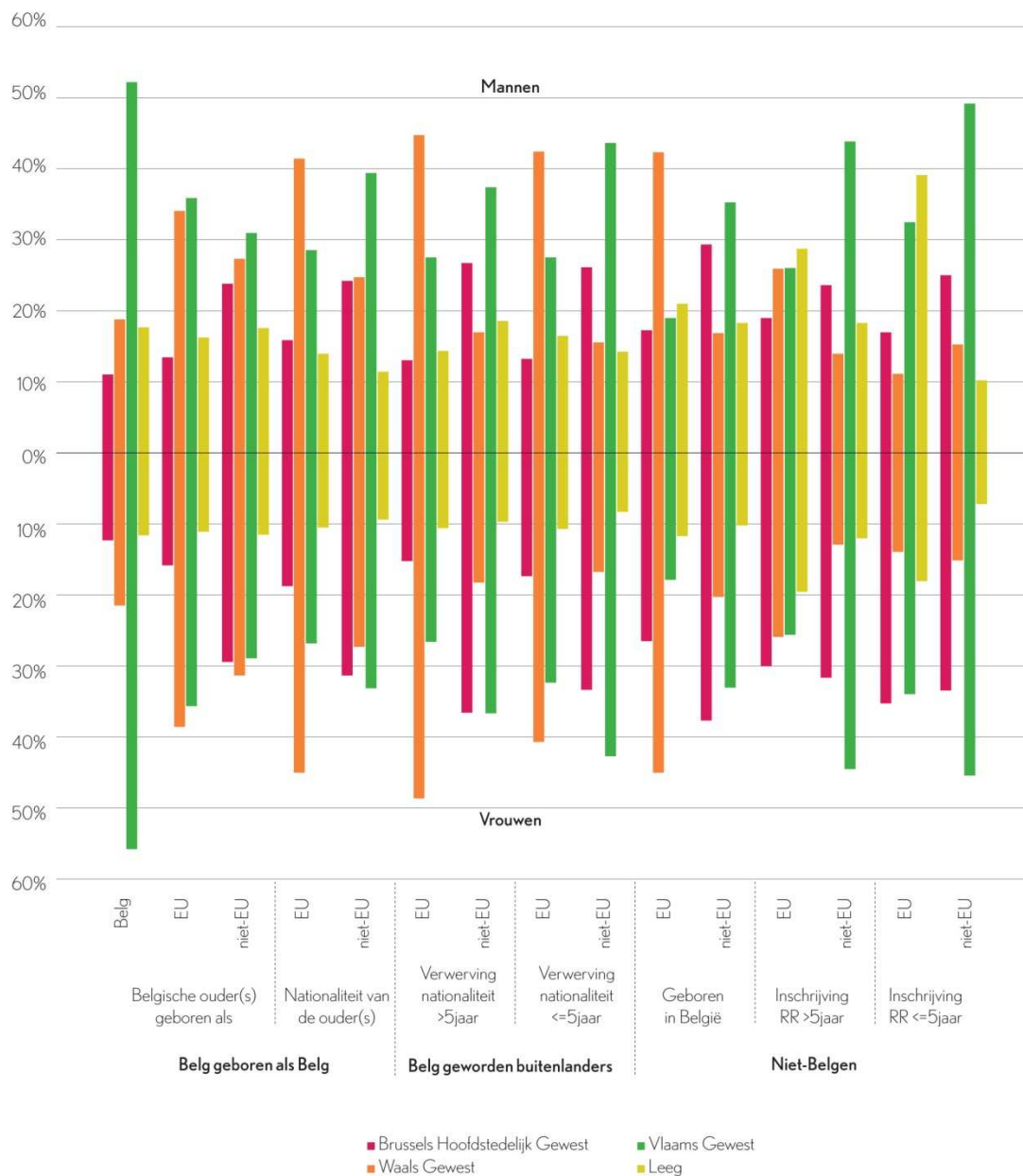
Grafiek 47: Opsplitsing van de werknemers van 18 tot 60 jaar per migratieachtergrond en gewest waar men werkt

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In grafiek 47 zien we in welk gewest de verschillende categorieën van migratieachtergrond werken. Zes van de vijftien categorieën zijn vooral actief in Wallonië: de categorieën die een band hebben met de EU (door de nationaliteit van de persoon zelf of van diens ouders). Wat Vlaanderen betreft zien we dat de categorie Belgen die als Belg zijn geboren met ten minste één ouder die als Belg is geboren er voornamelijk werkzaam is, net zoals de groep van vreemdelingen die vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister en tenslotte als en de zeven andere categorieën die een band hebben met een niet-EU-land (door de nationaliteit van de persoon zelf of van hun ouders). In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn vooral personen met een migratieachtergrond van buiten de EU, actief. Van de zelfstandigen is de plaats van tewerkstelling niet gekend: hun aandeel is vrij groot onder de vreemdelingen met een EU-nationaliteit die sedert meer of minder dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister.

Grafiek 48: Opsplitsing van de werknemers per migratieachtergrond, gewest waar men werkt en geslacht

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

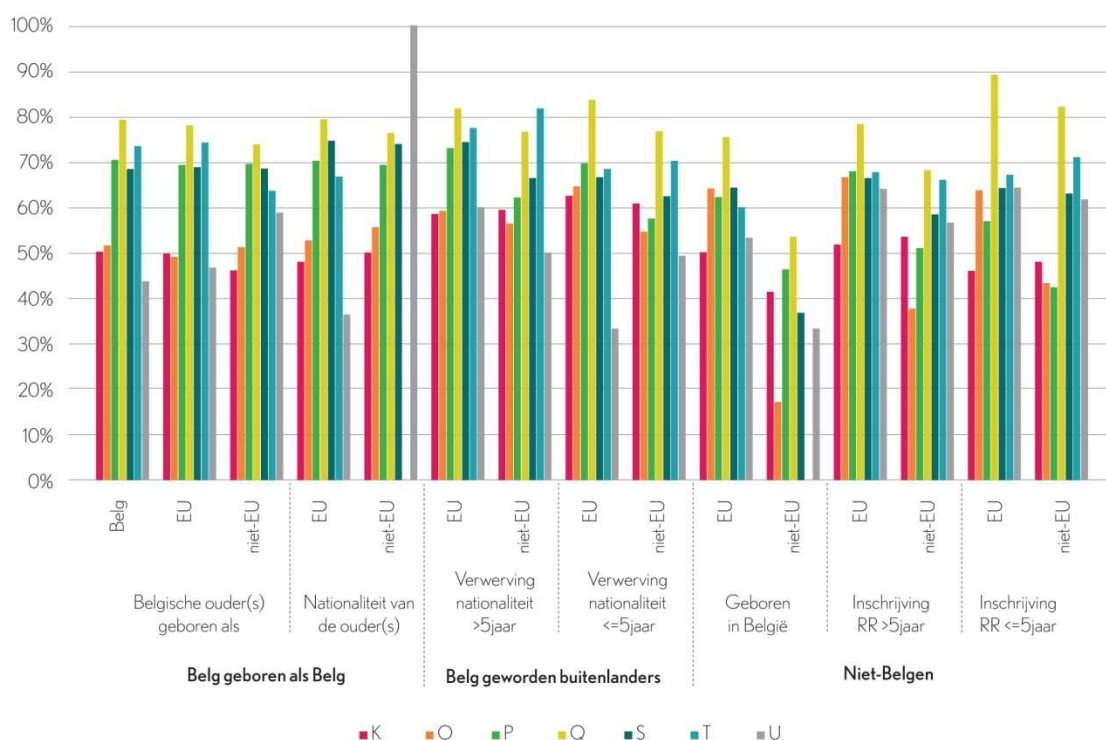
Dankzij de analyse per geslacht kunnen we enkele zaken verduidelijken. Mannen met een EU-nationaliteit die sinds meer of minder dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, zijn vaker zelfstandigen. Daardoor is het in deze analyse niet duidelijk in welk gewest ze actief zijn. Vrouwen met hetzelfde type migratieachtergrond zijn, net als vrouwen geboren in België met een niet-EU-nationaliteit, meer actief in Brussel.

Mannen met een EU-nationaliteit die sedert meer of minder dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, zijn vooral actief in de bouwnijverheid (F) wat ongetwijfeld hun statuut van zelfstandige – zonder arbeidsplaats – verklaart.

We hadden enkele sectoren bestempeld als zijnde ‘vrouwelijk’: de financiële activiteiten en verzekeringen (K), het openbaar bestuur (O), het onderwijs (P), de menselijke gezondheid en de maatschappelijke actie (Q), de overige diensten (S), de huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik (T) en de extraterritoriale organisaties en lichamen (U). In deze sectoren zijn er namelijk meer vrouwen actief dan mannen. In de volgende grafiek zien we echter dat er slechts vier categorieën van migratieachtergrond zijn waarvoor al deze sectoren systematisch vrouwelijk zijn. Het gaat om 1) en 2) personen die de Belgische nationaliteit sedert meer dan vijf jaar hebben verkregen, ongeacht hun eerste nationaliteit; 3) personen die in België zijn geboren, maar een EU-nationaliteit hebben; en 4) vreemdelingen met een nationaliteit van één van de landen van de EU die sedert meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. De sector van de menselijke gezondheid en de maatschappelijke actie (Q) is de enige waarin er onveranderlijk meer vrouwen dan mannen werken, ongeacht de migratieachtergrond.

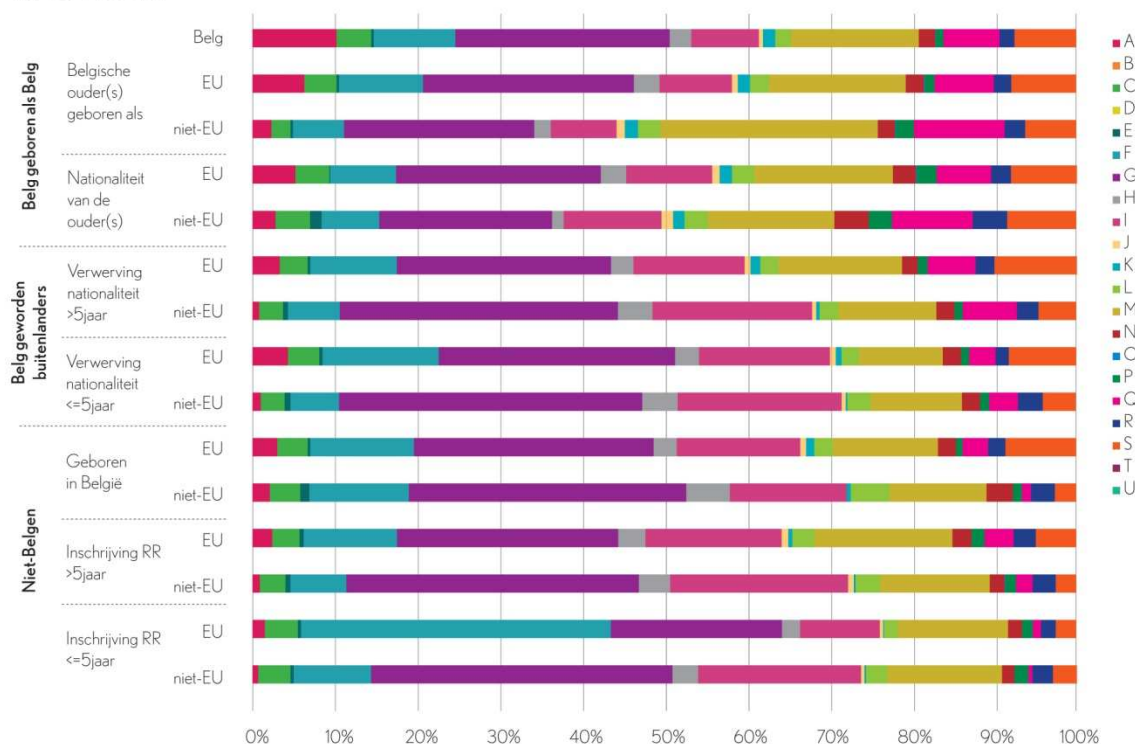
Het lage aantal werknemers in sommige categorieën zorgen voor sterke schommelingen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de absolute meerderheid van Belgische vrouwen die als Belg werden geboren met ten minste één ouder met een niet-EU-nationaliteit in de sector van de extraterritoriale organisaties en lichamen (U).

Grafiek 49: Verhouding vrouwen in de zogenaamde vrouwelijke NACE-sectoren per migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Om de opsplitsing van werknemers per activiteitsector en per gewest te bestuderen, kijken we afzonderlijk naar de loontrekkenden en de zelfstandigen. Zoals reeds vermeld beschikken we voor deze laatste categorie arbeidsplaats niet.

Grafiek 50: Zelfstandigen van 18 tot 60 jaar per categorie van migratieachtergrond en NACE-sector

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Zelfstandigen zitten vooral in vier sectoren: groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen (G), het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) en de vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten (M) zijn de sectoren waarin zelfstandigen het vaakste actief zijn, ongeacht hun migratieachtergrond. Er zijn eveneens veel zelfstandigen in de bouwnijverheid (F), maar dit geldt niet voor Belgen als Belg geboren met ten minste één met een niet-EU-nationaliteit.

Tabel 15: Sectoren waarin zelfstandigen per migratieachtergrond het sterkst zijn vertegenwoordigd

	<i>Belg geboren als Belg</i>			<i>Belg geworden buitenlanders</i>				<i>Niet-Belgen</i>							
	<i>Belgische ouder(s) geboren als</i>			<i>Nationaliteit van de ouder(s)</i>		<i>Verwerving nationaliteit >5jaar</i>		<i>Verwerving nationaliteit <=5jaar</i>		<i>Geboren in België</i>		<i>Inschrijving RR >5jaar</i>		<i>Inschrijving RR <=5jaar</i>	
	<i>Belg</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>	<i>EU</i>	<i>niet-EU</i>
1 ^{ste}	G	G	M	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	F	G
2 ^{de}	M	M	G	M	M	M	I	I	I	I	I	M	I	G	I
3 ^{de}	A	F	Q	I	I	I	M	F	M	M	F	I	M	M	M
4 ^{de}	F	I	I	F	Q	F	Q	M	F	F	M	F	F	I	F
5 ^{de}	I	S	F	S	S	S	F	S	H	S	H	S	H	C	C

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende tabel toont de verschillen in vergelijking met zelfstandigen van Belgische origine voor alle types migratieachtergrond. Daaruit blijkt dat alle categorieën migratieachtergrond ondervertegenwoordigd zijn in de sector van de landbouw, jacht en bosbouw (A), waarin 83% van de werkenden zelfstandigen zijn. In vergelijking met personen van Belgische origine zijn alle types migratieachtergrond oververtegenwoordigd in de sector van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I), met uitzondering van Belgen die als Belg zijn geboren met ten minste één Belgische ouder die buiten de EU is geboren..

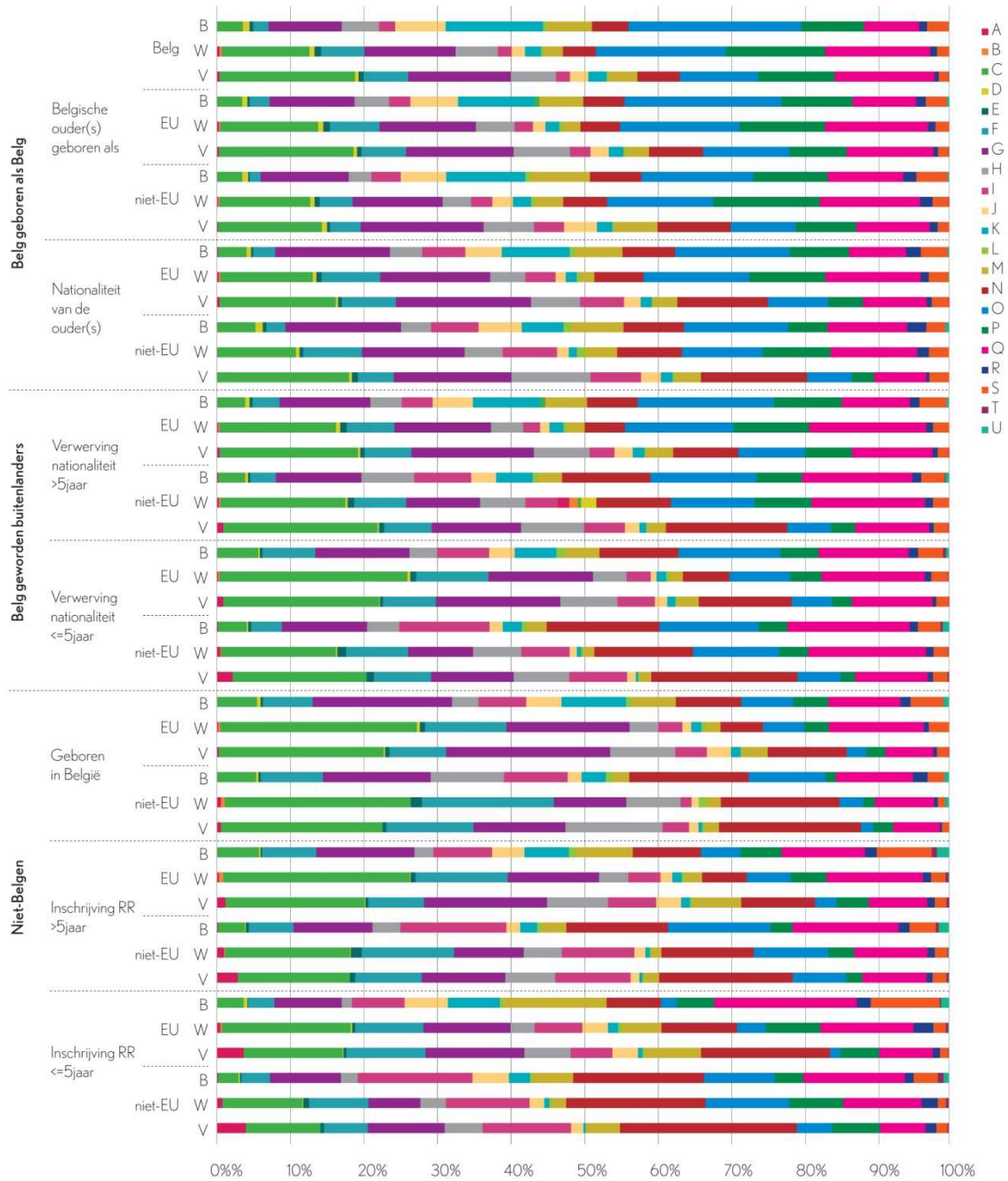
Tabel 16: Sectoren per migratieachtergrond met de grootste verschillen in vergelijking met zelfstandigen van Belgische origine

			+++	++	+	-	--	---
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	M	I	H	C	G	A
		niet-EU	M	Q	P	G	F	A
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	I	P	M	G	F	A
		niet-EU	I	Q	R	F	G	A
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	I	S	F	C	Q	A
		niet-EU	I	G	H	F	M	A
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	I	F	G	Q	M	A
		niet-EU	I	G	H	F	M	A
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	I	G	F	M	Q	A
		niet-EU	G	I	L	S	Q	A
	Inschrijving RR >5jaar	EU	I	F	M	S	Q	A
		niet-EU	I	G	H	Q	S	A
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	F	I	P	G	Q	A
		niet-EU	I	G	P	S	Q	A

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We zetten de analyse voort met de opsplitsing van de loontrekkenden per gewest waar men werkt en per sector van activiteit. In de volgende grafiek en tabel worden voor elk gewest de sectoren weergegeven, waarin de loontrekkenden van 18 tot 60 jaar actief zijn.

Grafiek 51: Loontrekkenden van 18 tot 60 jaar per migratieachtergrond, NACE-sector en gewest waar men werkt

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Tabel 17: Meest vertegenwoordigde sectoren per migratieachtergrond en per gewest waar men werkt

	Belg geboren als Belg					Belg geworden buitenlanders				Niet-Belgen					
	Belgische ouder(s) geboren als			Nationaliteit van de ouder(s)		Verwerving nationaliteit >5jaar		Verwerving nationaliteit <=5jaar		Geboren in België		Inschrijving RR >5jaar		Inschrijving RR <=5jaar	
	Belg	EU	niet-EU	EU	niet-EU	EU	niet-EU	EU	niet-EU	EU	niet-EU	EU	niet-EU	EU	niet-EU
<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>															
1 ^{ste}	O	O	O	O	G	O	Q	O	Q	G	N	G	Q	Q	N
2 ^{de}	K	G	G	G	O	G	O	G	N	Q	G	Q	I	M	I
3 ^{de}	G	K	K	K	Q	Q	N	Q	O	N	Q	N	O	S	O
4 ^{de}	P	P	Q	P	N	P	G	N	I	K	O	I	N	G	O
5 ^{de}	Q	Q	P	Q	M	K	I	F	G	O	H	M	G	N	G
<i>Waals Gewest</i>															
1 ^{ste}	O	O	P	G	G	Q	C	C	Q	C	C	C	C	C	N
2 ^{de}	Q	Q	O	O	Q	C	Q	G	C	G	F	Q	N	Q	I
3 ^{de}	P	C	Q	Q	O	O	O	Q	N	Q	N	F	F	G	O
4 ^{de}	G	G	C	C	C	G	N	F	O	F	G	G	O	N	C
5 ^{de}	C	P	G	P	P	P	G	O	G	N	Q	N	Q	F	O
<i>Vlaams Gewest</i>															
1 ^{ste}	C	C	G	G	C	C	C	C	N	C	C	C	N	N	N
2 ^{de}	G	G	C	C	G	G	N	G	C	G	N	G	C	G	I
3 ^{de}	Q	Q	Q	N	N	Q	G	N	G	N	H	N	G	C	G
4 ^{de}	O	O	N	Q	H	O	Q	Q	Q	H	G	H	I	F	C
5 ^{de}	P	P	O	O	Q	N	H	H	I	F	F	Q	F	M	P

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We hebben gezien dat de sector groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen (G) globaal de sector is met de meeste werknemers. In de vorige grafiek en tabel wordt opnieuw bevestigd dat dit één van de sterkst vertegenwoordigde sectoren is. Dit geldt hier echter niet voor vreemdelingen met een niet-EU-nationaliteit die zijn ingeschreven in het Rijksregister (ongeacht de duur) die werken in het Waals Gewest.

De sector menselijke gezondheid en maatschappelijke actie (Q) stelt vele mensen tewerk in Brussel en in Wallonië, ongeacht de migratieachtergrond. In Vlaanderen springt de tewerkstelling in de industrie (C) duidelijker in het oog. In het Waals Gewest is deze sector trouwens ook prominent aanwezig.

In Brussel en Wallonië is het openbaar bestuur (O) ook één van de prominente sectoren, met uitzondering voor vreemdelingen met EU-nationaliteit die zijn ingeschreven in het Rijksregister (ongeacht de duur) en, in het Waals Gewest, personen die in België zijn geboren met een andere nationaliteit dan de Belgische.

In de volgende tabel zien we dat, in vergelijking met Belgische loontrekkenden die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders die in België zijn geboren, alle types migratieachtergrond systematisch oververtegenwoordigd zijn in de sector van het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) en in de sector van de administratieve en ondersteunende diensten (N), ongeacht het gewest waar de arbeidsplaats is gevestigd. Voor het verschaffen van accommodatie en maaltijden (I) bedraagt het grootste verschil 14 procentpunten voor vreemdelingen met een

niet-EU-nationaliteit die sedert vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister, werkend in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In de sector van de administratieve en ondersteunende diensten (N) bedraagt het grootste verschil 18 procentpunten voor hetzelfde type migratieachtergrond, werkend in Vlaanderen.

Het openbaar bestuur (O) wordt gekenmerkt door een ondervertegenwoordiging van alle types migratieachtergrond, behalve voor Belgen, als Belg geboren van wie ten minste één ouder in de EU is geboren, die in Vlaanderen werken: dit type is zelfs lichtjes oververtegenwoordigd (één procentpunt) in deze sector. In deze sector is het grootste verschil 21 procentpunten: het betreft vreemdelingen met EU-nationaliteit die sedert vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister en die werken in Brussel.

Met uitzondering van Belgen die in België zijn geboren van wie ten minste één ouder buiten de EU is geboren en die werken in Wallonië, zijn alle andere categorieën inzake migratieachtergrond ondervertegenwoordigd in het onderwijs (P) in het Waals en het Vlaams Gewest. Voor personen die zijn geboren in België met een niet-EU-nationaliteit en die werken in Wallonië, is het verschil met personen van Belgische origine 12 procentpunten.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn alle types migratieachtergrond systematisch ondervertegenwoordigd in de sector van de financiële activiteiten en verzekeringen (K). Vreemdelingen met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister kennen het grootste verschil ten opzichte van Belgen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders die als Belg zijn geboren: 11 procentpunten.

Tabel 18: Sectoren per gewest waar men werkt en per migratieachtergrond die de grootste verschillen vertonen in vergelijking met loontrekkenden van Belgische origine

			+++	++	+	-	--	---
<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>								
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	G	Q	P	H	O	K
		niet-EU	Q	N	G	H	K	O
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	G	I	N	J	K	O
		niet-EU	G	I	Q	P	K	O
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	G	I	N	J	K	O
		niet-EU	Q	N	I	J	K	O
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	N	F	I	P	K	O
		niet-EU	N	I	Q	J	O	K
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	G	F	I	P	K	O
		niet-EU	N	I	F	P	K	O
	Inschrijving RR >5jaar	EU	I	F	S	P	K	O
		niet-EU	I	N	Q	P	O	K
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	Q	M	S	H	K	O
		niet-EU	I	N	Q	P	K	O
<i>Waals Gewest</i>								
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	C	N	F	H	O	P
		niet-EU	N	M	J	F	H	O
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	G	N	I	Q	P	O
		niet-EU	I	N	F	Q	P	O
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	C	Q	N	H	O	P
		niet-EU	N	C	I	G	P	O
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	C	F	N	H	P	O
		niet-EU	N	I	C	G	O	P
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	C	F	G	H	P	O
		niet-EU	C	F	N	Q	P	O
	Inschrijving RR >5jaar	EU	C	F	I	H	P	O
		niet-EU	N	I	F	Q	O	P
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	N	C	I	H	P	O
		niet-EU	N	I	F	G	P	O

			+++	++	+	-	--	---
<i>Vlaams Gewest</i>								
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	N	H	O	M	Q	P
		niet-EU	N	G	I	P	Q	C
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	N	G	I	C	Q	P
		niet-EU	N	I	H	O	Q	P
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	N	G	I	O	Q	P
		niet-EU	N	I	C	Q	O	P
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	N	I	G	Q	O	P
		niet-EU	N	I	A	Q	O	P
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	G	N	C	Q	P	O
		niet-EU	N	H	F	Q	P	O
	Inschrijving RR >5jaar	EU	I	N	M	Q	P	O
		niet-EU	N	I	F	O	Q	P
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	N	F	I	P	Q	O
		niet-EU	N	I	A	O	Q	C

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het openbaar bestuur (O)

In het openbaar bestuur bestaan er twee soorten betrekkingen: de contractuele betrekkingen, waarvoor de nationaliteit geen rol speelt, en de statutaire betrekkingen, waarvoor alleen de Belgen of de burgers uit een Staat van de Europese Economische Ruimte of van de Zwitserse Confederatie in aanmerking komen.

Sinds 2002 (in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en 2012 (in het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap) werden de nationaliteitsvoorwaarden voor de toegang tot de betrekkingen in het openbaar bestuur echter versoepeld. De burgerlijke betrekkingen waarvoor geen (rechtstreekse of onrechtstreekse) deelname aan de uitoefening van de openbare macht vereist is en de functies die niet tot doel hebben het algemeen belang van het land of van de andere openbare overheden te vrijwaren, zijn nu ook toegankelijk voor burgers die noch de Belgische nationaliteit hebben, noch onderdanen zijn van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte.

Daar onze gegevens van 2008 stammen, kunnen we het gevolg van deze uitbreiding uitsluitend in Brussel zien. Onze analyse per gewest heeft echter aangetoond dater in het openbaar bestuur (O) een sterke ondervertegenwoordiging is van alle types migratieachtergrond in vergelijking met Belgen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders die als Belg zijn geboren. Alle types van migratieachtergrond zijn in elk van de drie gewesten ondervertegenwoordigd in deze sector. Het grootste verschil betreft vreemdelingen met een EU-nationaliteit die sedert vijf jaar of minder zijn ingeschreven in het Rijksregister en werken in Brussel en bedraagt 21 procentpunten. De enige uitzondering geldt voor Belgen die als Belg zijn geboren en ten minste één ouder hebben die in de EU is geboren en die in Vlaanderen werken: zij zijn lichtjes oververtegenwoordigd (1 procentpunt).

Sleutelementen van hoofdstuk 4.3: de arbeidsovereenkomst

Origine

Tewerkstelling volgens het type overeenkomst (arbeider, bediende, ambtenaar of andere):

- Op een paar zeldzame uitzonderingen na en dit in alle regio's en los van het geslacht, zijn de personen van Belgische origine systematisch minder vaak arbeider (en vaker ambtenaar) dan hun buitenlandse medeburgers of medeburgers van buitenlandse afkomst.
- In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het zo dat wanneer men de mannen van Belgische origine vergelijkt met de mannen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, het aandeel van die laatste groep dat arbeider is driemaal hoger ligt (18% van de personen van Belgische origine zijn arbeiders tegenover 65% van de personen met een origine uit kandidaat-lidstaten). Vlaanderen telt relatief meer mannen van buitenlandse origine in het arbeidersstatuut dan de andere twee Gewesten, met een laagste percentage mannelijke arbeiders van buitenlandse herkomst van 48% (Noord-Amerikanen niet inbegrepen). We stellen ook vast dat het Waalse Gewest systematisch, ongeacht het geslacht of de origine, het grootste aandeel ambtenaren heeft.

Tewerkstelling in het stelsel van de dienstencheques:

- In 2008 werkten per kwartaal gemiddeld zowat 70.000 werknemers via het stelsel van de dienstencheques (in dit stelsel zijn amper iets meer dan 1.300 werknemers mannen). In absolute cijfers (33.000) zijn de Belgische vrouwen als Belg geboren uit als Belg geboren ouders veruit het sterkst vertegenwoordigd in dit type werk, maar uitgedrukt ten opzichte van de totale tewerkstelling op basis van origine is het aandeel dat werkt in de dienstencheques het laagst (2,8%). Zowat één loontrekkende vrouw op 6 met origine uit de EU-12 of uit Midden- of Zuid-Amerika werkt in de sector van de dienstencheques en bijna 1 loontrekkende vrouw op 10 afkomstig uit een Afrikaans land buiten de Maghreb bevindt zich in hetzelfde geval.

Uitzendarbeid:

- Meer dan de helft van de uitzendkrachten zijn Belgen, geboren als Belg uit als Belg geboren ouders, maar slechts 2% met deze origine werken in dit type van baan: dat is het kleinste percentage van de werknemers op basis van afkomst ten opzichte van de totale tewerkstelling in loondienst. Ongeacht de origine stellen we vast dat de participatiegraad van de mannen in de sector uitzendarbeid hoger ligt dan die van de vrouwen met uitzondering van de personen die stammen uit een kandidaat-lidstaat.
- De uitzendkrachten van Belgische origine zijn meer dan de andere groepen die bestudeerd werden geconcentreerd in de jongste leeftijdsgroepen. Meer precies stellen we vast dat 32,5% van de uitzendkrachten van Belgische origine tussen 20 en 24 jaar oud zijn. Met die informatie en in de wetenschap dat uitzendarbeid een opstap naar een meer stabiele beroepsloopbaan kan zijn, zouden we uit voormelde gegevens kunnen afleiden dat die opstap beter of meer werkt voor de personen van Belgische origine dan voor de personen van andere herkomst.

Migratieachtergrond

Tewerkstelling volgens het type overeenkomst (arbeider, bediende, ambtenaar of andere):

- 5 profielen “met een migratieachtergrond” bestaan voor minstens 50% uit personen met een arbeidsovereenkomst als arbeider. Het gaat om personen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen sinds 5 jaar of minder (EU en niet-EU), niet-EU’ers die in België geboren zijn en niet-EU’ers die in het Rijksregister zijn ingeschreven (sinds meer dan 5 jaar en minder dan 5 jaar). Eén enkele categorie telt meer dan 50% personen met een arbeidsovereenkomst voor bedienden, nl. de Belgen die als Belg zijn geboren en van wie minstens één ouder als niet-EU’er is geboren.
- De periode verlopen sinds het verkrijgen van de Belgische nationaliteit lijkt verband te houden met het aandeel arbeiders. De personen die recentelijk de Belgische nationaliteit hebben verkregen zijn vaker arbeider (respectievelijk 50% en 58% voor de EU’ers en de niet-EU’ers) dan de personen die sinds langer dan 5 jaar de nationaliteit hebben verkregen (respectievelijk 34% en 44% voor de EU’ers en de niet-EU’ers). De personen met een EU-nationaliteit die sinds meer dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven zijn vaker arbeider (46%) dan hun collega’s die sinds 5 jaar of minder in het Rijksregister zijn ingeschreven (38% arbeiders).

Tewerkstelling in het stelsel van de dienstencheques:

- De Belgische vrouwen, als Belg geboren uit Belgische ouders, de Belgen als Belg geboren van wie de ouders buitenlanders zijn, zij die de Belgische nationaliteit hebben verkregen sinds meer dan 5 jaar en tenslotte zij geboren in België maar die een buitenlandse nationaliteit hebben behouden (al dan niet Europees), hebben een participatiegraad van minder dan 5% van de banen in het stelsel van de dienstencheques (in verhouding tot de globale arbeid in loondienst van de vrouwen). De vrouwen met een Europese en een niet-Europese migratieachtergrond die sinds minder dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven vullen elk zowat 15% van de banen in.

Uitzendarbeid:

- De Belgen, als Belg geboren uit als Belg geboren ouders zijn relatief weinig vertegenwoordigd in de sector van de uitzendarbeid (minder dan 2% van de arbeid in loondienst). Het profiel van de Europeanen of de personen van Europese origine die sinds een aantal jaren in België verblijven sluit hier zeer nauw bij aan.
- Daarentegen hebben de Belgen als Belg geboren uit niet-Europese ouders of met een Europese nationaliteit, de niet-Europeanen die sinds langer dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen of zijn ingeschreven in het Rijksregister en de Europeanen die de Belgische nationaliteit recentelijk hebben verkregen of die recentelijk werden ingeschreven in het Rijksregister een grotere participatiegraad op de markt van de uitzendarbeid. Hier bedragen de percentages tussen 3,6% en 6,5% voor de mannen en ongeveer 4% bij de vrouwen.

4.3. SITUATIE IN DE LOONTREKKENDE TEWERKSTELLING: TYPE VAN OVEREENKOMST, DIENSTENCHEQUES EN UITZENDARBEID

I. Volgens type van overeenkomst

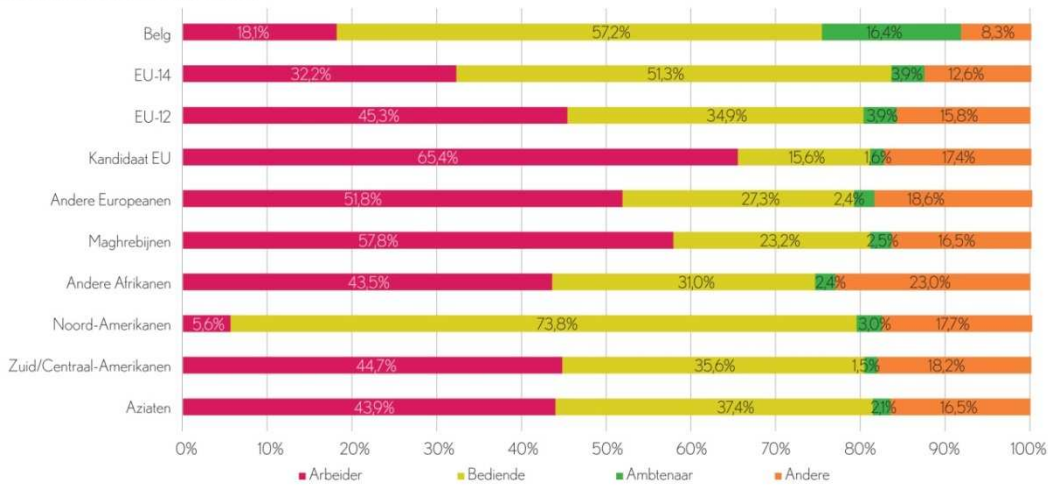
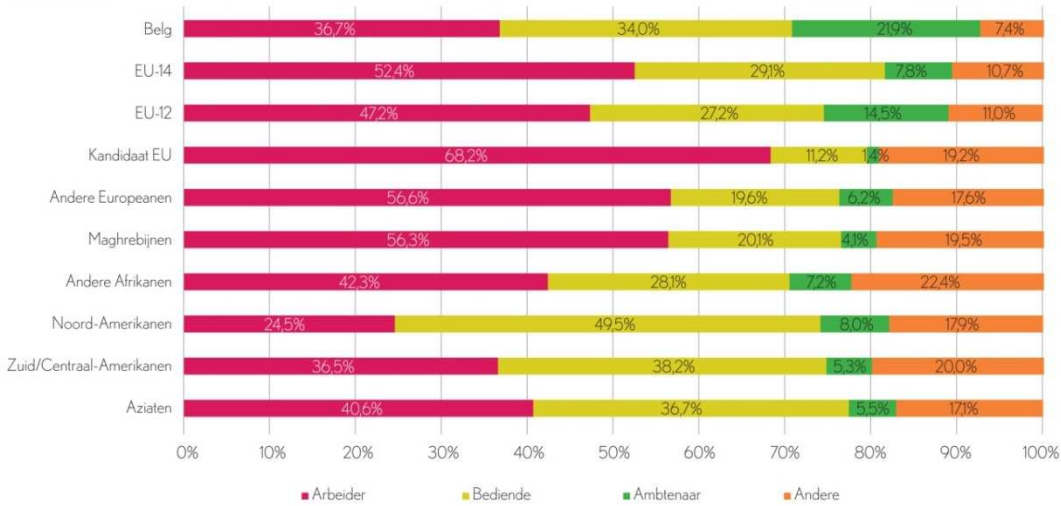
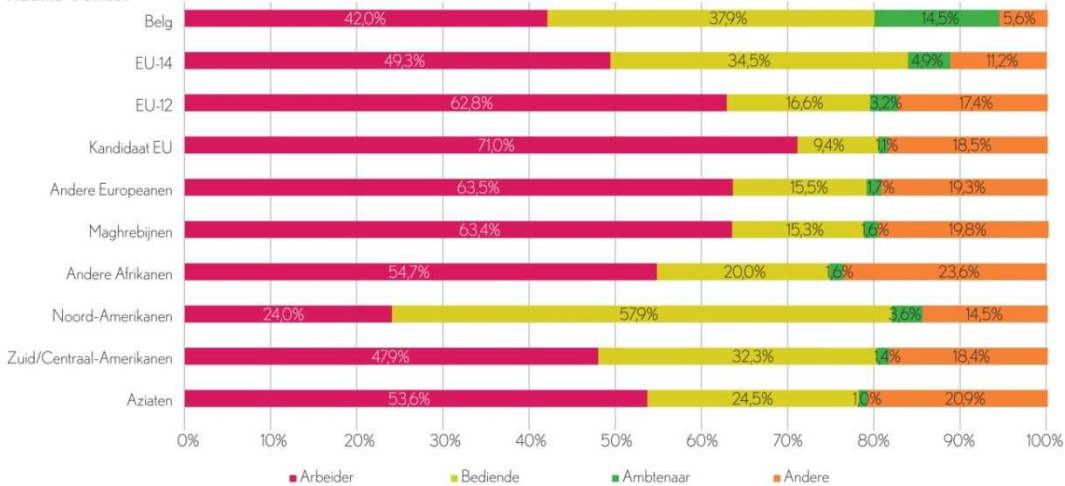
A. Volgens origine

In België waren in de loop van het jaar 2008 gemiddeld 3.680.037 personen van 18 tot 60 jaar per trimester (een telling wordt elke laatste dag van de vier trimesters uitgevoerd) verbonden aan een werkgever uit België met een arbeidsovereenkomst (als men ten onrechte de statutaire ambtenaren meetelt die niet verbonden zijn door een overeenkomst maar wel door een statuut). Meer dan 2.400.000 personen of twee derde van de loontrekkende bevolking is van Belgische herkomst. Het resterende deel is samengesteld uit personen van buitenlandse origine, maar ook uit personen aan wie geen (Belgische of buitenlandse) herkomst kon worden toegekend. Deze laatste groep is geboren, overleden of heeft het land verlaten voor de invoering van het Rijksregister, de centralisatie en de informatisering van de bevolkingsregisters. Overigens is dit laatste derde samengesteld uit een beetje meer dan 500.000 Belgische personen, geboren als Belg, van wie men hoogstens de informatie bezit van de herkomst van één van de twee ouders. Voor meer details over de classificatie van de verschillende herkomstcategorieën, is het best om hoofdstuk 2 te raadplegen dat gewijd is aan de demografie. Een laatste origine, die van werknemers afkomstig uit Oceanië, zal hier niet worden onderzocht: hun aantal is namelijk zeer laag ten opzichte van de andere categorieën. Omwille van alle redenen die werden aangehaald, vermelden wij dus in de volgende tabellen slechts 3.168.798 van de 3.680.037 mannen en vrouwen met een arbeidsovereenkomst.

Opmerking bij de figuren in dit deel:

De categorie "Andere" betreft personen die een aangifte aan de RSZ moeten doen maar de soort prestatie is verschillend van de 3 andere groepen. Meer in het bijzonder omvat deze categorie voornamelijk studenten die niet onderworpen zijn aan de sociale zekerheidsbijdragen (deze betalen enkel de solidariteitsbijdrage), sommige ontslagen statutaire ambtenaren die recht hebben op uitkeringen en sommige loontrekkenden in vervroegd pensioen.

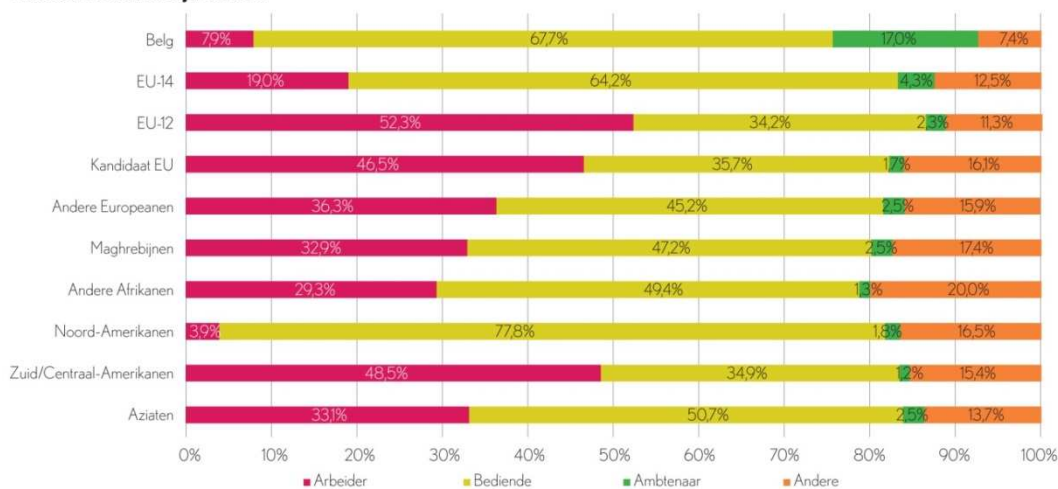
De categorie "Ambtenaar" omvat enkel het statutair personeel. Werknemers van het openbaar ambt die contractueel zijn, zijn opgenomen in de categorieën "Arbeiders"- of "Bedienden".

Grafiek 52: Aandeel van mannen van 18 tot 60 jaar volgens type overeenkomst per gewest en per herkomst**Brussels Hoofdstedelijk Gewest****Waal Gewest****Vlaams Gewest**

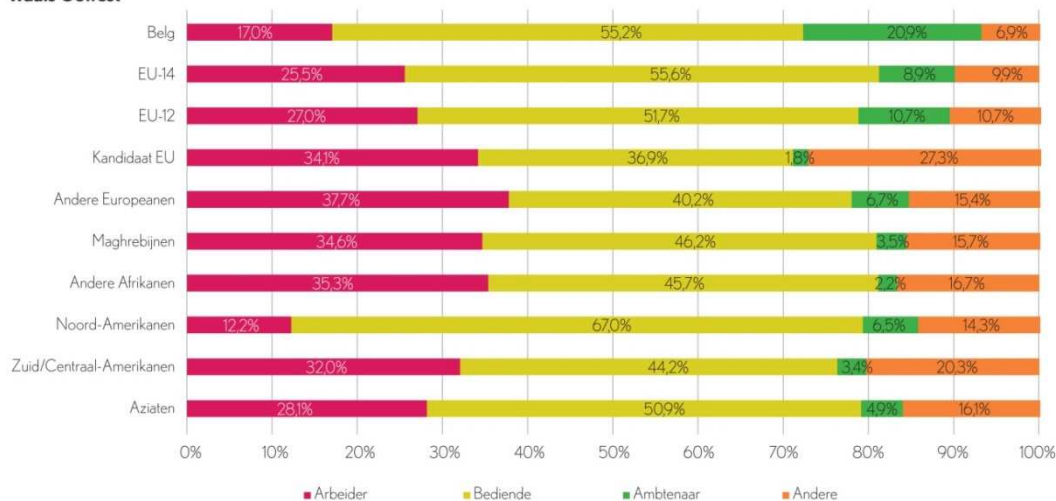
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 53: Aandeel vrouwen van 18 tot 60 jaar volgens type overeenkomst per gewest en per herkomst

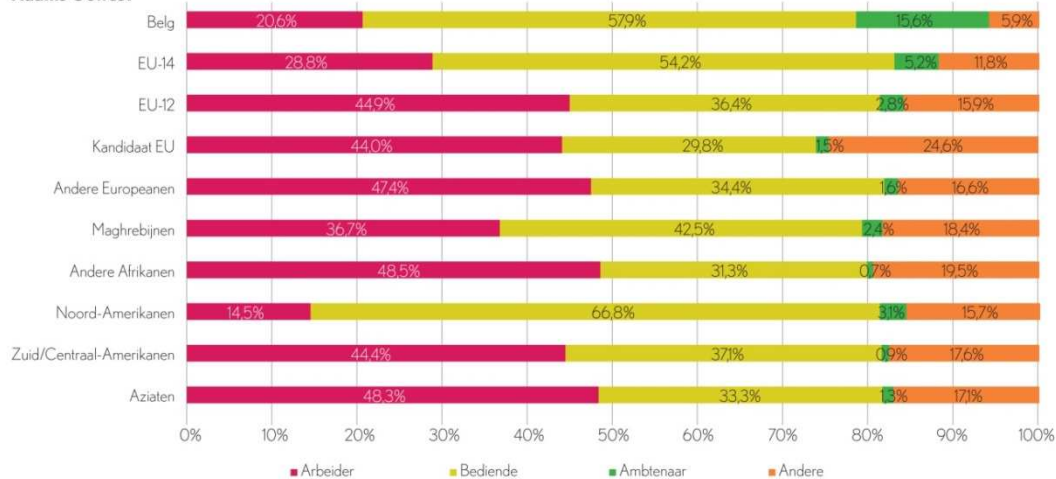
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Waaals Gewest

Vlaams Gewest

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Op enkele zeldzame uitzonderingen na, kunnen we opmerken dat in alle gewesten en ongeacht het geslacht, personen van Belgische origine (van wie de ouders als Belg zijn geboren) minder vaak arbeiders zijn (en veel vaker ambtenaren) dan personen met een migratieachtergrond. Merk op dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dit verschil zelfs zeer uitgesproken is wanneer men mannen van Belgische origine vergelijkt met mannen afkomstig uit kandidaat-lidstaten (ter herinnering: deze groep is voornamelijk samengesteld uit personen afkomstig uit Turkije) waar het aandeel arbeiders drie maal hoger ligt (18% van de personen van Belgische herkomst zijn arbeiders tegenover 65% van de personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten). Deze vaststelling ligt vooral aan het feit dat het aandeel arbeiders van Belgische herkomst in Brussel zeer laag is in vergelijking met de andere gewesten. De verhouding van arbeiders met origine uit een kandidaat-lidstaat en de Maghreb over de gewesten heen is namelijk ongeveer gelijk. Dit fenomeen is nog meer uitgesproken voor vrouwen in Brussel aangezien nauwelijks 7,9% van de werkneemsters van Belgische afkomst een overeenkomst van arbeidster hebben, terwijl de vrouwelijke arbeidsters afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en de Maghreb respectievelijk 47% en 33% van de loontrekkende bevolking in Brussel vormen.

Proportioneel biedt Vlaanderen plaats aan meer mannelijke buitenlandse arbeiders dan de twee andere gewesten. De Noord-Amerikanen buiten beschouwing gelaten, is het minimumpercentage mannelijke arbeiders van buitenlandse herkomst 48% in Vlaanderen. Zonder een beschrijvende analyse los te laten, kan de uitleg voor dit fenomeen zeker worden gevonden in de structuur zelf van de Vlaamse arbeidsmarkt, waar de arbeiders een belangrijker aandeel hebben dan in de andere gewesten. Onder personen van Belgische herkomst heeft immers ook 42% een arbeidersstatuut. De toestand in Wallonië is gelijkaardig, hoewel de percentages arbeiders lager liggen. Het minimumpercentage mannelijke arbeiders volgens de buitenlandse herkomst, als men hier ook de Noord-Amerikanen uitsluit, bedraagt 37% (personen afkomstig uit Centraal-Amerika of van het Zuiden). Merk op dat dit laagste percentage gelijk is aan dat van personen afkomstig uit België.

Het andere interessante punt is de oververtegenwoordiging van personen van Belgische afkomst bij de ambtenaren. Deze oververtegenwoordiging is te wijten aan de beperkte toegang tot de meeste statutaire betrekkingen voor de onderdanen van een staat van de Europese Economische Ruimte of van de Zwitserse Confederatie (ook die statutaire betrekkingen die geen rechtstreekse of onrechtstreekse deelname impliceren aan de uitoefening van de openbare macht, en geen activiteiten omvatten die de bescherming beogen van de algemene belangen van de Staat of van de andere openbare instanties). Daar moet wel aan toegevoegd worden dat deze reden niet opgaat voor de contractuelen waar er geen vereiste is wat de nationaliteit van de kandidaten betreft. De juridische reglementering inzake nationaliteit en toegang tot een functie van statutair evolueert en kan verschillende configuraties aannemen volgens het onderzochte machtsniveau. We moeten dus voorzichtig zijn als we de percentages buitenlandse ambtenaren tussen de gewesten vergelijken. Bovendien lijkt het erop dat de evolutie van de wetgeving terzake sinds vele jaren (en vandaag nog steeds) een zekere liberalisering inhoudt van de verplichtingen die vroeger aan de nationaliteit verbonden waren. In maart 2012 heeft het Waals parlement een decreet aangenomen dat de nationaliteitsvoorwaarden versoepelt voor de toegang tot de betrekkingen van het Openbaar Ambt van het Waals Gewest. Vóór dit decreet was de statutaire tewerkstelling voorbehouden voor de Belgen en Europeanen, sindsdien worden de niet-Belgen toegelaten in de diensten van de Regering en van de publieke rechtspersonen die afhangen van het Waalse Gewest (enkel de toegang tot de functies die een rechtstreekse of onrechtstreekse deelname aan de uitoefening van de hierboven bedoelde publieke macht omvatten wordt beperkt). Deze liberalisering van de toegang tot de Waalse openbare tewerkstelling volgt dezelfde lijn als de wijzigingen betreffende het personeel van de diensten van de Gemeenschaps- en Gewestregeringen en van de colleges van de gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en van de Franse Gemeenschapscommissie in 2000 en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2002.

Tenslotte merken we eveneens op dat het Waals Gewest systematisch, ongeacht het geslacht of de herkomst, het grootste aantal ambtenaren bezit. Deze situatie zou deels kunnen worden uitgelegd door een wil om de voorrang te geven aan “statutaire functies” veeleer dan de contractuele tewerkstelling als wijze van indienstneming in het Waalse openbaar ambt. In deze logica wordt enkel een beroep gedaan op contractueel personeel om het hoofd te bieden aan een conjunctureel tekort aan statutaire werknemers om de functies te vervullen die geen bijzondere kwalificaties of expertiseopdrachten vragen.

B. Volgens migratieachtergrond

In het vierde trimester 2008, hebben 3.691.073 personen gewerkt met een arbeidsovereenkomst als loontrekkende of met een ambtenarenstatuut. Bijna twee derde van hen hebben geen “migratiegeschiedenis”, zij zijn Belgen, geboren als Belg en hebben ouders die als Belg geboren zijn. We kunnen de verdeling van deze populatie onderzoeken onder de verschillende klassen van overeenkomst in grafiek 54 onder de terminologie “ouders geboren als Belg”. De andere soorten migratieachtergrond, dit wil zeggen het overblijvende derde van deze subpopulatie, vertonen wel verschillende kenmerken inzake type overeenkomst. Twee soorten migratieachtergrond verdienen een voorafgaande opmerking. Minder dan 3.000 personen zijn immers personen van niet-EU nationaliteit en geboren in België en minder dan 2.000 personen zijn Belg, geboren als Belg uit ten minste één ouder van niet-EU nationaliteit. Hoewel de waarnemingen in termen van verhoudingen geldig blijven binnen deze profielen, mogen we niet uit het oog verliezen dat zij samen minder dan 0,14% van deze werknemers vertegenwoordigen.

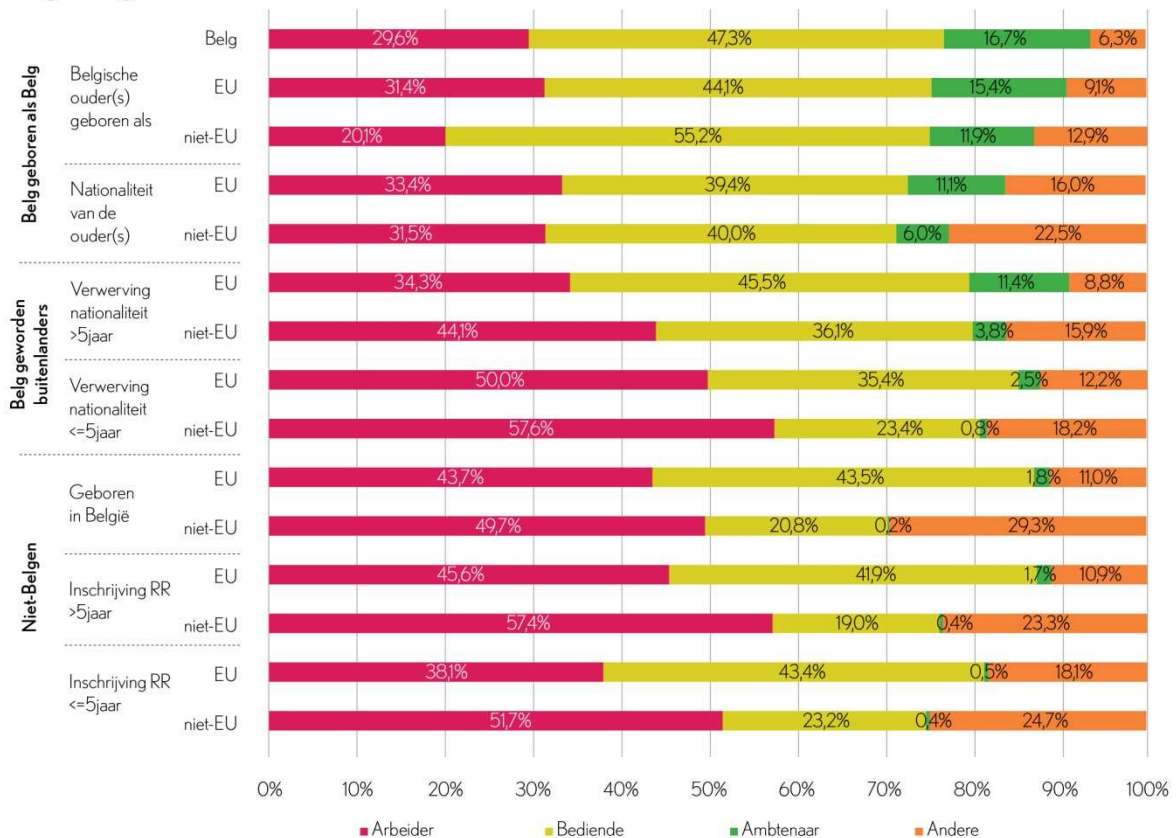
Verscheidene categorieën van personen bevinden zich merendeels in de klasse van arbeidsovereenkomst. Meer in het bijzonder merken we op dat vijf profielen “migratiegeschiedenis” een populatie hebben waarin er ten minste 50% personen zijn met een arbeidsovereenkomst. Het gaat om personen die sinds 5 jaar en minder (EU en niet-EU) de Belgische nationaliteit hebben verkregen, niet-EU'ers geboren in België (49.7%) en niet-EU personen ingeschreven in het Rijksregister (sinds 5 jaar en minder of meer dan 5 jaar). Daarentegen is er één categorie waarvan meer dan 50% een bediendenovereenkomst heeft. Het gaat om de Belgen, geboren als Belg en waarvan ten minste één ouder niet in de EU geboren is. Deze categorie heeft trouwens ook, bijna a fortiori, het laagste percentage personen met een arbeidsovereenkomst.

We merken op dat de Belgen, als Belg geboren uit ouders die als Belg geboren zijn het grootste percentage ambtenaren kennen en geen groot verschil vertonen met de Belgen, geboren als Belg met ten minste één Belgische ouder maar geboren met een nationaliteit van de EU (slechts 1,3 punt percentage verschil).

Een ander opmerkelijk feit is het verschil in percentage arbeiders tussen de EU en niet-EU van twee verschillende groepen: die van personen ingeschreven in het Rijksregister en van personen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen ongeacht de in aanmerking genomen periodes. Bij personen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen kunnen we immers opmerken dat de EU'ers steeds een lager arbeiderspercentage vormen dan de niet-EU'ers; het fenomeen is gelijkaardig als we de groep onderzoeken van personen die ingeschreven zijn in het Rijksregister. De hypothese die wordt naar voren gebracht om dit fenomeen uit te leggen heeft te maken met de socio-economische samenstelling van deze twee groepen. Personen met een migratiegeschiedenis van binnen de EU hebben in het algemeen een beter kwalificatieniveau dan personen met een niet-EU migratiegeschiedenis. Dit geldt zeker als we afzien van bepaalde onderdanen van gewesten of landen – voornamelijk Noord-Amerika en bepaalde Aziatische landen zoals China, Indië of Japan. Omgekeerd heeft een meerderheid van de personen met een niet-EU-migratieachtergrond van minder geïndustrialiseerde landen weinig kwalificaties of niet-

erkende kwalificaties. In absolute cijfers vormen deze laatsten overigens de belangrijkste groep onder de niet-EU'ers. Hoewel diegenen afkomstig uit Noord-Amerika en uit enkele Aziatische landen het verschil verminderen inzake de verhouding arbeiders tussen EU en niet-EU, hebben de "Europese" openstellingen van onze arbeidsmarkt voor verscheidene landen van Oost-Europa eveneens hun aandeel in een vermindering van dit verschil, door het percentage arbeiders te verhogen bij personen afkomstig uit de EU. De belangrijkste nieuwe Europese onderdanen zijn de Polen en de Roemenen. Zij kregen gemakkelijker toegang tot de Belgische arbeidsmarkt sinds respectievelijk 2004 en 2007 en nemen meestal functies in in verband met de bouw of de landbouw (vrijwel uitsluitend seizoenarbeid voor de oogst in Vlaanderen). Ze zijn dus meer geneigd om te werken met een arbeidsovereenkomst.

Grafiek 54: Aandeel van personen van 18 tot 60 jaar per type overeenkomst volgens migratiegeschiedenis

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

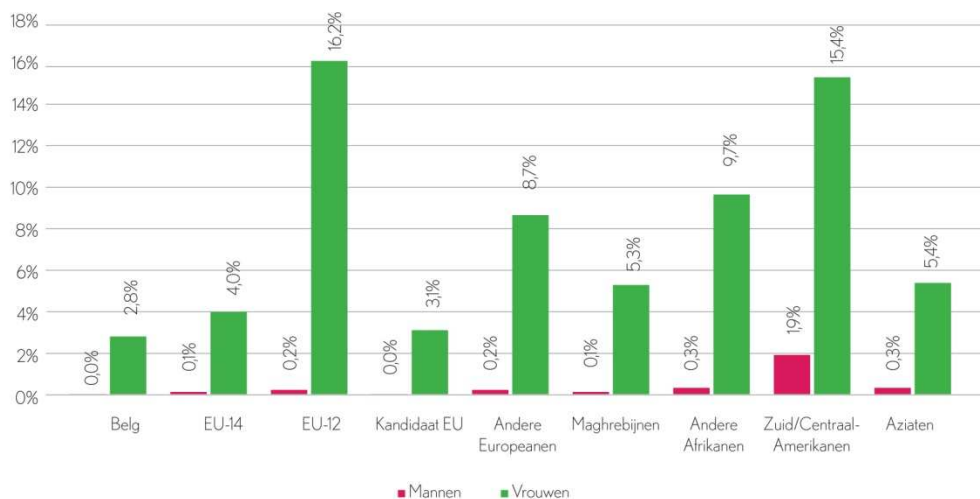
Tenslotte merken we dat de anciënniteit van het verkrijgen van de Belgische nationaliteit gekoppeld lijkt aan het percentage arbeiders. Personen die de Belgische nationaliteit recent hebben verkregen zijn vaker arbeiders (respectievelijk 50% en 58% voor de EU en niet-EU) dan personen die de nationaliteit hebben verkregen voor 2003 (respectievelijk 34% en 44% voor de EU en niet-EU.) Daarentegen wordt het omgekeerde vastgesteld bij de houders van een buitenlandse nationaliteit en ingeschreven in het Rijksregister. We zien dat personen met een EU nationaliteit die meer dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister vaker arbeiders zijn (46%) dan hun collega's die 5 jaar of minder in het Rijksregister zijn ingeschreven (38% zijn arbeiders). Een deel van de uitleg zou te maken kunnen hebben met het feit dat deze groepen personen met een Europese migratiegeschiedenis grotendeels zijn samengesteld uit de erfenis van vorige weinig of niet-gekwalficeerde migratiegolven. In die zin is geheel Zuid-Europa een belangrijke bron van arbeidswerkkrachten geweest. In dit verband herinneren wij eraan dat de Italianen vandaag nog steeds de grootste groep buitenlanders zijn die in België verblijven.

II. Tewerkstelling in de dienstenchequesector

A. Volgens origine

In België waren er in 2008 per trimester gemiddeld bijna 70.000 werknemers tewerkgesteld via het systeem van de dienstencheques. De verdeling van deze banen loopt gelijk met het demografisch gewicht (volgens de verblijfplaats) van elk gewest: bijna 43.000 van deze banen situeren zich in het Vlaams Gewest, 19.100 in het Waals Gewest en 7.300 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wat daarentegen het geslacht betreft van zij die tewerkgesteld zijn in het stelsel van de dienstencheques, is er absoluut geen overeenkomst met de demografische situatie. Amper een beetje meer dan 1.300 werknemers zijn mannen. Wat de leeftijd betreft, zijn de helft van de 70.000 werknemers tussen 35 en 49 jaar. De jongere werknemers, van 20 tot 34 jaar, zijn in kleinere mate aanwezig: er zijn er ongeveer 24.000 actief in dit soort van tewerkstelling. Daarentegen is de leeftijdsklasse boven 50 jaar oververtegenwoordigd ten opzichte van de tewerkstelling in het algemeen.

Grafiek 55: Aandeel van mannen en vrouwen (van 18 tot 60 jaar) die werken in het stelsel van de dienstencheques onder het geheel van loontrekkende werknemers, volgens herkomst, gemiddeld over de 4 trimesters van 2008

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

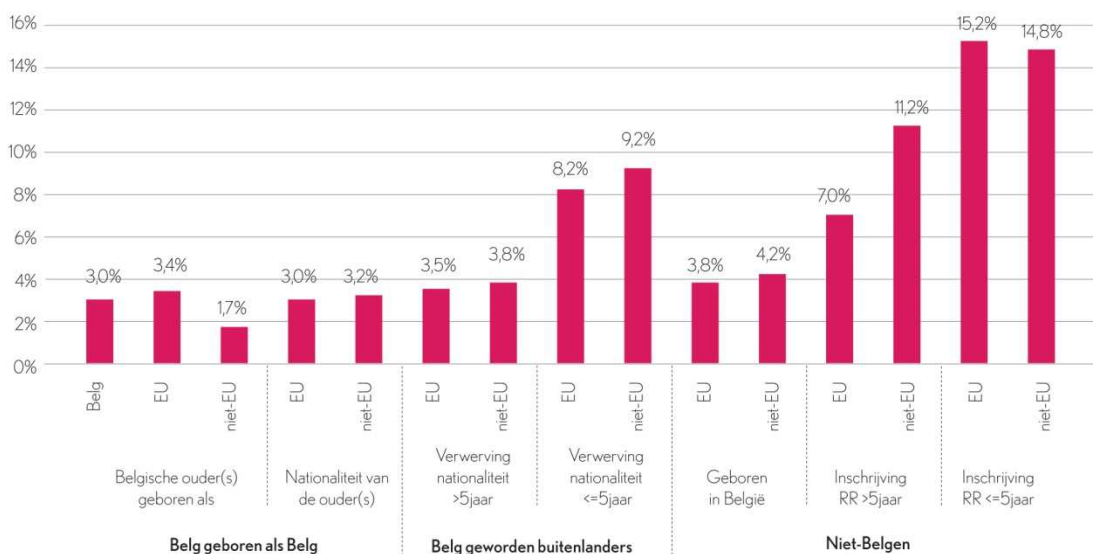
Als wij hier uit de analyse twee categorieën van herkomst hebben uitgesloten, namelijk personen afkomstig uit Noord-Amerika, en personen afkomstig uit uit Oceanië, is het omdat hun onderdanen zeer weinig aanwezig zijn op de arbeidsmarkt en a fortiori in dit soort tewerkstelling. Hoewel in absolute cijfers de Belgische vrouwen, geboren als Belg uit ouders die geboren zijn als Belg veruit de eerste begunstigden zijn van dit soort tewerkstelling (33.000), vormen zij het laagste percentage ten opzichte van de totale tewerkstelling volgens de origine (2,8%). Ongeveer 1 loontrekkende vrouw op 6 afkomstig uit de EU-12 of uit Centraal-/Zuid-Amerika en bijna 1 loontrekkende vrouw op 10 afkomstig uit een Afrikaans land buiten de Maghreb werkt in de sector van de dienstencheques. We kunnen dus zeggen dat het stelsel van de dienstencheques een belangrijke rol speelt inzake integratie in de arbeidsmarkt voor bepaalde groepen met een migratieachtergrond. Voor andere groepen met een migratieachtergrond lijkt het stelsel van de dienstencheques echter minder aantrekkelijk, toegankelijk of functioneel. Het voorbeeld van de dienstencheques lijkt te bevestigen wat de tewerkstellingscijfers reeds aantoonde, namelijk dat vrouwen afkomstig van de Maghreb en uit kandidaat-lidstaten niet goed geïntegreerd zijn op de arbeidsmarkt. In absolute aantallen tellen

deze twee landen van herkomst bijna 3.000 werknemers in het stelsel van de dienstencheques, een cijfer dat slechts een beetje lager ligt (als men relateert ten opzichte van personen van Belgische afkomst) dan de 3.600 werknemers afkomstig uit Centraal-of Zuid-Amerika en van de andere Afrikaanse landen samen, of nog van de 3.800 werknemers afkomstig van de EU-12.

De lage participatiegraad van personen afkomstig uit de Maghreb of uit kandidaat-lidstaten valt steevast op. Discriminatie (bij de aanwerving) wordt regelmatig naar voren gebracht (en bewezen⁵⁸) om de minder effectieve integratie van die categorieën op de arbeidsmarkt uit te leggen. Is het denkbaar dat dit fenomeen verscherpt wordt in de banen van het type “dienstencheques”? Een aantal hypothesen zijn hier mogelijk, aangezien dit systeem wordt georganiseerd via een tussenpersoon zoals de uitzendkantoren of soms zelfs door de uitzendkantoren zelf. De media hebben verscheidene malen gewezen op de gangbare discriminerende praktijken in deze sector, soms met juridische sancties tot gevolg. Overigens is het niet ondenkbaar dat de culturele barrières, stereotypes, begripsverwarringen en clichés sterker doorwegen als het gaat over de thuissituatie, oftewel de intimiteit van de gebruikers of klanten van dienstenchequebedrijven. Dit zijn allemaal hypothesen die het verdienen verder te worden onderzocht.

B. Volgens migratieachtergrond

Grafiek 56: Aandeel loontrekkende vrouwen (van 18 tot 60 jaar) in het systeem van de dienstencheques volgens migratiegeschiedenis (situatie in het derde trimester 2008)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Opmerking: de analyses voor drie categorieën moeten voorzichtig worden opgebouwd gezien het lage aantal individuen dat eraan verbonden is: “Ouders geboren niet-EU”, “Nationaliteit ouders niet-EU” en “Geboren in België en niet-EU”.

⁵⁸ Zie, met name, het onderzoeksrapport van het IWEPS n°1 van januari 2013 “onderzoek over de discriminatie in België en in Wallonië: analyse van de plaatsen op de arbeidsmarkt volgens het geslacht en de nationaliteit” uitgevoerd door Nouria Ouali en Pasquale Cennicola allebei van METICES ULB. Dit rapport verwijst eveneens naar talloze nationale en internationale studies die het fenomeen bevestigen.

Teneinde de analyse te vereenvoudigen, kunnen we de werkneemsters met dienstencheques opdelen in drie categorieën naargelang hun deelnamepercentage en hun migratieachtergrond. Ten eerste, de “zwak vertegenwoordigden”. Hun participatiegraad ligt lager dan 5% in de dienstenchequebanen: de Belgen, geboren als Belg uit Belgische ouders (eerste drie staven van de vorige grafiek); de Belgen, geboren als Belg wier ouders buitenlanders zijn (vierde en vijfde staven); vrouwen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen sinds meer dan 5 jaar (dit zijn de twee volgende staven); en tenslotte vrouwen geboren in België maar die een buitenlandse (al dan niet Europese) nationaliteit hebben behouden.

Ten tweede, de “middelmatig vertegenwoordigden”. Hun participatiegraad schommelt tussen 7 en 11%. Dit zijn enerzijds vrouwen die de Belgische nationaliteit sinds 5 jaar of minder hebben verkregen en anderzijds de (EU of niet EU) onderdanen die sinds meer dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister.

Tenslotte is de derde categorie werkneemsters via het stelsel van de dienstencheques die van de “sterk vertegenwoordigden” waarvan de participatiegraad ongeveer 15% bedraagt (ter herinnering deze percentages worden berekend op het geheel van de loontrekkende werkneemsters), het gaat om vrouwen met een intra- of extra-Europese migratieachtergrond die sinds minder dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister.

Het gaat hier om werkneemsters in een tewerkstellingssector die meestal werkneemsters tewerkstelt met een niet of laaggekwalificeerd profiel, of ook met niet erkende kwalificaties. Daarom kan men, op basis van de verschillen in participatiegraad tussen de sterk en zwak vertegenwoordigden en hun migratiegeschiedenis, spreken van de sector van de dienstencheques als een “inschakelings”-sector. Anderzijds betreft het eveneens een sector aan de onderkant van de arbeidsmarkt waar een niet verwaarloosbaar gedeelte van de bevolking die recent ingeschreven is in het Rijksregister zich bevindt.

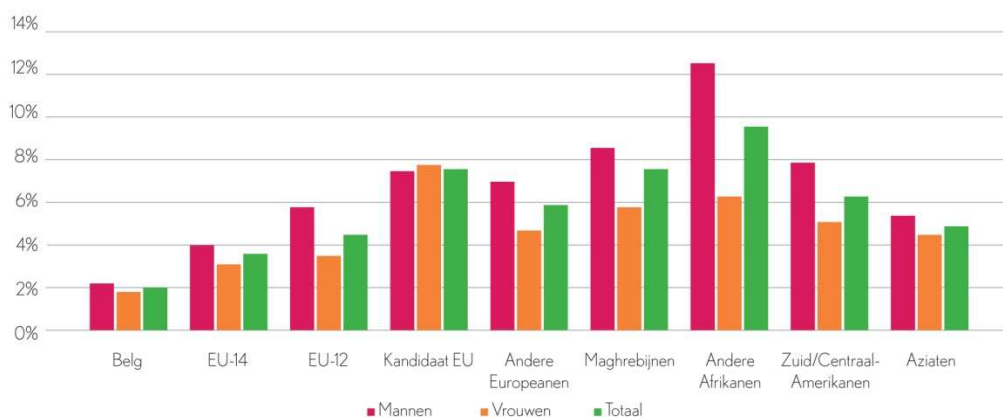
Tenslotte merken we op dat vrouwen die sinds vijf jaar of minder de Belgische nationaliteit hebben verkregen, of die zich hebben ingeschreven in het Rijksregister, steeds een hogere participatie in het stelsel van de dienstencheques hebben dan vrouwen die reeds meer dan vijf jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen, of zich hebben ingeschreven in het Rijksregister.

III. Uitzendarbeid

De analyse van de uitzendarbeid door middel van de gegevens van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid is opgebouwd uit twee belangrijke elementen die de omvang van de uitzendarbeid in België onderschatten in vergelijking met de gegevens verstrekt door Federgon. Enerzijds wordt de uitzendarbeid berekend op basis van het trimestriële gemiddelde van het aantal uitzendkrachten op de laatste dag van elk trimester. Anderzijds zal een persoon niet worden erkend als uitzendkracht als hij een andere prestatie uitvoert als zelfstandige of helpende, zelfs als zijn activiteit van loontrekkende uitzendkracht een hoofdactiviteit is. Er moet eveneens in overweging worden genomen dat het totaal van de bezoldigde tewerkstelling de tewerkstelling in de openbare sector omvat waar de indienstneming van uitzendkrachten onmogelijk is.

A. Volgens origine

Grafiek 57: Aandeel van uitzendkrachten (mannen, vrouwen en totaal van 18 tot 60 jaar) in de globale bezoldigde tewerkstelling (gemiddelde van de trimesters van 2008) van elke herkomst

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Tijdens het jaar 2008 waren gemiddeld een beetje minder dan 100.000 personen per trimester uitzendkracht in België. Meer dan de helft van deze uitzendkrachten zijn Belgen, geboren als Belg uit ouders geboren als Belg. Maar zoals de vorige grafiek aanduidt, is slechts 2% aan het werk als uitzendkracht. Dit vertegenwoordigt het kleinste percentage werknemers volgens de herkomst ten opzichte van de globale bezoldigde tewerkstelling. Merk op dat er relatief weinig verschil is tussen mannen en vrouwen in deze groep. We moeten ook in gedachten houden dat dit percentage enkel de verhouding van uitzendkrachten weergeeft in de totale loontrekkende bevolking voor elke herkomst. Dit percentage mag dus niet worden vergeleken met de werkgelegenheidsgraad. Dit wordt bevestigd door de participatiegraad aan de uitzendarbeid van personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat. We stellen immers vast dat de participatiegraad van vrouwen een beetje hoger ligt dan die van mannen, terwijl hun werkgelegenheidsgraad wel lager ligt. Met andere woorden: vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten werken minder vaak dan mannen, maar wanneer zij werk hebben zijn zij evenzeer, zonet vaker, uitzendkrachten dan hun mannelijke collega's. Dit is opmerkelijk, want we stellen vast dat voor alle andere origines de mannelijke participatiegraad in de uitzendarbeid hoger is dan die van vrouwen. Wat het

geslacht volgens de herkomst betreft ziet men het grootste verschil bij personen van Afrikaanse origine buiten Maghreb: binnen die groep is het aandeel mannen in de uitzendsector dubbel zo groot dan die van vrouwen (6,3% deelname bij vrouwen tegen 12,6% bij mannen). We merken eveneens op dat personen van Europese (EU14 en EU12) en Aziatische herkomst, net als personen van Belgische herkomst, diegenen zijn die zich, in vergelijking, het minst inschrijven voor uitzendarbeid. Hun participatiegraad in de uitzendarbeid is steeds lager dan 6%, zelfs als men een onderscheid maakt tussen de geslachten.

De uitsplitsing per leeftijdsklasse in de volgende grafiek toont aan dat de uitzendkrachten van Belgische origine meer geconcentreerd zijn in de jongste leeftijdscategorieën dan in de groepen met een andere origine. 32,5% van de uitzendkrachten van Belgische herkomst zijn tussen 20 en 24 jaar – dit percentage is het hoogste onder de opgenomen origines. Voor de oudere leeftijdsklassen tot en met de categorie 35-39 jaar, zijn personen van Belgische herkomst dan weer minder vertegenwoordigd ten opzichte van de andere origines. Dit wil niet zeggen dat er in de uitzendsector minder personen tussen 25 en 39 jaar van Belgische herkomst zijn dan personen van andere origines, maar veeleer dat personen van Belgische origine in deze leeftijdsklassen proportioneel minder sterk aanwezig zijn in deze sector dan de andere origines. Hoewel de uitzendarbeid een aanvangsetappe zou moeten zijn in een beroepsloopbaan, laten de opmerkingen hierboven blijken dat deze eerste etappe beter werkt voor personen van Belgische origine dan voor de andere origines.

We noteren eveneens de bijzonderheid voor personen afkomstig uit een Afrikaans land buiten Maghreb: de curve voor die groep vertoont een ‘vertraging’ van 5 jaar. De curve maakt namelijk dezelfde beweging als voor de andere origines over het geheel van de leeftijdsklassen maar deze participatie lijkt op een uitgestelde manier of later in de tijd te verlopen.

We noteren tenslotte dat de participatiegraden van alle origines in de hoge leeftijdsklassen met elkaar in overeenstemming zijn en zakken naar relatief lage percentages.

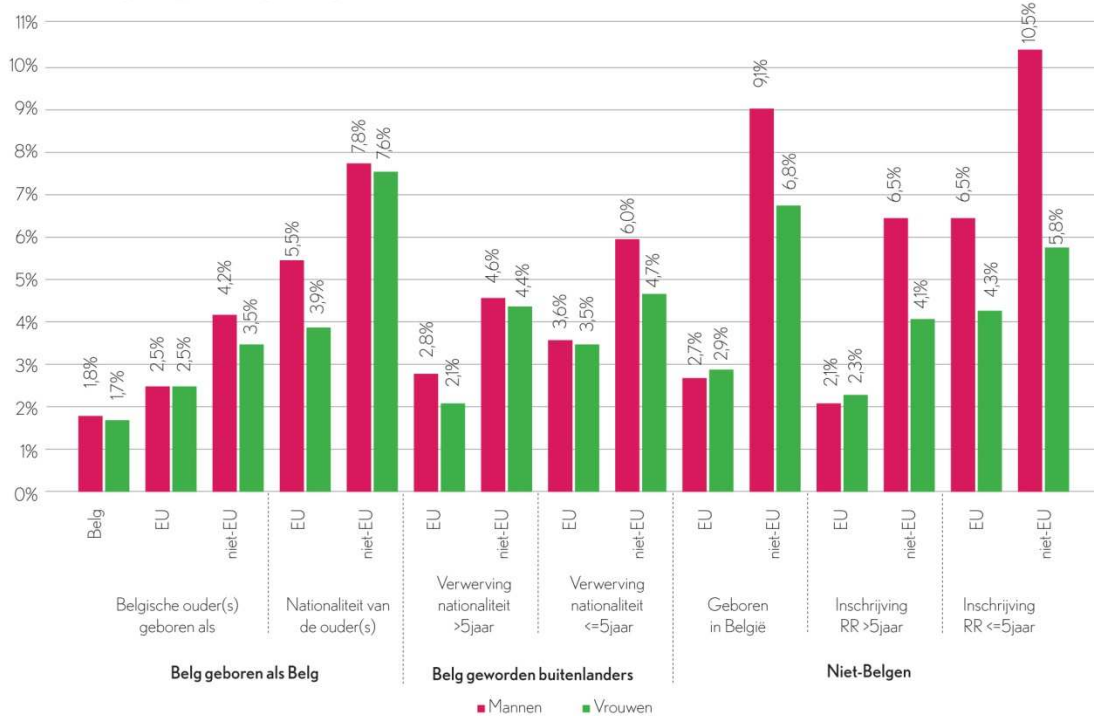
Grafiek 58: Aandeel uitzendkrachten per leeftijdsklassen en ten opzichte van het totaal aantal uitzendkrachten in het 4de trimester 2008

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

B. Volgens migratieachtergrond

Grafiek 59: Aandeel mannelijke en vrouwelijke uitzendkrachten (18-60 jaar) in de bezoldigde tewerkstelling volgens migratiegeschiedenis in het 4de trimester van 2008

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We merken zeer duidelijk op de vorige grafiek dat de Belgische personen, geboren als Belg uit ouders die als Belg geboren zijn, relatief weinig aanwezig zijn op de markt van de uitzendarbeid: hun participatiegraad in dit segment van de arbeidsmarkt ligt lager dan 2%. We kunnen eveneens zeggen dat de groep van personen van Europese herkomst die in België aanwezig zijn sinds een bepaald aantal jaren niet zo sterk verschilt van personen “zonder migratiegeschiedenis”. Diezelfde grafiek toont namelijk aan dat de Belgen geboren als Belg uit ouders geboren als Europeaan; de Europeanen geboren in België; de Europeanen die de Belgische nationaliteit sinds meer dan 5 jaar hebben verkregen; en de Europeanen die sinds meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister participatiegraden hebben die lager blijven dan 3% ongeacht het geslacht. Daarentegen vertonen de Belgen geboren als Belg van wie de Belgische ouders als niet-Europeanen zijn geboren, of van wie de ouders een Europese nationaliteit hebben; de niet-Europeanen die sinds meer dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen of zijn ingeschreven in het Rijksregister; en de Europeanen die onlangs de Belgische nationaliteit hebben verkregen of diegenen die recent zijn ingeschreven in het Rijksregister een grotere participatie op de markt van de uitzendarbeid met een aandeel tussen 3,6% en 6,5% voor mannen en rond de 4,0% voor vrouwen.

Wat het geslacht betreft, valt overigens op dat de meisjes van ouders die een Europese nationaliteit hebben, de niet-Europese vrouwen die reeds meer dan vijf jaar in het Rijksregister ingeschreven zijn of de Europese vrouwen die sinds kort zijn ingeschreven in het Rijksregister duidelijk minder aanwezig zijn op de markt van de uitzendarbeid dan hun mannelijke collega's (respectievelijk 1,6, 2,4 en 2,2 procentpunten minder dan het percentage van mannen met dezelfde profielen). Tenslotte onderstrepen we dat de drie hoogste participatiegraden steeds gekoppeld zijn aan een niet-Europese migratiegeschiedenis. Het gaat om de Belgen geboren als Belg waarvan de ouders nog steeds een niet-Europese nationaliteit hebben, de niet-Europeanen

geboren in België en de niet-Europeanen die recent zijn ingeschreven in het Rijksregister (gemiddeld 9% voor mannen en 7% voor vrouwen). We merken op dat de recent ingeschreven niet-Europeanen het mannelijk gemiddelde naar boven halen en eveneens het grootste participatieverschil vertonen wat het geslacht betreft. Dit verschil stelt op de voorgrond wat wordt waargenomen in de meeste van de profielen van migratiegeschiedenis: op twee uitzonderingen na, zijn vrouwen minder aanwezig dan mannen in de uitzendarbeid. De hypothese die naar voren wordt gebracht is dat uitzendarbeid meestal werk is voor arbeiders (waar twee arbeiders op drie mannen zijn, ongeacht het soort contract) in sectoren die vaker verwijderd zijn van de non-profit (sector waar vrouwen oververtegenwoordigd zijn). Tegelijkertijd zijn mannen met een niet-Europese migratiegeschiedenis vaak minder gekwalificeerd (of hebben vaker niet-erkende kwalificaties) dan de andere profielen met een migratiegeschiedenis.

Sleutelementen van hoofdstuk 4.4: het arbeidsregime

Origine

- Van de personen van Belgische origine zijn 86% van de mannen met een arbeidsovereenkomst voltijds tewerkgesteld daar waar 48% van de vrouwen werken in een deeltijdse arbeidsregeling (of deeltijdse baan). Afgezien van de situatie van de vrouwen van Noord-Amerikaanse origine, bedraagt het percentage vrouwen met een deeltijdse arbeidsovereenkomst voor alle origines tussen de 42 en 52%.
- De personen afkomstig van buiten de EU-27 die deeltijds zijn tewerkgesteld, hebben vaker een kleine deeltijdse baan (maximum 45% van een equivalent voltijds) en minder vaak een grote deeltijdse baan (van 46 tot 95% van een equivalent voltijds) dan de personen van Belgische origine of uit de EU-27.
- Eén op twee vrouwen van Belgische origine met een deeltijdse baan zit in de gezinssituatie “meer dan 5 jaar getrouwd met kind”. Die gezinssituatie komt nog vaker voor bij de personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat aangezien de verhouding vrouwen met een deeltijdse baan hier 2 op 3 bedraagt. De vrouwen in loondienst die voltijds werken zitten vaker in één van de volgende gezinssituaties “alleenstaand”, “kind”, “minder dan 5 jaar gehuwd zonder kind” of “niet gehuwd zonder kind” dan de vrouwen die deeltijds werken. In een aantal gevallen, waaronder de personen van Belgische origine, ligt de verhouding in deze gezinssituaties in het algemeen van het enkelvoudige tot meer dan het dubbele tussen de vrouwen die deeltijds werken en zij die voltijds werken.
- Wat betreft de eenoudergezinnen, in vergelijking met de gezinssituatie “meer dan 5 jaar gehuwd met kind(eren)”, stellen we over alle origines heen bij de vrouwen een daling van de deeltijdse tewerkstelling vast, en tegelijk een toename bij de mannen. Gemiddelde gaat het om een daling van 11,5% bij de vrouwen en een stijging van 6,9% bij de mannen.

Migratieachtergrond

- Alle migratieprofielen vertonen cijfers die schommelen tussen 64% en 70% voltijdse loontrekkenden en tussen 24% en 31% deeltijdse loontrekkenden met uitzondering van de categorie niet-Europese buitenlanders die sinds 5 jaar of minder in het Rijksregister zijn ingeschreven. Voor die categorie bedragen de cijfers 57% voltijdse loontrekkenden en 31% werknemers hebben een deeltijdse baan of banen.
- Het aandeel deeltijdse loontrekkende Belgen, als Belg geboren uit als Belg geboren ouders is het kleinst in wat we de korte deeltijdse arbeid hebben genoemd (maximaal 45% van een equivalent voltijds) aangezien zij er slechts 6,9% vertegenwoordigen. Aan het andere uiterste van deze vaststelling vinden we de migratieprofielen niet-Europeanen ingeschreven in het Rijksregister met respectievelijk 23,8% en 29,6% naargelang zij langer dan 5 jaar, hetzij 5 jaar of minder in het Rijksregister zijn ingeschreven.

4.4. WERKGELEGENHEID VOLGENS ARBEIDSREGIME (VOLTIJDS, DEELTIJDS)

A. Volgens origine

3.350.743 personen zijn in het datawarehouse van de Kruispuntbank van Sociale Zekerheid opgenomen als loontrekkende met één of meerdere banen in het jaar 2008 (toestand op 31 december)⁵⁹. In dit hoofdstuk worden de twee belangrijkste arbeidsstelsels, met name de voltijdse en de deeltijdse arbeid geanalyseerd op basis van de variabele origine. Naast de twee klassieke regimes werd het “speciale” regime behouden in de twee eerste tabellen (teneinde de classificatie te behouden die werd opgesteld in het datawarehouse). Dit “speciale” regime heeft betrekking op het werk met tussenpauzen (dat wil zeggen tijdelijk werk en uitzendarbeid) en het werk dat wordt uitgevoerd door huispersoneel en seizoensarbeiders. We wijzen erop dat, na het weglaten van een aantal variabelen, zeven op acht personen in dit regime voltijds werkten of verscheidene deeltijdse banen combineerden die samen het equivalent van een voltijdse baan of ten minste 95% daarvan vormen.

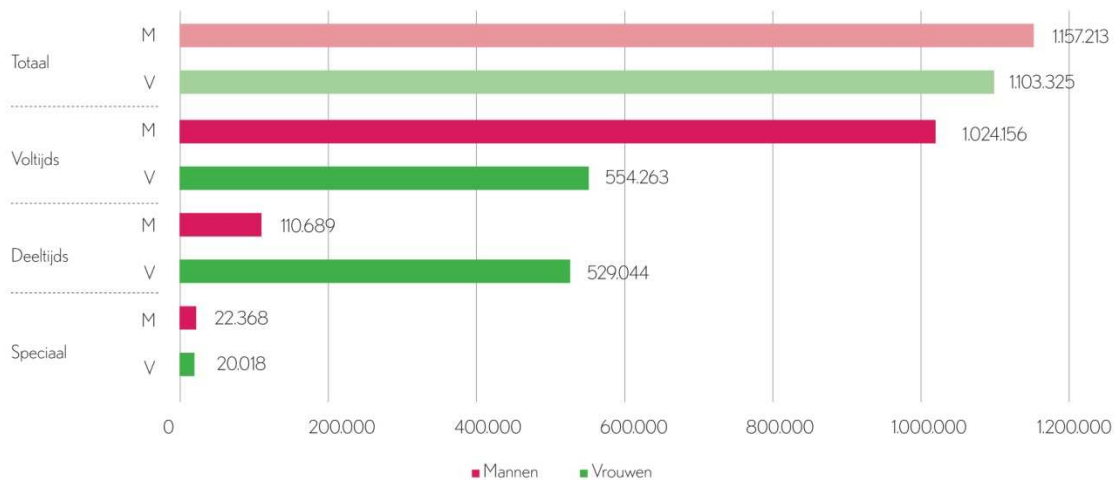
De volgende tabellen geven ons inlichtingen over het gewicht van elk regime (voltijds, deeltijds en speciaal regime) in absolute waarden; opgesplitst per geslacht.

Verder bevatten deze tabellen informatie volgens origine of groep van origines. De opsplitsing in verschillende tabellen wordt in dit deel gemaakt op basis van het demografische gewicht van deze origines. Zo vertonen de groepen ‘personen van Belgische origine’, ‘personen afkomstig uit de EU-14’ en ‘personen afkomstig uit de Maghreb’ grote verschillen qua demografisch gewicht. De cijfers voor deze drie groepen zijn dus in drie verschillende tabellen opgedeeld om verschillen binnen de groepen meer zichtbaar te maken. Tenslotte wordt er nog een laatste tabel toegevoegd waarin personen worden ondergebracht die afkomstig zijn van de EU-12, uit kandidaat-lidstaten, van een ander Europees land, van een ander Afrikaans land (Afrika buiten de Maghreblanden) of van Azië. Deze origines werden gegroepeerd in één tabel, aangezien ze ongeveer hetzelfde demografisch gewicht hebben. De twee afkomsten Zuid-/Midden-Amerika en Noord-Amerika worden niet in detail bekeken, maar komen aan bod aan het einde van de eerste analyse en in het deel dat ingaat op het deeltijdse arbeidsstelsel. Ten slotte zijn personen afkomstig uit Oceanië niet opgenomen in de analyse omdat ze een te kleine groep vormen.

De volgende grafiek geeft de personen van Belgische afkomst weer (ter herinnering: dit zijn zij die in 2008 Belg waren, geboren met de Belgische nationaliteit en van wie de beide ouders Belg waren bij de geboorte). Ze vormen de grootste categorie: ze bestaan uit twee derde van alle loontrekkenden van 18 tot 60 jaar.

⁵⁹ Personen die een arbeidsovereenkomst hadden, maar die deze niet daadwerkelijk hebben uitgevoerd, werden uit het bestand geschrapt. Het gaat hierbij om vakantiedagen en/of gelijkgestelde dagen. Verdere uitleg kan u terugvinden in de documentatie van het datawarehouse van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid.

Grafiek 60: De 2.260.538 personen van Belgische origine die als loontrekkenden werken, in totaal en volgens arbeidsregime en geslacht (toestand op 31 december 2008)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Op basis van deze eerste tabel kunnen we vaststellen dat het aantal vrouwen en mannen van Belgische afkomst met een arbeidsovereenkomst haast gelijk is, het arbeidsstelsel buiten beschouwing gelaten. Als we ons toespitsen op de verschillende arbeidsstelsels, merken we echter dat vrouwen veel meer dan mannen actief zijn in de deeltijdse arbeid. De analyse geeft hier geen informatie over het aantal uren dat werd gepresteerd of het aantal deeltijdse banen dat één persoon heeft uitgeoefend. In relatieve waarden kan men voor personen van Belgische afkomst zeggen dat 86% van de mannen met een voltijdse arbeidsovereenkomst werkt, terwijl 48% van de vrouwen één (of meerdere) deeltijdse banen heeft. Wat betreft de werknemers en werknemsters in de “speciale” categorie, is er weinig ongelijkheid tussen de geslachten. Deze laatste categorie vertegenwoordigt minder dan 2% van de werknemers van Belgische afkomst.

In de volgende tabel zien we het tweede grootste contingent van werknemers in onze classificatie volgens regime, namelijk de groep afkomstig uit de EU-14.

Grafiek 61: De 334.681 personen afkomstig uit de EU-14 die als loontrekkenden werken, in totaal of volgens arbeidsregime en geslacht (toestand op 31 december 2008)

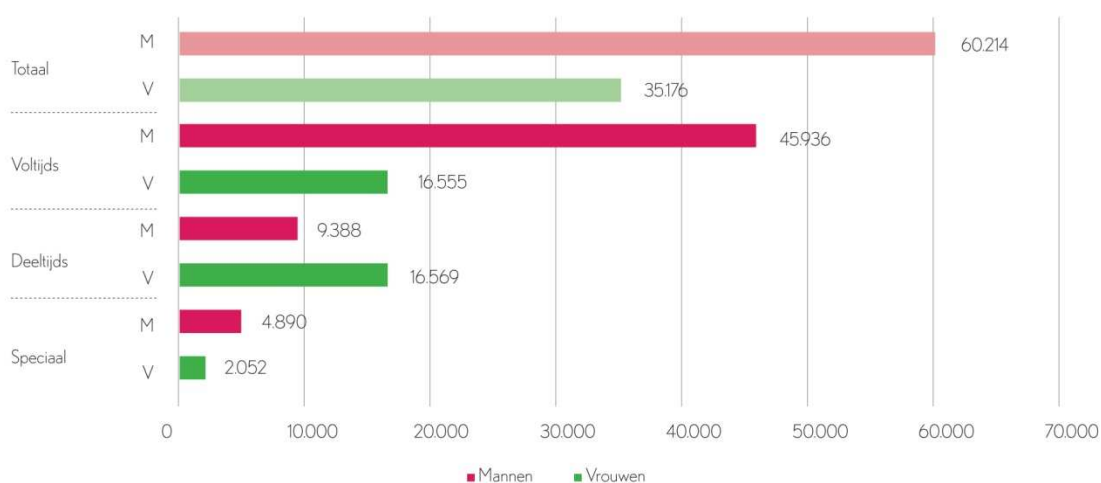

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De situatie is haast identiek aan die van personen van Belgische afkomst. De verhouding van voltijds werkende mannen en deeltijds werkende vrouwen tot het totale aantal werknemers is haast identiek aan deze in de vorige grafiek: 86% van de mannen werkt voltijds en 47% van de vrouwen werkt deeltijds.

De groep die in de derde grafiek wordt voorgesteld is drie maal minder groot is dan de groep afkomstig uit de EU-14 (en 24 keer minder talrijk dan de groep van Belgische afkomst). Het betreft de groep van mannen en vrouwen afkomstig uit de Maghreb. Met een bevolkingsaantal van 95.000 is dit in onze classificatie volgens origine de derde groep, in dalende orde van demografisch gewicht.

Grafiek 62: De 95.390 personen afkomstig uit de Maghreb die als loontrekkenden werken, in totaal of volgens arbeidsregime en geslacht (toestand op 31 december 2008)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We stellen ten minste twee elementen vast, die deze groep onderscheidt van de eerste twee bovengenoemde groepen. Eerst en vooral vergelijken we het aantal vrouwen dat daadwerkelijk aan het werk is, met het aantal mannen. We zien dat ongeveer 60.000 mannen afkomstig uit de Maghreb, actief zijn in het stelsel van loonarbeid en dat 35.000 vrouwen actief zijn, ongeacht het arbeidsstelsel. We herinneren eraan dat deze groep bestaat uit 48% vrouwen; de structuur per geslacht van deze groep kan dus niet als reden worden aangehaald om deze eerste vaststelling te verklaren. Opmerkelijk is dat de verhouding tussen voltijds en deeltijds voor vrouwen van deze groep wel dezelfde is als de verhouding bij de eerste twee bestudeerde origines: 47% van de loontrekkende werkneemsters werken namelijk deeltijds. Ten tweede werken mannen afkomstig uit de Maghreb, in mindere mate voltijds dan de eerste twee bestudeerde origines: hun aandeel in dit arbeidsstelsel bedraagt 76% tegenover 86% bij personen van Belgische afkomst of van de EU-14.

De vierde en laatste grafiek biedt de mogelijkheid een eerste meer algemene vaststelling te maken met betrekking tot afkomst en arbeidsregimes. De gegevens die hier worden weergegeven, hebben betrekking op de 5 volgende groepen van afkomst: EU-12, uit een kandidaat-lidstaat, ander Europees land, ander Afrikaans land en Azië. Het "speciale" arbeidsregime komt niet meer voor in deze grafiek, maar is wel opgenomen in het totaal van elke groep. Alle categorieën tonen aan dat vrouwen verhoudingsgewijs altijd talrijker vertegenwoordigd zijn in deeltijdse arbeid dan mannen. Hoewel het gemiddelde van het aantal vrouwen in deeltijdse arbeid over deze 5 categorieën hier eveneens 47% is, bedraagt dit voor vrouwen van Aziatische origine slechts 42% en voor vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten 51% (deze cijfers zijn uitersten).

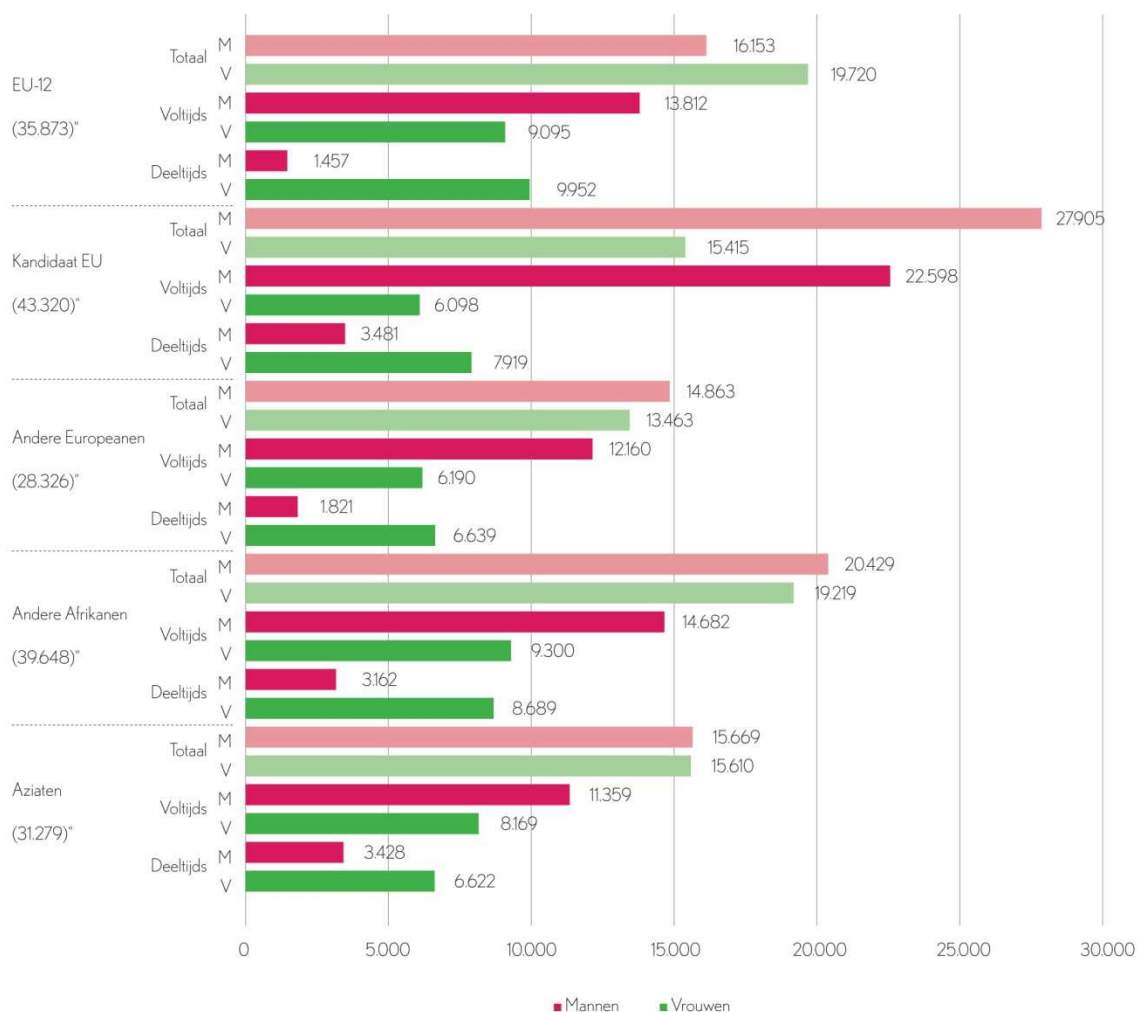
Eerste bijzonderheid bij personen afkomstig uit de EU-12: werknemers met een arbeidsovereenkomst zijn grotendeels vrouwen (55%). Deze situatie kan ten dele worden verklaard door het grote aandeel mannen afkomstig uit landen van de EU-12, die als zelfstandigen werken. De Poolse en Roemeense burgers zijn in 2008 de vreemdelingen die het vaakst een zelfstandige activiteit starten⁶⁰. Ze bevinden zich tevens onder de vijf belangrijkste buitenlandse nationaliteiten met een niet-loontrekkend beroep in België. Ondanks dit numerieke voordeel van vrouwen in de groep van personen afkomstig uit de EU-12 met een loontrekkende baan, worden zes van de tien voltijdse banen nog steeds ingenomen door mannen. Bijna negen van de tien deeltijdse banen worden daarentegen ingenomen door vrouwen.

Een andere vaststelling is de parallel die men kan opmerken tussen personen afkomstig uit de Maghreb en personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten. Net zoals dit het geval was voor vrouwen afkomstig uit de Maghreb, ligt het percentage loontrekkende vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten veel lager dan het percentage mannen van dezelfde afkomst. Vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten lijken echter sterker vertegenwoordigd in deeltijdse arbeid dan in voltijdse arbeid: hun percentage daar bedraagt 51% en het verschil met vrouwen afkomstig uit de Maghreb blijft klein (47%).

Ten slotte heeft een laatste opmerking betrekking op werknemers afkomstig uit andere Afrikaanse landen (20.429 personen) en Azië (15.669). Voor mannen van deze twee groepen geldt het laagste percentage inzake voltijdse arbeid: dit percentage bedraagt 72% voor beide origines. We stellen ook vast dat deze mannen vaker actief zijn in deeltijdse arbeid en dat vrouwen hierin minder vertegenwoordigd zijn (45% van de vrouwen afkomstig van een ander Afrikaanse land en 42% van de vrouwen afkomstig van het Aziatisch continent).

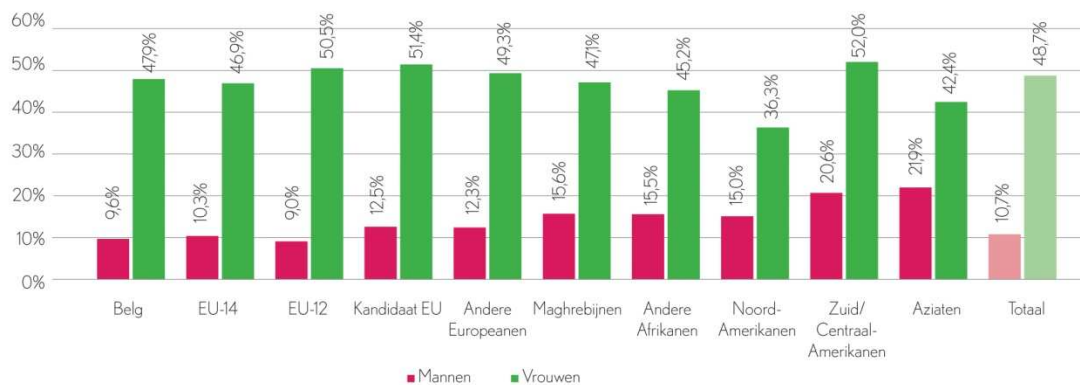
⁶⁰ Volgens de gegevens van de RSVZ en berekeningen van de FOD Werkgelegenheid

Grafiek 63: Personen afkomstig uit de EU-12, kandidaat-lidstaten, andere Europese landen, andere Afrikaanse landen en Azië die als loontrekkenden werken, in totaal of volgens arbeidsregime en geslacht (toestand op 31 december 2008)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Een analyse naar geslacht van deze eerste tabellen wijst op een tweedeling van de arbeidsmarkt volgens het arbeidsregime (deeltijds of voltijds). Ongeacht de origine zien we een oververtegenwoordiging van vrouwen in deeltijdse arbeid. Volgende tabel vat deze informatie samen.

Grafiek 64: Aandeel loontrekkende mannen en vrouwen met een deeltijdse baan volgens origine in 2008 (toestand op 31 december)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Met uitzondering van vrouwen van Noord-Amerikaanse afkomst, werken 42 tot 52% van de vrouwen – ongeacht hun afkomst – deeltijds. De hypothese die dit fenomeen zou kunnen verklaren, schuilt in het feit dat deeltijdse arbeidsovereenkomsten vaker voorkomen in bepaalde activiteitsectoren waar hoofdzakelijk vrouwen aan het werk zijn. In sectoren zoals de menselijke gezondheidszorg, de dienstverlening aan personen en het onderwijs wordt immers vaker beroep gedaan op arbeidsovereenkomsten voor deeltijdse arbeid. Meer details over dit onderwerp zijn beschikbaar in deel 4.2 “Analyse van de werkgelegenheid per sector (NACE)” van dit hoofdstuk.

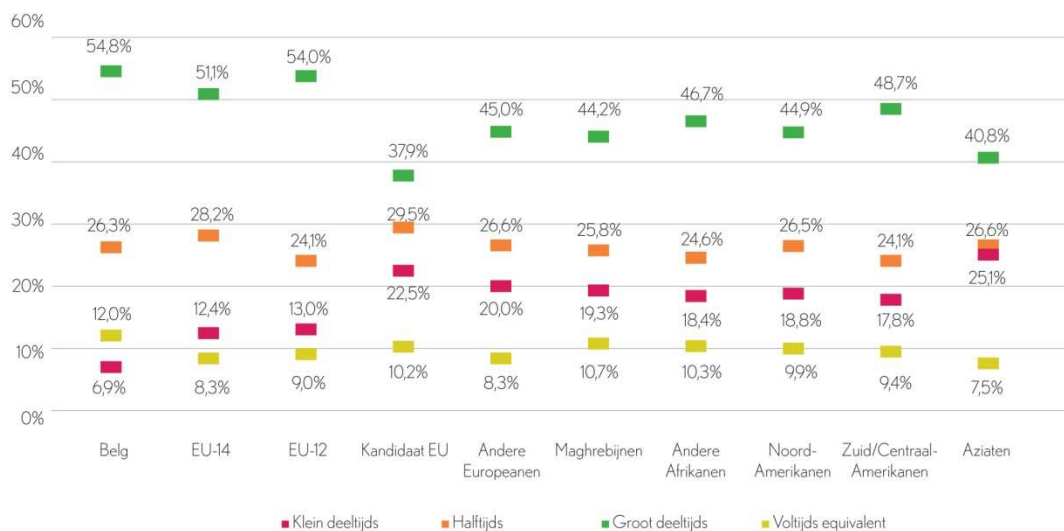
Vrouwen van Belgische origine lijken niet méér voltijds te werken dan vrouwen van andere origines, maar deze vaststelling geldt veel minder voor mannen. Hoewel het percentage deeltijdse arbeid bij vrouwen variabel is in functie van afkomst, kan men zien dat dit percentage bij mannen stijgt in functie van de geografische verwijdering ten opzichte van België. Deze vaststelling geldt niet voor personen van Noord-Amerikaanse afkomst. Dit is echter een kleine subgroep: minder dan 3.300 personen. Bovendien veronderstellen we dat vrouwen van Noord-Amerikaanse afkomst vaker beter opgeleid en beter ingeschakeld zijn in de arbeidsmarkt dan andere afkomsten. Er werden in 2008 aan de staatsburgers van de Verenigde Staten meer dan 700 werkvergunningen voor hoogopgeleid personeel en directiepersoneel toegekend⁶¹.

Dit gezegd zijnde, zullen we verderop zien dat de realiteit van de deeltijdse arbeid vele gezichten kan hebben in functie van de arbeidsduur of deeltijdse banen die men uitoefent.

Een andere variabele van de KSZ biedt de mogelijkheid het stelsel van de deeltijdse arbeid op te splitsen in gecumuleerde tijd. Zo kunnen we de totale arbeidsduur bepalen van personen die deeltijds werken, al dan niet via een cumulatie van verscheidene overeenkomsten. Vervolgens hebben we deze totale tijd onderverdeeld in 4 soorten deeltijdse arbeid die elk overeenstemmen met een verschillend aandeel van een voltijds equivalent: diegenen die werken en die al dan niet verscheidene deeltijdse banen cumuleren, van 0 tot 45% van een voltijds equivalent (de kleine deeltijdse arbeid), 46 tot 55% van een voltijds equivalent (de halftijdse arbeid), 56 tot 95% van een voltijds equivalent (de grote deeltijdse arbeid) en meer dan 95% van een voltijds equivalent (de voltijdse arbeid). Volgende tabel laat toe om deze nieuwe opsplitsing van deeltijds werkende mannen en vrouwen in 2008 te visualiseren volgens hun origine. Een opsplitsing per geslacht werd niet gemaakt, want mannen zijn relatief minder talrijk vertegenwoordigd in de deeltijdse arbeid.

⁶¹ De immigratie in België – Aantallen, stromen en arbeidsmarkt – Rapport 2010. FOD Werkgelegenheid.

Grafiek 65: Opsplitsing van personen die deeltijds werken volgens vier soorten gecumuleerde tijd in verhouding tot een voltijdse baan en volgens origine (toestand op 31 december 2008)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Eén van de elementen waarop in het bijzonder moet worden gewezen in de vorige grafiek is de grafische ligging van de drie eerste symbolen, namelijk van personen in kleine en in grote deeltijdse arbeid. Dit heeft dus betrekking op werknemers van *Belgische* origine en diegenen afkomstig uit de *EU-14* en de *EU-12*. Het is opmerkelijk dat deze drie groepen niet op dezelfde lijn zitten als de andere origine voor de categorieën kleine en grote deeltijdse arbeid. We kunnen dus zeggen dat personen afkomstig van buiten Europa of meer bepaald van buiten de EU-27 vaker een kleine deeltijdse baan hebben en minder vaak een grote deeltijdse baan. Wat deze gegevens echter niet tonen, is de graad van economische kwetsbaarheid of relatieve economische afhankelijkheid van andere bronnen van inkomen, waarvan deze personen met een kleine deeltijdse baan afhankelijk zijn. In dit soort werk dat minder is dan een halftijdse baan, kunnen personen met zeer verschillende sociaal-economische profielen actief zijn.

Een andere interessante toetsing die mogelijk wordt dankzij de gegevens afkomstig van de KSZ, biedt ons de mogelijkheid de verbanden te zien tussen het arbeidsstelsel waarin een persoon werkt, haar afkomst en haar gezinssituatie (kind, gehuwde of ongehuwde ouder met of zonder kind, eenoudergezin, alleenstaande, ...). In eerste instantie kijken we hoe de voltijds en deeltijds werkende vrouwen van 30 tot 60 jaar worden verdeeld volgens hun afkomst en hun gezinssituatie, waarbij vrouwen van het "speciale" stelsel worden uitgesloten (zie hoger). Deze verdeling is in haar geheel zichtbaar in de volgende tabel. Alle percentages die worden opgeteld op één lijn vormen geen 100%. Er zijn namelijk twee categorieën van gezinssituaties niet opgenomen: de "collectieve huishoudens" en de categorie "andere". Samen vormen zij zelden meer dan 5% van de vrouwen van een originegroep.

Tabel 19: Opsplitsing van loontrekkende vrouwen van 30 tot 60 jaar volgens gezinssituatie, arbeidsregime in de loonarbeid en origine

<i>Origine</i>	<i>Eenoudergezin</i>	<i>Eenpersoonshuishouden</i>	<i>Kind</i>	<i>Meer dan 5j. gehuwd en met kinderen</i>	<i>Meer dan 5j. gehuwd zonder kinderen</i>	<i>Minder dan 5j. gehuwd en met kinderen</i>	<i>Minder dan 5j. gehuwd zonder kinderen</i>	<i>Ongehuwd en met kinderen</i>	<i>Ongehuwd zonder kinderen</i>
<i>Deeltijds</i>									
Belg	10,3%	6,4%	2,0%	50,2%	10,5%	4,0%	1,3%	10,7%	3,5%
EU-14	14,1%	8,4%	2,2%	43,9%	8,3%	4,4%	1,4%	11,8%	3,7%
EU-12	11,2%	6,5%	1,2%	45,6%	10,0%	7,5%	3,8%	7,5%	3,8%
Kandidaat EU	15,1%	3,8%	1,9%	66,2%	2,7%	2,9%	1,2%	2,4%	0,3%
Andere Europeanen	13,7%	6,1%	1,1%	51,7%	6,5%	5,7%	2,6%	6,9%	1,9%
Maghrebijnen	16,1%	9,8%	2,4%	49,4%	3,3%	7,0%	4,5%	4,0%	1,1%
Andere Afrikanen	22,3%	8,7%	0,8%	36,7%	3,8%	8,2%	3,9%	8,7%	1,8%
Zuid/Centraal-Amerikanen	16,7%	7,8%	1,3%	32,8%	5,4%	11,5%	7,6%	9,2%	3,3%
Aziaten	11,2%	8,3%	1,6%	43,2%	7,8%	7,2%	5,1%	6,0%	3,8%
<i>Voltijds</i>									
Belg	11,9%	14,3%	4,4%	34,2%	8,1%	4,1%	2,4%	11,1%	7,5%
EU-14	13,7%	16,9%	4,2%	29,0%	6,5%	4,4%	2,9%	11,8%	7,9%
EU-12	14,3%	16,1%	2,5%	29,0%	8,1%	5,1%	4,2%	9,0%	8,0%
Kandidaat EU	16,2%	10,4%	6,4%	46,3%	3,4%	4,3%	3,2%	3,4%	2,1%
Andere Europeanen	19,3%	13,2%	2,1%	36,2%	6,8%	5,7%	2,7%	6,2%	4,0%
Maghrebijnen	18,5%	16,7%	7,1%	31,9%	2,9%	6,6%	5,0%	4,3%	2,9%
Andere Afrikanen	28,8%	15,2%	1,3%	27,4%	2,6%	6,8%	2,5%	7,5%	2,8%
Zuid/Centraal-Amerikanen	17,8%	16,0%	1,3%	24,8%	6,7%	7,8%	6,8%	8,8%	5,4%
Aziaten	10,3%	15,9%	2,8%	32,5%	7,9%	5,5%	6,5%	7,1%	6,2%

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We merken dat vrouwen met één of meerdere deeltijdse banen vaak een kind hebben en sedert meer dan vijf jaar gehuwd zijn. Eén deeltijds werkende vrouw op twee van Belgische origine kent deze gezinssituatie. Deze gezinssituatie komt nog vaker voor bij personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten (66%). Er is uiteraard geen eenduidig effect van de gezinssituatie op het arbeidsregime of omgekeerd, maar we zien toch dat voltijds werkende vrouwen in mindere mate in bovenstaande gezinssamenstelling leven. We stellen ook vast dat loontrekkende vrouwen die voltijds werken, veel vaker alleenstaand zijn; een kind hebben; sedert minder dan 5 jaar gehuwd zijn, zonder kind; of niet gehuwd en zonder kind zijn dan vrouwen die deeltijds werken. Voor bepaalde origines, waaronder de Belgische, stijgt de verhouding van deze situaties tot meer dan het dubbele.

Om het mogelijke effect van de gezinssituatie op het arbeidsstelsel beter te vatten en om het effect van de structuur van de groep voor elke gezinssituatie teniet te doen, hebben we ook de opsplitsing bekeken van mannen en vrouwen van 18 tot 60 jaar in elk arbeidsregime volgens hun gezinssituatie en volgens hun afkomst. We hebben vier gezinssituaties geselecteerd in functie van hun relevantie en de mate waarin ze voorkomen: gehuwd sedert meer dan 5 jaar en met kind(eren), eenoudergezin, alleenstaande en kind.

Tabel 20: Opsplitsing van loontrekkende mannen en vrouwen van 18 tot 60 jaar die sedert meer dan 5 jaar zijn gehuwd met kind(eren) in elk arbeidsstelsel en volgens afkomst

Origine	Meer dan 5j. gehuwd en met kinderen								
	Mannen en vrouwen			Vrouwen			Mannen		
	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal
Belg	64,5%	35,5%	32,6%	38,0%	62,0%	33,6%	91,4%	8,6%	31,6%
EU-14	67,3%	32,7%	28,4%	38,3%	61,7%	27,6%	91,9%	8,1%	29,2%
EU-12	57,7%	42,3%	28,6%	34,2%	65,8%	30,7%	92,2%	7,8%	26,1%
Kandidaat EU	70,3%	29,7%	45,3%	30,8%	69,2%	41,2%	88,7%	11,3%	47,5%
Andere Europeanen	66,4%	33,6%	37,8%	37,9%	62,1%	36,1%	90,3%	9,7%	39,4%
Maghrebijnen	71,1%	28,9%	35,9%	36,6%	63,4%	29,9%	86,7%	13,3%	39,5%
Andere Afrikanen	62,7%	37,3%	22,6%	43,7%	56,3%	24,7%	85,9%	14,1%	20,4%
Zuid/Centraal-Amerikanen	54,3%	45,7%	22,4%	36,5%	63,5%	22,8%	81,4%	18,6%	21,9%
Aziaten	63,5%	36,5%	27,1%	46,1%	53,9%	27,9%	82,1%	17,9%	26,3%

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Vrouwen vinden we het vaakst terug in de gezinssituatie “gehuwd sedert meer dan 5 jaar met kinderen”. De meerderheid van deze vrouwen werken deeltijds. Ter herinnering: in de eerste grafieken van dit hoofdstuk konden we vaststellen dat ongeveer 50% van de vrouwen deeltijds werkt. Binnen deze gezinssituatie vinden we bij de meeste origines een verhouding van deeltijdse vrouwen terug van meer dan 60%. We stellen een zekere homogeniteit vast tussen de verscheidene origines, maar er zijn uiteraard ook kleine verschillen, gaande tot 8 procentpunten lager dan personen van Belgische afkomst.

“Gehuwde mannen met kind” werken – en dit is geen verrassing – veel minder deeltijds. Ze vertonen, in deze gezinssituatie in het bijzonder, percentages die per afkomst lager liggen dan het algemene gemiddelde van de tewerkstelling in de deeltijdse arbeid (zie ook figuur 64 van dit hoofdstuk). Uit vorige tabel kan men het volgende onthouden: meer dan 60% van de loontrekkende vrouwen die sedert meer dan vijf jaar gehuwd zijn met kind(eren), en die van Belgische origine zijn, of afkomstig zijn uit de EU-14, de EU-12, een kandidaat-lidstaat, een ander Europees land, een Maghrebland of een land van Midden-/ of Zuid-Amerika hebben één of meerdere deeltijdse arbeidsovereenkomsten. Loontrekkende mannen die van Belgische origine zijn, of afkomstig uit de EU-14, de EU-12 of een ander Europees land werken daarentegen veel minder deeltijds (minder dan 10% heeft een deeltijdse baan).

Om de analyse te vervolledigen, stellen we ons de vraag of we in het geval van een eenoudergezin of van een alleenstaande – aangezien het huishouden in beide gevallen wordt gedragen door slechts één loon – een stijging van het voltijds werk vaststellen. En zo ja, in welke mate bij mannen en vrouwen van alle afkomsten? De antwoorden op deze vragen kunnen worden geanalyseerd dankzij de volgende tabellen.

Wat het eenoudergezin betreft, stellen we allereerst vast dat vrouwen zich veel meer in deze situatie bevinden dan mannen. Het meest uitgesproken voorbeeld vinden we bij personen afkomstig uit “andere Afrikaanse landen”: in vergelijking met de andere origines hebben zij een hoger percentage eenoudergezinnen zowel bij mannen als vrouwen, met respectievelijk 3,5% en 21,8%. Het verschil qua verhouding eenoudergezinnen tussen mannen en vrouwen afkomstig uit een ander Afrikaans land is echter niet het grootste. De verhouding tussen mannen en vrouwen in éénoudergezinnen ligt bij personen afkomstig uit de Maghreb 10 keer hoger: 1,1%

van de mannen afkomstig uit deze landen, vormt een eenoudergezin tegenover 12,2% van de vrouwen. Overigens is deze verhouding bij personen van Belgische afkomst “slechts” 1 op 5: 9% bij vrouwen en 1,9% bij mannen.

Tabel 21: Opsplitsing van loontrekkende mannen en vrouwen in een eenoudergezin of die alleenstaande zijn in elk arbeidsregime of volgens origine

Origine	Eenoudergezin								
	Mannen en vrouwen			Vrouwen			Mannen		
	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal
Belg	57,3%	42,7%	5,4%	50,5%	49,5%	9,0%	88,5%	11,5%	1,9%
EU-14	53,8%	46,2%	6,2%	47,4%	52,6%	11,0%	87,3%	12,7%	1,9%
EU-12	55,1%	44,9%	6,5%	50,7%	49,3%	10,2%	84,9%	15,1%	1,9%
Kandidaat EU	48,3%	51,7%	4,6%	40,4%	59,6%	10,4%	77,5%	22,5%	1,5%
Andere Europeanen	58,7%	41,3%	7,6%	54,2%	45,8%	13,6%	85,1%	14,9%	2,1%
Maghrebijnen	55,0%	45,0%	5,3%	51,2%	48,8%	12,2%	80,8%	19,2%	1,1%
Andere Afrikanen	61,4%	38,6%	12,7%	57,8%	42,2%	21,8%	84,7%	15,3%	3,5%
Zuid/Centraal-Amerikanen	45,7%	54,3%	9,3%	43,1%	56,9%	14,2%	70,5%	29,5%	2,1%
Aziaten	53,2%	46,8%	4,8%	50,5%	49,5%	8,3%	68,7%	31,3%	1,4%

Origine	Eenpersoonshuishouden								
	Mannen en vrouwen			Vrouwen			Mannen		
	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal
Belg	80,7%	19,3%	12,3%	68,7%	31,3%	10,3%	89,0%	11,0%	14,3%
EU-14	79,2%	20,8%	15,4%	67,7%	32,3%	13,4%	87,2%	12,8%	17,1%
EU-12	81,6%	18,4%	15,2%	70,1%	29,9%	12,1%	90,7%	9,3%	19,1%
Kandidaat EU	78,9%	21,1%	8,7%	62,8%	37,2%	6,8%	84,9%	15,1%	9,7%
Andere Europeanen	79,5%	20,5%	13,6%	67,3%	32,7%	10,6%	86,7%	13,3%	16,4%
Maghrebijnen	74,2%	25,8%	15,2%	61,1%	38,9%	13,0%	80,3%	19,7%	16,6%
Andere Afrikanen	76,4%	23,6%	22,4%	63,2%	36,8%	14,7%	82,9%	17,1%	30,1%
Zuid/Centraal-Amerikanen	73,1%	26,9%	16,2%	62,9%	37,1%	12,3%	81,4%	18,6%	21,9%
Aziaten	73,4%	26,6%	20,1%	68,3%	31,7%	14,0%	76,1%	23,9%	26,2%

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Als we de verhouding eenoudergezinnen vergelijken met het aandeel van de gezinssituatie “gehuwd sedert meer dan 5 jaar met kind(eren)”, stellen we vast dat bij vrouwen – ongeacht de nationaliteit – het aandeel deeltijdse arbeid daalt, terwijl dit aandeel bij mannen net stijgt. De gemiddelde daling bedraagt 11,5 procentpunten bij vrouwen en de gemiddelde stijging bij mannen bedraagt 6,9%. Men zou geneigd kunnen zijn te besluiten dat eenoudergezinnen professioneel een stimulerend effect hebben op vrouwen – die minder vaak deeltijds werken – in tegenstelling tot mannen. Vanuit het standpunt van de origine stellen we vast dat vooral vrouwen van Belgische afkomst, diegenen afkomstig uit de EU-12, een ander Europees land, een Maghrebland of een ander Afrikaans land en mannen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, Midden-/Zuid-Amerika of Azië ons brengen tot deze vaststelling.

Wat de alleenstaanden betreft, stellen we eveneens een daling vast van het aandeel deeltijds werkende vrouwen. Bij mannen is dit minder vaak het geval. Voor haast alle origines is het aandeel alleenstaande mannen in deeltijdse arbeid de helft van het aandeel mannen in datzelfde statuut bij de eenoudergezinnen en bij personen die sedert meer dan vijf jaar zijn gehuwd met kind(eren). Loontrekkende mannen blijken vaker alleenstaand dan loontrekkende vrouwen, ongeacht de origine. Daarbij kan worden opgemerkt dat zowel mannen als vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten relatief weinig in deze situatie verkeren.

De laatste gezinssituatie die werd bestudeerd, is die van "kind". Een kind wordt hier geïdentificeerd op basis van de identificatiecode die de gemeentelijke administratie in het Rijksregister toekent. Naargelang de origine zijn 70% tot 80% van deze personen tussen 18 en 29 jaar oud. Dit is het geval voor ongeveer 70% van de kinderen van Europese origine en ongeveer 80% voor de niet-Europese origines. Personen met het statuut van kind en ouder dan 29 jaar, hebben vaker een Europese dan een niet-Europese origine. In de volgende tabel -staat de opsplitsing naar arbeidsstelsel en afkomst van alle personen van 18 tot 60 jaar met het statuut van kind in verhouding tot het gezinshoofd.

Tabel 22: Opsplitsing van loontrekkende kinderen (mannen en vrouwen) van 18 tot 60 in elk arbeidsstelsel en volgens elke afkomst

Origine	Kind								
	Mannen en vrouwen			Vrouwen			Mannen		
	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal	Voltijds	Deeltijds	Deze gezins-situatie / Totaal
Belg	80,3%	19,7%	13,3%	63,9%	36,1%	9,9%	89,8%	10,2%	16,5%
EU-14	75,3%	24,7%	13,1%	58,5%	41,5%	10,5%	85,6%	14,4%	15,3%
EU-12	73,8%	26,2%	7,7%	56,9%	43,1%	5,4%	84,6%	15,4%	10,5%
Kandidaat EU	75,1%	24,9%	17,3%	57,0%	43,0%	16,7%	84,4%	15,6%	17,6%
Andere Europeanen	68,5%	31,5%	9,5%	50,7%	49,3%	7,4%	79,2%	20,8%	11,4%
Maghrebijnen	70,1%	29,9%	15,0%	58,9%	41,1%	16,7%	78,1%	21,9%	14,0%
Andere Afrikanen	59,9%	40,1%	6,1%	48,6%	51,4%	5,7%	69,6%	30,4%	6,6%
Zuid/Centraal-Amerikanen	61,4%	38,6%	8,5%	50,4%	49,6%	6,4%	70,3%	29,7%	11,6%
Aziaten	69,6%	30,4%	10,6%	62,1%	37,9%	9,4%	75,6%	24,4%	11,8%

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

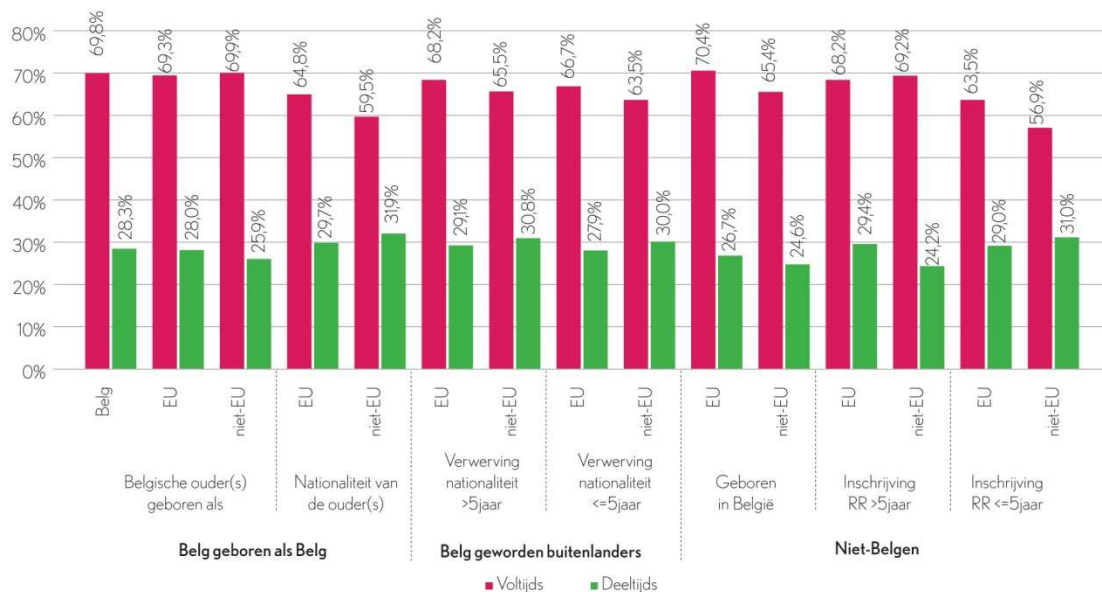
Zowel mannelijke als vrouwelijke loontrekkenden van Belgische afkomst die bij hun ouders wonen (13,3% van alle loontrekkenden van Belgische afkomst), werken minder vaak deeltijds dan kinderen met een andere afkomst. Ongeacht hun afkomst werken mannen eens te meer minder vaak deeltijds dan vrouwen, maar de verhouding tussen beide geslachten is bij de kinderen minder sterk afgetekend dan bij andere gezinssituaties. Hoewel personen afkomstig uit een ander Afrikaans land zeer weinig voorkomen in deze gezinssituatie (6,1%), werken zowel mannen als vrouwen van deze groep, in vergelijking met de andere origines, procentueel het meest deeltijds.

B. Volgens migratieachtergrond

De volgende grafiek biedt de mogelijkheid de verhouding loontrekkenden van elk migratieprofiel te visualiseren die hetzij één of meerdere deeltijdse arbeidsovereenkomsten hebben, hetzij een voltijdse arbeidsovereenkomst. Ter herinnering: de som van de verhoudingen van deeltijdse en voltijdse banen is niet gelijk aan alle banen in loonarbeid of 100%, aangezien de “speciale” en “onbekende” categorieën hier niet worden behandeld. Deze twee categorieën zijn echter wel opgenomen in het totaal van de loonarbeid; ze omvatten 82.286 personen op een totaal van 3.355.372 hetzij 2,5% van de globale loontrekkende bevolking in 2008.

Twee derde van de bestudeerde personen zijn Belgen die als Belg zijn geboren uit ouders die als Belg zijn geboren, hetzij ongeveer 2.200.000 personen. Het is de eerste categorie in de grafiek, waarvan 69,8% voltijds werkt en 28,3% één of meerdere deeltijdse banen heeft. Twee categorieën omvatten een (te) beperkt aantal personen; bij de analyse ervan moet dus voorbehoud worden gemaakt of moet men ten minste nauwkeurig hun demografisch gewicht in beschouwing nemen ten opzichte van de andere profielen; het gaat om Belgische loontrekkenden, die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één van de ouders een niet-Europese nationaliteit heeft (1.445 personen) en de loontrekkenden met een niet-Europese nationaliteit die in België zijn geboren (2.061 personen). Het zijn ook deze twee groepen die proportioneel de meeste personen omvatten in de “speciale” en “onbekende” categorieën. Globaal is het zo dat, als men de twee bovenvermelde profielen uitsluit van de analyse, de situatie in de eerste tabel vrij homogeen is. We zien dat alle migratieprofielen schommelen tussen 64% en 70% (afgerond naar de eenheid) voltijdse loontrekkenden en tussen 24% en 31% (idem) deeltijdse loontrekkenden, behalve de categorie van niet-Europese vreemdelingen die sedert maximum 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. Slechts 56,9% van hen is voltijds loontrekkend, en 31% van hen heeft één of meerdere deeltijdse banen. In absolute cijfers – om een orde van grootte te hebben – omvat dit profiel ongeveer 26.100 loontrekkenden, van wie 14.900 voltijds werken, 8.100 deeltijds en 3.200 in de “speciale” categorie zijn ondergebracht. Ongeveer 12% van deze 26.100 loontrekkenden is dus in de “speciale” categorie ondergebracht. Dit is het grootste aandeel onder alle migratieachtergronden. Ter herinnering: de “speciale” categorie omvat grotendeels huispersoneel, seizoenarbeiders en mensen die met tussenpozen werken. Deze 26.100 werknemers vertegenwoordigen over het algemeen 0,7% van de loontrekkenden.

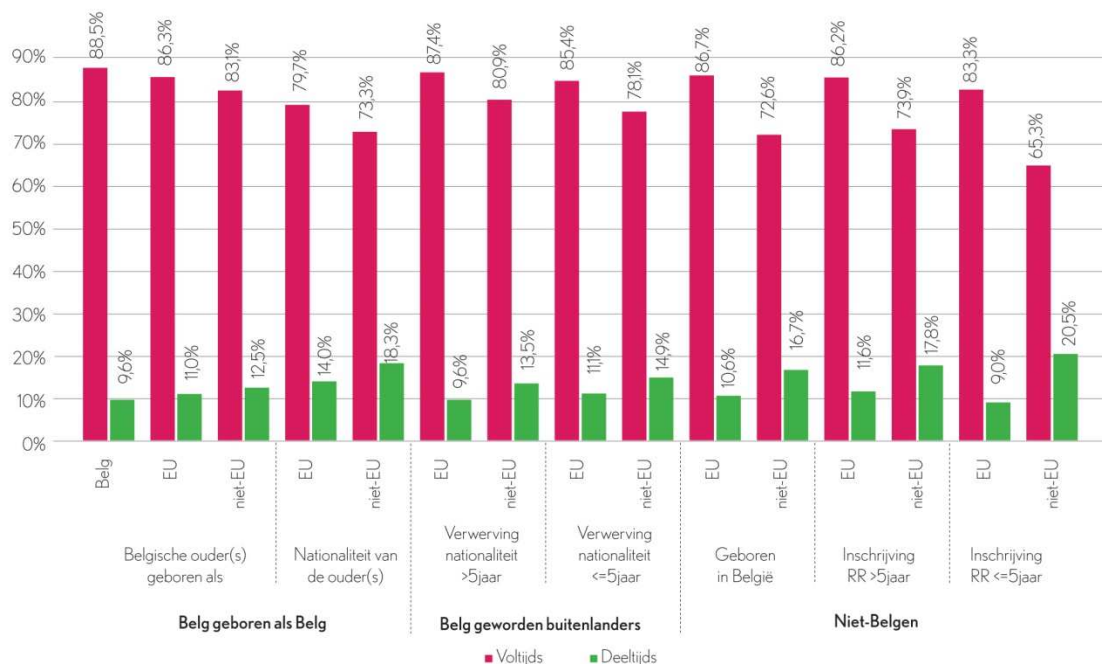
Grafiek 66: Verhouding van loontrekkenden met een voltijdse en een deeltijdse baan volgens migratieachtergrond in 2008

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

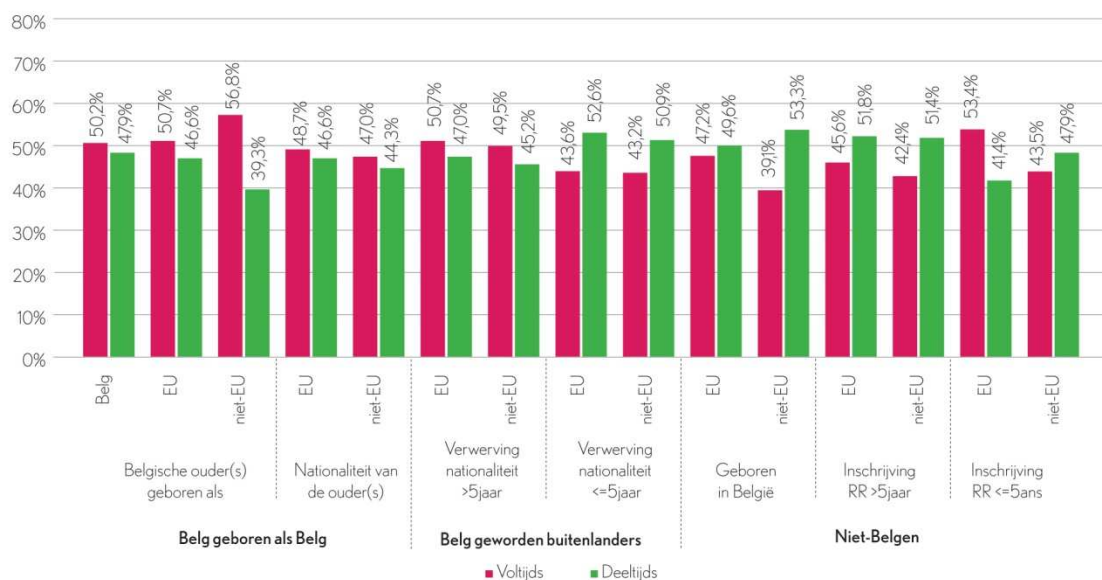
Is de vaststelling van een vrij homogene situatie nog steeds geldig als we de verhouding deeltijds en voltijds werk analyseren in functie van het geslacht? De twee volgende tabellen maken een onderscheid tussen voltijdse en deeltijdse arbeid; de eerste geeft de situatie weer voor vrouwen en de tweede de situatie voor mannen.

Grafiek 67: Verhouding van loontrekkende mannen met een voltijdse en een deeltijdse baan volgens migratieachtergrond in 2008

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 68: Verhouding van loontrekkende vrouwen met een voltijdse en een deeltijdse baan volgens migratieachtergrond in 2008

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

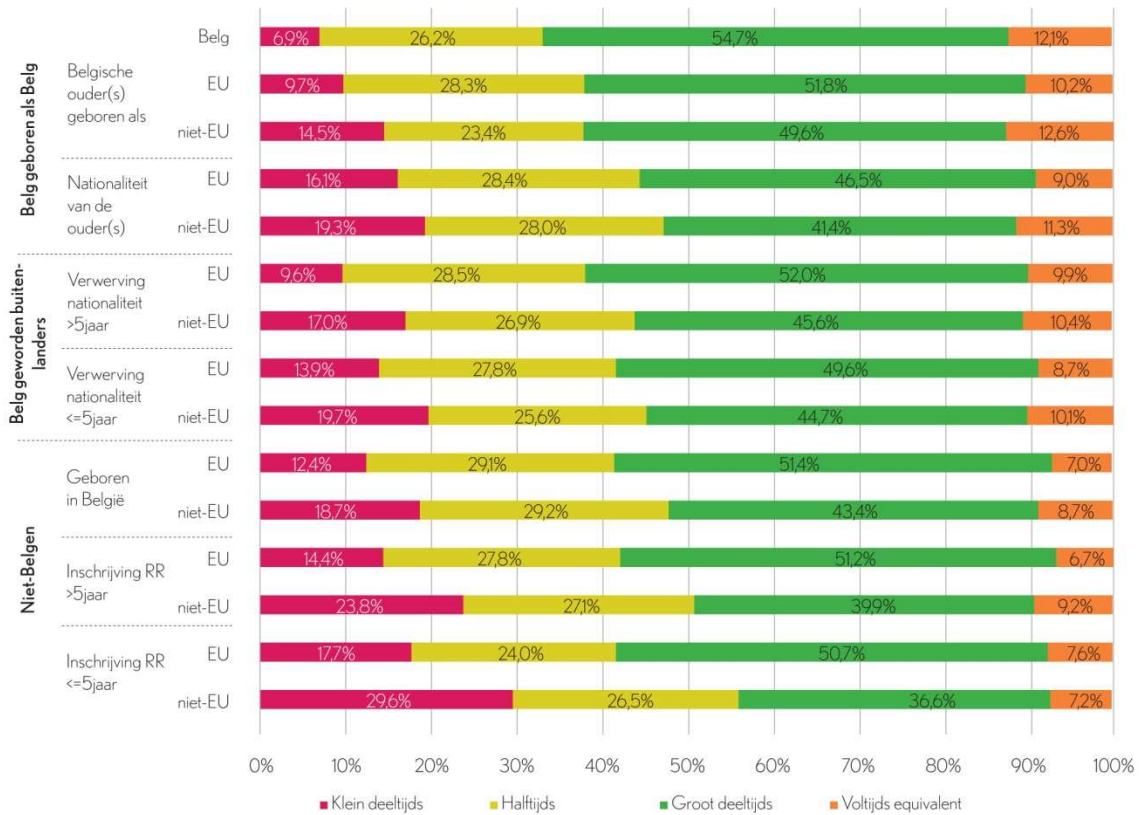
Voor de analyse van mannen sluiten we opnieuw dezelfde twee categorieën uit: de Belgische loontrekkenden die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één van de ouders een niet-Europese nationaliteit heeft en de loontrekkenden met een niet-Belgische nationaliteit die in België zijn geboren. Men stelt dan vast dat mannen (veel) vaker voltijds werken dan deeltijds. Naargelang de migratieachtergrond werkt tussen 74% en 88% voltijds. Opnieuw maakt de

categorie van de buitenlandse mannen die sedert maximum 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister hierop uitzondering. Zij maken “amper” 65,3% uit van de loontrekkenden met een voltijdse baan.

Wat vrouwen betreft, is de situatie ook vrij homogeen: de verhouding deeltijdse werknemers schommelt tussen 42% en 57%. Een tweede interessante vaststelling is dat vrouwen niet alleen systematisch minder vaak voltijds werken dan mannen, maar ook dat ze binnen sommige migratieprofielen zelfs vaker deeltijds werken dan voltijds. Dit is het geval voor vrouwen die sedert maximum 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen (ongeveer 3.600 Europese en 10.200 niet-Europese vrouwen); Europese vrouwen die in België zijn geboren (ongeveer 8.200 vrouwen); vrouwen die sedert meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (ongeveer 16.100 Europese en 3.400 niet-Europese vrouwen); en niet-Europese vrouwen die sedert maximum 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (ongeveer 4.800 vrouwen). Bij Belgische vrouwen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders en van wie ten minste één ouder als niet-Europeaan is geboren, heeft haast 57% voltijds werk (ongeveer 5.700 vrouwen) en “slechts” 39% deeltijds (ongeveer 3.900 vrouwen). Dit is een gelijkaardige situatie als bij Europese vrouwen die sedert maximum 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister.

Zoals we reeds hebben aangegeven bij de analyse naar origine, kunnen deze uiteenlopende verhoudingen tussen mannen en vrouwen in de loonarbeid verklaard worden wegens het soort overeenkomsten dat gangbaar is in bepaalde activiteitsectoren waarin hoofdzakelijk vrouwen actief zijn. Sommige activiteitsectoren werken bewust met deeltijdse arbeidsovereenkomsten zoals het onderwijs, de gezondheidszorg, de maatschappelijke dienstverlening en de huishoud diensten. Voor meer details over de vervrouwelijking van bepaalde sectoren verzoeken we u deel 4.2 van dit hoofdstuk “Analyse van de werkgelegenheid per sector (NACE)” te lezen.

Grafiek 69: Voor het jaar 2008, opsplitsing van deeltijds werkende mannen en vrouwen volgens vier soorten gecumuleerde tijd in verhouding tot een voltijds werk en volgens migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In grafiek 69 stelt elke lijn 100% van de loontrekkenden voor met één of meerdere deeltijdse arbeidsovereenkomsten per migratieprofiel. Ter herinnering: het percentage kleine deeltijdse arbeid vertegenwoordigt de verhouding van personen die één of meerdere deeltijdse banen hebben die – alle samen – het equivalent zijn van maximum 45% van voltijds werk. Halftijds is hier het equivalent van 45% tot 55% van een voltijds en de twee laatste categorieën vertegenwoordigen respectievelijk 56 tot 95% en meer dan 95% van een voltijds equivalent. Er werd geen opsplitsing per geslacht gemaakt, want mannen zijn relatief minder talrijk vertegenwoordigd in de deeltijdse arbeid.

We stellen vast dat de Belgen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders en die deeltijds werken, van alle profielen het minst talrijk aanwezig zijn in wat we de kleine deeltijdse arbeid hebben genoemd; ze maken er 6,9% van uit, of in absolute cijfers, ongeveer 43.100 personen. Aan het andere uiterste vinden we de niet-Europeanen die zijn ingeschreven in het Rijksregister: 23,8% van zij die meer dan vijf jaar zijn ingeschreven en 29,6% van zij die maximum 5 jaar zijn ingeschreven voeren kleine deeltijds arbeid uit. In absolute cijfers vertegenwoordigen deze niet-Europeanen samen ongeveer 3.800 personen.

Verder stellen we vast dat de profielen met een migratieachtergrond die een laag aandeel klein deeltijds werk kennen, vaker groot deeltijds werk uitvoeren. Ter illustratie: 55% van de Belgische loontrekkenden die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders hebben een grote deeltijdse overeenkomst, terwijl de niet-Europeanen die hierboven zijn vermeld, de enigen zijn van wie geen 40% een dergelijke deeltijdse overeenkomst heeft. In voltijdse equivalenten lijkt de kloof tussen personen van Belgische afkomst en de niet-Europese vreemdelingen die sedert

maximum 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, groter te worden, aangezien deze laatsten reeds meer deeltijds werken dan de eersten (zie eerste grafiek van dit deel: Verhoudingen van loontrekkenden met een voltijdse en een deeltijdse baan volgens hun migratieprofiel in 2008).

Bij personen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen en bij vreemdelingen die zijn ingeschreven in het Rijksregister is er een aanzienlijk verschil tussen zij die een Europees migratieprofiel hebben en zij met een niet-Europees migratieprofiel. Voor al deze categorieën zijn de deeltijds werkende Europeanen systematisch meer vertegenwoordigd in de grote deeltijdse banen en minder in de kleine deeltijdse banen dan hun niet-Europese collega's. De niet-Europese vreemdelingen die in België zijn geboren of de Belgen met niet-Europese ouders zijn niet opgenomen in dit laatste punt van de analyse, omwille van de respectief kleine groep die ze vormen in deze categorie. Het gaat slechts om ongeveer 500 personen in elk migratieprofiel die deeltijds werken, ongeacht de categorieën van de arbeidstijd.

Sleutelementen van hoofdstuk 4.5: het dagloon

Origine

- De personen van Belgische origine zijn in het algemeen iets meer terug te vinden in de gemiddelde tot hoge loonschalen, de personen met origine uit Noord-Amerika en Oceanië in de hoge categorieën en de personen van alle andere origines in de lagere looncategorieën. Hiervoor zijn meerdere verklarende factoren: de sector van tewerkstelling, de leeftijd, de anciënniteit, enz....
- In Brussel zijn de personen die zowel het meest vertegenwoordigd zijn in de lage lonen (+26,4 procentpunten tegenover de gemiddelde verdeling) als het laagst vertegenwoordigd in de hoge lonen (-20,9 procentpunten) afkomstig uit een kandidaat-lidstaat. In Wallonië zijn de werknemers die het sterkst vertegenwoordigd zijn in de lage looncategorieën (+20,4 procentpunten) van Afrikaanse origine (Maghreb niet inbegrepen). In Vlaanderen grenzen of overschrijden die verschillen 30 procentpunten voor de lage lonen voor de personen van Aziatische origine (+36,1), andere Afrikaanse landen (+34,1), andere Europese landen (+30,5) en de landen uit Zuid- en Midden-Amerika (+30,3).
- Vrouwen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, zijn veel meer oververtegenwoordigd in de lage looncategorieën dan mannen van dezelfde origine in vergelijking met de gemiddelde spreiding (+38,3 procentpunten tegenover +16,7 procentpunten voor mannen).
- De verschillen t.o.v. het gemiddelde stijgen met de leeftijd (kleine verschillen voor jongeren, grote verschillen voor ouderen) voor de groepen afkomstig van buiten de EU-27, in het bijzonder voor werknemers van Aziatische origine, uit een kandidaat-lidstaat, uit de Maghreb en een ander Europees land.

Migratieachtergrond

- De drie types migratieachtergrond die het meest zijn oververtegenwoordigd in de lage looncategorieën zijn de niet-EU'ers die sinds minder dan 5 jaar Belg zijn geworden, de niet-EU'ers sinds meer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister en vooral de niet-EU'ers die sinds minder dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven. Die vaststelling geldt ongeacht

4.5. ANALYSE VAN HET DAGLOON

Het dagloon wordt berekend op basis van het “gewone” loon van het trimester⁶², van het forfaitaire loon en op basis van het aantal dagen waarop werd gewerkt. Dit loon wordt teruggebracht tot een voltijds equivalent (op basis van een 38-urenweek) voor de deeltijdse werknemers.

We sorteren eerst alle daglonen die in België werden uitbetaald in het vierde trimester 2008 per orde van grootte van het laagste naar het hoogste loon. Daarna verdelen we deze verdeling in 10 gelijke delen. Zo bepalen we 10 decielen. Deciel 1 heeft de waarde waaronder zich 10% van de lonen bevinden en waarboven bijgevolg 90% van de andere lonen liggen. Een persoon in de eerste inkomensschijf krijgt dus een loon dat in de schijf van de 10% laagste lonen ligt. Deciel 9 daarentegen is de waarde waaronder 90% van de lonen zijn gerangschikt en waarboven zich dus nog 10% van de lonen bevinden. Wie wordt gerangschikt in de laatste van deze 10 schijven, ontvangt dus een loon dat bij de 10% van de hoogste lonen hoort.

De decielen in deze studie worden berekend voor de volledige bevolking in België. De bevolking die hier wordt onderzocht, is echter de groep personen van 18-60 jaar. We verliezen in dit geval een deel van de loontrekkende jongeren en een deel van de ouderen. Dit heeft tot gevolg dat we in totaal niet precies 10% voor elk deciel bekomen. Ook berekenen we de decielen één maal voor de hele populatie en worden ze dus niet opnieuw berekend binnen elk gewest, geslacht of leeftijdscategorie.

We herinneren er ook aan dat een niet onbelangrijk deel van de personen afkomstig uit de EU-14 (6%), de EU-12 (13%) of Noord-Amerika, niet is opgenomen in de gegevens van de loontrekkenden, namelijk de Europese en internationale ambtenaren⁶³. De loonniveaus die hier voor mensen van bovengenoemde afkomsten worden voorgesteld, liggen dus lager dan de werkelijkheid.

A. Volgens origine

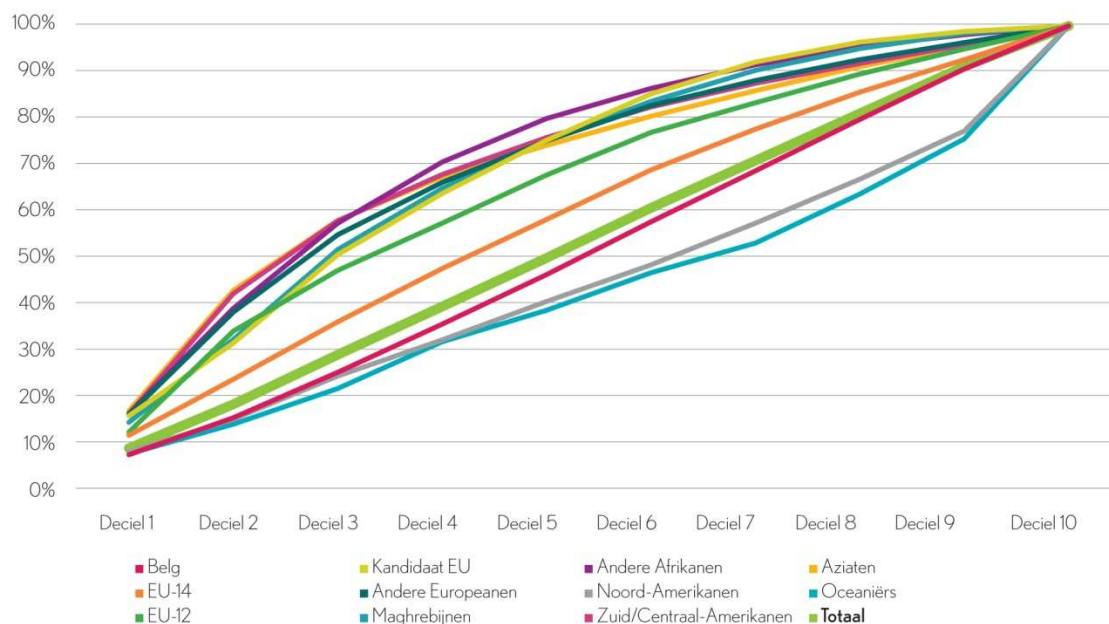
Op welke manier worden de 3.350.189 loontrekkenden van het vierde trimester 2008 (voor wie de afkomst met zekerheid werd bepaald) opgesplitst in de verschillende loonschijven volgens hun afkomst? De volgende grafiek toont de opsplitsing in gecumuleerde percentages (Lorenzcurve). Hoe meer een curve afwijkt van de referentiecure (totaal), hoe meer ongelijkheid voor deze afkomst. Een curve boven de referentiecure geeft aan dat er zich meer personen in de laagste inkomensschijven bevinden, terwijl een curve onder de referentiecure wijst op relatief meer hogere lonen.

Als alle lonen gelijk zouden worden verdeeld over de verschillende origines heen, zouden de curves van elke afkomst opgaan in de curve van het totaal. We stellen vast dat dit niet zo is.

⁶² Voor een uitvoerige beschrijving, zie de documentatie betreffende het datawarehouse op de website van de KSZ.

⁶³ Zie hoofdstuk 3.

Grafiek 70: Lorenzcurve van loontrekkenden volgens origine

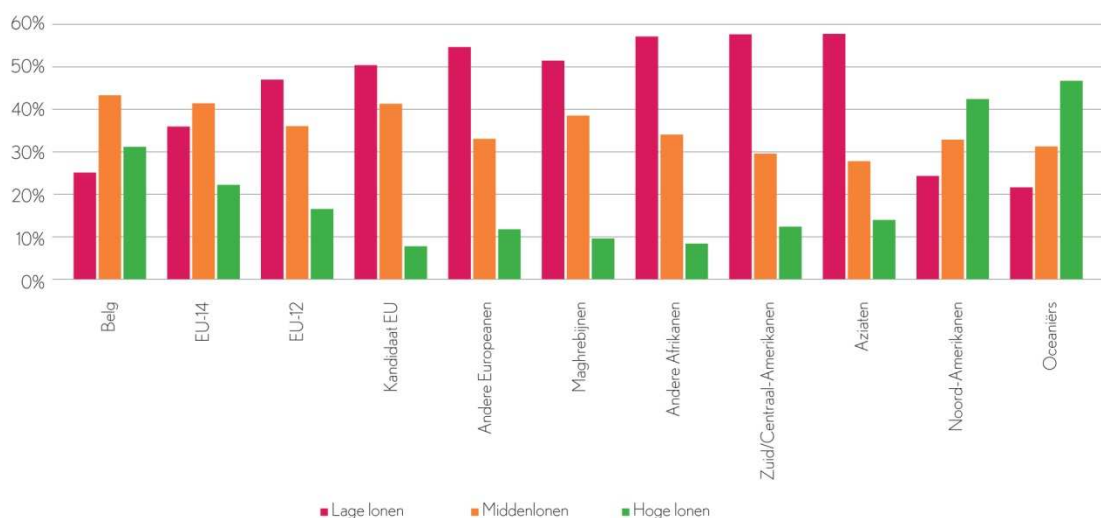
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We kunnen 3 tendensen onderscheiden qua opsplitsing in de verscheidene loonschijven naargelang de origine:

1. Voor personen van Belgische afkomst (ongeveer 2,3 miljoen loontrekkenden), leunt de opsplitsing dicht aan bij het totaal, evenwel met een lichte tendens naar meer gemiddelde tot hoge lonen;
2. Voor personen afkomstig uit Noord-Amerika en Oceanië (4.000 loontrekkenden), bevindt de curve zich onder de referentiecurve en benadert ze deze laatste zeer sterk in de laatste schijf. Meer dan 20% van de loontrekkende werknemers die van deze streken afkomstig zijn, bevindt zich immers in de hoogste inkomensschijf;
3. Voor andere categorieën van afkomst (620.000 loontrekkenden), stellen we vast dat ze afglijden naar de laagste looncategorieën met curves die zich in het hoogste deel van de grafiek bevinden. Deze tendens is minder uitgesproken voor personen afkomstig van een land uit de EU-14 of de EU-12: zij wijken iets minder af van het gemiddelde.

Het feit dat sommige categorieën van afkomst zich in de laagste loonschijven bevinden, komt nog duidelijker tot uiting in de volgende grafiek, waarin de loonschijven zijn ondergebracht in 3 grote categorieën: lage lonen= decielen 1 tot 3, middelste lonen= decielen 4 tot 7 en hoge lonen = decielen 8 tot 10.

Volgens deze definitie zou de ideale opsplitsing voor elke categorie de volgende zijn: 30% lage lonen, 40% middelste lonen en 30% hoge lonen. Voor onze bevolking van 18-60 jaar hebben we in werkelijkheid 29%, 42% en 29%.

Grafiek 71: Opsplitsing van de lonen per loonniveau en origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 71 toont duidelijk aan dat personen afkomstig uit Noord-Amerika of Oceanië zeer sterk vertegenwoordigd zijn in de hoge loonschijven.

Anderzijds zijn personen afkomstig uit Azië, Zuid- en Centraal-Amerika, andere Afrikaanse en andere Europese landen sterk vertegenwoordigd in de categorie van de lage lonen. Meer dan 50% van hen bevindt zich immers in de 3 laagste looncategorieën. Voor personen afkomstig uit de Maghreb, uit kandidaat-lidstaten en in mindere mate voor personen afkomstig uit de EU-12 geldt dezelfde vaststelling. Slechts weinigen van hen krijgen een hoog loon (ongeveer 10%).

Verschillende factoren kunnen aan de basis liggen van deze verschillen.

De sector: in deel 4.2 over de sectoren stelden we vast dat personen naargelang hun afkomst vaak in een bepaalde sector werken. Personen afkomstig uit Azië zijn bijvoorbeeld sterk oververtegenwoordigd in het hotel- en restaurantwezen en in mindere mate in de handel en de herstelling van voertuigen. Volgens de gegevens inzake lonen per sector⁶⁴ zijn de gemiddelde bruto maandlonen in deze twee sectoren vrij laag, vooral in het hotel- en restaurantwezen. Vandaar de oververtegenwoordiging van personen met deze afkomst in de categorieën van de lage lonen. Deze laatste sector is overigens diegene waarin personen van Belgische afkomst in vergelijking met personen van andere afkomst het minst zijn vertegenwoordigd.

In de sector van de administratieve diensten en de ondersteuning zijn personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, andere Europese landen, de Maghreb en andere Afrikaanse landen proportioneel meer vertegenwoordigd zijn dan personen van Belgische afkomst. In deze sector liggen de lonen ook lager dan het gemiddelde. Personen van andere Afrikaanse afkomst en diegenen afkomstig uit Zuid- of Centraal-Amerika, zijn eveneens meer vertegenwoordigd in de gezondheid en het sociaal welzijn, maar de lonen in deze sector liggen rond het gemiddelde.

Personen afkomstig van Noord-Amerika en Oceanië zijn meer vertegenwoordigd in de sectoren met hogere lonen zoals de informatie- en communicatiesector, gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten, onderwijs en extraterritoriale activiteiten.

⁶⁴ Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ.

De leeftijd: De leeftijdspiramides van de loontrekkenden leren ons dat de loontrekkenden van Belgische afkomst gemiddeld ouder zijn dan diegenen van een andere afkomst. Daar het loon stijgt met de leeftijd, verklaart dit ook ten dele waarom ze de hoogste lonen hebben.

De anciënniteit: In deel 4.6 over het meten van de activiteit over 6 jaar hebben we vastgesteld dat de tewerkstellingsduur van personen van Belgische afkomst proportioneel langer is. Daar het loon stijgt met de anciënniteit, is dit ook een factor die verklaart waarom de laatstgenoemde groep hogere lonen ontvangt.

Het onderwijsniveau en de socio-professionele categorie zouden eveneens een element kunnen zijn die verschillen qua loonniveau verklaren.

Volgens gewest

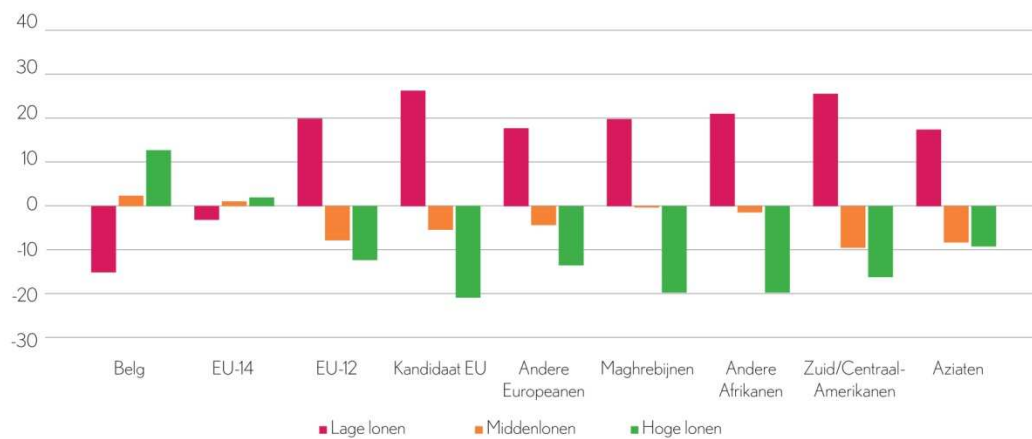
Laten we nu even nagaan of we dezelfde ongelijkheden vaststellen in de 3 gewesten⁶⁵. In dit deel worden de loontrekkende werknemers verdeeld in functie van het gewest waar hun woonplaats is gevestigd (en niet in functie van hun werkplaats).

De lonen van werknemers die in het Vlaams Gewest en het Waals Gewest wonen, volgen de nationale tendens, terwijl de lonen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest min of meer gelijk worden verdeeld tussen de drie loonniveaus, dat wil zeggen dat de categorie van de middelste lonen wordt “samengedrukt” in het voordeel van de lage en hoge lonen. Daarom mogen we de totalen van de gewesten voor elke categorie niet zomaar onderling vergelijken. In de volgende grafieken zullen we veeleer de verschillen in procentpunten onderzoeken in verhouding tot de gemiddelde opsplitsing van elk gewest (ongeacht de afkomst) volgens de drie loonniveaus die vooraf werden bepaald. Zo kunnen we de verhoudingen tussen lage lonen, middelste lonen en hoge lonen tussen verscheidene origines binnen hetzelfde gewest gemakkelijker vergelijken en ook eventueel verschillende opsplitsingen tussen gewesten opsporen.

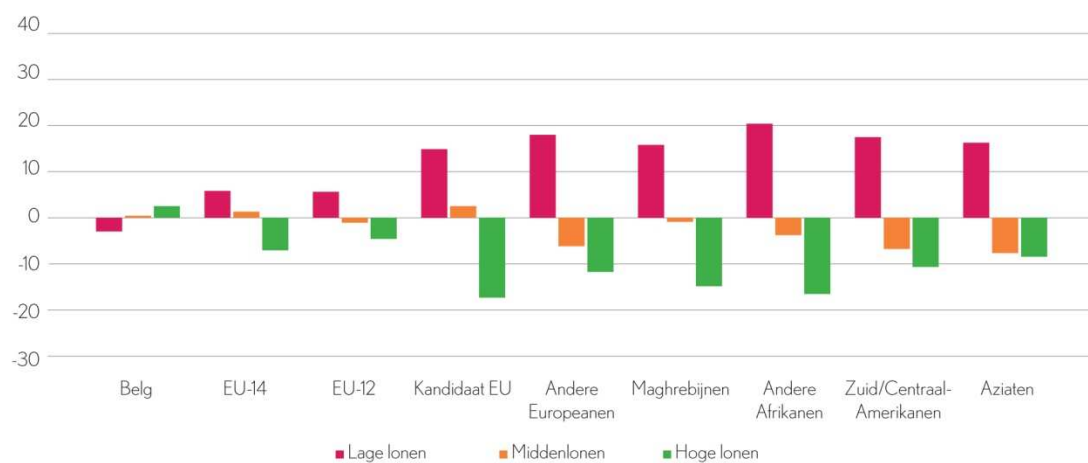
⁶⁵ Vanaf dit punt worden de loontrekkenden afkomstig uit Noord-Amerika en Oceanië, die een zeer klein deel van de totale bevolking vormen, niet meer geanalyseerd.

Grafiek 72: Afwijking in de spreiding van loontrekkenden in verhouding tot het gewestelijke gemiddelde per loonniveau, origine en gewest van woonplaats

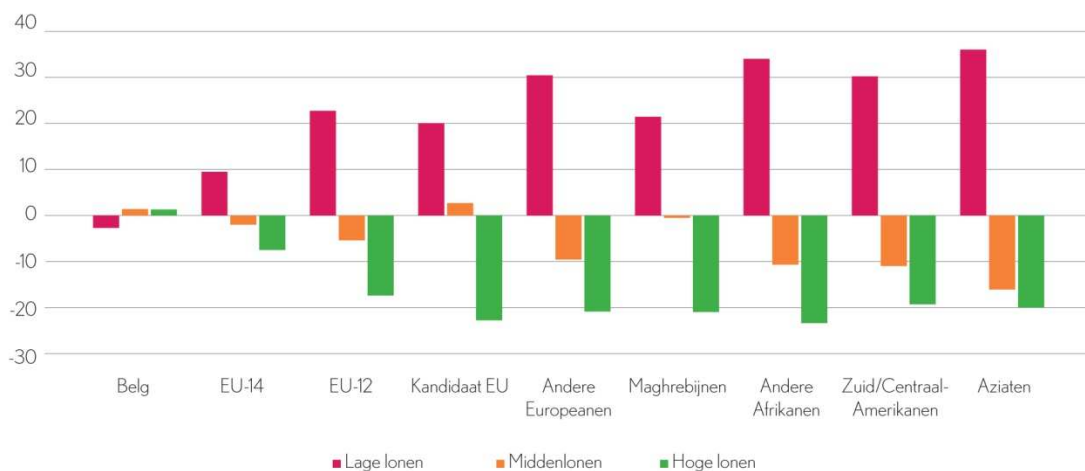
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Waaals Gewest

Vlaams Gewest

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn loontrekkenden van Belgische afkomst proportioneel het sterkst vertegenwoordigd in de categorie van de hoge lonen en zijn ze ondervertegenwoordigd in de categorie van de lage lonen. Loontrekkenden afkomstig uit de EU-14 leunen het dichtst aan bij de gemiddelde opsplitsing. Personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten zijn tegelijk het sterkst oververtegenwoordigd in de categorie van de lage lonen (+26,4 procentpunten) en het zwakst vertegenwoordigd in de categorie van de hoge lonen (-20,9 procentpunten). zij zijn eveneens ondervertegenwoordigd in de categorie van de middelste lonen.

In het Waals Gewest zijn de verschillen over het algemeen niet groter dan 20 procentpunten. De opsplitsing voor werknemers van Belgische afkomst, van de EU-14 en de EU-12 liggen dicht bij de gemiddelde opsplitsing: geen enkel verschil is groter dan 8 procentpunten. Het is het enige gewest waar de opsplitsing van personen afkomstig van de EU-12 dicht bij de gemiddelde opsplitsing ligt. Werknemers afkomstig uit andere Afrikaanse landen zijn het sterkst oververtegenwoordigd in de categorie van de lage lonen (+20,4 procentpunten) en personen uit kandidaat-lidstaten zijn het minst vertegenwoordigd in de hoge lonen (-17,4 procentpunten).

In het Vlaams Gewest stelt men ten slotte een situatie vast die gelijkaardig is aan de gemiddelde opsplitsing (dit wil zeggen met afwijkingen lager dan 10 procentpunten) voor werknemers van Belgische afkomst en uit de EU-14. Voor enkele afkomst-categorieën bedraagt de afwijking voor de lage lonen meer dan 30 procentpunten: dit is het geval voor personen afkomstig uit Azië (+36,1 procentpunten), uit andere Afrikaanse landen (+34,1 procentpunten), uit andere Europese landen (+30,5 procentpunten) en uit Zuid- en Centraal-Amerika (+30,3 procentpunten). Voor alle personen afkomstig van buiten de EU-27 geldt tevens een verschil van ongeveer 20 procentpunten in hun nadeel wat betreft de hoge lonen.

De volgende tabel stelt de loonschijf voor waarin het mediaanloon zich bevindt: dat is de waarde waaronder en waarboven zich 50% van de loontrekkenden bevindt. Zo kan men bepalen in welk gewest een werknemer het hoogste loon krijgt. Het mediaanloon van alle loontrekkenden, ongeacht de afkomst, is deciel 5, namelijk het middelpunt tussen de 5^e en de 6^e loonschijf.

Tabel 23: Loonschijf waarin het mediaanloon zich situeert per gewest van woonplaats en per origine

<i>Origine</i>	<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	<i>Waals Gewest</i>	<i>Vlaams Gewest</i>
Belg	7	6	6
EU-14	5	5	5
EU-12	3	5	4
Kandidaat EU	3	4	4
Andere Europeanen	3	4	3
Maghrebijnen	3	4	4
Andere Afrikanen	3	3	3
Zuid/Centraal-Amerikanen	3	4	3
Aziaten	3	4	3
Totaal	5	6	6

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Een voorbeeld: wanneer men zich in de loonschijf nr.6 bevindt (zoals de loontrekkende werknemers van Belgische afkomst die in Wallonië of Vlaanderen wonen), betekent dit dat het mediaanloon van de afkomst in kwestie lichtjes hoger is dan die van het totaal. Werknemers van Belgische afkomst die in Brussel wonen, hebben vaker een hoger loon dan in de andere gewesten. Alle personen van andere afkomst hebben een lager mediaanloon. Toch is het mediaanloon in het Waals Gewest meestal het hoogste van de drie gewesten.

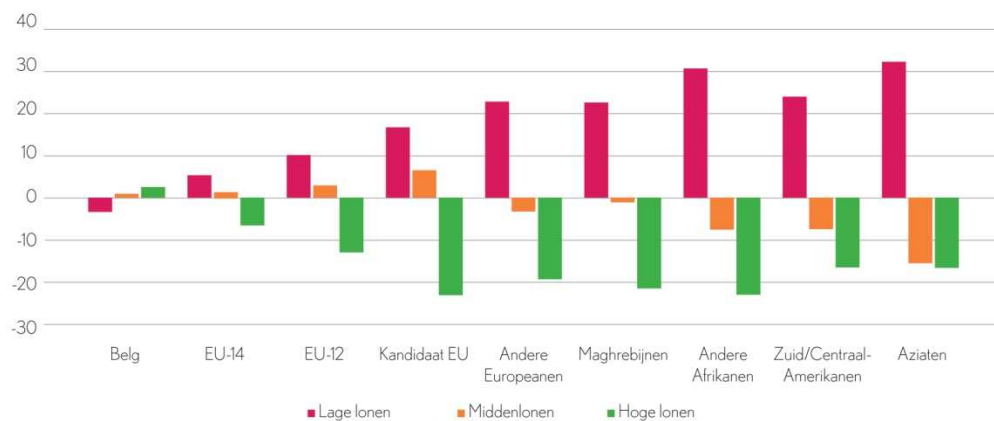
Deze regionale verschillen kunnen ook worden gekoppeld aan de over- of ondervertegenwoordiging van de verscheidene afkomsten in een sector. Loontrekkenden afkomstig uit België die in Brussel werken, zijn vaker actief in sectoren waar hoge lonen worden betaald, zoals de financiële sector en de sector van de informatie- en communicatietechnologieën. De sector met de laagste lonen, nl. de administratieve diensten en de ondersteunende diensten, stelt in Brussel meer personen tewerk afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en in Vlaanderen personen afkomstig uit de EU-12 of uit andere Afrikaanse landen. Voor loontrekkenden van andere Europese landen en Azië stelt men in het Waals Gewest een lichte oververtegenwoordiging vast in de sectoren met gemiddeld hogere lonen en een lichte ondervertegenwoordiging in de sectoren met gemiddeld lagere lonen. Dit verklaart ten dele de minder grote verschillen in deze regio.

Volgens geslacht

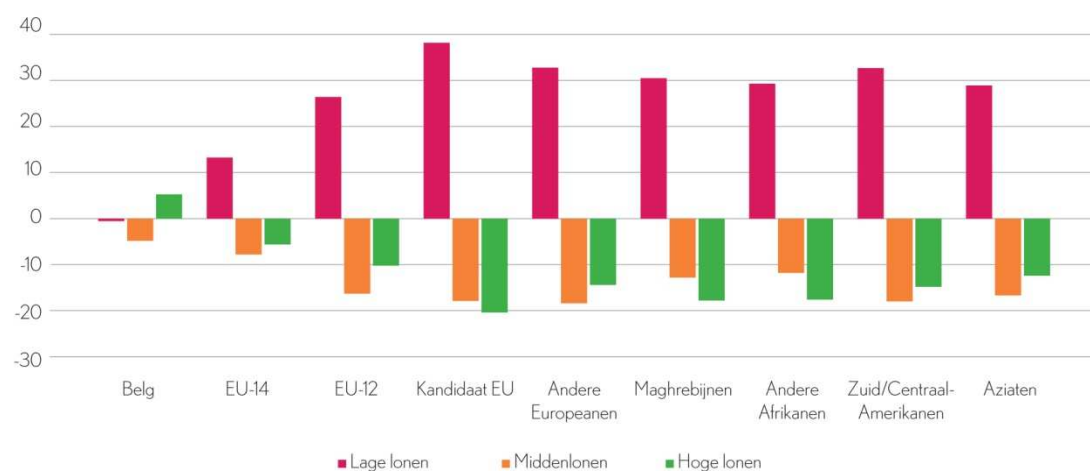
Om dezelfde redenen als bij de opsplitsing per gewest is het beter de verschillen in procentpunten te onderzoeken in verhouding tot het gemiddelde van mannen en vrouwen, eerder dan deze twee groepen rechtstreeks te gaan vergelijken. We weten immers dat het totale dagelijkse loon van mannen gemiddeld hoger is dan dat van vrouwen. Dit leidt tot een verschuiving van de daglonen van mannen naar de hogere categorieën. We zullen logischerwijze dus een oververtegenwoordiging van vrouwen in de lage lonen hebben en een oververtegenwoordiging van mannen in de hoge lonen. Maar we kunnen ons toch afvragen of een bepaalde afkomst meer of minder is bevoordeeld in functie van het geslacht. De volgende twee grafieken zullen ons hierbij helpen.

Grafiek 73: Afwijking in de spreiding van loontrekkenden in verhouding tot het gemiddelde van elk geslacht, per loonniveau, origine en geslacht

Mannen

Vrouwen

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Mannen van Afrikaanse (andere landen dan Maghreb) en Aziatische afkomst kennen een oververtegenwoordiging in de categorie van de lage lonen boven de 30 procentpunten. De verschillen zijn iets minder groot voor vrouwen met dezelfde afkomst: hoewel ze ook sterker dan gemiddeld vertegenwoordigd zijn in de categorie van de lage lonen, zijn zij niet diegenen die er het meest oververtegenwoordigd in zijn. Vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten springen hier meer in het oog (+38,3 procentpunten).

Zowel bij mannen als vrouwen vallen de hoge lonen veel minder ten deel aan personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, een Maghreb-land of een ander Afrikaans land.

De verschillen in de spreiding tussen mannen en vrouwen afkomstig uit andere Afrikaanse landen, Azië of kandidaat-lidstaten, over de sectoren van tewerkstelling kunnen eens te meer in verband worden gebracht met de loonverschillen. Vrouwen afkomstig uit andere Afrikaanse landen of Azië zijn veel sterker aanwezig in de sectoren openbaar bestuur en volksgezondheid en sociaal welzijn dan mannen van dezelfde afkomst. In deze sectoren worden gemiddelde, of zelfs iets hogere brutolonen betaald, wat verklaart waarom ze een beetje minder oververtegenwoordigd zijn in de categorie van de lage lonen. Omgekeerd zijn vrouwen

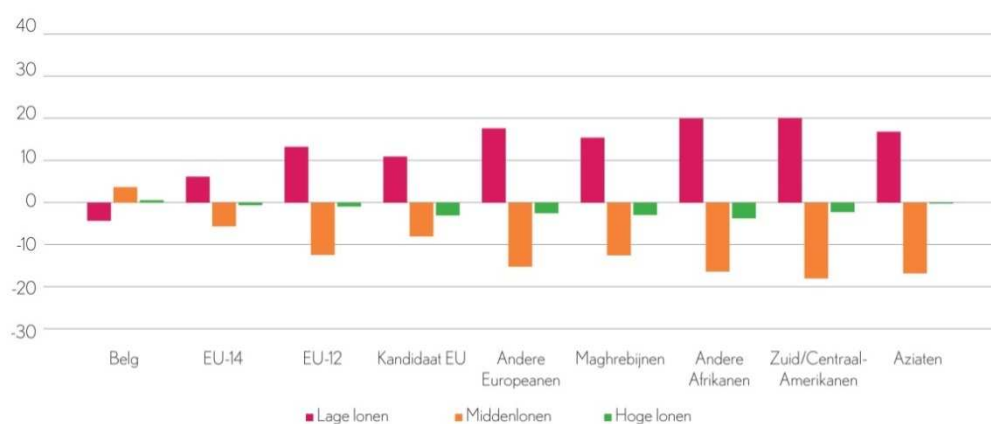
afkomstig uit kandidaat-lidstaten, veel sterker vertegenwoordigd in de sector van de administratieve diensten en de ondersteuning dan mannen. En in die sector liggen de lonen over het algemeen lager liggen dan het gemiddelde.

Volgens leeftijd

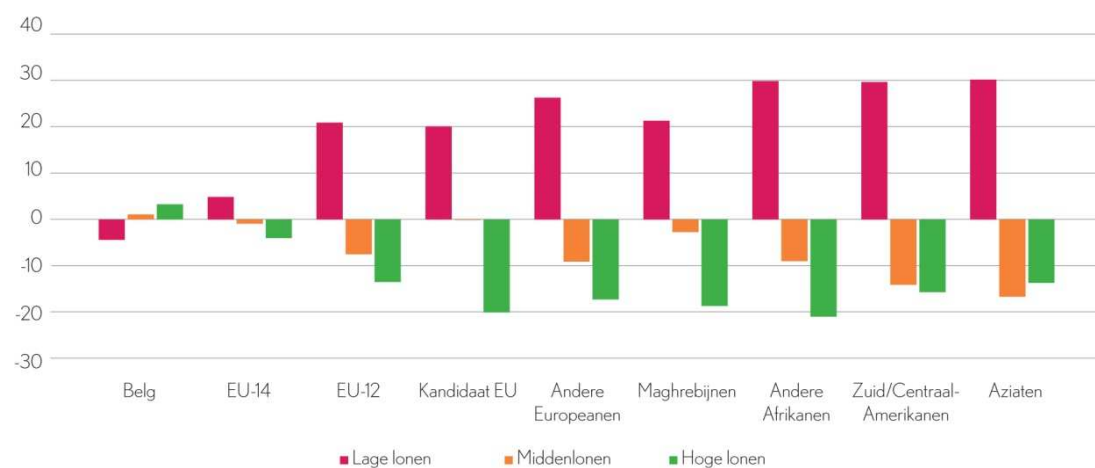
Daar het loon stijgt met de leeftijd en de anciënniteit en dus een verschuiving van de hoge lonen naar de hogere leeftijdsschijven veroorzaakt, zullen we ook de verschillen in procentpunten in overweging nemen.

Grafiek 74: Afwijking in de spreiding van loontrekkenden in verhouding tot het gemiddelde van elke leeftijdsklasse, per loonniveau, origine en leeftijdsklasse

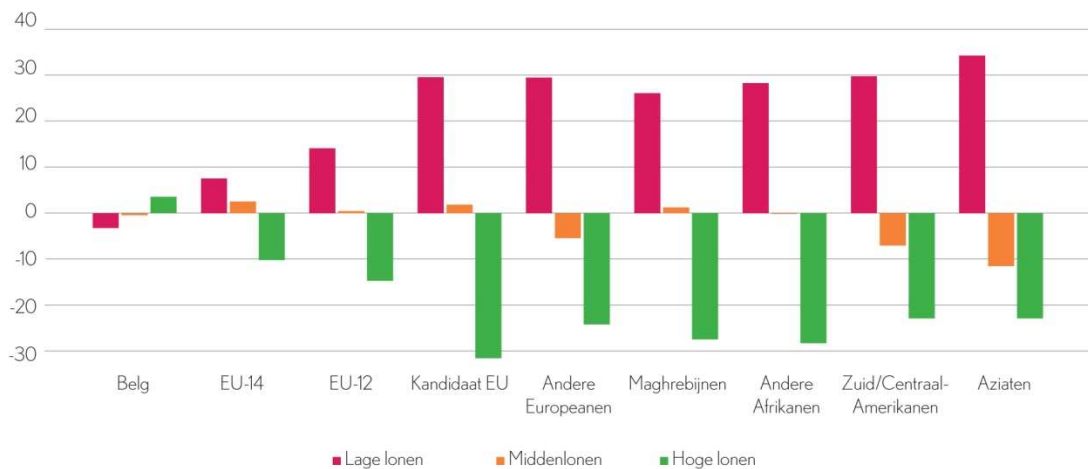
18-29 jaar

30-44 jaar

45-60 jaar

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Bij jonge werknemers overschrijden de verschillen niet of amper 20 procentpunten, zowel negatief als positief. We stellen weinig verschil vast voor de hoge lonen, maar er zijn natuurlijk weinig jonge werknemers in deze categorie, wat de analyse weinig relevant maakt. De verschillen kunnen dus beter worden opgespoord in de lage en middelste categorie van de lonen. Voor deze leeftijdscategorie zijn er toch enkele noemenswaardige verschillen voor personen afkomstig uit andere landen van Europa (lage lonen: +17,7 procentpunten, middelste lonen: -15,2 procentpunten), personen afkomstig uit de Maghreb (respectievelijk +15,5 procentpunten en -12,5 procentpunten), personen afkomstig uit andere Afrikaanse landen (+20,1 procentpunten en -16,4 procentpunten), personen afkomstig uit Zuid- en Centraal-Amerika (+20,2 procentpunten en -18 procentpunten) en personen afkomstig uit Azië (+16,9 procentpunten en -16,8 procentpunten).

De verschillen worden groter voor werknemers vanaf 30 jaar, zowel voor de hoge als voor de lage lonen. Bij werknemers van 30 tot 44 jaar met een laag loon stellen we vast dat personen uit de 5 bovengenoemde afkomsten en uit de EU-12 het gemiddelde met 20 procentpunten overschrijden. Dit stijgt zelfs tot 30,3 procentpunten voor personen afkomstig uit Azië. In de categorie van 45 tot 60 jaar sluiten personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten zich bij deze groep aan en personen uit de EU-12 verdwijnen eruit; personen afkomstig uit Azië verwijderen zich van het gemiddelde met 34,4 procentpunten. Wat de hoge lonen betreft, bedraagt de ondervertegenwoordiging van personen uit kandidaat-lidstaten ook meer dan 30 procentpunten.

Het effect van leeftijd op de afwijking tussen de verschillende looncategorieën voor de benadeelde afkomsten, komt nog duidelijker tot uiting aan de hand van grafiek 75.

Dit effect van de leeftijd heeft voor de lage lonen niet zo'n grote weerslag op personen van Belgische afkomst en uit de EU-14 en de EU-12. De weerslag is groter tussen de eerste en de tweede leeftijdsklasse. Tussen de tweede en de derde leeftijdsklasse groeit het verschil voor de meeste groepen minder. Voor vier origines blijft deze kloof echter groeien: voor personen afkomstig uit Azië, uit een kandidaat-lidstaat, uit de Maghreb en uit een ander Europees land. Personen afkomstig uit Azië – die zonder rekening te houden met de leeftijd het meest oververtegenwoordigd waren in de categorieën van de lage lonen – kennen een groot leeftijdseffect: ze stijgen van oververtegenwoordiging van 16,9 procentpunten tussen 18 en 29 jaar naar 34,4 procentpunten tussen 45 en 60 jaar. De leeftijd heeft eveneens een grote impact

voor personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat: met een stijging van een kloof van 11 procentpunten voor jongeren naar een kloof van 29,7 procentpunten voor ouderen.

Voor de hoge lonen kan men ook een effect van de leeftijd vaststellen en dit komt het meest tot uiting voor personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten.

Grafiek 75: Evolutie van de oververtegenwoordiging in de lage lonen en van de ondervertegenwoordiging in de hoge lonen volgens origine en leeftijdsklasse

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

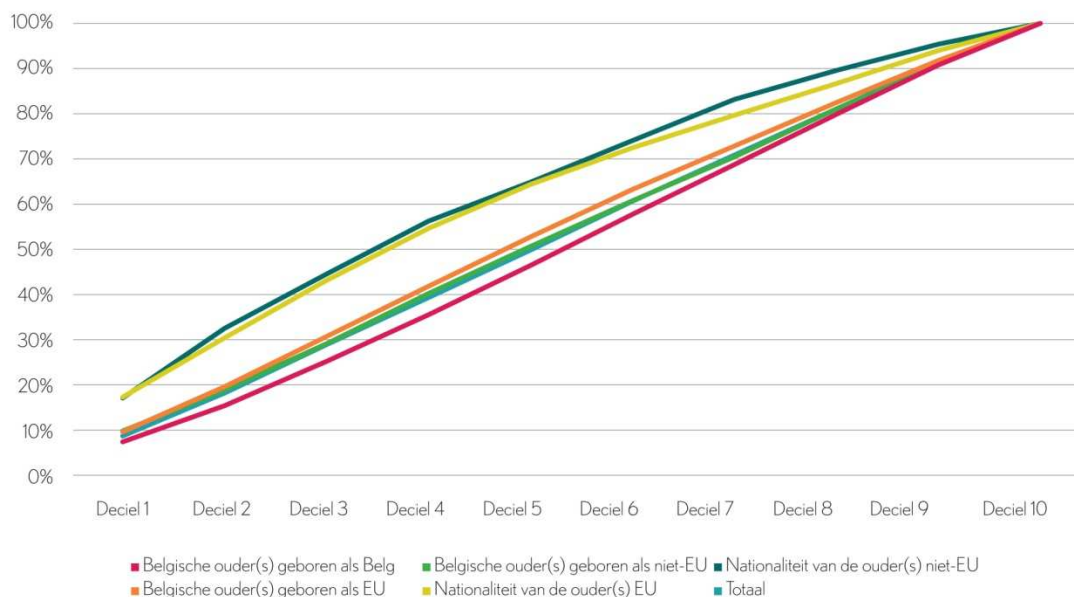
B. Volgens migratieachtergrond

Als we dezelfde analyse uitvoeren vanuit het standpunt van de migratieachtergrond, kunnen we de verschillende opsplitsingen vergelijken volgens meerdere factoren.

Tweede generatie: afkomst en nationaliteit van de ouders. In grafiek 76 zien we dat de curven van Belgische loontrekkende werknemers die in België zijn geboren en wier ouders de Belgische nationaliteit bezitten, het dichtst aanleunen bij de referentiecurve. Dit ongeacht de afkomst van de ouders: Belg, EU of niet-EU. De kinderen van wie de ouders de Belgische nationaliteit niet verwierven, zijn nadrukkelijker aanwezig in de categorieën van de lagere lonen. Dit is het geval voor ruim 20.000 personen en het wordt geïllustreerd aan de hand van de curve die hoger ligt dan de eerste curven.

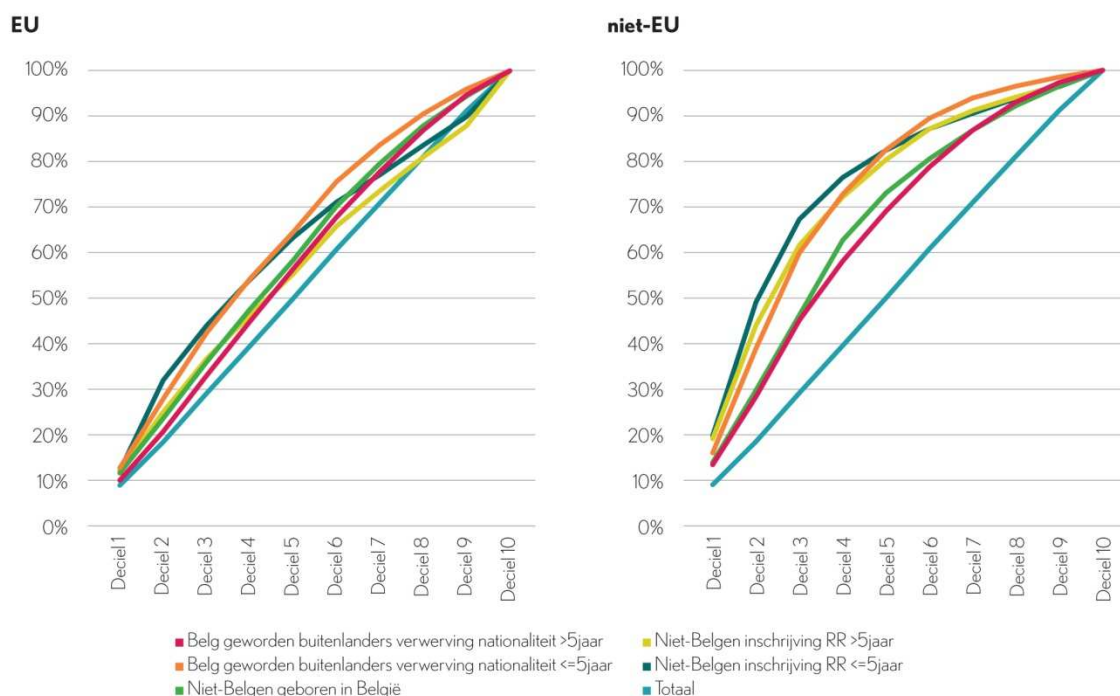
Eerste generatie: het verkrijgen van de nationaliteit en het geboorteland. Personen met een migratieverleden uit EU- en niet-EU-landen zijn anders onderverdeeld in de verschillende loonschijven. Grafiek 77 en de daaropvolgenden maken deze verschillen duidelijk en bieden de mogelijkheid de opsplitsingen te vergelijken in functie van het migratieverleden.

Grafiek 76: Lorenzcurve van loontrekkenden in functie van het migratieverleden: tweede generatie

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 77: Lorenzcurve van loontrekkenden in functie van het migratieverleden: eerste generatie

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De curven van personen afkomstig uit de EU zijn minder atypisch dan diegene van personen afkomstig uit een land dat niet tot de EU behoort. Deze laatste groep is ruim oververtegenwoordigd in de categorie van de lage lonen (tot zelfs 30% in de tweede loonschijf)

en is ondervertegenwoordigd in de hoge lonen (slechts 1,6% in de hoogste loonschijf). Dit bevestigt de waarnemingen die werden gedaan in de analyse per gewest.

Voor de twee soorten afkomst is er weinig loonverschil tussen zij die in België geboren zijn en zij die sinds meer dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen. Het verwerven van de nationaliteit (tegenover een eenvoudige inschrijving in het Rijksregister) blijkt na vijf jaar toch een duidelijk voordeel op te leveren voor personen afkomstig van buiten de EU.

De drie categorieën waarvan de curve zich het meest verwijderd van de referentiecure, zijn de burgers uit landen die niet tot de EU behoren en die 1) Belg zijn geworden sinds minder dan 5 jaar (48.000 loontrekkenden), 2) diegenen die alleen zijn ingeschreven in het Rijksregister, en 3) vooral zij die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven (26.000 personen).

We stelden reeds vast dat deze loonverschillen ten dele verklaard door de sector van tewerkstelling. De categorieën die men terugvindt in de lage lonen, zijn diegene die het meest vertegenwoordigd zijn in de sectoren waar lage lonen worden uitbetaald, zoals de hotel- en restaurantsector en de activiteiten op het vlak van administratieve en ondersteuningsdiensten. Dit zijn tevens de sectoren waarin Belgen van de tweede generatie het minst vertegenwoordigd zijn.

Leeftijd speelt ook een rol. Vreemdelingen die sinds minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (EU en niet EU) zijn bijvoorbeeld grotendeels jongeren. De verschillen in de tweede generatie worden ook ten dele verklaard door de leeftijd: diegenen wier ouders de Belgische nationaliteit niet verwierven, zijn vaak zeer jong (20-24 jaar). Voor andere categorieën (zoals voor de globale verschillen tussen EU en niet-EU) moet men de verklaring elders zoeken.

Volgens gewest

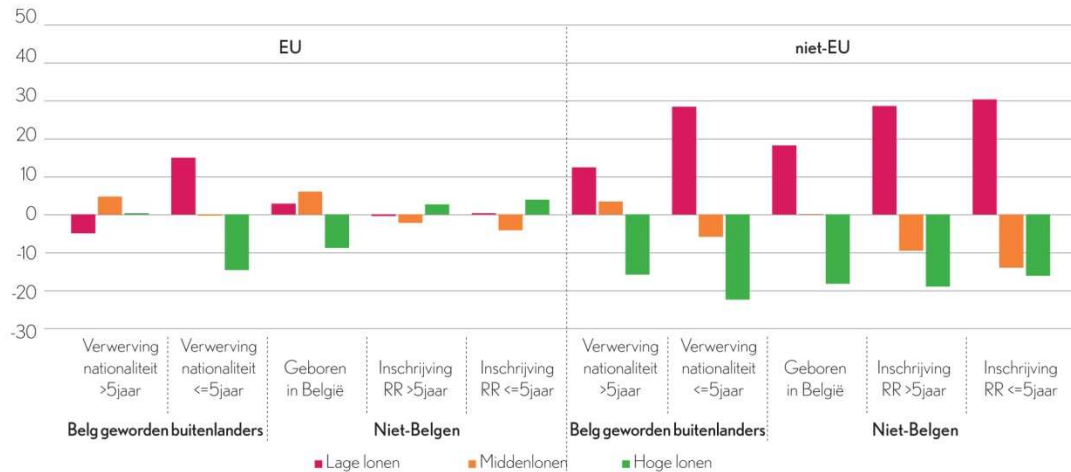
In het deel over de lonen per afkomst haalden we reeds aan dat we de analyse uitvoeren op basis van de verschillen per gewest in de opsplitsing van loontrekkenden in loonschijven. Ook hier is het gewest dat we aanhalen het gewest van de woonplaats. De verschuiving van de lonen van Belgen van de tweede generatie naar hogere lonen en de positieve impact van het verkrijgen van de Belgische nationaliteit door de ouders, worden in elk gewest op dezelfde manier waargenomen als wat we voor het hele land hebben gezien.

Er zijn enkele verschillen zichtbaar voor de eerste generatie: de verschillen in Brussel voor personen afkomstig uit EU-landen, zijn groter voor diegenen die sedert minder dan 5 jaar Belg zijn dan voor diegenen die alleen zijn ingeschreven in het Rijksregister sedert minder dan 5 jaar; dit is echter niet het geval in Wallonië en Vlaanderen. Deze verschillen tussen gewesten kunnen ten dele worden verklaard door de leeftijd. Hoewel loontrekkenden afkomstig uit de EU die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven, gemiddeld dezelfde leeftijd hebben in de drie gewesten, zijn diegenen die sedert minder dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben, gemiddeld jonger in Brussel (+/- 25-34 jaar) dan in Vlaanderen (+/- 35-44 jaar) en in Wallonië (+/- 40-49 jaar).

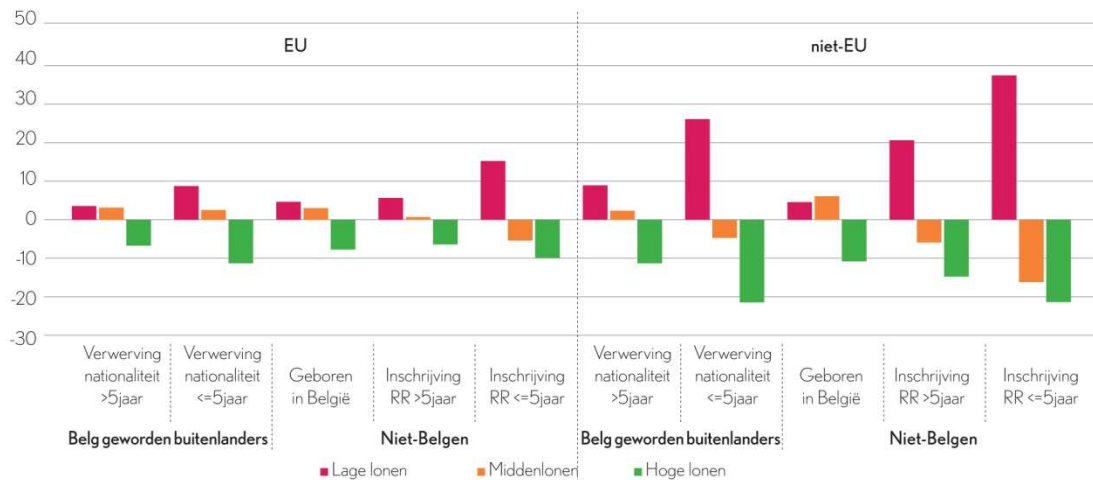
Voor personen afkomstig van buiten de EU springen dezelfde drie categorieën in het oog als in de analyse voor het ganse land: burgers van buiten de EU die 1) sedert minder dan 5 jaar Belg zijn of die alleen zijn ingeschreven in het Rijksregister sedert 2) minder of 3) meer dan 5 jaar). Personen die in Wallonië en in Vlaanderen sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven, zijn sterker vertegenwoordigd in de lage lonen.

Grafiek 78: Afwijking van de spreiding van loontrekkenden van de eerste generatie in verhouding tot het regionale gemiddelde per loonniveau, migratieachtergrond en gewest van woonplaats

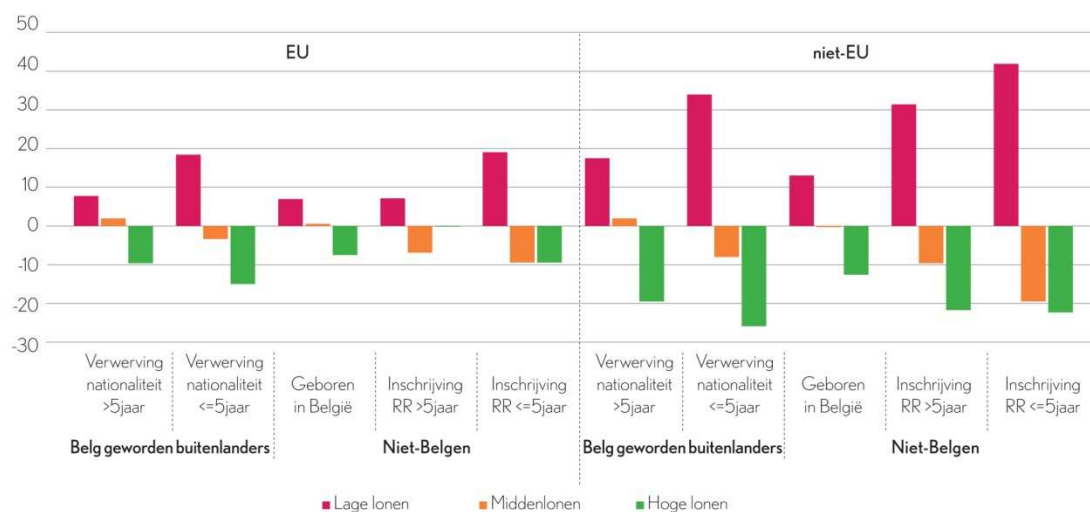
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Waals Gewest

Vlaams Gewest

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende tabel toont per migratieachtergrond in welk loondecil zich het mediaanloon bevindt (de methodologie is dezelfde als voor de analyse per origine). Dit geeft een aanwijzing om te weten of deze hoger is in het ene of het andere gewest.

Tabel 24: Looncategorie waarin het mediaanloon zich bevindt per gewest van woonplaats en migratieachtergrond

			<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	<i>Waaals Gewest</i>	<i>Vlaams Gewest</i>
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	Belg	7	6	6
		EU	6	5	6
		niet-EU	6	6	5
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	4	5	4
niet-EU		4	5	5	
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	5	5	5
		niet-EU	4	4	4
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	3	5	4
		niet-EU	3	3	3
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	4	5	5
		niet-EU	3	5	4
	Inschrijving RR >5jaar	EU	5	5	5
		niet-EU	3	4	3
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	5	4	4
		niet-EU	2	2	2

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Belgen van de tweede generatie wier ouders in België zijn geboren, hebben de hoogste lonen in Brussel. Als de ouders zijn geboren in een EU-land, liggen de lonen gemiddeld hoger in Brussel en Vlaanderen; als ze geboren zijn in een land dat niet tot de EU behoort, liggen hun lonen hoger in Brussel en Wallonië. Voor de andere categorieën ligt het mediaanloon lager. Het is het laagst voor personen uit niet-EU-landen die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het

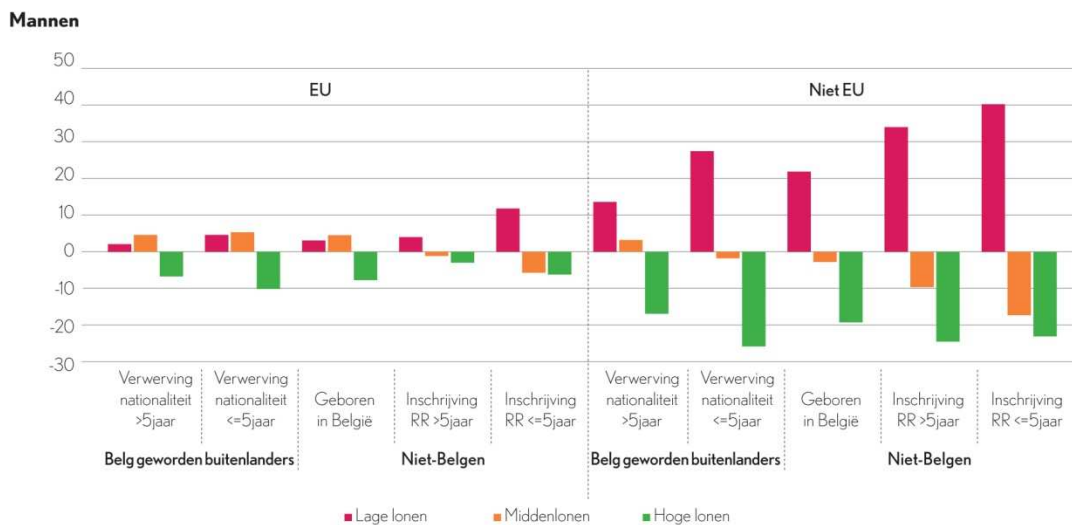
Rijksregister: voor deze categorie ligt het mediaanloon slechts in de tweede inkomenscategorie, ongeacht het gewest.

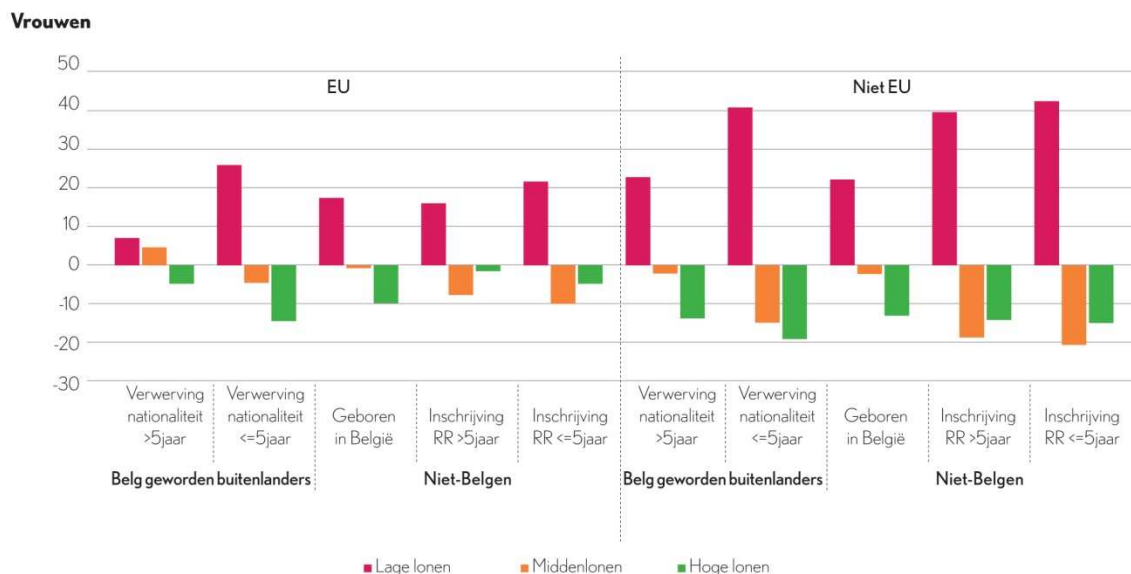
Hoewel het mediaanloon voor een aantal categorieën hoger ligt in het Waals Gewest en lager in Brussel, bestaat er ook een categorie waarvoor Brussel het hoogste mediaanloon vertoont: personen met een EU-nationaliteit die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. De uitleg schuilt misschien in het soort migratie voor deze categorie: deze migratie zou vaker van economische aard zijn, van hoger opgeleiden die een hoog loon ontvangen.

Volgens geslacht

De differentiatie van deze resultaten per geslacht toont dat het voordeel van het verkrijgen van de nationaliteit sinds minder dan 5 jaar in verhouding tot de inschrijving in het Rijksregister, alleen geldt voor mannen. Voor vrouwen geldt zelfs het omgekeerde: de verschillen voor deze categorie zijn groter. Het voordeel speelt echter wel voor mannen en vrouwen indien ze sinds meer dan 5 jaar Belg zijn geworden, vooral voor landen die niet tot de EU behoren. Voor vrouwen uit EU-landen die sinds meer dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen, zijn de verschillen overigens vrij klein in verhouding tot de andere categorieën (minder dan 10 procentpunten). Ze sluiten meer aan bij de vaststellingen voor mannen uit EU-landen, waar de verschillen overal vrij klein zijn.

Grafiek 79: Afwijking in de spreiding van loontrekkenden van de eerste generatie in verhouding tot het gemiddelde van elk geslacht, per loonniveau, migratieachtergrond en geslacht

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Volgens leeftijd

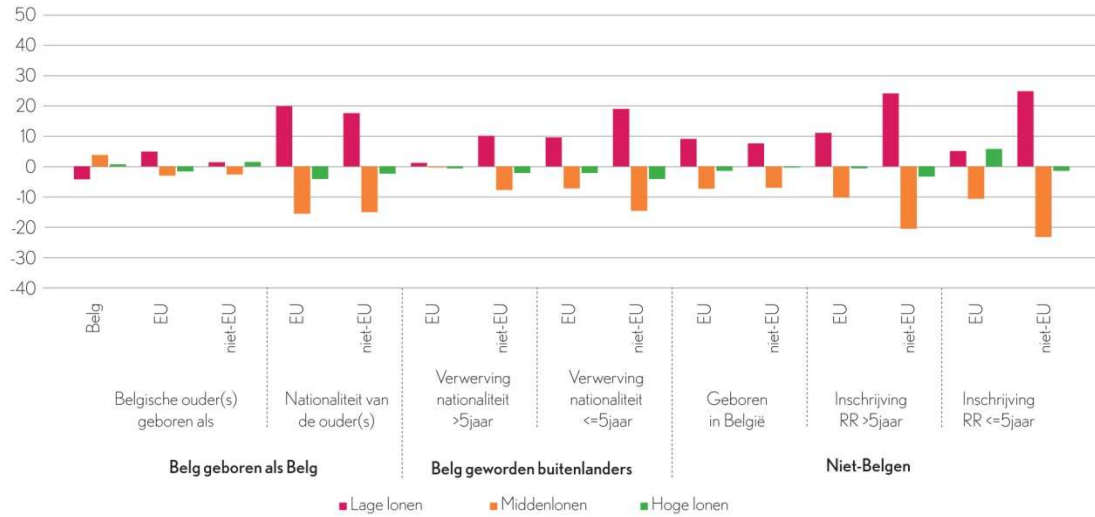
We hebben gezien dat er voor de hele groep loontrekkenden van 18 tot 60 jaar een positieve weerslag is wanneer de ouders de Belgische nationaliteit verwerven. Dit blijkt nu vooral te gelden voor jongeren, die trouwens een groot deel van deze groep uitmaken. De jonge Belgen wier ouders de EU-nationaliteit hebben behouden, zijn overigens meer achtergesteld (19,8 procentpunten oververtegenwoordiging in de lage lonen) dan dezelfde categorie jongeren die enkel zijn ingeschreven in het Rijksregister (11 procentpunten indien dit meer dan 5 jaar is, 5 procentpunten indien het minder dan 5 jaar is).

De veranderingen in de wetgeving in 1984 betreffende de automatische verwerving van de Belgische nationaliteit voor kinderen wier ouders in België zijn geboren, kunnen ten dele de verschillen verklaren die worden vastgesteld tussen personen jonger dan 30 jaar en hun ouders. Deze laatsten moesten de nationaliteit uitdrukkelijk aanvragen en bevonden zich dus in de categorie "verwerving van de Belgische nationaliteit".

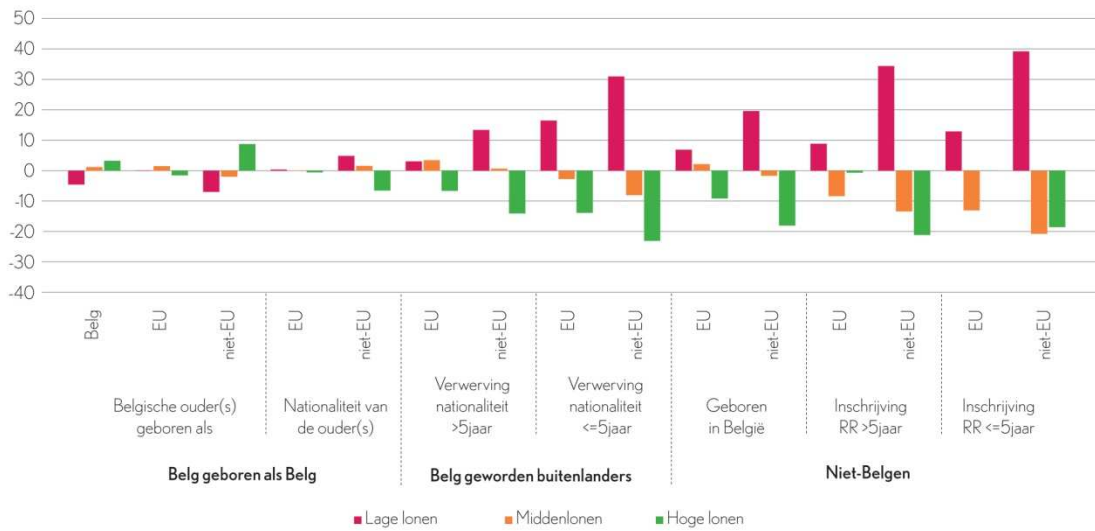
De drie meest benadeelde categorieën zijn nog steeds dezelfde, ongeacht de leeftijdsklasse: burgers uit landen die niet bij de EU horen en die 1) sedert minder dan 5 jaar Belg zijn geworden en zij die sedert 2) meer of 3) minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister).

Grafiek 80: Afwijking van de spreiding van loontrekkenden van de eerste generatie in verhouding tot het gemiddelde van elke leeftijdsklasse per loonniveau, migratieachtergrond en leeftijdsklasse

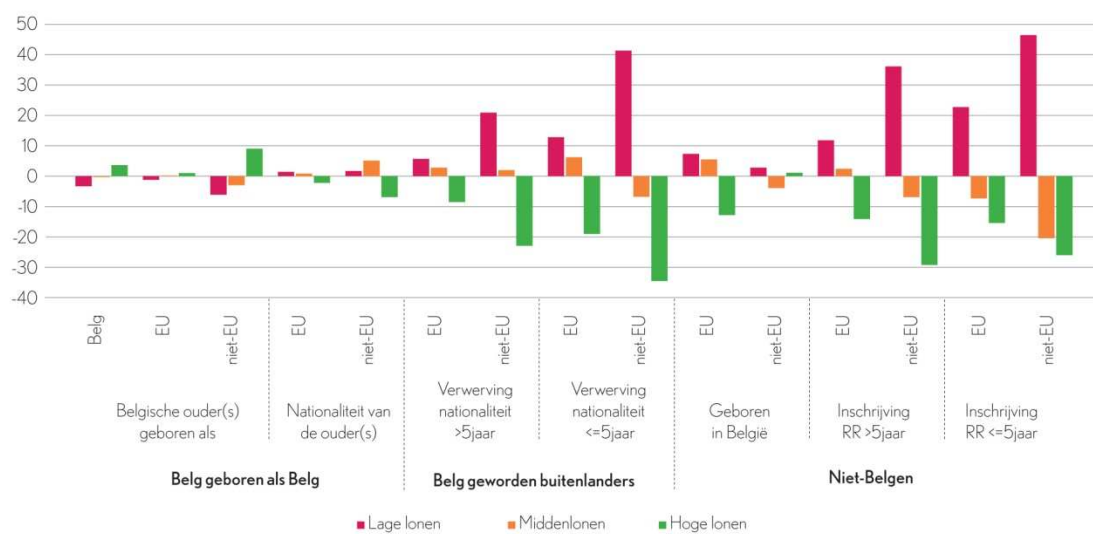
18-29 jaar

30-44 jaar

45-60 jaar

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Sleutelementen van hoofdstuk 4.6: de tewerkstellingsduur

Origine

- Uit de analyse van de tewerkstellingsduur van de personen van 25 tot 60 jaar tussen 2003 en 2008 blijkt dat, ongeacht de origine, er altijd meer mensen zijn die gewerkt hebben, soms tijdens een korte periode, dan personen die tijdens die referentieperiode van zes jaar helemaal niet gewerkt hebben. Ongeacht de tewerkstellingsduur, is het aandeel van de personen aan het werk het hoogst bij deze van Belgische origine en is het aandeel van personen die gedurende de voormelde zes jaar niet hebben gewerkt het hoogst bij de personen afkomstig uit een ander Europees land..
- Het zijn de personen van Belgische origine die het meest minimaal vijf jaar gewerkt hebben, terwijl minder dan een kwart van de personen afkomstig uit een ander Europees of een Afrikaans land buiten de Maghreb gedurende diezelfde tijdspanne een baan hadden.
- De analyse op basis van het geslacht toont aan dat, ongeacht de origine, er onder de personen die tussen 2003 en 2008 geen baan hadden, meer vrouwen dan mannen waren. En voor de tewerkstellingsduur van vijf jaar of langer waren de mannen talrijker dan de vrouwen, en dit ongeacht hun origine.

Migratieachtergrond

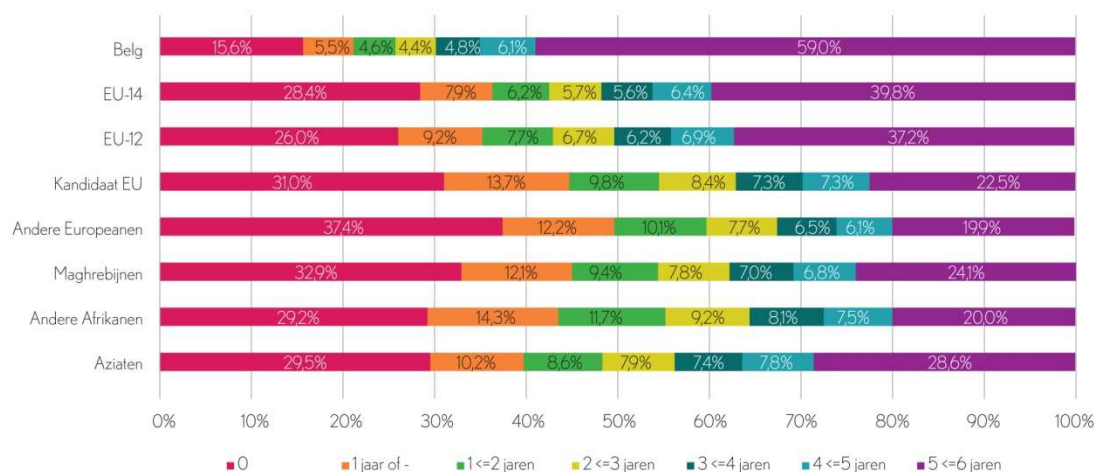
- De personen van Belgische origine, zijnde de Belgen als Belg geboren uit twee als Belg geboren ouders zijn het actiefst op de arbeidsmarkt. Van de personen met een niet-EU-nationaliteit die sinds meer dan vijf jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven, heeft daarentegen bijna één op twee geen job uitgeoefend tussen 2003 en 2008 en van de vrouwen met deze migratieachtergrond zijn er in die periode 63% die niet gewerkt hebben.
- In dit gedeelte blijkt uit de analyse op basis van het geslacht dat de groep personen met een niet-EU-nationaliteit geboren in België voor een zeer groot deel uit mannen bestaat: 80% van deze groep zijn mannen. Het is trouwens de enige migratieachtergrond waarvoor we tussen de personen die niet hebben gewerkt tussen 2003 en 2008 meer mannen dan vrouwen vinden. Hierbij moeten we evenwel verduidelijken dat het om een kleine groep van zowat 5.000 personen gaat. Aan de andere kant zijn er, ongeacht de migratieachtergrond, meer mannen dan vrouwen tussen de personen die vijf jaar of langer hebben gewerkt. En maken we de analyse op basis van geslacht of per regio van verblijfplaats, dan behoren de personen van Belgische origine telkens tot de best presterende.

4.6. ANALYSE VAN DE TEWERKSTELLINGSDUUR, VERSPREID OVER 6 JAAR

Dit deel bevat de analyse van de personen van 18 tot 60 jaar die in België aanwezig waren tijdens het vierde kwartaal van 2008 en die sinds 2003 zijn ingeschreven in het Rijksregister. We onderzoeken de duur van hun tewerkstelling. Hiertoe gaan we voor elk kwartaal sinds 2003 na of de onderzochte personen aan het werk waren. Zo bestuderen we een constante groep die tussen 2003 en 2008 al dan niet actief was op de arbeidsmarkt. De duur van de tewerkstelling varieert dus van "0", wat betekent dat deze personen niet hebben gewerkt, tot maximum zes jaar.

A. Volgens origine

Grafiek 81: Verhouding van personen van 18 tot 60 jaar per origine en duur van de tewerkstelling

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het eerste interessante resultaat is dat er, ongeacht de origine, steeds meer personen zijn die hebben gewerkt, zelfs tijdens een korte periode, dan mensen die gedurende zes jaar helemaal niet hebben gewerkt.

Personen van Belgische origine waren in deze periode het vaakst actief, want slechts 16% van hen heeft tijdens deze periode niet gewerkt. Bij de groepen van een andere afkomst is de verhouding van personen die geen baan hebben gehad groter, en deze stijgt tot 37% voor personen die afkomstig zijn van een ander Europees land – wat een verschil oplevert van bijna 22 procentpunten ten opzichte van personen van Belgische afkomst die niet hebben gewerkt.

Alleen voor wie afkomstig is uit een land van de EU-27 is de verhouding van personen die vijf jaar of meer een activiteit hebben uitgeoefend, groter dan de verhouding voor elke andere tewerkstellingsduur, zelfs voor de categorie "nul jaar gewerkt". Voor de andere groepen daarentegen is de grootste categorie die met als tewerkstellingsduur nul.

Daarbij wijzen we erop dat de geselecteerde leeftijdscategorie – van 18 tot 60 jaar – een zekere vertekening in de analyse kan teweegbrengen. Het is immers zo dat wie 18 jaar is in 2008, slechts 13 jaar was in 2003; aangezien de leerplicht in België tot 18 jaar geldt, kunnen zij niet werken. Om de personen op de arbeidsmarkt tussen 2003 en 2008 te kunnen bestuderen, moeten we dus de groep analyseren die ten minste 18 jaar oud was in 2003, dat wil zeggen

minimum 23 jaar in 2008. We dienen onze studie dus bij te sturen en richten ons op de personen van 25 tot 60 jaar.

Tabel 25: Verschillen in procentpunten per duur van de tewerkstelling en origine ten opzichte van personen van Belgische origine*

Origine	0	1 jaar of -	1 <=2 jaren	2 <=3 jaren	3 <=4 jaren	4 <=5 jaren	5 <=6 jaren
EU-14	13	2	2	1	1	0	-19
EU-12	10	4	3	2	1	1	-22
Kandidaat EU	15	8	5	4	2	1	-37
Andere Europeanen	22	7	6	3	2	0	-39
Maghrebijnen	17	7	5	3	2	1	-35
Andere Afrikanen	14	9	7	5	3	1	-39
Aziaten	14	5	4	4	3	2	-30

* Een positief verschil betekent dat er meer personen van buitenlandse afkomst dan personen van Belgische afkomst zijn en omgekeerd vertaalt een tewerkstellingsduur met meer personen van Belgische afkomst dan buitenlandse afkomst zich in een negatief verschil.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het grote aandeel personen van Maghrebijnse origine, uit kandidaat-lidstaten en van een ander Europees land binnen de tewerkstellingsduur nul, kan misschien verklaard worden door de jonge leeftijd van deze personen.

Grafiek 82: Verhouding van personen van 25 tot 60 jaar per origine en tewerkstellingsduur

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Met deze verandering van leeftijdscategorie zien we dat het aandeel van wie de tewerkstellingsduur nul is, ongeacht de origine, is gedaald, terwijl het aandeel van wie tussen vijf en zes jaar heeft gewerkt, is gestegen. De verschillen in vergelijking met personen van Belgische origine zijn echter ook gestegen.

Het grootste aandeel van wie aan het werk is, is van Belgische afkomst, aangezien slechts 10% van hen geen baan had tussen 2003 en 2008. Omgekeerd zijn de meeste personen die gedurende de zes jaar niet hebben gewerkt –34%– afkomstig uit een ander Europees land. Dat komt neer op een verschil van 24 procentpunten met de groep van Belgische origine.

Wanneer we een analyse maken van de duur, springen de personen van Belgische origine weer in het oog, omdat bijna 69% van hen een baan had gedurende ten minste vijf jaar. Personen met

een andere afkomst zijn veel minder talrijk aanwezig in deze categorie met een maximum van 47% afkomstig uit de EU-14 en een minimum van 24% uit een ander Europees land of een Afrikaans niet-Maghrebland. Dit komt toch neer op een verschil van -45 procentpunten met wie van Belgische origine is.

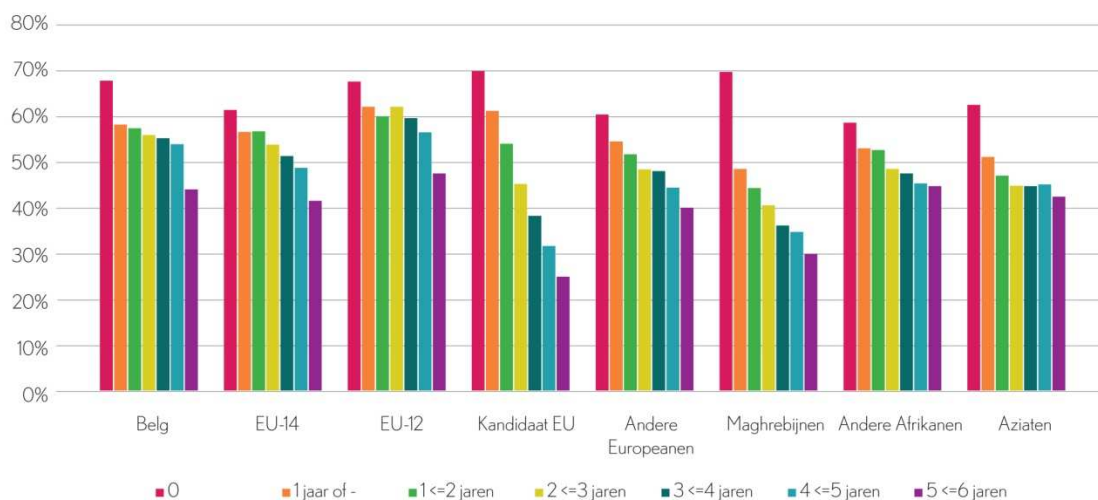
Tabel 26: Verschillen in procentpunten per tewerkstellingsduur en origine ten opzichte van personen van Belgische origine

Origine	0	1 jaar of -	1 <=2 jaren	2 <=3 jaren	3 <=4 jaren	4 <=5 jaren	5 <=6 jaren
EU-14	14	3	2	2	1	1	-22
EU-12	12	4	4	3	2	1	-26
Kandidaat EU	18	8	6	4	3	2	-42
Andere Europeanen	24	7	7	4	3	1	-45
Maghrebijnen	19	6	5	4	3	1	-40
Andere Afrikanen	12	10	9	7	5	3	-45
Aziaten	14	5	5	5	4	2	-35

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In alle categorieën met een baan van minder dan vijf jaar zijn werknemers met een andere origine echter veel talrijker dan die van Belgische origine. Wie afkomstig is uit een ander Europees land, een Maghrebland of een kandidaat-lidstaat, is sterker vertegenwoordigd in de categorie “zonder baan” dan in de categorieën met een andere tewerkstellingsduur.

Grafiek 83: Aandeel vrouwen van 25 tot 60 jaar per origine en tewerkstellingsduur

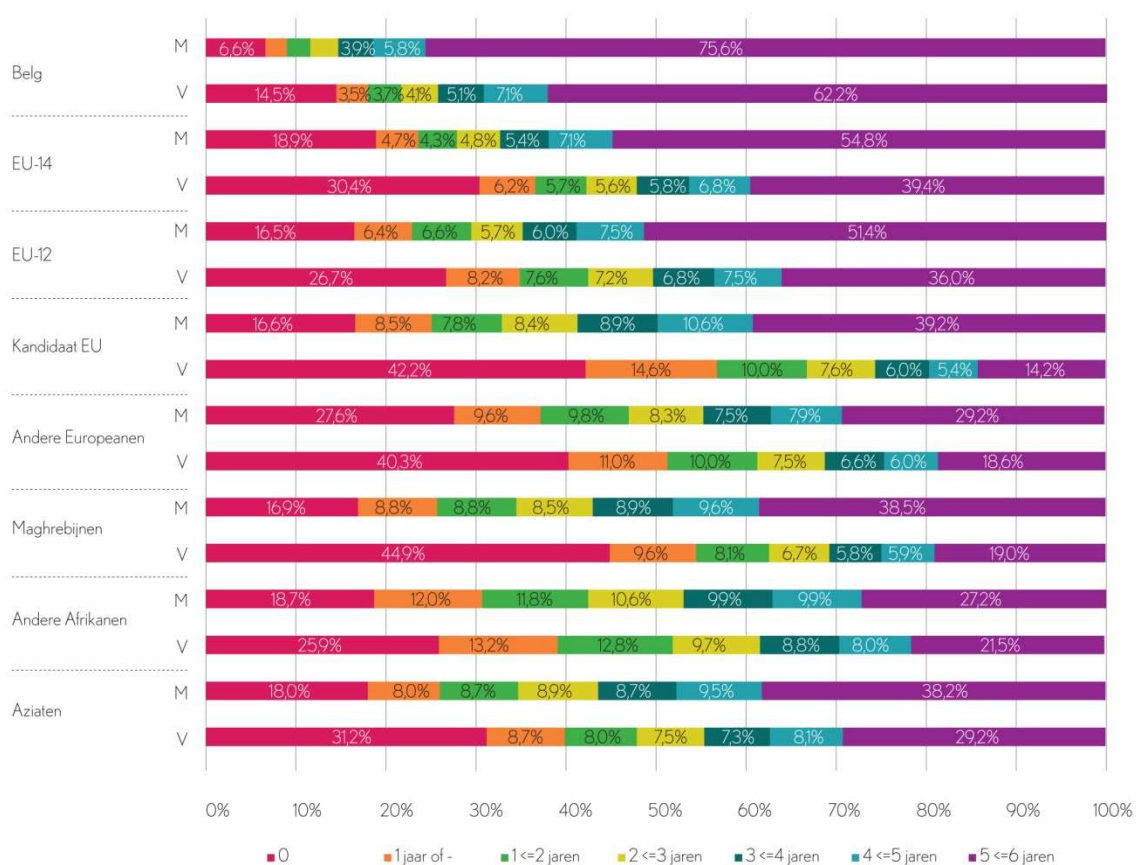
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 83 toont een analyse naar geslacht. Ongeacht hun afkomst zijn vrouwen talrijker in de categorie die tussen 2003 en 2008 geen baan had. Hun aandeel ligt immers systematisch hoger dan 50%. De categorie die vijf jaar of meer werkte, telt meer mannen dan vrouwen voor alle origines. Het aandeel vrouwen daalt wanneer de tewerkstellingsduur stijgt, behalve voor wie afkomstig is van de EU-12, voor wie deze daling niet zo duidelijk is. Bij de groep afkomstig uit de Maghreb of uit een kandidaat-lidstaat, is de daling van het aantal vrouwen met een langere

arbeidsduur sterker dan voor de andere origines. In de groep afkomstig uit de Maghreb zijn vrouwen in de meerderheid in de categorie die geen baan had tussen 2003 en 2008 en zijn ze in de minderheid in de categorie die heeft gewerkt, dit ongeacht de tewerkstellingsduur. Omgekeerd is bij personen van Belgische origine of afkomstig uit de EU-12, alleen wie ten minste vijf jaar actief was, vaker een man.

Hieronder zien we meer in detail dat wie afkomstig is van een land buiten de EU-27, dat wil zeggen een kandidaat-lidstaat, een ander Europees land, van Azië en Afrika met inbegrip van de Maghreblanden, een verschillend profiel vertoont in functie van het geslacht. Het grootste deel van de mannen had immers gedurende ten minste vijf jaar een baan, terwijl de meest voorkomende tewerkstellingsduur voor vrouwen hier nul bedraagt. Mannen en vrouwen afkomstig van een land van de EU-27 zijn op hun beurt vaker ten minste vijf jaar aan het werk.

Grafiek 84: Aandeel van personen van 25 tot 60 jaar per origine, geslacht en tewerkstellingsduur

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De verschillen per geslacht in vergelijking met personen van Belgische afkomst tonen aan dat deze laatste groep het opnieuw het best doet. Mannen en vrouwen van Belgische afkomst zijn immers veel talrijker aanwezig in de categorie van werknemers die gedurende vijf jaar of meer een baan heeft gehad; het verschil bedraagt -48 procentpunten voor vrouwen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat in vergelijking met vrouwen van Belgische origine en -48 procentpunten voor mannen afkomstig van een Afrikaans, niet-Maghrebland in vergelijking met mannen van Belgische origine.

Tabel 27: Verschillen in procentpunten per tewerkstellingsduur, origine en geslacht in vergelijking met personen van Belgische origine

<i>Origine</i>	<i>0</i>	<i>1 jaar of-</i>	<i>1 <=2 jaren</i>	<i>2 <=3 jaren</i>	<i>3 <=4 jaren</i>	<i>4 <=5 jaren</i>	<i>5 <=6 jaren</i>
<i>Mannen</i>							
EU-14	12	2	2	2	1	1	-21
EU-12	10	4	4	3	2	2	-24
Kandidaat EU	10	6	5	5	5	5	-36
Andere Europeanen	21	7	7	5	4	2	-46
Maghrebijnen	10	6	6	5	5	4	-37
Andere Afrikanen	12	10	9	7	6	4	-48
Aziaten	11	6	6	6	5	4	-37
<i>Vrouwen</i>							
EU-14	16	3	2	2	1	0	-23
EU-12	12	5	4	3	2	0	-26
Kandidaat EU	28	11	6	4	1	-2	-48
Andere Europeanen	26	8	6	3	2	-1	-44
Maghrebijnen	30	6	4	3	1	-1	-43
Andere Afrikanen	11	10	9	6	4	1	-41
Aziaten	17	5	4	3	2	1	-33

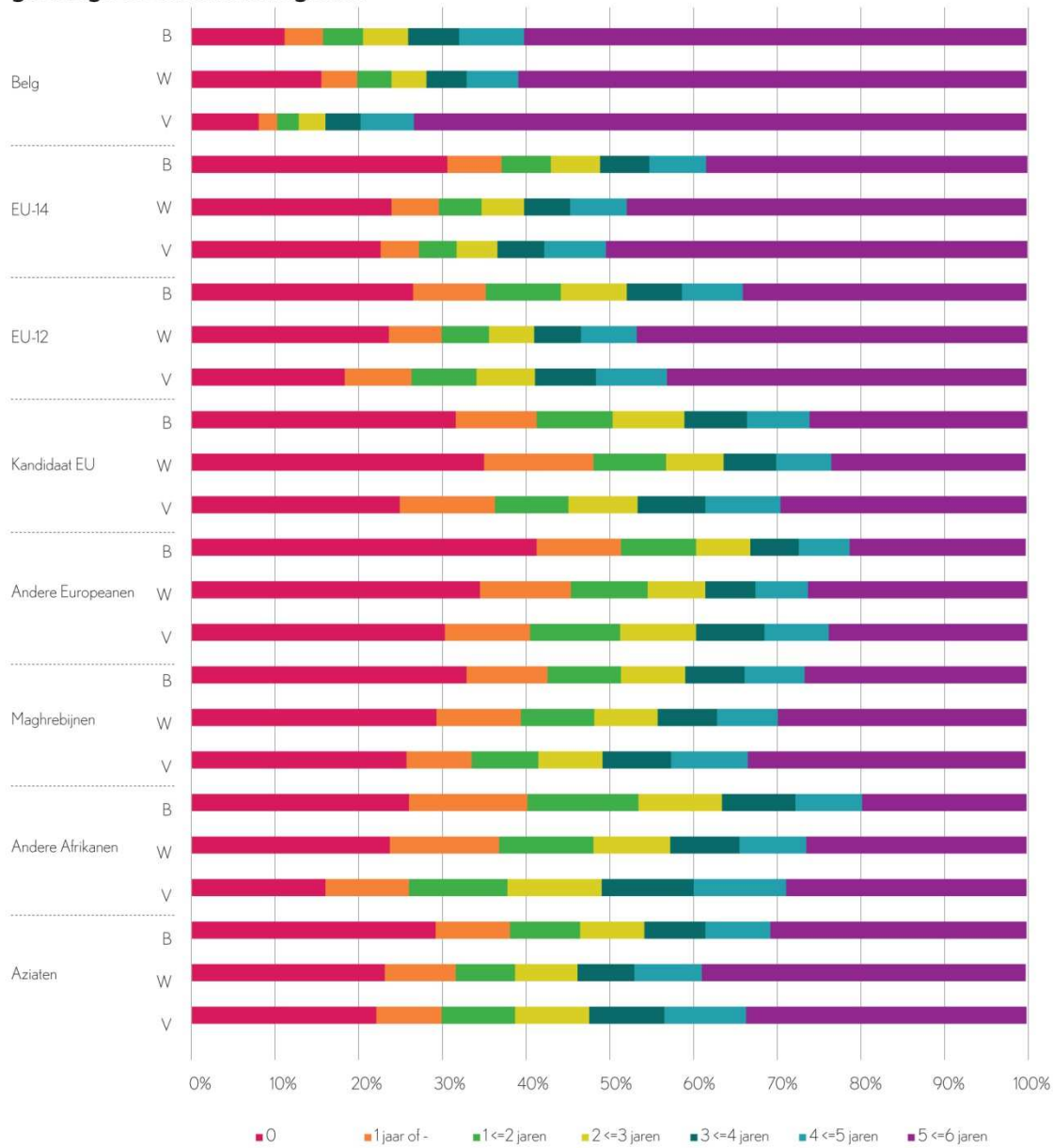
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Wat de analyse per gewest betreft, kunnen we op basis van de woonplaats een aantal specifieke vaststellingen doen. In Brussel ligt het aantal personen afkomstig van een Afrikaans land -met inbegrip van de Maghreb- met een tewerkstellingsduur van nul tussen 2003 en 2008 hoger dan het aantal personen die een baan met een andere duur hebben gehad. In het Waals en Vlaams Gewest daarentegen hadden zij vaker een baan gedurende vijf en meer jaar dan dat ze minder lang of helemaal niet hadden gewerkt. De meeste personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat die in Vlaanderen wonen, hebben overigens vijf jaar of meer gewerkt. Voor zij die in Brussel of Wallonië wonen, komt de tewerkstellingsduur nul het meest voor.

Personen afkomstig uit een land van de EU-27 en uit Azië zijn in grotere mate aanwezig in de categorie die ten minste vijf jaar heeft gewerkt, ongeacht de streek waar hun woonplaats is gevestigd. Wat de groep afkomstig uit een ander Europees land betreft: een groter deel van hen heeft geen baan gehad eerder dan een andere tewerkstellingsduur, ongeacht het feit of ze in Brussel, Vlaanderen of Wallonië wonen.

Bij personen die geen baan hadden tussen 2003 en 2008 zijn de verschillen per gewest in vergelijking met personen van Belgische origine steeds groter in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daar komt men overigens aan een verschil van 30 procentpunten voor de wie afkomstig is uit een ander land van Europa en in Brussel woont.

Grafiek 85: Aandeel van personen van 25 tot 60 jaar per origine, gewest waar de woonplaats is gevestigd en tewerkstellingsduur

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Voor werknemers die gedurende ten minste één jaar actief zijn, zijn de verschillen het grootst in het Vlaamse Gewest: tot 50 procentpunten voor wie afkomstig is uit een ander Europees land.

Tabel 28: Verschillen in procentpunten per tewerkstellingsduur, origine en gewest in vergelijking met personen van Belgische origine

Origine	0	1 jaar of-	1 <=2 jaren	2 <=3 jaren	3 <=4 jaren	4 <=5 jaren	5 <=6 jaren
<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>							
EU-14	19	2	1	1	0	-1	-22
EU-12	15	4	4	3	1	0	-26
Kandidaat EU	20	5	4	3	1	0	-34
Andere Europeanen	30	6	4	1	0	-2	-39
Maghrebijnen	22	5	4	2	1	-1	-34
Andere Afrikanen	15	10	9	5	3	0	-41
Aziaten	18	4	4	2	1	0	-30
<i>Waals Gewest</i>							
EU-14	8	1	1	1	1	1	-13
EU-12	8	2	2	1	1	0	-14
Kandidaat EU	20	9	5	3	2	0	-38
Andere Europeanen	19	7	5	3	1	0	-35
Maghrebijnen	14	6	5	3	2	1	-31
Andere Afrikanen	8	9	7	5	3	2	-35
Aziaten	8	4	3	3	2	2	-22
<i>Vlaams Gewest</i>							
EU-14	15	2	2	2	1	1	-23
EU-12	10	6	5	4	3	2	-30
Kandidaat EU	17	9	6	5	4	3	-44
Andere Europeanen	22	8	8	6	4	1	-50
Maghrebijnen	18	6	5	5	4	3	-40
Andere Afrikanen	8	8	9	8	7	5	-45
Aziaten	14	6	6	6	5	3	-40

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

B. Volgens migratieachtergrond

In de categorieën van migratieachtergrond die we gaan bestuderen, vinden we natuurlijk geen enkele persoon die sedert vijf jaar of minder is ingeschreven in het Rijksregister. Om een constante groep te behouden over de zes geanalyseerde jaren, moeten de bestudeerde personen uiterlijk in 2003 in het Rijksregister ingeschreven zijn.

Om geen vertekend beeld te krijgen analyseren we steeds personen van 25 tot 60 jaar laten we jongeren die nog studeren en nog niet actief zijn op de arbeidsmarkt buiten beschouwing.

In grafiek 86 zien we dat er, ongeacht migratieachtergrond en tewerkstellingsduur, systematisch meer personen zijn die gewerkt hebben. De categorie van Belgische afkomst⁶⁶ is het meest actief op de arbeidsmarkt, aangezien slechts 10% van hen geen werk had tussen 2003 en 2008. Van de groep met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het

⁶⁶ Ter herinnering: wat de migratieachtergrond betreft, zijn personen van Belgische afkomst Belgische personen die in België zijn geboren en van wie de twee ouders Belg zijn en als Belg werden geboren.

Rijksregister, heeft daarentegen bijna één persoon op twee geen werk gehad tussen 2003 en 2008, wat neerkomt op een verschil van 39 procentpunten ten opzichte van personen van Belgische origine.

Grafiek 86: Verhouding personen van 25 tot 60 jaar per migratieachtergrond en tewerkstellingsduur

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De analyse per tewerkstellingsduur toont aan dat acht categorieën van migratieachtergrond een groter aantal personen tellen die ten minste vijf jaar hebben gewerkt tussen 2003 en 2008. Het gaat om Belgische personen die als Belg zijn geboren, hetzij uit ouders die als Belg, EU of niet-EU, zijn geboren, hetzij uit ouders met een EU- of niet-EU-nationaliteit, personen die de Belgische nationaliteit sedert meer dan vijf jaar hebben verkregen (ongeacht hun nationaliteit), personen met een EU-nationaliteit die de Belgische nationaliteit sedert vijf jaar of minder hebben verkregen en personen met een EU-nationaliteit die in België geboren zijn.

Omgekeerd is binnen de categorie van buitenlanders met EU- of niet-EU-nationaliteit die al meer dan vijf jaar in het Rijksregister ingeschreven zijn, personen geboren met een niet-EU-nationaliteit die de Belgische nationaliteit sedert vijf jaar of minder hebben verkregen en personen die in België geboren zijn met een niet-EU-nationaliteit, het percentage dat geen baan had tijdens de bestudeerde periode, veel groter dan voor eender welke tewerkstellingsduur.

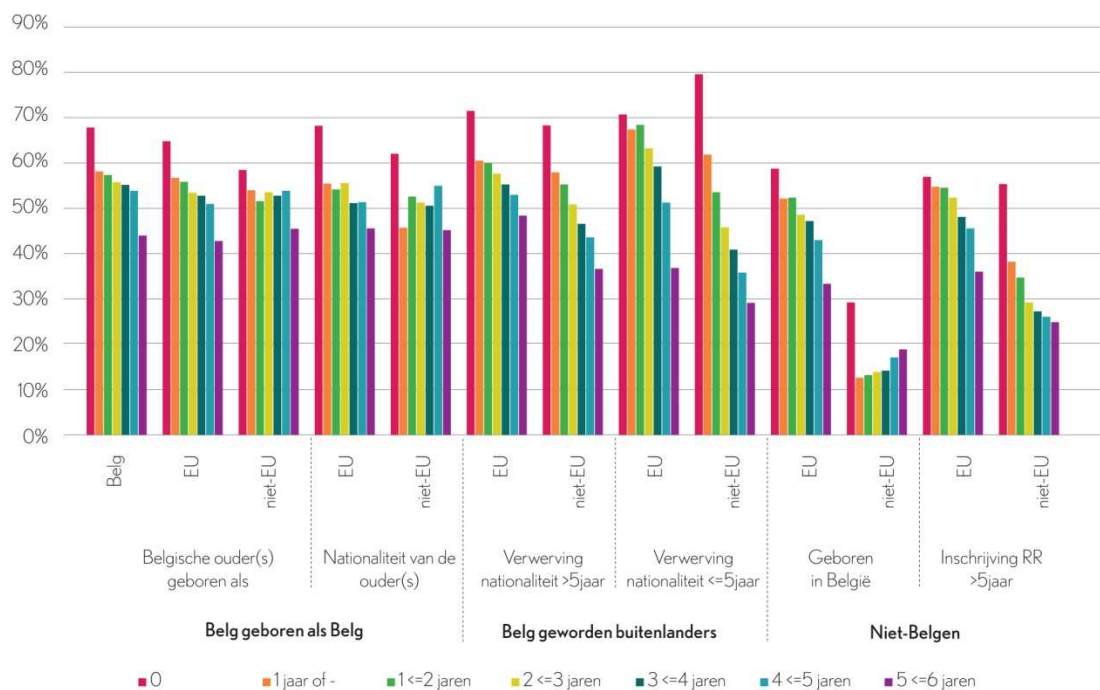
In de volgende tabel stellen we vast dat bij de groep die gedurende ten minste vijf jaar een baan had, de verschillen met de groep van Belgische origine systematisch veel groter zijn voor personen met een niet-EU-nationaliteit dan voor personen met een EU-nationaliteit met verder dezelfde migratieachtergrond. Deze verschillen zijn voor personen met een niet-EU-nationaliteit soms meer dan dubbel zo groot als die voor personen met een EU-nationaliteit.

Tabel 29: Verschillen in procentpunten per tewerkstellingsduur en migratieachtergrond in vergelijking met personen van Belgische origine

			0	1 jaar of-	1 <=2 jaren	2 <=3 jaren	3 <=4 jaren	4 <=5 jaren	5 <=6 jaren
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	5	2	1	1	1	0	-10
		niet-EU	1	3	3	3	3	2	-14
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	11	2	1	1	1	0	-16
		niet-EU	6	6	6	5	4	4	-31
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	6	2	2	2	2	1	-15
		niet-EU	13	6	5	4	3	2	-33
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	8	3	3	3	3	2	-21
		niet-EU	15	7	8	6	5	3	-45
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	11	3	2	2	1	1	-20
		niet-EU	20	15	10	6	3	0	-53
	Inschrijving RR >5jaar	EU	29	3	2	1	0	-1	-34
		niet-EU	39	9	7	3	1	-2	-57

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 87: Verhouding vrouwen van 25 tot 60 jaar per migratieachtergrond en per tewerkstellingsduur

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De vorige grafiek toont de verhouding van vrouwen per tewerkstellingsduur en migratieachtergrond. We zien onmiddellijk dat de groep van wie in België geboren is en een niet-EU-nationaliteit heeft, voor een groot deel uit mannen bestaat (80% mannen). Dit is trouwens de enige migratieachtergrond waarvoor vrouwen de minderheid uitmaken van de groep die niet gewerkt heeft tussen 2003 en 2008. We moeten er echter op wijzen dat het hier om een kleine groep van ongeveer 5.000 personen gaat.

Anderzijds ligt binnen de categorie die vijf jaar of meer heeft gewerkt, het aandeel vrouwen steeds lager dan 50%; er zijn dus meer mannen dan vrouwen, ongeacht de migratieachtergrond.

De globale tendens geeft aan dat het aandeel vrouwen daalt terwijl de tewerkstellingsduur stijgt. Deze daling is niet zo duidelijk voor wie in België geboren is met een niet-EU-nationaliteit en voor de Belgen die als Belg zijn geboren uit Belgische ouders die als Belg zijn geboren, uit Belgische ouders die met een niet-EU-nationaliteit zijn geboren of ouders met een nationaliteit van buiten de EU.

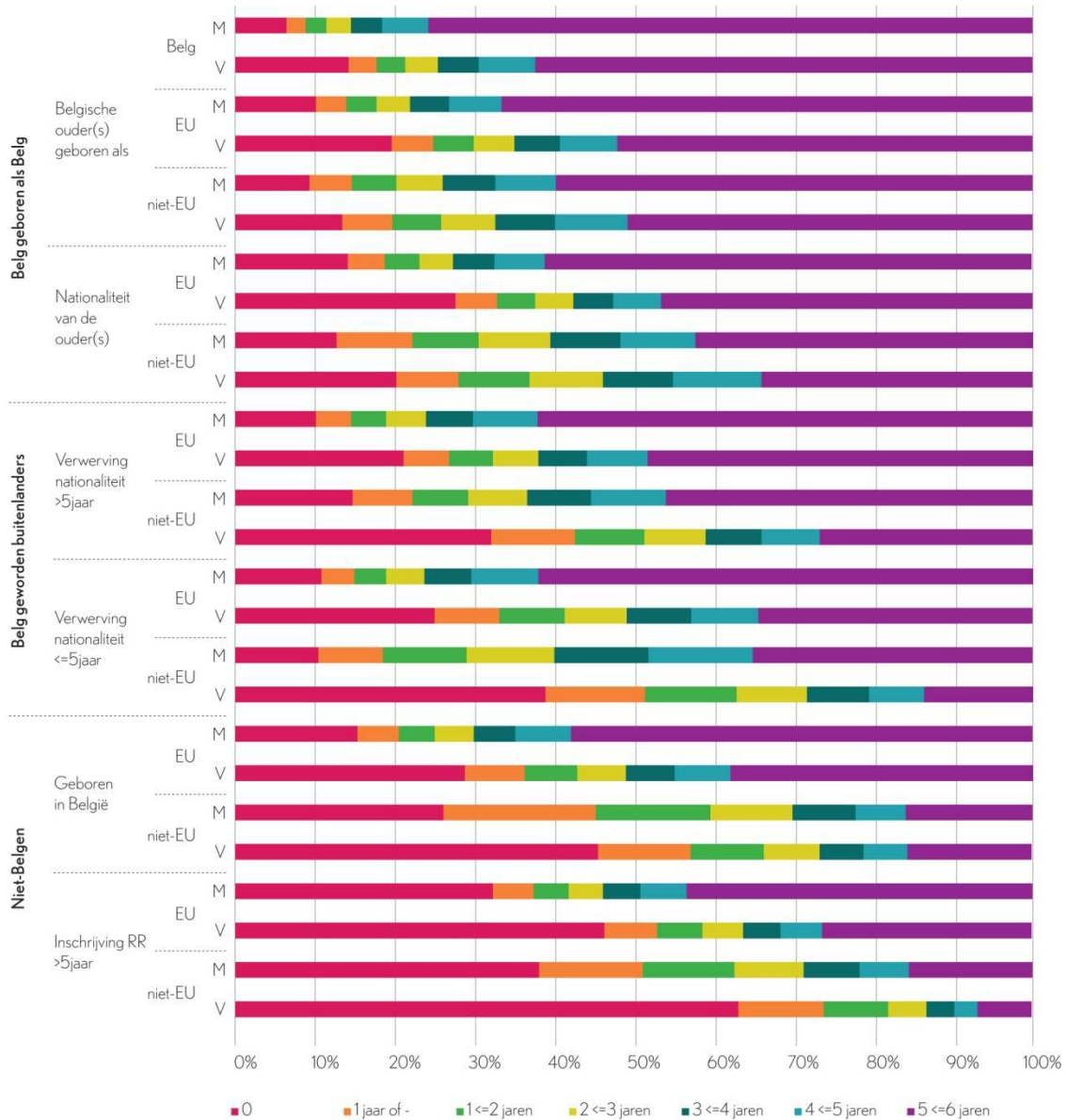
We zien een gelijkaardig patroon bij personen met een EU-nationaliteit die ofwel geboren zijn in België of sedert meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, of die sedert minder of meer dan vijf jaar de Belgische nationaliteit hebben.

Andere groepen met gelijkaardige verhoudingen van vrouwen per tewerkstellingsduur zijn: de groep met een niet-EU-nationaliteit die de Belgische nationaliteit sedert minder of meer dan vijf jaar hebben, en buitenlanders met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan vijf jaar in het Rijksregister ingeschreven zijn. In deze groep lijkt het aandeel vrouwen sterker te dalen met de tewerkstellingsduur.

De analyse per geslacht in de volgende grafiek, biedt ons de mogelijkheid onze eerste vaststellingen lichtjes bij te sturen. Onder buitenlanders met een EU-nationaliteit die sedert meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister en personen die met een niet-EU-nationaliteit zijn geboren en die de Belgische nationaliteit sedert minder of meer dan vijf jaar hebben verkregen, hebben mannen en vrouwen een sterk verschillend profiel. Het grootste deel van de mannen was immers gedurende ten minste vijf jaar actief, terwijl het grootste deel van de vrouwen geen baan had tussen 2003 en 2008.

Alleen bij de groep met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister of die in België zijn geboren, is het aandeel mannen dat tussen 2003 en 2008 geen baan had, groter dan het aantal mannen met een andere tewerkstellingsduur. Voor vrouwen is –naast deze twee categorieën van migratieachtergrond– het aandeel zonder baan tussen 2003 en 2008 ook het grootste bij de groep met een EU-nationaliteit die sedert meer dan vijf jaar ingeschreven is in het Rijksregister en de groep met een niet-EU-nationaliteit die de Belgische nationaliteit sedert minder of meer dan vijf jaar verkreeg. Dit percentage loopt op tot 63% voor vrouwen met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, wat neerkomt op een verschil van 49 procentpunten met vrouwen van Belgische afkomst; dit betekent dat er voor deze categorie van migratieachtergrond tussen 2003 en 2008 meer vrouwen geen baan hadden dan dan wel, ongeacht de duur van de tewerkstelling.

Grafiek 88: Verhouding personen van 25 tot 60 jaar per migratieachtergrond, geslacht en tewerkstellingsduur

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Tabel 30 toont aan dat voor de tewerkstellingsduur “nul” en “vijf jaar en meer” het verschil met wie van Belgische afkomst is, het grootst voor buitenlanders, mannen en vrouwen met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan vijf jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister.

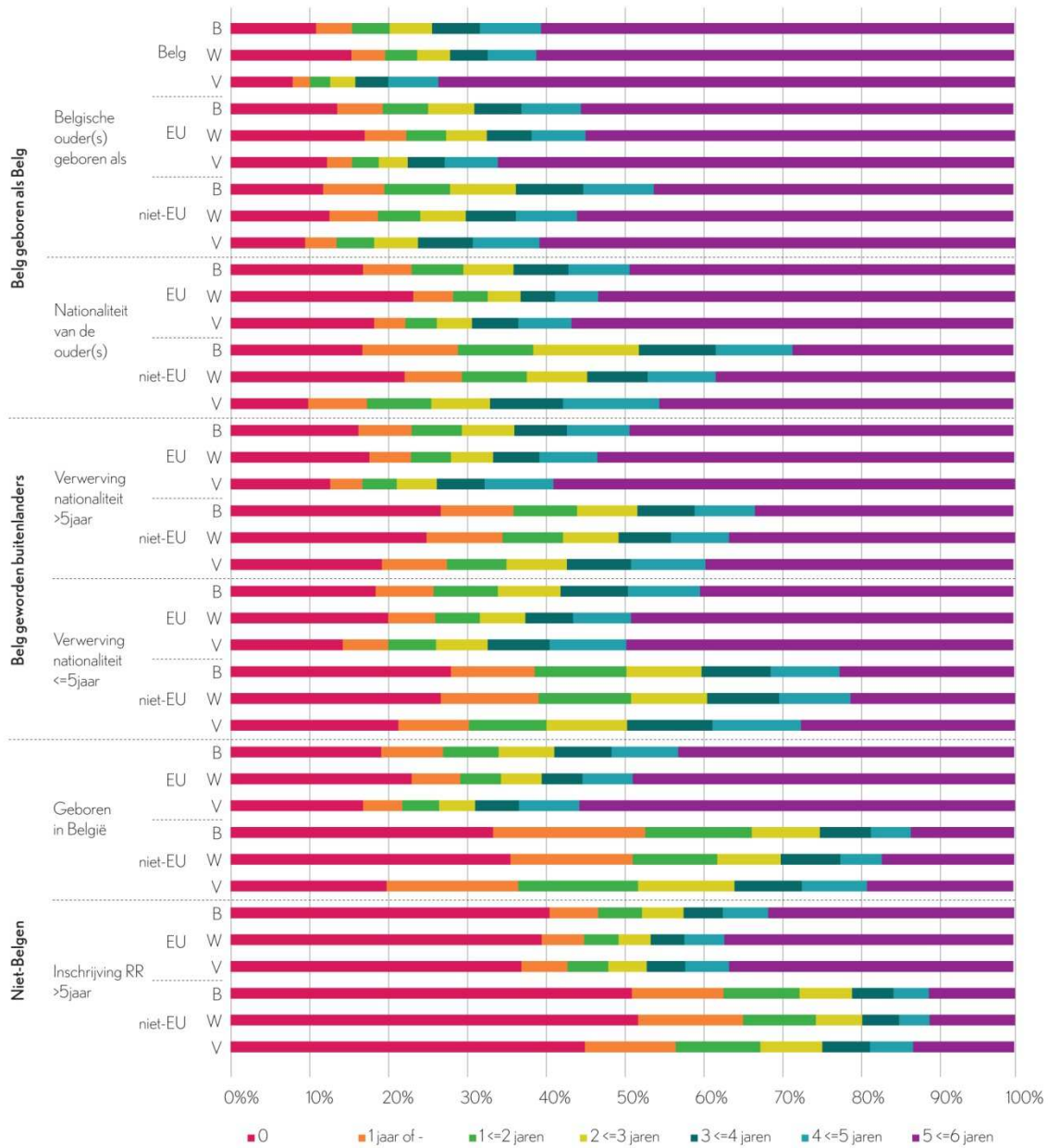
Mannen en vrouwen van Belgische origine werken het meest – op één uitzondering na, met name Belgische vrouwen die als Belg zijn geboren, van wie ten minste één van de Belgische ouders als niet-EU-onderdaan is geboren. Hun aandeel is verhoudingsgewijs 1 procentpunt kleiner bij vrouwen die tussen 2003 en 2008 geen baan hadden.

Tabel 30: Verschillen in procentpunten per geslacht, tewerkstellingsduur en migratieachtergrond in vergelijking met personen van Belgische origine

			0	1 jaar of-	1 <=2 jaren	2 <=3 jaren	3 <=4 jaren	4 <=5 jaren	5 <=6 jaren
Mannen									
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	4	1	1	1	1	1	-9
		niet-EU	3	3	3	3	3	2	-16
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	8	2	2	1	1	0	-15
		niet-EU	6	7	6	6	5	4	-33
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	4	2	2	2	2	2	-14
		niet-EU	8	5	4	4	4	4	-30
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	4	2	1	2	2	3	-14
		niet-EU	4	6	8	8	8	7	-41
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	9	3	2	2	1	1	-18
		niet-EU	20	17	12	7	4	1	-60
	Inschrijving RR >5jaar	EU	26	3	2	1	1	0	-32
		niet-EU	32	11	9	6	3	0	-60
Vrouwen									
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	5	2	1	1	1	0	-10
		niet-EU	-1	3	2	3	2	2	-12
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	13	2	1	1	0	-1	-16
		niet-EU	6	4	5	5	4	4	-28
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	7	2	2	2	1	1	-14
		niet-EU	18	7	5	4	2	0	-36
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	11	5	5	4	3	1	-28
		niet-EU	25	9	8	5	3	0	-49
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	15	4	3	2	1	0	-24
		niet-EU	31	8	6	3	0	-2	-47
	Inschrijving RR >5jaar	EU	32	3	2	1	0	-2	-36
		niet-EU	49	7	4	1	-2	-4	-56

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 89: Aandeel personen van 25 tot 60 jaar per migratieachtergrond, gewest en tewerkstellingsduur

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het woongewest biedt weinig bijkomende informatie voor de analyse van de migratieachtergrond in functie van de tewerkstellingsduur. Alleen personen met een niet-EU-nationaliteit die de Belgische nationaliteit sedert vijf jaar of minder hebben, kennen een ander profiel in functie van hun woonplaats. Voor wie in Brussel of Wallonië woont, merken we dat het aandeel dat tussen 2003 en 2008 geen baan hadd, groter is dan het aandeel in een andere tewerkstellingsduur. Voor wie in Vlaanderen woont, merken we dat het grootste aandeel bestaat uit personen die vijf jaar of meer hebben gewerkt.

Vreemdelingen met een niet-EU-nationaliteit die zijn ingeschreven in het Rijksregister en die in Brussel of Wallonië wonen, zijn de enige categorie waarvan er meer personen zijn die niet hebben gewerkt dan er tussen 2003 en 2008 wel een baan hebben gehad, ongeacht de duur ervan. Wanneer we de verschillende gewesten bekijken, zien we dat de groep met deze

migratieachtergrond het sterkst verschilt van de groep van Belgische origine voor de tewerkstellingsduur nul en vijf jaar of meer, en dit ongeacht hun woonplaats.

Tabel 31: Verschillen in procentpunten per gewest van de woonplaats, duur van de tewerkstelling en migratieachtergrond in vergelijking met personen van Belgische origine

			0	1 jaar of-	1 <=2 jaren	2 <=3 jaren	3 <=4 jaren	4 <=5 jaren	5 <=6 jaren
Brussels Hoofdstedelijk Gewest									
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	3	1	1	1	0	0	-5
		niet-EU	1	3	4	3	3	1	-14
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	6	2	2	1	1	0	-11
		niet-EU	6	8	5	8	4	2	-32
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	5	2	2	1	1	0	-11
		niet-EU	16	5	3	2	1	0	-27
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	8	3	3	3	3	1	-20
		niet-EU	17	6	7	4	3	1	-38
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	8	3	2	2	1	1	-17
		niet-EU	23	15	9	3	0	-3	-47
	Inschrijving RR >5jaar	EU	30	2	1	0	-1	-2	-29
		niet-EU	40	7	5	1	-1	-3	-49
Waals Gewest									
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	2	1	1	1	1	1	-6
		niet-EU	-3	2	1	2	2	2	-5
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	8	1	0	0	0	-1	-8
		niet-EU	7	3	4	3	3	2	-23
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	2	1	1	1	1	1	-8
		niet-EU	10	5	4	3	2	1	-24
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	5	2	2	2	1	1	-12
		niet-EU	11	8	8	5	4	3	-40
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	8	2	1	1	0	0	-12
		niet-EU	20	11	7	4	3	-1	-44
	Inschrijving RR >5jaar	EU	24	1	0	0	0	-1	-24
		niet-EU	37	9	5	2	0	-2	-50
Vlaams Gewest									
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	EU	4	1	1	1	0	0	-8
		niet-EU	2	2	2	2	3	2	-13
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	10	2	1	1	2	0	-17
		niet-EU	2	5	6	4	5	6	-28
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	5	2	2	2	2	2	-15
		niet-EU	11	6	5	5	4	3	-34
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	6	4	4	3	4	3	-24
		niet-EU	14	7	7	7	7	5	-46
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	9	3	2	1	1	1	-18
		niet-EU	12	15	13	9	4	2	-55
	Inschrijving RR >5jaar	EU	29	4	3	2	1	-1	-37
		niet-EU	37	9	8	5	2	-1	-61

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Een nuancering van de goede situatie van de groep van Belgische afkomst dringt zich opnieuw op voor Belgen die als Belg geboren werden –en van wie ten minste één van de Belgische ouders niet in de EU is geboren– waarvan het aandeel dat tussen 2003 en 2008 geen baan had verhoudingsgewijs nog 3 procentpunten lager ligt in het Waals Gewest.

**5. DE WERKLOOSHEID VAN DE
BELGISCHE BEVOLKING EN VAN
DE BEVOLKING VAN
BUITENLANDSE NATIONALITEIT
(OF ORIGINE),
VAN 18 TOT 60 JAAR**

In dit hoofdstuk wordt de werkloosheid volgens origine en volgens migratieachtergrond bekeken vanuit twee analysehoeken. In de eerste plaats via een algemene analyse van de werkloosheidsgraad, en vervolgens via een analyse van de duur van de werkloosheid.

Sleutelementen van hoofdstuk 5.1: de werkloosheidsgraad

Origine

- De werkloosheidsgraad bij de personen van Belgische origine (5,9%) is lager dan de werkloosheidsgraad bij de personen van buitenlandse afkomst, wat ook geldt voor Vlaanderen en voor Wallonië. Voor gans het land bedraagt de werkloosheidsgraad bij de mannen van Belgische origine 5,1%, en die van de vrouwen 6,8%, wat lager is dan de werkloosheidsgraden vastgesteld voor alle andere origines. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen met een andere afkomst dan de Belgische, hebben de personen met een origine uit één van de EU-12-landen de laagste werkloosheidsgraden (respectievelijk 6,3% en 9,9%). De mannen met een Maghrebijnse origine en de vrouwen van met een origine uit een kandidaat-lidstaat hebben binnen hun geslacht de hoogste werkloosheidsgraden (respectievelijk 23,7% en 31,4%). In Brussel liggen de werkloosheidsgraden het laagst bij de personen met een origine uit een EU-12-land (5,3% tegenover 10,1% voor de personen van Belgische origine). In Vlaanderen en in Wallonië is de werkloosheidsgraad van de personen met een andere origine het laagst bij de personen uit de EU-14.

Migratieachtergrond

- De werkloosheidsgraad bij de personen van Belgische origine, zowel bij de mannen als bij de vrouwen, is lager dan de werkloosheidsgraden vastgesteld bij de personen met een andere migratieachtergrond, behalve wat betreft de werkloosheidsgraden voor de personen met een EU-nationaliteit die minder dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven, bij wie die 5,6% bedraagt. De werkloosheidsgraad is het hoogst bij de personen met een niet-EU-nationaliteit geboren in België, nl. 38,7%.

5.1. ANALYSE VAN DE WERKLOOSHEIDSGRAAD

Op basis van de nomenclatuur van de het datawarehouse⁶⁷, omvatten de werkzoekenden: de werkzoekenden na een voltijdse tewerkstelling met werkloosheidsuitkering, de werkzoekenden na een vrijwillige deeltijdse tewerkstelling met werkloosheidstoeslag, de werkzoekenden na studies met wachttuitkering of overgangsuitkering, en de werkzoekenden met begeleidingsuitkering.

Ter herinnering, de werkloosheidsgraad vertegenwoordigt, in dit rapport, het aantal werklozen van 18 tot 60 jaar uitgedrukt als percentage van het aantal arbeidskrachten, dus zowel tewerkgestelden als werklozen, van 18 tot 60 jaar.

A. Volgens origine

De gemiddelde werkloosheidsgraad in België voor personen van 18 tot 60 jaar bedraagt 8,4%. De werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine (5,9%) is lager dan het gemiddelde en dan de werkloosheidsgraden waargenomen voor personen van buitenlandse origine⁶⁸. Personen afkomstig uit de EU-12 hebben werkloosheidsgraden die dicht bij het Belgische gemiddelde liggen (8%). Personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en personen van Maghrebijnse origine hebben de hoogste werkloosheidsgraden (respectievelijk 23,9% en 25,9%).

⁶⁷ Voor meer details, zie de “beschrijving van de nomenclatuur van de socio-economische positie en van de afgeleide variabelen bij nomenclatuur” op de site van de KSZ.

⁶⁸ Ter herinnering, de categorieën die wij gebruiken zijn de volgende:

EU-14: Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Luxemburg, Ierland, Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland, Zweden en Oostenrijk.

EU-12: Tsjechië, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slovakije, Bulgarije en Roemenië.

Kandidaat-EU: Macedonië, Turkije, Kroatië.

Andere Europese landen: Albanië, Andorra, IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen, San-Marino, Zwitserland, Rusland, Heilige Stoel, Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Bosnië-Herzegovina, Servië, **enz.**

Maghreb: Algerije, Libië, Marokko, Tunesië en Mauritanië.

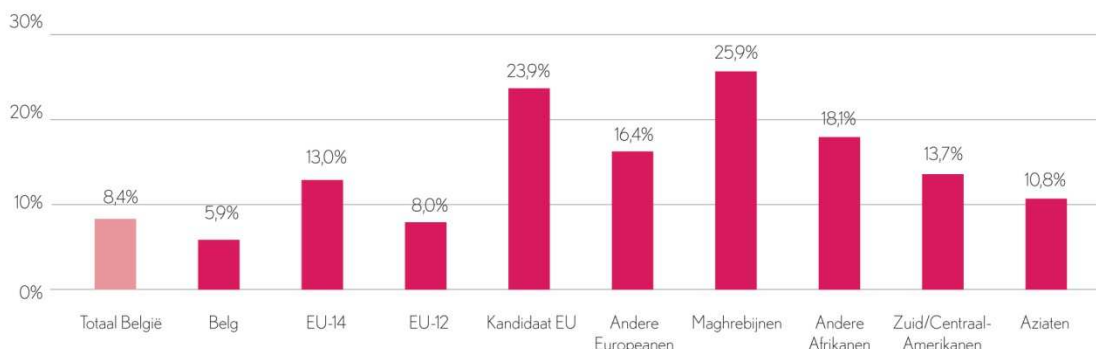
Andere Afrikaanse landen: Burundi, Kameroen, Zuid-Afrika, Congo, Senegal, Rwanda, **enz.**

Noord-Amerika: Canada, Verenigde Staten van Amerika./

Zuid/Centraal-Amerika: Cuba, Guatemala, Mexico, Nicaragua, Argentinië, Bolivia, Brazilië, Chili, Colombia, Ecuador, Peru, Venezuela, **enz.**

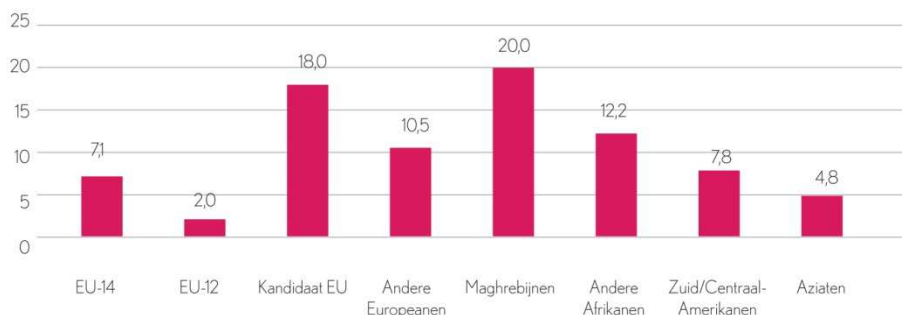
Azië: China, Japan, Thailand, Maleisië, Indië, Indonesië, Saoedi-Arabië, Iran, Irak, Israël, **enz.**

Oceanië: Australië, Nieuw-Zeeland, Samoa, **enz.**

Grafiek 90: Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen naar origine

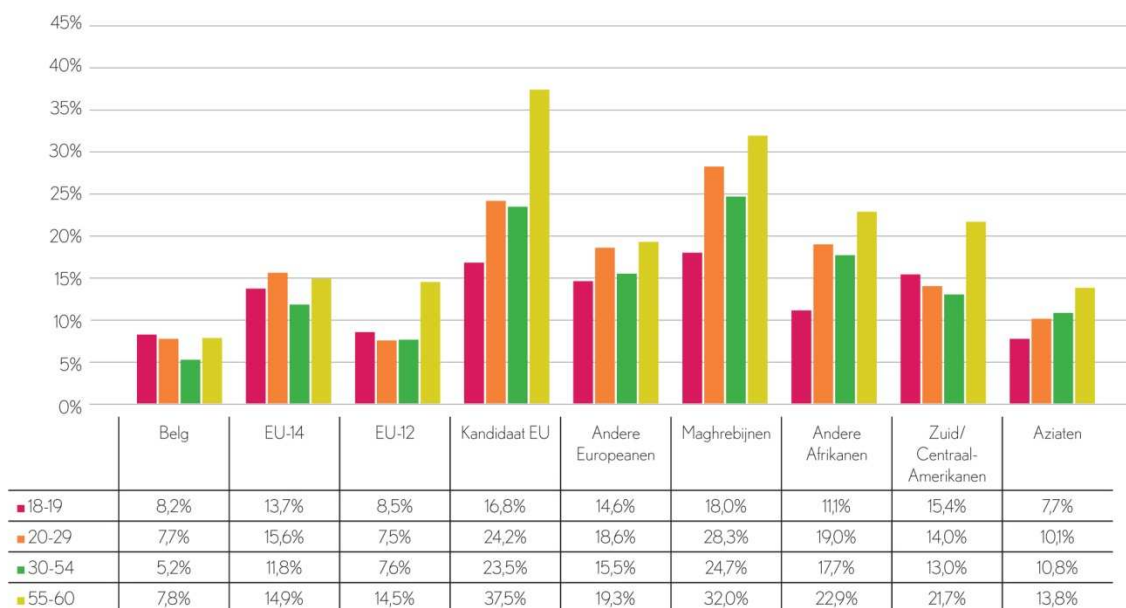
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 91 geeft het verschil weer in werkloosheidsgraad tussen personen van Belgische origine en personen van buitenlandse origine. Het verschil ten nadele van personen afkomstig uit de EU-12 is relatief klein (2 procentpunten) en het verschil is bijzonder groot voor degene afkomstig zijn uit een kandidaat-lidstaat en van Maghrebijnse origine (respectievelijk 18 procentpunten en 20 procentpunten).

Grafiek 91: Verschil in werkloosheidsgraad naar origine van 18- tot 60-jarigen ten opzichte van de werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

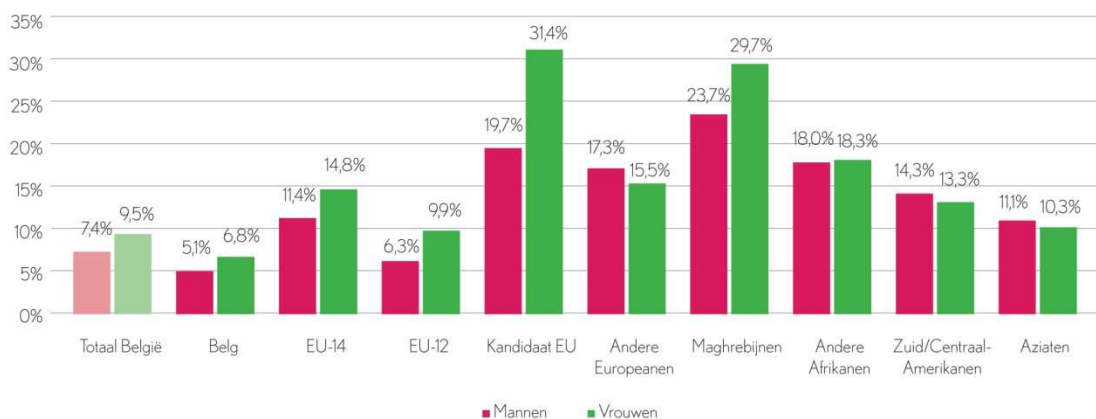
De volgende grafiek geeft de werkloosheidsgraad per leeftijd weer. Ongeacht de leeftijdsklasse ligt de werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine lager dan die van personen met een andere origine. Dit geldt niet voor de 20-29-jarigen afkomstig uit de EU-12 die een werkloosheidsgraad hebben die een beetje lager ligt dan die van de Belgen van origine. Ongeacht de leeftijdsklasse vinden we de hoogste werkloosheidsgraden bij personen afkomstig uit de Maghreb en uit een kandidaat-lidstaat. Bij 55-60-jarigen loopt dit op tot boven de 30%.

Grafiek 92: Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen naar leeftijdsklasse en origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek die de werkloosheidsgraad per geslacht weergeeft, toont aan dat de gemiddelde werkloosheidsgraad in België voor mannen van 18 tot 60 jaar 7,4% bedraagt. De werkloosheidsgraad van mannen van Belgische origine bedraagt 5,1%. Deze laatste ligt lager dan de percentages waargenomen voor mannen van buitenlandse origine. Met werkloosheidspercentages van 6,3% hebben mannen, afkomstig van de EU-12, de laagste werkloosheidspercentages van alle mannen van buitenlandse origine. Mannen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en uit de Maghreb hebben de hoogste werkloosheidsgraden (respectievelijk 19,7% en 23,7%).

De werkloosheidsgraad van vrouwen ligt hoger dan die van mannen voor de meeste origines. Dit geldt niet voor 3 groepen vrouwen: die van Aziatische origine, van Zuid- of Centraal-Amerika en die uit een ander Europees land. Ze vertonen lagere werkloosheidscijfers dan hun mannelijke tegenhangers. De gemiddelde werkloosheidsgraad in België voor vrouwen van 18 tot 60 jaar bedraagt 9,5%. Die van vrouwen van Belgische origine bedraagt 6,8% en is daarmee lager dan de werkloosheidsgraad voor vrouwen van buitenlandse origine. Vrouwen afkomstig uit de EU-12 en van Aziatische origine hebben de laagste werkloosheidsgraden van vrouwen van buitenlandse origine met werkloosheidspercentages van 9,9% en 10,3%. De hoogste werkloosheidsgraden worden waargenomen voor vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten en vrouwen van Maghrebijnse origine (respectievelijk 31,4% en 29,7%).

Grafiek 93: Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen naar geslacht en origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

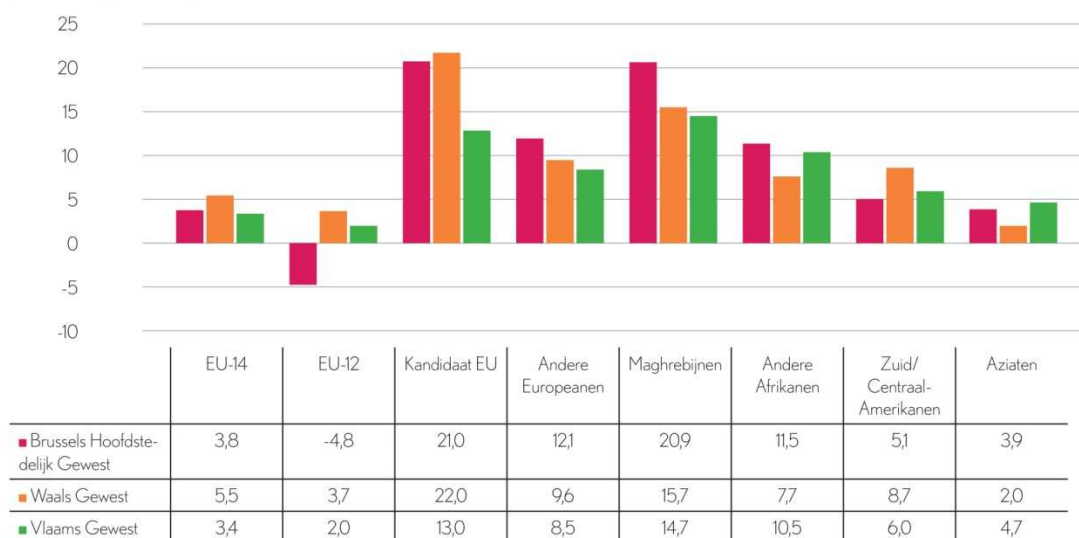
Het verschil in werkloosheidsgraad tussen mannen en vrouwen varieert sterk volgens origine. Het bedraagt 1,7 punt voor personen van Belgische origine. Het is het laagste voor personen van Aziatische origine, zij afkomstig uit Zuid-/Centraal-Amerika en zij afkomstig uit een ander Europees land (verschil ten voordele van vrouwen van respectievelijk 0,8 punt, 1 punt en 1,8 procentpunt). Het verschil is het grootst voor personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en van Maghrebijnse origine (verschil ten nadele van vrouwen van 11,8 en 6,1 procentpunten).

De volgende grafiek met de gegevens per gewest toont aan dat de werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine lager ligt dan die van personen van buitenlandse afkomst en dit ongeacht het gewest. Brussel vormt hierop een uitzondering voor personen afkomstig uit de EU-12 die een lagere werkloosheidsgraad kennen dan personen van Belgische origine (5,3%). Deze laatste bedraagt 3,5% in Vlaanderen tegen 10,1% in Brussel en 10,8% in Wallonië. In Vlaanderen en in Brussel vertonen personen, afkomstig uit de EU-14 en van de EU-12, werkloosheidsgraden die lager liggen dan die van personen die een andere buitenlandse origine hebben. Wallonië daarentegen heeft lagere werkloosheidspercentages voor personen van Aziatische origine en die afkomstig van een EU-12-land dan voor andere buitenlandse origines. In de drie gewesten zijn het de personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en van Maghrebijnse origine die de hoogste werkloosheidspercentages hebben.

Grafiek 94: Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen per gewest naar origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek geeft het verschil weer in werkloosheidspercentage tussen personen van Belgische origine en personen van buitenlandse origine in elk van de gewesten. Over het algemeen is het in Brussel en in Wallonië dat men de grootste verschillen in werkloosheidsgraad waarneemt. Het verschil ten nadele van personen van buitenlandse origine is het grootst in de drie gewesten voor personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat (21 procentpunten in Brussel, 22 punten in Wallonië en 13 punten in Vlaanderen) en van Maghrebijnse origine (20,9 procentpunten in Brussel, 15,7 punten in Wallonië en 14,7 punten in Vlaanderen). Personen van Aziatische origine hebben verschillen in werkloosheidsgraad die een beetje lager liggen in Brussel (3,9) en in Wallonië (2) lager dan in Vlaanderen (4,7).

Grafiek 95: Verschil in werkloosheidsgraad naar origine van 18- tot 60-jarigen ten opzichte van de werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine in elk van de gewesten (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

B. Volgens migratieachtergrond

De werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine⁶⁹ (5,9%) is lager dan de werkloosheidsgraad voor personen die een andere migratieachtergrond hebben. Dit geldt niet voor personen van EU-nationaliteit ingeschreven in het Rijksregister sinds minder dan 5 jaar dat 5,6% bedraagt. Voor alle andere groepen zien we werkloosheidscijfers van meer dan 10% voor personen met een andere migratieachtergrond. Bij de lage werkloosheidsgraden voor de EU- en niet-EU-nationaliteiten, die minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, dienen we op te merken dat ze door hun kortere verblijf wellicht (nog) geen toegang hebben tot de Belgische sociale zekerheid en dus tot werkloosheidsuitkeringen.

In elk van de verschillende groepen van migratieachtergrond hebben personen met een EU-migratieachtergrond werkloosheidspercentages die lager liggen dan die van personen zonder EU-migratieachtergrond. Het zijn personen van niet-EU-nationaliteit geboren in België die de hoogste werkloosheidsgraad hebben (38,7%). Het is eveneens interessant om vast te stellen dat onder de personen die een EU-migratieachtergrond hebben, het personen van EU-nationaliteit geboren in België zijn die de hoogste werkloosheidsgraad hebben (16,4%). In lijn met deze tendens merken we lagere werkloosheidsgraden op bij personen geboren met een EU-nationaliteit, die achteraf de Belgische nationaliteit verkregen, dan die van Belgen met een EU-ouder.

Grafiek 96: Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen naar migratieachtergrond

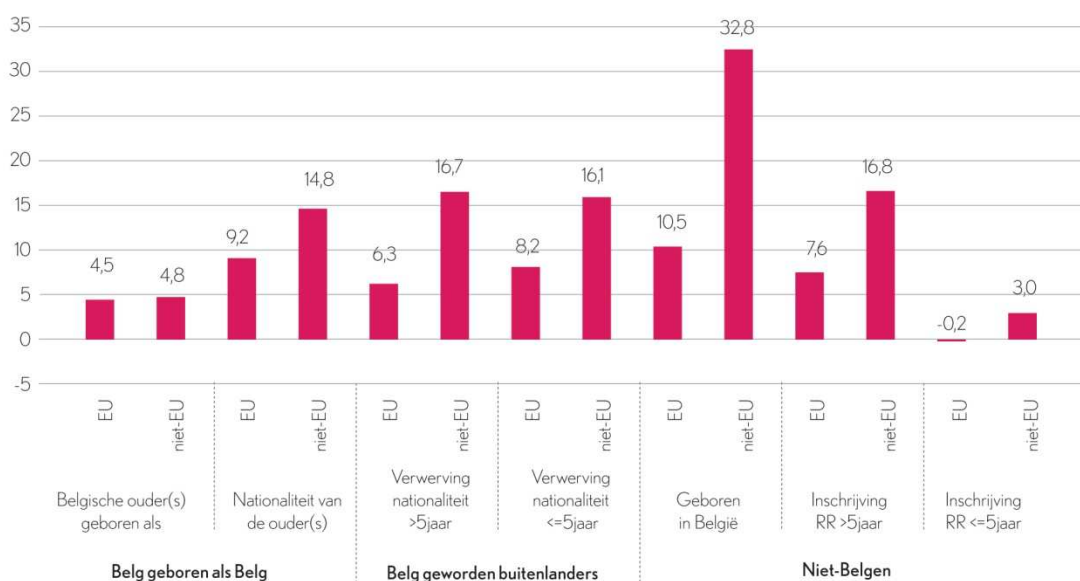

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek geeft het verschil weer in werkloosheidsgraad tussen personen van Belgische origine en personen met een andere migratieachtergrond. Hij toont aan dat personen met een niet-EU-migratieachtergrond vaker werkloos zijn dan personen met een EU-migratieachtergrond. Met een verschil van 32,8 procentpunten is de situatie ten nadele van personen met een niet-EU-nationaliteit, maar geboren in België, bijzonder verontrustend.

⁶⁹ Ter herinnering, de personen van Belgische origine zijn de Belgische personen geboren als Belg van wie de twee ouders geboren zijn als Belg.

Grafiek 97: Verschil in werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen ten opzichte van de werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine naar migratieachtergrond (in procentpunten)

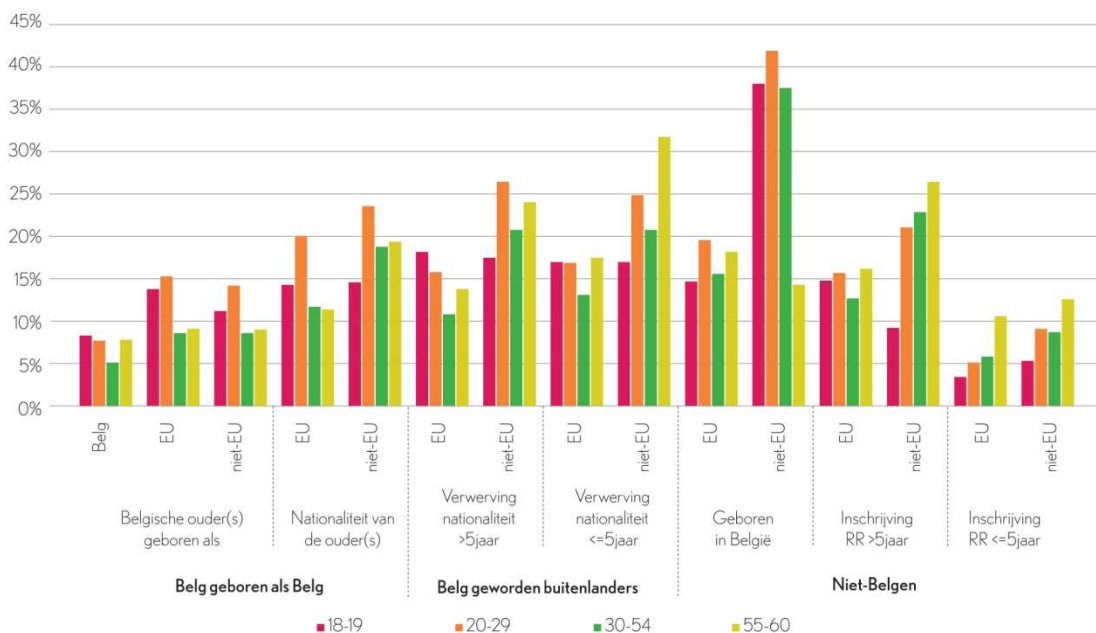
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek geeft het werkloosheidspercentage weer per leeftijd. Hij toont aan dat buitenlanders (EU en niet-EU, minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister) een lagere werkloosheidsgraad hebben dan personen met een andere migratieachtergrond. Behalve voor de 55-60-jarigen, benaderen ze zelfs de percentages voor personen van Belgische origine. Mogelijk maakt hun kortere verblijf in België het hen (nog) niet mogelijk om aan alle voorwaarden te voldoen voor een werkloosheidsuitkering. Zoals zal blijken in hoofdstuk 6, is hun inactiviteitsgraad bijzonder hoog.

Net als bij de vorige grafieken, blijkt de werkloosheidsgraad voor personen met een niet-EU-nationaliteit en geboren in België verontrustend hoog; in het bijzonder bij de 20-29-jarigen voor wie het werkloosheidspercentage 42% bedraagt.

Ook het werkloosheidspercentage van 55-60-jarigen is hoog, vooral bij personen met een niet-EU-nationaliteit en die minder dan 5 jaar ingeschreven de Belgische nationaliteit hebben verkregen (31,8%). Hij blijft hoog voor niet-EU-buitenlanders, langer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister (26,5%), en diegenen die geboren zijn met een niet-EU-nationaliteit en die de nationaliteit langer dan 5 jaar geleden hebben verkregen (24,18%). Wanneer we de gegevens ontleden per leeftijdsklasse van 5 jaar wordt het lager liggende werkloosheidspercentage van de personen geboren met de nationaliteit van een EU-land die de nationaliteit hebben verkregen (sinds meer dan 5 jaar en sinds minder dan 5 jaar) in vergelijking met dat van de Belgen van wie één van de ouders de EU-nationaliteit heeft, niet meer waargenomen voor de leeftijdsklassen van 45 jaar en ouder.

Grafiek 98: Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen per leeftijdsklasse naar migratieachtergrond

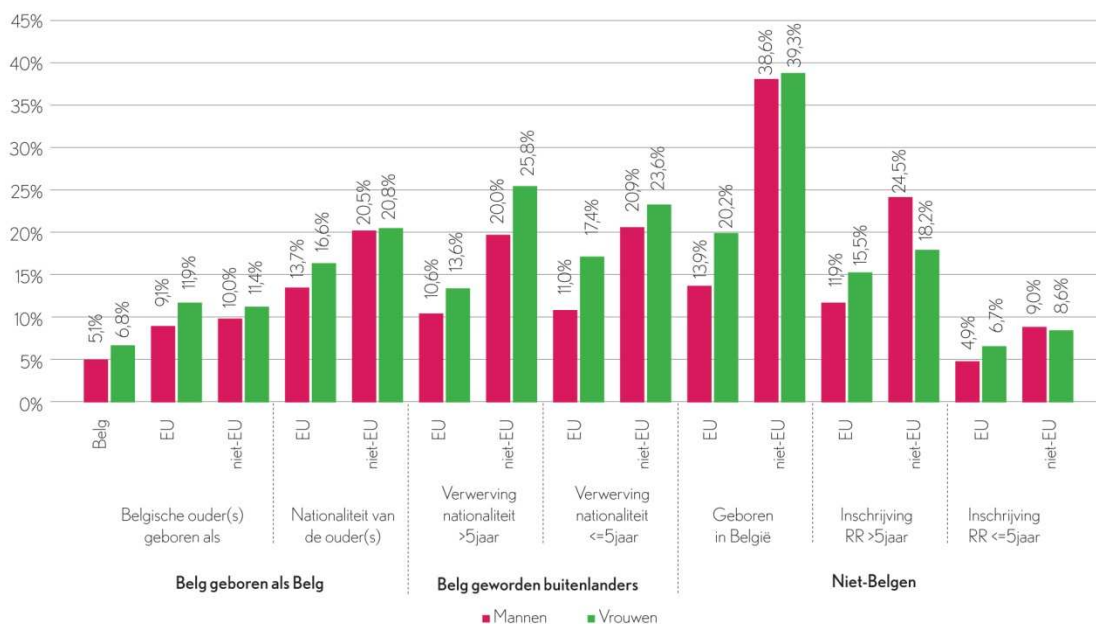
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek per geslacht toont aan dat de werkloosheidsgraad van mannen van Belgische origine 5,1% bedraagt. Dit is lager dan de percentages waargenomen van mannen met een andere migratieachtergrond, behalve dan dat van mannen met EU-nationaliteit en minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister, (4,9%).

De werkloosheidsgraad van vrouwen ligt hoger dan die van mannen voor de meeste migratieachtergronden. Dit is niet het geval voor vrouwen van niet-EU-nationaliteit en ingeschreven in het Rijksregister sinds meer dan 5 jaar en sinds minder dan 5 jaar. Hun werkloosheidsgraad ligt zelfs lager dan die van hun mannelijke tegenhangers. De werkloosheidsgraad van vrouwen van Belgische origine bedraagt 6,8% en is daarmee lager dan de werkloosheidspercentages van vrouwen en mannen met een migratieachtergrond.

Net zoals beschreven hierboven, met uitzondering van de percentages van vrouwen (6,7%) en mannen (4,9%) van EU-nationaliteit en minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister.

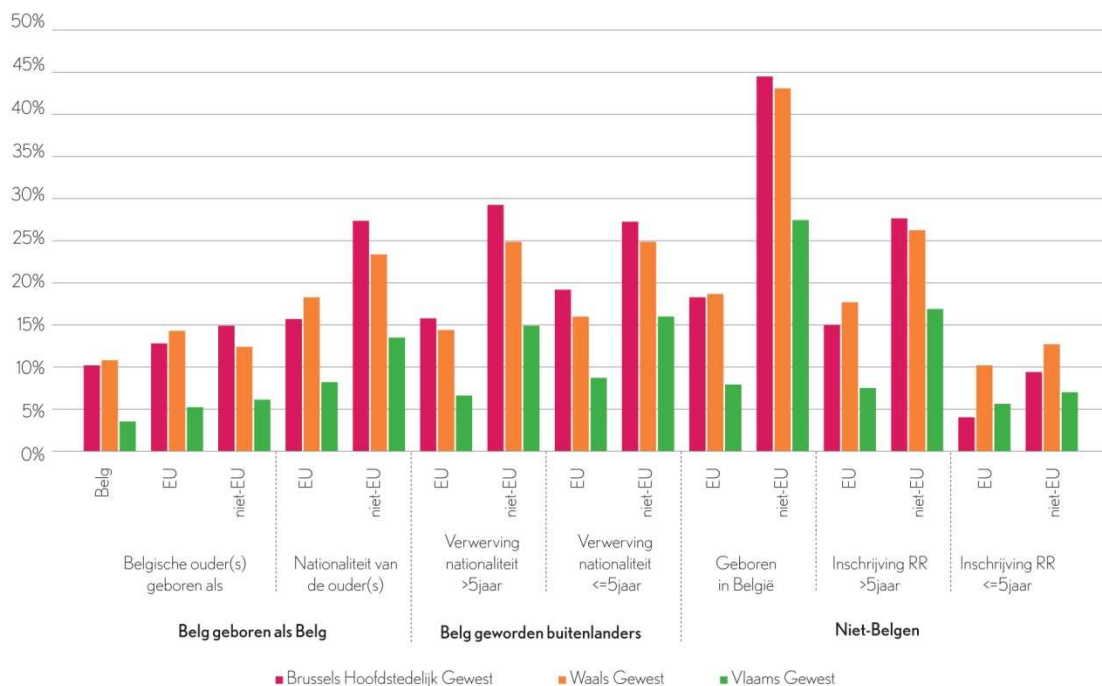
In elk van de verschillende groepen van migratieachtergrond, hebben zowel mannen als vrouwen met een EU-migratieachtergrond een lagere werkloosheidsgraad dan die van mannen en van vrouwen met een niet-EU-migratieachtergrond. De enige uitzondering hier zijn de Belgische vrouwen geboren als Belg van wie ten minste één van de ouders geboren is in een niet-EU-land die een werkloosheidsgraad hebben dat een beetje lager ligt dan die van wie één van de ouders geboren is in een land van de EU. Net als bij de vorige grafieken zien we de hoogste werkloosheidsgraden bij mannen (38,6%) en vrouwen (39,3%) van niet-EU-nationaliteit en geboren in België.

Grafiek 99: Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen per geslacht naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het verschil in werkloosheidsgraad tussen mannen en vrouwen varieert sterk volgens de migratieachtergrond. Het bedraagt 1,7 punt voor personen van Belgische origine. Onder de andere migratieachtergronden, is dit het kleinst voor personen van niet-EU-nationaliteit en minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister (verschil ten voordele van vrouwen van 0,5 procentpunten), Belgische personen geboren als Belg van wie één van de ouders de nationaliteit heeft van een niet-EU-land en personen van niet-EU-nationaliteit geboren in België (verschil ten nadele van vrouwen van respectievelijk 0,4 en 0,7 procentpunten). Het verschil is het grootst voor personen van niet-EU-nationaliteit en langer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister (verschil ten voordele van vrouwen van 6,3 procentpunten), voor personen geboren in een land van de EU die minder dan 5 jaar geleden de Belgische nationaliteit verkregen en personen van EU-nationaliteit geboren in België (verschil ten nadele van vrouwen van respectievelijk 6,4 en 6,3 procentpunten).

De volgende grafiek focust op leeftijd, migratieachtergrond en gewest. De werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine is lager dan die van personen die een andere migratieachtergrond hebben en dit ongeacht het gewest op twee uitzonderingen na. Het geldt in Brussel niet voor personen van buitenlandse nationaliteit en minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister. Het geldt eveneens niet in Wallonië voor personen van EU-nationaliteit en minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister, die een werkloosheidsgraad vertonen die lager ligt dan personen van Belgische origine. Voor personen van Belgische origine, bedraagt het 3,5% in Vlaanderen tegenover 10,2% in Brussel en 10,8% in Wallonië. In Vlaanderen vertonen Belgen, geboren als Belg van wie één van de ouders geboren is in een land van de EU, en personen van EU-nationaliteit en minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister werkloosheidscijfers lager dan die van personen met een andere migratieachtergrond. Tevoren werd reeds bevestigd dat vooral personen met een niet-EU-nationaliteit, maar geboren in België de hoogste werkloosheidspercentages hebben. Dit geldt voor de drie gewesten; Brussel telt het hoogste percentage met 44,6%.

Grafiek 100: Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen per gewest naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek geeft het verschil weer in werkloosheidspercentage tussen personen van Belgische origine en personen met een andere migratieachtergrond in elk van de gewesten. In het algemeen is het in Brussel dat we de grootste verschillen waarnemen in werkloosheidsgraad. De werkloosheidsgraden liggen het hoogst bij personen van niet-EU-nationaliteit en met een andere migratieachtergrond dan de Belgische, maar wel geboren in België. Dit geldt voor de drie gewesten: 34,4 procentpunten in Brussel, 32,4 punten in Wallonië en 24 punten in Vlaanderen. In elk van de gewesten en in de meeste gevallen is het verschil ten nadele van personen met een niet-EU-migratieachtergrond groter dan dat van diegenen die een EU-migratieachtergrond hebben. Uitzondering hierop vormt het Waals Gewest, voor Belgen geboren als Belg van wie één van de ouders geboren is in het buitenland, voor wie we vaststellen dat de niet-EU migratieachtergrond beter is dan die van de EU.

Grafiek 101: Verschil in werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen ten opzichte van de werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine in elk van de gewesten naar migratieachtergrond (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Analyse van de derde generatie: de groep van 18 tot 29 jaar in het licht van de werkloosheid

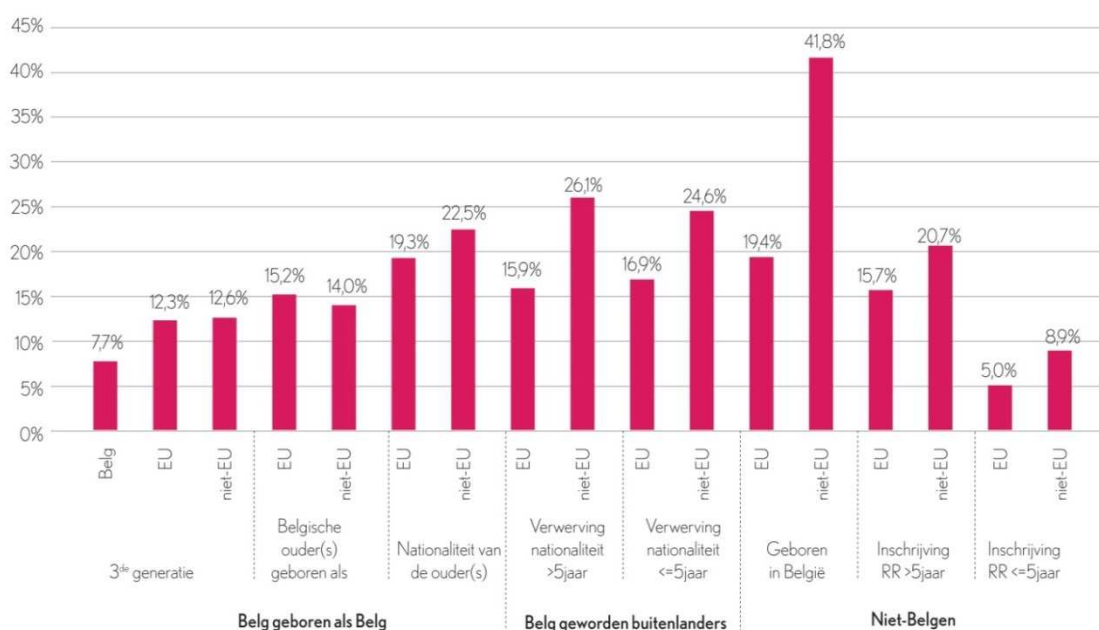
Ter herinnering en zoals wij het gezien hebben in het eerste hoofdstuk van dit rapport, maken de huidige gegevens het niet mogelijk om op een optimale manier de derde generatie te benaderen op basis van de gegevens van het datawarehouse voor de leeftijdsgroep die in aanmerking wordt genomen (de 18-60-jarigen). Voor de 18-29-jarigen is het echter wel mogelijk een groot deel van de derde generatie te benaderen (zie hoofdstuk 2). In dit kader analyseren wij in het kort de werkloosheidsgraad van alle groepen van migratieachtergronden voor de bevolking van 18 tot 29 jaar, dit wil zeggen 1.624.150 personen. In hoofdstuk 4, werd dezelfde oefening gemaakt voor de werkgelegenheidsgraad.

De werkloosheidsgraad van de Belgen van de derde generatie van 18 tot 29 jaar bedraagt 7,7%. Deze is lager dan die welke werd waargenomen voor de andere migratieachtergronden. Dit geldt niet voor buitenlanders van EU-nationaliteit en minder dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister (5%). Deze is overigens lager dan die van de Belgen van de tweede en derde generaties. Dit kan gedeeltelijk worden verklaard door het feit dat, aangezien zij minder dan 5 jaar in België zijn, zij wellicht niet voldoen aan alle voorwaarden die noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van de werkloosheidsuitkeringen. Hun inactiviteitsgraad is overigens bijzonder hoog (zie hoofdstuk 6).

Zoals in de analyse voor de 18-60-jarigen, stellen we vast dat in elk van de categorieën, met uitzondering van de Belgen van wie één van de ouders van niet-EU-nationaliteit is, personen met een niet-EU-migratieachtergrond hogere werkloosheidspercentages hebben dan diegenen met een EU-migratieachtergrond.

We merken eveneens op dat het werkloosheidspercentage van personen van 18 tot 29 jaar geboren met de nationaliteit van een land van de EU die achteraf Belgische nationaliteit hebben verkregen lager is dan dat van de Belgen van wie één van de ouders de EU-nationaliteit heeft.

Grafiek 102: Werkloosheidsgraad van de 18- tot 29-jarigen naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Sleutелеlementen van hoofdstuk 5.2: de werkloosheidsduur

Origine

- Het aandeel dat langdurig werkloos is (meer dan 1 jaar), verschilt niet veel naargelang origine. Deze varieert van 60% bij werklozen uit een andere Europees land tot 67,7% bij werklozen van Maghrebijnse origine. Binnen elke leeftijdsklasse is het aandeel het hoogst voor personen met een origine uit Maghreb en personen met een origine uit een kandidaat-lidstaat. Enkel bij de jongste leeftijdsklasse vertonen personen met Belgische origine een kortere werkloosheidsduur dan alle andere origines. Er zijn grote verschillen waar te nemen tussen regio's: in Brussel is 72,9% van alle werklozen langdurig werkloos, in Wallonië 70,1% en in Vlaanderen 57,5%. In Vlaanderen zijn het de personen met Belgische origine die het vaakst langdurig werkloos zijn, in Brussel zijn het de personen met origine uit Maghreb en in Wallonië personen met afkomst uit EU-12.

Migratieachtergrond

- Het aandeel dat langdurig werkloos is (meer dan één jaar), verschilt matig naargelang de migratieachtergrond en varieert van iets meer dan de helft bij werklozen die als Belg geboren zijn maar ouders hebben met een vreemde nationaliteit (EU of erbuiten), tot drie kwart bij werklozen die enkel ingeschreven zijn in het Rijksregister sinds meer dan 5 jaar die een EU-nationaliteit hebben.. Personen die geboren zijn met Belgische nationaliteit kennen vaker een minder lange werkloosheid (56 á 64%) dan personen die een vreemde nationaliteit hebben (66 á 75%), of hadden bij geboorte (67 á 69%).

5.2. ANALYSE VAN DE WERKLOOSHEIDSDUUR

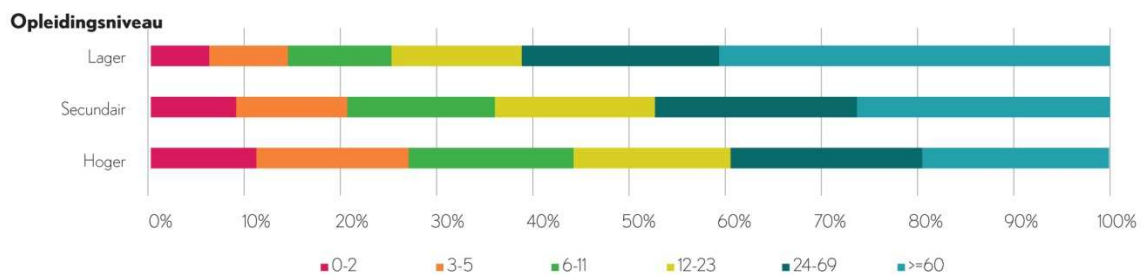
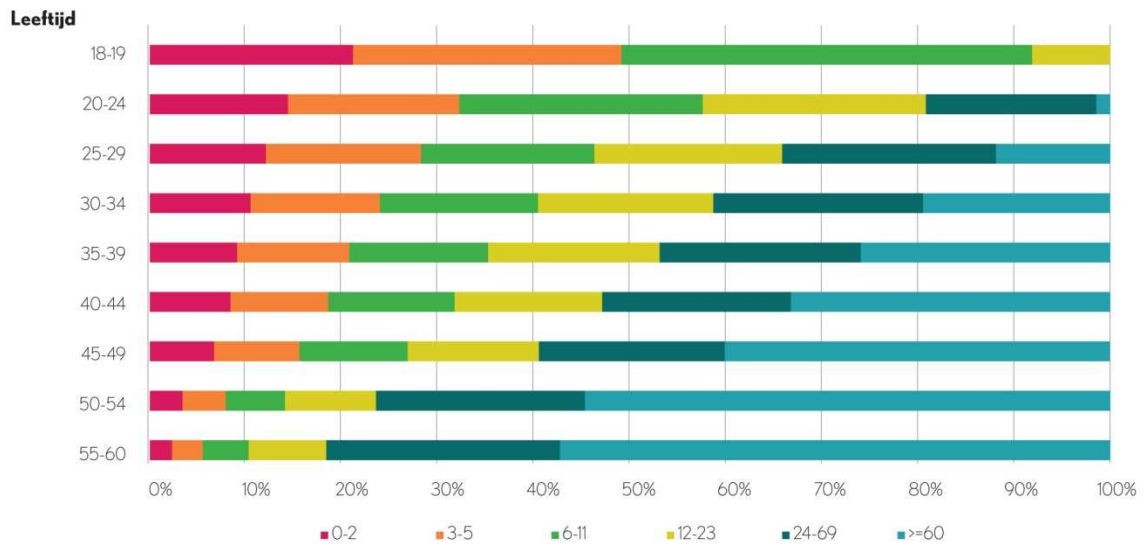
In dit deel wordt de werkloosheidsduur van werklozen geanalyseerd naar origine en migratieachtergrond. De werkloosheidsduur⁷⁰ begint te tellen vanaf het moment dat het recht op een uitkering geopend wordt. Bij een onderbreking van de vergoede werkloosheid gedurende een ononderbroken periode van minstens 3 maand, wordt de teller van de werkloosheidsduur terug op nul gezet. De werkloosheidsduur wordt verdeeld in zes categorieën en wordt uitgedrukt in aantal maanden van werkloosheid: 0-2 maanden, 3-5 maanden, 6-11 maanden, 12-23 maanden, 24-59 maanden (2-4 jaar) en meer dan 60 maanden (5 jaar).

Vooraleer te beginnen met de analyse naar origine en migratieachtergrond zal eerst gekeken worden hoe de werkloosheidsduur varieert volgens een aantal profielkenmerken zoals geslacht, leeftijd, gewest en opleidingsniveau (zie grafiek 103). We kunnen in deze grafiek zien dat vrouwen vaker dan mannen langer werkloos zijn. Wat betreft leeftijd is er een sterke samenhang met werkloosheidsduur op te merken: hoe ouder men is, hoe hoger de kans om langdurig werkloos te zijn. Ook zien we wat gewest betreft vaker een langere werkloosheidsduur bij werklozen woonachtig in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest dan bij werklozen uit het Vlaams Gewest. Ook bij opleidingsniveau zien we een verschil: laagopgeleiden kennen vaker een langere werkloosheidsduur dan hoger opgeleiden.

Grafiek 103: Werkloosheidsduur (in maanden) naar profielkenmerken van werklozen uit het 4^e kwartaal 2008.

⁷⁰ Deze gegevens worden verzameld door de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA).

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het is belangrijk om in gedachten te houden dat hoe deze profielkenmerken zich binnen de verschillende categorieën van origine en migratieachtergrond verdelen ook een invloed heeft op de verdeling naar werkloosheidsduur. Zo zal bijvoorbeeld een bevolkingsgroep die gekenmerkt wordt door een jonge leeftijdsstructuur mogelijk ook gekenmerkt worden door meer werklozen die een kortere werkloosheidsduur kennen als gevolg van de sterke samenhang tussen leeftijd en werkloosheidsduur. Uit voorgaande grafieken kunnen we afleiden dat we dit vooral kunnen verwachten met betrekking tot leeftijd en in mindere mate voor de andere profielkenmerken.

A. Volgens origine

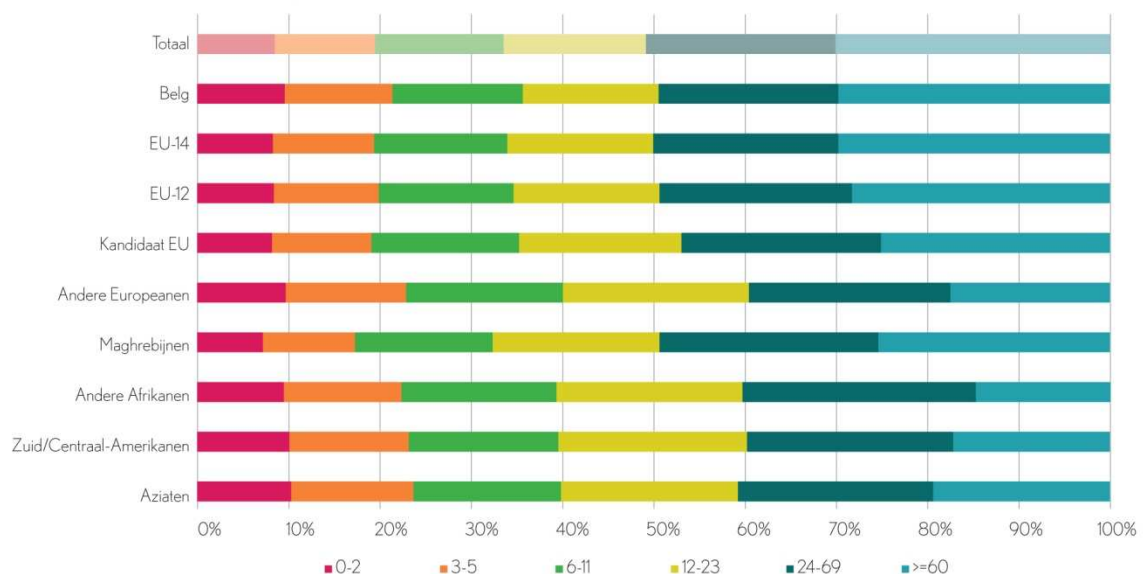
In het eerste deel zal de werkloosheidsduur van werklozen in het 4^e kwartaal 2008 geanalyseerd worden naar origine. Hierbij zullen personen met een origine uit Oceanië of Noord-Amerika niet opgenomen worden in de analyse aangezien deze te klein zijn in aantal.

Grafiek 2 toont de verdeling van de werkloosheidsduur voor alle werklozen van 18 tot 60 jaar uit het 4^e kwartaal 2008 volgens origine. In geheel België was 8,5% van de werklozen minder dan 2 maanden werkloos, 11,0% tussen 3 en 5 maanden, 14,1% tussen 6 en 11 maanden, 15,6% tussen 1 en 2 jaar, 20,8% tussen 2 en 5 jaar en was 29,9% al langer dan 5 jaar werkloos.

Er zijn geen grote variaties tussen de verschillende categorieën naar origine op te merken. Wel zien we dat sommige origines vaker vertegenwoordigd zijn in de werkloosheid van zeer lange duur. 30% van de werklozen met Belgische origine of origine uit EU-14 zijn reeds meer dan 5 jaar (of 60 maanden) werkloos. Slechts 15% van de personen met origine uit andere Afrikaanse (niet Maghreb) en 17% van de personen met origine uit andere Europese landen of uit Zuid- en Centraal-Amerika zijn langer dan 5 jaar werkloos.

Er moet een opmerking gemaakt worden bij het totaal (de eerste staaf) in de grafiek: het aandeel dat meer dan 5 jaar werkloos is, ligt hoger dan in gelijk welke subcategorie van origine. Dit komt omdat de origine van ouderen vaak niet of slecht geregistreerd is waardoor deze wel in het totaal werden opgenomen maar niet in de subcategorieën en het zijn vaak de ouderen die een lange werkloosheidsduur kennen waardoor het aandeel in het totaal veel hoger is.

Grafiek 104: Werkloosheidsduur (in maanden) van werklozen van 18 tot 60 jaar in het 4^e kwartaal 2008 naar origine.

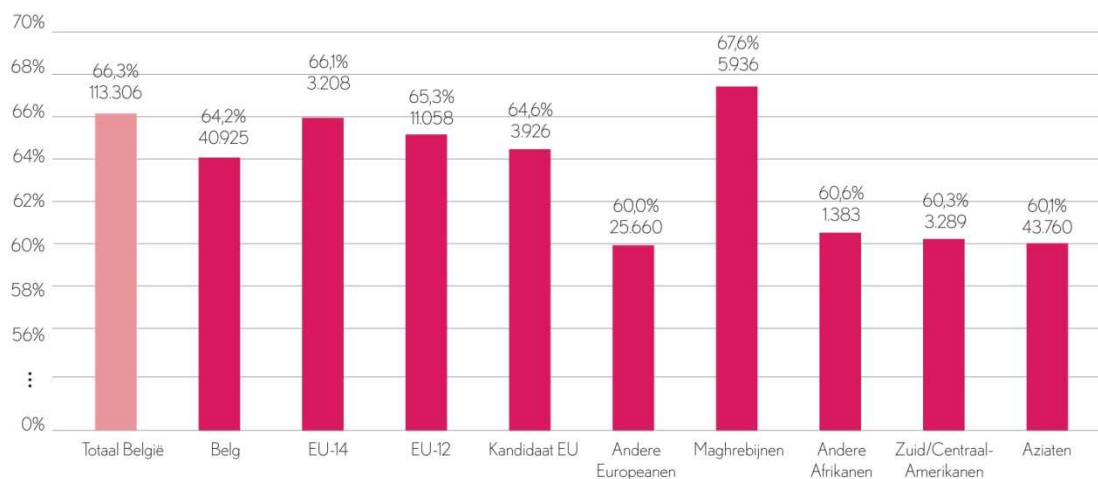

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Langdurige werkloosheid

Om de analyse te vereenvoudigen zal vanaf hier gefocust worden op het aandeel van alle werklozen dat langdurig werkloos is. Als langdurige werkloosheid geldt werkloosheid die meer dan 1 jaar duurt. Grafiek 105 toont het aandeel langdurige werklozen in de totale werkloosheid (tijdens het 4^e kwartaal 2008) naar origine. Voor geheel België is 66,3% van alle werklozen langdurig werkloos. De verschillen tussen de origines zijn eerder gering. Het grootste aandeel langdurige werklozen met 67,6% vinden we bij werklozen met een origine uit Maghreb gevolgd door werklozen met een origine uit EU-14 (66,1%). Het kleinste aandeel langdurige werklozen vinden we bij personen met een origine uit andere Europese landen (60,0%) en uit Azië (60,1%). Ook personen met origine uit andere Afrikaanse landen of Zuid- en Centraal-Amerika kennen een lager aandeel in de langdurige werkloosheid met respectievelijk 60,6% en 60,3%. Gezien het enige tijd vergt om aanspraak te kunnen maken op een werkloosheidsuitkering kunnen deze lagere aandelen mogelijk verklaard worden door het feit dat deze origines veel meer dan de andere origines bestaan uit nieuwe migranten⁷¹.

Grafiek 105: Aandeel langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen en het absolute aantal langdurige werklozen in het 4^e kwartaal 2008 naar origine.

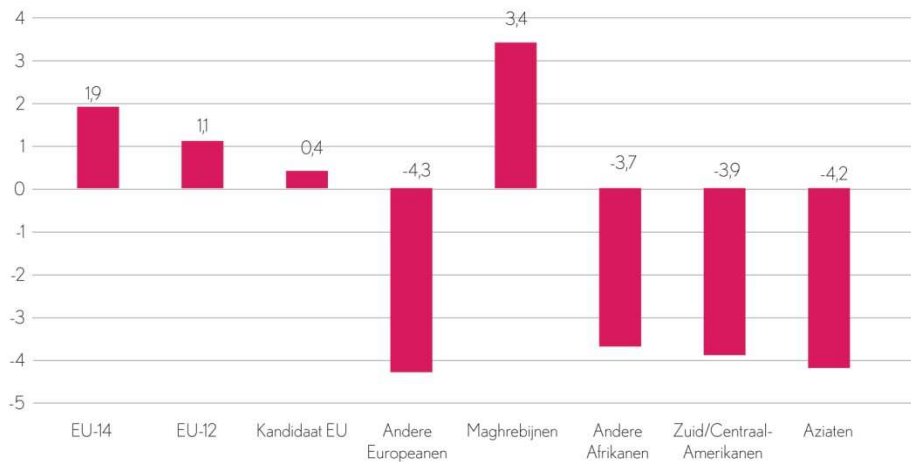

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 4 toont de kloof tussen werklozen met een Belgische origine en de andere origines. De kloof is het grootst met personen met een origine uit andere Europese landen (4,3 procentpunten) en uit Azië (4,2 procentpunten). Zij zijn minder vaak langdurig werkloos. Ook personen afkomstig uit andere Afrikaanse landen (3,7 procentpunten) en uit Zuid- en Centraal-Amerika (3,9 procentpunten) zijn minder vaak langdurig werkloos. Werklozen met origine uit Maghreb (3,4 procentpunten) gevolgd door personen met een origine uit EU-14 (1,9 procentpunten), uit EU-12 (1,1 procentpunten) en uit kandidaat-lidstaten (0,4 procentpunten) zijn vaker langdurige werkloos dan Belgen.

⁷¹ Martiniello M., Rea, A., Timmerman C., Wets J. (Eds.) (2010), Nieuwe Migraties en Nieuwe Migranten in België. Samenleving en Toekomst. Federaal Wetenschapsbeleid.

Grafiek 106: Kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen met Belgische origine naar origine (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

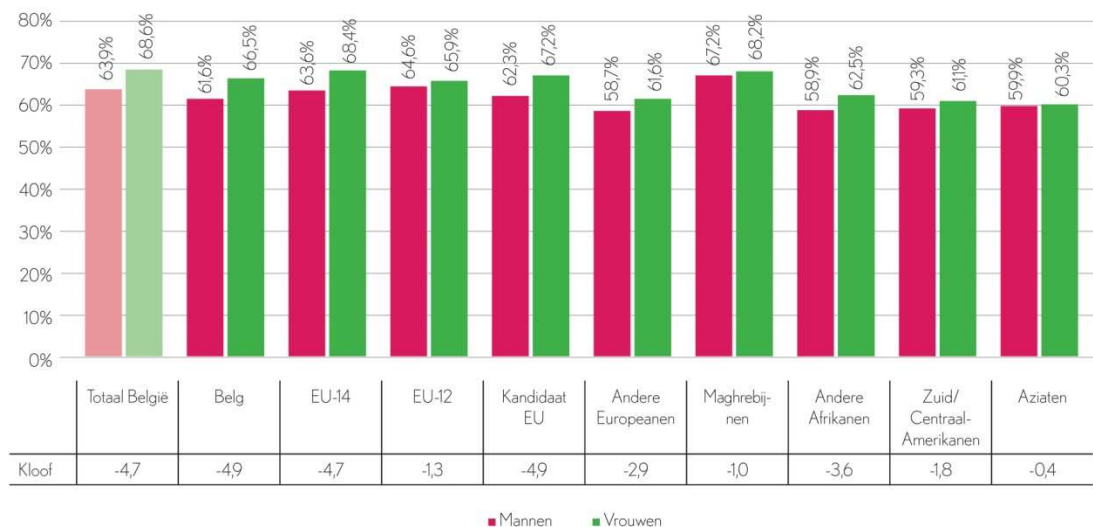
Profielkenmerken

In het begin van het hoofdstuk werd al gewezen op het feit dat de werkloosheidsduur kan variëren naargelang de profielkenmerken van individuen binnen elke origine. In de volgende grafieken zal nagegaan worden in welke mate de verschillen in profielkenmerken tussen de origines en de werkloosheidsduur gecorreleerd zijn. Om ze allemaal tegelijk in rekening te brengen zijn geavanceerde technieken nodig die we hier niet kunnen toepassen aangezien we niet beschikken over individuele data die daarvoor noodzakelijk zijn.

1) Geslacht

Wat geslacht betreft zien we voor elke origine dat vrouwen meer vertegenwoordigd zijn in de langdurige werkloosheid dan mannen (grafiek 107). In België bedraagt het verschil tussen mannen en vrouwen 4,7 procentpunten. Het verschil tussen mannen en vrouwen is het grootst, met bijna 5 procentpunten, bij werklozen met een Belgische origine en origine uit kandidaatlidstaten of EU-14. Het kleinste verschil vinden we bij werklozen met een origine uit Azië met 0,4 procentpunten en de werklozen van Maghrebijnse origine met 1 procentpunten verschil.

Grafiek 107: Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4e kwartaal 2008, naar origine en geslacht, en genderkloof in procentpunten.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

2) Leeftijd

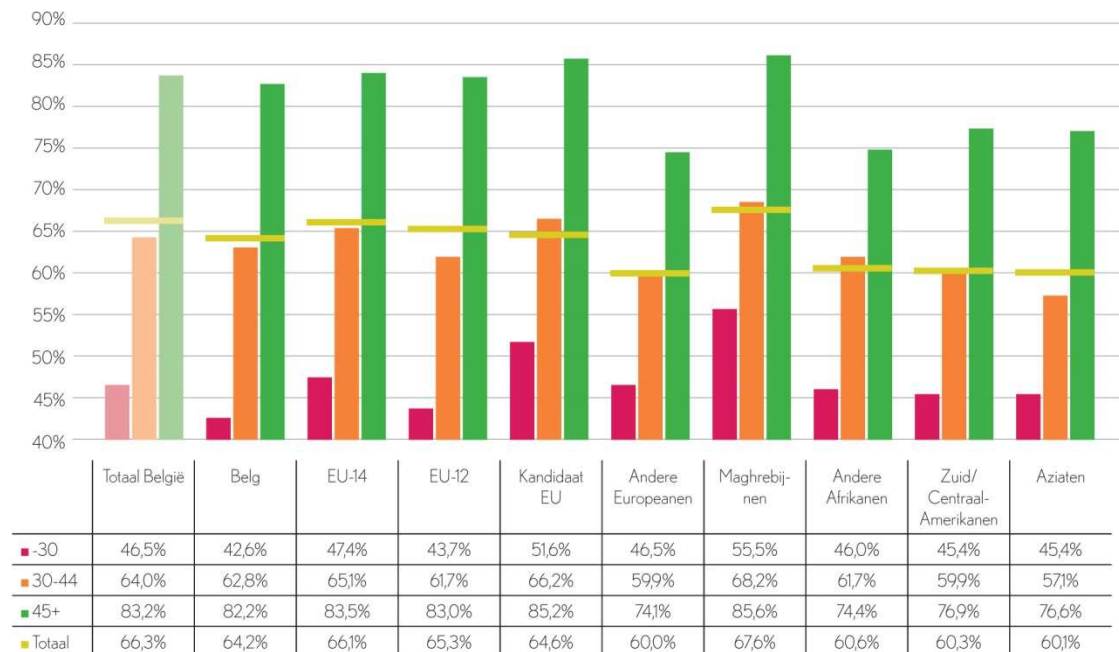
Grafiek 108 geeft de langdurige werkloosheid bij alle werklozen weer volgens leeftijd. In het begin van het hoofdstuk werd al reeds de aandacht gevestigd op het sterke verband tussen werkloosheidsduur en leeftijd. Ook in deze grafiek is te zien dat voor iedere origine het aandeel langdurige werklozen stijgt naarmate de leeftijd toeneemt. Door de verschillende leeftijdsklassen apart te bekijken wordt de invloed van de leeftijdsstructuur mee in rekening gebracht.

Iets minder dan de helft van de werklozen jonger dan 30 jaar zijn langer dan 1 jaar werkloos (46,5%). Jongeren met een origine uit Maghreb (55,5%) of kandidaat-lidstaten (51,6%) zijn het vaakst langdurig werkloos in vergelijking met de andere origines. Voor personen met Belgische origine of origine uit EU-12 is het aandeel daarentegen het laagst met respectievelijk 42,6% en 43,7%.

In de middelste leeftijdsklasse (30 tot 44 jaar) bedraagt het aandeel langdurige werklozen 64,0%. Ook in deze leeftijdsgroep scoren personen met een origine uit Maghreb het hoogst met 68,2% gevolgd door personen met een origine uit kandidaat-lidstaten met 66,2%. Personen met een origine uit Azië (57,1%), uit Zuid/Centraal-Amerika (59,9%) en uit andere Europese landen (59,9%) kennen de laagste aandelen in deze leeftijdsklasse.

In de oudste leeftijdsklasse (45 jaar en ouder) is 83,2% langdurige werkloos. Ook hier zijn de aandelen het hoogst bij personen met een origine uit Maghreb en uit een kandidaat-lidstaat met respectievelijk 85,6% en 85,2%. Personen afkomstig uit een andere Europese land en uit een andere Afrikaanse land kennen de laagste aandelen met respectievelijk 74,1% en 74,4%.

Grafiek 108: Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar origine en leeftijd.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In de volgende grafiek wordt de kloof tussen werklozen met een Belgische origine en een vreemde origine per leeftijdsgroep weergegeven waarin dit nog duidelijker naar voren komt. Voor personen met origine uit EU-14, kandidaat-lidstaten en Maghreb is de kloof over alle leeftijdsklassen positief maar wordt steeds kleiner met de leeftijd. In deze groepen zijn werklozen dus vaker langdurige werkloos dan in de groep van personen met een Belgische origine. Bij de meeste andere origines (“andere Europeanen”, “andere Afrikanen”, “Zuid- en Centraal-Amerikanen” en “Aziaten”) zien we dat enkel jongeren vaker een groter aandeel kennen in de langdurige werkloosheid ten opzichte van personen met een Belgische origine. Mogelijk speelt ook hier weer het effect van recente migratie in deze origines. Daarenboven blijkt uit onderzoek naar recente migratiestromen dat het aandeel van mensen boven de veertig in de immigratiestromen zeer duidelijk gestegen is⁷².

⁷² Eggerickx T., Bahri A., Perrin N. (2006), Internationale migratiebewegingen en allochtone bevolkingsgroepen. Statistische en demografische gegevens, GÉDAPSPED-UCL (met medewerking van L. Dal, F. Peltier en J.-P. Sanderson).

Grafiek 109: Kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4e kwartaal 2008 ten opzichte van personen van Belgische origine naar origine en leeftijdsklasse (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

3) Gewest

Ook als we kijken naar de verdeling per gewest krijgen we een ander beeld wat betreft de orde van de categorieën. Grafiek 110 toont het aandeel van langdurige werklozen in de totale werkloosheid per gewest in het 4^e kwartaal 2008 volgens origine. Het Vlaamse Gewest heeft met 57,5% het laagste aandeel langdurig werklozen. Het aandeel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waalse Gewest verschillen niet veel van elkaar met respectievelijk 72,1% en 70,1%.

Voor elke origine zijn de werklozen woonachtig in Vlaanderen het minst langdurig werkloos en in Brussel het meest (met uitzondering van personen met een origine uit EU-12). De aandelen in Brussel en Wallonië liggen telkens dicht bij elkaar. Binnen het Vlaamse Gewest zijn personen met Belgische origine het meest vertegenwoordigd in de langdurige werkloosheid. In Brussel worden deze vooraf gegaan door werklozen met een origine uit Maghreb (73,7%) en kandidaat-lidstaten (73,5%) en in Wallonië door werklozen met een origine uit EU-12 (70,8%) en kandidaat-lidstaten (70,5%).

Bij personen met een origine uit Maghreb zien we globaal in België een verschil van 2,2 procentpunten met personen met Belgische origine. Terwijl in de gewesten het verschil met personen met Belgische origine sterk varieert: in Vlaanderen bedraagt het verschil -2,2 procentpunten, in Wallonië 2,3 procentpunten en in Brussel 0,6 procentpunten. Dit toont aan dat de grote vertegenwoordiging van personen met een origine uit Maghreb in Brussel sterk weegt op het totaal in België.

Grafiek 110: Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar origine en gewest

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

4) Opleiding

In het datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale bescherming zijn ook gegevens opgenomen over het opleidingsniveau van werklozen. De gegevens over opleiding zijn afkomstig van de gewestelijke tewerkstellingsdiensten (VDAB, Actiris, FOREM en ADG). Bij inschrijving als werkzoekende werkloze bij de één van de gewestelijke tewerkstellingsdiensten geeft de werkloze zelf aan welk opleidingsniveau hij heeft. Deze gegevens werden vanaf 2007 in alle gewesten geharmoniseerd.

Grafiek 9 toont het aandeel in langdurige werkloosheid per origine volgens opleidingsniveau. Voor geheel België is 74,8% van de laagopgeleide werklozen, 64,1% van werklozen met minstens een diploma van het secundair onderwijs en 55,9% van de werklozen met minstens een diploma van het hoger onderwijs langdurig werkloos. Bij de meeste origines zien we een hoger aandeel langdurige werklozen bij laaggeschoolden en lager aandeel bij hooggeschoolden. Dit is bij personen van Belgische origine het sterkst. Bij werklozen met origine uit andere Afrikaanse landen of Zuid- en Centraal-Amerika of Azië is er geen of amper een verschil tussen de opleidingsniveaus.

Grafiek 111: Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar origine en opleiding

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 112: Kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen van Belgische origine naar origine en opleidingsniveau (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

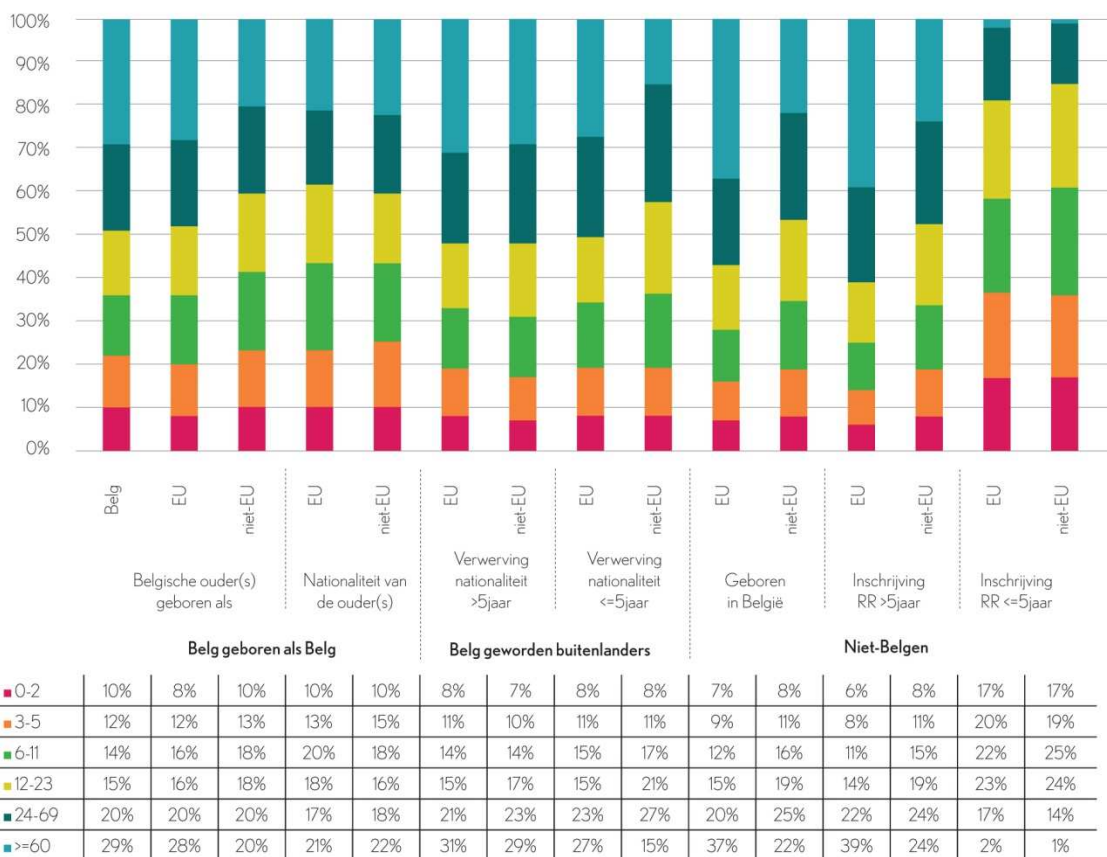
Grafiek 112 toont de kloof in het aandeel langdurige werklozen van vreemde origine ten opzichte van werklozen met Belgische origine. De laaggeschoolde werklozen met een vreemde origine zijn minder vaak langdurig werkloos. Vooral bij de categorieën “andere Europeanen” (15 procentpunten), “andere Afrikanen” (16 procentpunten), “Zuid- en Centraal-Amerikanen” (15,1 procentpunten) en “Aziaten” (15,1 procentpunten) is het verschil het grootst. Bij hogeschoolden zien we het omgekeerde. Daar zien we een hoger aandeel langdurig werklozen met origine uit EU-12 (7,6 procentpunten), uit Maghreb (5,9 procentpunten), uit andere

Afrikaanse landen (8,4 procentpunten), uit Zuid- en Centraal-Amerika (4,8 procentpunten) en uit Azië (2,9 procentpunten). Het kan zijn dat een aantal hooggeschoolde werklozen met vreemde origine een buitenlands diploma bezit maar dat hun buitenlands diploma niet erkend wordt door werkgevers waardoor ze moeilijk werk vinden en dus vaker langdurig werkloos zijn.

B. Volgens migratieachtergrond

In het tweede deel zal de werkloosheidsduur van werklozen in het 4^e kwartaal 2008 geanalyseerd worden volgens de migratieachtergrond. Grafiek 113 vergelijkt de werkloosheidsduur in maanden voor alle werklozen in het 4^e kwartaal 2008 per categorie van migratieachtergrond. De verschillen tussen categorieën van migratieachtergrond zijn klein. Personen die recent ingeschreven zijn in het Rijksregister hebben bijna nooit een werkloosheidsduur van meer dan 5 jaar. Het is mogelijk dat de meesten uit deze groep nog niet lang in België aanwezig zijn. Ook bij personen die minder dan 5 jaar geleden de nationaliteit verworven kan dit het geval zijn. Deze categorieën zullen dan ook niet verder meer geanalyseerd worden.

Grafiek 113: Werkloosheidsduur (in maanden) van werklozen in het 4^e kwartaal 2008 naar migratieachtergrond.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Wat opvalt in de grafiek is dat enkele categorieën vaker een zeer lange werkloosheidsduur (meer dan 5 jaar) kennen dan andere. Zo hebben bijvoorbeeld werklozen die meer dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister en afkomstig uit EU, en werklozen geboren in België maar met een nationaliteit uit de EU veel vaker een werkloosheidsduur van meer dan 5 jaar

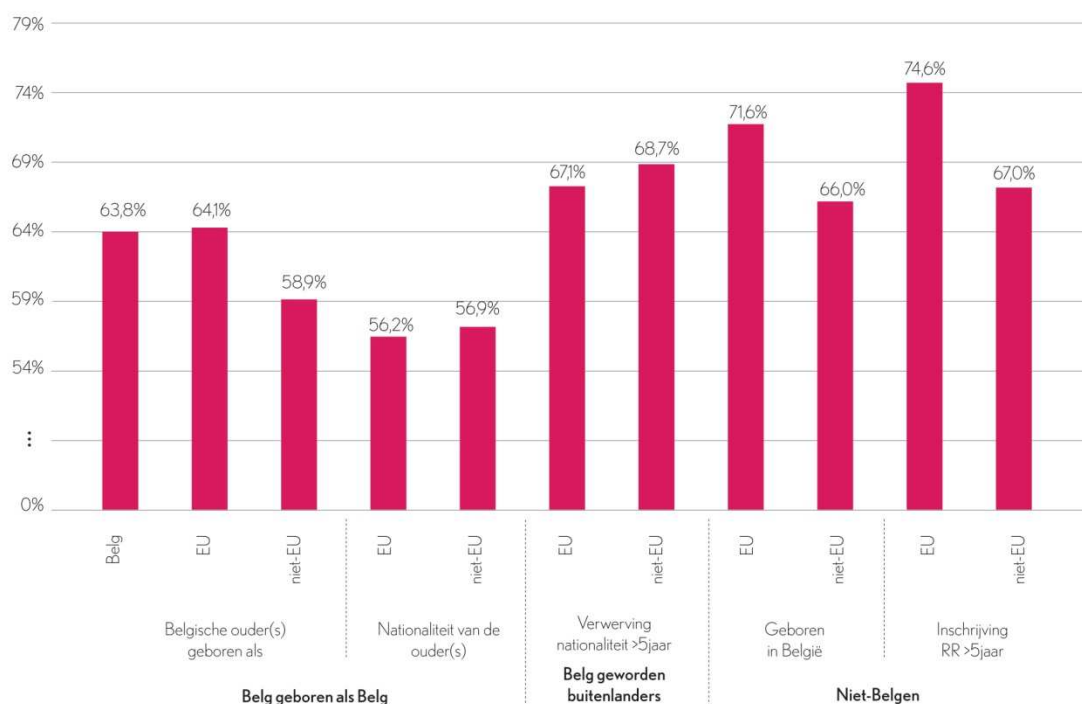
(respectievelijk 39% en 37%) dan de meeste andere categorieën (variërend tussen 20% en 31%).

Langdurige werkloosheid

Ook hier zal, om de analyse te vereenvoudigen, enkel het aandeel langdurige werklozen (meer dan 1 jaar werkloos) geanalyseerd worden. Zoals eerder al vermeld zullen personen die minder dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister of minder dan 5 jaar geleden de nationaliteit verworven hebben, niet in de analyse opgenomen worden.

Grafiek 114 toont het aandeel langdurige werklozen in elke categorie van migratieachtergrond. Bij werklozen met Belgische origine⁷³ is 63,8% langdurig werkloos. Drie kwart van de werklozen met een nationaliteit uit EU en die ingeschreven zijn in het Rijksregister (74,6%) zijn langdurig werkloos. Werklozen die geboren zijn in België maar een nationaliteit uit een ander EU-land hebben, zijn 71,6% langdurig werkloos. Het kleinste aandeel langdurige werkloosheid is terug te vinden bij werklozen waarvan de ouders een andere nationaliteit bezitten (EU: 56,2% of niet-EU: 56,9%), gevolgd door werklozen die Belg zijn en als Belg geboren zijn waarvan minstens één ouder geboren is buiten de EU (58,9%).

Grafiek 114: Aandeel langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4e kwartaal 2008 naar migratieachtergrond

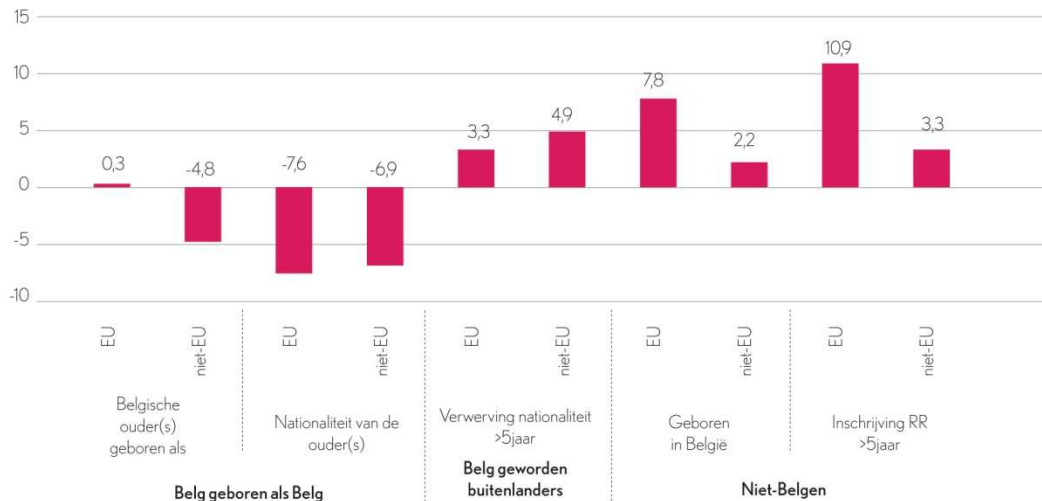
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 115 toont het verschil tussen Belgen en de andere categorieën wat betreft het aandeel in de langdurige werkloosheid. Enkel personen die in België geboren zijn en de Belgische nationaliteit bezitten maar ouders hebben die ofwel geboren zijn buiten EU (-4,8 procentpunten) ofwel een andere nationaliteit hebben (EU: -7,6 pp of niet-EU: -6,9 pp) zijn minder vaak vertegenwoordigd in de langdurige werkloosheid dan Belgen. De werklozen uit de

⁷³ Personen met Belgische origine zijn personen in België geboren waarvan beide ouders ook Belg zijn en als Belg geboren zijn.

andere categorieën zijn vaker in de langdurige werkloosheid terug te vinden. Onder deze laatste categorieën is het verschil het grootst met werklozen ingeschreven in het Rijksregister (10,9 procentpunten), gevolgd door werklozen geboren in België maar met een nationaliteit uit ander EU-land (7,8 procentpunten).

Grafiek 115: Kloof in aandeel langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen van Belgische origine naar migratieachtergrond (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

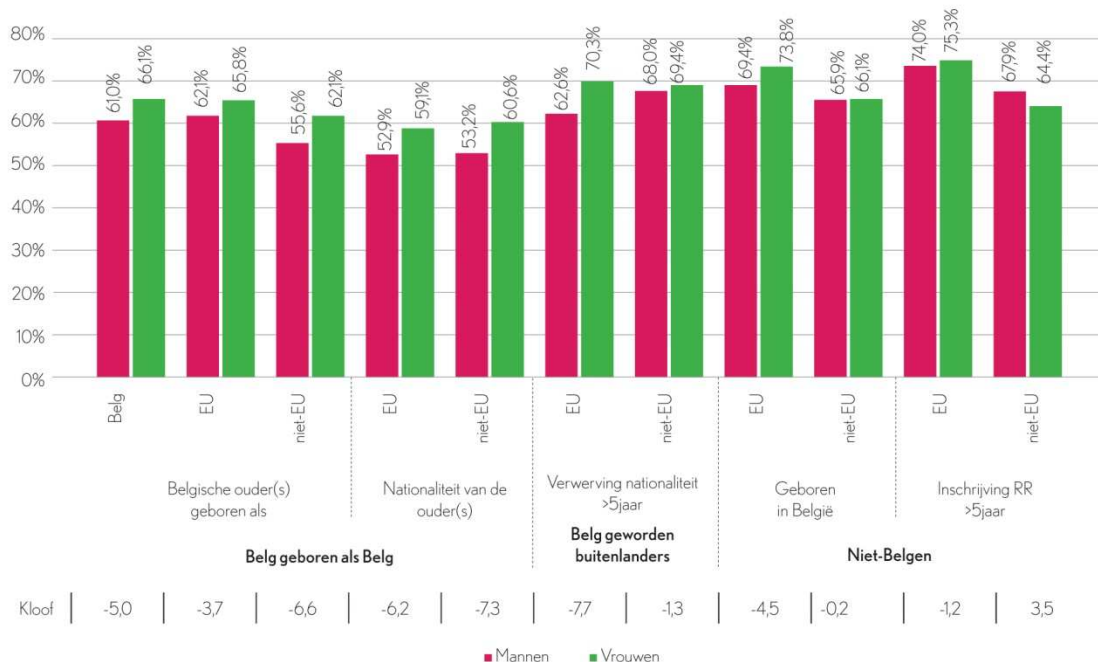
Profielkenmerken

In de volgende grafieken worden de werkloosheidsduur naar profielkenmerken (regio, geslacht, leeftijd, opleidingsniveau) weergegeven.

1) Geslacht

Wat het geslacht betreft kunnen we waarnemen dat in bijna elke categorie relatief meer vrouwen langdurig werkloos zijn dan mannen behalve bij ingeschreven in het Rijksregister afkomstig van buiten EU. Bij Belgen bedraagt dit verschil tussen mannen en vrouwen 5 procentpunten. De grootste kloof is te vinden bij werklozen afkomstig uit EU en die de Belgische nationaliteit verworven hebben (7,7 procentpunten) en bij personen met ouders met een nationaliteit buiten EU (7,3 procentpunten).

Grafiek 116: Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar migratieachtergrond en geslacht, en genderkloof in procentpunten.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

2) Leeftijd

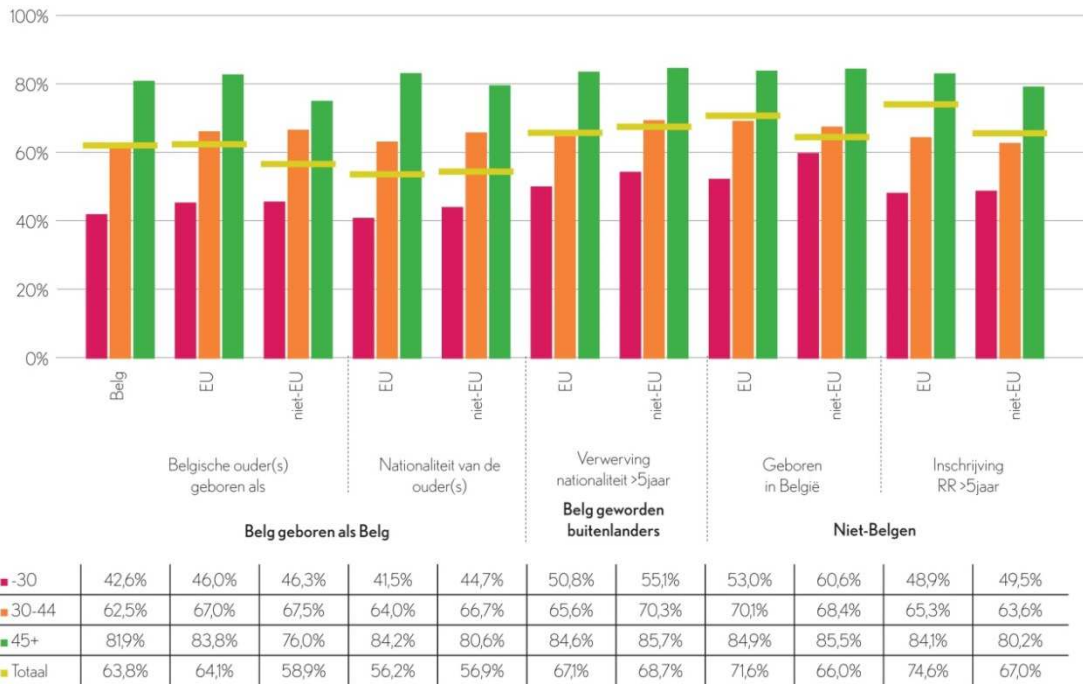
Grafiek 117 toont de langdurige werkloosheid volgens migratieachtergrond en leeftijd. Net als bij de opdeling naar origine zien we hier in elke categorie een sterke stijging van het aandeel langdurige werklozen met de leeftijd.

Onder jongeren (onder 30 jaar) is het laagste aandeel langdurige werklozen waar te nemen bij werklozen met Belgische nationaliteit van ouders met een nationaliteit uit EU (41,5%) gevolgd door werklozen met Belgische origine (42,6%). Het hoogste aandeel langdurige werklozen is geboren in België maar heeft een nationaliteit van buiten de EU (60,6%) en ook die werklozen die de Belgische nationaliteit verworven en afkomstig zijn van buiten EU (55,1%).

Ook in de middelste leeftijdsgroep (30-44) is het aandeel laag bij Belgen (62,5%) maar ook bij ingeschrevenen in het Rijksregister van buiten EU afkomstig (63,6%). Het grootste aandeel is te vinden bij werklozen die de nationaliteit verworven, maar afkomstig zijn van buiten EU (70,3%)

gevolgd door de groep geboren in België maar met nationaliteit binnen EU (70,1%). In de oudste leeftijdsgroep (45 jaar en ouder) hebben werklozen die al langer dan 5 jaar de nationaliteit hebben verworven met origine buiten EU en werklozen geboren in België met een nationaliteit buiten EU de hoogste aandelen, met respectievelijk 85,7% en 85,5% langdurige werklozen. Het laagste aandeel is voor Belgen met ouders geboren buiten EU (76%), en voor ingeschrevenen in het Rijksregister afkomstig buiten EU (80,2%) gevolgd door personen met ouders die nationaliteit buiten EU hebben (80,6%).

Grafiek 117: Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar migratieachtergrond en leeftijd

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 118: Kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen van Belgische origine naar migratieachtergrond en leeftijdsklasse (in procentpunten)

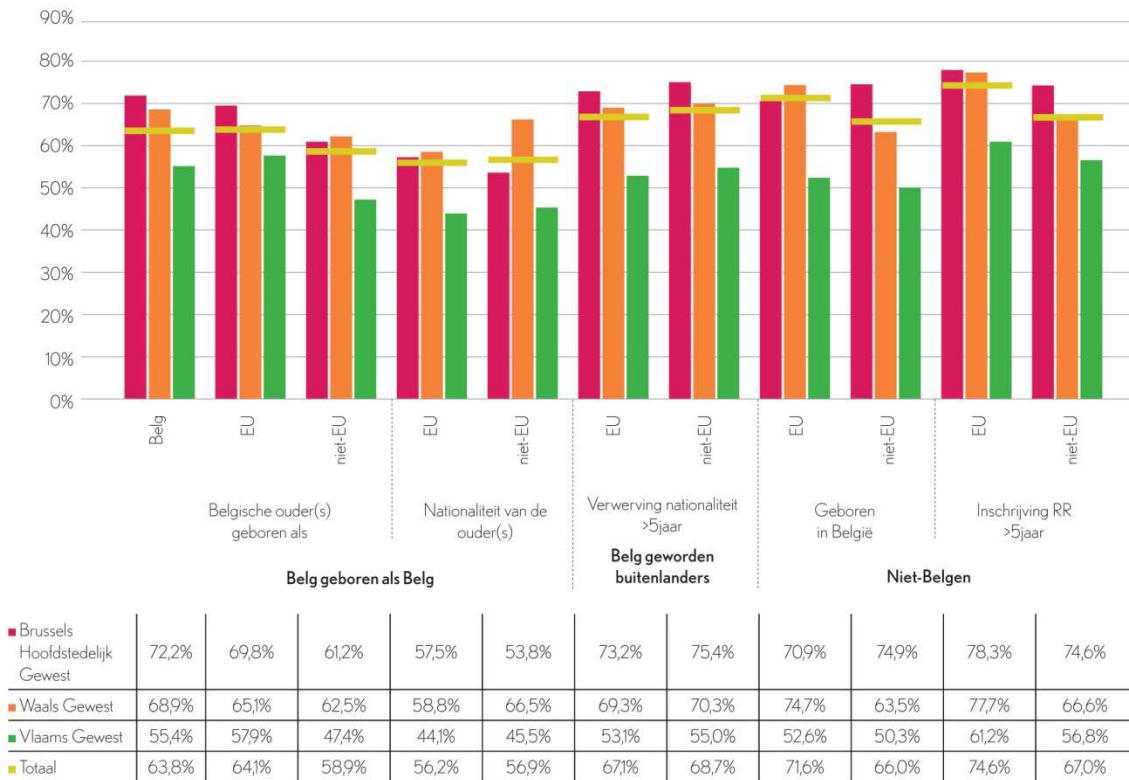
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 118 toont het verschil tussen Belgen en andere nationaliteiten per leeftijdscategorie. Zowel voor de jongste als de middelste leeftijdsklasse hebben quasi alle categorieën een hoger aandeel langdurige werklozen dan Belgen. Enkel in de oudste leeftijdsklasse hebben werklozen met ouders die ofwel geboren zijn buiten EU (-5,9 procentpunten) ofwel nationaliteit hebben van buiten EU (-1,4 procentpunten) en ingeschreven in het Rijksregister afkomstig van buiten EU (-1,7 procentpunten) een kleiner aandeel in de langdurige werkloosheid in vergelijking met personen van Belgische origine.

3) Gewest

Wat betreft grafiek 119 zien we ook een groot verschil tussen het Vlaamse Gewest en de andere gewesten. Vlaanderen heeft telkens het laagste aandeel langdurige werklozen binnen elke categorie en varieert van 44,1% bij werklozen met ouder die nationaliteit uit EU heeft tot 61,2% bij werklozen uit EU en ingeschreven in het Rijksregister. Het aandeel langdurige werklozen in Wallonië en Brussel ligt bij de meeste categorieën dicht bij elkaar. Voor Brussel variëren de aandelen van 53,8% voor werklozen met ouder die een nationaliteit buiten EU heeft tot 78,3% voor werklozen uit EU en ingeschreven in het Rijksregister. Voor Wallonië variëren de aandelen van 58,8% voor werklozen met ouder met een nationaliteit uit EU tot 77,7% voor werklozen ingeschreven in het Rijksregister afkomstig uit EU.

Grafiek 119: Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar migratieachtergrond en gewest

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

4) Opleiding

Grafiek 120 toont het aandeel langdurige werklozen naar migratieachtergrond en opleidingsniveau. In bijna elke categorie is te zien dat het aandeel daalt naarmate het opleidingsniveau stijgt. Een uitzondering is personen geboren in België maar met een nationaliteit van buiten EU: het aandeel blijft vrij hoog voor elk opleidingsniveau en is het hoogst voor de hoogopgeleiden (71,4%). Het verschil tussen de opleidingsniveaus is het hoogst bij Belgen waar 74,9% van laagopgeleide werklozen, 62% van de gemiddeld opgeleide werklozen en 52,7% van de hoogopgeleide werklozen langdurig werkloos zijn.

Grafiek 120: Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 naar migratieachtergrond en opleidingsniveau

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 121 toont per opleidingsniveau de kloof in het aandeel langdurige werklozen ten opzichte van werklozen met Belgische achtergrond. In deze grafiek is te zien dat degenen die niet de Belgische nationaliteit hebben van bij de geboorte vaker langdurig werkloos zijn dan Belgen. Dit verschil wordt groter naarmate het opleidingsniveau toeneemt. Voor degenen die wel de Belgische nationaliteit hadden van bij de geboorte is het aandeel in de langdurige werkloosheid vooral langer bij laag- en middengeschoolden. Voor hoogopgeleiden is deze ongeveer hetzelfde als voor de Belgen zonder migratieachtergrond.

Grafiek 121: Kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen van Belgische origine naar migratieachtergrond en opleidingsniveau (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

**6. DE INACTIEVEN ONDER DE
BELGISCHE BEVOLKING EN DE
BEVOLKING VAN BUITENLANDSE
NATIONALITEIT (OF ORIGINE),
VAN 18 TOT 60 JAAR**

Sleutelementen van hoofdstuk 6: de inactiviteit

Origine

- In België zijn, over alle origines heen, 57,3% van de personen van 18 tot 24 jaar inactief. De inactiviteitsgraad in die leeftijdsgroep van de personen van Belgische origine bedraagt 54,8% en ligt lager dan deze vastgesteld voor de personen met een andere afkomst, bij wie we een inactiviteitsgraad noteren die varieert tussen 55,3% voor de personen met een origine uit een kandidaat-lidstaat en 76,5% voor de personen afkomstig uit een ander Afrikaans land. Ongeacht de herkomst zijn de jonge inactieven van 18 tot 24 jaar voornamelijk kinderen die kindergeld ontvangen, met uitzondering van de inactieven uit één van de EU-12-landen, de personen uit een ander Europees land en de inactieven van Aziatische origine.
- In België bedraagt de inactiviteitsgraad van de personen van 25 tot 60 jaar over alle origines heen 22,9%. De inactiviteitsgraad van de personen van Belgische afkomst bedraagt 15% en ligt duidelijk lager dan de graad voor de personen van andere origines, die een inactiviteitsgraad kennen die varieert van 34,1% voor de personen uit de EU-14 tot 50,5% voor de personen met origine uit andere Europese landen. In België behoort gemiddeld 60% van de inactieven van 25 tot 60 jaar tot de groep “andere” van de inactieven, 13% is arbeidsongeschikt, 8,2% zijn gepensioneerd, 7,3% zijn vrijgesteld van de verplichting tot inschrijving als werkzoekende, 4,6% ontvangt een leefloon, 4,5% is met brugpensioen, 1,5% in loopbaanonderbreking en 1% ontvangt kinderbijslag. Over het algemeen ligt het aandeel van de personen van Belgische origine in de categorieën “loopbaanonderbreking”, “vrijstelling van de inschrijving als werkzoekende”, “arbeidsongeschiktheid”, “pensioen” en “brugpensioen” hoger dan de aandelen van de andere origines in diezelfde categorieën. Het aandeel van de personen van Belgische origine die een leefloon ontvangen ligt daarentegen lager dan bij de personen van de andere origines, met uitzondering van de personen met een origine uit één van de EU-14-landen, wier aandeel op hetzelfde niveau ligt als dat van de personen van Belgische origine.

Migratieachtergrond

- De inactiviteitsgraad van de jongeren van Belgische origine tussen 18 en 24 jaar bedraagt 54,7%. Dat percentage is lager dan dat bij de meeste jongeren met een andere migratieachtergrond waarvoor we een inactiviteitsgraad vaststellen die varieert tussen 55,9% voor de jonge Belgen die als Belg zijn geboren en van wie minstens één van de ouders is geboren met de nationaliteit van een EU-land tot meer dan 70% voor de jonge buitenlanders die sinds meer dan 5 jaar en sinds minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. De inactieve jonge Belgen van 18 tot 24 jaar zijn hoofdzakelijk kinderen die kinderbijslag ontvangen. Het deel van die laatste categorie inactieven varieert van 84,8% voor de jongeren van Belgische origine tot 48,4% voor de jongeren geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land die sinds minder dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen. De jonge buitenlanders ingeschreven in het Rijksregister en diegenen met een niet-EU-nationaliteit geboren in België zijn proportioneel gezien sterker vertegenwoordigd in de categorie “andere” dan in de andere inactiviteitscategorieën.
- De inactiviteitsgraad van de personen van Belgische origine van 25 tot 60 jaar bedraagt 14,8% wat duidelijker lager is dan die graad voor de personen met een andere migratieachtergrond. Voor hen noteren we een inactiviteitsgraad die varieert van 18,1% voor de Belgen als Belg geboren van wie minstens één van de ouders is geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land tot 71,4% voor de personen met een niet-EU-nationaliteit die sinds minder dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven. Ongeacht de migratieachtergrond vinden we de inactieven van 25 tot 60 jaar voornamelijk terug in de groep “andere” van de inactieven. Dit aandeel varieert van 53% voor de personen van Belgische oorsprong tot meer dan 80% voor de personen met een buitenlandse nationaliteit die sinds minder dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven.

A. Definitie

Het statuut “inactieven” omvat personen die als “inactieven” en “anderen” worden beschouwd in de nomenclatuur van de socio-economische situatie van de KSZ. “Inactieven” zijn personen in volledige loopbaanonderbreking of volledig tijdskrediet, werklozen met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende, personen met een leefloon, niet-werkenden met een pensioen, voltijds bruggepensioneerden, kinderen die kinderbijslag ontvangen en personen die arbeidsongeschikt zijn. De categorie “andere” omvat alle personen die zich niet in één van de hierboven beschreven socio-economische posities bevinden (tot deze groep behoren meer bepaald internationale ambtenaren en diplomaten, mannen/vrouwen aan de haard, renteniers, personen die zijn aangegeven bij de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid,...)⁷⁴.

In deze analyse van de inactieven moet men er dus rekening mee houden dat een deel van de personen in de categorie “andere” inactieven in feite aan het werk is. Op basis van schattingen van de actieve bevolking in België van de FOD Werkgelegenheid werkt ongeveer 17% van de personen in de categorie “andere”. Zij hebben echter geen enkele band met de Belgische sociale zekerheid en zijn dus niet opgenomen in de categorie “werkgelegenheid” van de gegevens van het datawarehouse Sociale Zekerheid.

B. Volgens origine

Volgende grafiek geeft de inactiviteitsgraad weer van de groep van 18 tot 60 jaar volgens origine⁷⁵. Ter herinnering (zie hoofdstuk 3): in België is 28% van de personen van 18 tot 60 jaar inactief (hetzij 1.754.266 personen tussen 18 en 60 jaar). De inactiviteitsgraad van personen van Belgische origine bedraagt 21% en ligt duidelijk lager dan voor personen met een andere origine. Voor deze laatste groep gaat de inactiviteitsgraad van 39% (personen afkomstig uit de EU-14) tot meer dan 50% (personen afkomstig uit andere Europese landen, andere Afrikaanse landen en Azië).

Zoals gezegd moeten sommige inactieven in feite worden ondergebracht bij de werkenden, wat deze hoge cijfers inzake inactiviteit voor sommige origines enigszins nuanceert. Het is helaas onmogelijk een betrouwbare correctie⁷⁶ aan te brengen aan de inactiviteitsgraad van personen afkomstig uit de EU-14, de EU-12 en personen afkomstig uit een niet-EU-land. Toch stelt men op basis van de Enquête naar de arbeidskrachten vast dat de inactiviteitsgraad⁷⁷:

⁷⁴ Zie hoofdstuk 3 voor meer details over deze categorie.

⁷⁵ Ter herinnering: we hanteren de volgende categorieën inzake afkomst:

EU-14: Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Luxemburg, Ierland, Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland, Zweden en Oostenrijk.

EU-12: Tsjechische Republiek, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Bulgarije en Roemenië.

Kandidaten om toe te treden tot de EU: Macedonië, Turkije, Kroatië.

Andere Europese landen: Albanië, Andorra, IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen, San Marino, Zwitserland, Rusland, de Heilige stoel, Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Bosnië-Herzegovina, Servië, **enz.**

Maghreb: Algerije, Libië, Marokko, Tunesië en Mauritanië.

Andere Afrikaanse landen: Burundi, Kameroen, Zuid-Afrika, Congo, Senegal, Rwanda, **enz.**

Noord-Amerika: Canada, Verenigde Staten van Amerika.

Centraal- en Zuid-Amerika: Cuba, Guatemala, Mexico, Nicaragua, Argentinië, Bolivia, Brazilië, Chili, Colombia, Ecuador, Peru, Venezuela, **enz.**

Azië: China, Japan, Thailand, Maleisië, India, Indonesië, Saoedi-Arabië, Iran, Irak, Israël, **enz.**

Oceanië: Australië, Nieuw-Zeeland, Samoa, **enz.**

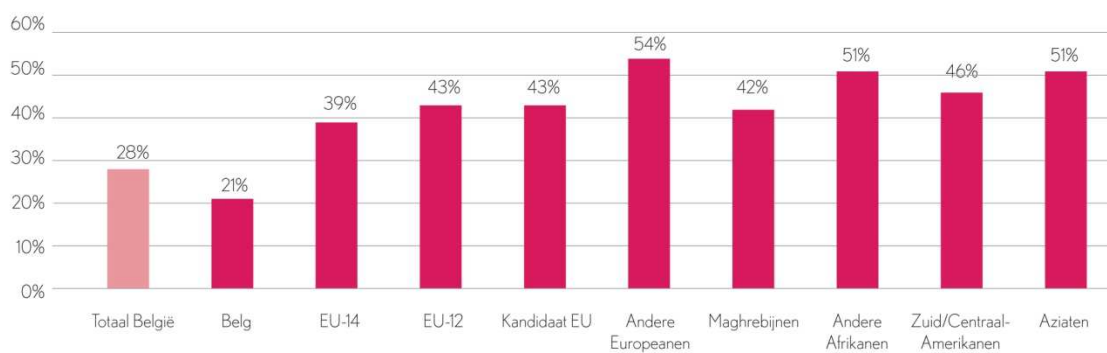
⁷⁶ Zie hoofdstuk 3.

⁷⁷ Van 20 – 59 jaar.

- voor personen met de nationaliteit van één van de landen van de EU-14 23,6% bedraagt;
- voor personen met de nationaliteit van één van de landen van de EU-12 26,2% bedraagt;
- voor personen met een niet-EU-nationaliteit 41,2% bedraagt;
- voor personen met de Belgische nationaliteit 20,4% bedraagt.

Het verschil tussen de inactiviteitsgraad die wordt berekend op basis van de gegevens van de KSZ en de “gecorrigeerde” inactiviteitsgraad is vooral groot voor personen met een nationaliteit van de EU-14 en de EU-12. Dit verschil wordt vooral verklaard door de aanwezigheid van Europese en internationale instellingen in België en door het feit dat personen die voor deze instellingen werken, niet als werkenden worden opgenomen in de gegevens van het datawarehouse⁷⁸.

Grafiek 122: De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar origine

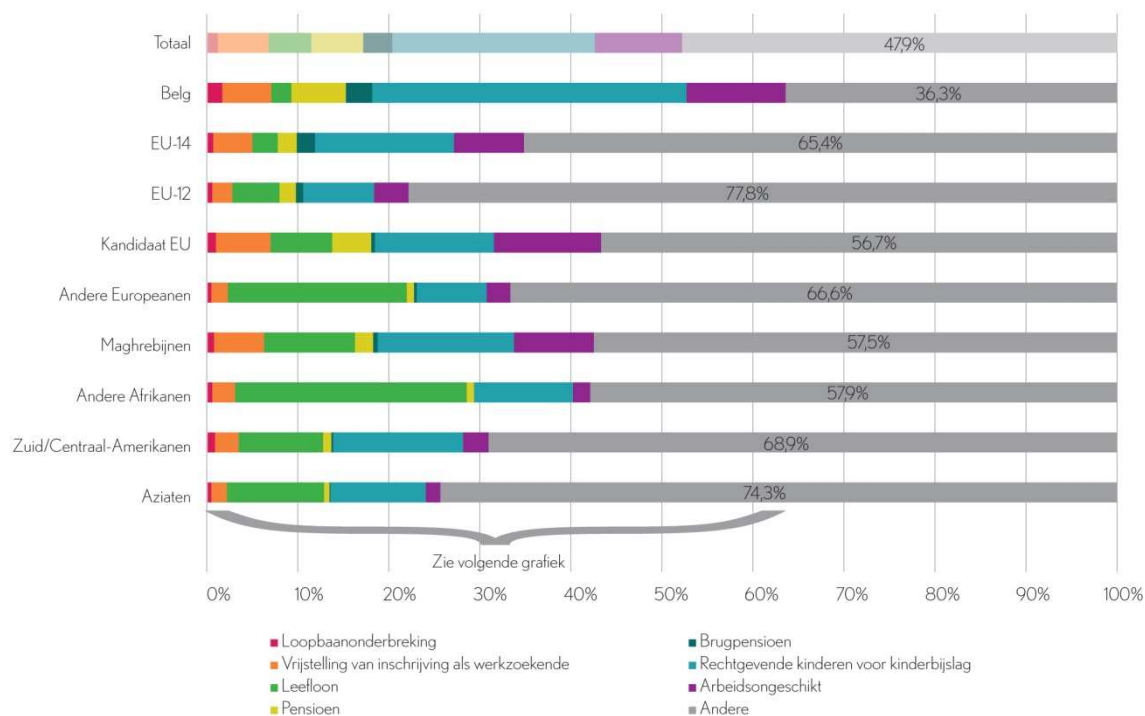
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 123 geeft de inactieven weer van 18 tot 60 jaar volgens het soort inactiviteit en de origine⁷⁹. Ter herinnering: in België is 28% van de personen van 18 tot 60 jaar inactief (hetzij 1.754.266 personen van 18 tot 60 jaar). 52,1% van deze inactieven zijn in volledige loopbaanonderbreking of volledig tijdskrediet, vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, leefloners, gepensioneerden zonder werk, voltijds bruggepensioneerden, kinderen die kinderbijslag ontvangen of arbeidsongeschikten. En 47,9% van deze inactieven is ondergebracht in de categorie “anderen”.

⁷⁸ Zie hoofdstuk 3.

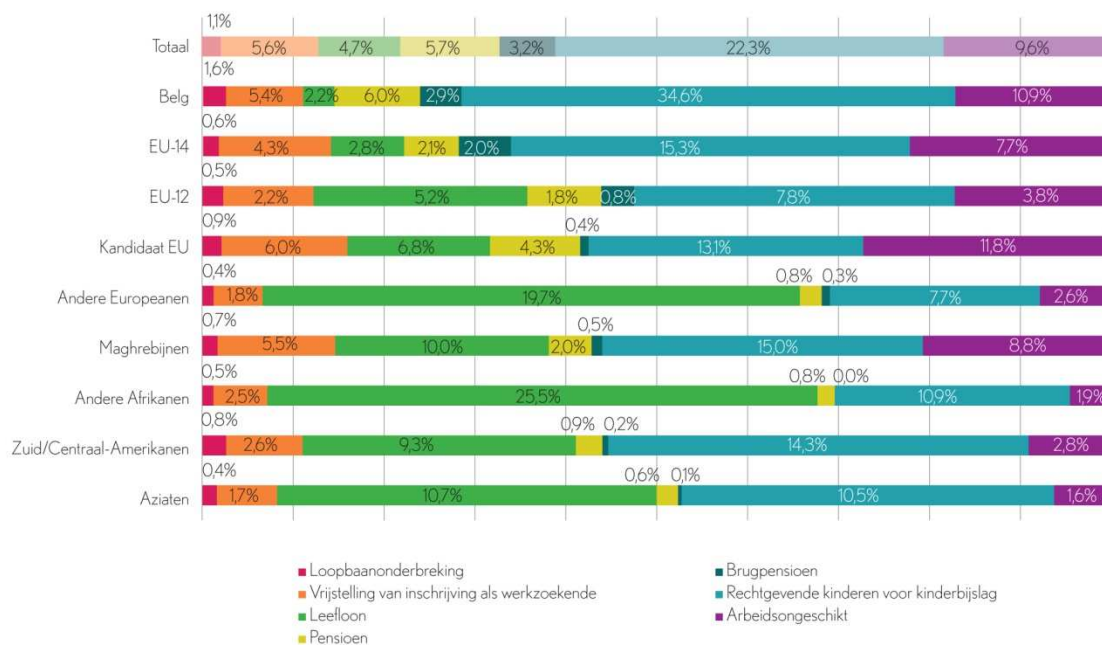
⁷⁹ Zie de documentatie betreffende het datawarehouse op de website van de KSZ voor meer details over de definities van de verscheidene statuten.

Grafiek 123: Inactieven van 18 tot 60 jaar naar origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 124: Inactieven van 18 tot 60 jaar naar origine (details)*

* Het is belangrijk erop te wijzen dat geen enkele horizontale balk tot een totaal van 100% leidt en dat elke balk een verschillend totaal oplevert. Dit betekent dat de balken visueel niet met elkaar kunnen worden vergeleken. De percentages van de verschillende soorten inactiviteit binnen elke origine geven het aandeel weer van de inactieven die zich in de verschillende categorieën van de inactiviteit bevinden.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 124 focust op de inactieven die niet in de categorie “andere” vallen. 22% van de inactieven van 18 tot 60 jaar in België zijn kinderen die kinderbijslag ontvangen (het zijn dus

nog studenten), 10% is arbeidsongeschikt, 6% is gepensioneerd, 6% is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, 5% ontvangt een leefloon, 3% is met brugpensioen en 1% zit in volledige loopbaanonderbreking.

Inactieven van 18 tot 60 jaar zijn – ongeacht de origine – vooral kinderen die kinderbijslag ontvangen. Dit geldt niet voor inactieven afkomstig uit een ander Europees land of een ander Afrikaans land en in mindere mate ook niet voor inactieven van Aziatische afkomst die vooral leefloners zijn.

Inactieven van Belgische origine onderscheiden zich van diegenen met een andere afkomst: 35% van hen zijn kinderen die kinderbijslag ontvangen tegenover 8% (inactieven afkomstig uit de EU-12 en een ander Europees land) tot 15% (inactieven afkomstig uit de EU-14 en de Maghreb) voor inactieven met een andere afkomst. Zo onderscheiden inactieven afkomstig uit een ander Europees land en een ander Afrikaans land zich ook van de andere origines door hun groter aandeel in het systeem van het leefloon. 26% van de inactieven afkomstig uit een ander Afrikaans land en 20% van de personen afkomstig uit een ander Europees land krijgen immers een leefloon tegenover 2% (inactieven van Belgische origine) tot 11% (inactieven van Aziatische afkomst) voor inactieven met een andere afkomst. Het systeem van het leefloon kan een alternatief zijn voor diegenen die (nog) geen toegang hebben tot de Belgische sociale zekerheid (bijvoorbeeld personen die recent geïmmigreerd zijn).

Inactieven van Belgische origine, van Maghrebijnse afkomst en afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, onderscheiden zich ook voor een groot deel in de categorie van de arbeidsongeschiktheid. Zo zijn 12% van de inactieven afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, 11% van de inactieven van Belgische origine en 9% van de inactieven van Maghrebijnse afkomst arbeidsongeschikt tegenover 2% (inactieven afkomstig uit een ander Afrikaans land en uit Azië⁸⁰) tot 8% (inactieven afkomstig uit de EU-14) voor inactieven met een andere afkomst.

Het is ook opmerkelijk dat 9% van de inactieven van Belgische afkomst van 18 tot 60 jaar hetzij bruggepensioneerd hetzij gepensioneerd is tegenover 1 tot 4% van de inactieven met een andere afkomst.

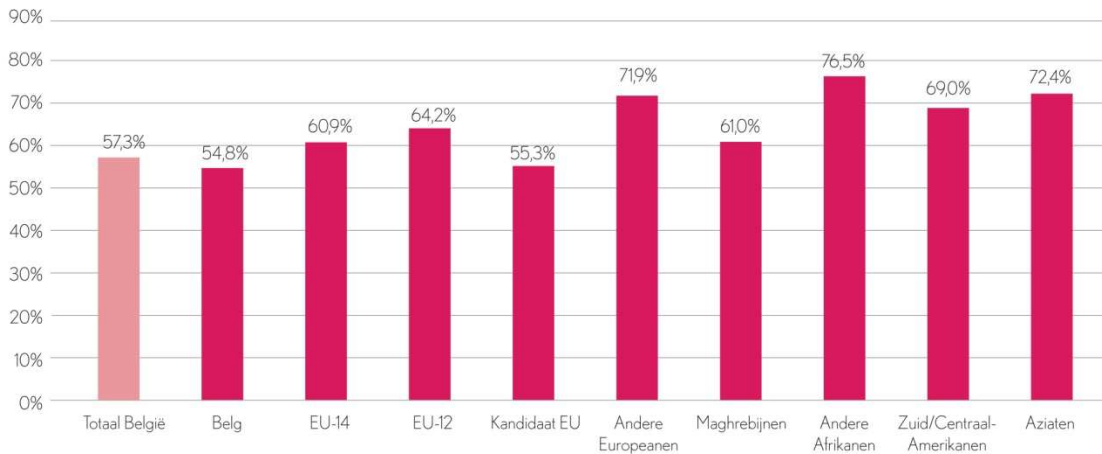
“Kinderen die kinderbijslag ontvangen” zijn vooral personen van 18 tot 24 jaar⁸¹. De kinderbijslag wordt onvoorwaardelijk toegekend tot 31 augustus van het jaar waarin kinderen de leeftijd van 18 jaar bereiken. Van 18 tot 25 jaar moet er aan bepaalde voorwaarden worden voldaan om de kinderbijslag te blijven genieten: de jongere moet les of een opleiding volgen en mag slechts beperkt werken of een beperkt loon of een beperkte sociale uitkering ontvangen. Kinderen met een handicap kunnen de kinderbijslag daarentegen tot de leeftijd van 21 jaar ontvangen. Kinderen met een handicap die reeds 21 jaar oud waren op 1 juli 1987 en die op deze datum kinderbijslag ontvingen, kunnen nog kinderbijslag krijgen na de leeftijd van 25 jaar.

De volgende grafiek geeft de inactiviteitsgraad weer van personen van 18 tot 24 jaar volgens de afkomst. In België is 57,3% van de personen van 18 tot 24 jaar inactief (hetzij 528.707 personen van 18 tot 24 jaar). De inactiviteitsgraad van personen van Belgische origine bedraagt 54,8% (hetzij 315.732 personen van 18 tot 24 jaar) en ligt lager dan die van personen met een andere afkomst. Voor hen schommelt de inactiviteitsgraad tussen 55,3% voor personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat (hetzij 14.249 personen van 18 tot 24 jaar) tot meer dan 70% voor personen afkomstig uit andere Europese landen (71,9% - hetzij 11.131 personen van 18 tot 24 jaar), van Aziatische afkomst (72,4% - hetzij 11.981 personen van 18 tot 24 jaar) en uit andere Afrikaanse landen (76,5% - hetzij 17.132 personen van 18 tot 24 jaar).

⁸⁰ Voor deze twee groepen moet worden gezegd dat de werkgelegenheidsgraad bijzonder laag is. Ter herinnering: deze bedraagt 39,7% voor personen afkomstig uit een ander Afrikaans land en 43,9% voor personen van Aziatische afkomst (zie hoofdstuk 4).

⁸¹ In de gegevens van de KSZ kan men op basis van de classificatie per leeftijd alleen de personen van 18 tot 24 jaar analyseren.

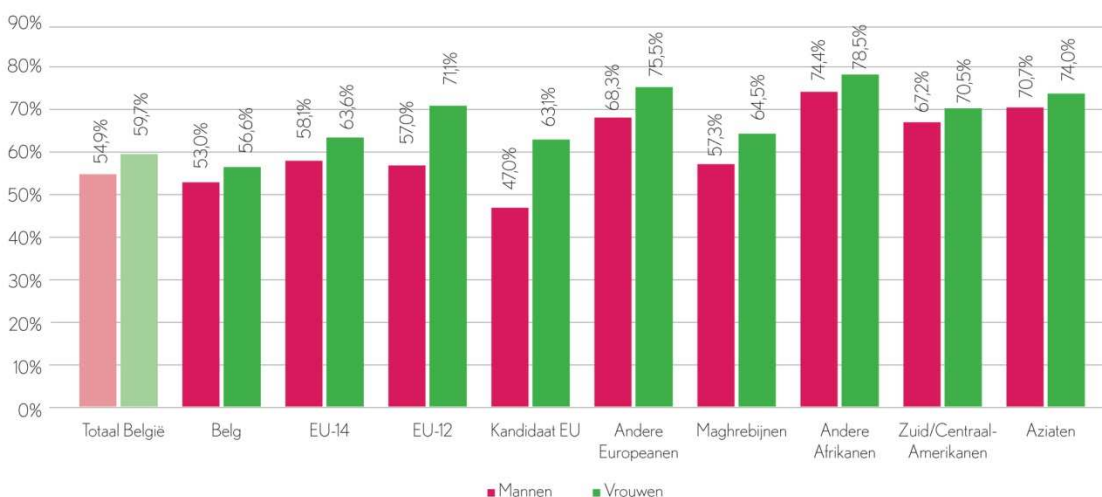
Grafiek 125: De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De inactiviteitsgraad van mannen van 18 tot 24 jaar bedraagt in België 54,9% (hetzij 255.894 inactieve mannen van 18 tot 24 jaar). De inactiviteitsgraad van vrouwen bedraagt 59,7% (hetzij 272.813 inactieve vrouwen van 18 tot 24 jaar). De inactiviteitsgraad van mannen van Belgische origine bedraagt 53% (hetzij 156.214 inactieve mannen van 18 tot 24 jaar). Deze ligt lager dan die van personen met een andere afkomst, met uitzondering van mannen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat die een inactiviteitsgraad hebben van 47% (hetzij 5.818 inactieve mannen van 18 tot 24 jaar). De inactiviteitsgraad van vrouwen van Belgische origine bedraagt 56,6% (hetzij 159.518 inactieve vrouwen van 18 tot 24 jaar). Deze ligt lager dan dat voor vrouwen met een andere afkomst en dan die van mannen met een andere afkomst (met uitzondering van mannen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat. Mannen en vrouwen afkomstig uit een ander Afrikaans land, kennen de hoogste inactiviteitsgraad: respectievelijk 74,4% - hetzij 8.002 inactieve mannen van 18 tot 24 jaar en 78,5% hetzij 9.130 inactieve vrouwen van 18 tot 24 jaar.

Grafiek 126: De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar geslacht en origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De inactiviteitsgraad bedraagt in Brussel 66,1% (hetzij 65.026 inactieven van 18 tot 24 jaar), in Wallonië 59,9% (hetzij 187.073 inactieven van 18 tot 24 jaar) en in Vlaanderen 54% (hetzij 276.608 inactieven van 18 tot 24 jaar). De inactiviteitsgraad van personen van Belgische

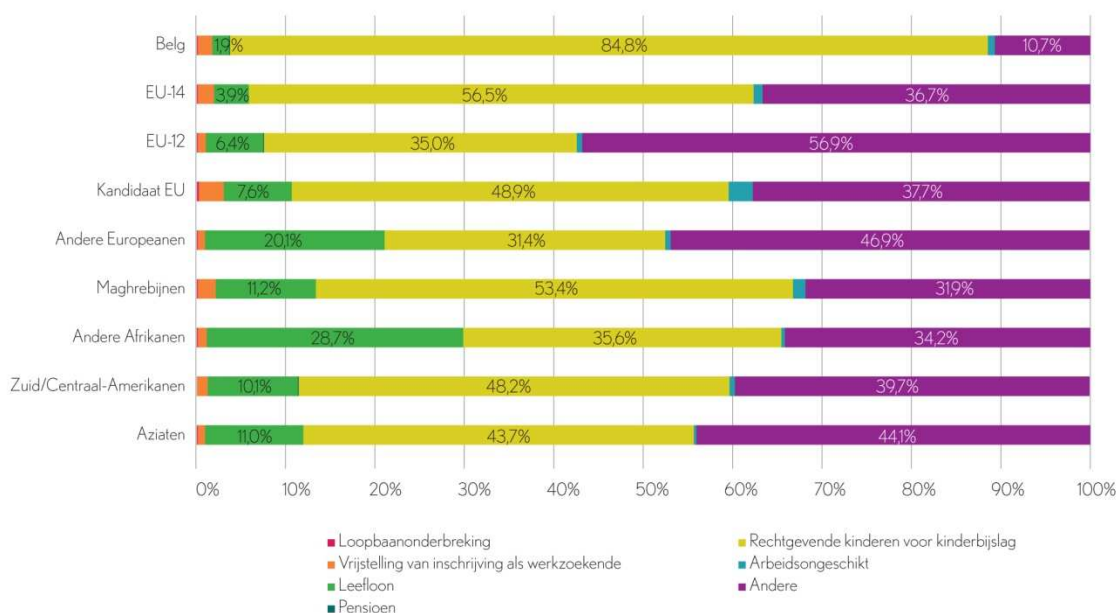
afkomst is in Vlaanderen (52,4% - hetzij 196.791 inactieven van 18 tot 24 jaar) lager dan die van personen met een andere afkomst. In Brussel daarentegen laten jongeren afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en jongeren van Maghrebijnse afkomst een inactiviteitsgraad optekenen die lager ligt dan jonge Brusselaars van Belgische origine (respectievelijk 55,9 - hetzij 3.313 inactieven van 18 tot 24 jaar en 61,6% - hetzij 13.371 inactieven van 18 tot 24 jaar tegenover 62,3% - hetzij 13.512 inactieven van 18 tot 24 jaar). In Wallonië kennen jongeren afkomstig uit de EU-14 een inactiviteitsgraad die lager ligt dan die van jongeren van Belgische origine (58,2% - hetzij 39.752 inactieven van 18 tot 24 jaar tegenover 58,9% hetzij 105.429 inactieven van 18 tot 24 jaar). De inactiviteitsgraad is in Brussel en in Wallonië de hoogste voor personen afkomstig uit een ander Afrikaans land (respectievelijk 78,3% - hetzij 6.050 inactieven van 18 tot 24 jaar en 81,1% - hetzij 5.901 inactieven van 18 tot 24 jaar) en in Vlaanderen, voor personen van Aziatische afkomst (71% - hetzij 6.256 inactieven van 18 tot 24 jaar).

Grafiek 127: De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar per gewest en origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De volgende grafiek geeft de inactieven weer van 18 tot 24 jaar volgens de verscheidene soorten inactiviteit. Jonge inactieven van 18 tot 24 jaar zijn vooral kinderen die kinderbijslag ontvangen, behalve de inactieven afkomstig uit de EU-12, uit een ander Europees land en van Aziatische afkomst. Heel wat jongeren afkomstig uit de EU-14 of de EU-12, hebben ouders die werken voor de Europese instellingen. Zij dragen dus bij aan de sociale zekerheid van de Europese Commissie en ontvangen via die weg kinderbijslag. Zo is een deel van hen ongetwijfeld student, maar worden ze ondergebracht in het statuut "andere" in het datawarehouse.

Grafiek 128: Inactieven van 18 tot 24 jaar naar origine*

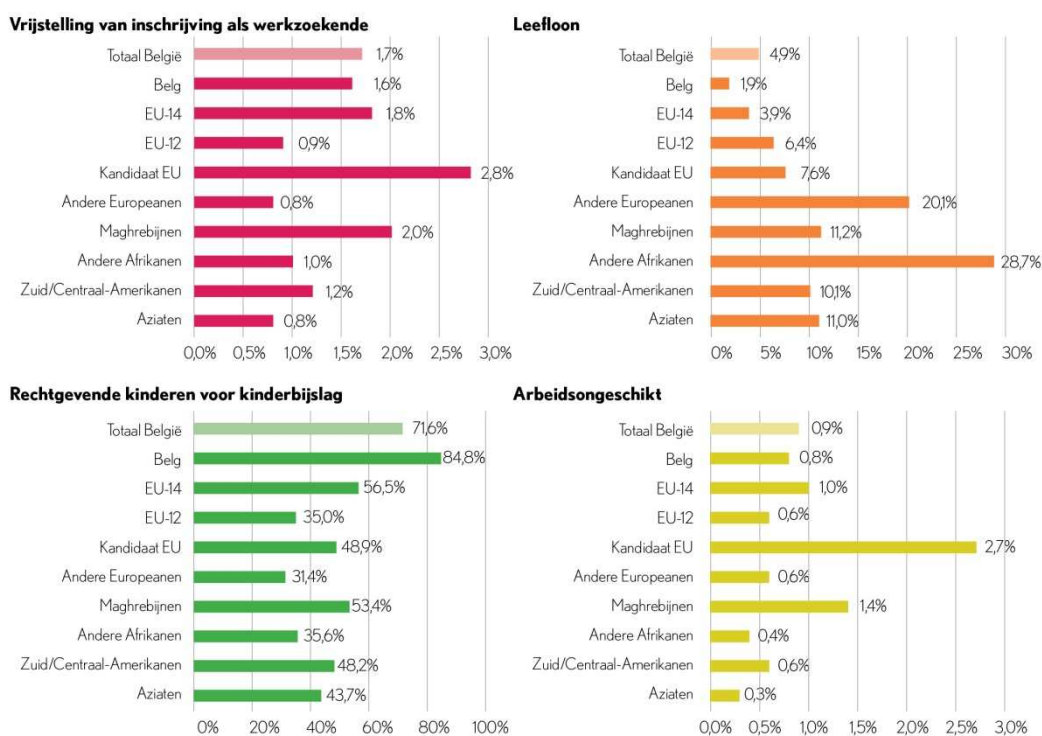
* Ter herinnering : deze percentages worden berekend binnen de categorie van de inactieven van elke origine. Zo moet de grafiek als volgt worden gelezen: onder de inactieven van 18 tot 24 jaar van Belgische origine is 1,6% vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, 1,9% ontvangt een leefloon, 84,8% zijn kinderen met kinderbijslag, 0,8% is arbeidsongeschikt en 10,7% bevindt zich in de categorie « andere ».

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De jonge inactieven van Belgische origine bevinden zich vooral in het statuut van kinderen die kinderbijslag ontvangen (84,8% - hetzij 267.707 inactieven van 18 tot 24 jaar) en dit stelt men in de drie gewesten vast. Het aandeel van jonge mannelijke inactieven in deze categorie is hoger dan dat van jonge vrouwelijke inactieven, behalve voor jongeren van Belgische en Aziatische origine. Hoewel het verschil tussen mannen en vrouwen in deze categorie relatief klein is, is het groter voor jongeren afkomstig uit een kandidaat-lidstaat of de Maghreb.

Inactieve jongeren afkomstig uit een ander Afrikaans land en een ander Europees land onderscheiden zich door het groot deel van hen dat een leefloon ontvangt (in de drie gewesten, maar vooral in Brussel en Wallonië). 28,7% van de inactieven van 18 tot 24 jaar – hetzij 4.914 inactieven – afkomstig uit een ander Afrikaans land en 20,1% van de inactieve jongeren – hetzij 2.234 inactieven – afkomstig uit een ander Europees land krijgt een leefloon. Het aandeel vrouwen afkomstig uit een ander Afrikaans in dit statuut is aanzienlijk groter dan dat van mannen. Het aandeel binnen deze categorie van de inactieve jongeren van Maghrebijnse origine (vooral in Brussel en Wallonië), van Aziatische origine en van personen afkomstig uit Centraal- en Zuid-Amerika (vooral in Brussel) is niet onbelangrijk (respectievelijk 11,2% - hetzij 3.305 inactieven, 11% - hetzij 1.320 inactieven en 10,1% - hetzij 388 inactieven). Het leefloon is ongetwijfeld een alternatief voor diegenen die (nog) geen toegang hebben tot de sociale zekerheid en dus geen andere inkomens kunnen ontvangen. Het is dus zeer goed mogelijk dat een deel van hen in feite studenten zijn die geen kinderbijslag kunnen genieten.

Het is opmerkelijk dat 2,7% van de inactieven jongeren afkomstig uit een kandidaat-lidstaat (hetzij 388 inactieven) en 1,4% van de inactieve jongeren van Maghrebijnse afkomst (hetzij 405 inactieven) arbeidsongeschikt zijn (vooral in Vlaanderen) tegenover minder dan 1% voor de andere afkomsten. Het aandeel van deze twee groepen dat is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, is ook groter dan dat van de andere afkomsten (2,8% voor jongeren uit kandidaat-lidstaten en 2% voor jongeren uit de Maghreb), in de drie gewesten, maar vooral in Vlaanderen en Wallonië.

Grafiek 129: Inactieven van 18 tot 24 jaar volgens origine naar soort inactiviteit*

* Ter herinnering: deze percentages worden berekend binnen de categorie van de inactieven van elke origine. Zo moet de grafiek als volgt worden gelezen: onder de inactieven van 18 tot 24 jaar van Belgische origine is 1,6% vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, 1,9% ontvangt een leefloon, 84,8% zijn kinderen met kinderbijslag, 0,8% is arbeidsongeslacht.

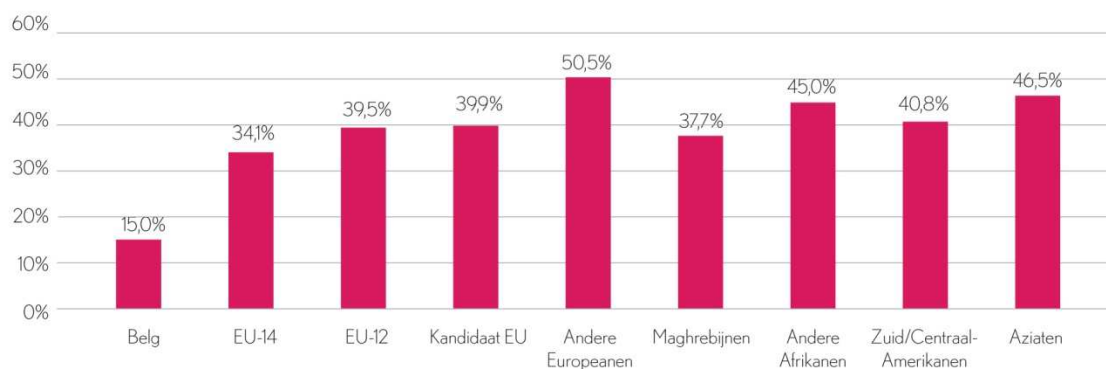
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De analyse van de inactiviteit voor de overblijvende leeftijdscategorie, namelijk de personen van 25-60 jaar, wijzigt enigszins de conclusies uit de analyse van de groep van 18-60 jaar en van 18-24 jaar. Het aandeel studerenden binnen deze oudere inactieven is hoogstwaarschijnlijk verwaarloosbaar.

De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar in België, bedraagt 22,9% (hetzij 1.225.559 inactieven van 25 tot 60 jaar). De inactiviteitsgraad van personen van Belgische afkomst bedraagt 15% (hetzij 480.204 inactieven van 25 tot 60 jaar). Deze ligt dus veel lager dan die voor personen met een andere afkomst voor wie de inactiviteitsgraad schommelt tussen 34,1% voor personen afkomstig uit de EU-14 (hetzij 220.028 inactieven van 25 tot 60 jaar) en 50,5% voor personen afkomstig uit andere Europese landen (hetzij 35.003 inactieven van 25 tot 60 jaar). Ook hier moet de inactiviteitsgraad van personen afkomstig uit de EU-14 of de EU-12⁸² genuanceerd worden. Volgens de Enquête naar de arbeidskrachten bedraagt de inactiviteitsgraad⁸³ van personen met een nationaliteit van één van de landen van de EU-14 immers 21,8% en bedraagt die van personen met een nationaliteit van één van de landen van de EU-12 23,7%.

⁸² Zie hoofdstuk 3.

⁸³ Van de personen van 25 – 59 jaar.

Grafiek 130: De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar origine

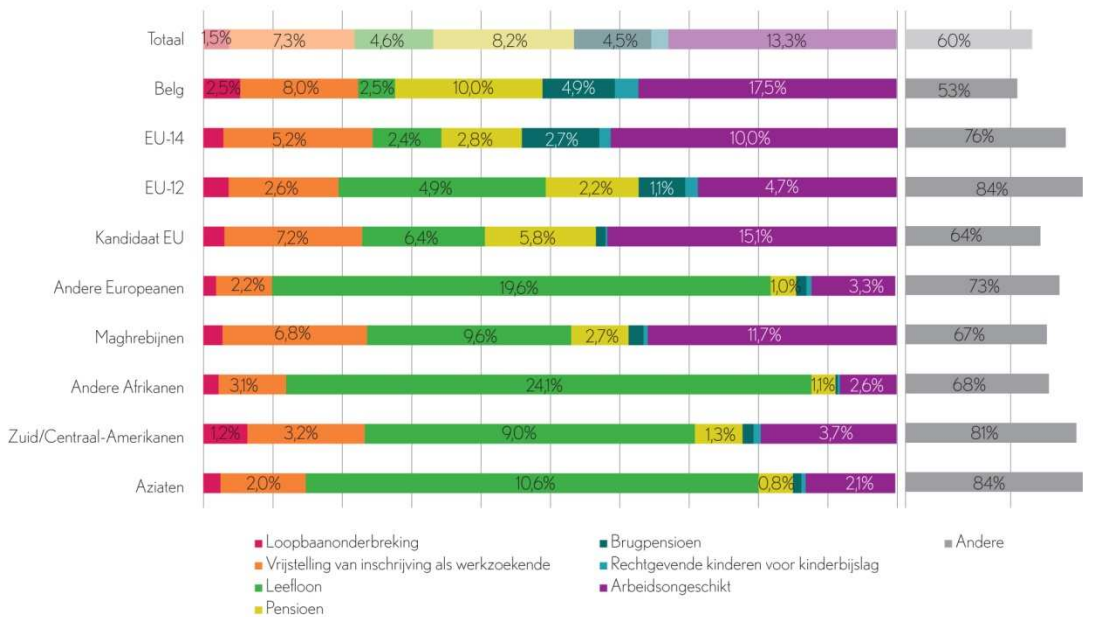
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

60% van de inactieven van 25 tot 60 jaar bevindt zich in de groep “andere”, 13% is arbeidsongeschikt, 8,2% is gepensioneerd, 7,3% is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, 4,6% ontvangt een leefloon, 4,5% is met brugpensioen, 1,5% is in loopbaanonderbreking en 1% krijgt kinderbijslag⁸⁴. Deze verdeling van de inactieven in verscheidene soorten inactiviteit schommelt sterk in functie van de afkomst.

Inactieven van 25 tot 60 jaar bevinden zich hoofdzakelijk in de groep “andere”. Dit deel schommelt van 53% voor personen van Belgische origine (de enigen die zich onder het Belgische gemiddelde voor deze categorie bevinden) tot meer dan 70% voor personen afkomstig uit een ander Europees land, uit Centraal- of Zuid-Amerika en uit Azië. Het “echte” aandeel van personen afkomstig uit de EU-14 of de EU-12 in deze categorie, ligt veel lager dan de cijfers die worden weergegeven in de grafiek 131⁸⁵.

⁸⁴ Het is niet abnormaal dat er zich personen ouder dan 25 in deze categorie bevinden, want personen met een handicap die reeds 21 jaar oud waren op 1 juli 1987 en die kinderbijslag kregen op die datum, kunnen kinderbijslag blijven ontvangen na de leeftijd van 25 jaar.

⁸⁵ Zie hoofdstuk 3.

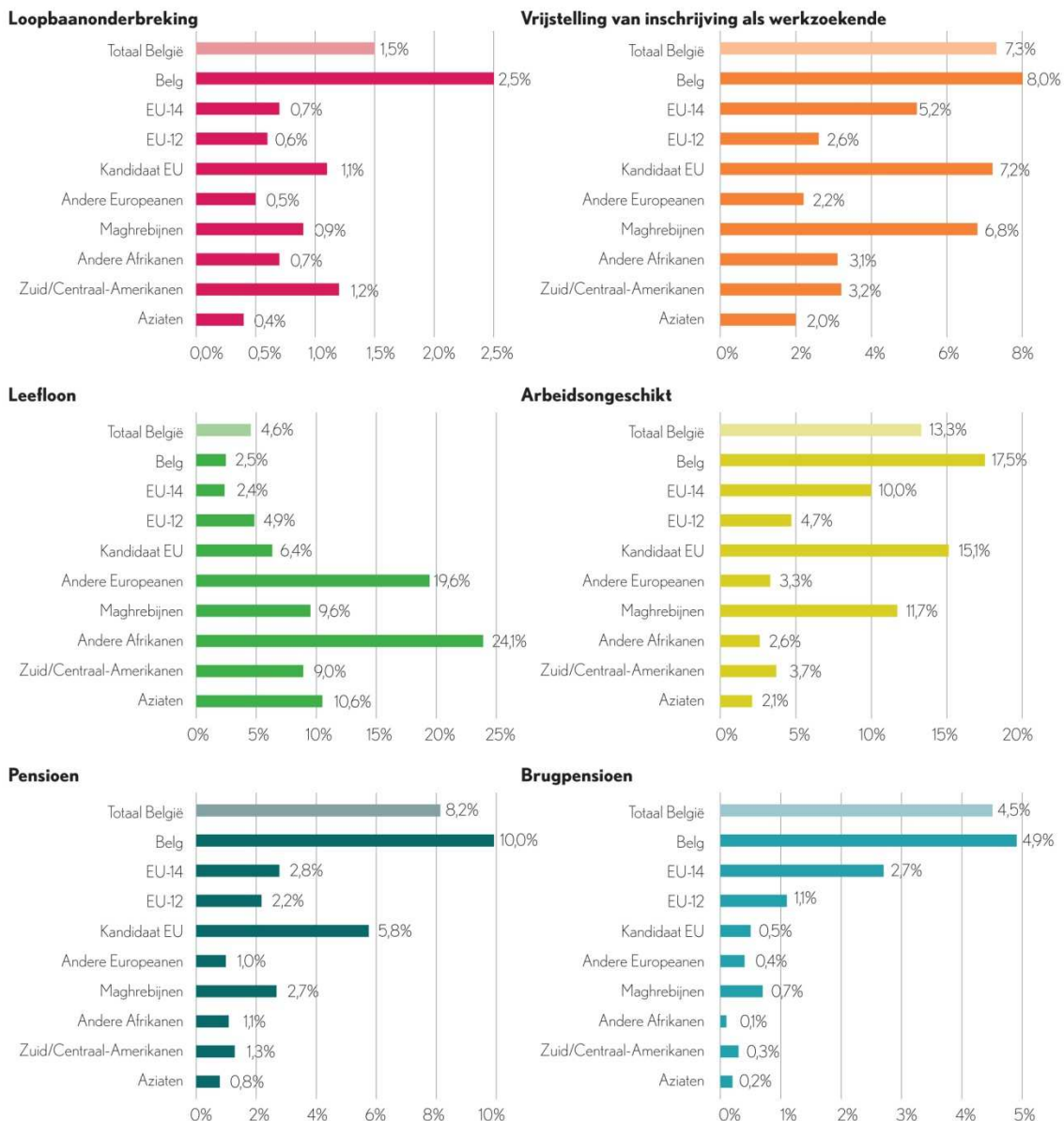
Grafiek 131: Inactieven van 25 tot 60 jaar naar origine*

* Ter herinnering : deze percentages worden berekend binnen de categorie van de inactieven van elke origine. Zo moet de grafiek als volgt worden gelezen: onder de inactieven van 25 tot 60 jaar van Belgische origine is 2,5% in loopbaanonderbreking, is 8% vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, ontvangt 2,5% een leefloon, is 10% gepensioneerd, is 4,9% in brugpensioen, zijn 1,6% kinderen met kinderbijslag, is 17,5% arbeidsongeschikt en bevindt 53,1% zich in de categorie « andere ».

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 132 geeft het aandeel weer van inactieven volgens origine in ieder van de belangrijkste soorten inactiviteit. Het aandeel van personen van Belgische origine in de categorieën “loopbaanonderbreking”, “vrijstelling van inschrijving als werkzoekende”, “arbeidsongeschiktheid”, “pensioen” en “brugpensioen” ligt hoger dan het gemiddelde en dan het aandeel van de andere origines in dezelfde categorieën. Het aandeel van personen van Belgische origine dat een leefloon ontvangt, ligt lager dan het gemiddelde en dan de cijfers die worden opgetekend voor andere origines, met uitzondering van personen afkomstig uit de EU-14, waarvoor de cijfers op hetzelfde niveau liggen als de cijfers voor personen van Belgische origine.

Grafiek 132: Inactieven van 25 tot 60 jaar naar origine en soort inactiviteit*

* Ter herinnering : deze percentages worden berekend binnen de categorie van de inactieven van elke origine. Zo moet de grafiek als volgt worden gelezen: onder de inactieven van 25 tot 60 jaar van Belgische origine is 2,5% in loopbaanonderbreking, is 8% vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, ontvangt 2,5% een leefloon, is 10% gepensioneerd, is 4,9% in brugpensioen en is 17,5% arbeidsongeschikt.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

2,5% van de inactieven van Belgische origine (hetzij 12.011 personen) is in loopbaanonderbreking tegenover 0,4% van de inactieven afkomstig uit Azië (hetzij 179 personen) en 0,5% van de inactieven uit een ander Europees land (hetzij 189 personen)⁸⁶.

8% van de inactieven van Belgische origine (hetzij 38.256 personen) bevindt zich in de categorie vrijstelling van inschrijving als werkzoekende. Het aandeel inactieven afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en uit de Maghreb ligt in de buurt van het aandeel inactieven van Belgische

⁸⁶ Om in dit statuut te worden ondergebracht, moet men een baan hebben en voldoen aan meerdere toegangsvoorwaarden bij de werkgever (zie website van de RVA voor meer details). Het verschil dat wordt vastgesteld in dit statuut tussen de personen van Belgische afkomst en die van een andere afkomst wordt ten dele verklaard door het hogere werkgelegenheidscijfer van de personen van Belgische afkomst (zie hoofdstuk 4).

origine met respectievelijk 7,2% (hetzij 2.829 personen) en 6,8% van de inactieven in deze categorie (hetzij 5.217 personen).

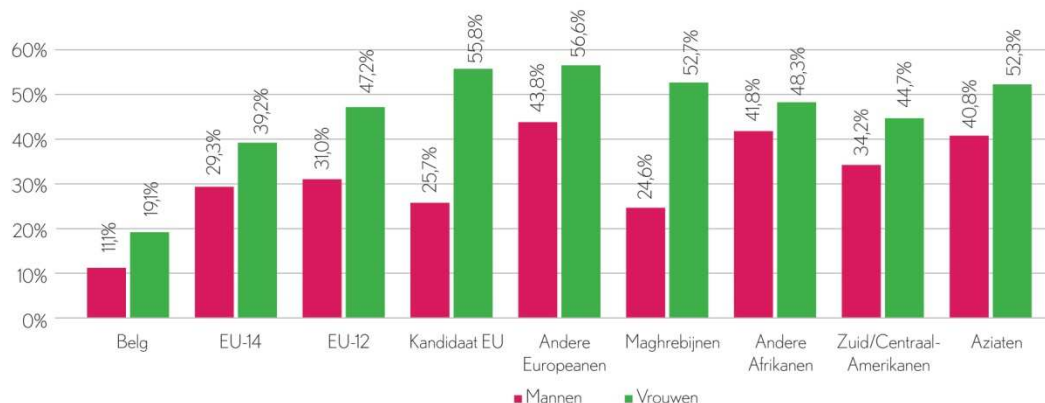
Bijna 1 inactieve persoon op 5 afkomstig uit een ander Europees land (hetzij 6.861 personen) en 1 inactieve persoon op 4 afkomstig uit een ander Afrikaans land (hetzij 9.412 personen) ontvangt een leefloon. Gemiddeld ontvangt slechts iets minder dan 1 inactieve persoon op 20, en 1 inactieve persoon op 40 van Belgische origine (hetzij 11.803 personen) een leefloon. Bij inactieven afkomstig uit een ander Afrikaans land die een leefloon ontvangen, bevinden vooral de jongste categorieën van personen van 25-60 jaar zich in deze categorie. 65% van de personen afkomstig uit een ander Afrikaans land in deze categorie is jonger dan 35 jaar en 31% is tussen 25 en 34 jaar oud. Dit stemt overeen met de voorgaande resultaten betreffende personen van 18 tot 24 jaar afkomstig uit een ander Afrikaans land. Eens te meer is het leefloon ongetwijfeld een alternatief voor diegenen die (nog) geen toegang hebben tot de Belgische sociale zekerheid (bijvoorbeeld personen die recent geïmmigreerd zijn).

Binnen de categorie inactieven heeft arbeidsongeschiktheid het grootste aandeel, ongeacht de origine: 13,3% van de inactieven is arbeidsongeschikt. Inactieven van Belgische origine en inactieven afkomstig uit een kandidaat-lidstaat vertegenwoordigen het grootste deel van de inactieven die arbeidsongeschikt zijn met respectievelijk 17,5% (hetzij 84.148 personen) en 15,1% (hetzij 5.935 personen). Het aandeel van de inactieven afkomstig uit de Maghreb en van de EU-14 in deze categorie, is niet verwaarloosbaar (respectievelijk 11,7% – hetzij 8.969 personen en 10% – hetzij 22.106 personen). De analyse van de werkgelegenheid per sector (zie hoofdstuk 4) toonde aan dat personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten en de Maghreb, vooral werken in sectoren die zware fysieke inspanningen vereisen. Dit verklaart misschien gedeeltelijk het hoge aandeel inactieven van deze groepen die arbeidsongeschikt zijn. Bovendien zijn inactieven die arbeidsongeschikt zijn voor deze twee groepen gemiddeld jonger dan voor de andere origines. Voor personen van Belgische origine lijkt de leeftijd ook een rol te spelen: iets minder dan 40% van hen is ouder dan 50 jaar.

Tenslotte vinden we in de categorieën “pensioen” en “brugpensioen” respectievelijk 10% (hetzij 47.869 personen) en 4,9% (hetzij 23.353 personen) van de inactieven van Belgische origine. Het aandeel van de andere origines in deze categorieën is duidelijk kleiner. Toch is 5,8% van de inactieven afkomstig uit kandidaat-lidstaten, gepensioneerd (hetzij 2.290 personen) en 2,7% van de inactieven afkomstig uit de EU-14 is met brugpensioen (hetzij 5.867 personen).

De inactiviteitsgraad van mannen van 25 tot 60 jaar bedraagt 17,4% (hetzij 470.310 inactieve mannen van 25 tot 60 jaar). Voor vrouwen is dit 28,4% (hetzij 755.249 inactieve vrouwen van 25 tot 60 jaar). De inactiviteitsgraad van mannen van Belgische afkomst bedraagt 11,1% (hetzij 180.887 mannen) en ligt beduidend lager dan voor personen met een andere afkomst. Hun inactiviteitsgraad schommelt tussen 24,6% voor mannen van Maghrebijnse origine (hetzij 108.519 mannen) tot 43,8% voor mannen afkomstig uit andere Europese landen (hetzij 32.930 mannen). De inactiviteitsgraad van vrouwen van Belgische origine bedraagt 19,1% (hetzij 299.317 vrouwen) en is ook beduidend lager dan voor vrouwen met een andere afkomst. Zij hebben een inactiviteitsgraad die schommelt tussen 39,2% voor vrouwen afkomstig uit de EU-14 (hetzij 124.236 vrouwen) tot 56,6% voor vrouwen afkomstig uit andere Europese landen (hetzij 20.581 vrouwen). Verder blijkt dat de inactiviteitsgraad van vrouwen van Belgische afkomst lager ligt dan die van mannen met een andere afkomst⁸⁷.

⁸⁷ Ter herinnering: de inactiviteitsgraad van de mannen en vrouwen afkomstig uit de EU-14 en de EU-12 ligt waarschijnlijk hoger dan de cijfers die worden weergegeven in de grafiek. Zo zal de verbetering die moet worden aangebracht aan de inactiviteitsgraad van de vrouwen afkomstig uit de EU-12 ongetwijfeld hoger zijn dan diegene die moet worden aangebracht aan de inactiviteitsgraad van de mannen (zie hoofdstuk 3).

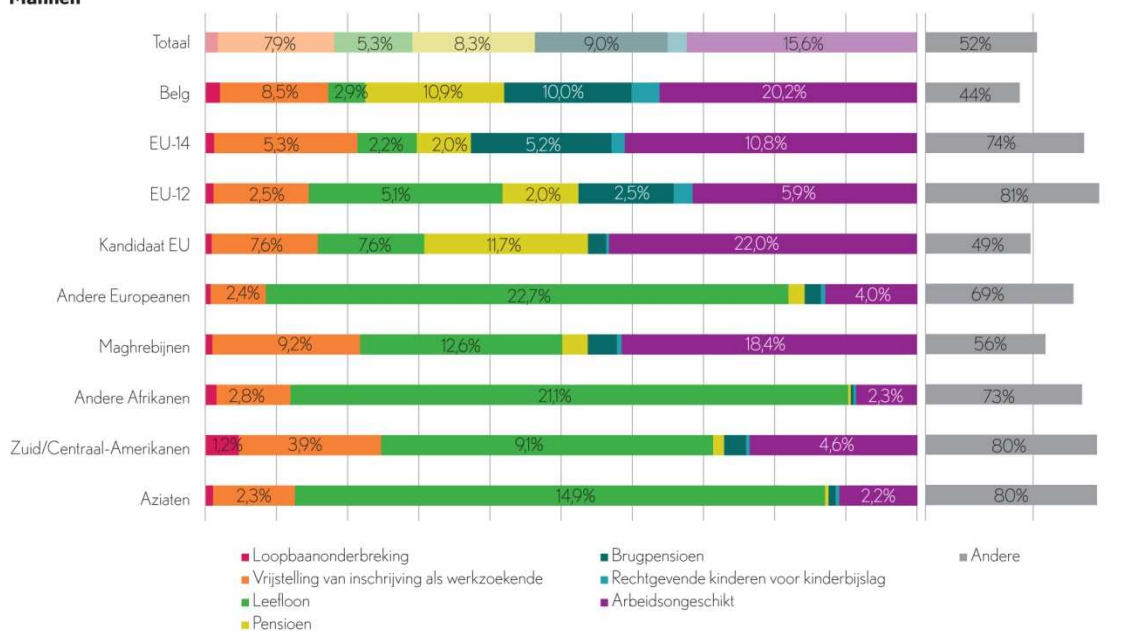
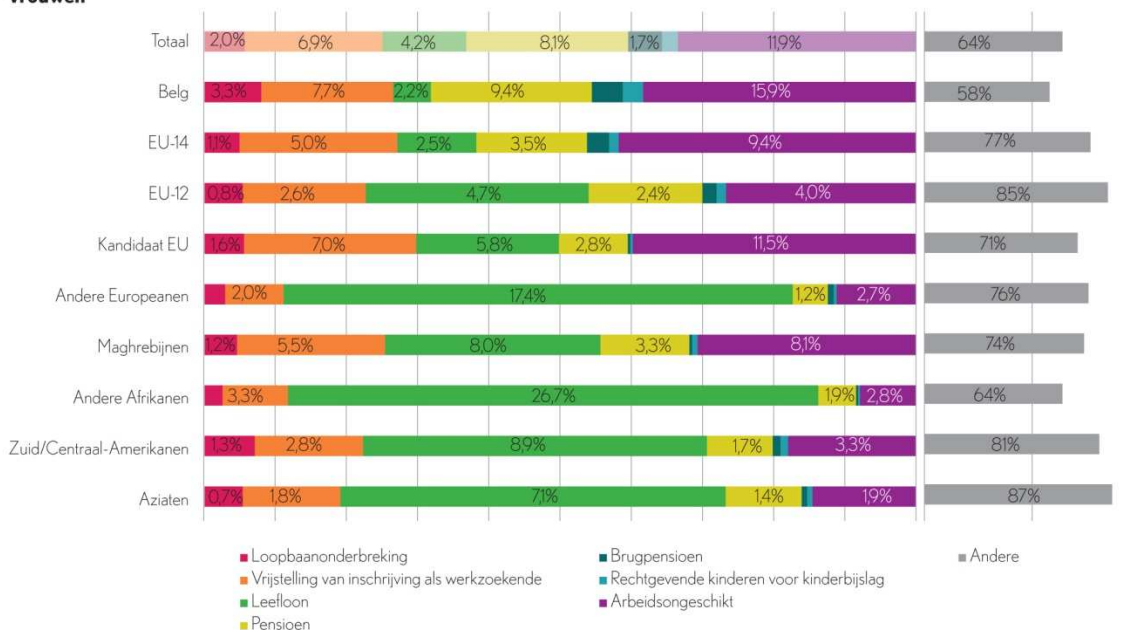
Grafiek 133: De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar geslacht en origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

52% van de inactieve mannen van 25 tot 60 jaar bevindt zich in de groep “andere” inactieven, 15,6% is arbeidsongeschikt, 9% is met brugpensioen, 8,3% is met pensioen, 7,9% is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, 5,3% heeft een leefloon, 1,3% ontvangt kinderbijslag⁸⁸ en 0,8% is in loopbaanonderbreking⁸⁹. Van de inactieve vrouwen van 25 tot 60 jaar bevindt 64% van hen zich in de groep “andere”, 11,9% is arbeidsongeschikt, 8,1% is met pensioen, 6,9% is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, 4,2% ontvangt een leefloon, 2% is in loopbaanonderbreking, 1,7% is met brugpensioen en 0,8% ontvangt kinderbijslag. Deze verdeling van inactieve mannen en vrouwen in de verschillende soorten inactiviteit schommelt sterk naargelang de afkomst.

⁸⁸ Het is niet abnormaal dat er zich personen ouder dan 25 in deze categorie bevinden, want –dit ter herinnering– de personen met een handicap die reeds 21 jaar oud waren op 1 juli 1987 en die kinderbijslag kregen op die datum, kunnen kinderbijslag blijven ontvangen na de leeftijd van 25 jaar.

⁸⁹ Zie de documentatie betreffende het datawarehouse op de website van de KSZ voor meer details over de definities van de verscheidene statuten.

Grafiek 134: Inactieven van 25 tot 60 jaar naar geslacht en origine**Mannen****Vrouwen**

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Inactieve vrouwen van 25 tot 60 jaar bevinden zich hoofdzakelijk in de groep “andere”. Dit is eveneens het geval voor inactieve mannen, behalve voor diegenen van Belgische origine en diegenen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat. Ter herinnering: het “reële” aandeel van inactieve mannen en vrouwen afkomstig uit de EU-14 of de EU-12 in deze categorie, ligt zeker lager dan datgene dat in volgende grafiek wordt weergegeven (zie hoofdstuk 3).

Volgende grafiek toont dat het aandeel inactieve vrouwen in loopbaanonderbreking veel groter is dan dat van inactieve mannen. In vergelijking met andere origines is het aandeel van inactieve vrouwen van Belgische origine in loopbaanonderbreking hoog (3,3%, hetzij 9.946 vrouwen).

Het aandeel van mannen in de vrijstellingen van inschrijving als werkzoekende is groter dan dat van vrouwen, behalve voor vrouwen afkomstig uit de EU-12⁹⁰ en uit een ander Afrikaans land⁹¹. Het aandeel inactieven van Maghrebijnse afkomst is in deze categorie hoger dan dat van inactieven van Belgische origine (9,2% - hetzij 2.459 mannen tegenover 8,5% - hetzij 15.306 mannen). Bovendien is het verschil tussen inactieve vrouwen en inactieve mannen van Maghrebijnse afkomst in deze categorie veel groter dan voor andere afkomsten. Het aandeel inactieve vrouwen van Belgische origine dat is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende is daarentegen het hoogste in vergelijking met andere afkomsten.

Een groot aandeel van de personen die een leefloon ontvangen is afkomstig uit een ander Europees land en een ander Afrikaans land. Voor personen afkomstig uit een ander Afrikaans land zijn vrouwen proportioneel talrijker in deze categorie: 26,7% - hetzij 5.599 vrouwen tegenover 21,1% - hetzij 3.813 mannen. Voor personen afkomstig uit een ander Europees land zijn het echter vooral mannen die een leefloon ontvangen (22,7% - hetzij 3.277 mannen tegenover 17,4% - hetzij 3.584 vrouwen). Het verschil tussen mannen en vrouwen van Aziatische origine die een leefloon ontvangen, is ook groot: 14,9% van de inactieven van Aziatische origine (hetzij 2.522 mannen) bevindt zich in deze categorie tegenover 7,1% van vrouwen met dezelfde afkomst (hetzij 1.521 vrouwen).

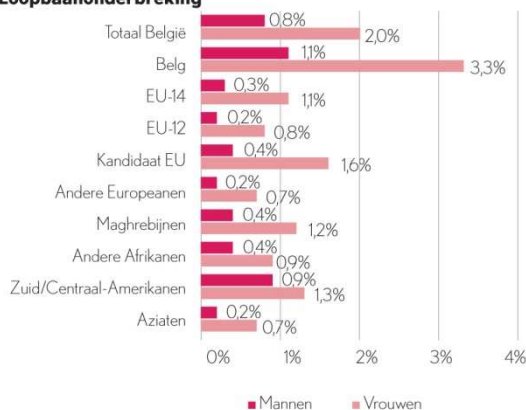
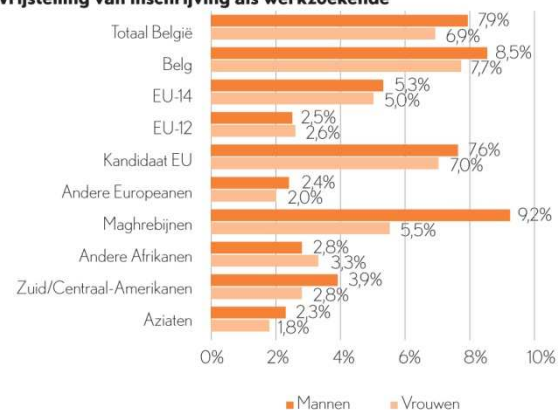
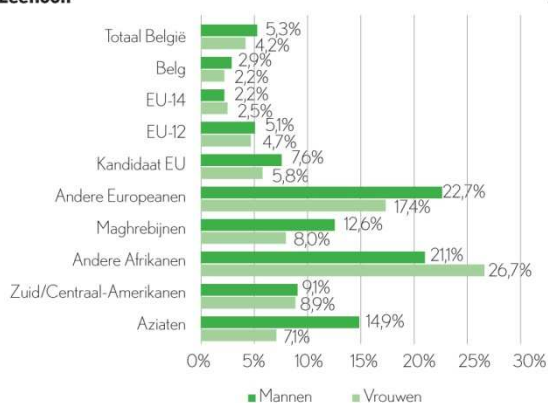
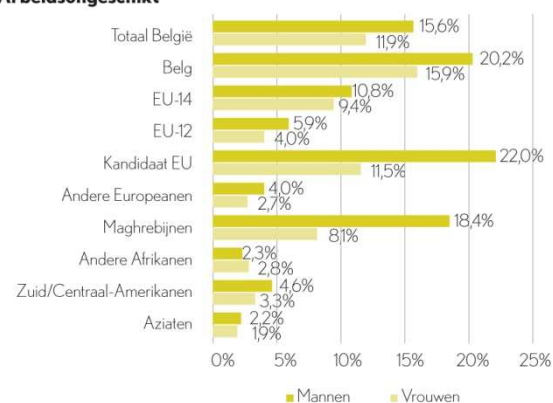
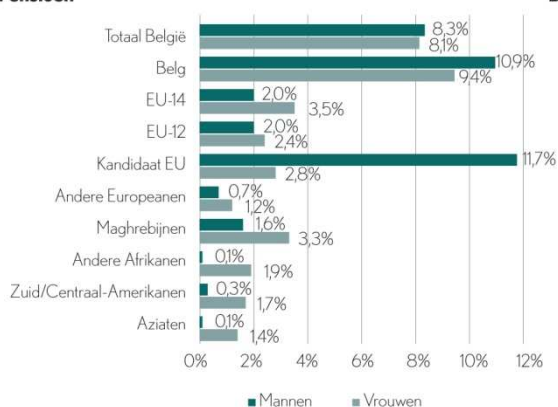
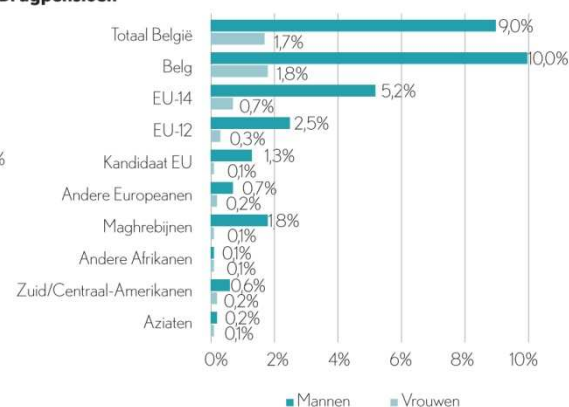
Over het algemeen is het aandeel mannen in de categorie arbeidsongeschiktheid groter dan dat van vrouwen, behalve voor inactieven afkomstig uit een ander Afrikaans land: voor hen is het aandeel vrouwen groter. De verschillen tussen mannen en vrouwen in deze categorie zijn het grootst voor inactieven afkomstig uit kandidaat-lidstaten (verschil van 10,5 procentpunten), uit de Maghreb (verschil van 10,3 procentpunten) en in veel mindere mate voor inactieven van Belgische origine (verschil van 4,3 procentpunten). Inactieve mannen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat (22% - hetzij 2.960 mannen) en inactieve vrouwen van Belgische origine (15,9% - hetzij 47.673 vrouwen) kennen de hoogste cijfers qua arbeidsongeschiktheid.

In de categorie "pensioen" zijn er meer vrouwen dan mannen, behalve voor inactieven van Belgische origine en zij afkomstig uit kandidaat-lidstaten. Het hoogste aandeel gepensioneerden onder de inactieven vinden we bij inactieve mannen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat (11,7% - hetzij 1.577 mannen), en bij inactieve mannen en vrouwen van Belgische origine (respectievelijk 10,9% - hetzij 19.631 mannen en 9,4% - hetzij 28.238 vrouwen). Het verschil tussen mannen en vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, is zeer groot (10,9 procentpunten) vergeleken met de verschillen voor de andere afkomsten.

Het aandeel inactieve mannen in "brugpensioen" is hoger dan dat van inactieve vrouwen. Inactieven van Belgische origine, diegenen afkomstig uit de EU-14 en inactieve vrouwen van Belgische origine laten het hoogste aandeel bruggepensioneerden optekenen (respectievelijk 10% - hetzij 18.019 mannen, 5,2% - hetzij 4.973 mannen en 1,8% - hetzij 5.334 vrouwen). Het verschil tussen inactieve mannen en inactieve vrouwen van Belgische origine is bijzonder groot (8,2 procentpunten).

⁹⁰ Het aantal vrouwen afkomstig uit de EU-12 in deze categorie bedraagt 581 tegenover 326 mannen.

⁹¹ Het aantal vrouwen afkomstig uit een ander Afrikaans land in deze categorie bedraagt 695 tegenover 505 mannen.

Grafiek 135: Inactieven van 25 tot 60 jaar per geslacht naar origine en type inactiviteit***Loopbaanonderbreking****Vrijstelling van inschrijving als werkzoekende****Leefloon****Arbeidsongeslacht****Pensioen****Brugpensioen**

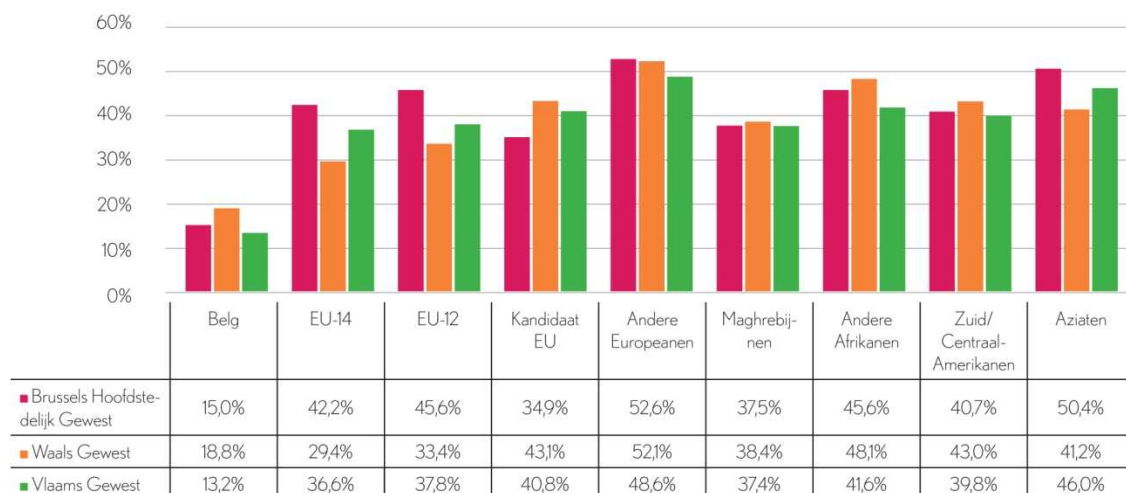
* Ter herinnering: deze cijfers worden berekend voor de inactieve mannen en vrouwen van elke origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De inactiviteitsgraad bedraagt in Brussel 33,7% (hetzij 188.467 inactieven van 25 tot 60 jaar), in het Waals Gewest 25,1% (hetzij 428.288 inactieven van 25 tot 60 jaar) en in Vlaanderen 19,7% (hetzij 608.804 inactieven van 25 tot 60 jaar). De inactiviteitsgraad van personen van Belgische origine ligt in de drie gewesten lager dan die voor personen met een andere afkomst: 15% te Brussel - hetzij 21.860 personen, 18,8% in Wallonië - hetzij 182.243 personen en 13,2% in Vlaanderen - hetzij 276.101 personen. De inactiviteitsgraad voor personen met een buitenlandse afkomst schommelt in Brussel tussen 34,9% voor personen afkomstig uit

kandidaat-lidstaten (hetzij 24.274 personen) tot 52,6% voor personen afkomstig uit andere Europese landen (hetzij 16.607 personen). In Vlaanderen en in Wallonië ligt de inactiviteitsgraad voor personen met een andere afkomst dan de Belgische het laagst voor personen afkomstig uit de EU-14 (respectievelijk 36,6% - hetzij 206.404 personen en 29,4% - hetzij 92.824 personen)⁹² en het hoogst voor personen afkomstig uit andere Europese landen (respectievelijk 48,6% - hetzij 34.492 personen en 52,1% - hetzij 9.481 personen).

Grafiek 136: De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar gewest en origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

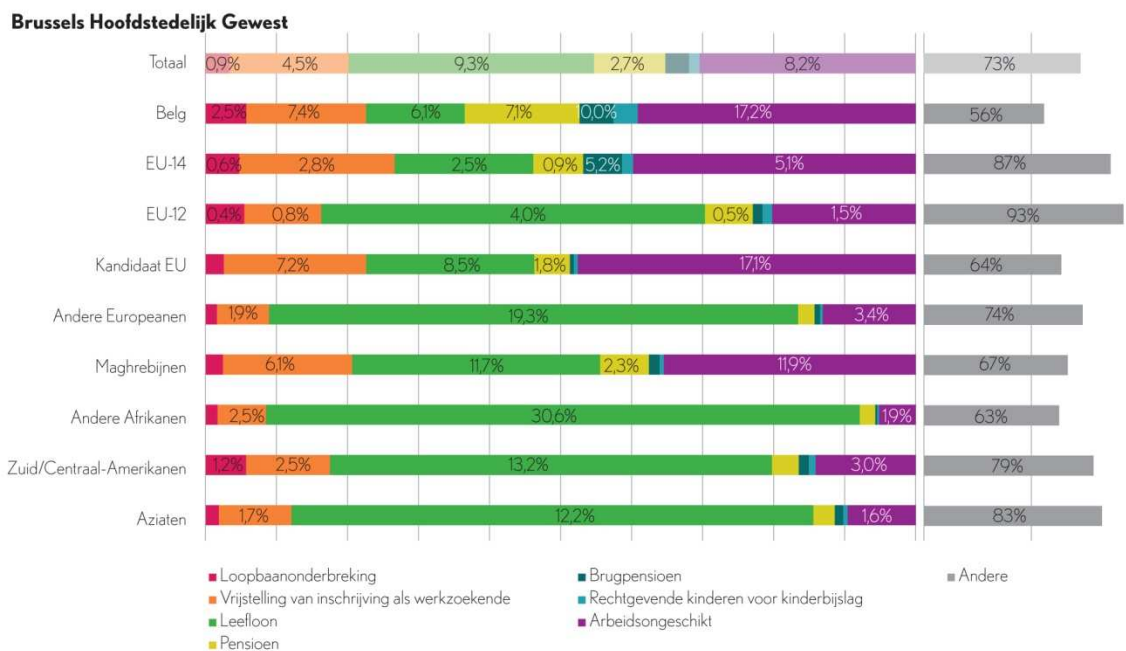
Inactieven van 25 tot 60 jaar bevinden zich vooral in de groep “andere” van de inactieven⁹³. Ter herinnering: de cijfers inzake inactieven afkomstig uit de EU-14 of van de EU-12 in deze categorie liggen in werkelijkheid lager dan diegene die zijn weergegeven in de grafiek⁹⁴.

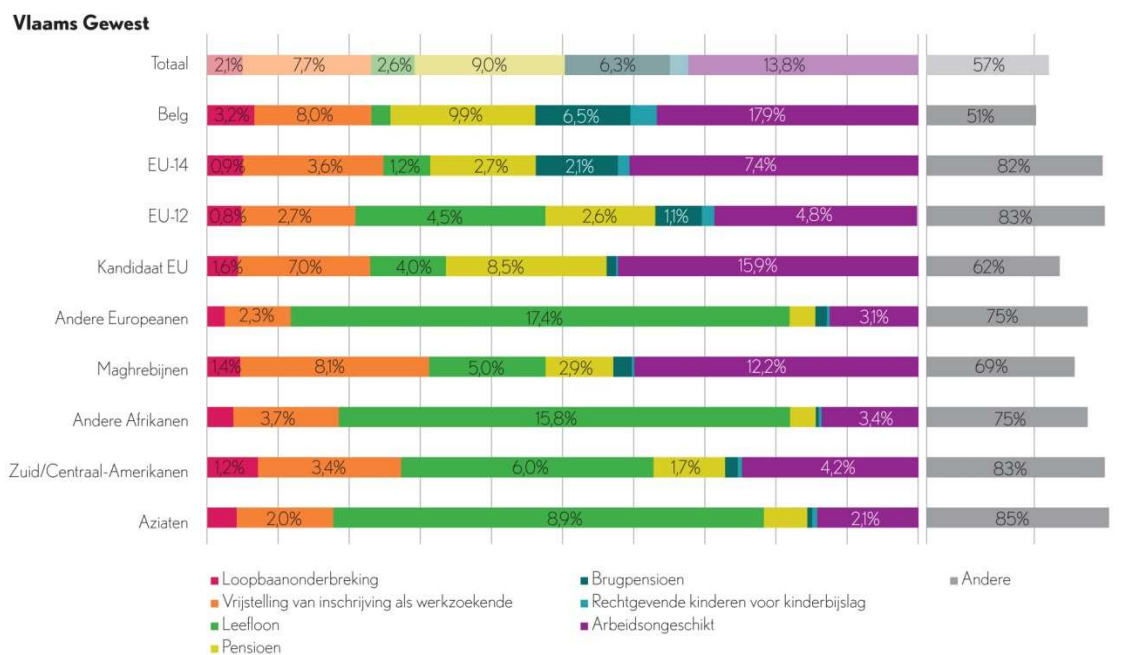
⁹² Ter herinnering: de inactiviteitsgraad van de personen afkomstig uit de EU-14 of de EU-12 is waarschijnlijk lager dan de cijfers die zijn weergegeven in de grafiek. Aangezien Brussel een groot deel van de Europese instellingen huisvest, zou de verbetering die moet worden aangebracht aan de inactiviteitsgraad van deze personen, echter ongetwijfeld groter zijn in Brussel dan in de twee andere gewesten. Men moet hier ook rekening houden met de grensarbeiders dwz de personen die in Vlaanderen wonen en in Nederland werken die zijn opgenomen in de activiteitsgraad. Op basis van de gegevens van het RIZIV werkten 32.253 personen die in Vlaanderen wonen, in 2008 in Nederland. Een niet-onbelangrijk deel van hen zou de Nederlandse nationaliteit hebben (zie hoofdstuk 3).

⁹³ Zie de documentatie betreffende het datawarehouse op de website van de KSZ voor meer details over de definities van de verscheidene statuten.

⁹⁴ Zie bovenstaande opmerking.

Grafiek 137: Inactieven van 25 tot 60 jaar naar gewest en origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De vorige grafiek toont dat het aantal inactieven in loopbaanonderbreking gemiddeld groter is in Vlaanderen, het aantal inactieven die zijn vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende groter is in het Waals Gewest (maar op de voet gevolgd door Vlaanderen), het aantal inactieven met een leefloon groter is in Brussel, het aantal gepensioneerde inactieven groter is in Wallonië (maar opnieuw op de voet gevolgd door Vlaanderen), het aantal bruggepensioneerde inactieven hoger ligt in Vlaanderen en ten slotte het aantal arbeidsongeschikte inactieven hoger ligt in Wallonië (op de voet gevolgd door Vlaanderen).

Het aandeel inactieven in loopbaanonderbreking ligt hoger in Vlaanderen dan in de twee andere gewesten, behalve voor inactieven afkomstig uit Zuid- en Centraal-Amerika. In vergelijking met andere afkomsten ligt het aandeel inactieven in loopbaanonderbreking van Belgische origine het hoogst in de drie gewesten (2,5% te Brussel - hetzij 542 personen, 1,4% in Wallonië - hetzij 2.604 personen en 3,2% in Vlaanderen - hetzij 8.865 personen). Het aandeel inactieven in loopbaanonderbreking afkomstig uit een kandidaat-lidstaat in Vlaanderen (1,6% - hetzij 332 personen), ligt iets hoger dan het aandeel inactieven in loopbaanonderbreking van Belgische origine in het Waals Gewest (1,4%). De verschillen tussen inactieven van Belgische origine en diegenen van een andere afkomst op het vlak van loopbaanonderbreking zijn groter in Vlaanderen en Brussel dan in Wallonië.

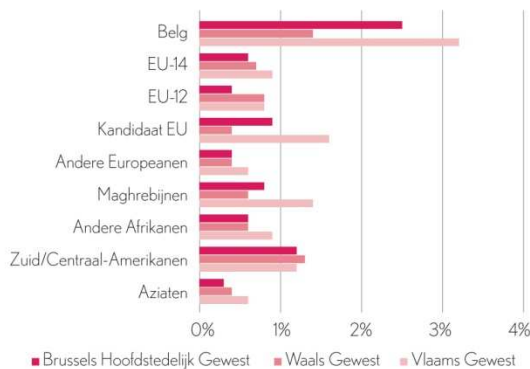
Het aandeel inactieven dat is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende ligt hoger in Brussel en het Waals Gewest voor inactieven van Belgische origine (respectievelijk 7,4% - hetzij 1.609 personen en 7,9% - hetzij 14.454 personen). Dit aandeel ligt daarentegen in Vlaanderen hoger voor inactieven van Maghrebijnse origine (8,1% - hetzij 1.942 personen tegenover 8% voor de inactieven van Belgische afkomst- hetzij 22.193 personen). In Wallonië ligt het aandeel inactieven dat is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende en afkomstig is uit de EU-14 (7,7% - hetzij 7.183 personen) en van een kandidaat-lidstaat (7,5% - hetzij 740 personen) relatief dicht in de buurt van het aantal inactieven van Belgische origine.

Het aandeel inactieven afkomstig uit een ander Afrikaans land dat een leefloon ontvangt, is bijzonder hoog in Brussel (30,6% - hetzij 4.635 personen) en het Waals Gewest (24,1% - hetzij 2.906 personen). In Vlaanderen ligt hun aandeel ook hoog (15,8% - hetzij 1.871 personen), maar toch lager dan dat van inactieven afkomstig uit een ander Europees land (17,4% hetzij 2.918

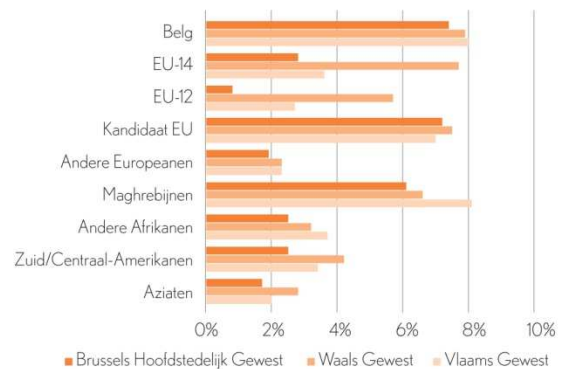
personen). In Vlaanderen en in Wallonië ligt het aantal inactieven van Belgische origine met een leefloon lager dan voor andere origines (respectievelijk 1,3% - hetzij 3.531 personen en 3,8% - hetzij 6.934 personen). Dit is niet het geval in Brussel, waar inactieven met een leefloon afkomstig uit de EU-14 en de EU-12 minder talrijk zijn dan inactieven van Belgische origine (respectievelijk 2,5% - hetzij 1.316 personen en 4% - hetzij 597 personen tegenover 6,1% - hetzij 1.338 personen). Het leefloon is voor sommigen een alternatief voor wie (nog) geen toegang heeft tot de sociale zekerheid, daarom dienen we de aantallen in deze categorie te nuanceren. Voor Brussel geldt bovendien het feit dat dit het systeem is waarop vluchtelingen en migranten bij hun komst naar België het eerst een beroep (kunnen) doen.

Grafiek 138: Inactieven van 25 tot 60 jaar per gewest naar origine en type inactiviteit*

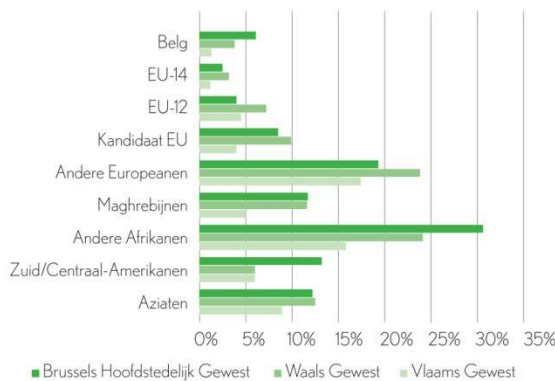
Loopbaanonderbreking

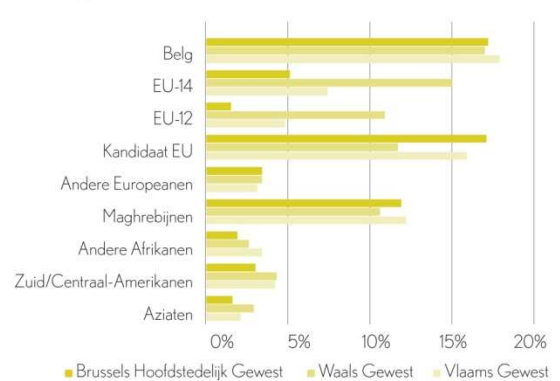
Vrijstelling van inschrijving als werkzoekende

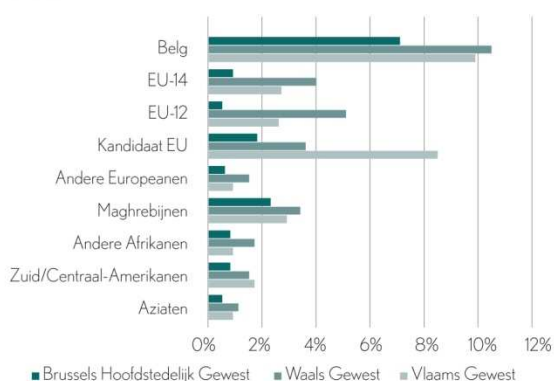
Leefloon

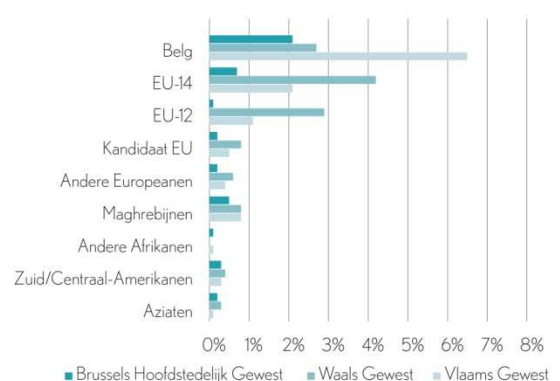
Arbeidsongeschikt

Pensioen

Brugpensioen

* Ter herinnering: deze percentages worden berekend binnen de categorie van inactieven van elke origine in elk gewest.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het aandeel inactieven van Belgische origine in de categorie arbeidsongeschiktheid is vrij gelijklopend in de drie gewesten en ligt hoger dan de cijfers voor andere afkomsten (17,2% in Brussel - hetzij 3.759 personen, 17% in Wallonië - hetzij 30.972 personen en 17,9% in Vlaanderen - hetzij 49.417 personen). In Brussel en Vlaanderen volgt het aandeel inactieven afkomstig uit kandidaat-lidstaten dadelijk met respectievelijk 17,1% - hetzij 1.449 personen en 15,9% - hetzij 3.337 personen. In het Waals Gewest zijn inactieven afkomstig uit de EU-14 de tweede grootste groep in de arbeidsongeschiktheid (13.881 personen). Verder zien we dat het aandeel inactieven afkomstig uit de Maghreb in dit statuut in de drie gewesten aanzienlijk is (11,9% te Brussel - hetzij 4.201 personen, 10,6% in Wallonië - hetzij 1.837 personen en 12,2% in Vlaanderen - hetzij 2.931 personen).

Het aandeel inactieven van Belgische origine dat in de categorie "pensioen" valt, is in alle drie de gewesten groter dan het aandeel van andere afkomsten (7,1% in Brussel - hetzij 1.557 personen, 10,5% in Wallonië - hetzij 19.063 personen en 9,9% in Vlaanderen - hetzij 27.249 personen). Alleen in Vlaanderen is het aandeel van één andere afkomst vergelijkbaar binnen deze categorie: het aandeel van inactieven afkomstig uit kandidaat-lidstaten in deze categorie is 8,5% - hetzij 1.784 personen.

In Vlaanderen en Brussel is het aandeel inactieven van Belgische afkomst met brugpensioen hoger dan voor de andere origines (respectievelijk 6,5% - hetzij 17.897 personen en 2,1% - hetzij 450 personen). Dit is echter niet het geval in Wallonië: daar hebben personen uit de EU-14 en de EU-12 het hoogste aandeel inactieven met brugpensioen (respectievelijk 4,2% - hetzij 3.916 personen en 2,9% - hetzij 220 personen tegenover 2,7% inactieven van Belgische afkomst - hetzij 5.006 personen).

C. Volgens migratieachtergrond

De inactiviteitsgraad van personen van Belgische origine⁹⁵ van 18 tot 60 jaar bedraagt 21,1% en is veel lager dan dat van personen met een migratieachtergrond. Zij hebben een inactiviteitsgraad die schommelt tussen 23,5% voor personen die zijn geboren met de nationaliteit van een land van de EU die sedert meer dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen en 73,9% voor personen met een niet-EU-nationaliteit die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. Binnen elke categorie van migratieachtergrond is de inactiviteitsgraad van personen met een niet-EU-migratieachtergrond systematisch hoger dan van diegenen met een EU-migratieachtergrond. Wat de EU-vreemdelingen betreft die zijn ingeschreven in het Rijksregister (sedert meer of minder dan 5 jaar), moet men erop wijzen dat de inactiviteitsgraad die wordt weergegeven in de grafiek, hoger ligt dan wat in werkelijkheid het geval is (zie hoofdstuk 3)⁹⁶. Bij het lezen van dit deel moeten we dus goed voor ogen houden dat de inactiviteitsgraad van EU-vreemdelingen die sedert meer of minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, lager ligt dan de cijfers in de grafieken.

Het valt op dat de inactiviteitsgraad van Belgische personen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder als buitenlander is geboren (EU of niet-EU), hoger ligt dan dat van personen die de Belgische nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verkregen (EU en niet-EU). Men kan zich ook vragen stellen bij de inactiviteitsgraad van Belgische personen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder een vreemde nationaliteit heeft, want deze ligt hoger dan bijna alle categorieën van migratieachtergrond.

⁹⁵ Ter herinnering: de personen van Belgische origine zijn de Belgische personen die als Belg zijn geboren en van wie de twee ouders als Belg zijn geboren.

⁹⁶ Ter herinnering: op basis van de enquête naar de arbeidskrachten bedraagt de inactiviteitsgraad van de personen van 15 tot 64 jaar die de nationaliteit van een land van de EU hebben, 31,3% in 2008 (zie hoofdstuk 3).

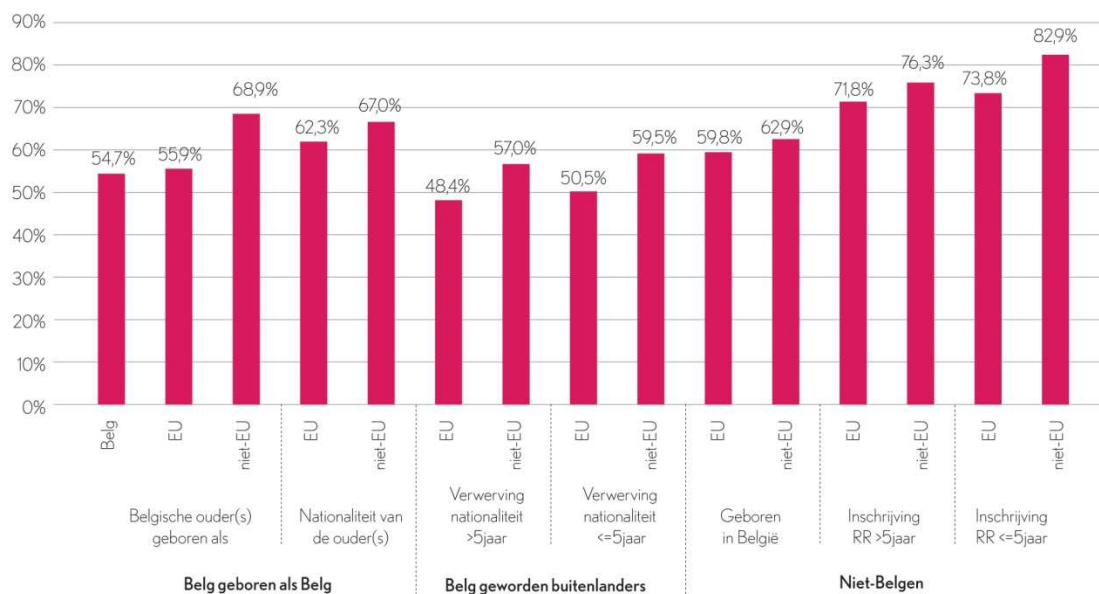
Grafiek 139: De inactiviteitsgraad van de personen van 18 tot 60 jaar naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Zoals we hebben gezien in het eerste deel van dit hoofdstuk, kennen personen van 18-24 jaar een situatie die sterk verschilt met die van personen van 25-60 jaar. We concentreren ons dus meteen op de specifieke analyse van deze leeftijdsgroepen.

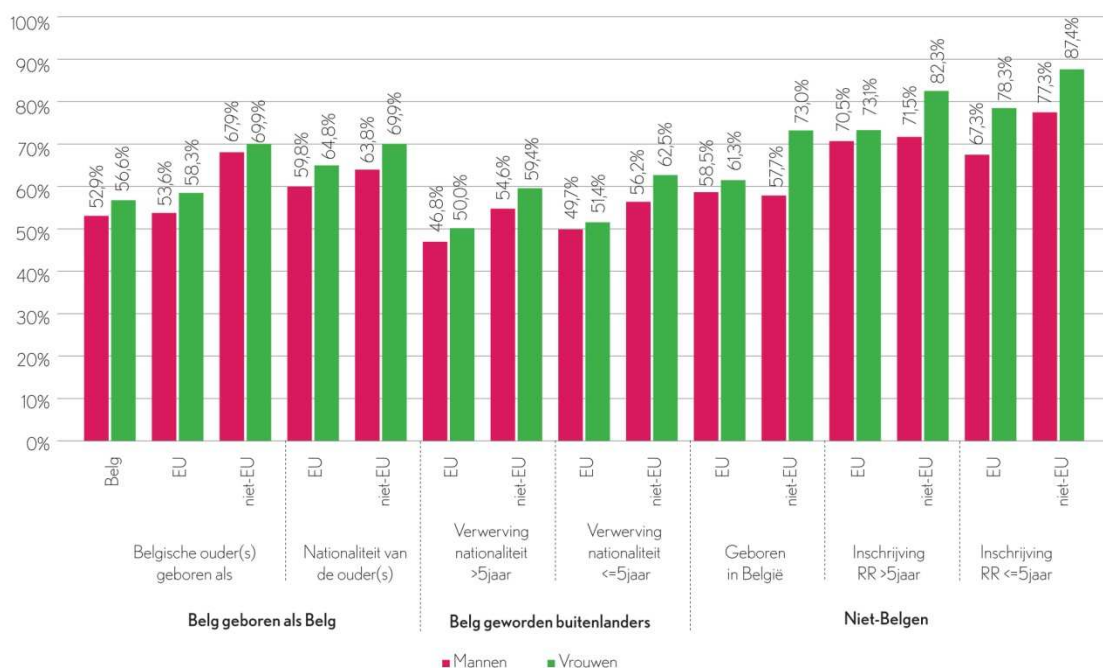
We beginnen met de analyse van personen van 18-24 jaar, daar deze groep het meeste kans maakt om zich in de categorie “kind met kinderbijslag” te bevinden. De volgende grafiek bevat de inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar volgens hun migratieachtergrond. 54,7% van de jongeren van Belgische origine van 18 tot 24 jaar zijn inactief (hetzij 312.508 personen van 18 tot 24 jaar). Dit cijfer ligt lager dan dat voor de meeste jongeren met een migratieachtergrond: hun inactiviteitsgraad schommelt tussen 55,9% voor jonge Belgen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een EU-land, tot meer dan 70% voor jonge vreemdelingen die sedert meer of minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. De inactiviteitsgraad van jonge Belgen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een EU-land, is hoger dan van personen geboren in de EU en die de Belgische nationaliteit hebben verkregen (sedert meer of minder dan 5 jaar). Ook de inactiviteitsgraad van jonge Belgen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land hoger dan die van personen die niet in de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit (sedert meer of minder dan 5 jaar) hebben verkregen. Opvallend is dat de inactiviteitsgraad van Belgische jongeren die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder een vreemde nationaliteit heeft, hoger ligt dan die van jongeren die de Belgische nationaliteit hebben verkregen en dan die van jonge vreemdelingen die in België zijn geboren.

Grafiek 140: De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 141: De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar geslacht en migratieachtergrond

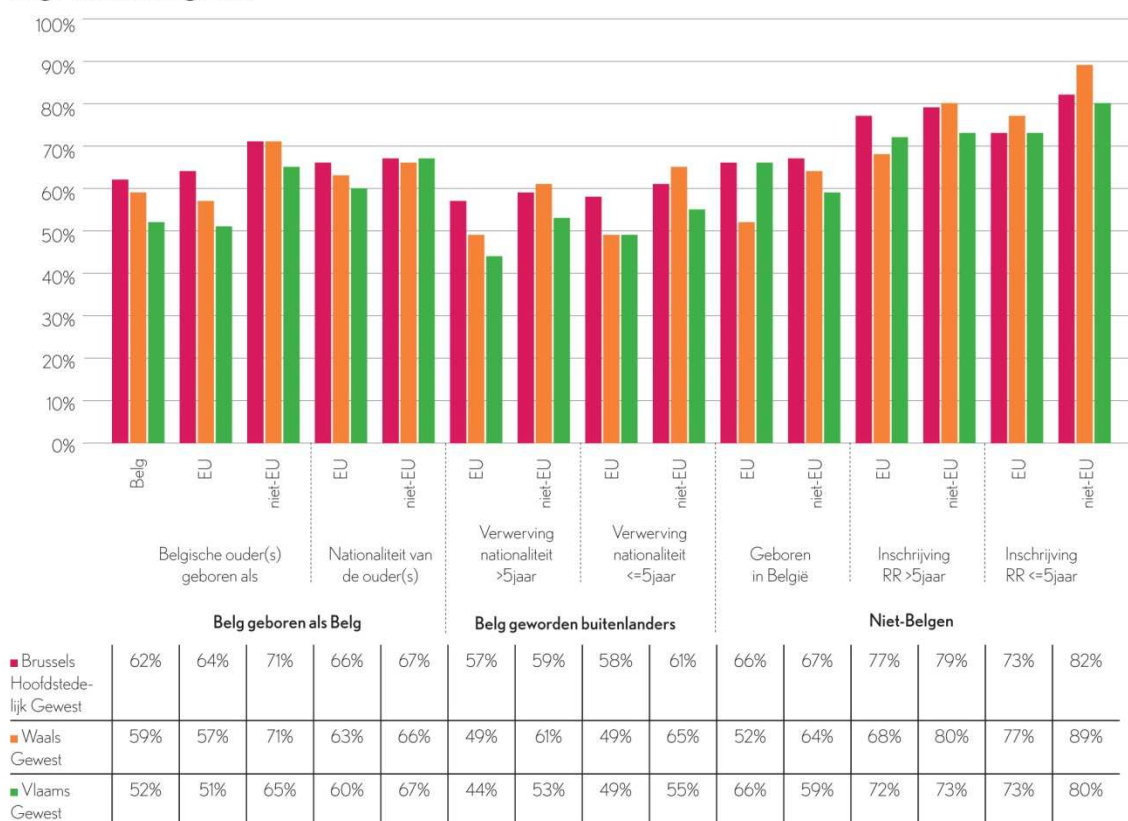
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De inactiviteitsgraad van jonge vrouwen ligt systematisch hoger dan die van jonge mannen. Hoewel het verschil inzake inactiviteitsgraad tussen mannen en vrouwen relatief beperkt is voor alle categorieën van migratieachtergrond, is het bijzonder groot voor jongeren met een niet-EU-nationaliteit die in België zijn geboren (15,3 procentpunten), voor diegenen die een EU-nationaliteit hebben en sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (11

procentpunten) en voor diegenen met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (10,8 procentpunten) en sedert minder dan 5 jaar (10,1 procentpunten).

Over het algemeen ligt de inactiviteitsgraad van jongeren in Brussel hoger dan in de twee andere gewesten, behalve voor jongeren met een vreemde nationaliteit die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, diegenen met een EU-nationaliteit die sedert meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister en personen die zijn geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land en die de Belgische nationaliteit hebben verkregen (sedert meer dan 5 jaar of minder dan 5 jaar). Voor hen ligt de inactiviteitsgraad hoger in Wallonië.

Grafiek 142: De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar gewest en migratieachtergrond

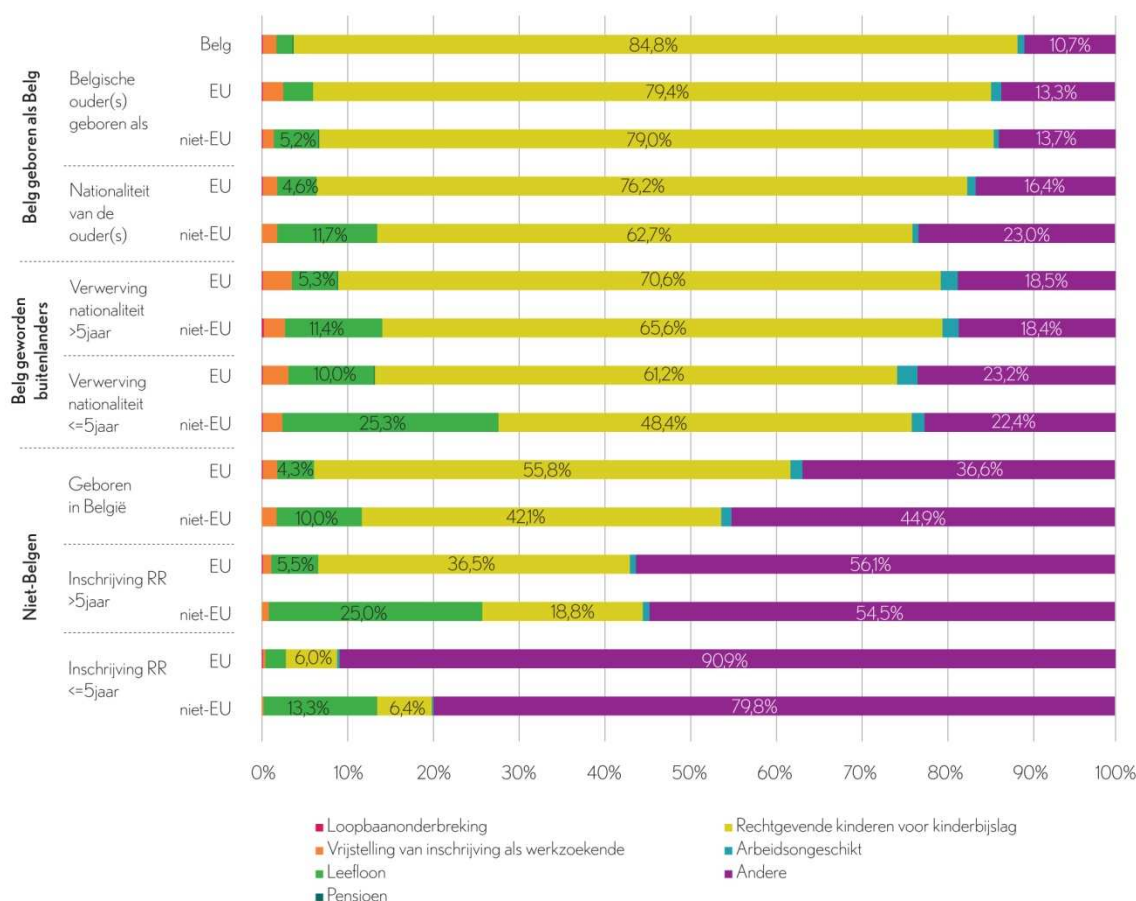

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Jonge inactieve Belgen van 18 tot 24 jaar zijn vooral kinderen die kinderbijslag ontvangen. Hun aandeel onder de inactieven schommelt van 84,8% voor jongeren van Belgische origine (hetzij 265.018 personen) tot 48,4% voor jongeren die geboren worden met een nationaliteit van buiten de EU en die de Belgische nationaliteit sedert minder dan 5 jaar hebben verkregen (hetzij 5.105 personen). Het aandeel jonge Belgische inactieven met een EU-migratieachtergrond die kinderbijslag ontvangen, ligt hoger dan datgene van jonge Belgen met een niet-EU-migratieachtergrond. Jonge vreemdelingen die zijn ingeschreven in het Rijksregister en diegenen met een niet-EU-nationaliteit die in België zijn geboren, zijn proportioneel meer vertegenwoordigd in de categorie “andere” dan in de andere soorten inactiviteit. Ter herinnering: de ouders van jongeren met een nationaliteit van een EU-land, die werken voor de Europese instellingen, dragen bij tot de sociale zekerheidskas van de Europese Commissie. Zij ontvangen dus via deze weg kinderbijslag. Zo is een deel van hen ongetwijfeld student, maar worden ze door de KSZ als “andere” beschouwd. Een kwart van de jongeren die buiten de EU worden geboren en sedert minder dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen (hetzij

2.672 personen) en van de jongeren met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (hetzij 1.286 personen), ontvangt een leefloon. Zo is ook het aandeel jonge inactieven met een niet-EU-migratieachtergrond dat een leefloon ontvangt, hoger dan het aandeel jongeren met een EU-migratieachtergrond.

Grafiek 143: Inactieven van 18 tot 24 jaar volgens migratieachtergrond*

* Deze percentages worden berekend binnen de categorie inactieven van elke migratieachtergrond. Zo moet de grafiek als volgt worden gelezen: onder de inactieven van 18 tot 24 jaar van Belgische origine is 1,6% vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, ontvangt 1,9% een leefloon, zijn 84% kinderen die kinderbijslag ontvangen, is 0,8% arbeidsongeschikt en is 10,7% ondergebracht in de categorie "andere".

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Dezelfde vaststellingen kunnen worden gemaakt uit de gegevens per geslacht en per gewest⁹⁷. Men moet er echter op wijzen dat het aantal jonge vrouwen dat kinderbijslag ontvangt, hoger ligt dan het aantal jonge mannen voor alle types van migratieachtergrond, met uitzondering van jonge vreemdelingen die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (maar het aantal van deze jongeren dat kinderbijslag ontvangt, is uitermate beperkt). Het aantal jonge vrouwen met een leefloon ligt ook hoger dan het aantal mannen met een leefloon, ongeacht de migratieachtergrond, met uitzondering van jongeren met een niet-EU-nationaliteit die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. Het aandeel jongeren dat kinderbijslag ontvangt, ligt hoger in Vlaanderen, behalve voor jonge inactieven die zijn geboren met de nationaliteit van een EU-land die de Belgische nationaliteit hebben verkregen (sedert meer of minder dan 5 jaar) en voor jongeren die in België zijn geboren met een vreemde nationaliteit

⁹⁷ De gegevens per gewest en per geslacht kunnen niet worden gepubliceerd, omwille van het kleine aantal personen in bepaalde categorieën.

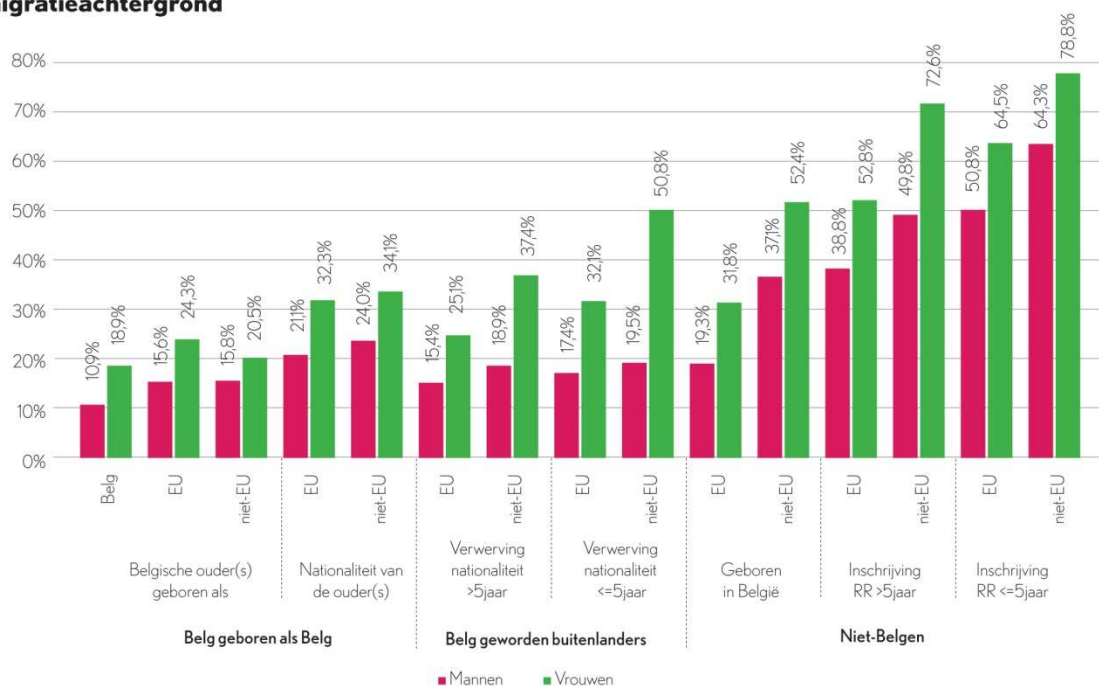
(EU en niet-EU) van wie het aandeel in deze categorie hoger ligt in Wallonië. Het aandeel jongeren met een leefloon ligt het laagst in Vlaanderen, ongeacht de migratieachtergrond. Jonge inactieven die buiten de EU zijn geboren en sedert minder dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen en diegenen met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, hebben proportioneel het grootste aantal in de categorie leefloon, en dit ongeacht het gewest. Dit cijfer moeten we echter opnieuw nuanceren aangezien dit systeem een alternatief is voor diegenen die (nog) geen toegang hebben tot de Belgische sociale zekerheid.

Grafiek 144: De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

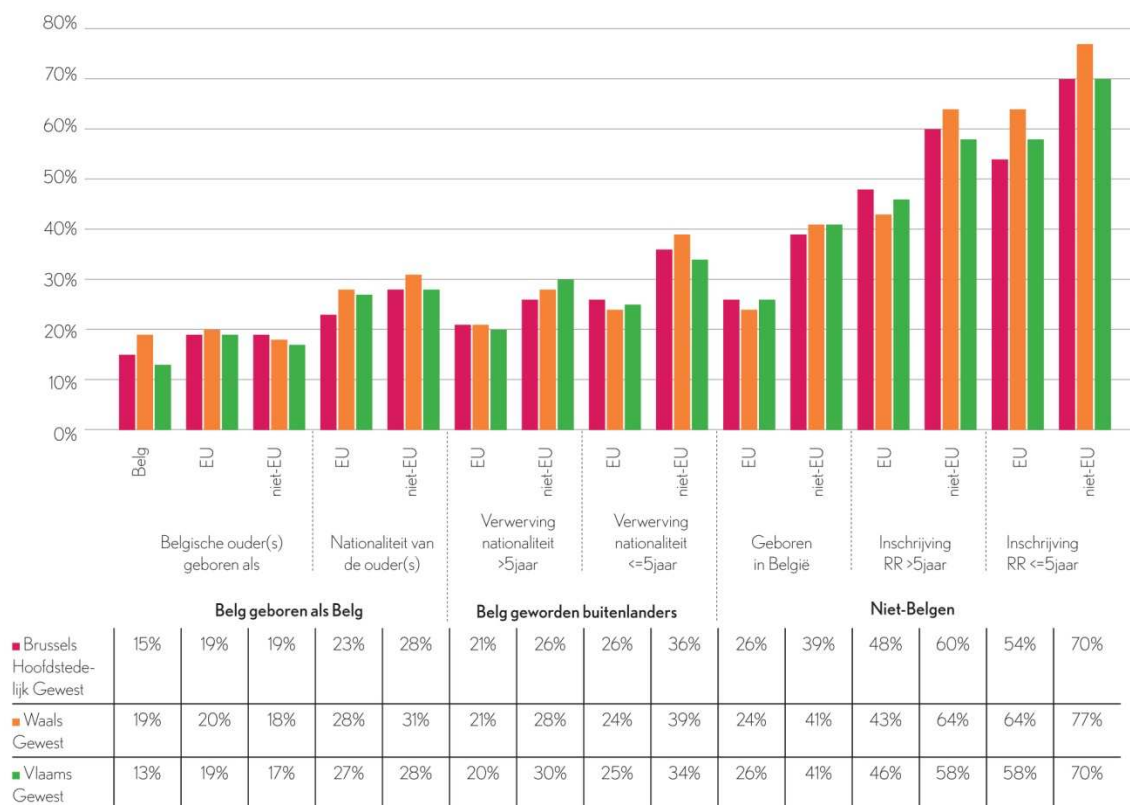
De inactiviteitsgraad van personen van Belgische origine van 25 tot 60 jaar (grafiek 144) bedraagt 14,8% (hetzij 457.632 personen) en ligt (veel) lager dan die van personen met een migratieachtergrond. Deze laatsten hebben een inactiviteitsgraad die schommelt tussen 18,1% voor Belgische personen die als Belg geboren zijn van wie ten minste één ouder is geboren met de nationaliteit van een niet-EU-land (hetzij 4.988 personen) tot 71,4% voor personen met een niet-EU-nationaliteit die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (hetzij 67.438 personen). Binnen elke categorie van migratieachtergrond is de inactiviteitsgraad van diegenen met een migratieachtergrond van buiten de EU hoger dan voor diegenen met een EU-migratieachtergrond, behalve voor Belgen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren: de inactiviteitsgraad voor diegenen van wie ten minste één ouder in de EU is geboren, bedraagt 19,8% - hetzij 32.529 personen - tegenover 18,1% voor diegenen van wie ten minste één ouder niet in de EU is geboren. Bij personen met de Belgische nationaliteit is het interessant vast te stellen dat de inactiviteitsgraad van Belgen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder de EU-nationaliteit heeft (26,9% - hetzij 6.301 personen) hoger ligt dan de inactiviteitsgraad van diegenen met een andere EU-migratieachtergrond (inactiviteitsgraad schommelend van 19,8% tot 25%).

Grafiek 145: De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar geslacht en migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Ongeacht de migratieachtergrond ligt de inactiviteitsgraad van vrouwen hoger dan die van mannen. De inactiviteitsgraad van mannen van Belgische origine van 25 tot 60 jaar bedraagt 10,9% (hetzij 172.108 personen) en ligt lager dan voor mannen met een migratieachtergrond: voor hen schommelt de inactiviteitsgraad tussen 15,4% voor personen die binnen de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verkregen (hetzij 13.044 personen) en 64,3% voor personen met een niet-EU-nationaliteit die sedert minder dan 5 jaar (hetzij 30.932 personen) zijn ingeschreven in het Rijksregister. De inactiviteitsgraad van vrouwen van Belgische origine van 25 tot 60 jaar bedraagt 18,9% (hetzij 285.524 personen) en ligt ook lager dan voor vrouwen met een migratieachtergrond, voor wie men een inactiviteitsgraad noteert die schommelt tussen 20,5% voor Belgische vrouwen die in België zijn geboren en van wie ten minste één ouder buiten de EU is geboren (hetzij 2.798 personen) en 78,8% voor personen met een nationaliteit van buiten de EU die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (hetzij 36.506 personen). Het verschil in inactiviteitsgraad tussen mannen en vrouwen is voor Belgen die als Belg worden geboren en van wie ten minste één ouder buiten de EU is geboren nog beperkt: 4,7 procentpunten. Voor andere types migratieachtergrond is dit verschil al heel wat groter: voor inactieven die buiten de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit sedert minder dan 5 jaar hebben verkregen is dit verschil 31,3 procentpunten en voor diegenen met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister is dit 22,9 procentpunten.

Grafiek 146: De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar gewest en migratieachtergrond

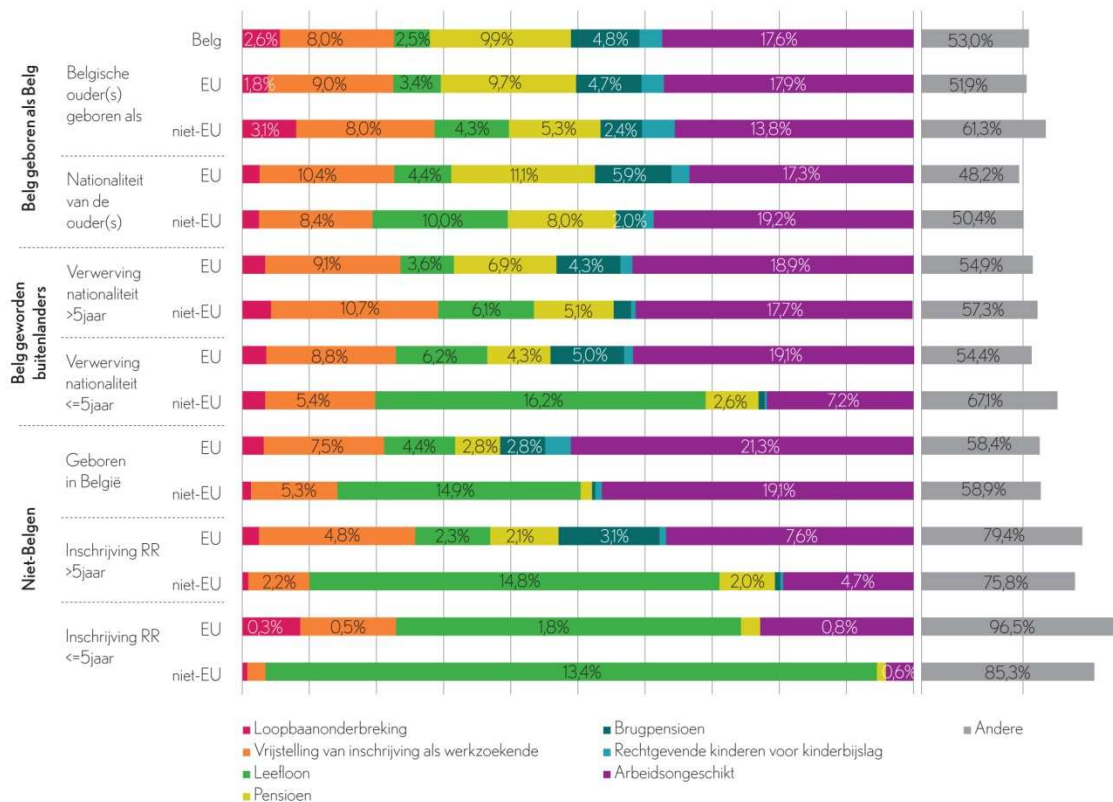
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Over het algemeen ligt de inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar in Wallonië hoger dan dat in de twee andere gewesten, met uitzondering van enkele groepen waarvoor de inactiviteitsgraad het hoogst is in Brussel: Belgische personen die als Belg worden geboren en van wie ten minste één ouder niet in de EU is geboren, diegenen die in de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit (sedert meer of minder dan 5 jaar) hebben verkregen, diegenen die zijn geboren in België met een EU-nationaliteit en diegenen met een EU-nationaliteit die sedert meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister.

In grafiek 147 stelt men vast dat 53% van de inactieven van Belgische origine van 25 tot 60 jaar zich in de groep “andere” inactieven (242.727 personen) bevinden, 17,6% is arbeidsongeschikt (80.467 personen), 9,9% is met pensioen (45.357 personen), 8% is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende (36.406 personen), 4,8% is met brugpensioen (21.995 personen), 2,5% ontvangt een leefloon (11.440 personen), 2,6% is in loopbaanonderbreking (11.827 personen) en 1,6% ontvangt kinderbijslag (7.413 personen)⁹⁸. Ook voor alle migratieachtergronden bevinden inactieven van 25 tot 60 jaar zich vooral in de groep “andere” inactieven. Dit aandeel schommelt van 53% voor personen van Belgische origine tot meer dan 80% voor personen met een vreemde nationaliteit die sedert minder dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister (57.528 personen).

⁹⁸ Ter herinnering: het is niet abnormaal dat er zich personen ouder dan 25 jaar in deze categorie bevinden, want personen met een handicap die reeds 21 jaar oud waren op 1 juli 1987 en die kinderbijslag kregen op die datum, kunnen kinderbijslag blijven ontvangen na de leeftijd van 25 jaar.

Grafiek 147: Inactieven van 25 tot 60 jaar naar migratieachtergrond*

* Ter herinnering : deze percentages worden berekend binnen de groep inactieven van elke migratieachtergrond. Zo moet de grafiek als volgt worden gelezen: onder de inactieven van 25 tot 60 jaar van Belgische origine is 2,6% in loopbaanonderbreking, 8% is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, 2,5% ontvangt een leefloon, 9,9% is met pensioen, 4,8% is met bruggpensioen, 1,6% zijn kinderen met kinderbijslag, 17,6% is arbeidsongeschikt en 53% bevindt zich in de categorie « andere ».

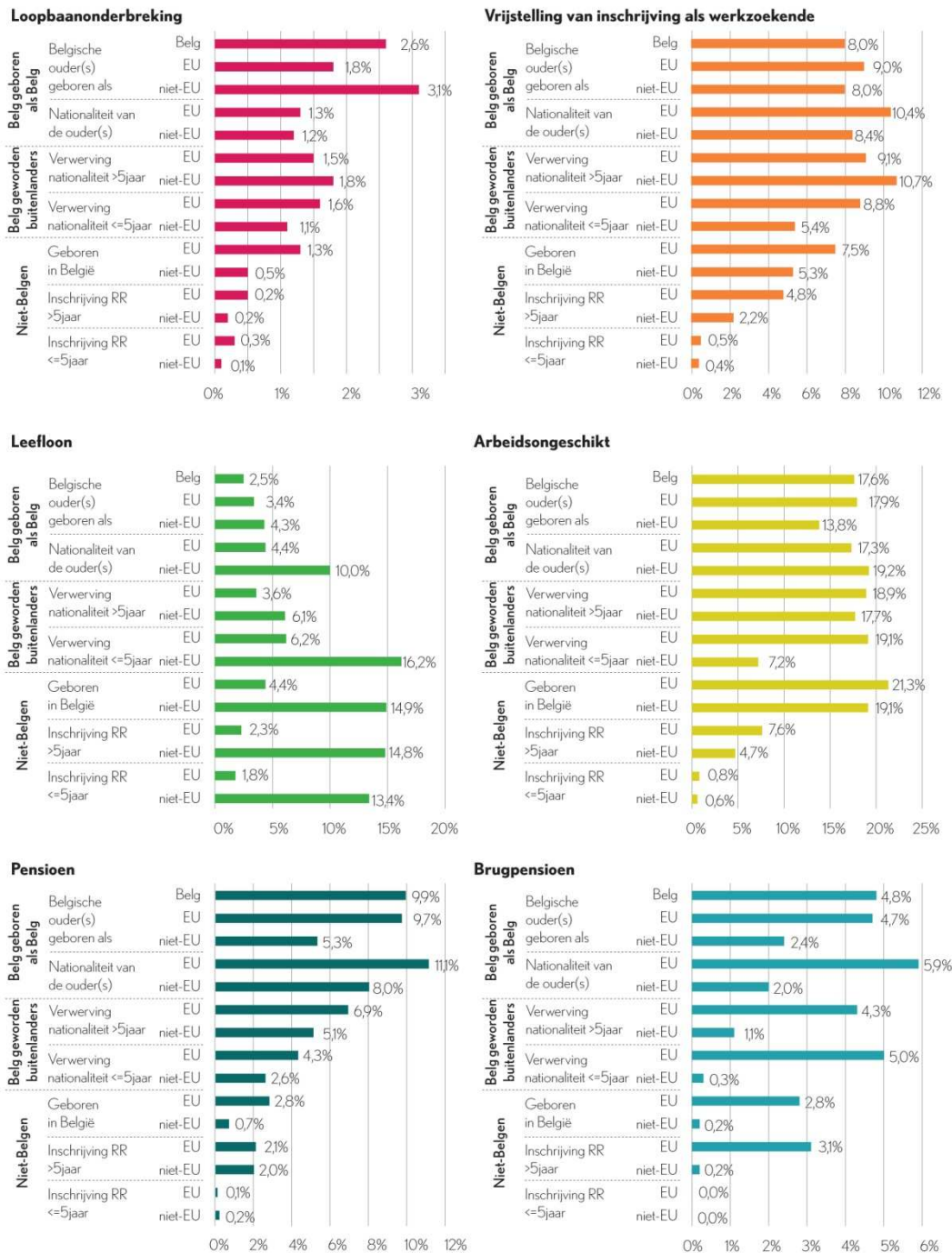
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Uit grafiek 148 blijkt dat 2,6% van de inactieven van Belgische origine in loopbaanonderbreking is. Alleen de Belgische inactieven die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder buiten de EU is geboren, zijn sterker vertegenwoordigd in dit statuut (3,1% - hetzij 153 personen). Het aandeel van personen met een EU-migratieachtergrond in dit statuut is over het algemeen hoger dan dat van personen met een migratieachtergrond van buiten de EU. Dit is echter niet het geval voor Belgen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder als buitenlander is geboren en voor diegenen die de Belgische nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verkregen.

8% van de inactieven van Belgische origine heeft een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende. Diegenen die het sterkst zijn vertegenwoordigd in dit statuut, zijn inactieven die buiten de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verworven (10,7% - hetzij 7.040 personen) en Belgische inactieven die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder de EU-nationaliteit heeft (10,4% - hetzij 654 personen). Het aandeel van personen met een EU-migratieachtergrond ligt hoger in dit statuut dan dat van personen met een niet-EU-migratieachtergrond, behalve voor inactieven die als buitenlander worden geboren en die de Belgische nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verkregen. We hadden dit ook al opgemerkt voor het statuut loopbaanonderbreking.

Bijna 1 inactieve persoon op 6 die buiten de EU is geboren en die de Belgische nationaliteit sedert minder dan 5 jaar heeft verkregen (hetzij 5.732 personen) en 1 inactieve persoon op 7 met een niet-EU-nationaliteit (diegenen die in België zijn geboren - hetzij 342 personen - en diegenen die zijn ingeschreven in het Rijksregister - hetzij 15.522 personen) ontvangt een leefloon. In de analyse van de inactiviteit volgens origine zagen we reeds dat inactieve personen afkomstig uit een ander Afrikaans land en een ander Europees land proportioneel vaker een leefloon ontvangen. Onder de personen die zijn geboren buiten de EU en die de Belgische nationaliteit sedert minder dan 5 jaar hebben verkregen en diegenen met een niet-EU-nationaliteit die zijn ingeschreven in het Rijksregister, is een groot deel afkomstig uit een ander Afrikaans land en een ander Europees land. Men mag echter niet vergeten dat het leefloon een alternatief systeem is voor diegenen die (nog) geen toegang hebben tot de Belgische sociale zekerheid (zoals vluchtelingen en personen die pas zijn geïmmigreerd). Het aandeel van diegenen met een niet-EU-migratieachtergrond ligt hoger in dit statuut dan het aantal personen met een EU-migratieachtergrond. Verder blijkt dat het aandeel Belgen die als Belg worden geboren en die ten minste één ouder met een vreemde nationaliteit heeft (respectievelijk EU en niet-EU) in dit statuut hoger ligt dan het aandeel van personen die als vreemdeling zijn geboren en die de nationaliteit sedert meer dan 5 jaar hebben verkregen (respectievelijk EU en niet-EU).

Grafiek 148: Inactieven van 25 tot 60 jaar naar migratieachtergrond en type inactiviteit*

* Ter herinnering : deze percentages worden berekend binnen de categorie van de inactieven van elke migratieachtergrond. Zo moet de grafiek als volgt worden gelezen: onder de inactieven van 25 tot 60 jaar van Belgische origine is 2,6% in loopbaanonderbreking, 8% is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, 2,5% ontvangt een leefloon, 9,9% is met pensioen, 4,8% is met brugpensioen en 17,6% is arbeidsongeschikt.

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Afgezien van de categorie “andere” is de categorie “arbeidsongeschikt” diegene waarin de meeste inactieven zich bevinden. De hoogste aandelen arbeidsongeschikte inactieven vindt men onder inactieven die in België zijn geboren met de EU-nationaliteit (21,3%, hetzij 3.954 personen), Belgische inactieven die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder een niet-EU-nationaliteit heeft (19,2%, hetzij 96 personen), diegenen die in de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit sedert minder dan 5 jaar hebben verkregen (19,1%, hetzij 1.175 personen) en diegenen die in België zijn geboren met een niet-EU-nationaliteit (19,1%, hetzij

440 personen) . Het aandeel met een EU-migratieachtergrond ligt hoger in dit statuut dan het aandeel van personen met een niet-EU-migratieachtergrond, behalve voor de Belgische inactieven die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder buitenlander is. Het is interessant vast te stellen dat het aandeel inactieven die niet in de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit hebben verkregen, in deze categorie lager ligt dan het aandeel Belgische inactieven die als Belg worden geboren en van wie ten minste één ouder de niet-EU-nationaliteit heeft.

Tenslotte vinden we in de categorieën “pensioen” en “brugpensioen” respectievelijk 9,9% en 4,8% van de inactieven van Belgische origine. Het aandeel van de andere types migratieachtergrond in deze categorieën is lager, met uitzondering van Belgische inactieven die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder een niet-EU-nationaliteit heeft (respectievelijk 11,1% - hetzij 698 personen en 5,9% - hetzij 369 personen) en van inactieven die in de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit sedert minder dan 5 jaar hebben verkregen (hun aandeel inactieven met brugpensioen bedraagt 5%). Het aandeel van personen met een EU-migratieachtergrond ligt hoger in deze twee categorieën dan dat van personen met een niet-EU-migratieachtergrond.

Uit de gegevens per geslacht kan men dezelfde conclusies trekken⁹⁹. Daar blijkt dat de loopbaanonderbreking vooral een vrouwelijke aangelegenheid is in alle types van migratieachtergrond. Wat de vrijstelling van inschrijving als werkzoekende betreft, ligt het aandeel mannen iets hoger dan het aandeel vrouwen, behalve voor Belgische inactieven die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder buiten de EU is geboren en voor Belgische inactieven die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder een vreemde nationaliteit heeft.

Het leefloon lijkt eerder een mannelijke aangelegenheid te zijn. Het verschil tussen mannen en vrouwen is voor de meeste types van migratieachtergrond vrij beperkt, behalve voor inactieven die buiten de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit sedert minder dan 5 jaar hebben verkregen en voor diegenen met een niet-EU-nationaliteit die sedert meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister. Inactieve mannen zijn vaker arbeidsongeschikt dan vrouwen, behalve voor Belgische inactieve vrouwen die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder een niet-EU-nationaliteit heeft. De kloof tussen mannen en vrouwen in dit statuut is vrij groot voor inactieven die niet in de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit meer dan 5 jaar geleden hebben verkregen en diegenen die de Belgische nationaliteit sedert minder dan 5 jaar hebben verkregen (geboren in de EU en buiten de EU). Het aandeel inactieve vrouwen in de categorie pensioen ligt iets hoger dan dat van mannen, behalve voor inactieven van Belgische origine, Belgische inactieven die als Belg zijn geboren en van wie ten minste één ouder in de EU is geboren en inactieven die buiten de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit meer dan 5 jaar geleden hebben verkregen. Ten slotte is het brugpensioen een mannelijke aangelegenheid en de kloof tussen mannen en vrouwen is groot voor alle types van migratieachtergrond.

⁹⁹ De gegevens per gewest en per geslacht kunnen niet worden gepubliceerd, omwille van het kleine aantal personen in bepaalde categorieën.

**7. DE SOCIO-ECONOMISCHE
MOBILITEIT
VAN DE BELGISCHE BEVOLKING
EN DE BEVOLKING VAN
BUITENLANDSE NATIONALITEIT
(OF ORIGINE),
VAN 18 TOT 60 JAAR**

In dit hoofdstuk nemen we vanuit verscheidene standpunten de socio-economische mobiliteit op basis van origine en migratieachtergrond onder de loep. Eerst via analyse van de socio-economische mobiliteit tussen 2006 en 2008. Vervolgens komt een analyse van de loonevolutie in die periode, en uiteindelijk volgt een analyse van de uitstroom van de werklozen.

Sleutelementen van hoofdstuk 7.1: de socio-professionele mobiliteit

Origine

- Van de personen van Belgische origine die in het vierde kwartaal van 2006 een baan hadden, hadden 94,3% ook in het vierde kwartaal van 2008 een job. De uitstroom van werk naar werkloosheid is klein (1,8%), en de overgang van werkloosheid naar werk is hoog (32,6%). De transities tussen werk en inactiviteit liggen in dezelfde lijn.
- Bij de personen afkomstig uit een EU-12-land is de uitstroom uit de inactiviteit naar werk hoger dan het gemiddelde. Hun instroom op de arbeidsmarkt gebeurt via een baan (en niet via de werkloosheid) met een cijfer dat duidelijk hoger ligt dan bij de personen met een andere origine (1 persoon op 3).
- De uitstroom uit werk bij de personen met origine uit de Maghreb ligt zeer hoog (meestal belanden ze in de werkloosheid – 10,3%), en slechts weinigen maken de overstap van de werkloosheid of van de inactiviteit naar werk (25,6% en 18%). Hun instroom op de arbeidsmarkt verloopt tweemaal vaker via de werkloosheid dan voor de personen met een andere origine.
- De personen met een origine uit een ander Afrikaans land hebben meer moeite om hun baan te behouden (79,1%) en belanden proportioneel vaker in de werkloosheid (1 op 10), maar ze gaan ook meer dan gemiddeld van werkloosheid of inactiviteit over naar werk.
- Van de personen van Belgische origine die in 2006 een leefloon hebben ontvangen zijn er veel meer die in andere vormen van inactiviteit of in de werkloosheid belanden, terwijl personen met een origine uit een ander Afrikaans land die in 2006 een leefloon ontvingen, in 2008 meer een baan hebben.
- Van de jongeren van 18 tot 24 jaar van Belgische origine die in 2006 kinderbijslag ontvingen zijn er 2 jaar later 26,3% aan het werk. Jongeren met een origine uit de Maghreb en uit kandidaat-lidstaten zijn vaker werkloos dan degenen met een andere origine, terwijl jongeren met een origine uit andere Europese of Afrikaanse landen vaker een leefloon ontvangen.

Migratieachtergrond

- De categorieën van personen die Belg zijn en in België geboren zijn vertonen een gunstigere situatie (vaker behoud van het statuut werkend en een grotere doorstroom naar werkend) dan personen met vreemde nationaliteit of personen die de nationaliteit verworven hebben. Een uitzondering is de categorie van personen met ouders die een nationaliteit hebben van buiten de EU: zij stromen vaker door naar inactiviteit. Maar anderzijds kennen zij ook een grotere doorstroom vanuit werkloosheid naar werkend. Personen zonder de Belgische nationaliteit (al dan niet geboren in België) behouden minder vaak hun statuut als werkend en blijven vaker werkloos of inactief dan personen met Belgische nationaliteit.

7.1. MOBILITEIT VOLGENS SOCIO-ECONOMISCH STATUUT TUSSEN 2006 EN 2008

In dit gedeelte worden personen geanalyseerd op basis van hun socio-economisch statuut¹⁰⁰ in het vierde kwartaal van 2006 en in het vierde kwartaal van 2008, op voorwaarde dat ze in de twee periodes vermeld stonden in het Rijksregister. Zo kunnen we, voor elke origine en migratieachtergrond bepalen hoeveel personen hetzelfde statuut hebben behouden of hoeveel personen van statuut zijn veranderd tussen de eerste en de tweede periode. Opgepast, het gaat om een “foto” van de toestand voor elk van deze periodes, we onderzoeken dus niet de eventuele wijzigingen die tussen deze twee periodes zouden zijn opgetreden, zoals bijvoorbeeld een periode van werkloosheid.

A. Volgens origine

Doorstroom tussen de drie grote socio-economische statuten

1) Personen die in 2006 een baan hadden

Wij bekijken eerst diegenen die een baan hadden in het vierde kwartaal van 2006 volgens hun statuut in het vierde kwartaal van 2008, aan de hand van tabel 32

Tabel 32: : Verdeling van de personen die een baan hadden in 2006 naar statuut in 2008 en origine

	<i>Werkend</i>	<i>Werkloos</i>	<i>Inactief</i>	<i>Aantal</i>
Algemeen totaal	92,5%	2,5%	5,0%	3.930.598
Belg	94,3%	1,8%	3,9%	2.681.762
EU-14	89,5%	4,1%	6,4%	373.980
EU-12	87,9%	3,6%	8,5%	36.421
Kandidaat EU	81,3%	9,3%	9,4%	47.097
Andere Europeanen	81,9%	8,8%	9,3%	25.772
Maghrebijnen	81,6%	10,3%	8,1%	94.010
Andere Afrikanen	79,1%	9,8%	11,1%	33.891
Zuid/Centraal-Amerikanen	82,5%	6,9%	10,6%	9.503
Aziaten	84,4%	5,1%	10,5%	35.616

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In België hadden, ongeacht hun origine (degenen van wie de origine niet kon worden achterhaald inbegrepen), 92,5% van de personen die in het vierde kwartaal van 2006 een baan hadden er nog steeds een (dezelfde of een andere) twee jaar later (of meer dan 9 personen op 10). Maar deze verhouding varieert volgens de origine van personen.

Van de Belgen, als Belg geboren met als Belg geboren ouders, had 94,3% nog steeds een baan. Alle groepen met een andere origine situeren zich onder het algemeen gemiddelde. Eerst volgen personen uit de EU-14 en de EU-12, met respectievelijk 89,5% en 87,9%, gevolgd door personen van Aziatische afkomst met 84,4%. Voor personen met een andere afkomst bedraagt de kans om

¹⁰⁰ Voor de definities van die diverse statuuttypes zie hoofdstuk 3.

2 jaar later nog een baan te hebben slechts ongeveer 8 op 10, of zelfs een beetje minder voor personen uit een ander Afrikaans land.

Wat is er gebeurd met personen die in het 4de kwartaal 2008 geen baan meer hadden? De verdeling van deze personen tussen werkloosheid en inactiviteit¹⁰¹ is zeer variabel, afhankelijk van hun origine. Personen afkomstig uit de Maghreb en uit een ander Afrikaans land zijn verhoudingsgewijs het talrijkst werkloos geworden, het percentage schommelt rond de 10%, of 1 persoon op de 10 van wie in 2006 een baan had. Personen afkomstig uit de Maghreb waren de enigen die vaker werkzoekend werden dan de arbeidsmarkt verlieten (10,3% werklozen tegenover 8,1% inactieven). Van de personen afkomstig uit een ander Afrikaans land, uit Azië en uit Centraal- en Zuid-Amerika is meer dan 1 op de 10 overgestapt van een baan naar inactiviteit.

Inactiviteit na een baan kan vele vormen aannemen. De meest voorkomende vorm van inactiviteit is in dit geval “andere”, vooral voor personen afkomstig uit Azië, uit de EU-12 en uit Centraal- of Zuid-Amerika. Personen van Belgische afkomst stromen vaker de arbeidsmarkt uit dan personen van een andere origine na hun pensionering of brugpensionering (23,4% tegenover ongeveer 10% voor de personen van een andere afkomst). Dit hangt samen met de gemiddelde leeftijd van deze groepen. Immers, personen van Belgische origine zijn gemiddeld ouder dan die met een andere origine, en ze zijn oververtegenwoordigd in de leeftijdsklasse 55-60 jaar bij de doorstroom van een baan naar inactiviteit. Tot slot, personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en uit de Maghreb zijn oververtegenwoordigd in de uitstroom uit een baan naar arbeidsongeschiktheid terwijl personen uit een ander Afrikaans land en uit een ander Europees land oververtegenwoordigd zijn in de uitstroom uit een baan naar een leefloon.

2) Personen die in 2006 werkloos waren

Wij onderzoeken nu personen die als werklozen ingeschreven waren in het vierde kwartaal van 2006, en bekijken hoe, twee jaar later, hun statuut is veranderd.

Tabel 33: Verdeling van de personen die in 2006 werkloos waren naar statuut in 2008 en origine

	<i>Werkend</i>	<i>Werkloos</i>	<i>Inactief</i>	<i>Aantal</i>
Algemeen totaal	29,2%	51,2%	19,7%	403.809
Belg	32,6%	48,3%	19,1%	195.322
EU-14	28,5%	52,1%	19,4%	64.095
EU-12	27,9%	52,8%	19,3%	4.755
Kandidaat EU	28,6%	49,6%	21,8%	17.764
Andere Europeanen	31,6%	51,9%	16,6%	5.226
Maghrebijnen	25,6%	55,4%	19,0%	36.647
Andere Afrikanen	31,7%	50,2%	18,1%	7.765
Zuid/Centraal-Amerikanen	36,4%	45,8%	17,8%	1.851
Aziaten	33,3%	48,8%	17,9%	4.767

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Op basis van deze verhoudingen kunnen we ervan uitgaan dat, als we in België in 2006 willekeurig 10 werklozen nemen, ongeacht hun origine, als we hun situatie opnieuw bekijken in 2008, er 5 van hen nog altijd of opnieuw werkloos zijn na een mogelijke tewerkstelling (51,2%),

¹⁰¹ Zoals beschreven in hoofdstuk 3 omvat de werkloosheid de werkzoekenden na voltijdse tewerkstelling met werkloosheidsuitkering, de werkzoekenden na deeltijdse tewerkstelling met werkloosheidsuitkering, de werkzoekenden schoolverlaters met wachttuitkering of overbruggingsuitkering, de werkzoekenden met begeleidingsuitkering. De inactiviteit omvat de personen die in de nomenclatuur van het socio-economische statuut van de KSZ worden omschreven als “inactieven” en “anderen”.

er 3 een baan hebben gevonden of hervonden (29,2%), en ten slotte, er 2 niet meer actief zijn op de arbeidsmarkt (19,7%).

In totaal hebben er dus 3 op de 10 personen een baan in 2008, na werkloos te zijn geweest in het vierde kwartaal van 2006. Personen van Belgische afkomst, hoewel ze zich in het algemeen beter situeren dan het gemiddelde, zijn niet het talrijkst uitgestroomd uit de werkloosheid naar een baan. Immers, van de personen afkomstig uit Centraal- en Zuid-Amerika heeft 36,4% een baan gevonden. Daarna volgen personen afkomstig uit Azië met 33,3%, of 1 persoon op 3. Pas nadien komen personen van Belgische afkomst met 32,6%. Bij personen afkomstig uit de Maghreb echter, is er slechts 1 persoon op 4 (25,6%) doorgestroomd van werkloosheid naar een baan.

Deze laatsten hebben ook de grootste kans om werkloos te blijven (55,4%). Omgekeerd ontvangt in 2008, van de personen afkomstig uit Zuid-of Centraal- Amerika, slechts 45,8% een werkloosheidsuitkering, wat minder is dan voor personen van Belgische afkomst. Personen van andere origines benaderen meer het algemeen gemiddelde.

De uitstroom uit werkloosheid naar inactiviteit kent minder variatie naar afkomst, er blijkt een lichte ondervertegenwoordiging van personen uit een ander Europees land (16,6%) en een lichte oververtegenwoordiging van personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten (21,8%). De meest voorkomende vormen van inactiviteit zijn in dit geval de vrijstelling van inschrijving als werkzoekende (30,7%, met weinig variatie naar afkomst), arbeidsongeschiktheid (32,3%, met meer variatie, vooral voor personen uit een ander Afrikaans land, wier aandeel slechts 14% bedraagt) en de categorie "andere" (29,8%, met een oververtegenwoordiging van personen met een andere Afrikaanse of Aziatische afkomst, van wie het aandeel 44% bedraagt).

3) Personen die in 2006 inactief waren

Wij onderzoeken nu hoe inactieve personen eventueel terugstromen naar de arbeidsmarkt, en of die terugstroom verschillend verloopt afhankelijk van de origine.

Tabel 34: Verdeling van de inactieven in 2006 naar statuut in 2008 en origine

	<i>Werkend</i>	<i>Werkloos</i>	<i>Inactief</i>	<i>Aantal</i>
Algemeen totaal	20,2%	3,8%	76,1%	1.943.124
Belg	23,3%	3,8%	72,9%	897.952
EU-14	18,0%	3,9%	78,1%	336.655
EU-12	33,7%	1,5%	64,8%	63.209
Kandidaat EU	17,6%	6,4%	76,0%	59.438
Andere Europeanen	17,5%	2,6%	79,9%	53.605
Maghrebijnen	18,0%	6,4%	75,6%	121.014
Andere Afrikanen	20,8%	3,6%	75,6%	67.344
Zuid/Centraal-Amerikanen	26,6%	3,3%	70,1%	16.507
Aziaten	19,9%	1,9%	78,2%	58.391

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Een grote meerderheid van de inactieven vertoont de neiging om dat ook te blijven (3 op 4). Personen uit een ander Europees land hebben de grootste kans om inactief te blijven, met bijna 8 personen op 10. Omgekeerd, blijft slechts 64,8% van de personen uit de EU-12 inactief. Hun instroom op de arbeidsmarkt gebeurt dan, net als voor alle personen ongeacht de afkomst, via een baan veeleer dan via werkloosheid, maar met een veel hoger percentage dan bij personen van enige andere afkomst (1 persoon op 3). Tot slot stromen personen afkomstig uit de Maghreb en uit kandidaat-lidstaten de arbeidsmarkt minder vlot in: hun aandeel in de instroom in de werkloosheid is bijna twee keer zo hoog als die van personen van een andere afkomst.

4) Samengevat

De doorstroom tussen de drie belangrijkste types beroepsstatuten kan globaal worden geanalyseerd. Hieruit blijkt dat mensen van Belgische origine maar beperkt doorstromen van een baan naar werkloosheid en sterk doorstromen van werkloosheid naar een baan, wat zeer positief is. De doorstroom van een baan naar inactiviteit wijst ook in die richting.

Personen van een andere origine kennen een minder gunstige uitstroom. Toch is het zo dat, hoewel personen afkomstig uit een ander Afrikaans land moeilijker hun baan behouden en vaker werkloos of inactief worden, zij ook vaker dan gemiddeld uit de werkloosheid of inactiviteit stromen en een baan vinden. Deze grote mobiliteit qua arbeidsstatuut wordt ook waargenomen voor personen afkomstig uit Zuid- en Centraal-Amerika en Azië, en uitsluitend in de richting 'van werkloosheid naar een baan' voor personen uit een ander Europees land. Hoewel personen afkomstig uit de EU-12 een hogere uitstroom uit de werkgelegenheid kennen dan gemiddeld, is de doorstroom van inactiviteit naar een baan veel hoger dan bij personen van enige andere afkomst.

Tot slot, personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en uit de Maghreb kennen een zeer hoge uitstroom uit de werkgelegenheid (die dan meestal leidt tot werkloosheid), en een zwakke instroom in de werkgelegenheid.

Bijzondere gevallen: leefloontrekkers in 2006 en kinderen die in 2006 kinderbijslag genoten

Onder de verschillende vormen van inactiviteit, vallen er twee categorieën op door de omvang van de uitstroom uit dit statuut en de verschillen die in dat verband worden waargenomen tussen de personen van verschillende origine. Deze twee categorieën zijn personen die afhankelijk zijn van een leefloon en kinderen die kinderbijslag genieten.

1) Leefloontrekkers in 2006

Tabel 35: Verdeling van de leefloontrekkers in 2006 naar statuut in 2008 en origine

	Werkend	Werkloos	Inactief		Aantal
			Totaal	waarvan leefloon	
Algemeen totaal	23,1%	7,3%	69,6%	48,7%	80.212
Belg	20,9%	9,3%	69,9%	48,3%	16.421
EU-14	20,5%	10,1%	69,4%	48,6%	7.049
EU-12	22,0%	5,7%	72,3%	49,0%	1.837
Kandidaat EU	21,1%	7,7%	71,1%	51,0%	3.354
Andere Europeanen	23,2%	4,3%	72,5%	50,1%	9.825
Maghrebijnen	24,3%	10,1%	65,6%	46,2%	9.468
Andere Afrikanen	28,2%	5,7%	66,2%	49,2%	16.205
Zuid/Centraal-Amerikanen	31,2%	7,8%	61,0%	41,0%	1.150
Aziaten	26,7%	4,0%	69,3%	40,2%	6.274

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In totaal hebben 23,1% van de leefloontrekkers in het 4de kwartaal van 2006 in het 4de kwartaal van 2008 een baan. Dit is niet het geval voor personen van Belgische afkomst of afkomstig uit de EU-14 of de EU-12. Het zijn veeleer personen afkomstig uit Zuid- en Centraal Amerika (31%), en met een andere Afrikaanse afkomst (28%), zij die afkomstig zijn uit Azië (27%) en de Maghreb (24%) die het gemiddelde optrekken. Zij die verhoudingsgewijs het meest instromen in de

werkloosheid zijn personen afkomstig uit de EU-14 en uit de Maghreb, en aansluitend personen van Belgische afkomst.

Het is in dit verband interessant om de 16.205 personen uit een ander Afrikaans land te vergelijken met de 16.421 personen van Belgische afkomst (beide de meest vertegenwoordigde origines in absolute cijfers bij de leefloontrekkers in 2006). Immers, we merken in 2008 dat deze laatsten veel vaker zijn ingestroomd in andere vormen van inactiviteit of in de werkloosheid, terwijl personen uit een ander Afrikaans land vaker een baan hadden.

2) Kinderen die in 2006 kinderbijslag ontvingen

Voor kinderen die kinderbijslag ontvingen, is de analyse van de socio-economische mobiliteit belangrijk in het kader van de instroom van jongeren op de arbeidsmarkt. Om elke vertekening te vermijden door de aanwezigheid van bepaalde categorieën van jongeren die kinderbijslag blijven genieten na de leeftijd van 25 jaar, beperken we de volgende analyse tot de 18-24 jarigen.

Tabel 36: Verdeling van de jongeren (18-24 jaar) die kinderbijslag genoten in 2006 naar statuut in 2008 en origine

	<i>Werkend</i>	<i>Werkloos</i>		<i>Inactief</i>			<i>Aantal</i>
		<i>Totaal</i>	<i>waaraan wacht-uitkering</i>	<i>Totaal</i>	<i>waaraan kinderbijslag</i>	<i>waaraan leefloon</i>	
Algemeen totaal	24,8%	3,3%	3,1%	71,9%	64,0%	2,0%	530.513
Belg	26,3%	2,4%	2,2%	71,3%	65,4%	0,8%	367.135
EU-14	22,2%	4,9%	4,6%	72,9%	63,3%	2,2%	64.191
EU-12	19,5%	4,2%	3,9%	76,3%	63,6%	4,4%	4.410
Kandidaat EU	23,2%	7,7%	7,3%	69,0%	55,5%	4,1%	11.708
Andere Europeanen	18,2%	3,9%	3,5%	77,9%	56,1%	12,3%	5.091
Maghrebijnen	20,0%	7,5%	7,1%	72,6%	58,2%	6,3%	24.814
Andere Afrikanen	12,4%	2,7%	2,4%	84,9%	60,1%	16,7%	8.174
Zuid/Centraal-Amerikanen	16,1%	3,5%	3,0%	80,4%	65,1%	5,1%	2.404
Aziaten	17,6%	2,4%	2,1%	80,0%	64,9%	4,9%	6.997

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Iets meer dan 6 op de 10 jongeren geniet op die leeftijd nog steeds kinderbijslag. Van de overige 40%, stroomt er 24,8% door naar een baan, verlaat 3,1% de school om werk te zoeken en geniet een wachtuitkering. Wij stellen echter grote verschillen vast naar afkomst.

Personen van Belgische afkomst vinden vaker dan gemiddeld een baan (26,3%), en ontvangen minder vaak een wachtuitkering. Ze krijgen ook veel minder vaak een leefloon. Personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat stromen verhoudingsgewijs het talrijkst uit het statuut van 'kind dat kinderbijslag geniet' (slechts 55% van hen behouden dit statuut), en zelfs al vinden ze relatief gemakkelijk een baan in vergelijking met anderen (23,2%), toch mislukken velen van hen in dit opzet, waardoor ze in de categorie van werkzoekenden oververtegenwoordigd zijn (7,7%). Personen afkomstig uit de Maghreb volgen een gelijkaardig traject, hoewel ze iets minder talrijk uitstromen naar een baan, en iets talrijker uitstromen naar een leefloon. Zij die afkomstig zijn uit een ander Europees land, die net als personen uit een kandidaat-lidstaat makkelijker uitstromen uit het statuut van "kind dat kinderbijslag geniet", stromen slechts voor 18,2% door naar een baan, maar genieten daarom nog niet veel talrijker een werkloosheidsuitkering of wachtuitkering dan deze laatsten. Het is in de categorie van de

leefloontrekkers dat we deze laatste groep verhoudingsgewijs zeer talrijk terugvinden (tot 12,3% onder hen). Personen van 18 tot 24 jaar die kinderbijslag genoten in 2006, afkomstig uit een ander Afrikaans land zijn dan weer oververtegenwoordigd onder de leefloontrekkers (16,7%). Slechts 15% van hen stroomt door naar de arbeidsmarkt, en ze zijn het minst talrijk om een baan te vinden (12,4%). Het is de enige origine waarvan jongeren vaker instromen in een leefloon dan in een baan.

Om deze resultaten volledig te interpreteren, zou het interessant zijn om de gezinssamenstelling van diverse origines (jongere alleenstaanden, zonder ouders, ...) te kennen, wat nog niet mogelijk is met onze huidige gegevens.

Analyse volgens geslacht

Als de drie belangrijkste types transitie worden geanalyseerd naar geslacht en origine, valt het op dat de verschillen tussen mannen en vrouwen het grootst zijn in de volgende vier groepen: personen afkomstig uit de EU-12, uit een kandidaat-lidstaat, uit een ander Europees land en uit de Maghreb. Daarom presenteren we hier alleen de gegevens voor deze vier origines, alsook die voor personen van Belgische afkomst, als referentiecategorie.

Grafiek 149: Verdeling van de werkenden in 2006 naar statuut in 2008, origine en geslacht

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

We zien in grafiek 149 dat de verschillen bijna altijd in dezelfde richting gaan: mannen hebben vaker dan vrouwen hun baan kunnen houden en zijn dus minder vaak uit de werkgelegenheid uitgestroomd naar werkloosheid of inactiviteit. Eén uitzondering tekent zich daarbij af: vrouwen afkomstig van een ander Europees land die in 2006 een baan hadden, zijn in 2008 minder vaak werkloos geworden dan mannen van dezelfde afkomst.

We kunnen systematisch de grootste verschillen waarnemen voor personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en dit is vooral zo voor de uitstroom uit de werkgelegenheid naar inactiviteit (mannen 7,6%, vrouwen: 13,7%).

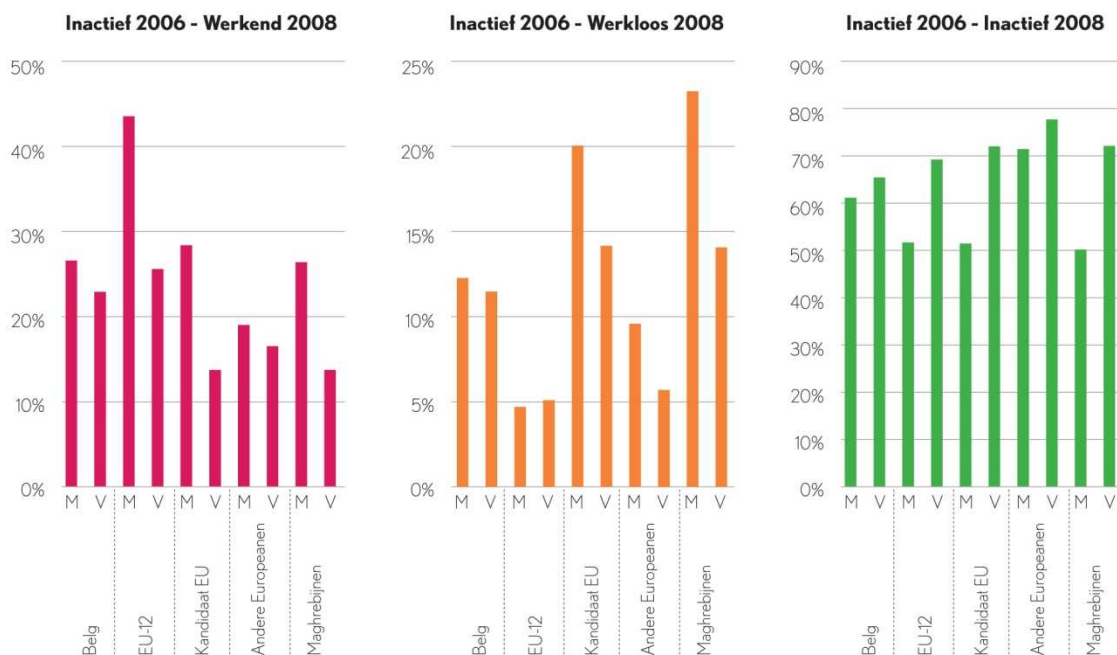
Grafiek 150: Verdeling van de werklozen in 2006 naar hun statuut in 2008, origine en geslacht

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Wat betreft de personen die in 2006 werkloos waren, zien we in de bovenstaande grafiek dat mannen afkomstig uit de EU-12 veel vaker werkloos zijn gebleven dan vrouwen van dezelfde afkomst (54,5% tegen 51,5%), en dat deze laatste iets vaker een baan hebben gevonden dan mannen. Vrouwen van de drie overige origines zijn ook minder vaak werkloos gebleven dan mannen, maar zijn frequenter in de inactiviteit gestroomd. Dat gold in het bijzonder voor vrouwen afkomstig uit de Maghreb (23,3% tegen 15,7% voor mannen) en vrouwen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat (27,4% voor vrouwen tegenover 16,3% voor mannen).

Tot slot blijkt uit de uitstroom uit de inactiviteit dat vrouwen van alle origines vaker inactief blijven dan mannen. Het verschil tussen mannen en vrouwen op dit punt is het meest uitgesproken voor personen afkomstig uit de Maghreb (kloof van 22 procentpunten), personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat (kloof 20,6 procentpunten) en uit landen van de EU-12 (kloof 17,6 procentpunten). Mannen stroomden dus vaker (opnieuw) door naar de arbeidsmarkt. Mannen afkomstig uit de EU-12 stroomden bijzonder talrijk door van de inactiviteit naar een baan (43,6% tegenover slechts 25,6% voor vrouwen). De verschillen zijn ook zeer uitgesproken voor personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat en uit de Maghreb, zowel naar een baan als naar de werkloosheid.

Grafiek 151: Verdeling van de inactieven in 2006 naar hun statuut in 2008, origine en geslacht

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Analyse volgens gewest

Terwijl de toestand voor personen die in het vierde kwartaal van 2008 nog een baan hadden, heel vergelijkbaar is in de drie gewesten (hoewel toch nog iets zwakker in Brussel), zien we in grafiek 152 dat dit niet zo is voor de uitstroom uit een baan naar de werkloosheid of naar inactiviteit.

De in het Vlaamse Gewest verblijvende personen die in 2006 een baan hadden en die in 2008 niet hadden behouden, waren minder vaak doorgestroomd naar werkloosheid dan in de andere gewesten. Personen uit twee origine-groepen vormen hierop een uitzondering: die uit de EU-12 (het is voor deze groep dat in Brussel de uitstroom van een baan naar werkloosheid het zwakst is) en personen van Afrikaanse afkomst, andere dan de Maghreb (het zwakste percentage opgetekend voor Wallonië).

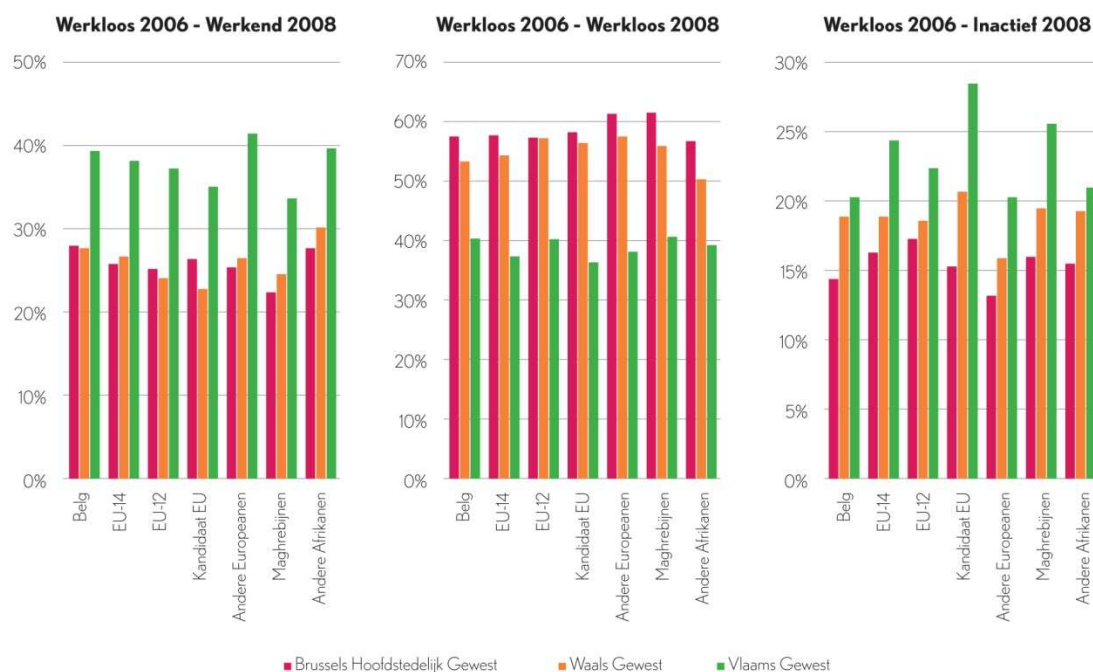
De doorstroom van een baan naar inactiviteit is daarentegen nu eens hoger in Brussel, dan weer in Vlaanderen voor alle categorieën van niet-Belgische afkomst. De verschillen naar afkomst zijn kleiner in Wallonië.

Grafiek 152: Verdeling van de werkenden in 2006 naar hun statuut in 2008, origine en verblijfsgebied

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 153: Verdeling van de werklozen in 2006 naar statuut in 2008, origine en verblijfsgebied

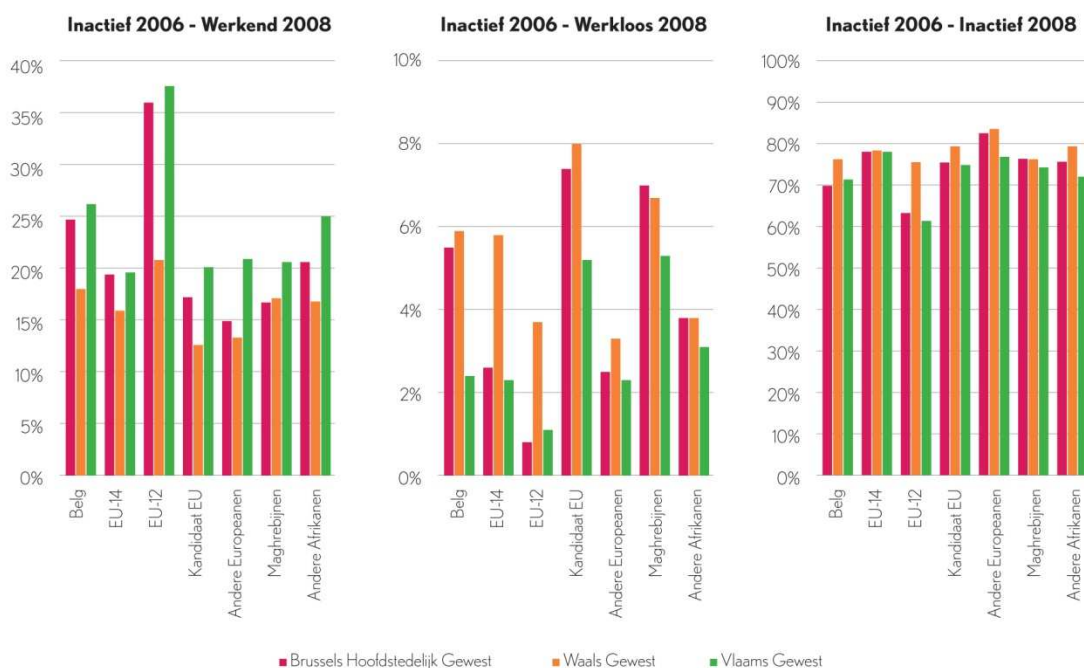

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De verschillen tussen de gewesten en de origines wat betreft de uitstroom uit de werkloosheid in de vorige grafiek zijn minder duidelijk. De uitstroom uit de werkloosheid verloopt vaker naar

een baan en naar inactiviteit in Vlaanderen dan in de andere gewesten, ongeacht de afkomst. Personen die in Vlaanderen verblijven, kennen dan ook een grotere mobiliteit uit de werkloosheid. De verschillen tussen Wallonië en Brussel zijn kleiner.

Grafiek 154: Verdeling van de inactieven in 2006 naar statuut in 2008, origine en verblijfgewest

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Tot slot komt het behoud van een inactief statuut vaker voor in Wallonië dan elders. Personen afkomstig uit de EU-12 zijn veel vaker uit dit statuut gestroomd in Brussel en in Vlaanderen dan in Wallonië. Die uitstroom geschiedde in beide gewesten voornamelijk naar een baan, voor meer dan 36% van de voormalige inactieven, tegen slechts 21% in Wallonië.

Analyse volgens leeftijd

Uit een leeftijdsverdeling van de eerder voorgestelde totalen blijkt dat jongeren moeilijker het statuut van werknemer behouden dan ouderen. Dit valt nog meer op voor personen met een andere afkomst dan de Belgische, in het bijzonder voor mensen afkomstig uit een ander Afrikaans land (slechts 7 van de 10 hebben twee jaar later nog een baan).

De uitstroom uit een baan naar werkloosheid onder jongeren afkomstig uit de Maghreb is verhoudingsgewijs het hoogst (14,2%), terwijl personen uit een ander Afrikaans land het meest oververtegenwoordigd zijn in dit scenario onder de ouderen (9%). Jongeren uit een ander Afrikaans land stromen vaker in de inactiviteit (18,3%).

Grafiek 155: Verdeling van de werkenden in 2006 naar statuut in 2008, origine en leeftijdsklasse

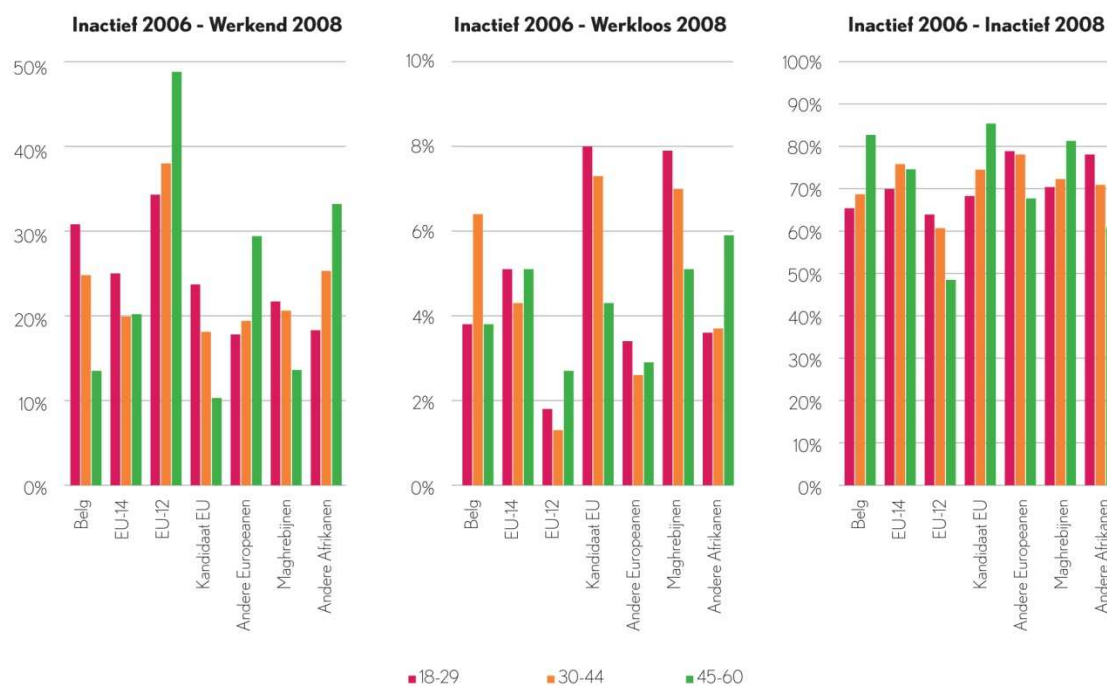
Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Het tegenovergestelde geldt voor de uitstroom uit de werkloosheid in vergelijking met de uitstroom uit een baan. Ongeacht de origine, ondervinden ouderen de meeste moeite om uit de werkloosheid te stromen. Maar onder personen die opnieuw een baan hebben gevonden zijn het die van Belgische afkomst die de grootste verschillen vertonen tussen leeftijdsklassen. Leeftijd is, voor personen van die afkomst, een belangrijke factor voor de uitstroom uit de werkloosheid naar een baan: hoe jonger, hoe groter de kans om een baan te vinden na een periode van werkloosheid. Wat de uitstroom naar inactiviteit betreft, zijn het personen afkomstig uit een Afrikaans land, met uitzondering van de Maghreb, die de grootste verschillen vertonen tussen jongeren en ouderen.

Inactieven tenslotte, vertoonden in 2006 statuutwijzigingen die heel uiteenlopend waren naargelang de afkomst en leeftijdsklasse. Voor drie origines werd een omgekeerde trend waargenomen dan die voor personen van Belgische afkomst (waar ouderen vaker inactief zijn gebleven): jongeren uit de EU-12, uit een ander Europees land en uit een ander Afrikaans land bleven vaker inactief dan ouderen van dezelfde afkomst en zij vonden verhoudingsgewijs ook minder vaak een baan dan deze laatsten. De resultaten van de uitstroom uit inactiviteit naar werkloosheid zijn ook zeer variabel, maar deze gegevens slaan op een gering aantal personen (vooral bij ouderen) en moeten daarom met de nodige omzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Grafiek 156: Verdeling van de werklozen in 2006 naar statuut in 2008, origine en leeftijdsklasse

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Grafiek 157: Verdeling van de inactieven in 2006 naar statuut in 2008, origine en leeftijdsklasse

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

B. Volgens migratieachtergrond

1) Aan het werk in 2006

In totaal is 92,5% van de personen die werkend waren in 2006 nog steeds tewerkgesteld in het 4^e kwartaal van 2008. 2,5% werd werkloos en 5,0% werd inactief. Deze percentages verschillen naargelang de migratieachtergrond. Personen die het vaakst tewerkgesteld bleven na een periode van 2 jaar zijn personen met een Belgische origine¹⁰² (94,4%), gevolgd door personen waarvan ouders geboren zijn in de EU (91,7%) en personen die langer dan 5 jaar geleden de nationaliteit verworven en met een origine uit de EU (91,5%).

In de uitstroom naar werkloosheid is er steeds een sterk verschil tussen het aandeel van personen met een achtergrond uit de EU of buiten de EU. Personen die 2 jaar na hun tewerkstelling het vaakst in de werkloosheid terecht kwamen zijn personen geboren in België met een nationaliteit van buiten de EU (14,6%), gevolgd door personen die meer dan 5 jaar geleden ingeschreven zijn in het Rijksregister met een achtergrond buiten de EU (10,5%) en personen die minder dan 5 jaar geleden de Belgische nationaliteit verwierven en een achtergrond hebben van buiten de EU (11,0%).

Tabel 37: Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen die aan het werk waren in 2006

			<i>Werkend</i>	<i>Werkloos</i>	<i>Inactief</i>	<i>Aantal</i>
Algemeen totaal			92,5%	2,5%	5%	3.931.755
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	Belg	94,4%	1,8%	3,9%	2.597.585
		EU	91,7%	3,1%	5,2%	127.044
		niet-EU	89,8%	3,5%	6,6%	21.669
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	86%	4,9%	9,1%	19.628
		niet-EU	77,8%	8,5%	13,7%	1.155
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	91,5%	3,8%	4,7%	134.321
		niet-EU	85,1%	7,5%	7,4%	138.008
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	88,7%	4,8%	6,5%	16.180
		niet-EU	80,3%	11%	8,7%	49.061
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	89,8%	4,7%	5,4%	48.420
		niet-EU	71,7%	14,6%	13,7%	2.060
	Inschrijving RR >5jaar	EU	88,9%	3,6%	7,5%	93.289
		niet-EU	75,9%	10,5%	13,6%	19.712
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	80,6%	4,1%	15,4%	28.313
		niet-EU	68,8%	9,4%	21,9%	13.139

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO

Personen die het vaakst inactief werden 2 jaar na hun tewerkstelling zijn personen die minder dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister en die een origine van buiten de EU hebben: 21,9% van hen is inactief geworden. Zij worden gevolgd door personen die minder dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister maar met een achtergrond uit de EU (15,4%).

¹⁰² Personen met Belgische origine zijn personen in België geboren waarvan beide ouders ook Belg zijn en als Belg geboren zijn.

2) Werkloos in 2006

Tabel 38: Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen die werkloos waren in 2006

			<i>Werkend</i>	<i>Werkloos</i>	<i>Inactief</i>	<i>Aantal</i>
Algemeen totaal			29,2%	51,1%	19,7%	404.558
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	Belg	32,8%	47,9%	19,2%	187.240
		EU	30,8%	49,4%	19,9%	16.493
		niet-EU	33,8%	46,4%	19,8%	2.740
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	27,6%	50,1%	22,3%	3.429
		niet-EU	35,2%	40,1%	24,7	372
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	30,5%	50,8%	18,7%	21.527
		niet-EU	27%	53,2%	19,9%	45.945
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	32,2%	48,2%	19,6%	3.097
		niet-EU	32,1%	51,2%	16,7%	13.939
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	26,2%	54,5%	19,3%	11.066
		niet-EU	24,9%	50,6%	24,5%	1.589
	Inschrijving RR >5jaar	EU	23%	57,8%	19,2%	16.521
		niet-EU	23%	56,7%	20,4%	6.559
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	35,1%	36,7%	28,1%	1.897
		niet-EU	34%	44,2%	21,8%	950

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In totaal stroomden 29,2% van de personen die werkloos waren door naar een job in 2008. De hoogste doorstroom naar werkend wordt waargenomen bij personen die Belg zijn en als Belg geboren zijn, waarvan de ouders een nationaliteit van buiten de EU hebben (35,2%), recent ingeschrevenen in het Rijksregister met origine uit de EU (35,1%) of daarbuiten (34,0%).

Ongeveer de helft (51,1%) van de werklozen uit 2006 was ook werkloos in 2008. Het hoogste aandeel is te vinden bij personen die al langer dan 5 jaar is ingeschreven in het rijksregister met origine uit de EU (57,8%) of buiten de EU (56,7%). Ook personen geboren in België met nationaliteit uit de EU hebben een groter aandeel dat werkloos is gebleven (54,5%).

19,7% van de werklozen werd in 2008 inactief. Vooral recent ingeschrevenen in het Rijksregister en uit de EU afkomstig (28,1%) stroomden door naar een vorm van inactiviteit. Ook personen geboren in België maar met een nationaliteit van buiten de EU (24,5%) en personen die Belg zijn en als Belg geboren zijn met ten minste één ouder die een nationaliteit van buiten de EU heeft (24,7%) worden vaker inactief.

3) Inactiviteit in 2006

Tabel 39 toont de mobiliteit vanuit inactiviteit naar werkend, werkloos of inactief. In totaal stroomden 20,2% van de personen die in 2006 inactief waren door naar een job in 2008. 3,8% werd werkloos in 2008 en het overgrote merendeel (76,0%) was inactief.

Tabel 39: Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen die inactief waren in 2006

		<i>Werkend</i>	<i>Werkloos</i>	<i>Inactief</i>	<i>Aantal</i>	
Algemeen totaal		20,2%	3,8%	76%	1944.918	
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	Belg	21,6%	3,3%	75%	950.949
		EU	27,2%	8,2%	64,6%	1.680
		niet-EU	20,7%	5,7%	73,6%	63.497
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	21,4%	4,9%	73,6%	18.230
		niet-EU	18,8%	5,4%	75,8%	26.704
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	20,4%	5,7%	73,9%	2.108
		niet-EU	21,1%	6,6%	72,3%	8.298
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	19,8%	6,5%	73,7%	52.395
		niet-EU	18,3%	8,2%	73,5%	107.779
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	21,2%	5,8%	73%	53.849
		niet-EU	16,1%	6,2%	77,7%	25.108
	Inschrijving RR >5jaar	EU	14%	11,9%	74,1%	3.170
		niet-EU	28,7%	1,4%	69,9%	135.469
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	9,8%	2,1%	88,1%	100.995
		niet-EU	14,2%	2,4%	83,4%	53.852

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De grootste doorstroom van inactiviteit naar werkend is te vinden bij personen die langer dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister en een origine van buiten de EU hebben (28,7%) gevolgd door personen waarvan de ouders geboren zijn in de EU (27,2%) en personen met de Belgische origine (21,6%).

De hoogste doorstroom naar werkloos is bij personen die langer dan 5 jaar ingeschreven zijn in Rijksregister en met origine uit de EU (11,9%), gevolgd door personen die de Belgische nationaliteit recent verwierven en met een origine van buiten de EU (8,2%) en personen die Belg zijn en als Belg geboren zijn met ten minste één ouder geboren in de EU (8,2%).

Zij die het vaakst inactief blijven (ongeacht eventuele wijzigingen van statuut tussen 2006 en 2008) zijn de recent ingeschrevenen in het Rijksregister met een origine uit de EU (88,1%), recent ingeschrevenen met een origine van buiten de EU (83,4%) en personen die geboren zijn in België en een nationaliteit hebben van buiten de EU (77,7%).

4) Leefloon in 2006

Tabel 40: Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen die een leefloon kregen in 2006

			Werkend	Werkloos	Inactief		Aantal
					Totaal	waarvan leefloon	
Algemeen totaal			23,1%	7,4%	69,5%	48,5%	80.564
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	Belg	21,2%	9,6%	69,2%	47,4%	15.947
		EU	20,6%	11,8%	67,6%	46%	1.771
		niet-EU	23,1%	14,1%	62,8%	43,7%	645
	Nationaliteit van de ouder(s)	EU	22,7%	15,7%	61,6%	40,9%	802
		niet-EU	21,1%	7%	71,9%	43,9%	171
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	20,4%	9,2%	70,4%	49,4%	1.797
		niet-EU	21,6%	9,6%	68,8%	49%	7.614
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	24,1%	9,6%	66,3%	44,9%	606
		niet-EU	25,1%	7,9%	67%	51,2%	10.144
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	16,8%	10,1%	73,1%	53,8%	899
		niet-EU	12,1%	9,8%	78,2%	55,7%	348
	Inschrijving RR >5jaar	EU	17,1%	5,4%	77,4%	54,7%	2.287
		niet-EU	24,3%	4,5%	71,2%	45,9%	9.514
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	28,5%	8,2%	63,3%	37,2%	947
		niet-EU	26,9%	3,7%	69,4%	43,7%	9.619

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In totaal heeft ongeveer de helft die in 2006 een leefloon ontving, nog steeds of opnieuw een leefloon in 2008 (48,5%). Degenen die het vaakst dit statuut behielden zijn personen geboren in België met een andere nationaliteit (EU: 53,8% en buiten EU: 55,7%). Ook personen die al langer dan 5 jaar ingeschreven zijn in het Rijksregister en afkomstig zijn uit de EU blijven relatief vaker in dit statuut (54,7%).

Personen die het vaakst uitstroonden van dit statuut naar een job zijn personen die recent ingeschreven zijn in het Rijksregister (EU: 28,5% en buiten EU: 26,9%). Ook personen die recent de Belgische nationaliteit verwierven en een origine hebben van buiten de EU (25,1%) stromen relatief vaker door naar werkend.

De hoogste doorstroom naar werkloosheid is te vinden bij personen die Belg zijn en als Belg geboren met ten minste één ouder die een nationaliteit uit de EU heeft (15,7%) gevolgd door Belgen van wie de ouders geboren zijn in de EU (11,8%) of buiten de EU (14,1%).

5) Rechtgevende kinderen voor kinderbijslag (toegang van jongeren tot de arbeidsmarkt)

Tabel 41: Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen tussen 18 en 24 jaar die rechtgevend kind voor kinderbijslag waren in 2006

			Werkend	Werkloos		Inactief			Aantal
				Totaal	waarvan wacht-uitkering	Totaal	waarvan kinderbijslag	waarvan leefloon	
Algemeen totaal			24,8%	3,3%	3,1%	71,9%	64%	0,5%	530.550
Belg geboren als Belg	Belgische ouder(s) geboren als	Belg	26,3%	2,4%	2,2%	71,3%	65,4%	0,4%	363.567
		EU	23,3%	4,5%	4,2%	72,1%	64,5%	0,7%	26.433
		niet-EU	17,4%	3,1%	2,9%	79,5%	70,2%	0,5%	10.506
	Nationaliteit van de ouder(s)		EU	20%	4,5%	4,2%	75,6%	66,4%	0,6%
		niet-EU	18,4%	3,2%	2,9%	78,4%	62,2%	1%	12.39
Belg geworden buitenlanders	Verwerving nationaliteit >5jaar	EU	25,3%	6,5%	6,1%	68,2%	58,7%	0,9%	11.558
		niet-EU	20,3%	6,8%	6,4%	72,9%	58,4%	0,6%	33.625
	Verwerving nationaliteit <=5jaar	EU	25,6%	5,9%	5,3%	68,5%	54,9%	0,6%	1.513
		niet-EU	19%	6,3%	6%	74,7%	52,5%	0,7%	8.541
Niet-Belgen	Geboren in België	EU	22,6%	5,3%	4,9%	72,1%	60,5%	0,7%	4.889
		niet-EU	15%	8,2%	7,8%	76,8%	53,7%	1,4%	574
	Inschrijving RR >5jaar	EU	16,7%	3,5%	3,1%	79,8%	61%	0,4%	4.466
		niet-EU	14,4%	2,8%	2,5%	82,8%	46,2%	0,7%	1.368
	Inschrijving RR <=5jaar	EU	13,8%	2%	1,8%	84,2%	62%	0,2%	1.000
		niet-EU	17,8%	2,6%	2%	79,6%	48,3%	0,5%	1.317

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In totaal heeft 64,0% van de kinderen die recht geven op kinderbijslag na 2 jaar nog steeds hetzelfde statuut. Een kwart (24,8%) is werkend en 3,3% werkloos. Het merendeel van deze werklozen (3,1%) ontvangt een wachtuitkering. 7,9% (oftewel het aandeel inactieven, 71,9%, verminderd met het aandeel rechtgevend kind voor kinderbijslag, 64%) is nog steeds inactief maar is niet meer rechtgevend voor kinderbijslag en 0,5% krijgt een leefloon.

Er is een groot verschil met betrekking tot afkomst waarbij een origine uit de EU telkens hogere uitstroombepaling kent dan een origine buiten de EU. Zo zijn bijvoorbeeld personen die de nationaliteit verworven en afkomstig zijn uit de EU (25,3% à 25,6%) veel sterker vertegenwoordigd dan diezelfde categorie met afkomst van buiten de EU (19,0% à 20,3%).

De uitstroom naar andere vormen van inactiviteit zijn bij personen die slechts ingeschreven zijn in het Rijksregister veel groter dan bij personen die de Belgische nationaliteit bezitten. Voor personen ingeschreven in het Rijksregister schommelt het aandeel inactieven rond 80%, terwijl het aandeel rechtgevende kinderen met een origine buiten de EU slechts 45 à 48% bedraagt en voor een origine binnen de EU ongeveer 60%. Bij personen met Belgische origine zijn er 71,3% inactieven waarvan 65,4% rechtgevende kinderen (dus enkel 5,9% van de kinderen zijn veranderd van type inactiviteit).

Uitstroom naar werkloosheid komt relatief het vaakst voor bij personen die de Belgische nationaliteit hebben verworven en bij personen geboren in België met een nationaliteit van buiten de EU. 6,8% bij personen die reeds langer dan 5 jaar geleden de nationaliteit verworven

en een origine hebben van buiten de EU. Bij personen met Belgische origine bedraagt de uitstroom slechts 2,4%.

Sleutelementen van hoofdstuk 7.2: loonevolutie

Origine

- De werknemers van Belgische origine zijn in de meerderheid wat de neutrale loontransitie betreft, wat ook geldt voor hun aandeel in de positieve transitie. Personen uit een kandidaat-lidstaat, de Maghreb, een ander Afrikaans land en Midden- of Zuid-Amerika vertonen lage cijfers m.b.t. de neutrale overstappen en vertegenwoordigen ook een klein deel van de positieve overstappen.
- Bij de personen van Belgische origine en zij afkomstig uit een ander Afrikaans land ligt het aantal neutrale loontransities bij de mannen lichtjes hoger dan bij de vrouwen. De verhouding is omgekeerd voor de personen met origine uit een kandidaat-lidstaat, een ander Europees, Aziatisch, en Midden- en Zuid-Amerikaans land.
- De neutrale transitie nemen toe met de leeftijd. De verschillen in de percentages neutrale overgangen naargelang de origine liggen eerder laag tussen 18 en 29 jaar (3,2 procentpunten tussen het laagste en het hoogste cijfer), ze nemen toe tussen 30 en 44 jaar (10,8 procentpunten) en tussen 45 en 60 jaar (16,3 procentpunten). De cijfers zijn het laagst bij de personen afkomstig van buiten de EU (met uitzondering van de personen met een origine uit Azië). De loontrekkenden van Belgische origine bereiken de grootste stabiliteit in functie van de leeftijd (+31 procentpunten tussen de oudsten en de jongsten, tegenover gemiddeld 20 procentpunten voor de personen afkomstig van buiten de EU).

Migratieachtergrond

- De Belgen als Belg geboren uit Belgische ouders zijn de loontrekkenden die de grootste stabiliteit qua loon combineren met het grootste aandeel van de positieve loontransities. Het omgekeerde geldt voor de kinderen uit ouders die niet in de EU zijn geboren en die de Belgische nationaliteit niet bezitten (klein aantal), de personen uit niet-EU-landen geboren in België (idem) en de personen buiten EU afkomstig en die sinds minder dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven: bij hen zien we, meer dan bij de anderen, zwakke loonstabiliteit en een klein aandeel van de positieve loontransities.
- De Belgische mannen en vrouwen, als Belg geboren uit als Belg geboren ouders kennen een gelijk patroon wat betreft de positieve transitie. Bij een aantal personen met een migratieachtergrond zien we dat de vrouwen vaker dan de mannen naar een hoger loonniveau overgaan: de EU'ers geboren in België, de EU'ers die sinds minder dan 5 jaar de Belgische nationaliteit hebben verkregen en vooral de EU'ers die sinds minder dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven.

7.2. LOONEVOLUTIE TUSSEN 2006 EN 2008

We onderzoeken nu het traject van werknemers tussen het vierde kwartaal van 2006 en het vierde kwartaal van 2008, op basis van hun loonniveau¹⁰³. In dit hoofdstuk wordt enkel rekening gehouden met werknemers die loonarbeid verrichtten in 2006 en dat nog steeds doen in 2008. We houden hier dus geen rekening met de in-of uitstroom van personen op de arbeidsmarkt. Het is mogelijk dat een persoon een periode van werkloosheid of inactiviteit heeft gekend tussen deze twee data.

Ter herinnering, een deciel wordt als volgt gedefinieerd: we sorteren alle in België uitbetaalde daglonen naar orde van grootte, van het laagste tot het hoogste, en we verdelen deze opdeling in 10 gelijke delen. Zo bepalen we 10 decielen. Het eerste deciel is de waarde waar 10% van de lonen onder liggen en waar de andere 90% van de lonen boven liggen. Een persoon die is gerangschikt in de eerste inkomensklasse, verdient dus een loon behorend tot de 10% laagste inkomens. Deciel negen daarentegen, komt overeen met de waarde waar 90% van de lonen onder liggen en waar dus slechts 10% van de lonen boven liggen. Gerangschikt worden in de laatste van die 10 schijven, betekent dus dat men een loon verdient dat behoort tot de 10% hoogste lonen. Opgelet echter, in dit onderzoek worden de decielen slechts eenmaal gedefinieerd voor de hele Belgische arbeidsmarkt en worden dus niet opnieuw berekend in functie van de diverse verdelingen.

Op grond daarvan wordt een positieve transitie gedefinieerd als zijnde de overgang – tussen het vierde kwartaal van 2006 en het vierde kwartaal van 2008 – van om het even welk deciel naar een hoger deciel. Een neutrale transitie is het behoud van zijn positie en een negatieve transitie betekent een overgang van ongeacht welk deciel naar een lager deciel. Opgepast, een neutrale transitie betekent niet dat er geen verhoging (of verlaging) van het loon binnen één deciel is geweest; er is enkel geen overgang naar een hoger (of lager) deciel geweest.

In eerste instantie wordt voor elk analysecriterium onderzocht hoe deze transities zijn verdeeld over de drie aldus gedefinieerde transitietypes, vervolgens wordt het aandeel van de positieve transities onder de niet-neutrale transities geanalyseerd aan de hand van volgende formule:

$$\text{Aandeel positieve} = \frac{\text{positieve transities}}{(\text{positieve transities} + \text{negatieve transities})} (\%)$$

Zo betekent een aandeel van 72%, dat 72 van elke 100 transities van het ene naar een ander deciel, gebeuren van een lager naar een hoger deciel. Hoe hoger dit aandeel, hoe meer de niet-neutrale transities in het voordeel van de werknemer zijn geweest.

¹⁰³ Het loon waarnaar hier wordt verwezen is een dagloon (voltijds equivalent), zoals beschreven in hoofdstuk 4.5.

A. Volgens origine

In België ontvingen in totaal iets minder dan 3 miljoen mensen op deze twee tijdstippen een loon, onder wie ongeveer 2 miljoen personen van Belgische origine, 264.000 mensen uit de EU-14, 66.000 van Noord-Afrikaanse origine, 30.000 afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, 24.000 afkomstig uit een ander Afrikaans land, 22.000 uit de EU-12, 20.000 afkomstig uit Azië, 18.000 komend uit een ander land in Europa en 7.000 stammend uit Zuid / Centraal-Amerika. Personen afkomstig uit Noord-Amerika en Oceanië waren te weinig talrijk en werden uitgesloten uit deze studie.

Tabel 42: Verdeling naar origine volgens het type transitie

	<i>Positief</i>	<i>Neutraal</i>	<i>Negatief</i>	<i>Aandeel positief</i>
Totaal	30,6%	57,5%	11,9%	72,0%
Belg	30,0%	58,6%	11,4%	72,5%
EU-14	31,6%	55,1%	13,3%	70,3%
EU-12	32,9%	53,4%	13,7%	70,6%
Kandidaat EU	35,7%	47,9%	16,4%	68,5%
Andere Europeanen	36,1%	50,0%	13,8%	72,3%
Maghrebijnen	37,2%	47,3%	15,5%	70,5%
Andere Afrikanen	37,6%	46,6%	15,8%	70,4%
Zuid/Centraal-Amerikanen	37,2%	46,9%	15,9%	70,0%
Aziaten	33,4%	52,9%	13,6%	71,0%

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO

In de vorige tabel, stellen we vast dat personen met Belgische origine, de werknemers zijn die het talrijkst hun loonniveau tussen 2006 en 2008 hebben kunnen behouden (58,6%, of 1.173.400 personen, tegenover 600.000 positieve en ongeveer 230.000 negatieve transitie), wat van hen de meest stabiele werknemers maakt, of de minst mobiele, afhankelijk van het standpunt dat wordt ingenomen. Personen afkomstig uit de EU-14, de EU-12 en ook uit Azië vertonen ook een grote inkomensstabiliteit. Van de personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, uit de Maghreb-landen, uit de overige landen in Afrika en in Centraal- en Zuid-Amerika heeft één op twee een significante verandering meegemaakt wat betreft het loon, positief of negatief, waardoor zij een grotere mobiliteit vertonen dan personen die uit België afkomstig zijn.

Dat het loon van sommige personen van een bepaalde origine aanzienlijk verandert, is niet per se in hun nadeel. Die transitie kunnen namelijk ook positief zijn. Ongeacht de origine, zien we dat de positieve transitie tussen 2006 en 2008 veel talrijker waren dan de negatieve (in totaal waren 72% van de decieltransities gunstig voor werknemers).

In dat verband zijn werknemers van Belgische origine bevoordeeld: naast het feit dat zij het grootste aandeel neutrale transitie meemaken, hebben zij ook het kleinste aandeel negatieve transitie. Daarnaast was bij 72,5% van de werknemers van Belgische origine die een belangrijke wijziging in hun loon hebben gekend, deze in hun voordeel. Onder de personen afkomstig uit de EU-14, de EU-12 en uit andere Europese landen en Azië, is het aandeel neutrale transitie groter dan of gelijk aan 50% en vertegenwoordigen de negatieve transitie ongeveer 13,5%. We zien dat personen afkomstig uit een ander Europees land het laagste aandeel van neutrale transitie kennen. Tegelijkertijd is hun aandeel positieve transitie groter dan dat van personen met een andere origine uit deze groep (72,3% van hun niet-neutrale transitie zijn positief). Tot slot is er een laatste groep die bestaat uit personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, de Maghreb-landen, de overige landen uit Afrika en Zuid- of Centraal-Amerika, voor wie de neutrale transitie het geringst zijn en die zowel een hoge graad van negatieve transitie als een groot aandeel aan positieve transitie kennen. Echter, hun aandeel aan positieve

transities onder hun niet-neutrale transities ligt onder het gemiddelde; het aandeel van werknemers uit kandidaat-lidstaten is zelfs het laagste dat waargenomen is (68,5%). Hun grotere loonmobiliteit is dus vaker dan gemiddeld in hun nadeel.

De bovenstaande opmerkingen kunnen gerelateerd worden aan de bevindingen uit het hoofdstuk 4.5 over de lonen. Daarin hadden we opgemerkt dat werknemers van Belgische origine terug te vinden waren in de gemiddelde tot hoge loondecilen. Hun ontwikkelingsmogelijkheden moesten dus logischerwijs beperkter zijn, wat wordt bevestigd door hun loonstabiliteit. Toch slagen zij die van loondecil veranderen er zeer vaak in om zich in een hogere loonklasse te hijsen.

De andere in dat hoofdstuk onderzochte personen met een andere origine verdienden lage lonen. We konden dus verwachten dat zij zouden evolueren naar hogere lonen. Toch blijft hun aandeel van positieve transities onder de niet-neutrale transities onder het landelijk gemiddelde.

Aangezien de lonen van werknemers van Belgische origine de neiging vertonen om vaker te stijgen dan het loon van personen met een andere origine, zouden wij logischerwijs, in de komende jaren, de verschillen qua loonniveau tussen deze twee categorieën moeten zien toenemen. Het zal interessant zijn om te volgen hoe die lonen en de loontransities in volgende verslagen evolueren.

Volgens gewest

Op gewestelijk vlak zien we dat het aandeel neutrale transities een beetje hoger ligt in Vlaanderen en in Wallonië dan in Brussel. Werknemers afkomstig uit België, de EU-12, de EU-14 of Azië kennen in alle gewesten het hoogste “loonimmobilisme”. Er is hier één kleine uitzondering op: in het Waalse Gewest duiken ook personen van een andere Europese afkomst in deze “hitparade” op.

Tabel 43: Verdeling per origine volgens transitietype en gewest

	<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>		<i>Waals Gewest</i>		<i>Vlaams Gewest</i>	
	<i>Neutraal</i>	<i>Aandeel positief</i>	<i>Neutraal</i>	<i>Aandeel positief</i>	<i>Neutraal</i>	<i>Aandeel positief</i>
Totaal	55,4%	72,4%	57,4%	71,1%	57,8%	72,5%
Belg	58,7%	74,1%	57,8%	71,1%	57,8%	72,5%
EU-14	56,8%	72,7%	55,1%	69,4%	54,3%	70,8%
EU-12	54,7%	70,3%	55,3%	69,8%	50,9%	71,5%
Kandidaat EU	51,2%	68,3%	49,0%	66,9%	46,2%	69,1%
Anderen Europeanen	50,4%	70,1%	52,9%	72,6%	48,6%	73,0%
Maghrebijnen	49,0%	70,5%	47,3%	70,4%	45,4%	70,6%
Anderen Afrikanen	45,5%	70,2%	46,4%	70,7%	47,9%	70,5%
Zuid/Centraal-Amerikanen	48,8%	70,5%	45,1%	65,3%	46,0%	71,8%
Aziaten	56,0%	70,1%	51,9%	70,4%	51,8%	71,7%

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Op basis van deze tabel kunnen we voor elke origine, het gewest vaststellen waarin de loontransities het meest gunstig zijn. Toch zijn deze verschillen voor bepaalde categorieën van origine bijzonder klein, omwille van de kleine bevolkingsgroepen. Zo zou men kunnen concluderen dat personen afkomstig uit Azië meer neutrale transities kennen in Brussel en in Wallonië. De twee bevolkingsgroepen zijn echter samengesteld uit niet meer dan respectievelijk ongeveer 5.000 en 3.000 personen; de percentages gebaseerd op deze twee bevolkingsgroepen

zijn daardoor ook minder betrouwbaar. Deze bevindingen kunnen dus overhaast blijken en in de volgende jaren ontkracht worden.

Volgens geslacht

Ongeacht de origine is het aandeel neutrale transitie onder mannen iets hoger dan onder vrouwen. Maar dit gemiddelde wordt slechts verkregen door de situatie van personen van Belgische origine en die van personen van een andere Afrikaanse origine. De verhouding is namelijk omgekeerd voor mensen uit een kandidaat-lidstaat, uit een ander land van Europa, uit Azië en in bijzonder hoge mate voor personen afkomstig uit Midden-en Zuid-Amerika (49,4% voor vrouwen tegen 43,5% voor mannen).

Tabel 44: Verdeling per origine naar transitietype en geslacht

	Mannen		Vrouwen	
	Neutraal	Aandeel positief	Neutraal	Aandeel positief
Totaal	58,1%	72,1%	56,8%	72,0%
Belg	59,5%	72,5%	57,6%	72,4%
EU-14	55,2%	70,1%	55,0%	70,4%
EU-12	53,4%	70,7%	53,4%	70,5%
Kandidaat EU	47,0%	68,3%	49,7%	69,1%
Andere Europeanen	48,5%	73,0%	51,9%	71,3%
Maghrebijnen	47,3%	71,1%	47,3%	69,4%
Andere Afrikanen	47,3%	73,0%	45,9%	67,7%
Zuid/Centraal-Amerikanen	43,5%	70,6%	49,4%	69,6%
Aziaten	52,7%	70,7%	53,1%	71,3%

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Terwijl de Belgische mannen en vrouwen ongeveer een gelijk aandeel negatieve versus positieve transitie kennen (ongeveer 72,5%), geldt dat niet voor werknemers van Afrikaanse origine (zonder de Maghreb). Mannen uit deze groep genieten verhoudingsgewijs meer loonstijgingen dan het totale gemiddelde en dan Belgen (73%), terwijl vrouwen daarentegen in het vrouwenklassement als laatste staan gerangschikt (67,7%). Ter vergelijking, de verschillen tussen mannen en vrouwen in de groepen met een andere origine zijn veel kleiner.

Volgens leeftijd

Tot slot, blijkt uit de opdeling volgens brede leeftijdsklassen dat het aandeel van neutrale transitie toeneemt met de leeftijd. Terwijl de positieve transitie sterk afnemen met de leeftijd, variëren de negatieve transitie weinig. Dit is eenvoudig te verklaren door het feit dat jonge werknemers vaak hun carrière op een laag loonniveau beginnen en dus ruimere ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Ouderen zitten daarentegen al vaak in hogere loonklassen en hebben dus over het algemeen minder evolutiekansen. Hierbij moet ook vermeld worden dat een negatieve transitie vanuit de eerste schaal onmogelijk is, net als een positieve transitie vanuit de tiende schaal.

Het verschil tussen het aandeel van neutrale transitiepercentages onder personen van verschillende origine is vrij gering tussen 18 en 29 jaar (3,2 procentpunt tussen het laagste en het hoogste percentage). Dit verschil neemt echter toe met de leeftijd: bij de 30 à 44-jarigen is dit verschil reeds 10,8 punten en tussen 45 en 60 jaar bedraagt dit verschil 16,3 procentpunten. Het zijn weeral personen met een origine van buiten de EU (met uitzondering van personen met een origine uit Azië) die de laagste percentages vertonen. Werknemers afkomstig uit België

verwerven de grootste leeftijdsstabiliteit (+31 procentpunten tussen oudsten en jongsten tegenover 20 procentpunten gemiddeld voor personen afkomstig van buiten de EU).

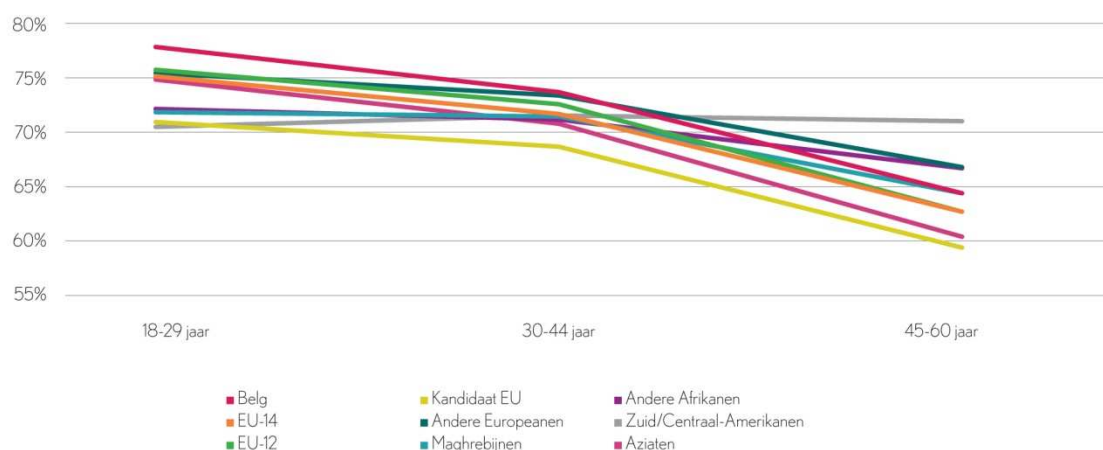
Tabel 45: Verdeling per origine naar transitietype en leeftijd

	18-29 jaar			30-44 jaar			45-60 jaar		
	Positief	Neutraal	Negatief	Positief	Neutraal	Negatief	Positief	Neutraal	Negatief
Totaal	46,6%	39,5%	13,9%	32,3%	55,9%	11,8%	19,6%	69,4%	11,0%
Belg	47,1%	39,5%	13,3%	31,7%	57,0%	11,3%	19,0%	70,5%	10,5%
EU-14	44,9%	40,3%	14,8%	33,1%	53,8%	13,1%	21,4%	65,8%	12,8%
EU-12	46,6%	38,5%	14,9%	35,0%	51,8%	13,2%	23,1%	63,1%	13,8%
Kandidaat EU	43,1%	39,4%	17,6%	34,6%	49,6%	15,8%	23,7%	60,1%	16,2%
Andere Europeanen	46,1%	38,9%	15,0%	37,2%	49,3%	13,5%	27,4%	58,9%	13,7%
Maghrebijnen	45,3%	37,0%	17,7%	37,5%	47,5%	15,0%	26,1%	59,4%	14,5%
Andere Afrikanen	45,6%	36,8%	17,6%	38,3%	46,2%	15,5%	30,0%	55,0%	15,0%
Zuid/Centraal-Amerikanen	44,4%	36,9%	18,7%	37,4%	47,7%	14,8%	30,2%	54,2%	12,4%
Aziaten	44,2%	41,0%	14,8%	33,1%	53,2%	13,7%	23,7%	63,8%	15,6%

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO

Grafiek 158 bevestigt de indruk dat jongeren, die minder neutrale transitie kennen, vaker positieve transitie meemaken dan ouderen. Een uitzondering geldt echter voor personen afkomstig uit Zuid-of Midden Amerika bij wie het aandeel aan positieve transitie stabiel is. Dit resultaat moet echter worden genuanceerd vanwege het geringe aantal betrokkenen, vooral in de oudere leeftijdsklassen. Werknemers van Belgische origine, die opvallend vaker positief evolueren als ze jong zijn, vallen op een meer gevorderde leeftijd veel minder op. Werknemers uit een kandidaat-lidstaat, die al op jonge leeftijd zijn benadeeld, blijven dit tot het einde.

Grafiek 158: Aandeel van positieve transitie onder de niet-neutrale transitie

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekening en verwerking: FOD WASO

Op basis van deze bevinding en met het onderzoek van de leeftijds piramides in het achterhoofd, stellen we een andere onderverdeling vast van de origine volgens de leeftijd. Zo zijn werknemers van Belgische origine algemeen het oudst, wat grotendeels hun grotere aandeel in de neutrale transitie verklaart. Daarentegen, aangezien de positieve transitie sterk afnemen

met de leeftijd, zou hun aandeel dus moeten afnemen. Maar we hebben gezien dat deze verhoudingsgewijs het grootst waren van alle personen ongeacht hun origine.

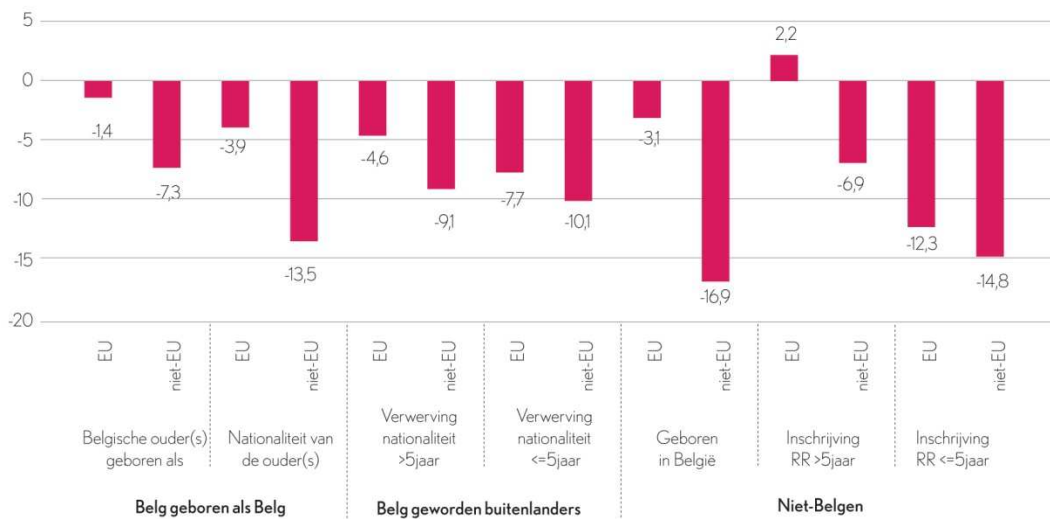
Omgekeerd hebben personen met een buitenlandse origine leeftijdspiramiden met een hoge concentratie 25 tot 44-jarigen. Het gaat dan om personen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat, uit een ander Europees land, uit een Maghreb-land, uit Azië en Midden-en Zuid-Amerika. Personen afkomstig uit de overige Afrikaanse landen zitten lichtjes meer geconcentreerd in de middelste leeftijdsgroepen (30-44 jaar). Dit verklaart ten dele de geringere neutrale transities. Maar de positieve transities zouden voor hen dan proportioneel hoger moeten zijn, vooral voor werknemers uit een kandidaat-lidstaat met een aanwezige populatie die erg jong is, terwijl het tegenovergestelde wordt waargenomen.

B. Volgens migratieachtergrond

De Belgen, als Belg geboren en van wie de ouders als Belg werden geboren, vertegenwoordigen twee derden van de bevolking die in beide periodes, als werknemer tewerkgesteld waren, namelijk 2 miljoen mensen. De drie categorieën “Belgen van in de EU geboren ouders”, “EU’ers die de Belgische nationaliteit hebben verworven sedert meer dan vijf jaar” en “EU’ers die de Belgische nationaliteit hebben verworven sedert minder dan vijf jaar” tellen elk ongeveer 100.000 personen. Buitenlanders uit de EU afkomstig en sedert meer dan 5 jaar in het Rijksregister ingeschreven zijn goed voor ongeveer 58.000 personen. Vervolgens komen buitenlanders in België geboren en uit de EU afkomstig alsook zij die de Belgische nationaliteit hebben verworven sedert minder dan 5 jaar maar niet afkomstig zijn uit de EU (ongeveer 33.000 personen in elke categorie). De laatste categorieën vertegenwoordigen tussen 8000 en 15.000 personen, behalve de Belgen wier ouders hun niet-EU nationaliteit hebben behouden en de in België geboren buitenlanders van niet-EU afkomst die slechts een duizendtal personen vertegenwoordigen.

Vanuit de invalshoek van de migratieachtergrond, blijkt uit de analyse dat van de Belgen, als Belg geboren en van wie de ouders als Belg werden geboren, er bijna 6 op de 10 (58,4%, of 1,135 miljoen) in dezelfde dagloonschijf zijn gebleven tussen het vierde kwartaal van 2006 en het vierde kwartaal van 2008. In de volgende grafiek, die de afwijkingen hierop illustreert, zien we dat de meeste personen met een verschillende migratieachtergrond meer significante veranderingen van het loon vertonen. Onder hen, kennen de in België geboren personen van niet EU-nationaliteit, de meeste inkomensvariatie: slechts 4 van de 10 personen behielden hun loonniveau. Maar deze informatie moet met het nodige voorbehoud worden geïnterpreteerd vanwege het geringe aandeel van deze personen in de onderzochte populatie. Ook de rol die de verwerving van de Belgische nationaliteit door de ouders speelt voor het behouden van de positie in de loonschijf, kan te wijten zijn aan de lage vertegenwoordiging in deze categorie. Dit is vooral opvallend voor kinderen van wie de ouders buiten de EU geboren werden.

Los van deze twee vaststellingen, merken we ook een grotere loonmobiliteit bij de EU- en niet-EU-buitenlanders die minder dan 5 jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven, alsook een systematisch betere positie van de EU buitenlanders in vergelijking met de niet-EU buitenlanders.

Grafiek 159: Neutrale transitie: verschillen in vergelijking met personen van Belgische origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Een hoge loonmobiliteit kan leiden tot een **positieve** verandering in loonschijf, maar ook tot een negatieve verandering. Daarom onderzoeken we welk aandeel de positieve transitie, dus in het voordeel van de werknemer, daarin vertegenwoordigen.

De Belgen, als Belg geboren uit als Belg geboren ouders, zijn dus minder mobiel wat betreft veranderingen van het loon, maar als ze toch veranderen, is deze transitie in 72,5% (of 585.000 personen) van de gevallen positief. Voor de in België geboren personen van niet EU-nationaliteit nemen we, afgaande op de onderstaande grafiek, de grootste verschillen waar. Voorzichtigheid blijft hier echter geboden vanwege hun geringe aantallen. Bovendien blijken personen met een EU-nationaliteit in het nadeel in vergelijking met personen met een niet-EU nationaliteit wanneer zij die Belgische nationaliteit hebben verworven sedert minder dan vijf jaar en wanneer zij sedert meer dan vijf jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven. Hoewel personen met een EU nationaliteit minder van loonschijf veranderen dan zij met een niet-EU nationaliteit (en zelfs minder dan de Belgen, indien zij sedert meer dan vijf jaar in het Rijksregister zijn ingeschreven), zijn de veranderingen die bij hen worden opgemerkt minder vaak in hun voordeel in vergelijking met personen met een niet-EU nationaliteit.

Grafiek 160: Aandeel positieve: verschillen in vergelijking met personen van Belgische origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De Belgen, als Belg geboren uit als Belg geboren ouders, van wie het loonniveau, zoals opgemerkt in deel 4.5, hoger is dan dat van de meeste personen met een andere migratieachtergrond, zijn dus de werknemers die de grootste loonstabiliteit combineren met het hoogste aandeel positieve transitie. Omgekeerd vertonen de kinderen van niet in de EU geboren ouders die niet de Belgische nationaliteit hebben verworven (gering in aantal), de in België geboren personen van niet-EU nationaliteit (idem) en de in het Rijksregister sedert minder dan 5 jaar ingeschreven personen van niet-EU nationaliteit, in hogere mate dan de anderen, een combinatie van een lage stabiliteit en een gering aandeel in de positieve transitie.

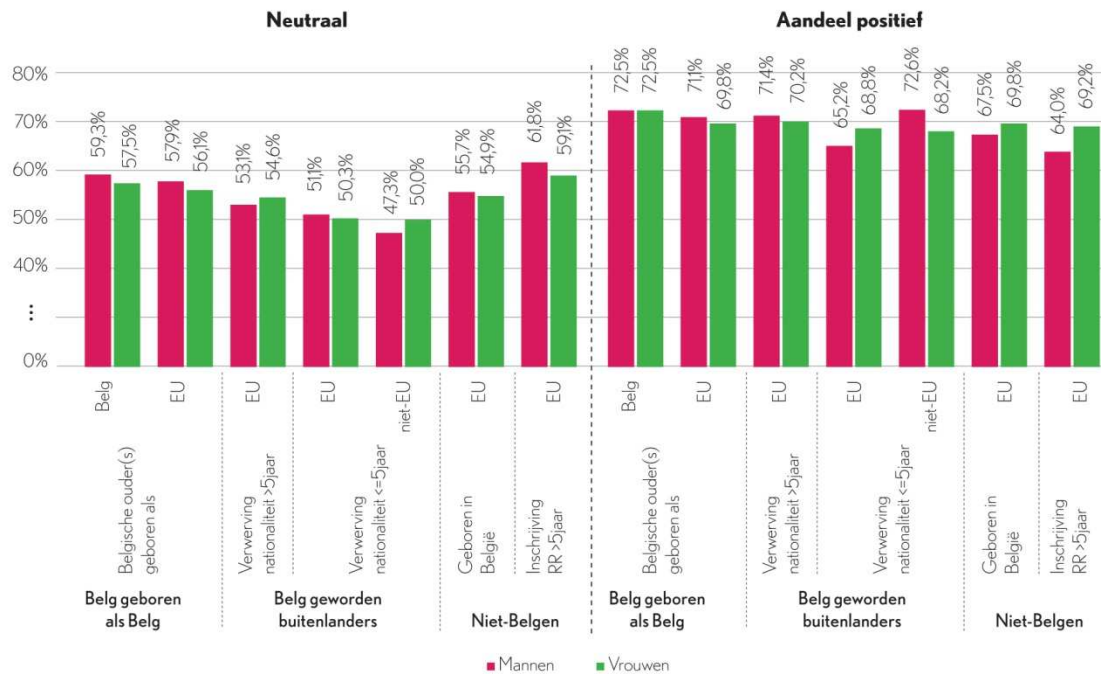
Daarentegen doen de sedert minder dan 5 jaar in het Rijksregister ingeschreven personen met een EU nationaliteit met een vrij hoge mate van mobiliteit, uiteindelijk voordeel met deze hoge mobiliteit, want ze zijn de enigen met een groter aandeel positieve transitie dan de Belgen. In deel 4.5 over het dagloon, hebben we voor die categorie personen in Brussel een bijzonder hoog loonniveau kunnen vaststellen. Vermoedelijk accepteren zij bij hun intrede op de Belgische arbeidsmarkt makkelijker een laagbetaalde baan, waarna ze opklimmen in de hiërarchie of een beter betaalde baan vinden. Deze vaststelling blijkt bij het onderzoek van de gewestelijke gegevens vooral in Brussel te kloppen. Bovendien stellen we het tegenovergestelde effect vast voor zij die langer blijven dan 5 jaar. Hun loon gaat zich dan verhoudingsgewijs, meer dan voor de Belgen, stabiliseren. De positieve transitie worden dus zeldzamer.

In de afdeling over de lonen, waren er drie categorieën waarin bij herhaling duidelijk lage lonen werden vastgesteld: personen van niet-EU afkomst die minder dan 5 jaar de Belgische nationaliteit bezitten en personen van niet-EU afkomst ingeschreven in het Rijksregister ongeacht de duur. Deze resultaten houden verband met de bevindingen in dat hoofdstuk, want, hoewel hun in dit hoofdstuk waargenomen mobiliteit groter is dan die waargenomen voor de Belgen, is deze voor hen minder vaak positief dan voor de Belgen.

Vanwege het grote aantal categorieën in de variabele migratieachtergrond, leveren de onderverdeelde loontrajecten naar gewest, geslacht en leeftijd te kleine aantallen op om een

uitgebreide en gedetailleerde analyse mogelijk te maken. Enkele bemerkingen kunnen gemaakt worden over de onderverdeling naar geslacht aangezien het aantal voldoende is om ze te analyseren.

Grafiek 161: Neutrale transitie en aandeel positieve transitie per geslacht

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Hoewel mannen over het algemeen vaker dan vrouwen hun loonniveau behouden, bestaat voor bepaalde categorieën een omgekeerde trend. Deze verschillen zijn echter minder uitgesproken.

De verschillen zijn flagranter als we gaan kijken naar het aandeel van de positieve transitie in het totale aantal niet-neutrale transitie. De Belgische mannen en vrouwen, als Belg geboren uit als Belg geboren ouders, scoren gelijk op het stuk van de positieve transitie. Geen enkele andere vrouwencategorie doet het beter inzake transitie. Bij mannen merken wij de grootste variaties tussen de diverse migratieachtergronden. Voor een aantal migratieachtergronden zien we dat vrouwen vaker dan mannen een hoger loonniveau verwerven: in België geboren personen met een EU nationaliteit, personen met EU nationaliteit die de Belgische nationaliteit sedert ten minste 5 jaar hebben verworven en vooral voor in het Rijksregister sedert minder dan 5 jaar ingeschreven personen met een EU nationaliteit.

Sleutelementen van hoofdstuk 7.3: de uitstroom van werklozen

Origine

- De uitstroom vanuit werkloosheid naar werk is het hoogst bij personen afkomstig uit Zuid/Centraal-Amerika (14,6%), Azië (14,5%) en de personen van Belgische origine (14,4%). De laagste uitstroom is voor personen met origine uit Maghreb (11,2%) en een kandidaat-lidstaat (11,8%). Van degenen die na hun werkloosheid in het 4e kwartaal 2007 overgingen naar werk in het 1e kwartaal 2008, is de uitstroom uit werk terug naar werkloosheid in het 4e kwartaal 2008 het hoogst bij personen met origine uit andere Afrikaanse landen (32,9%), andere Europese landen (31,6%) en kandidaat-lidstaten. EU-lidstaten (28,8%) en het laagst bij personen met origine uit Zuid/Centraal-Amerika (23,9%) en EU (EU-14: 24,8% en EU-12: 23,9%).

Migratieachtergrond

- De uitstroom vanuit werkloosheid naar werkend geeft geen opvallende verschillen weer naargelang de migratieachtergrond. De uitstroom onder werklozen die niet de Belgische nationaliteit hebben (9 à 13%), ligt vaak iets lager dan bij de andere categorieën (11 à 16%) behalve voor de recent ingeschrevenen in het Rijksregister bij wie de uitstroom (16 à 17%) net hoger ligt dan de andere categorieën.

7.3. ANALYSE VAN DE UITSTROOM VAN WERKLOZEN

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de uitstroom van werklozen naar werk volgens origine en migratieachtergrond. We beschikken over de gegevens van alle werklozen in het 4e kwartaal van 2007 en hun statuut in het 1^e kwartaal en het 4^e kwartaal van 2008. Dit maakt het mogelijk om op relatief korte termijn (1 jaar) hun verloop op te volgen. In dit deel wordt vooral de nadruk gelegd op de uitstroom van werklozen naar het socio-economisch statuut ‘werkend’ (loontrekkend of zelfstandig). De mobiliteit tussen andere statuten zoals inactiviteit werd reeds geanalyseerd in het deel 7.1 “Mobiliteit volgens het socio-economisch statuut tussen 2006 en 2008”.

A. Volgens origine

Eerst zal er een overzicht gegeven worden van de belangrijkste bewegingen tussen werkloosheid en werkend, vervolgens worden de uitstroompercentages naar werk meer in detail bekeken en zal nagegaan worden of deze variëren naargelang de achtergrondkenmerken van de werklozen zoals regio, geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

De eerste grafiek toont enkel cijfers met betrekking tot werkloosheid en de uitstroom naar werkend. Deze grafiek geeft weer hoeveel personen gedurende de observatieperiode in de werkloosheid bleven, hoeveel er uitstroonden naar werkend en hoeveel er terug in de werkloosheid belandden na een periode van tewerkstelling. In geheel België bleef meer dan de helft (54,5%) van alle werklozen uit het 4^e kwartaal 2007 werkloos (in het 1^e en 4^e kwartaal 2008) en een kwart (25,8%) stroomde uit naar een job (in het 1^e of 4^e kwartaal 2008). 22,1% van de werkenden in het 1^e kwartaal 2008 stroomde terug naar de werkloosheid in het 4e kwartaal 2008 en 8,3% stroomde in het 1e kwartaal uit naar een job en was ook in het 4e kwartaal 2008 tewerkgesteld.

Er zijn verschillen naar origine bij werklozen die over de gehele observatieperiode niet uit de werkloosheid traden¹⁰⁴. Wat betreft werklozen die in het 1e kwartaal én in het 4e kwartaal werkloos waren zijn de hoogste percentages te vinden bij personen met een origine uit de Maghreb (55,8%), gevolgd door personen met origine uit de EU-14 (55,0%) en uit België (52,6%). De laagste percentages zijn voor personen met origine uit Zuid- en Centraal-Amerika (43,2%), Azië (46,5%) en andere Afrikaanse landen (47,7%).

Ook in de uitstroom naar werkend zijn er opvallende verschillen naar origine. De hoogste uitstroom is te vinden bij personen met origine uit Zuid- en Centraal-Amerika (32,7%), gevolgd door personen met origine uit Azië (31,9%) en uit een andere Afrikaanse land (28,7%). De laagste uitstroom bij personen met een origine uit Maghreb (23,6%) en personen uit de EU-14 (25,4%) en de EU-12 (25,6%). Het hoogste aandeel werklozen uit het 4^e kwartaal 2007 dat in alle twee geobserveerde kwartalen tewerkgesteld waren is te vinden bij personen met Belgische origine (9,9%), personen met een origine uit Azië (9,3%) en uit Zuid- en Centraal-Amerika (8,1%). Het laagste aandeel bij personen met een origine uit Maghreb (6,4%), personen met een origine uit kandidaat-lidstaten (7,5%) en EU-14 (7,5%).

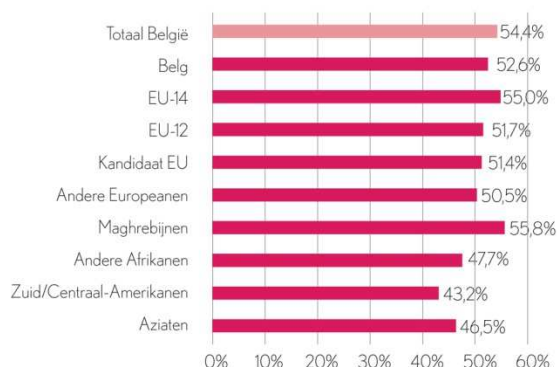
Het hoogste aandeel werklozen die werkend waren in het 1^e kwartaal 2008 en vervolgens terugstroonden naar werkloosheid in het 4^e kwartaal 2008 is waar te nemen bij personen met

¹⁰⁴ Uitgebreide analyse over werkloosheidsduur: zie Hoofdstuk 5.2.

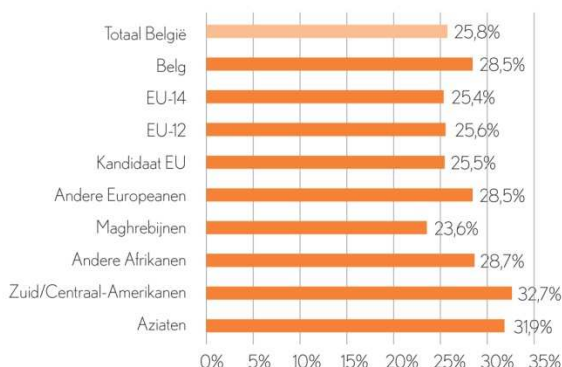
origine uit andere Afrikaanse landen (32,9%), gevolgd door 'Andere Europeanen' (31,6%) en personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten (28,8%). Het laagste percentage van terugstroom naar werkloosheid is te vinden bij personen met origine uit Zuid- en Centraal-Amerika en personen met origine uit EU-12 (23,9%), gevolgd personen met origine uit EU-14 (24,8%).

Grafiek 162: Werkloosheid en uitstroom naar werkend (in het 1^e of 4^e kwartaal 2008) van werklozen uit het 4^e kwartaal 2007 naar origine.

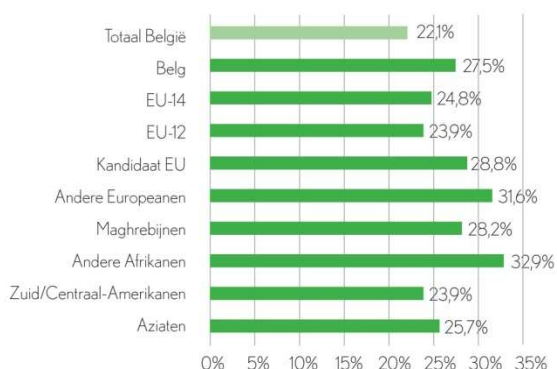
Blijvend in werkloosheid
Werkloos in 2008/1 en werkloos in 2008/4

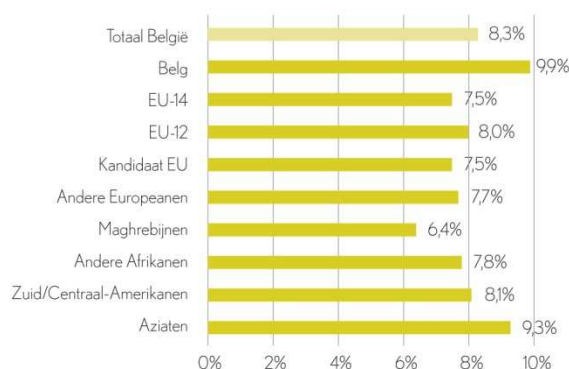
Uitstroom naar werkend
2008/1 of 2008/4

Terugstroom naar werkloosheid
% van de werkenden 2008/1

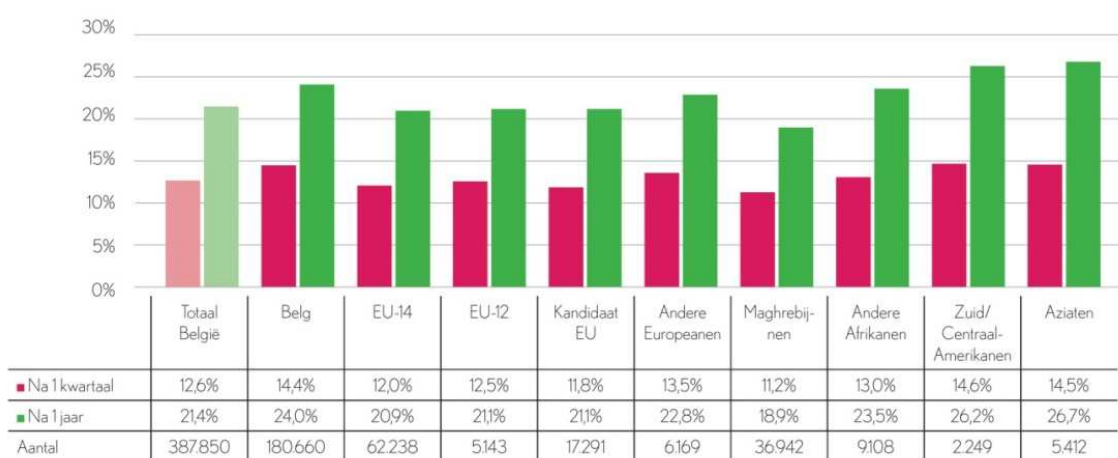
Uitstroom naar werkend
2008/1 en 2008/4

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In grafiek 163 worden de uitstroompercentages naar werk weergegeven van personen die in het 4e kwartaal 2007 werkloos waren na één kwartaal (1e kwartaal 2008) en na één jaar (4e kwartaal 2008). In totaal hadden in België 12,6% van de werklozen in het eerste kwartaal werk gevonden en 21,4% waren in het vierde kwartaal uitgestroomd naar werk. Na één kwartaal en na één jaar waren respectievelijk 14,4% en 24,0% van werklozen met Belgische origine tewerkgesteld. De percentages na één kwartaal liggen bij de verschillende origines dicht bij elkaar: tussen 11,2% (personen met origine uit Maghreb) en 14,6% (bij personen met origine uit Zuid/Centraal-Amerika). De verschillen tussen de origines zijn groter na één jaar: met een minimum van 18,9% (personen met origine uit Maghreb) tot een maximum van 26,7% (personen met origine uit Azië) van de werklozen die uitstroonden naar werk. Aangezien de verschillen tussen de origines duidelijker zijn na 1 jaar zal voor de verdere analyse enkel het uitstroompercentage na 1 jaar genomen worden.

Grafiek 163: Uitstroom naar werk van werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

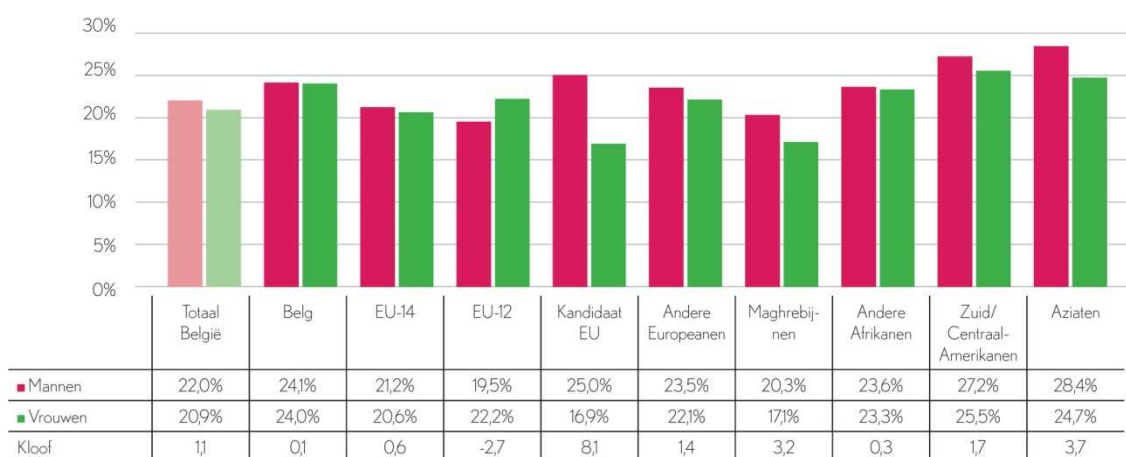
Profielkenmerken

De volgende grafieken geven de uitstroom naar werk weer volgens profielkenmerken (regio, geslacht, leeftijd, opleidingsniveau) voor alle werklozen in het 4^e kwartaal 2007 die een jaar later in het 4^e kwartaal 2008 als werkend geregistreerd waren (ongeacht hun statuut in het 1^e kwartaal 2008). De samenstelling van de verschillende herkomst-groepen inzake leeftijd, woonplaats, geslacht en opleidingsniveau kan het verschil in uitstroom naar werk verklaren. Door de uitstroompercentages per profielkenmerk apart te bekijken, worden bepaalde specifieke kenmerken van de groep (vb. oudere populatie of voornamelijk woonachtig in Vlaanderen) weg gefilterd voor dat profielkenmerk en maakt dit het mogelijk om de groepen beter met elkaar te vergelijken. Om alle kenmerken samen te analyseren, moeten geavanceerdere technieken (multivariate analyse) gebruikt worden die hier niet toegepast kunnen worden omdat we niet beschikken over individuele data.

1) Geslacht

Grafiek 164 geeft de uitstroompercentages van mannen en vrouwen weer voor elke origine. Globaal is de uitstroom van mannen en vrouwen respectievelijk 22,0% en 20,9%. Er zijn bij alle origines, met uitzondering van personen afkomstig uit de EU-12, meer mannen die (opnieuw) werk vinden dan vrouwen. Het verschil is het grootst tussen mannen en vrouwen met origine uit kandidaat-lidstaten: mannen kennen een uitstroom van 25% en vrouwen 16,9% (oftewel 8,1 procentpunten verschil). Bij personen afkomstig uit de EU-12 zijn er meer vrouwen dan mannen die uitstromen naar werkend, respectievelijk 22,2% en 19,5%.

Grafiek 164: Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine en geslacht, en genderkloof (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

2) Leeftijd

Zoals we in grafiek 165 zien, daalt de uitstroom naar werk met de leeftijd binnen elke categorie. Ongeacht de origine, bedragen de uitstroompercentages 32,2% voor jongeren onder 30 jaar, 25,7% voor personen tussen 30 en 44 jaar en 10,6% voor personen ouder dan 45 jaar. Het verschil tussen de leeftijdsgroepen is het grootst bij personen van Belgische origine: 36,9% van de jonge werklozen en 11,6% van de oudere werklozen (45+) stromen uit naar een job. Enkel voor de jongste leeftijdsgroep (< 30 jaar) hebben Belgen de hoogste uitstroompercentages in vergelijking met dezelfde leeftijdscategorie van andere origines. Oudere werklozen van Belgische afkomst stromen dus relatief gezien minder vaak door naar een job dan hun leeftijdsgenoten van andere origines.

Bij de jongste leeftijdsgroep ligt de uitstroom het laagst bij personen afkomstig uit de Maghreb (23,7%) en uit andere Afrikaanse landen (26,3%) en het hoogst bij personen afkomstig uit België (36,9%) en uit Azië (35,3%). Bij de werklozen van 30 tot 45 jaar stromen personen afkomstig uit Azië (29,1%) en uit Zuid- en Centraal-Amerika (28,8%) het vaakst uit naar werk; en personen met een origine uit de Maghreb (20,5%) en personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten (22,3%) het minst vaak. Ook bij oudere werklozen (45+) zijn het de personen uit Zuid- en Centraal-Amerika (20,1%) en uit Azië (17,2%) die het hoogste aandeel uitstroom naar werk kennen en personen uit kandidaat-lidstaten (8,7%) en de Maghreb (9,3%) de laagste uitstroom.

Grafiek 165: Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine en leeftijd

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

3) Gewest

Grafiek 166 toont de uitstroom naar werk volgens gewest. Ongeacht de origine, is de kans om uit te stromen naar werk hoger in Vlaanderen (27%) dan in de andere gewesten (Brussel – 18,1% en Wallonië – 18,8%). De uitstroompercentages per origine liggen in Brussel en Wallonië relatief dicht bij elkaar. In Brussel ligt de uitstroom het laagst bij personen uit de Maghreb (16,4%) en in Wallonië bij personen uit kandidaat-lidstaten (16,5%). De hoogste uitstroom is in alle gewesten te vinden bij personen uit Zuid- en Centraal-Amerika en uit Azië.

Grafiek 166: Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine en gewest

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

4) Opleiding

In het datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming zijn ook gegevens opgenomen over het opleidingsniveau van werklozen. De gegevens over opleiding zijn afkomstig van de gewestelijke tewerkstellingsdiensten (VDAB, Actiris, FOREM en ADG). Bij inschrijving als werkzoekende werkloze bij één van de gewestelijke tewerkstellingsdiensten geeft de werkloze zelf aan welk opleidingsniveau hij heeft. Deze gegevens werden vanaf 2007 in alle gewesten geharmoniseerd.

Er is een groot verschil in de uitstroompercentages naargelang het opleidingsniveau. De uitstroom bij hogeschoolden (30,7%) ligt hoger dan de uitstroom bij middengeschoolden (21,7%) en veel hoger dan de uitstroom bij laaggeschoolden (13,5%). Bij personen met een Belgische origine is dit verschil naar opleidingsniveau het grootst. Bij de andere origines zijn de verschillen kleiner en bij personen afkomstig uit andere Europese landen en uit andere Afrikaanse landen is er bijna geen verschil meer.

Grafiek 167: Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine en opleidingsniveau

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

B. Volgens migratieachtergrond

In dit deel analyseren we de uitstroom van personen die tijdens het 4^e kwartaal 2007 werkloos waren volgens hun migratieachtergrond. Grafiek 168 toont enkele belangrijke cijfers over de werkloosheid en de uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007. Deze geven weer hoeveel personen gedurende de 2 observaties – namelijk tijdens het eerste en het vierde kwartaal – werkloos bleven, hoeveel er uitstroonden naar werk, hoeveel er terugstroonden naar werkloosheid en hoeveel er tussen de twee geobserveerde kwartalen tewerkgesteld bleven.

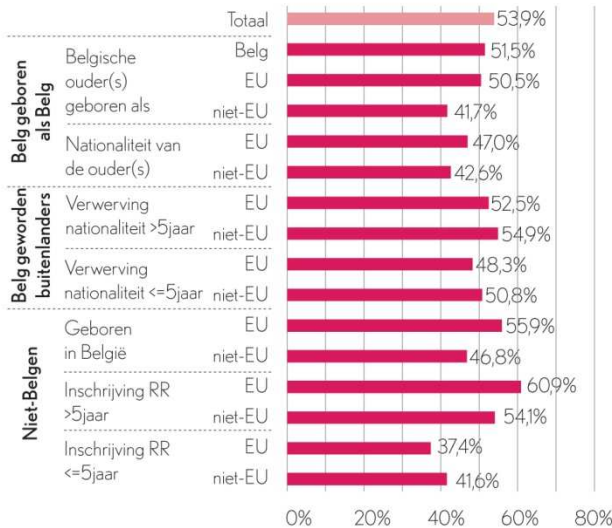
Ongeveer de helft van de personen bij wie de ouders ook als Belg geboren zijn, waren niet uitgestroomd naar een ander statuut en zijn na 1 jaar nog steeds werkloos (51,5%). Wat betreft de verschillen tussen migratieachtergronden, zien we dat personen langer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister en afkomstig uit de EU het vaakst in de werkloosheid blijven (60,9%), gevolgd door personen geboren in België met nationaliteit uit de EU (55,9%). Het laagste aandeel is waar te nemen bij personen recent ingeschreven in het Rijksregister en afkomstig uit de EU (37,4%) of buiten de EU (41,6%).

Wat de uitstroom naar werk betreft: 39% van de Belgen met ouders als Belg geboren hebben in het 1^e of in het 4^e kwartaal 2008 werk gevonden. De hoogste percentages zijn te vinden bij personen recent ingeschreven in het Rijksregister uit de EU (42,8%) of buiten de EU (42,1%). De laagste aandelen zijn te vinden bij personen reeds langer ingeschreven in het Rijksregister uit de EU (25,6%) of erbuiten (29,3%).

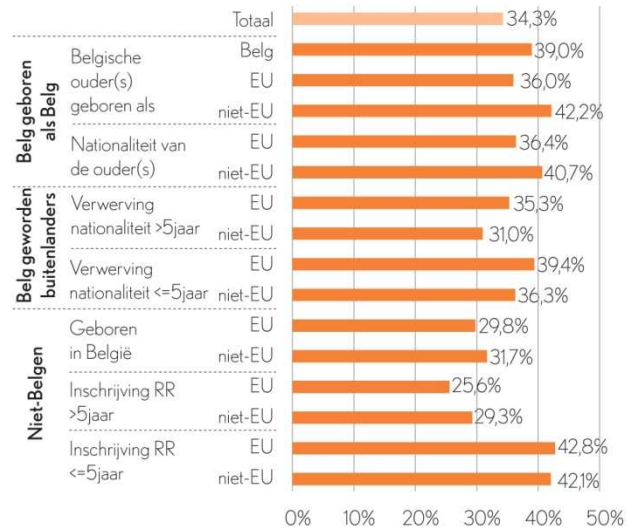
Onder personen die tijdens beide kwartalen werk hadden is het aandeel het hoogst voor personen uit de EU die recent zijn ingeschreven in het Rijksregister (10,3%), gevolgd door personen van Belgische origine (10%), en het laagst voor personen reeds langer ingeschreven in het Rijksregister uit de EU (5,6%) of erbuiten (5,8%).

Grafiek 168: Werkloosheid en uitstroom naar werkend (in het 1^e en 4^e kwartaal 2008) van werklozen uit het 4^e kwartaal 2007 naar migratieachtergrond

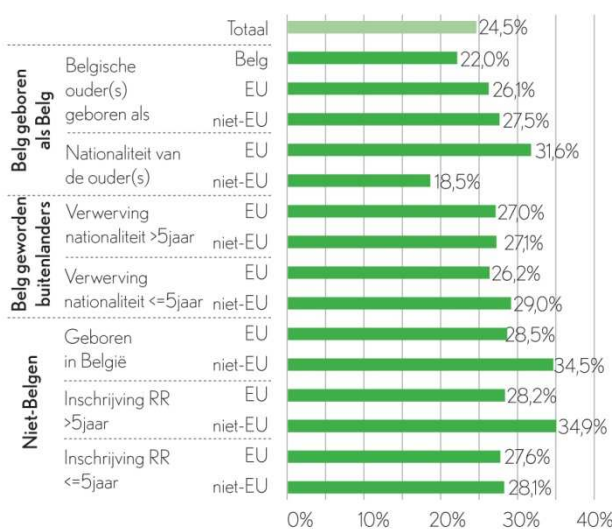
**Blijvend in werkloosheid
Werkloos in 2008/1 en werkloos in 2008/4**

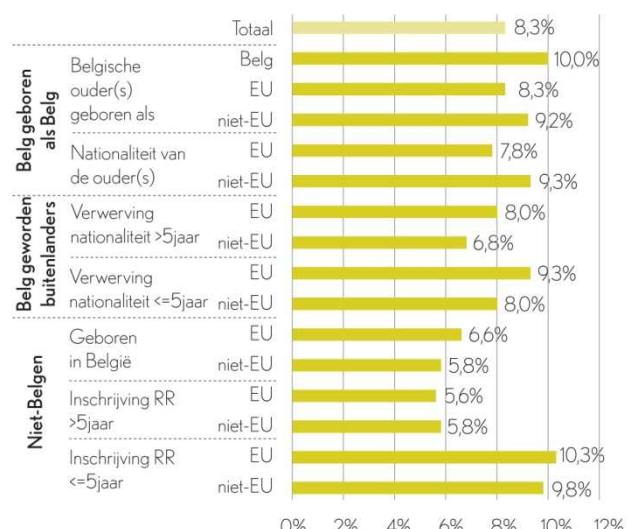
**Uitstroom naar werkend
2008/1 of 2008/4**

**Terugstroom naar werkloosheid
% van de werkenden 2008/1**

**Uitstroom naar werkend
2008/1 en 2008/4**

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Ongeacht hun migratieachtergrond, waren 24,5% van de Belgische werklozen waren na hun tewerkstelling in het 1^e kwartaal 2008 terug werkloos geworden tegen eind 2008. Het percentage terugstroom is het hoogst bij langer dan 5 jaar ingeschrevenen in het Rijksregister afkomstig van buiten de EU (34,9%) en personen geboren in België met een nationaliteit van buiten de EU (34,5%). Belgen als Belg geboren met ten minste één ouder met een nationaliteit

van buiten de EU (18,5%) en personen met Belgische origine¹⁰⁵ (22,0%) stromen het minst vaak terug naar de werkloosheid, nadat ze in het eerste trimester van 2008 werk hadden.

Bij de verdeling van het aandeel van de uitstroompercentages per migratieachtergrond zien we dat de verschillen tussen de categorieën meer uitgesproken zijn 1 jaar na de werkloosheid dan na 1 trimester (zie grafiek 169). Dit is trouwens ook het geval voor de opdeling naar origine. Bij personen met een Belgische achtergrond bedragen de uitstroompercentages na 1 kwartaal 14,6% en na 1 jaar 24,4%. De uitstroom na 1 jaar is het laagst bij reeds langer dan 5 jaar ingeschrevenen in het Rijksregister afkomstig uit de EU (16,1%) of erbuiten (18,0%). De hoogste uitstroom is waar te nemen bij Belgische werklozen met ouders die een herkomst hebben van buiten de EU (nationaliteit één ouder buiten EU: 27,5% en één Belgische ouder geboren buiten EU: 26,7%) maar ook bij recent ingeschreven in het Rijksregister (EU: 25,7% en niet EU: 26,3%).

Grafiek 169: Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4e kwartaal 2007, naar migratieachtergrond

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

¹⁰⁵ Personen met Belgische origine zijn personen in België geboren waarvan beide ouders ook Belg zijn en als Belg geboren zijn.

Profielkenmerken

In de volgende grafieken worden de uitstroompercentages naar profielkenmerken (regio, geslacht, leeftijd, opleidingsniveau) weergegeven. Net als bij de opdeling naar origine zullen enkel de uitstroompercentages 1 jaar na werkloosheid geanalyseerd worden.

1) Geslacht

Grafiek 170 toont de uitstroompercentages voor mannen en vrouwen naargelang hun migratieachtergrond. Het aandeel dat uitstroomt is vaak groter bij mannen dan bij vrouwen, met als belangrijkste uitzondering de personen meer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister met een nationaliteit van uit de EU. De man-vrouwkloof is het grootst bij recent ingeschreven van buiten de EU (14,4 procentpunten), gevolgd door werklozen met ouders die een nationaliteit van buiten de EU hebben (11,3 procentpunten).

Grafiek 170: Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar migratieachtergrond en geslacht, en genderkloof (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

2) Leeftijd

Grafiek 171 toont de uitstroompercentages na 1 jaar per leeftijdsgroep. In de meeste categorieën is de uitstroom het grootst bij jongeren (-30) en het laagst bij ouderen (45+). Het verschil tussen jongeren en ouderen is het grootst bij Belgische werklozen met ouders ook als Belg geboren waarbij jongeren (36,9%) veel vaker uitstromen naar werk dan ouderen (11,9%). Bij personen zonder Belgische nationaliteit of bij diegenen die de nationaliteit verwierven en afkomstig zijn van buiten de EU is het verschil naar leeftijd minder groot in vergelijking met Belgische personen en als Belg geboren.

De uitstroom naar werk onder jongeren is het hoogst bij Belgische werklozen waarvan ook de ouders als Belg zijn geboren (36,9%), gevolgd door personen uit de EU afkomstig die recent de Belgische nationaliteit verwierven (36,2%). De uitstroom onder jongeren is het laagst bij personen geboren in België met een nationaliteit van buiten de EU (21,6%), gevolgd door personen langer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister met een nationaliteit van buiten de

EU (24,0%) en personen die reeds langer de Belgische nationaliteit verwierven en afkomstig zijn van buiten de EU (25%). Bij ouderen is de uitstroom het hoogst bij personen recent ingeschreven in het Rijksregister met een nationaliteit uit de EU (20,2%) en van buiten de EU (23,3%) en het laagst bij personen waarvan ouders een nationaliteit uit de EU hebben (7,3%), personen geboren in België met een nationaliteit van buiten de EU (9,5%) en personen meer dan 5 jaar ingeschreven in het Rijksregister met een EU-afkomst (9,5%).

Grafiek 171: Uitstroom naar werk na 1 jaar bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, per migratieachtergrond en leeftijd

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

3) Gewest

Grafiek 172 toont de uitstroompercentages naar werk volgens woonplaats van werklozen die uitstroomden naar werkend. In Vlaanderen zijn de uitstroompercentages in alle categorieën steeds groter dan in het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De uitstroompercentages liggen voor Brussel en Wallonië telkens vrij dicht bij elkaar. Voor Belgen met Belgische ouders bedragen deze in Vlaanderen 30,1% en in Brussel en Wallonië telkens 20,6%.

Wat betreft de verschillen tussen gewesten valt op dat werklozen van wie de ouders een nationaliteit uit de EU hebben, ten opzichte van de andere categorieën beter scoren in Brussel (24,1%) dan in de anderen gewesten (Wallonië: 20,7% & Vlaanderen: 28,5%). In vergelijking met andere categorieën scoren werklozen van wie de ouders geboren zijn in de EU relatief slechter in Vlaanderen (27,7%) dan in de andere gewesten (Brussel: 20,9% & Wallonië: 21,6%). De laagste uitstroompercentages zijn in alle gewesten terug te vinden bij recent ingeschrevenen in het Rijksregister, zowel met afkomst van binnen als buiten de EU.

Grafiek 172: Uitstroom naar werk na 1 jaar bij werklozen uit het 4e kwartaal 2007, naar migratieachtergrond en regio

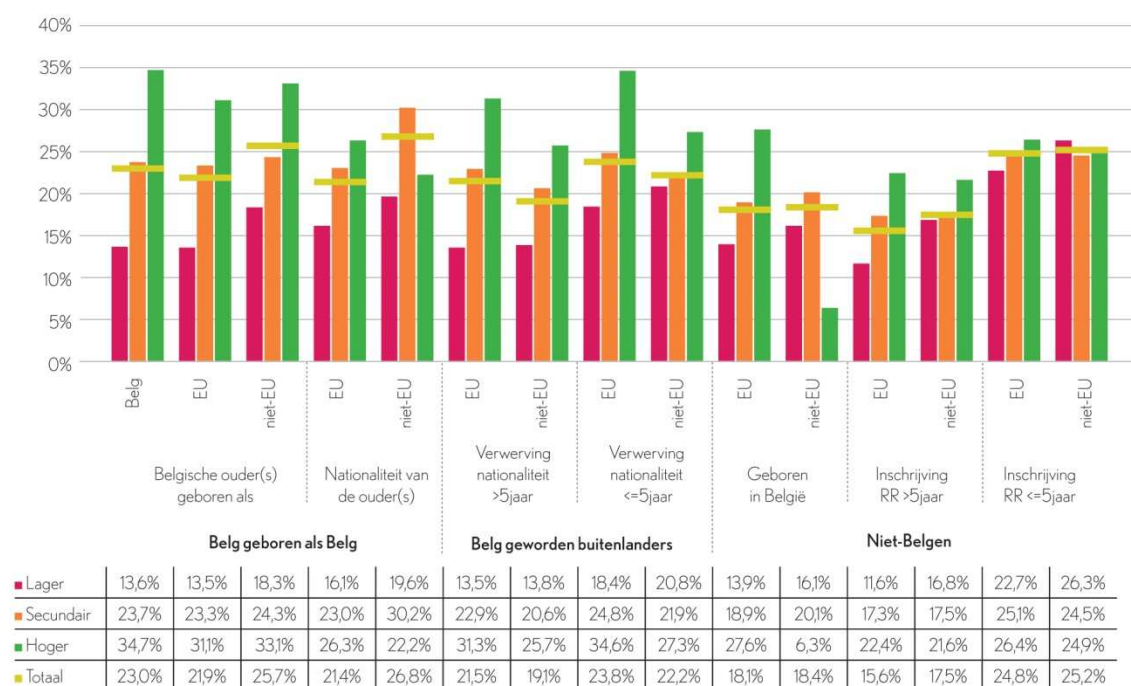

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

4) Opleiding

Wat betreft het opleidingsniveau zijn er in bijna alle categorieën zeer grote verschillen: personen met een diploma hoger onderwijs stromen vaker door naar werkend dan laagopgeleiden. Bij Belgen met ouders geboren in België is het verschil het grootst: 34,7% van de hoogopgeleiden, 23,7% van de middengediplomeerden en slechts 13,6% van de laagopgeleiden stromen door naar werkend. Uitzonderingen zijn de werklozen van wie de ouders een nationaliteit hebben van buiten de EU, personen geboren in België met een nationaliteit van buiten de EU en personen afkomstig van buiten de EU die recent ingeschreven zijn in het Rijksregister. Deze groepen kennen een lagere uitstroom bij hooggeschoolden dan bij middengediplomeerden of laaggeschoolden.

Grafiek 173: Uitstroom naar werk na 1 jaar bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar migratieachtergrond en opleidingsniveau

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

8. BESLUIT

8.1. SITUERING VAN HET RAPPORT

Zoals uit de historiek van dit rapport blijkt, schuilt zijn innovatieve karakter in de verrijking van wat reeds een unieke bron van sociaal-economische gegevens was: het datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. De rijkdom van die bron voor de analyse van de Belgische arbeidsmarkt, maar ook van de werking van onze sociale zekerheid, kan op zichzelf reeds moeilijk worden overschat. Ze laat niet alleen toe om een gedetailleerde analyse te maken op een bepaald tijdstip, maar ook om een longitudinale opvolging te doen, trimester na trimester. Hoewel het datawarehouse onderhevig is aan de onvermijdelijke beperkingen van een administratieve bron, en terecht alle nodige sleutels inbouwde om de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te verzekeren, is het een uiterst krachtig en flexibel instrument, dat door de Belgische en internationale onderzoekswereld overigens vooralsnog onderbenut wordt.

Het datawarehouse werd verrijkt met gegevens uit het Rijksregister omtrent de nationaliteit, het geboorteland en de inschrijvingsdatum van al wie zich in onze sociale zekerheid bevindt, en van hun ouders en grootouders. De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding lagen aan de basis van deze verrijking. Ze kregen hiervoor de welwillende en zeer gewaardeerde medewerking van de Kruispuntbank en het Rijksregister. De achterliggende bekommernis kan worden samengevat als “meten is weten”. Het is pas door verschillen in arbeidsmarktposities van groepen met een verschillende origine in kaart te brengen dat het mogelijk wordt ze te analyseren en vervolgens de nodige maatregelen te nemen om ze weg te werken. Het is vanuit dat oogpunt dat statistieken volgens leeftijd, geslacht, opleidingsniveau... worden opgemaakt. Het is ook vanuit dat vertrekpunt dat dit rapport statistieken omtrent origine en migratieachtergrond opneemt en verwerkt. Omdat het onder de mat schuiven van verschillen nooit de oplossing biedt.

Dat neemt niet weg dat we de aarzeling begrijpen die sommigen omtrent dit project leken te uiten. In onze tabellen worden mensen in zekere zin gelabeld, op basis van enkele kenmerken, waaronder hun herkomst. Dit is een noodzakelijke etappe van de analyse, maar uiteraard houdt ze niet in dat een persoon herleid kan worden tot één kenmerk, of tot de som van alle informatie die in een databank past. Een dergelijke stigmatisering zou een oneigenlijke en ongeoorloofde manier zijn om dit soort informatie te lezen, en we maken ons sterk dat dit rapport er zich ook niet toe leent. Wie zich geen paraplu aanschafft omdat het op een gemiddelde dag in ons land niet regent of wie in de gemeente met het hoogste gemiddelde inkomen gaat wonen in de hoop automatisch rijk te worden, maakt een door iedereen erkende evidente denkfout. Wie besluiten trekt over dé “Belg”, “Marokkaan”, “Aziat”... die hij op straat tegen komt op basis van dit rapport, maakt die uiteraard ook. Maar dat is geen reden om de informatie niet te verwerken.

Om de gegevens uit het Rijksregister hanteerbaar te maken, werden ze gegroepeerd in twee variabelen: de origine en de migratieachtergrond. De constructie wordt uitgelegd in hoofdstuk 2. Omdat we de eersten zijn die deze gegevens verwerken, hebben we ook leergeld betaald: bij de verwerking bleek dat sommige variabelen beter geconstrueerd hadden kunnen zijn. Omdat het exhaustieve karakter en de achterliggende procedures echter geen snelle bijsturing toelieten, zijn dergelijke verbeteringen en verfijningen voor toekomstige rapporten. Toch blijken ze een zeer degelijk analysekader aan te reiken.

Vervolgens werden de variabelen gekoppeld aan andere persoonskenmerken uit het datawarehouse, zoals het geslacht, de leeftijd en de woonplaats. De opleiding is enkel beschikbaar voor werkzoekenden (in principe ook voor voormalige werkzoekenden, maar dan op basis van hun toenmalige opleidingsniveau). Dat is wellicht de belangrijkste beperking in het datawarehouse zoals het er vandaag uitziet. Samen met de Gemeenschappen werkt de Kruispuntbank aan de integratie van onderwijsgegevens, en we kunnen die evolutie uiteraard enkel zeer sterk aanmoedigen – al biedt ze wellicht geen oplossing voor de problematiek van de

registratie van buitenlandse diploma's, evenmin als voor die van de (soms moeilijke) erkenning ervan.

Vervolgens werd de koppeling gemaakt met gegevens over de socio-economische positie, op basis van de nomenclatuur die in het kader van het datawarehouse werd uitgewerkt. Binnen de werkgelegenheid werd nog meer gedetailleerde informatie over de kenmerken van de job toegevoegd. Bovendien werden niet alleen gegevens uit het laatst beschikbare jaar (2008) gevraagd, maar ook informatie over de voorgaande jaren. Op die manier werd het longitudinale karakter van de beschikbare informatie gebruikt, wat overigens meteen bijkomende logistieke en intellectuele eisen voor de analyse stelde.

De combinatie van al deze gegevens levert een zeer grote waaier aan informatie op, waarbij het tussen de bomen vaak zoeken is naar het bos. We hebben geprobeerd om de lezer zo goed mogelijk doorheen dit woud van data te gidsen, en tegelijk de rijkdom van de informatie weer te geven en de meest opvallende fenomenen die eruit naar voor komen te belichten. Voor dit eerste rapport hebben we gekozen voor een relatief grote volledigheid. Toch zou op veel vlakken een nog sterker gedetailleerde analyse mogelijk zijn. Op welke terreinen we in de toekomst sterker gaan inzoomen, en waar we misschien wat meer aan de oppervlakte kunnen blijven, dient ook het debat over dit eerste rapport uit te wijzen. Bovendien hopen we dat anderen de handschoen zullen opnemen, om verbanden te leggen die ons ontgaan zijn en diepgang te brengen waar wij aan de oppervlakte zijn gebleven.

Overigens hebben we ons beperkt tot een beschrijvende analyse. We hebben geen gesofisticeerde statistische technieken ingezet die het mogelijk zouden maken om pakweg de relatieve impact van herkomst, geslacht en leeftijd op de werkgelegenheidskansen in kaart te brengen. De keuze was de arbeidsmarktparticipatie van een zo groot mogelijke groep in kaart te brengen. Dit rapport kan wel een inspiratiebron vormen voor verder aanvullend en meer gericht onderzoek, gebruik makend van de mogelijkheden geboden door de integratie van de Rijksregistergegevens in het datawarehouse.

Tenslotte leidde de constructie van de twee variabelen om de herkomst in beeld te brengen er ook toe dat een aantal personen niet in de analyse konden worden opgenomen. In de eerste plaats werden we genoodzaakt om ons te beperken tot de min-60-jarigen, maar ook binnen die groep konden een aantal mensen niet verder worden bestudeerd. Zoals uit hoofdstuk 2 blijkt, is dat een beperking die onvermijdelijk een vertekening oplevert.

Al deze beperkingen mogen uiteraard niet verbergen dat dit rapport de Belgische arbeidsmarkt op een unieke manier in kaart brengt. Het is daarmee een onvermijdelijk referentiepunt voor al wie zich het lot van die arbeidsmarkt aantrekt, vanuit een beleids- of onderzoekstandpunt. Bovendien kan het rapport aangewend worden als een soort "nulmeting": op basis van de situatie zoals we die vandaag vaststellen, kan de evolutie in de toekomst worden uitgezet¹⁰⁶. Al wil het toeval wel dat het jaar 2008, waarop de gegevens in dit rapport terugslaan, wellicht één van de beste jaren voor de Belgische arbeidsmarkt in de voorbije decennia was. Bij de toekomstige analyse zal de verwerking van het conjunctuureffect dan ook een bijkomende uitdaging vormen.

We bieden dit rapport graag in de eerste plaats aan de politieke verantwoordelijke, de federale minister van Werk, aan. Ook de gewestelijke overheden, zeker in het licht van de nieuwe bevoegdheden die de zesde staatshervorming hen toekent, zullen er ongetwijfeld baat bij hebben. De sociale partners willen we hiermee evenzeer aanspreken: de eerder exploratieve sectorale analyses in dit rapport kunnen hen mogelijk aanzetten om op dat niveau – bijvoorbeeld binnen de paritaire comités – de situatie verder in kaart te brengen, om er vervolgens acties aan te koppelen.

¹⁰⁶ Op die manier sluit het ook aan bij de Diversiteitsbarometer Werk van het Centrum.

Uiteraard willen we ook het middenveld, de NGO's die op dit terrein actief zijn en eigenlijk al wie zich bij het publieke debat betrokken voelt, aanspreken. We hopen bij te dragen tot een beter geïnformeerd, en daardoor mogelijk ook sterker genuanceerd, debat over de inschakeling op de arbeidsmarkt in ons land.

Tenslotte hopen we dat dit rapport ten aanzien van internationale instellingen, met name de Europese Commissie, de OESO, de FRA en de IAO¹⁰⁷, de rijkdom en het belang van administratieve gegevens opnieuw onderlijnt, en hen ertoe aanzet om te werken aan geharmoniseerde analysekaders voor dit soort informatie. Uiteraard beogen we ook om hun beleidsaanbevelingen, die in het kader van een versterkte internationale “economic governance” steeds belangrijker worden, te inspireren.

¹⁰⁷ OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling – FRA: The European Union Agency for Fundamental Rights – IAO: Internationale Arbeidsorganisatie.

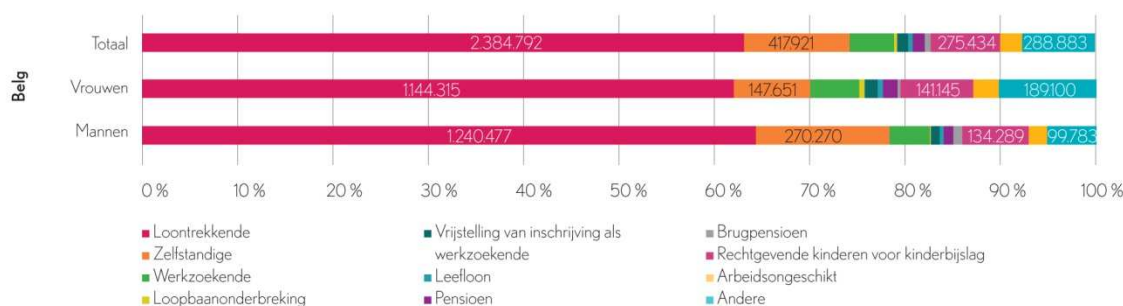
8.2. BEKNOPTTE CARTOGRAFIE VAN DE ORIGINEGROEPEN

De structuur van het rapport is gebaseerd op de arbeidsmarktsituatie (werkend, werkloos, inactief) en binnen die hoofdstukken gelinkt aan arbeidsmarktkenmerken (soort contract, salaris, sector, ...). Aanvullend lijkt het ons aangewezen om ook een kort overzicht per originegroep te maken, om zo tot een meer synthetisch beeld te komen. Uit deze analyse komt ook naar voor dat er achter de notie “vreemde origine” belangrijke verschillen schuil gaan. Een aantal van die verschillen zijn verklaarbaar op basis van de migratieachtergrond, zoals bijvoorbeeld de verschillen tussen EU-ers en niet-EU-ers, tussen recent of reeds langer genaturaliseerden,... Om dat verband echter grondig in kaart te brengen, zou een bijkomende analyse nodig zijn, die door de gegevens waarover we beschikken ook niet helemaal wordt mogelijk gemaakt.

Zoals in het rapport wordt uitgelegd, is de groep afkomstig uit Noord-Amerika te klein en te specifiek om veel gefundeerde uitspraken te doen. Dat geldt nog meer voor personen afkomstig uit Oceanië. Voor dit overzicht is er ook voor gekozen om personen van Zuid-Amerikaanse afkomst niet op te nemen. Deze groep komt in de meer punctuele analyses in de hoofdstukken wel aan bod, maar voor dit overzicht lijkt de totale groep te klein om gedetailleerde uitspraken te doen.

Personen van Belgische origine¹⁰⁸

Grafiek 174 : Verdeling van personen van Belgische origine volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Uit de samenvattende vorige grafiek en uit het geheel van het rapport leren we dat personen van Belgische origine een zeer hoge activiteitsgraad hebben (79%) en eveneens een zeer hoge werkgelegenheidsgraad (74%): deze werkgelegenheidsgraad ligt minstens 20 procentpunten hoger dan die van alle andere groepen. Het verschil in werkgelegenheidsgraad tussen de gewesten is beperkt, en is in Brussel niet lager dan het landelijk gemiddelde. De werkloosheid ligt laag, en in Vlaanderen kunnen we voor deze groep zelfs spreken van volledige werkgelegenheid (de werkloosheid blijft beperkt tot 3,5% zogenaamde “frictionele” werkloosheid).

Op de arbeidsmarkt vinden we deze origine-groep vooral terug in de “betere” statuten zoals bedienden en ambtenaren. Wanneer ze deeltijds werken, gaat het slechts uitzonderlijk om kleine

¹⁰⁸ Ter herinnering: personen met de Belgische nationaliteit, geboren als Belg en waarvan ook de ouders als Belg geboren zijn.

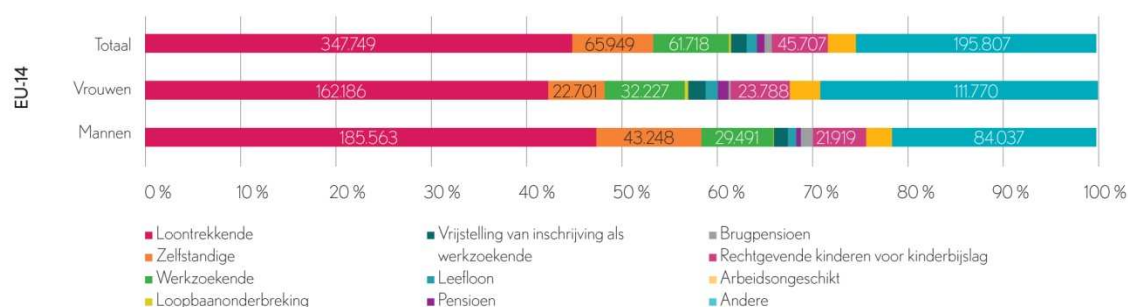
deeltijdse arbeid¹⁰⁹. Ze hebben van alle hier besproken groepen dan ook de hoogste lonen. De groep is beperkt mobiel: ze behouden vaker hun positie op (of naast) de arbeidsmarkt dan de andere groepen. Wanneer personen van Belgische origine werkloos worden, blijven ze gemiddeld ook langer in de werkloosheid dan personen van andere groepen.

De inactiviteit ligt de helft of meer lager dan bij andere groepen. In die inactiviteit zijn ze relatief oververtegenwoordigd in het brugpensioen (mannen) en in de loopbaanonderbreking (vrouwen), - beide fenomenen vooral in Vlaanderen - al blijft zeker het brugpensioen in deze leeftijdsgroep (-60) uiteraard nog eerder beperkt. Mannen zijn ook vaker met pensioen dan het gemiddelde. En meer dan gemiddeld gaat het om kinderen die kinderbijslag ontvangen, die in de meeste gevallen nog aan het studeren zijn.

Personen van Belgische origine zijn de snelst verouderende groep, de demografische uitdaging wordt dus vooral door hen veroorzaakt.

Personen van EU-14 origine¹¹⁰

Grafiek 175 : Verdeling van personen van EU-14-origine volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

In deze groep heeft ongeveer 40% de Belgische nationaliteit, is 10% in België geboren, bevindt 25% zich hier reeds langer dan 5 jaar en is 15% minder dan 5 jaar in België¹¹¹.

De resultaten van personen met een EU-14-origine situeren zich in veel gevallen tussen die van personen van Belgische origine en andere groepen in. Overigens moeten we hier een kleine kanttekening maken: in de categorie "andere" zitten ook personen die voor een internationale instelling werken¹¹². In dit rapport worden ze dus ten onrechte niet bij de activiteitsgraad en werkgelegenheidsgraad geteld.

We stellen vast dat de groep afkomstig uit de EU-14 qua werkgelegenheidsgraad in Wallonië even goed presteert als in Vlaanderen, wellicht beïnvloed door het feit dat deze personen hier al

¹⁰⁹ Ter herinnering: het is van 0 tot 45% van een voltijds equivalent.

¹¹⁰ Ter herinnering: zoals alle groepen van vreemde origine betekent dit dat ze ofwel zelf de vreemde nationaliteit hebben, ofwel met een vreemde nationaliteit geboren zijn, ofwel dat één van hun ouders met een vreemde nationaliteit geboren is. Wanneer verschillende nationaliteiten tot classificatie in een verschillende groep aanleiding zouden geven, is die van de vader doorslaggevend.

EU-14: Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Luxemburg, Ierland, Verenigd-Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland, Zweden en Oostenrijk.

¹¹¹ In volgorde van opsomming sluit elke categorie de volgende uit: zo hebben de 10% die hier geboren zijn niet de Belgische nationaliteit, hebben de 25% die zich hier reeds langer dan 5 jaar bevinden niet de Belgische nationaliteit en zijn ze evenmin hier geboren, enz. De optelsom van deze percentages levert geen 100% op, net zoals dat bij de volgende groepen het geval is. Dat komt vooral omdat niet voor iedereen in de groep de migratieachtergrond kan worden achterhaald. De informatie blijft nochtans erg instructief, zodat we deze toch hebben opgenomen.

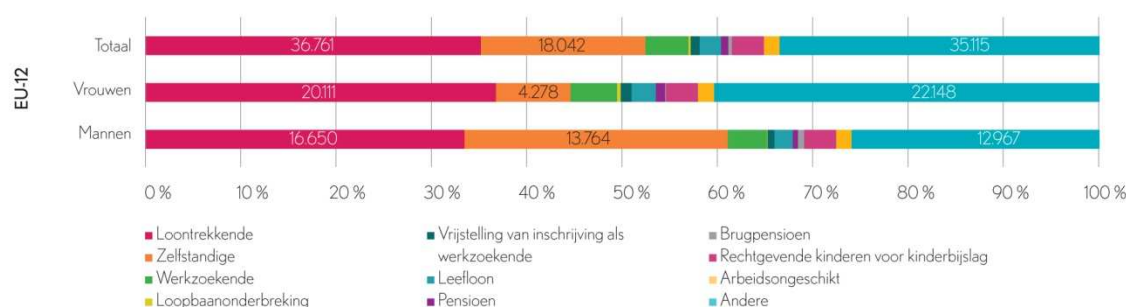
¹¹² Deze zijn niet aangesloten bij de instellingen van de Belgische sociale zekerheid, en worden dus niet met hun juiste statuut gerepertorieerd.

lang aanwezig zijn en vrij goed in de arbeidsmarkt ingeschakeld zijn. Deze groep is proportioneel sterker aanwezig in Wallonië, waar de werkgelegenheidsgraad lager is en de werkloosheidsgraad hoger dan het landelijk gemiddelde, wat mogelijk ook de hoger dan verwachte werkloosheid verklaart. Net als voor personen van Belgische origine is hun werkloosheidsduur eerder lang.

Gemiddeld verdienen personen met een EU-14-origine wat minder dan personen van Belgische origine, maar ook hier zou een regionaal effect en de niet-opname van werknemers van internationale instellingen een verklaring kunnen vormen.

Personen van EU-12-origine¹¹³

Grafiek 176 : Verdeling van personen van EU-12-origine volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Van deze groep heeft ongeveer 30% de Belgische nationaliteit, bevindt 10% zich al langer dan 5 jaar in ons land, en is maar liefst 50% minder dan 5 jaar gevestigd in België¹¹⁴.

Net als bij de groep uit de EU-14 past de opmerking dat werknemers van internationale instellingen hier bij de “anderen” worden geteld.

Deze groep is oververtegenwoordigd in Brussel, en bevat opvallend veel vrouwen. De activiteitsgraad (57%) en werkzaamheidsgraad (53%) liggen een stuk lager dan bij personen van Belgische origine. In Wallonië blijkt de inschakeling op de arbeidsmarkt echter relatief beter.

Mannen van deze groep werken vaker in de bouw, opvallend veel als zelfstandige. Vrouwen zijn zeer sterk oververtegenwoordigd in het stelsel van de dienstencheques. Het gemiddelde loon ligt iets lager dan bij personen van Belgische origine, wat verklaard kan worden door de sectoren waarin deze groep actief is.

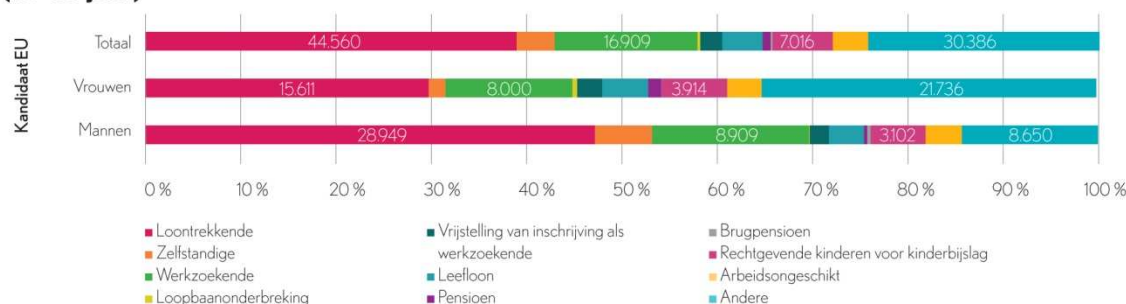
Bij personen van EU-12-origine zijn relatief weinig werklozen, wat verband kan houden met de eerder recente en arbeidsmarktgerichte migratie. Het is de groep waar de uitstroom van inactiviteit naar werk het hoogst is, en dat ook bij 45-plussers.

¹¹³ EU-12: Tsjechië, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Bulgarije en Roemenië.

¹¹⁴ Zie voetnoot 111.

Personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten¹¹⁵

Grafiek 177 : Verdeling van personen van Kandidaat-EU-origine volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

75% van de personen uit kandidaat-lidstaten hebben de Belgische nationaliteit. Daarnaast vestigde ongeveer 10% zich langer dan 5 jaar geleden in ons land, en nog eens 10% kwam minder dan 5 jaar geleden hier wonen.

Deze groep bevat vooral personen van Turkse origine. De groep is sterk vertegenwoordigd in Brussel, daarnaast ook in Vlaanderen. De groep bevat meer mannen dan vrouwen. De activiteitsgraad ligt op 57%, de werkzaamheidsgraad op 43%. De activiteitsgraad ligt in Brussel relatief gesproken wat hoger dan elders. De terugval in werkgelegenheidsgraad vanaf 55 jaar is de grootste van alle onderzochte groepen.

Qua werkgelegenheidsgraad is ook het genderverschil in deze groep het grootst (27,2 procentpunten): de inschakeling op de arbeidsmarkt van vrouwen blijkt minder gemakkelijk dan voor alle andere groepen. Zo zijn relatief weinig vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten werkzaam in de dienstencheques, in vergelijking met andere groepen van vreemde origine. Werkende vrouwen bevinden zich ook het meest van alle groepen in de laagste looncategorieën (voltijds equivalent). Vooral vrouwen met kinderen zijn, indien ze werken, deeltijds aan de slag. Bovendien is de daling van het aantal werkende vrouwen naarmate naar een langere periode gekeken wordt, nergens zo sterk als in deze groep. Vrouwen die werkloos worden, stromen bijzonder moeilijk terug uit naar werk.

Personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten met een baan vinden we vooral terug in de industrie. Een zeer sterke meerderheid heeft het arbeidersstatuut. Ook in de interimsector is deze groep sterk aanwezig.

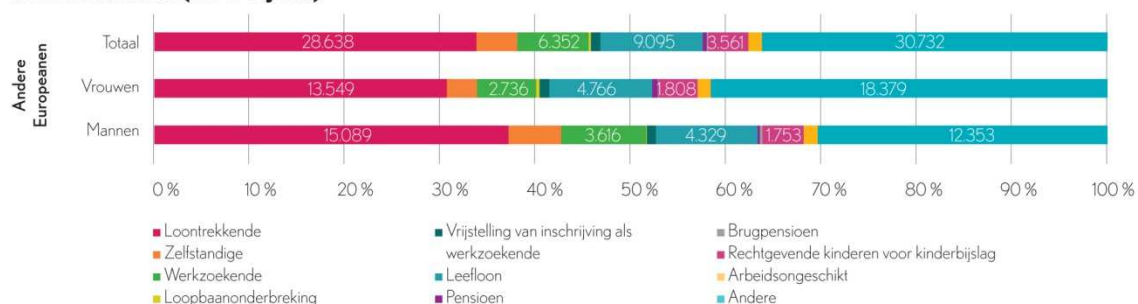
De oververtegenwoordiging van deze groep in de langdurige werkloosheid lijkt vooral samen te hangen met de scholing. Voor hogere scholingsgroepen blijkt de uitstroom zelfs gemakkelijker te verlopen dan voor personen van Belgische origine.

De werkloosheidsgraad is hoog, met een werkloosheidsgraad van boven de 30% in Brussel en Wallonië. Opvallend is ook de hoge werkloosheidsgraad bij 55-plussers. Daarnaast ligt de arbeidsongeschiktheid bij personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten opvallend hoog, met een aandeel binnen de inactiviteit vergelijkbaar met dat van personen van Belgische origine, de arbeidsongeschiktheid ligt op een hoger niveau bij mannen. Bij oudere mannen kan de activiteit (of voormalige activiteit) in bepaalde sectoren een verklaring zijn (waarmee ook het hogere aandeel gepensioneerde mannen onder de 60 jaar zou verklaard kunnen worden), maar de arbeidsongeschiktheid ligt ook hoger bij jongeren.

¹¹⁵ **Kandidaat-lidstaten:** Macedonië, Turkije, Kroatië.

Personen afkomstig uit de overige Europese landen¹¹⁶

Grafiek 178 : Verdeling van personen met een origine in de overige Europese landen volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

De groep van personen met een andere Europese origine bestaat voor 40% uit mensen met de Belgische nationaliteit (waarvan de helft die minder dan 5 jaar geleden verwierf). Voor het overige bevindt 20% van de groep zich langer dan 5 jaar in ons land, en 20% minder lang.

In deze groep vinden we vooral personen afkomstig uit de Russische Federatie of uit ex-Joegoslavië. De groep is sterk aanwezig in Brussel, maar is ook in Vlaanderen oververtegenwoordigd. De activiteitsgraad (46%) en de werkzaamheidsgraad (39%) zijn de laagste van alle onderzochte groepen. Dit geldt voor elk gewest.

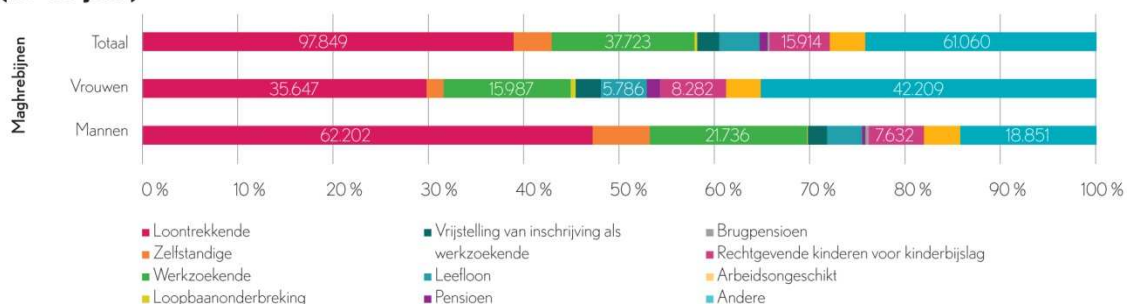
Qua werkzaamheidsgraad is het genderverschil in deze groep relatief klein. Een behoorlijk percentage vrouwen uit deze groep werkt in de dienstenchequesector. In vergelijking met andere groepen valt de zeer hoge inactiviteit bij mannen sterk op.

Deze groep bevindt zich duidelijk in de onderste regionen van de arbeidsmarkt, met zeer lage lonen. De groep wordt ook gekenmerkt door het hoogste percentage van alle groepen dat helemaal niet werkte tussen 2003 en 2008. De hoge aanwezigheid in de inactiviteit – en in het leefloon in het bijzonder – kan wellicht mee verklaard worden door de relatief recente immigratie van veel personen uit deze groep. De werkloosheidsgraad van deze groep ligt hoger dan die bij personen van Belgische origine, maar lager dan bij de groepen afkomstig van de Maghreb of kandidaat-lidstaten, wat mogelijk op dezelfde manier verklaard kan worden. Toch valt ook een relatief kortere werkloosheidsduur op, vooral bij lagergeschoolden.

¹¹⁶ **Andere Europese landen:** Albanië, Andorra, IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen, San-Marino, Zwitserland, Rusland, de Heilige Stoel, Wit-Rusland, Oekraïne, Moldova, Bosnië-Herzegovina, Servië, enz.

Personen van Maghrebijnse origine¹¹⁷

Grafiek 179 : Verdeling van personen van Maghrebijnse origine volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

70% van deze groep heeft de Belgische nationaliteit. 10% bevindt zich langer dan 5 jaar in België, en nog eens 10% staat minder dan vijf jaar in het Rijksregister geregistreerd.

Personen van Maghrebijnse origine zijn veel sterker vertegenwoordigd in Brussel dan elders. De groep bestaat ook uit veel mannen. De algemene situatie op de arbeidsmarkt, met een activiteitsgraad van 58% en een werkzaamheidsgraad van 43% is zeer vergelijkbaar met die van personen uit kandidaat-lidstaten.

Toch zijn er ook verschillen. Zo is het genderverschil iets kleiner (21,7 procentpunten), al blijkt ook deze groep zich minder in de dienstencheques in te schakelen dan andere groepen van niet-Belgische origine. Vrouwen werken in verhouding iets minder deeltijds dan vrouwen van Belgische origine.

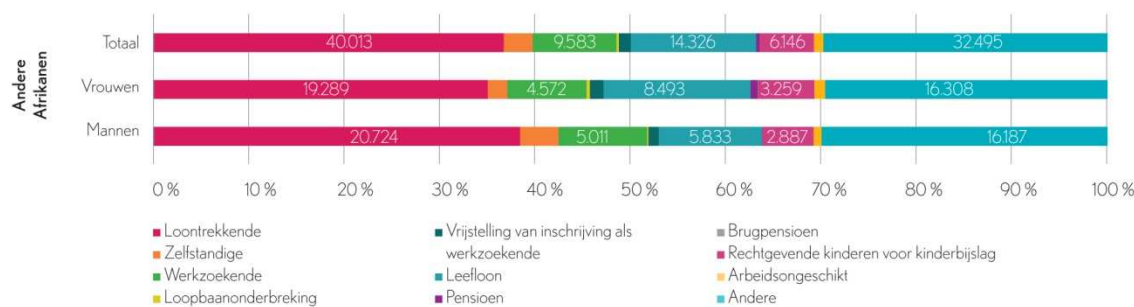
De groep werkt relatief gezien iets minder in de industrie, hoewel ook bij mannen van Maghrebijnse oorsprong het arbeidersstatuut overweegt. De groep werkt vooral in de ondersteunende en dienstverlenende sector (N), en ook vaak in de interimsector (vooral mannen).

Deze groep is sterk oververtegenwoordigd in de werkloosheid, en dit in elke leeftijdsgroep. Ze blijven ook vaker langdurig werkloos, wat ook geldt voor jongeren. De scholing verklaart ook hier voor een belangrijk deel de werkloosheidsduur, al valt het op dat personen van Maghrebijnse oorsprong de enige groep is die vanuit werk meer naar werkloosheid dan naar inactiviteit uitstroomt. Ook vanuit het leefloon kan een belangrijke doorstroming naar de werkloosheid worden vastgesteld, wellicht via het gebruik van de tewerkstelling via art. 60/61 van de OCMW-wetgeving. Deze groep heeft bovendien de laagste uitstroom uit de werkloosheid, ook bij jongeren.

¹¹⁷ **Maghreb:** Algerije, Libië, Marokko, Tunesië en Mauritanië.

Personen van Afrikaanse origine¹¹⁸

Grafiek 180 : Verdeling van personen van Afrikaanse origine volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

45% van de personen van Afrikaanse origine in ons land hebben de Belgische nationaliteit. Daarnaast bevindt 15% zich hier reeds langer dan 5 jaar, 25% minder lang.

Deze groep woont vooral in Brussel, maar heeft ook elders een significante aanwezigheid. De activiteitsgraad (49%) en werkzaamheidsgraad (39%) sluiten aan bij deze van de 'andere Europeanen'. Die vaststelling geldt ook voor het genderverschil op gebied van arbeidsmarktparticipatie: bij personen van Afrikaanse origine is dit genderverschil opvallend klein – wat opnieuw vooral de geringe arbeidsmarktinschakeling van mannen onderlijnt. Mannen uit deze groepen werken overigens relatief vaak deeltijds.

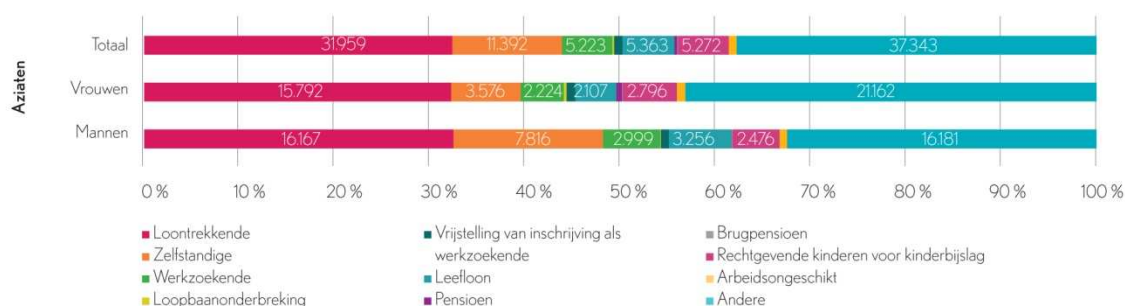
Personen van Afrikaanse origine zijn zeer sterk oververtegenwoordigd in de interimsector. Dat geldt vooral voor mannen, ook mannen in leeftijdsgroepen waar alle andere groepen niet (meer) via de interim aan de slag zijn. We vinden deze groep ook vaak terug in de gezondheidssector, vrouwen werken ook relatief veel in de dienstenchequesector. Daarmee samenhangend vinden we deze groep vooral terug bij de laagste looncategorieën, en dat in elk gewest. Overigens is dit de groep met in het algemeen de meeste transities, in beide richtingen, tussen werk, werkloosheid en inactiviteit.

Een hoge inactiviteit en een belangrijke oververtegenwoordiging in het leefloon, zeker bij jongeren en in Brussel ook bij 25-plussers, gaat gepaard met een wat lager aandeel in de werkloosheid. Net als bij de overige Europeanen is mogelijk een recentere immigratiegeschiedenis hiervoor een verklaring. Dat er ook een relatief hoge uitstroom uit het leefloon naar werk is, wijst samen met andere vaststellingen op een sterke dynamiek bij deze groep, in verschillende richtingen. Onder de werklozen zijn er dan relatief weinig langdurig werkloos.

¹¹⁸ Ter herinnering: het gaat hier om personen met een origine in Afrika zonder de Maghreb, vaak ook Sub-Sahara-Afrika genoemd (Burundi, Kameroen, Zuid-Afrika, Congo, Senegal, Rwanda, enz ...)

Personen van Aziatische origine¹¹⁹

Grafiek 181 : Verdeling van personen van Aziatische origine volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

50% van deze groep heeft de Belgische nationaliteit, waarvan 5% die ook reeds bij de geboorte had. Daarnaast is 10% hier reeds langer dan 5 jaar, 25% kwam in de laatste 5 jaar naar ons land.

De keuze om deze groep als één geheel te behandelen, is vanuit het oogpunt van de arbeidsmarktinschakeling mogelijk niet de beste optie geweest. Deze groep bestaat enerzijds uit (Zuid-)Oost-Aziaten en anderzijds uit Centraal-Aziaten en mensen uit het Midden-Oosten, waartussen verschillen in arbeidsmarktpositie vermoed kunnen worden. Deze heterogeniteit noopt voor deze groep tot voorzichtigheid bij het beoordelen van de vaststellingen.

Personen van Aziatische origine vinden we vooral in Brussel, maar ze zijn ook oververtegenwoordigd in Vlaanderen. Hun activiteitsgraad bedraagt 49%, de werkzaamheidsgraad 43%. Het genderverschil qua werkgelegenheidsgraad is, na dit van personen afkomstig uit andere Afrikaanse landen, het kleinste van alle onderzochte groepen. Opvallend is eveneens dat de terugval van de werkzaamheidsgraad boven de leeftijdsgrens van 55 de kleinste is van alle onderzochte groepen.

Personen uit deze groep die werken, vinden we vooral in de horeca terug, zowel vrouwen als mannen, en (daarmee samenhangend) in de laagste looncategorieën. Vrouwen werken relatief minder deeltijds dan in andere groepen, maar als ze deeltijds werken gaat het proportioneel meer om kleine deeltijdse arbeid. De hoge inactiviteit hangt samen met een grote groep die altijd heeft gewerkt en een relatief stabiele tewerkstelling, wat de mogelijke heterogeniteit onderlijnt.

De uitstroom van deze groep uit de werkloosheid is vrij hoog, de werkloosheidsduur relatief laag.

¹¹⁹**Azië:** China, Japan, Thailand, Maleisië, Inde, Indonesië, Saoedi-Arabië, Iran, Irak, Israël, enz.

8.3. BEKNOPTE ANALYSE OP BASIS VAN DE ARBEIDSMARKTPOSITIE: WERKEND, WERKLOOS OF INACTIEF

Laten we voorafgaand enkele begrippen herhalen:

- Werkend: dit zijn al de personen met een betaalde activiteit als loontrekkende, ambtenaar, zelfstandige, helper-zelfstandige of een combinatie van deze tewerkstellingsvormen;
- Werkloos: dit zijn de werkzoekenden met een werkloosheidsuitkering (na een voltijdse of deeltijdse job) en de werkzoekenden met een inschakelingsuitkering¹²⁰ (na beëindiging studies).
- Actief: dit zijn de werkenden en de werklozen samen
- Inactief: dit zijn zij die niet actief zijn.

Net als in het vorige deel worden personen van Noord-Amerikaanse afkomst en met een afkomst uit Oceanië grotendeels buiten beschouwing gelaten, omwille van de zeer beperkte omvang van deze groep.

A. Grote verschillen in activiteitsgraad

Over alle groepen heen is de gemiddelde activiteitsgraad 72%. Dit gemiddelde verbergt grote verschillen tussen de origine-categorieën: de hoogste graad vinden we bij personen van Belgische origine (79%), terwijl bij verschillende andere groepen minder dan de helft actief is (“andere Europeanen”, “andere Afrikanen” en “Aziaten”). Voor vrouwen ligt in elke groep de activiteitsgraad lager dan voor mannen. Bovendien zijn de verschillen tussen vrouwen van verschillende origines nog aanzienlijk groter: een activiteitsgraad van 75% voor vrouwen van Belgische oorsprong, contrasterend met een activiteitsgraad tussen de 40 en 45% voor vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, andere Europese landen, de Maghreb, andere Afrikaanse landen en Azië.

Wordt gekeken naar de migratieachtergrond, dan is de activiteitsgraad bij een EU-achtergrond steeds hoger dan bij personen met een niet-EU achtergrond. Personen die de Belgische nationaliteit verwierven, scoren vrij goed: hun activiteitsgraad is hoger dan deze van Belgen, geboren als Belg, van wie tenminste één ouder van buitenlandse nationaliteit is. Personen met de nationaliteit van een niet-EU land en geboren in België hebben een duidelijk lagere activiteitsgraad. De resultaten voor deze groep zijn trouwens in gans het rapport eerder zwak. Het gaat weliswaar om een kleine groep, met een zeer afwijkende gendersamenstelling en afwijkende leeftijdsopbouw.

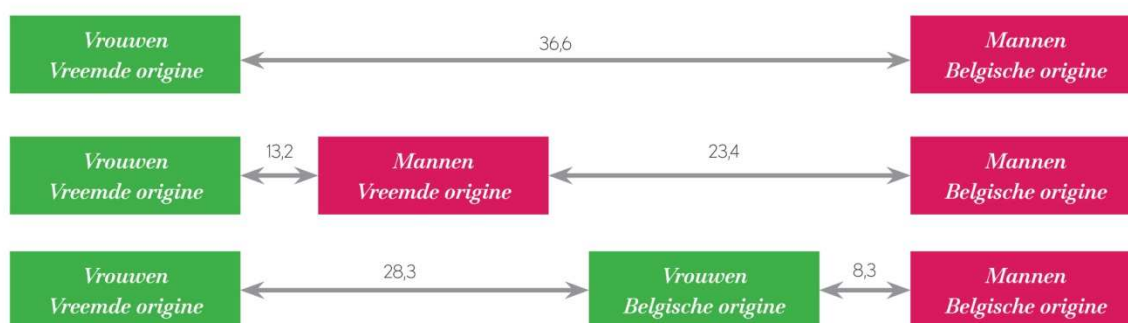
¹²⁰ In 2008, het jaar dat voor dit rapport het uitgangspunt vormt, heette deze nog “wachtuitkering”.

B. Sterk uiteenlopende werkgelegenheidsgraden

Over alle groepen heen is de gemiddelde werkgelegenheidsgraad 66%. Opnieuw schuilen er achter dit gemiddelde grote verschillen: de hoogste graad vinden we bij personen van Belgische origine (74,2%), terwijl bij verschillende andere groepen de werkgelegenheidsgraad rond de 40% ligt: juist boven 40 voor personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, de Maghreb en Azië, en juist onder 40% bij personen afkomstig uit andere Europese landen en uit andere Afrikaanse landen. Voor vrouwen ligt in elke groep de werkgelegenheidsgraad lager dan voor mannen. Bovendien zijn de verschillen tussen vrouwen van verschillende origines nog aanzienlijk groter: een werkgelegenheidsgraad van 70% voor vrouwen van Belgische oorsprong, contrasterend met een werkgelegenheidsgraad in de buurt van 30% voor vrouwen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, andere Europese landen en de Maghreb.

De volgende grafiek brengt de verschillen enerzijds gebonden aan geslacht, anderzijds gebonden aan origine, in beeld. Hieruit blijkt dat vrouwen van vreemde origine met een dubbele discriminatie geconfronteerd worden: deze om “vrouw” te zijn, en deze om van vreemde afkomst te zijn, waarbij deze laatste het grootst is.

Figuur 5: Verschil in werkgelegenheidsgraad van 18- tot 60-jarigen tussen vrouwen en mannen van Belgische en van vreemde origine (in procentpunten)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ. Berekeningen: FOD WASO.

Wat de migratieachtergrond betreft, geldt voor de werkgelegenheidsgraad hetzelfde als wat hierboven vermeld werd bij de activiteitsgraad.

C. En sterk uiteenlopende werkloosheidsgraden en werkloosheidsduur

Over alle groepen heen is de gemiddelde werkloosheidsgraad 8,4%. Alweer verbergt het gemiddelde grote verschillen: de laagste graad vinden we bij personen van Belgische origine (5,9%), terwijl voor personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten en de Maghreb de werkloosheidsgraad rond de 25% ligt. In Brussel is de werkloosheidsgraad bij personen met EU-12 origine de laagste, zelfs de helft lager dan voor personen van Belgische origine. Wat de werkloosheidsgraad betreft is het niet zo dat vrouwen systematisch slechter scoren dan mannen: met name bij personen afkomstig uit andere Europese landen en Azië is de werkloosheidsgraad van mannen ongeveer 1 procentpunt hoger dan deze van vrouwen. Veruit het grootste genderverschil inzake werkloosheidsgraad vinden we terug bij personen afkomstig uit kandidaat-lidstaten, op afstand gevolgd door personen met een Maghrebijnse origine.

Wat de migratieachtergrond betreft, geldt voor de werkloosheidsgraad hetzelfde als wat net vermeld werd over de activiteitsgraad.

Het aandeel van werklozen dat langer dan 1 jaar werkloos is, verschilt niet veel naargelang de origine. Dit geldt zowel voor mannen als voor vrouwen. De erg langdurige werkloosheid van minstens 5 jaar is het hoogst bij personen van Belgische origine en bij die van EU-14 origine. Qua werkloosheidsduur zijn de verschillen tussen gewesten en deze tussen de verschillende leeftijdscategorieën veel belangrijker dan de verschillen tussen afkomst-groepen. Voor sommige origines (“andere Europeanen”, “andere Afrikanen” en “Aziaten”) heeft het opleidingsniveau quasi geen invloed op het aandeel werklozen van meer dan één jaar, terwijl dit bij personen van Belgische origine wel een belangrijke factor is.

Het aandeel dat meer dan één jaar werkloos is, getoetst aan de migratieachtergrond, geeft iets grotere verschillen dan op basis van origine. Personen die Belg zijn van bij de geboorte hebben gemiddeld een minder lange werkloosheid dan personen die een vreemde nationaliteit hebben of hadden bij de geboorte.

D. Waar zitten de inactieven?

Bij jongeren van minder dan 25 jaar is de meest voorkomende vorm van inactiviteit natuurlijk studeren, behalve bij zij met een EU-12 origine of een origine uit een ander Europees land. Jongeren van Belgische origine zitten na hun studies zelden in de niet-vergoede inactiviteit (10,7%), terwijl dit aandeel voor alle andere groepen tussen de 30 en 60% ligt. Opvallend is verder dat meer dan 20% van de jongeren met een origine van andere Europese landen en andere Afrikaanse landen een leefloon ontvangt, en dat het aandeel van jongeren dat arbeidsongeschikt is voor jongeren afkomstig uit kandidaat-lidstaten ongeveer 3 maal hoger is dan voor andere origines.

Bij 25- tot 60-jarige inactieven is voor alle origines de meest voorkomende vorm van inactiviteit de niet-vergoede inactiviteit, variërend van 53% bij personen van Belgische origine tot 84% bij personen afkomstig uit de EU-12 en Azië. Personen van Belgische origine zijn oververtegenwoordigd in de stelsels die het nauwst aansluiten bij werk, zoals loopbaanonderbreking, bruggpensioen, pensioen en arbeidsongeschiktheid. Dit laatste geldt ook voor personen met een origine uit kandidaat-lidstaten. Net als bij jongeren zijn personen afkomstig uit een ander Europees of een ander Afrikaans land oververtegenwoordigd in het leefloon.

E. Uiteenlopende kenmerken van de tewerkstelling

Niet enkel het percentage dat aan het werk is varieert sterk volgens afkomst en migratieachtergrond, ook het type arbeid toont grote verschillen, waarbij een niet-EU afkomst een duidelijke negatieve invloed heeft op de kwaliteit van het werk.

Stabiliteit van de tewerkstelling

Uit de analyse van de participatie aan de arbeidsmarkt tussen 2003 en 2008 blijkt dat bij personen tussen 25 en 60 jaar van Belgische origine 69% quasi de ganse periode werkten. Voor alle andere origines ligt dit een stuk lager, en het laagst bij personen afkomstig uit andere Europese of andere Afrikaanse landen (24%). Voor personen afkomstig uit de Maghreb of een kandidaat-lidstaat is de daling van het aantal werkende vrouwen in functie van de tewerkstellingsduur veel sterker dan voor andere origines. Meer dan 40 van de vrouwen van deze origines werkte zelfs helemaal niet tijdens deze periode van zes jaar.

Op basis van de migratieachtergrond stellen we opnieuw grote verschillen vast binnen eenzelfde migratieachtergrond als de opsplitsing wordt gemaakt tussen personen met een EU-achtergrond en zij met een niet-EU achtergrond: van zij die bijvoorbeeld recent de Belgische nationaliteit verkregen met een EU-achtergrond werkte ongeveer de helft de ganse periode van 6 jaar, terwijl dit voor personen met een niet-EU achtergrond slechts voor één op vier het geval is.

Sector van tewerkstelling

Er is een duidelijke band tussen origine en sector van tewerkstelling: voor personen met Aziatische origine is de belangrijkste sector de horeca, voor personen afkomstig uit de Maghreb de administratieve en ondersteunende diensten, voor personen uit andere Afrikaanse landen de gezondheidssector en maatschappelijke dienstverlening en voor de EU-12 origine de bouw. Voor alle origines andere dan de Belgische, geldt eigenlijk dat ze oververtegenwoordigd zijn in de administratieve en ondersteunende diensten en in de horeca-sector, en ondervertegenwoordigd in de publieke sector, het onderwijs en de financiële diensten.

De tewerkstelling in de dienstencheques is een quasi uitsluitend vrouwelijke aangelegenheid. Daarnaast blijkt dit een belangrijke bron van werk te zijn voor vrouwen met een origine uit de EU-12, Centraal- en Zuid Amerika, andere Afrikaanse landen en andere Europese landen. Dit is veel minder het geval bij vrouwen met origine uit de Maghreb, en nog minder bij een origine uit een kandidaat-lidstaat. Naar migratieachtergrond is een tewerkstelling in de dienstencheques vooral een fenomeen voor personen ingeschreven in het Rijksregister en voor zij die recent de Belgische nationaliteit verwierven.

De analyse van de uitzendsector leert dat van de werkende personen van Belgische origine slechts 2% uitzendkracht zijn, terwijl dit bij alle andere origines merkkelijk hoger ligt: ongeveer 5 maal hoger bij een andere Afrikaanse afkomst en 4 maal hoger bij personen met een origine uit de Maghreb en een kandidaat-lidstaat. Interimwerk komt vooral voor bij jongeren, maar bij de daaropvolgende leeftijdsklassen stellen we een oververtegenwoordiging vast van niet-Belgische origines, welke bij personen afkomstig uit andere Afrikaanse landen blijft aanhouden tot de leeftijd van 45 jaar. Op basis van migratieachtergrond zijn niet-EU-achtergronden duidelijk meer vertegenwoordigd in de interimsector dan personen met een EU-achtergrond.

Type van arbeidsovereenkomst

Mannen en vrouwen van niet-Belgische origine zijn opvallend meer arbeider dan deze van Belgische origine. Dit verschil met personen van Belgische origine is het sterkst in Brussel, gevolgd door Vlaanderen. De oververtegenwoordiging in het arbeidersstatuut is het grootst bij

personen met een Maghrebijnse en een kandidaat-lidstaat origine. Mannen met een Andere Afrikaanse origine en vrouwen met een origine uit een kandidaat-lidstaat zijn in verhouding vaker zelfstandige. Naar migratieachtergrond zijn personen met een niet-EU-achtergrond vaker zelfstandige dan die met een EU-achtergrond. Hetzelfde geldt grotendeels voor het statuut van arbeider, behalve voor zij die Belg zijn en als Belg geboren zijn.

Arbeidsregime

Ongeveer 90% van de mannen van Belgische origine werken voltijds, terwijl dit bij vrouwen slechts ongeveer de helft is. Voor vrouwen geldt dit aandeel van deeltijds werkenden voor alle origines, terwijl bij mannen van Aziatische (en Zuid- en Centraal Amerikaanse) origine deeltijdse arbeid twee maal zo veel voorkomt dan bij mannen van Belgische origine. Bij personen met een EU-27 origine gaat het daarbij in ongeveer 6 op de 10 gevallen om grote deeltijdse arbeid (meer dan 56% van een voltijdsequivalent) en is het aandeel dat in een zeer kleine deeltijdse job (minder dan 45% van een voltijdsequivalent) zit, verwaarloosbaar. Voor de andere origines zijn deze kleine deeltijdse jobs goed voor 1/5de tot 1/4de van het totaal aantal deeltijdse jobs. Voor quasi alle origines geldt dat iets meer dan de helft van de deeltijds werkende vrouwen gehuwd is en kinderen heeft. Voor vrouwen met een kandidaat-lidstaat afkomst loopt dit op tot meer dan 2/3de.

Wordt niet de origine, maar de migratieachtergrond als vertrekpunt genomen, dan geldt grosso modo voor alle groepen dat 7 op de 10 werkenden voltijds werken. Deeltijdse arbeid bij mannen is het grootst bij de ingeschrevenen in het Rijksregister en bij houders van een niet EU-nationaliteit. Al bij al zijn de verschillen volgens migratieachtergrond echter beperkt. Dit geldt ook voor vrouwen. Personen met een niet-EU-migratieachtergrond zitten meer in kleine deeltijdse jobs en halftijdse jobs dan deze met een EU-migratieachtergrond.

Het loonniveau

Met uitzondering van personen van Noord-Amerikaanse en van Oceanische origine, zijn alle origines meer vertegenwoordigd bij de lage lonen dan de Belgische origine. Dit is het sterkst het geval bij personen van andere Afrikaanse, Aziatische en andere Europese afkomst, waarvan meer dan de helft een laag loon heeft. Maar ook de situatie van personen met een afkomst uit een Maghreb-land en uit een kandidaat-lidstaat is niet veel beter. Bij vrouwen is voor deze laatste afkomst de situatie zelfs het slechtst van alle groepen. De reeds vermelde sector van tewerkstelling en de hogere instabiliteit van de tewerkstelling spelen daarbij natuurlijk een belangrijke rol, maar ook leeftijd, anciënniteit en wellicht opleidingsniveau zijn belangrijke elementen. Deze oververtegenwoordiging van sommige origines bij de lagere lonen is het sterkst in Vlaanderen, en merkelijk minder uitgesproken in Wallonië. De achterstand in lonen ten opzichte van personen met Belgische origine doet zich al in beperkte mate voor op lagere leeftijd, en deze loopt voor alle niet-EU afkomsten op met de leeftijd.

Op basis van migratieachtergrond geldt eens te meer dat personen afkomstig uit een EU-land beter af zijn dan deze van een niet-EU land. De loonspreiding van de niet-EU'er die recent de Belgische nationaliteit verwierven is ongeveer gelijk aan deze van zij die reeds meer dan 5 jaar zijn ingeschreven in het Rijksregister, terwijl zij die reeds meer dan 5 jaar de Belgische nationaliteit verwierven dicht aanleunen bij het patroon van zij die hier geboren zijn.

F. Samengevat kunnen we het volgende stellen:

- 1) De toegang tot de werkgelegenheid is beperkter voor groepen van vreemde origine.
- 2) Bij degenen die werk hebben gevonden, kan een ongelijkheid worden vastgesteld wat de kwaliteit van de werkgelegenheid betreft. De werkgelegenheid is meestal discontinu en onzekerder. Vooral wat de niet-EU'ers betreft, bevinden personen die werk hebben zich vaak in specifieke sectoren die worden gekenmerkt door het minder voordelige statuut van arbeider en door lonen die systematisch lager liggen. Bovendien is het zo dat voor vrouwen de contracten vaker de vorm aannemen van korte tijdelijke arbeid.
- 3) Daarnaast is het werkloosheidsrisico voor die groepen groter en de uitstroom uit de werkloosheid beperkter.
- 4) Tot slot is het eveneens belangrijk vast te stellen dat het feit dat een persoon in België is geboren, de Belgische nationaliteit heeft verworven of langer op het grondgebied verblijft wel degelijk een invloed heeft op zijn of haar positie op de arbeidsmarkt en de verschillen met personen van Belgische afkomst ietwat kleiner maakt, maar de verdeling van de posities op de arbeidsmarkt niet ingrijpend wijzigt.

Aan de hand van de variabelen origine en migratiegeschiedenis kan de ongelijkheid en de hiërarchisering van de socio-economische posities op basis van de herkomst dus duidelijk worden aangetoond. In sommige gevallen overstijgt dit de gender- en leeftijdsverschillen en de verschillen in woonregio. "Niet-EU'ers" zijn oververtegenwoordigd in de onderste lagen van de arbeidsmarkt en personen van Belgische origine in de bovenste lagen. Personen van EU-origine nemen meestal een tussenpositie in.

8.4. CONCLUSIES EN BELEIDSAANBEVELINGEN

Zoals hierboven al werd aangegeven is de Socio-economische Monitoring een momentopname of fotografie van de Belgische arbeidsmarkt. Dit Monitoringrapport moet dus opgevat worden als een gedetailleerde stand van zaken, maar niet als een onderzoeksrapport dat ingaat op oorzakelijke verbanden. Niettemin vragen de soms aanzienlijke verschillen tussen de socio-economische positie van de onderscheiden groepen op de arbeidsmarkt om een verklaring. Het hoeft geen betoog dat de analyse van de oorzaken een complex verhaal betreft, waarbij een veelheid aan factoren een rol speelt, en ook hun onderling samenspel. Uiteraard maakt de ongeziene rijkdom van de gepresenteerde gegevens het mogelijk om zeer verschillende hypothesen te formuleren. Het is onze wens dat dit ook zou gebeuren en dat ze vervolgens aan de toets van verdere analyses zouden worden onderworpen. Op zichzelf beschouwd laat het rapport wellicht niet toe om op alle terreinen krachtige besluiten te trekken. Wanneer we de beschikbare gegevens echter samen leggen met wat we op verschillende terreinen weten, onder meer over het functioneren van de arbeidsmarkt in ons land, wordt het wel mogelijk om een aantal gevolgtrekkingen te doen en daar een aantal voorzichtige beleidsaanbevelingen aan te koppelen, ook al blijven deze uitnodigen tot tegenspraak, zoals dat hoort.

A. We doen het slechter dan onze burens

Onder andere op basis van de arbeidskrachtenenquête¹²¹ weten we dat de verschillen in de arbeidsmarktsituatie van personen met de Belgische nationaliteit en deze met een niet-EU-nationaliteit een stuk groter zijn dan het verschil tussen die laatste groep en de personen met de eigen nationaliteit in de grote meerderheid van EU-landen. Dat is een relatief gegeven, maar omdat onze arbeidsmarkt ook in het algemeen niet tot de sterkst presterende in de EU behoort, betekent dit dat de absolute situatie van de vreemdelingen op onze arbeidsmarkt weinig rooskleurig is. Het is deze vaststelling die de Europese Raad ertoe bracht, op voorstel van de Europese Commissie, om ons land formeel aan te bevelen de achterstand van migranten op onze arbeidsmarkt aan te pakken¹²².

We kunnen deze verschillen met onze buurlanden onder andere verklaren aan de hand van drie mogelijke pistes:

1. Het gebruikte meetinstrument heeft een invloed op de resultaten. Dit is zichtbaar op twee verschillende vlakken:
 - a. De arbeidskrachtenenquête (EAK) is gebaseerd op de variabele nationaliteit en niet op de variabele migratie-achtergrond. Uit de Monitoring blijkt dat de verwerving van de nationaliteit een positief effect heeft op de socio-economische positie die personen met een migratieachtergrond innemen op onze arbeidsmarkt, ook al blijven er verschillen bestaan. Dit effect werd overigens ook bevestigd in ander onderzoek¹²³. De nationaliteitswetgeving in ons land, zoals ze in de loop der jaren evolueerde, heeft dus een effect op de vergelijking. Indien

¹²¹ De Enquête naar de arbeidskrachten, afgekort de EAK, is een arbeidsmarktenquête die in opdracht van Eurostat wordt uitgevoerd in de verschillende Lidstaten van de EU. In België is de FOD Economie verantwoordelijk voor de gegevensinzameling.

¹²² De integrale aanbeveling van de Europese Raad vindt u via deze link (punt 14): <http://register.consilium.europa.eu/pdf/nl/13/st10/st10623-re01.nl13.pdf>.

¹²³ OECD (2008), *Jobs for Immigrants (Vol. 2): Labour Market Integration in Belgium, France, the Netherlands and Portugal*, OECD Publishing. En ook: *International Journal of Comparative Sociology*, August 2011 vol. 52 no. 4 350-368 *Employment chances and changes of immigrants in Belgium: the impact of citizenship* Vincent Corluy et al.

- groepen die beter op de arbeidsmarkt geïntegreerd zijn in België wel de nationaliteit verwierven en elders niet, verhoogt dat het relatieve verschil in de cijfers op basis van de arbeidskrachtenenquête.
- b. Een tweede effect van het meetinstrument is dat de mate waarin verschillende vormen van arbeid in kaart worden gebracht, kan verschillen. Hoewel de achterliggende bron (de EAK) voor de internationale vergelijking in principe ook zwartwerk meet, kan niet worden uitgesloten dat de geënuquêteerden niet altijd even correct op vragen hierover antwoorden. Hoewel we ervan kunnen uitgaan dat de zwarte sector relatief belangrijk is in ons land, toont dit rapport aan dat de verschillen op de officiële arbeidsmarkt belangrijk genoeg zijn om de oorzaak van de verschillen met andere landen niet in belangrijke mate aan dit effect toe te schrijven.
2. Een tweede mogelijke verklaring voor onze ongunstige internationale positie schuilt in een verschil tussen de niet-EU-burgers in ons land en deze elders. Indien ons land vooral groepen aantrok die, ook als ze in een ander land zouden zijn terechtgekomen, moeilijker op de arbeidsmarkt inzetbaar zijn, dan kan uiteraard een minder gunstige uitkomst worden verwacht. Wie de geschiedenis van het migratie-en integratiebeleid van ons land bekijkt, kan moeilijk om de vaststelling heen dat personen met een zwakke socio-economische achtergrond hierin oververtegenwoordigd zijn. Sinds het beperken van de echte economische migratie vanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw, gaat het, naast de erkenning als vluchteling en het gevoerde regularisatiebeleid, vooral om personen die zich in België vestigen via gezinshereniging. Van zodra ze hier wettig verbleven, kwamen ze wel in aanmerking om hier te werken, maar arbeid was niet hun eerste motief om naar hier te komen. Het lang uitblijven van een volwaardig integratiebeleid heeft een bijkomende aanzienlijke impact gehad op de al zwakke arbeidsmarktpositie van die groep.
 3. Een voor de hand liggende verklaring voor de geringere absorptiecapaciteit van onze arbeidsmarkt ten aanzien van personen van vreemde origine is het fenomeen van de discriminatie op de arbeidsmarkt. Onderzoek, onder meer van het Centrum (Diversiteitsbarometer Werk, 2012), heeft overtuigend aangetoond dat een ongelijke behandeling op basis van origine geen marginaal fenomeen is. Maar discrimineren de Belgische werkgevers meer dan in andere landen?
 - a. Als we die discriminatie begrijpen als een doelgericht weigeren van bepaalde groepen op basis van racistische motieven, dan zijn er geen indicaties die er op zouden wijzen dat racisme in ons land een zoveel grotere rol zou spelen dan in nabijgelegen EU-landen.
 - b. Als we discriminatie begrijpen als het resultaat van een selectie- en wervingsproces waarin groepen van vreemde origine, jongeren & 50-plussers, personen met een handicap,... minder kansen krijgen, dan zijn er wel aanwijzingen die doen vermoeden dat dit in België een grotere rol speelt dan in de buurlanden. Deze vermoedens moeten echter gekaderd worden binnen een bredere arbeidsmarktanalyse.

Het is dus noodzakelijk om de werking van onze arbeidsmarkt in zijn algemeenheid te bekijken, en dat beeld vervolgens te relateren aan de situatie van personen van vreemde origine.

B. Onze arbeidsmarkt is moeilijk toegankelijk

De Belgische arbeidsmarkt wordt in internationaal perspectief gekenmerkt door een geringe mobiliteit. We werken langer dan in het gemiddelde EU-land bij dezelfde werkgever. Bovendien verlopen de overgangen tussen werk, werkloosheid en inactiviteit in ons land veel minder vlot dan elders. Die situatie heeft verschillende gevolgen: het gebrek aan beweeglijkheid leidt ertoe dat de “juiste man/vrouw op de juiste plaats” minder opgaat in België dan elders, wat één van de mogelijke verklaringen is voor de achterblijvende groei van onze productiviteit. Ze leidt er ook toe dat er minder dan elders plaats wordt gemaakt voor wie zich op onze arbeidsmarkt wil inschakelen, zodat ook via deze weg menselijk kapitaal verloren gaat. Beide fenomenen samen leiden uiteindelijk tot een lagere werkgelegenheidsgraad dan in andere landen met dezelfde economische activiteit – en overigens ook tot een wat grotere crisisbestendigheid van onze arbeidsmarkt, zoals de voorbij jaren bleek. Het gebrek aan vrijkomende plaatsen op onze arbeidsmarkt gaat samen met het bestaan van relatief hoge drempels. Het Belgische minimumloon ligt aan de hoge kant in internationaal perspectief, zeker voor jongeren na de recent besliste afbouw van de lagere minimumlonen onder de 21 jaar. Bovendien is het de facto minimumloon in veel sectoren nog een stuk hoger, zoals in het recente rapport van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid opnieuw wordt aangetoond.¹²⁴ Het brutoloon is slechts een deel van de totale arbeidskost die het aanwervingsbeleid van een werkgever zal beïnvloeden, en de verschillende maatregelen om de kost voor de lage loontrekkers te verminderen hebben ongetwijfeld een positieve impact. Maar de werkgever kijkt verder dan de onmiddellijke aanwerving. Hij kan dan niet anders dan vaststellen dat een werknemer snel duurder kan worden wanneer bepaalde subsidies wegvallen en in de loonbarema's ingeschreven loonsverhogingen moeten worden uitgekeerd. Een rationele werkgever zal een deel van die kosten verdisconteren in de beslissing om al dan niet aan te werven.

De potentiële kost wordt door de werkgever vergeleken met de potentiële meeropbrengst waar de werknemer voor zal zorgen. Dat maakt het noodzakelijk om de productiviteit van de kandidaat-werknemer op basis van de beschikbare informatie in te schatten. Het gaat om een belangrijke beslissing, die omwille van de wetgeving en het gebrek aan mobiliteit, niet eenvoudig omkeerbaar is. De werkgever zal dus geneigd zijn om weinig risico te nemen, en op veilig te spelen.

Dat leidt wellicht tot eerder conservatieve keuzes, bijvoorbeeld voor mensen met het juiste diploma, maar zelfs binnen die categorie zal de voorkeur al dan niet bewust uitgaan naar de persoon met het meest “klassieke profiel”. Dit “veilig spelen” zou men kunnen gelijk stellen met een vorm van (onbewuste) discriminatie. Deze situatie leidt er immers toe dat onze arbeidsmarkt zeer moeilijk toegankelijk is voor alle groepen waarvan de productiviteit door de gemiddelde werkgever laag wordt ingeschat. Dat geldt voor laaggeschoolden en voor langdurig werklozen, maar ook voor al wie een wat “afwijkend” parcours heeft gevolgd. Bovenop eventuele nadelen die samenhangen met de leeftijd, het geslacht en de opleiding, zal met name vaak de origine als “versterker” dienen van andere factoren die in het nadeel spelen van de kandidaat. Ook al geeft onder andere de Europese rechtspraak duidelijk aan dat economische of rationele argumenten niet zomaar kunnen aangewend worden ter rechtvaardiging van een onderscheid op basis van origine, en zelfs al is de intentie of doelbewustheid juridisch gezien geen noodzakelijke voorwaarde om van discriminatie te spreken, toch kan de verantwoordelijkheid hiervoor niet enkel bij de werkgever gelegd worden, maar dringen concrete maatregelen zich op die zorgen voor een meer inclusieve arbeidsmarkt. De huidige remmende factoren verklaren de frustratie van wie zich op de arbeidsmarkt wil integreren en in alle vacatures ziet dat er “ervaring” wordt gevraagd, waarbij uiteraard eerst een baan moet

¹²⁴ Hoge Raad voor de Werkgelegenheid, Verslag 2013, Laaggeschoolden op de arbeidsmarkt. Zie hiervoor <http://www.werk.belgie.be/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=39095>.

worden gevonden om die ervaring te kunnen opdoen. En als de werkgever toch de stap naar aanwerving zet, probeert hij het risico te beperken door te kiezen voor korte tijdelijke contracten en uitzendcontracten.

Nu, de beschreven fenomenen zijn niet in alle sectoren even sterk. Meer nog, ze blijken erg ongelijkmatig verspreid. Zodat zich toch nog kansen aandienen.

C. Twee arbeidsmarkten, en nog geen werk

Een lage mobiliteit en hoge productiviteitsdrempels zijn geen uniform fenomeen op onze arbeidsmarkt. Er zijn sectoren, functies, bedrijven,... waar één van beide, of allebei, veel minder spelen. Dat zijn dan meteen die delen van de arbeidsmarkt waar het eenvoudiger is om binnen te geraken, ook voor wie geen hooggeschoolde dertiger van Belgische origine is. Dit rapport brengt een aantal daarvan zeer scherp in beeld: de dienstencheques, de horecasector, een belangrijk deel van de bouwsector, de interim (met nuances), de sector van de kleine zelfstandigen,... Ook een belangrijke “informele” sector, zwartwerk dus, hoort hier thuis, maar kan uiteraard veel moeilijker in kaart worden gebracht, zoals reeds aangehaald. Vanuit de hier gemaakte analyse is het meteen duidelijk waarom het hier wel eenvoudiger is om een baan te vinden, en waarom we hier wel groepen met een migratieachtergrond zullen vinden. Bovendien worden deze sectoren ook gekenmerkt door een grotere toegankelijkheid omdat de diploma- en competentievereisten lager liggen. Het grote aandeel van personen met een migratieachtergrond die een lager opleidingsprofiel hebben mede als gevolg van een al sterk gestratificeerd onderwijssysteem, vinden in deze sectoren dus wel werk.

De arbeidsmarkt in België blijkt dus sterk gesegmenteerd: er is een primaire arbeidsmarkt, met goed betaalde, stabiele banen en een secundaire arbeidsmarkt met veel minder goed betaalde banen en een hoger verloop. De sprong van de ene naar de andere kan worden gemaakt en ervaring op de secundaire arbeidsmarkt speelt ongetwijfeld een rol op de primaire, maar omdat er op die primaire arbeidsmarkt weinig beweegt, zijn de kansen beperkt. Processen van discriminatie en uitsluiting van personen met een migratieachtergrond veroorzaken nog een bijkomende daling van hun doorstroomkansen.

Over die twee arbeidsmarkten valt alleen al op basis van dit rapport heel wat te zeggen. Zo blijkt dat het nog steeds bestaande onderscheid tussen arbeiders en bedienden neerkomt op een indirecte maar onmiskenbare discriminatie op basis van origine. In dat opzicht zouden we kunnen spreken van een etnostratificatie van de arbeidsmarkt volgens statuut. De recent besliste stappen op weg naar een uniform statuut zijn ook vanuit dit opzicht belangrijk.

Het onderscheid tussen primaire en secundaire arbeidsmarkt blijkt ook een regionale component te hebben. De opdeling blijkt het sterkst in Brussel, zoals in het recente rapport van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid ook bleek uit de diplomavereisten in de Actiris-vacatures. De primaire arbeidsmarkt slurpt er alle beschikbare kandidaten op, en “importeert” er bovendien uit de andere gewesten. De secundaire is er veel te klein om het grote aanbod op te vangen – toch binnen het officiële circuit – en blijkt bovendien vooral te bestaan uit die segmenten met de minst gunstige arbeidsvoorwaarden. In Wallonië lijkt de afstand tussen primaire en secundaire arbeidsmarkt kleiner, al komt dat mogelijk vooral omdat ook de primaire arbeidsmarkt het minder goed doet. In zekere zin kan het verschil tussen Vlaanderen en Wallonië overigens dienst doen als model voor de keuze tussen een bredere maar gesegmenteerde arbeidsmarkt, en een smallere maar meer homogene. Al laten buitenlandse voorbeelden, zoals de Scandinavische landen, voldoende duidelijk zien dat het hier geen absolute keuze hoeft te betreffen.

De grens tussen primaire en secundaire arbeidsmarkt lijkt, op basis van de beperkte informatie in dit rapport, overigens dwars doorheen de interimsector te lopen. Voor jongeren van Belgische

origine lijkt die sector een opstap naar betere banen in te houden, terwijl dat voor personen van andere origine minder vaak het geval is. Al kan de leeftijdsverdeling in de interimsector er ook op wijzen dat de sector wel voor beide groepen als springplank functioneert, maar dat personen van vreemde afkomst, doordat ze moeilijker doorstromen naar een betere en meer stabiele job, meer en ook op hogere leeftijd die springplank nodig hebben om zich op de arbeidsmarkt te bewijzen.

Tenslotte moeten we naast de segmentatie ook wijzen op de segregatie van de Belgische arbeidsmarkt: werknemers blijven in ons land zeer vaak binnen dezelfde sector actief. Ook dat is via bepaalde mechanismen zoals overdraagbare anciënniteit geïnstitutionaliseerd, maar het hangt ook samen met de neiging van werkgevers (in casu hun personeelsverantwoordelijken) om op veilig te spelen en te kiezen voor wie ervaring heeft in dezelfde sector, het meest aansluitende diploma op zak heeft of in het algemeen het meest lijkt op wie al in de sector werkt. Dat zich in bepaalde gevallen hierop ook een segregatie op grond van origine ent, is weinig verwonderlijk. Dat de segregatie de segmentatie ondersteunt is dat al evenmin. Een verdere verfijning van de analyse op basis van de sectoren waar dit rapport een aanzet toe geeft, zou in dat licht dan ook instructief kunnen zijn.

D. Ook de aanbodzijde speelt een rol

De manier waarop de vraag naar arbeid in ons land werkt, met een sterke segmentatie en een moeilijk toegankelijke primaire arbeidsmarkt, is één kant van het verhaal. Zoals elke “markt” bestaat ook de arbeidsmarkt naast een vraag ook uit een aanbod. Maar beide kunnen vanzelfsprekend niet zomaar los van elkaar worden gezien.

Gezien vanuit het kader van de rationele-keuze theorie kunnen we veronderstellen dat de werknemer net zoals de werkgever, zich zal baseren op de objectieve en subjectieve informatie waarover hij/zij beschikt, bij de keuze om een baan te zoeken, en onder welke voorwaarden.

Al biedt een job veel meer dan een inkomen alleen, ook aan de aanbodzijde spelen financiële factoren een rol. Net zoals de werkgever zal ook de werknemer een afweging maken tussen een aantal factoren. Het potentiële loon is daarbij een belangrijke factor, maar bijvoorbeeld ook de doorgroeikansen binnen een job. Ook andere niet-financiële factoren zoals bijvoorbeeld het type werk, de afstand woon-werk, de ontplooiingskansen, de bijkomende sociale contacten,... spelen een rol in die afweging. Het gewicht van elk van deze factoren wordt meebepaald door de arbeidsmarktpositie waarin de kandidaat-werknemer zich (al) bevindt. In dat opzicht zullen groepen met een lager loon en mindere doorgroeikansen de financiële steun die het sociale vangnet biedt mee in de berekening opnemen. Ook het uitkeringsstelsel heeft dus een impact op de afweging van de kandidaat-werknemer. Hoewel de voorbije jaren gewerkt werd aan het dichten van de werkloosheids- en inactiviteitsvallen kan men er niet omheen dat het verschil tussen een uitkering en een baan in België soms relatief beperkt is, of dat er zelfs situaties ontstaan waar het meer kost om zich op de arbeidsmarkt te begeven (laag loon in combinatie met kosten voor kinderopvang, transport, enz.), dan om de uitkering te genieten. Bovendien is de aanzet om op zoek te gaan naar een job niet in alle uitkeringsstelsels zeer hoog.

De combinatie van vraag en aanbodfactoren maakt een zekere ontmoediging of berusting in de werkloosheid of inactiviteit niet onwaarschijnlijk. De vaststelling dat in gezinnen van vreemde afkomst relatief meer eenverdieners aan de slag zijn, zou er eventueel ook kunnen op wijzen dat het referentiekader waarmee sommige nieuwkomers hun welvaart vergelijken niet deze is van de gemiddelde inwoner van ons land, maar eerder die in hun land van herkomst, zodat ze lagere lonen en een minder stabiele job als minder problematisch ervaren. Deze interessante hypothese wijst op de nood aan een meer kwalitatieve benadering van deze problematiek, die

het mogelijk zou maken om rekening te houden met de verschillen in houding en strategie gelinkt aan het werken in België.

Uit de Socio-economische Monitoring blijkt dat bepaalde groepen zich meer in bepaalde uitkeringsstelsels bevinden. Dat is op zich geen nieuws: wie opgroeit in een omgeving met vooral werklozen, wie bijvoorbeeld ouders en grootouders heeft die nooit gewerkt hebben, loopt een grotere kans om in de werkloosheid terecht te komen, en dit ongeacht nationaliteit of afkomst. De industriële achteruitgang van bepaalde streken in ons land heeft tot “generatiewerklozen” geleid. Het lijkt erop dat dit fenomeen zich doortrekt naar verschillende soorten uitkeringen en een verband lijkt te hebben met de origine. Dat mannen afkomstig uit een kandidaat-lidstaat¹²⁵ omwille van de sectoren waarin ze actief waren (met name de mijnbouw) proportioneel frequenter in de arbeidsongeschiktheid belandden, lijkt zeer aannemelijk. Dat ook jongeren afkomstig uit een kandidaat-lidstaat sterker vertegenwoordigd zijn in de arbeidsongeschiktheid dan andere groepen is een markante vaststelling die nader onderzocht moet worden. Ook de oververtegenwoordiging van personen van Maghrebijnse origine in de werkloosheid, van Afrikaanse origine in het leefloon, van mannen van Belgische origine in het bruggpensioen en van vrouwen van Belgische origine in de loopbaanonderbreking zijn waarnemingen die verder onderzocht dienen te worden. Het inactiviteitsstatuut waarin men terecht komt is overigens niet neutraal: de sociale zekerheidsbescherming, maar ook de uitstroomkansen kunnen sterk variëren.

Bovendien lijkt dit samen te hangen met een klassiek genderpatroon dat bij bepaalde origine-groepen sterker aanwezig is. Om allerlei redenen worden vrouwen in het algemeen op de Belgische arbeidsmarkt afgeremd (zie onder meer de rapporten over de genderloonkloof die door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg in het verleden werden opgemaakt), en de sterkere nadruk op de traditionele rol van de vrouw bij met name personen met Maghrebijnse origine en afkomstig uit een kandidaat-lidstaat versterkt hun achterstand nog. Overigens bevat het rapport aanwijzingen dat er bij personen van (Sub-Saharisch) Afrikaanse afkomst een zeker omgekeerd gendereffect aanwezig is, met een moeilijker arbeidsmarktinschakeling van mannen als het gevolg.

Uiteraard speelt het onderwijs een belangrijke rol. Uit onder meer de PISA-studies weten we dat het verschil in onderwijsprestatie tussen personen van Belgische origine en personen met een migratieachtergrond in ons land groter is dan elders. Bovendien weten we dat de studiekeuze vaak sterk gestereotypeerd gebeurt. Personen met een migratieachtergrond worden al te gemakkelijk doorverwezen naar “lagere opleidingsniveaus”. Dat sluit natuurlijk zeer sterk aan bij de segmentatie en segregatie van de arbeidsmarkt, zoals we die beschreven hebben. Het onderwijs is daarmee meteen een essentiële vector om verandering in de situatie te brengen. Het ontbreken van opleidingsgegevens in het datawarehouse speelt daarbij, zoals reeds gezegd, de analyse parten. Uit de gegevens die er wel zijn, met name voor werklozen, blijkt echter dat opleiding niet het enige verhaal is: de verschillen tussen hoger opgeleiden van Belgische en niet-Belgische origine zijn onmiskenbaar. Dit wordt onder andere bevestigd door het recente rapport van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid en het wijst er ook op dat een opleiding niet alles bepaalt: ook de persoonlijke motivatie, de effecten van het werkloosheidsstelsel zelf (activering, eventuele schorsingen...) en de discriminatie op de arbeidsmarkt spelen ongetwijfeld een belangrijke rol. Bovendien is opleiding niet zomaar “exogeen” aan de arbeidsmarkt. De keuze om al dan niet (verder) te studeren, en de keuze om dat in een bepaalde richting te doen, wordt óók gemaakt op basis van de arbeidsmarktperspectieven die zich aandienen. Wat voor zin heeft het om te studeren als er nadien toch geen baan is?

Dat wijst er meteen op dat verschillende factoren, aan de vraag en aanbodzijde, op elkaar inspelen en elkaar versterken.

¹²⁵ Ter herinnering, deze categorie bestaat voornamelijk uit personen van Turkse origine.

E. De vicieuze cirkel

Wie een statuut heeft dat wijst op een sterkere integratie in de Belgische samenleving, een langer verblijf, een nationaliteitsverwerving... doet het over het algemeen ook iets beter op de arbeidsmarkt. Ook wie naar België komt met het oog op een baan doet het beter, zoals het verschil tussen migranten van binnen en buiten de EU lijkt te suggereren. Dat is een grote lijn die uit dit rapport kan worden afgelezen, en die uiteraard bemoedigend is. Met name de Belgische nationaliteit betekent een stap vooruit op de arbeidsmarkt, al is het niet evident om oorzaak en gevolg te onderscheiden.

De vooruitgang blijkt echter zeer traag te werken. Die traagheid betekent dat dit hoopvolle fenomeen onvoldoende perspectief biedt voor heel wat jongeren van buitenlandse afkomst. Gevolg is dat ze er niet toe worden aangezet om te studeren. Bovendien dreigt een geringere deelname in kinderopvang, en een kleinere participatie in het kleuteronderwijs, ertoe te leiden dat van meet af aan met een zekere achterstand wordt begonnen. Ook een thuistaal die niet de onderwijstaal is, speelt een rol. De kleinere kansen op de arbeidsmarkt, met name voor vrouwen van vreemde afkomst, leiden meer tot de keuze om thuis te blijven voor de kinderen. Wat hen – bij voorbaat – er minder toe aanzet om verder te studeren. De opleiding van met name de moeder blijkt een belangrijke variabele voor de onderwijskeuzes van de kinderen. De onderwijsachterstand werkt zelfversterkend. En dat in een onderwijsstelsel dat selectiever werkt dan elders.

Ook onze arbeidsmarkt werkt vervolgens zeer kieskeurig. Om geen risico te nemen, wil de werkgever dat de kandidaat-werknemer in elk geval het juiste diploma heeft. En over een perfecte taalkennis beschikt. Aldus zorgt het gesloten karakter van de Belgische arbeidsmarkt voor ongelijke kansen bij de toegang tot werk.

Zo lijken we in een vicieuze cirkel beland. In een samenleving, een welvaartsstaat, die het gewoon is geworden dat de overheid een belangrijk stuk van de verantwoordelijkheid van het welzijn van de burgers op zich neemt (in ruil voor een – in ons geval zeer hoge – belastingdruk) en waar de primaire arbeidsmarkt de norm is dreigt dat tot sociale spanningen te leiden.

Om uit die cirkel te geraken, zal een dynamisch en mobiliserend evenwicht tussen solidariteit en verantwoordelijkheid het uitgangspunt moeten zijn.

F. Naar een structurele verbetering van de werking van de arbeidsmarkt

Dit rapport en de analyse die men op basis ervan kan maken – en die zich ook leent tot tegenspraak, het weze herhaald – wijst er alleszins op dat de arbeidsmarktachterstand op basis van origine en migratieachtergrond geen beperkt nichefenomeen is, waar op een eenvoudige manier aan verholpen kan worden. Het lijkt dan ook bijna uitgesloten om alleen maar met specifieke doelgroepgerichte maatregelen het verschil te maken. Eerder dient men er zich van bewust te zijn dat grondige structurele ingrepen op verschillende beleidsdomeinen wellicht onvermijdelijk zijn. Waarbij van bij de conceptie van deze structurele maatregelen de mogelijke impact ervan op de situatie van kwetsbare groepen en minderheden mee in rekening gebracht wordt. Dat maakt de opdracht moeilijker, maar anderzijds is de potentiële beloning veel groter: al deze maatregelen zullen immers alle groepen die het in onze samenleving moeilijker hebben ten goede komen, niet alleen de groepen van vreemde origine.

Nadenken over de beroepsinschakeling van personen van vreemde nationaliteit of afkomst en verfijndere strategieën uitwerken om discriminatie te bestrijden, moeten dus enerzijds

gebeuren door de organisatie en de dynamiek van de arbeidsmarkt aan te pakken en anderzijds door gebruik te maken van de dynamiek van het sociale overleg.

Dit betekent dat de banden tussen alle betrokkenen moeten worden versterkt: tussen degenen die gemachtigd zijn om discriminatie te bestrijden en degenen die de arbeidsmarkt sturen en vormen, namelijk de bevoegde overheden en de sociale partners. In dit opzicht is het zinvol om opnieuw te wijzen op de verbintenis die door de sociale partners werd aangegaan in de context van het interprofessioneel akkoord voor de periode 2007-2008 (ankerpunt IV): “*de sociale partners roepen alle sectoren en alle bedrijven op om, in overleg tussen werkgevers en werknemers, afspraken te maken en acties te ondernemen voor een sterkere diversiteit*”. Dit is de eigenlijke bedoeling van deze publicatie, waarbij elk van de medeauteurs (FOD Werkgelegenheid en het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding) vanuit zijn eigen positie, mandaat en deskundigheid een bijdrage levert om te komen tot gezamenlijke aanbevelingen die deze dubbele aanpak weerspiegelen.

Om een antwoord te bieden op de uitdagingen die worden gesteld door de structurele processen van ongelijkheid, etnostratificatie en discriminatie, moeten structurele antwoorden worden geformuleerd voor de organisatie van de arbeidsmarkt. Het gaat er dus om de kern van bepaalde voorzieningen te raken, in het bijzonder om de mobiliteit te bevorderen en tegelijkertijd de sociale bescherming van werknemers te verzekeren. Op die manier kunnen we tot een positieve invulling van mobiliteit op de arbeidsmarkt komen, waarbij deze kansen biedt op meer en beter werk en waarbij de overgang van de ene situatie naar de andere, of van de ene baan naar de andere, afdoende beschermd worden – het concept van “positieve transities” indachtig¹²⁶.

Vanuit die vaststelling kunnen we een aantal aanbevelingen formuleren die structureel de werking van de arbeidsmarkt kunnen verbeteren:

- De hoge loonkost creëert een belangrijke drempel op de arbeidsmarkt. De combinatie van een algemene verschuiving van de loonlasten naar andere financieringsbronnen, met een systematische vermindering van de overheidsuitgaven, moet het mogelijk maken om de loonkost te verlagen en toch hetzelfde niveau van sociale bescherming te behouden. Tezelfdertijd moet de strijd tegen zwartwerk vastberaden voortgezet worden.
- Het minimumloon dient als een ingroeiloon te functioneren. Lagere minima voor iedereen die instroomt, bijvoorbeeld via een uniform instaploon waartegen in alle sectoren aangeworven kan worden zouden de tewerkstellingskansen van groepen die nu niet aan de bak komen sterk verbeteren. Dit hoeft niet tot een netto-inkomensverlies te leiden ten opzichte van de huidige situatie, wanneer terzelfdertijd de fiscale druk op laagbetaalde arbeid wordt verlaagd.
- Een betere afstemming tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt moet worden nagestreefd, rekening houdend met de noodzaak om op die arbeidsmarkt voortdurend mobiel te kunnen blijven. De overgang van school naar werk kan verbeterd worden door een veralgemening van bedrijfsstages voor leerlingen van hoger secundair en hoger onderwijs, en dit zowel in de private als de publieke sector.
- Het beleid voor levenslang leren moet worden versterkt, inzonderheid voor mindergeschoolden, waarbij het nastreven van een verhoogde inzetbaarheid ruimer moet gezien worden dan de job of de onderneming van dat ogenblik of het beroep dat men aanleerde in het onderwijs. Beroepsopleidingen en taalopleidingen kunnen hiertoe een belangrijke bijdrage leveren.

¹²⁶ Zie <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6540&langId=en>.

- De maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de arbeidsmarkt sterker gericht wordt op competenties en minder op formele diploma's moeten worden verder gezet.
- Bij aanwervingsprocedures moeten alle etnische of culturele factoren geëlimineerd worden die een selectie op basis van competenties kunnen verstoren. Daarom moeten de inspanningen van de werkgelegenheidsdiensten die erop gericht zijn om vacatures zo juist mogelijk af te stemmen op de werkelijk vereiste competenties worden versterkt. Daarbij nemen de taalvereisten een bijzondere plaats in: het lijkt aangewezen om duidelijke normen vast te leggen omtrent wat voor bepaalde banen wel en niet noodzakelijk is. Daarbij zou, zoals in de publieke sector, meer gebruik kunnen worden gemaakt van taalkenniscertificaten.
- Diversiteitsbeleid moet op een structurele wijze ingebed zijn in het personeelsbeleid van ondernemingen en organisaties.
- In de context van de bevordering van dit diversiteitsbeleid binnen de ondernemingen, moet de samenwerking tussen de sociale partners worden versterkt, met name op sectoraal niveau en tussen de verschillende bevoegde overheden.
- Regelingen die de arbeidsmobiliteit afremmen, moeten heroverwogen worden zodat ze de aanwerving en de doorstroom in de economie niet onnodig beperken. Zo zouden onder andere sectorale regelingen, zoals de voordelen verbonden aan sectorale anciënniteit, moeten worden gescreend op mobiliteitsremmende effecten, en zo nodig worden herzien. Het zelfde geldt voor de regels inzake collectief ontslag.
- In de verschillende socialezekerheidsstelsels dient sterker de nadruk te liggen op activering, zodat al wie (zelfs gedeeltelijk) kan werken daartoe ook actief wordt aangezet. Dit gaat natuurlijk gepaard met een, gepersonaliseerde, ondersteunende en aangepaste begeleidingspolitiek. Daarbij dienen al deze stelsels in samenhang te worden bekeken. Het discours dat bepaalde groepen “misbruik” maken van een stelsel is gebaseerd op een foute gevolgtrekking, de oorzaken moeten eerder gezocht worden in constructiefouten van het stelsel, dan bij de betrokkenen – meer nadruk op wat de potentiële werknemer wél kan dan op wat zij of hij niet kan, zou het uitgangspunt moeten zijn.
- De recente hervorming van het stelsel van de wachtuitkering (nu inschakelingsuitkeringen), dat in sommige gevallen leidde tot een werkloosheidsval, moet van nabij worden opgevolgd.
- Een sterke ondersteuning van de arbeidsmarktparticipatie ten aanzien van alle migranten met recht op werk is zeer aangewezen. Het migratiebeleid dat gevoerd wordt ten aanzien van nieuwkomers die migreren op grond van werk of een zelfstandige beroepsactiviteit moet dan weer best passen in een duurzaam arbeidsmarktperspectief.
- Al moet daarbij worden opgemerkt dat een dergelijk beleid nooit een substituut kan zijn voor het aanpakken van onze eigen demografische uitdagingen, noch voor het wegwerken van de persistente “mismatches” op onze arbeidsmarkt. In die zin dienen de acties op het gebied van integratie en beroepsinschakeling van personen van vreemde nationaliteit of afkomst te worden versterkt.

G. Naar een duurzame integratie van personen met een migratieachtergrond

De voorgestelde structurele verbeteringen aan de werking van de arbeidsmarkt, zullen alle “outsiders” ten goede komen. Ook personen met een migratieachtergrond zullen hier baat bij hebben. Toch kunnen aanvullend voor deze groep bijkomende maatregelen worden genomen, om de specifieke problemen waarmee ze geconfronteerd worden te remediëren.

In het recente verleden werden specifieke maatregelen naar voren geschoven om de arbeidsmarktintegratie van personen van vreemde origine te verbeteren: een vermindering van de socialezekerheidsbijdragen, de invoering van quota en het anoniem solliciteren. Bij dergelijke maatregelen dreigt een zekere stigmatisering en de kans dat dit de segmentatie versterkt.

De invoering van quota, de facto een verplichting om mensen van vreemde origine aan te werven, neemt wellicht ook een aantal nadelen over: de definitie is cruciaal, het stigma-effect is potentieel erg groot en er lijkt een zeer reëel risico te bestaan dat de aanwerving enkel zal gebeuren in (de onderste regionen van) de secundaire arbeidsmarkt. Is het een grote stap vooruit dat in een groot ICT-bedrijf in de onderhoudsafdeling enkele mensen van vreemde origine werken? Op termijn lijkt het wel redelijk om quota aan de top te overwegen, indien zou blijken dat er een glazen plafond of klevende vloer bestaat – zoals de genderquota die werden ingevoerd in de raden van bestuur.

De inspanningen van verschillende aard om anoniem solliciteren te bevorderen, dragen ertoe bij dat in een eerste fase andere kenmerken dan de afkomst worden beoordeeld. Dat kan helpen, maar het neemt natuurlijk de eventueel in het onderwijs zelf al opgelopen achterstand in een formeel diploma niet weg. Bovendien werkt het uiteraard enkel in een eerste fase van de sollicitatieprocedure. Inspanningen om minder formele competenties te valideren, lijken daarom veel meer aangewezen. De door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gepiloteerde aanpak om net niet te proberen om iets te verbergen, maar de sterktes van sollicitanten met behulp van professionele mediatechnieken in de verf te zetten, lijkt hierbij een aantrekkelijk alternatief.

Vanuit die vaststellingen kunnen we een aantal aanbevelingen formuleren om de specifieke problemen waarmee personen met een migratieachtergrond worden geconfronteerd, te remediëren:

- Er moet een Koninklijk Besluit worden goedgekeurd dat de veronderstellingen en de voorwaarden bepaalt waaronder de positieve acties kunnen worden uitgevoerd¹²⁷.
- Personen met een migratieachtergrond die hier wettig verblijven, moeten hier ook op een wettige manier kunnen werken. Bijkomende tijdrovende procedures voor het bekomen van een arbeidsvergunning moeten vermeden worden: de verblijfstitel moet volstaan, waardoor ook de rechtszekerheid voor zowel werknemer als werkgever toenemen.
- Het is aan de wetgevers, die nog niet regelgevend zijn opgetreden, om te verzekeren dat personen van niet-EU-nationaliteit in aanmerking komen voor een tewerkstelling in de publieke sector. Het wegwerken van de verschillen tussen statutaire ambtenaren en contractuele personeelsleden, en het geleidelijk invoeren van een uniek statuut, kunnen daarbij helpen.
- Aanvullend op een kwantitatieve en grootschalige meting van de positieverschillen op de arbeidsmarkt, is het belangrijk dat er ook een

¹²⁷ Dit Koninklijk Besluit zal worden genomen in overeenstemming met hetgeen wordt voorgeschreven in artikel 10§2 van de wetten van 30 juli 1981 en 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie.

kwalitatieve aanpak wordt ontwikkeld die beoogt om de mechanismen en de houdingen te analyseren waardoor de gedragingen van de (toekomstige) werknemers op de arbeidsmarkt worden bepaald, en wel voor alle verschillende groepen.

- Zonder zelf tot een “monitoring” of een registratie op basis van origine over te gaan, zou het nuttig zijn dat de paritaire comités en grote ondernemingen de participatie van personen met een migratieachtergrond in de werkgelegenheid periodiek kunnen analyseren. Daarnaast zou het nuttig zijn om in de rapportering van het sectorale tewerkstellings en opleidingsbeleid bijzondere aandacht te besteden aan het aandeel van middelen ten behoeve van risicogroepen in de sectorale inspanningen.
- Ongelijkheid én segregatie (stereotypering) in het onderwijs moeten nog sterker worden aangepakt. Gender en origine zijn daarbij factoren die elkaar nu versterken, en ze moeten daarom samen worden doorbroken.
- Daarbij moet zoveel mogelijk gestreefd worden naar een systeem van inclusief onderwijs, te beginnen bij de kinderopvang en het kleuteronderwijs. De evenredige participatie van alle groepen moet actief worden nagestreefd.
- Een algemeen beleid om de aanvaarding van diversiteit in de samenleving te versterken, zal ook de arbeidsmarktintegratie ten goede komen. Om de toekomstkansen voor iedereen te ondersteunen dienen daarbij geslaagde voorbeelden veel sterker in de verf te worden gezet: er zijn mensen van vreemde origine die bedrijfsleider, wetenschapper, chirurg, advocaat, vakbondsleider,... of Eerste Minister zijn geworden. Een aangehouden sensibiliseringscampagne specifiek voor werkgevers en vakbonden kan bijdragen tot de noodzakelijke attitudewijziging.

H. Wat zal de toekomst brengen?

Zoals in de inleiding van dit hoofdstuk vermeld, is in dit rapport voor het eerst gebruik gemaakt van de gegevens inzake oorsprong die nu geïntegreerd zijn in het datawarehouse arbeidsmarkt. En zoals elke eerste keer, er is leergeld betaald. En het kan zeker beter. Niettemin zijn de fundamenten gelegd en zullen we vanaf heden elk jaar opnieuw de situatie van werknemers van vreemde origine op de arbeidsmarkt in kaart brengen. Dit eerste rapport is dus in zekere zin een nulmeting, waarmee de volgende rapporten zullen vergeleken worden. De Socio-economische Monitoring moet op termijn toelaten om de impact van het arbeidsmarktbeleid op de verschillende originegroepen die in België werkzaam zijn, te evalueren. Een goed diversiteitsplan vertrekt altijd vanuit een momentopname, een stand van zaken. Deze momentopname moet toelaten om concrete doelstellingen voorop te stellen, en belangrijker nog, deze doorheen de tijd te evalueren. De Socio-economische Monitoring maakt dit nu mogelijk.

Hoewel de fundamenten zijn gelegd is er nog een weg af te leggen, wil dit meetinstrument een volwaardig beleidsinstrument worden. Daarop zijn aanvullingen nodig, zoals een analyse van de (grote) paritaire comités. Maar we willen ook van deze gelegenheid gebruik maken om openbare overheden, onderzoekers en andere instellingen uit te nodigen deze schat aan informatie verder te exploiteren en eventuele bijkomende voorstellen te formuleren. Zodoende kan het debat rond de arbeidsmarktintegratie van deze groepen verder worden geobjectiveerd.

Meten is weten, schreven we bij de inleiding van dit hoofdstuk. Maar het mag niet bij weten blijven: als we weten, maar we doen niets, dan zullen we het in de toekomst wel geweten hebben.

9. BIJLAGE

9.1. STATISTISCHE NOMENCLATUUR VAN DE ECONOMISCHE ACTIVITEITEN IN DE EUROPESE GEMEENSCHAP – NACE REV. 2¹²⁸

A. Landbouw, bosbouw en visserij

- 01 Teelt van gewassen, veeteelt, jacht en diensten in verband met deze activiteiten
- 02 Bosbouw en de exploitatie van bossen
- 03 Visserij en aquacultuur

B. Winning van delfstoffen

- 05 Winning van steenkool en bruinkool
- 06 Winning van aardolie en aardgas
- 07 Winning van metaalertsen
- 08 Overige winning van delfstoffen
- 09 Ondersteunende activiteiten in verband met de mijnbouw

C. Industrie

- 10 Vervaardiging van voedingsmiddelen
- 11 Vervaardiging van dranken
- 12 Vervaardiging van tabaksproducten
- 13 Vervaardiging van textiel
- 14 Vervaardiging van kleding
- 15 Vervaardiging van leer en van producten van leer
- 16 Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout en van kurk, exclusief meubelen; vervaardiging van artikelen van riet en van vlechtwerk
- 17 Vervaardiging van papier en papierwaren
- 18 Drukkerijen, reproductie van opgenomen media
- 19 Vervaardiging van cokes en van geraffineerde aardolieproducten
- 20 Vervaardiging van chemische producten
- 21 Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten
- 22 Vervaardiging van producten van rubber of kunststof
- 23 Vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale producten
- 24 Vervaardiging van metalen in primaire vorm
- 25 Vervaardiging van producten van metaal, exclusief machines en apparaten
- 26 Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten
- 27 Vervaardiging van elektrische apparatuur
- 28 Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.
- 29 Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers
- 30 Vervaardiging van andere transportmiddelen
- 31 Vervaardiging van meubelen
- 32 Overige industrie
- 33 Reparatie en installatie van machines en apparaten

D. Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht

- 35 Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht

¹²⁸ Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (Januari 2011): "NACE-BEL 2008 – Economische activiteiten nomenclatuur met toelichtingen".

E. Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering

- 36 Wining, behandeling en distributie van water
- 37 Afvalwaterafvoer
- 38 Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning
- 39 Sanering en ander afvalbeheer

F. Bouwnijverheid

- 41 Bouw van gebouwen; ontwikkeling van bouwprojecten
- 42 Weg- en waterbouw
- 43 Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden

G. Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen

- 45 Groot- en detailhandel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen
- 46 Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en motorfietsen
- 47 Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen

H. Vervoer en opslag

- 49 Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen
- 50 Vervoer over water
- 51 Luchtvaart
- 52 Opslag en vervoerondersteunende activiteiten
- 53 Posterijen en koeriers

I. Verschaffen van accommodatie en maaltijden

- 55 Verschaffen van accommodatie
- 56 Eet- en drinkgelegenheden

J. Informatie en communicatie

- 58 Uitgeverijen
- 59 Productie van films en video- en televisieprogramma's, maken van geluidsopnamen en uitgeverijen van muziekopnamen
- 60 Programmeren en uitzenden van radio- en televisieprogramma's
- 61 Telecommunicatie
- 62 Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's, computerconsultancyactiviteiten en aanverwante activiteiten
- 63 Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie

K. Financiële activiteiten en verzekeringen

- 64 Financiële dienstverlening, exclusief verzekeringen en pensioenfondsen
- 65 Verzekeringen, herverzekeringen en pensioenfondsen, exclusief verplichte sociale verzekeringen
- 66 Ondersteunende activiteiten voor verzekeringen en pensioenfondsen

L. Exploitatie van en handel in onroerend goed

- 68 Exploitatie van en handel in onroerend goed

M. Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten

- 69 Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening
- 70 Activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer
- 71 Architecten en ingenieurs; technische testen en toetsen
- 72 Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied
- 73 Reclamewezen en marktonderzoek
- 74 Overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten
- 75 Veterinaire diensten

N. Administratieve en ondersteunende diensten

- 77 Verhuur en lease
- 78 Terbeschikkingstelling van personeel
- 79 Reisbureaus, reisorganisatoren, reserveringsbureaus en aanverwante activiteiten
- 80 Beveiligings- en opsporingsdiensten
- 81 Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging
- 82 Administratieve en ondersteunende activiteiten ten behoeve van kantoren en overige zakelijke activiteiten

O. Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen

- 84 Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen

P. Onderwijs

- 85 Onderwijs

Q. Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening

- 86 Menselijke gezondheidszorg
- 87 Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting
- 88 Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting

R. Kunst, amusement en recreatie

- 90 Creatieve activiteiten, kunst en amusement
- 91 Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele activiteiten
- 92 Loterijen en kansspelen
- 93 Sport, ontspanning en recreatie

S. Overige diensten

- 94 Verenigingen
- 95 Reparatie van computers en consumentenartikelen
- 96 Overige persoonlijke diensten

T. Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik

- 97 Huishoudens als werkgever van huishoudelijk personeel
- 98 Niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door particuliere huishoudens voor eigen gebruik

U. Extraterritoriale organisaties en lichamen

- 99 Extraterritoriale organisaties en lichamen

10. LIJST VAN FIGUREN, TABELLEN EN GRAFIEKEN

10.1. LIJST VAN FIGUREN

- N°1 Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens de origine
- N°2 Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens de migratieachtergrond
- N°3 Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens de socio-economische positie
- N°4 Kloof in werkgelegenheidsgraad van personen tussen 18 en 60 jaar tussen vrouwen en mannen van Belgische origine en van vreemde origine (in procentpunten)
- N°5 Verschil in werkgelegenheidsgraad van 18- tot 60-jarigen tussen vrouwen en mannen van Belgische en van vreemde origine (in procentpunten)

10.2. LIJST VAN TABELLEN

- N°1 Bevolking van 18 tot 60 jaar per gewest volgens origine
- N°2 Bevolking van 18 tot 60 jaar per gewest, volgens migratieachtergrond
- N°3 De sterkst vertegenwoordigde sectoren per origine
- N°4 Sectoren waar per origine de verschillen het grootst zijn ten opzichte van werknemers van Belgische origine
- N°5 Sectoren met sterkst vertegenwoordigde origine en geslacht
- N°6 Sectoren per geslacht en origine waar de verschillen het grootst zijn ten opzichte van werknemers van Belgische origine
- N°7 De sectoren waarin zelfstandigen per origine het meest vertegenwoordigd zijn
- N°8 Sectoren waar de verschillen per origine het grootst zijn in verhouding tot het aandeel van de zelfstandigen van Belgische origine
- N°9 Meest vertegenwoordigde sectoren per origine en gewest waar men werkt
- N°10 Sectoren per gewest waar men werkt en per origine die de grootste verschillen vertonen in verhouding tot de loontrekkenden van Belgische origine
- N°11 Per migratieachtergrond sectoren met de grootste vertegenwoordiging
- N°12 Sectoren per migratieachtergrond met de grootste verschillen in vergelijking met werknemers van Belgische origine
- N°13 Sectoren met de grootste vertegenwoordiging per migratieachtergrond en geslacht
- N°14 Sectoren per migratieachtergrond en per geslacht met de grootste verschillen in vergelijking met werknemers van Belgische origine
- N°15 Sectoren waarin de zelfstandigen per migratieachtergrond het sterkst zijn vertegenwoordigd
- N°16 Sectoren per migratieachtergrond met de grootste verschillen in vergelijking met de zelfstandigen van Belgische origine
- N°17 Meest vertegenwoordigde sectoren per migratieachtergrond en per gewest waar men werkt
- N°18 Sectoren per gewest waar men werkt en per migratieachtergrond die de grootste verschillen vertonen in vergelijking met de loontrekkenden van Belgische origine
- N°19 Opsplitsing van de loontrekkende vrouwen van 30 tot 60 jaar volgens gezinssituatie, arbeidsregime in de loonarbeid en origine
- N°20 Opsplitsing van de loontrekkende mannen en vrouwen van 18 tot 60 jaar die sedert meer dan 5 jaar zijn gehuwd met kind(eren) in elk arbeidsstelsel en volgens afkomst
- N°21 Opsplitsing van loontrekkende mannen en vrouwen in een eenoudergezin of die alleenstaande zijn in elk arbeidsregime of volgens origine
- N°22 Opsplitsing van de loontrekkende kinderen (mannen en vrouwen) van 18 tot 60 in elk arbeidsstelsel en volgens elke afkomst
- N°23 onschijf waarin het mediaanloon zich situeert per gewest van woonplaats en per origine
- N°24 Looncategorie waarin het mediaanloon zich bevindt per gewest van woonplaats en migratieachtergrond
- N°25 Verschillen in procentpunten per duur van de tewerkstelling en origine ten opzichte van personen van Belgische origine
- N°26 Verschillen in procentpunten per tewerkstellingsduur en origine ten opzichte van personen van Belgische origine
- N°27 Verschillen in procentpunten per tewerkstellingsduur, origine en geslacht in vergelijking met personen van Belgische origine
- N°28 Verschillen in procentpunten per tewerkstellingsduur, origine en gewest in vergelijking met personen van Belgische origine

- N°29 Verschillen in procentpunten per tewerkstellingsduur en migratieachtergrond in vergelijking met personen met personen van Belgische origine
- N°30 Verschillen in procentpunten per geslacht, tewerkstellingsduur en migratieachtergrond in vergelijking met personen van Belgische origine
- N°31 Verschillen in procentpunten per gewest van de woonplaats, duur van de tewerkstelling en migratieachtergrond in vergelijking met personen van Belgische origine
- N°32 Verdeling van de personen die een baan hadden in 2006 naar statuut in 2008 en origine
- N°33 Verdeling van de personen die in 2006 werkloos waren naar statuut in 2008 en origine
- N°34 Verdeling van de inactieven in 2006 naar statuut in 2008 en origine
- N°35 Verdeling van de leefloontrekkers in 2006 naar statuut in 2008 en origine
- N°36 Verdeling van de jongeren (18-24 jaar) die kinderbijslag genoten in 2006 naar statuut in 2008 en origine
- N°37 Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen die aan het werk waren in 2006
- N°38 Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen die werkloos waren in 2006
- N°39 Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen die inactief waren in 2006
- N°40 Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen die een leefloon kregen in 2006
- N°41 Verdeling volgens statuut in 2008 van alle personen tussen 18 en 24 jaar die rechtgevend kind voor kinderbijslag waren in 2006
- N°42 Verdeling naar origine volgens het type transitie
- N°43 Verdeling per origine volgens transitietype en gewest
- N°44 Verdeling per origine naar transitietype en geslacht
- N°45 Verdeling per origine naar transitietype en leeftijd

10.3. LIJST VAN GRAFIEKEN

- N°1 Verdeling van personen met een vreemde origine volgens origine
- N°2 Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar per gewest volgens origine
- N°3 Verdeling van personen van vreemde origine volgens origine en gewest
- N°4 Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar volgens origine en geslacht
- N°5 Bevolkingspiramides volgens origine
- N°6 De derde generatie (bevolking van 18 tot 60 jaar)
- N°7 Verdeling van de tweede generatie van 18 tot 60 jaar
- N°8 Verdeling van de Belgen die de nationaliteit hebben verkregen van 18 tot 60 jaar
- N°9 Verdeling van personen die een buitenlandse nationaliteit hebben van 18 tot 60 jaar
- N°10 Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar per gewest volgens de migratieachtergrond
- N°11 De derde generatie (bevolking van 18 tot 60 jaar)
- N°12 Verdeling van de tweede generatie van 18 tot 60 jaar
- N°13 Verdeling van de Belgen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen van 18 tot 60 jaar
- N°14 Verdeling van buitenlanders van 18 tot 60 jaar
- N°15 Verdeling van de bevolking van 18 tot 60 jaar per geslacht volgens de migratieachtergrond
- N°16 Bevolkingspiramides per migratieachtergrond
- N°17 Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar volgens origine
- N°18 Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar per geslacht volgens origine
- N°19 Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar per gewest volgens de origine
- N°20 Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar volgens de migratieachtergrond
- N°21 Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar per geslacht volgens migratieachtergrond
- N°22 Actieven en inactieven van 18 tot 60 jaar per gewest volgens migratieachtergrond
- N°23 Werkgelegenheidsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar origine
- N°24 Kloof in de werkgelegenheidsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar origine in vergelijking met de werkgelegenheidsgraad van de Belgen van origine (in procentpunten)
- N°25 Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar per leeftijdsklasse volgens de origine
- N°26 Werkgelegenheidsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar geslacht en origine
- N°27 Kloof in werkgelegenheidsgraad van personen tussen 18 en 60 jaar naar origine tussen mannen en vrouwen van Belgische origine en van vreemde origine (in procentpunten)
- N°28 Werkgelegenheidsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar gewest en origine
- N°29 Kloof in werkgelegenheidsgraad voor personen van 18 tot 60 jaar in vergelijking met de werkgelegenheidsgraad van de Belgen van origine in elk gewest (in procentpunten)
- N°30 Werkgelegenheidsgraad bij personen tussen 18 en 60 jaar naar migratieachtergrond
- N°31 Kloof in de werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar in vergelijking met de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine naar migratieachtergrond (in procentpunten)
- N°32 Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar per leeftijdsklasse naar migratieachtergrond
- N°33 Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar per geslacht naar migratieachtergrond

- N°34 Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 60 jaar naar gewest en migratieachtergrond
- N°35 Kloof in de werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 à 60 jaar in verhouding tot de werkgelegenheidsgraad van personen van Belgische origine in elk gewest naar migratieachtergrond
- N°36 Werkgelegenheidsgraad bij personen van 18 tot 29 jaar volgens migratieachtergrond
- N°37 Opsplitsing van werknemers van 18 tot 60 jaar per NACE-sector, per gewest waar men werkt en per geslacht
- N°38 Aandeel van vrouwen per NACE-sector en gewest waar men werkt
- N°39 Opsplitsing van werknemers van 18 tot 60 jaar volgens origine en NACE-sector
- N°40 Opsplitsing van werknemers van 18 tot 60 jaar per origine, NACE-sector en geslacht
- N°41 Opsplitsing van werknemers van 18 tot 60 jaar per origine, gewest waar men werkt en geslacht
- N°42 Aandeel van vrouwen, per origine, in de zogenoemde vrouwelijke NACE-sectoren
- N°43 Zelfstandigen van 18 tot 60 jaar per origine en NACE-sector
- N°44 Loontrekkenden per origine, NACE-sector en gewest waar men werkt
- N°45 Opsplitsing van werknemers van 18 tot 60 jaar per migratieachtergrond en NACE-sector
- N°46 Spreiding van werknemers van 18 tot 60 jaar per migratieachtergrond, geslacht en NACE-sector
- N°47 Opsplitsing van werknemers van 18 tot 60 jaar per migratieachtergrond en gewest waar men werkt
- N°48 Opsplitsing van werknemers per migratieachtergrond, gewest waar men werkt en geslacht
- N°49 Verhouding vrouwen in de zogenaamde vrouwelijke NACE-sectoren, per migratieachtergrond
- N°50 Zelfstandigen van 18 tot 60 jaar per categorie van migratieachtergrond en NACE-sector
- N°51 Loontrekkenden van 18 tot 60 jaar per migratieachtergrond, NACE-sector en gewest waar men werkt
- N°52 Aandeel van mannen van 18 tot 60 jaar volgens type overeenkomst per geweest en per herkomst
- N°53 Aandeel van vrouwen van 18 tot 60 jaar volgens type overeenkomst per geweest en per herkomst
- N°54 Aandeel van personen van 18 tot 60 jaar per type overeenkomst volgens migratiegeschiedenis
- N°55 Aandeel van mannen en vrouwen (van 18 tot 60 jaar) die werken in het stelsel van de dienstencheques onder het geheel van de loontrekkende werknemers, volgens hun herkomst, gemiddeld over de 4 trimesters van 2008
- N°56 Aandeel van loontrekkende vrouwen (van 18 tot 60 jaar) in het systeem van de dienstencheques volgens migratiegeschiedenis (situatie in het derde trimester 2008)
- N°57 Aandeel van uitzendkrachten (mannen, vrouwen en totaal van 18 tot 60 jaar) in de globale bezoldigde tewerkstelling (gemiddelde van de trimesters van 2008) van elke herkomst
- N°58 Aandeel uitzendkrachten per leeftijdsklassen en ten opzichte van het totaal aantal uitzendkrachten in het 4de trimester 2008
- N°59 Aandeel mannelijke en vrouwelijke uitzendkrachten (18-60 jaar) in de bezoldigde tewerkstelling volgens hun migratiegeschiedenis in het 4de trimester van het jaar 2008

- N°60 De 2.260.538 personen van Belgische origine die als loontrekkenden werken, in totaal en volgens hun arbeidsregime en geslacht (toestand op 31 december 2008)
- N°61 De 334.681 personen afkomstig uit de EU-14 die als loontrekkenden werken, in totaal of volgens hun arbeidsregime en hun geslacht (toestand op 31 december 2008)
- N°62 De 95.390 personen afkomstig uit de Maghreb die als loontrekkenden werken, in totaal of volgens hun arbeidsregime en hun geslacht (toestand op 31 december 2008)
- N°63 Personen afkomstig uit de EU-12, kandidaat-lidstaten, andere Europese landen, andere Afrikaanse landen en Azië die als loontrekkenden werken, in totaal of volgens hun arbeidsregime en hun geslacht (toestand op 31 december 2008)
- N°64 Aandeel loontrekkende mannen en vrouwen met een deeltijdse baan volgens de afkomst in 2008 (toestand op 31 december)
- N°65 Opsplitsing van personen die deeltijds werken volgens vier soorten gecumuleerde tijd in verhouding tot een voltijdse baan en volgens origine (toestand op 31 december 2008)
- N°66 Verhoudingen van loontrekkenden met een voltijdse en een deeltijdse baan volgens migratieprofiel in 2008
- N°67 Verhoudingen van loontrekkende mannen met een voltijdse en een deeltijdse baan volgens migratieprofiel in 2008
- N°68 Verhoudingen van loontrekkende vrouwen met een voltijdse en een deeltijdse baan volgens migratieprofiel in 2008
- N°69 Voor het jaar 2008, opsplitsing van deeltijds werkende mannen en vrouwen volgens vier soorten gecumuleerde tijd in verhouding tot een voltijds werk en volgens migratieachtergrond
- N°70 Lorenzcurve van de loontrekkenden volgens origine
- N°71 Opsplitsing van de lonen per loonniveau en origine
- N°72 Afwijking in de spreiding van loontrekkenden in verhouding tot het gewestelijke gemiddelde per loonniveau, origine en gewest van woonplaats
- N°73 Afwijking in de spreiding van loontrekkenden in verhouding tot het gemiddelde van elk geslacht, per loonniveau, origine en geslacht
- N°74 Afwijking in de spreiding van loontrekkenden in verhouding tot het gemiddelde van elke leeftijdsklasse, per loonniveau, origine en leeftijdsklasse
- N°75 Evolutie van de oververtegenwoordiging in de lage lonen en van de ondervertegenwoordiging in de hoge lonen volgens origine en leeftijdsklasse
- N°76 Lorenzcurve van de loontrekkenden in functie van het migratieachtergrond: tweede generatie
- N°77 Lorenzcurve van loontrekkenden in functie van het migratieverleden: eerste generatie
- N°78 Afwijking van de spreiding van de loontrekkenden van de eerste generatie in verhouding tot het regionale gemiddelde per loonniveau, migratieachtergrond en gewest van woonplaats
- N°79 Afwijking in de spreiding van loontrekkenden van de eerste generatie in verhouding tot het gemiddelde van elk geslacht, per loonniveau, migratieachtergrond en geslacht
- N°80 Afwijking van de spreiding van de loontrekkenden van de eerste generatie in verhouding tot het gemiddelde van elke leeftijdsklasse per loonniveau, migratieachtergrond en leeftijdsklasse
- N°81 Verhouding van personen van 18 tot 60 jaar per origine en duur van de tewerkstelling
- N°82 Verhouding van personen van 25 tot 60 jaar per origine en tewerkstellingsduur
- N°83 Aandeel vrouwen van 25 tot 60 jaar per origine en tewerkstellingsduur

- N°84 Aandeel van personen van 25 tot 60 jaar per origine, geslacht en tewerkstellingsduur
- N°85 Aandeel van personen van 25 tot 60 jaar per origine, gewest waar de woonplaats is gevestigd en tewerkstellingsduur
- N°86 Verhouding personen van 25 tot 60 jaar per migratieachtergrond en tewerkstellingsduur
- N°87 Verhouding vrouwen van 25 tot 60 jaar per migratieachtergrond en per tewerkstellingsduur
- N°88 Verhouding personen van 25 tot 60 jaar per migratieachtergrond, geslacht en tewerkstellingsduur
- N°89 Aandeel personen van 25 tot 60 jaar per migratieachtergrond, gewest en tewerkstellingsduur
- N°90 Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen naar origine
- N°91 Verschil in werkloosheidsgraad naar origine van 18- tot 60-jarigen ten opzichte van de werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine (in procentpunten)
- N°92 Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen naar leeftijdsklasse en origine
- N°93 Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen naar geslacht en origine
- N°94 Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen per gewest naar origine
- N°95 Verschil in werkloosheidsgraad naar origine van 18- tot 60-jarigen ten opzichte van de werkloosheidsgraad van de Belgen van origine in elk van de gewesten (in procentpunten)
- N°96 Werkloosheidspercentage van 18- tot 60-jarigen naar migratieachtergrond
- N°97 Verschil in werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen ten opzichte van de werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine naar migratieachtergrond
- N°98 Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen per leeftijdsklasse naar migratieachtergrond
- N°99 Werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen per geslacht naar migratieachtergrond
- N°100 Werkloosheidspercentages van 18- tot 60-jarigen per gewest naar migratieachtergrond
- N°101 Verschil in werkloosheidsgraad van 18- tot 60-jarigen ten opzichte van de werkloosheidsgraad van personen van Belgische origine in elk van de gewesten naar migratieachtergrond
- N°102 Werkloosheidsgraad van 18- tot 29-jarigen naar migratieachtergrond
- N°103 werkloosheidsduur (in maanden) naar profielkenmerken van werklozen uit het 4^e kwartaal 2008
- N°104 Werkloosheidsduur (in maanden) van werklozen van 18 tot 60 jaar in het 4^e kwartaal 2008 naar origine
- N°105 Aandeel langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen en het absolute aantal langdurige werklozen in het 4^e kwartaal 2008 naar origine
- N°106 kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen met Belgische origine naar origine (in procentpunten)
- N°107 Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar origine en geslacht, en genderkloof in procentpunten
- N°108 Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar origine en leeftijd
- N°109 Kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen met Belgische origine naar origine en leeftijdsklasse (in procentpunten)
- N°110 Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar origine en gewest

- N°111 Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar origine en opleiding
- N°112 Kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen Belgische origine naar origine en opleidingsniveau (in procentpunten)
- N°113 Werkloosheidsduur (in maanden) van werklozen in het 4^e kwartaal 2008 naar migratieachtergrond
- N°114 Aandeel langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 naar migratieachtergrond
- N°115 Kloof in aandeel langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen van Belgische origine naar migratieachtergrond (in procentpunten)
- N°116 Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar migratieachtergrond en geslacht, en genderkloof in procentpunten
- N°117 Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar migratieachtergrond en leeftijd
- N°118 Kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van Belgen naar migratieachtergrond en leeftijdsklasse (in procentpunten)
- N°119 Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008, naar migratieachtergrond en gewest
- N°120 Langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 naar migratieachtergrond en opleidingsniveau
- N°121 Kloof langdurige werkloosheid (meer dan 1 jaar) bij werklozen in het 4^e kwartaal 2008 ten opzichte van personen van Belgische origine naar migratieachtergrond en opleidingsniveau (in procentpunten)
- N°122 De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar origine
- N°123 De inactieven van 18 tot 60 jaar naar origine
- N°124 De inactieven van 18 tot 60 jaar naar origine (details)*
- N°125 De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar origine
- N°126 De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar geslacht en origine
- N°127 De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar per gewest en origine
- N°128 De inactieven van 18 tot 24 jaar naar origine*
- N°129 De inactieven van 18 tot 24 jaar volgens origine naar soort inactiviteit*
- N°130 De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar origine
- N°131 De inactieven van 25 tot 60 jaar naar origine*
- N°132 De inactieven van 25 tot 60 jaar naar origine en soort inactiviteit*
- N°133 De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar geslacht en origine
- N°134 De inactieven van 25 tot 60 jaar naar geslacht en origine
- N°135 Inactieven van 25 tot 60 jaar per geslacht naar origine en type inactiviteit*
- N°136 De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar gewest en origine
- N°137 De inactieven van 25 tot 60 jaar naar gewest en origine
- N°138 De inactieven van 25 tot 60 jaar per gewest naar origine en type inactiviteit
- N°139 De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 60 jaar naar migratieachtergrond
- N°140 De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar migratieachtergrond
- N°141 De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar geslacht en migratieachtergrond
- N°142 De inactiviteitsgraad van personen van 18 tot 24 jaar naar gewest en migratieachtergrond
- N°143 Inactieven van 18 tot 24 jaar volgens de migratieachtergrond*
- N°144 De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar migratieachtergrond
- N°145 De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar geslacht en migratieachtergrond

- N°146 De inactiviteitsgraad van personen van 25 tot 60 jaar naar gewest en migratieachtergrond
- N°147 Inactieven van 25 tot 60 jaar naar migratieachtergrond*
- N°148 Inactieven van 25 tot 60 jaar naar migratieachtergrond en type inactiviteit*
- N°149 Verdeling van de werkenden in 2006 naar statuut in 2008, origine en geslacht
- N°150 Verdeling van de werklozen in 2006 naar hun statuut in 2008, origine en geslacht
- N°151 Verdeling van de inactieven in 2006 naar hun statuut in 2008, origine en geslacht
- N°152 Verdeling van de werkenden in 2006 naar hun statuut in 2008, origine en verblijfsgewest
- N°153 Verdeling van de werklozen in 2006 naar statuut in 2008, origine en verblijfsgewest
- N°154 Verdeling van de inactieven in 2006 naar statuut in 2008, origine en verblijfsgewest
- N°155 Verdeling van de werkenden in 2006 naar statuut in 2008, origine en leeftijdsklasse
- N°156 Verdeling van de werklozen in 2006 naar statuut in 2008, origine en leeftijdsklasse
- N°157 Verdeling van de inactieven in 2006 naar statuut in 2008, origine en leeftijdsklasse
- N°158 Aandeel van positieve transitie onder de niet-neutrale transitie
- N°159 Neutrale transitie: verschillen in vergelijking met personen van Belgische origine
- N°160 Aandeel positieve: verschillen in vergelijking met personen van Belgische origine
- N°161 Neutrale transitie en aandeel positieve naar geslacht
- N°162 Werkloosheid en uitstroom naar werkend (in het 1^e of 4^e kwartaal 2008) van werklozen uit het 4^e kwartaal 2007 naar origine
- N°163 Uitstroom naar werk van werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine
- N°164 Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine en geslacht, en genderkloof (in procentpunten)
- N°165 Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine en leeftijd
- N°166 Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine en gewest
- N°167 Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar origine en opleidingsniveau
- N°168 Werkloosheid en uitstroom naar werkend (in het 1^e en 4^e kwartaal 2008) van werklozen uit het 4^e kwartaal 2007 naar migratieachtergrond
- N°169 uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar migratieachtergrond
- N°170 Uitstroom naar werk bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar migratieachtergrond en geslacht, en genderkloof (in procentpunten)
- N°171 Uitstroom naar werk na 1 jaar bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar migratieachtergrond en leeftijd
- N°172 Uitstroom naar werk na 1 jaar bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar migratieachtergrond en regio
- N°173 Uitstroom naar werk na 1 jaar bij werklozen uit het 4^e kwartaal 2007, naar migratieachtergrond en opleidingsniveau
- N°174 Verdeling van personen van Belgische origine volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)
- N°175 Verdeling van personen van EU-14-origine volgens hoofdactiviteit (18-60)
- N°176 Verdeling van personen van EU-12-origine volgens hoofdactiviteit (18-60 jaar)
- N°177 Verdeling van personen van Kandidaat-EU-origine volgens hoofdactiviteit (18-60)

N°178 Verdeling van personen met een origine in de overige Europese landen volgens hoofdactiviteit (18-60)

N°179 Verdeling van personen van Maghrebijnse origine volgens hoofdactiviteit (18-60)

N°180 Verdeling van personen van Afrikaanse origine volgens hoofdactiviteit (18-60)

N°181 Verdeling van personen van Aziatische origine volgens hoofdactiviteit (18-60)

Colofon

Socio-economische Monitoring

Brussel, september 2013

Uitgevers en auteurs

Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
Ernest Blerotstraat 1, 1070 Brussel

T: 02 233 41 11

F: 02 233 44 88

fod@werk.belgie.be

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding
Koningsstraat 138, 1000 Brussel

T: 02 212 30 00

F: 02 212 30 30

epost@cntr.be

Met dank aan Albert Martens en Nicolas Perrin voor hun bijdragen aan dit rapport.

Vertaling: Alfabet en Directie van de vertalingen (FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg)

Grafisch concept en opmaak: Page In Extremis

Druk: Proxess Maes

Verantwoordelijk uitgever: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg & Jozef De Witte, directeur van het Centrum

Ce rapport est aussi disponible en français.

U kunt deze publicatie ook terugvinden op:

- de website van het Centrum: www.diversiteit.be, rubriek 'Publicaties';
- de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, module 'Publicaties'.

Alle rechten voorbehouden voor alle landen. Niets uit deze uitgave mag geheel of gedeeltelijk worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en het Centrum. Indien de verveelvoudiging van teksten uit deze brochure echter strikt niet-commercieel gebeurt, voor informatieve of pedagogische doeleinden, is dat toegestaan mits bronvermelding.